00750007120062
PRECAT
A0 4493

364

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
Ontario Council of University Libraries

http://www.archive.org/details/mindeb[illegible]

Mindeblade

om

Oehlenschläger

og

hans Kreds hjemme og ude,

i Breve fra og til ham,

udgivne i Hundredaaret efter hans Fødsel

af

C. L. N. Mynster.

1770 SG-JD-FH

Kjøbenhavn.

Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn).

Trykt hos J. H. Schultz.

1879.

Forord.

Skjøndt i de senere Aar temmelig mange Brevsamlinger ere fremkomne hos os, og den Art Arbeider sjeldent have fundet nogen stor Afsætning, vil dog neppe Nogen bestride, at det var en berettiget Følelse, som har drevet Udgiveren af nærværende Blade til at ønske sig de Breve betroede til Gjennemsyn og Benyttelse, som efter vor største Digters Død vare opbevarede hos hans Nærmeste. Efter det Forhold, hvori han stedse har kunnet glæde sig ved at staae til Disse, har det været ham let at faae sit Ønske opfyldt.

Blandt de mange Pakker af Breve til Oehlenschläger, som Denne tildeels selv havde ordnet og samlet under Benævnelser som: „Breve fra Svenske", „Breve fra udmærkede Tydske", „Min salig Christianes Breve til mig paa min første Udenlandsreise", „Breve fra 1817" o. Lign.*) fandtes ogsaa enkelte fra ham, som efter de Vedkommendes Død vare blevne hans Eiendom. Disses Tal har jeg stræbt at forøge efter den Anviisning, Brevene til ham maatte give, som ogsaa efter andre bekjendte Forholde. Da imidlertid efter den hos os vakte Interesse for Aarhundredets første Halvdeel flere Andre have lignende Planer og det maa findes naturligt, at de ugjerne bortgive, hvad der vil kunne tjene til egne fremtidige Udgivelsers Pryd, har jeg givet Afkald paa den Tanke

*) Det synes ikke, at han forsætligt har tilintetgjort modtagne Breve, skjøndt vistnok mange ere forkomne.

at levere et fuldstændigt Udvalg af Oehl.'s opbevarede Breve, hvilket maa betragtes som først tilhørende Fremtiden.

I det Hele har Oehl., som bekjendt, ingenlunde været nogen flittig Brevskriver; man vil finde hans Bekjendelse herom saavel i de efterfølgende Breve som i hans „Erindringer“, hvor han beklager den slemme Vane, hvori han var kommen, selv at lade udmærkede Mænds Breve ubesvarede („Denne Mand skrev jeg ikke til! Det er utilgiveligt!“ skriver han paa sin elskværdigt-naive Maade i 3die Deel S. 71 om Jean Paul). Fleest Breve har han skrevet i Ungdommen, fra den store Udenlandsreise, af hvilke ikke faa synes tabte, og i Alderdommen, til sin Datter i Norge, af hvilke den ældste Søn har gjort Uddrag, der efter Digterens egen Plan slutte de ufuldendte „Erindringer“. Et foregaaende Sted i disse, hvor han dadler den Misbrug, som oftere har fundet Sted med „at udgive hver Lap“, der findes efter berømte Mænd osv. (3die Bd. S. 65), indeholder et Vink til hans Udgivere om ikke at medtage Alt og at skjelne mellem det Øieblikkelige og Det, som havde fast Rod i Brevskriverens Sind; men det vil ingenlunde deraf kunne udledes, at Oehl. overhovedet skulde have misbilliget den Fremdragen af betydelige Menneskers Breve, som jo til enhver Tid, i alle literære Aarhundreder har fundet Sted. Han læste selv — ligesom ogsaa J. P. Mynster — gjerne udgivne Breve, saaledes Göthes og Schillers, Tiecks og Solgers, Jacobi's o. fl.

For Savnet af forskjellige af Digterens Breve har jeg beroliget mig med den Betragtning, deels at Flere ere Medarbeidere i Tidens literærhistoriske Stræben, deels at en Bog som den foreliggende — hvori Breve fra Andre skulde spille en væsentlig Rolle — ikke heller maa være for omfangsrig, hvis der skal være noget Haab om dens Udbredelse. Jeg har derfor ogsaa stadigt beflittet mig paa, hvor det paa en naturlig Maade kunde skee, at bortskære det Overflødige og Betydningsløse; der ere vistnok saadanne Breve, som bør meddeles fuldstændigt og ubeskaarne, men der ere ogsaa andre, af hvilke man med al Ret kan indskrænke sig til at gjøre

Uddrag. Jeg har af samme Grund været noget sparsom med oplysende Anmærkninger. Denne Art Bøger læses dog i Regelen kun af literært Dannede, og det er neppe nødvendigt at forstørre deres Omfang med, hvad en ikke altfor magelig Læser vil kunne finde i et Forfatter- eller Conversations-lexicon, eller hvad fra tidligere Brevsamlinger og Biographier tør ansees for bekjendt. Dog skal jeg indrømme, at i Bogens første Deel vel lidt flere Forklaringer kunde været ønskelige, og at de Antydninger, hvorved jeg stundom har ladet det beroe, kunne kræve en Selvvirksomhed, som ikke er almindelig.

En betydelig Plads optager Digterens Brevvexling med hans Forlovede fra den store Udenlandsreise. Jeg har meent, at det Meste af denne burde meddeles, og det er vel erkjendt, at ogsaa den Sidstnævnte var et saa eiendommeligt Menneske, at man gjerne vil høre hende yttre sig. Ere hendes første Breve end mere almindelige, vinder hendes Pen dog snart større Frihed og Selvstændighed, og selv de mere ubekjendte Personer, der stundom forekomme, vinde dog ved hendes livlige Skildring en vis Interesse. Om nogle af Oehlens.'s Breve fra Reisen ville vistnok Læsere, som kun have et dunkelt Indtryk af hans „Levnet“ og „Erindringer“, finde, at de kun indeholde hvad fra disse Bøger er forud bekjendt. Jeg vil dertil svare: at om nye Begivenheder kan der kun sjeldent være Tale; men ligesom det i et Skuespil ikke blot kommer an paa Handling og Begivenheder, men ogsaa paa hvad der siges, gjælder det Samme vel endnu mere om Breve. Enhver, der vil sammenligne de paagjældende f. Ex. om Krigs-begivenhederne 1806 eller om Opholdet hos Fru Staël med det Tilsvarende i Forf.'s Livsskildring, vil i de første — foruden Smaatræk, som ere nye — finde Øieblikkets friske Tanker og Følelser, som man ikke saaledes møder i den mange Aar efter, med Benyttelse af Brevene nedskrevne Beretning.

Tidligere trykte Breve har jeg kun i ganske faa Tilfælde medtaget. Foruden de i „Erindringerne“ indflettede findes andre fra Digteren i „Breve fra og til Ørsted“, hvor den fortræffelige Brevvexling mellem de 2 Venner vist hos Mange

er i friskt Minde, i „Efterl. Breve til Mynster", hvor det længste, fra Paris, er urigtigt dateret 1806 for 1807, i Hjort's Brevsamling og „Kritiske Bidrag", i de af Holtei udgivne „Briefe an Tieck", 3die Bind, som ogsaa paa forskjellige Steder i Arentzen's „Baggesen og Oehlenschläger". Andre, især angaaende hans dramatiske Arbeiders Opførelse, findes i „Af Collins Papirer, udg. af E. Collin". Et meget værdifuldt til N. P. Nielsen, om den rette Udforelse af Correggios Rolle, læses i „For Romantik og Historie", 19de Bind.

Af dem, som have givet Bidrag til dette Arbeide, der ikke fandtes blandt Oehl.'s Papirer, skylder jeg navnlig Forskjellige i Sverig min Tak for den Redebonhed, hvormed de have tilsendt mig Digterens — her næsten altid opbevarede — Breve. Oftere var i Danmark det Ønskede ikke tilstede; blandt dem, der ogsaa her skyldes Tak, bor jeg særlig nævne Hr. Canc. P. H. Boye, som af den værdifulde Samling, han efter sin Fader har arvet, har overladt mig til Benyttelse, hvad han besad fra Oehlens. til Fru Rahbek og Rahbek*). Andre af disse Breve vare komne tilbage til Oehl. selv, og enkelte ere, med Breve til og fra Andre, i det kgl. Bibliotheks Eie, hvis Foresatte jeg ligeledes har at takke for den største Beredvillighed. Ogsaa den med vore classiske Digtere saa grundigt bekjendte Hr. F. L. Liebenberg skylder jeg flere Bidrag saavelsom gode Oplysninger, hvor jeg behovede saadanne; ligesom Hr. Nic. Bogh, med sin varme Iver og Kjendskab til Forholde, har givet mig flere Anviisninger.

Eet Brev fra Oehlenschläger til Rahbek er først fundet, da det var for seent at benytte det paa rette Sted. Men det glæder mig at kunne lade Oehlenschläger selv slutte dette Forord med hvad han har skrevet i en af de elskelige Stemninger, som vare ham saa naturlige og som med Aarene bleve altid

*) Nogle Stykker heraf ere for kort Tid siden læste i „Nær og Fjern", i Artiklen om „Kamma Rahbek og hendes Correspondenter".

hyppigere og stadigere hos ham, og som med Hensyn til Rahbek blev meer end en Stemning, blev et trofast Sindelag, som vedvarede til det Sidste. De havde som bekjendt været adskilte i længere Tid paa Grund af Forkastelsen af „Freias Alter"; omtrent en Maanedstid efter Forsoningen skrev Oehlenschläger til ham *):

Kbhvn 21 Novb. 1818.

„Kiæreste Rahbek!

Jeg har besluttet for Eftertiden aldrig at indgive noget Stykke til Theaterdirectionen, uden at jeg først har ladet Dig læse det, for at Du privat — ikke som bestalter Censor — men som min Ven, og som den danske Litteraturs i mange Aar erkiendte lærde, aandfulde, sindrige Skribent, kan meddele mig Dine Tanker, Dine Indvendinger eller Dit Bifald.

En forunderlig ulykkelig Constellation af Forhold frembragte Misforholdet i Anledning af „Freias Alter". Min Feil bestod i, at jeg ikke først gav Dig det at læse, før det blev trykt, og at jeg flikkede det gamle Stykke uden at skrive det aldeles om. Deraf kom det Vidtløftige og Overdrevne paa adskillige Steder. Ophidset ved mine Fienders dumme Lumpenheder, var der vel ogsaa lidt Trods iblandt. Men — ved Gud — intet deraf angik Dig, og med den samme Oprigtighed, hvormed jeg skrifter hiint, forsikkrer jeg Dig, at naar Du med Venlighed havde anmodet mig derom, saa havde jeg med største Fornøielse udstrøget en Fierdedeel af Stykket. Ja jeg havde selv neppe tilladt det at spilles uden at giøre det. Vore æsthetiske Meninger ere i Grunden slet ikke saa afvigende. Jeg hader det Dum-Plumpe ligesaa meget som Du; men jeg troer, at Farcen, det vil sige det pirrende Skum af Overgivenhedens fulde Bæger, ogsaa hører ind med i det Skiønnes Rige, at det kan være genialsk yndigt og sindrigt. Var det nu for megen Forfatterkiærlig-

*) Smlgn. S. 272 i det Efterfølgende.

hed, der bragte mig til at see disse Fortrin i Freias Alter, saa var det tilgiveligt, da en stor Deel af Nationen havde samme Tanker; og Du vil ogsaa tilgive det, ligesom jeg af Hiertet glemmer Alt, hvad der angaaer hiin Ubehagelighed.

Erindrer Du Dig de skiønne Breve, Du skrev til mig paa min første Reise, om mine Tragoedier*)? Gode Rahbek! lad dette Forhold vende tilbage. Jeg har i Grunden altid elsket Dig, thi mit Hierte er trofast og hænger ved gammelt Venskab; men jeg blev undertiden utaalmodig over, at jeg syntes ikke at finde samme Varme for mig hos Dig. De Mennesker kiende mig ikke, som troe, at jeg altid vil roses, hæves som Forfatter, for at være fornoiet. Paa ingen Maade. Jeg taler selv sielden om mine egne Skrifter. Alt hvad jeg troer er, at jeg i det mindste altid frembringer Værker, hvori der er noget Sindrigt eller Smukt, som ikke fortiener taus Foragt. Det er hos mig aldrig Dadelen, der krænker, men blot Formen undertiden; og hvad der siges mig med Venlighed og Beskedenhed i en god Hensigt, kan aldrig opbringe mig. Heller ikke vredes jeg over, at Enhver har sit eget Idol, som han foretrækker. Jeg tog aldrig ilde op, at Du elskede Ewald som Digter meer end mig; men kun undertiden, naar Du roste ham i Dine Blade, kom det mig for, som det ikke saameget var til ham som til mig — — og da kunde jeg vel blive lidt fortrædelig.

Nu ere vi Venner igien, og lad os nu være det for Evigheden. Altid bliver Bakkehuset mig kiert! Du mødte mig tidligt med Opmærksomhed, Kiærlighed og hædrende Agtelse, — som et ungt Menneske, fremmed og uden Beskyttere. Du opmuntrede mig til mine første Skridt; nu skal Du ogsaa folge med mig, Rahbek, Arm i Arm. Hvor faae Mennesker ere der dog, som elske det Skionne, som kiende og ere fortrolige med de bedste Værker, og med hvad de sindrigste, ædelste Mænd have sagt over disse. Man skulde troe, at

*) Side 127, 176.

naar noget var tænkt, sagt og vel fremstillet, det da havde afgiort Sagen for stedse. O, vidt feilet! Glemsomhed, Uvidenhed, Mangel af Hoved og Hierte, af Kiærlighed og af god Villie hylle snart de fundne Sandheder i Støvet igien, ligesom det tykke Støv i den mørke Gravhvælving dækker Indskriften, der skulde bevare Mindet om den afdøde Helts herlige Idræt. Kun faae Pillegrimme finde deres Glæde i at stige ned i Hvælvingen, aftørre Støvet og læse Indskrifterne. Nogle giøre det af Fantasterie eller Forfængelighed. De besindige, indsigtsfulde Sanddrues Tal er langt fra at være Legio. Disse maae holde sammen, hielpe hinanden, understøtte hinanden, knytte sig til hverandre. — —"

Midt i August 1879.

Udgiveren.

Nogle Smaastykker fra forrige Aarhundrede som Indledning.

Af den unge Oehlenschlägers Dagbog*).

30 Dec. 1794. I Dag tegnede jeg Nytaars Vers til mine Forældre og Flere; mine Nytaars Vers duede ikke meget. I Aften læste Fader Grev Rosenbergs Historie; den er meget kiøn.

Aaret 1795.

Jeg begynder dette Aar med det Ønske, at Forsynet vil bevare mig og elske mig, som i forrige Aar, og at jeg med en glad Tilfredshed kan ende 1795, som jeg allerede har giort med 1794.

Januarius. D. 1ste Torsd. I Dag var det Nytaars Dag; jeg var i Kirke, det var meget koldt. I Eftermiddag var Bernt hos mig og i Aften; vi spillede Styrvoldt.

D. 2den Fr. I Dag kiørte jeg og min Syster i Kane ned af Landeveien; jeg tegnede et Nytaars Vers til Mad. Winckler. Jeg var der i Eftermiddag; siden kom mine Forældre, de spillede Kort med Hr. og Mad. Winckler. Jeg og min Syster spillede Styrvoldt med Bernt og Henrich.

Efter omtrent et halvt Aars Forløb — begynder jeg paa at holde Dagbog igien. Men forend jeg begynder

*) At disse Dagbogsoptegnelser, skjøndt for det meste fra hans 16de og 17de Aar, vise ham saa temmelig endnu paa Barnets Standpunkt, er alt bemærket i Arentzen's „Baggesen og Oehlenschl.", 1ste Deel S. 186—88.

herpaa, saa vil jeg først korteligen igiennemgaae de mærkværdigste Ting, der er hændet i dette Interregnum. Først kommer da Examen d. — Febr., hvor jeg fik meget fortræffelige Caracterer, og paa Selskabets Stiftelsesdag fik jeg Præmie for Flid og gode Sæder, og Rahbek holdt en Tale. Jeg blev forflyttet i 1ste Classe. To af vore forhenværende Lærere, Hr. Svendsen og Tost, er kommet fra Skolen. Svendsen paa en meget honet Maade; han kom bort, fordi han ikke havde Gaver til at lære Børn, endskiønt man ikke tvivler om hans Indsigter. Med Tost derimod havde det en anden Aarsag; han havde nemlig engang giort Spetacler paa en Ball parée i Comedie-Huset og slaaet en Skildvagt paa Øret. Han fik til Belønning herfor frie Logie i 3 Maaneder i den store Gaard paa Christianshavn, dog med den Betingelse, at han ikke maatte gaae ud, da han ellers let kunde forkiøle sig. Han kunde derfor ikke være Lærer mere i Skolen. — En anden Mærkværdighed i dette Interregnum er, at jeg og Bernt have dræbt den gamle Adam ɔ: aflagt vor Barndom, og er derpaa bleven forvandlet til Mennesker, — det er med andre Ord: staaet til Confirmation til Paaske. — Vi have ogsaa for kort Tid siden i Skolen faaet en nye Skoleinspector ved Navn Bull!! Alt hvad jeg kan sige om ham, er, at der er saa stor Forskiæl paa Storm og Bull*), som paa Dagen og Natten. Men nu kommer der en fæl Begivenhed, som desværre er alt for bekiændt og vil aldrig blive glemt, hvorfor jeg kuns gandske løselig vil giennemgaae den. Den 5te Juny udbrød den græsselige Ildebrand, som lagde i en Tid af 3 Dage den 4de Part af Byen i Aske; jeg vil anføre en Tabel over hvad der er brændt i ethvert af Qvartererne og Assuranzen derfor:

---

*) (Senere Tilføielse): Det skrev jeg dengang; sandt nok, Bull er ingen Storm, og det forlanger han heller ikke at ansees for; men imidlertid er Bull et meget agtværdigt og godt Menneske. d. 25 Febr. 1796.

	Huse	Assuranzen
Strand Qvarteer	79	563350
Snarens —	126	853000 — —

og 20 ere beskadigede.

Efter saaledes gandske kort at have giennemgaaet det Allermærkværdigste i dette Interregnum, begynder jeg igien paa min Dagbog. —

Juny, d. 25de. Vi havde noget meget Morsomt i Historie-Timen hos Hr. Dichmann om Barrabonnes Parliament. — —

1796.

Februarius. Fredag d. 26de. Gik i Dag ind til Byen for at faae en Parterre Billet til i Aften. Jeg fik en uden Trængsel. Derpaa gik jeg hen i Skolen og hentede min Caracteerbog hos Bull. — Jeg fik en meget god Plads paa Parterret, thi jeg var den næstførste, der kom ind. Stykket: Armod og Høymodighed, forfattet af Kozebue og oversat af Staal, er nydeligt. De bedste Skuespillere spillede i Aften, og Madame Bournonville gav Rollen, om jeg husker ret, først 3die Gang i Aften. Hun spiller meget godt og har et levende Væsen. Herr Schwarz og Rosing gave mig atter i Aften Anledning til at beundre deres Talenter, ligeledes Jfr. M. Schmidt. Knudsen og Gjelstrup og Saabye fortjente ligeledes efter mine Tanker megen Berømmelse.

Martzius. Mandag d. 14de. Var som sædvanlig hos Hoisgaard. — I Eftermiddag overhængte jeg min Fader saa længe, til jeg fik ham overtalt til at gaae ind til Byen med mig og see Dyveke. — Det er nu anden Gang jeg har seet Dyveke, og det skal vist ikke være min Skyld, om jeg ikke seer den 3die Gang. Jeg vil ikke tale noget om Stykkets Berømmelse, da den er saa almindelig og saa vel fortjent. At den fortræffelige Maria Schmidt kan fortrylle enhver i Dyvekes Rolle, er ligesaa bekiendt. Rosing som Knud Gyldenstierne, Mad. Dahlén som Elisabeth, Schwarz

som Pater Johan, Frydendahl som Christiern, Clausen som Faaborg, Saabye som Torben Oxe, Jfr. Astrup som Frue Møenstrup viste dem alle fra den fordeelagtigste Side (NB: om nogen skulde komme til at læse min Dagbog, maae de ikke troe, at jeg har sadt dem efter Orden, efter som jeg troede de fortjente det; alene som de først er faldet mig ind). Min Fader og jeg gik fra Skuespillet til Fridrichsberg, spiste og gik i Seng.

1797.

D. 15de April. Skrev i Formiddags noget paa mit Skuespil, og gav det Titel af: „Besøget“. I Eftermiddag var jeg hos Bechs. Ellen Bech var hos Schwarz. Af ham havde hun faaet at vide, at jeg skal til Theatret.

Fra **Theaterdirectionen** til **Oehlenschläger**.

Pro Memoria!

Endskiøndt Directionen for Skuespillet ikke har fundet nævne Herr Skuespiller Øhlenschlæger iblandt Dem, der ere berettigede til det ordinaire Gratiale, har den dog giort Hans Majestæt opmærksom paa, at De i Souffleurens Upasselighed med Ufortrødenhed har paataget Dem Souffleur Forretningerne, og Hans Majestæt har derfor allernaadigst befalet, at Dem af Theaterkassen maa udbetales et Gratiale af 40 Rd.

Hvilket Directionen har den Fornøyelse herved at tilkiendegive Dem.

Directionen for det Kongl. Skuespil, d. 27de May 1799.

Walterstorff. Kierulf.

Til Herr Skuespiller Øhlenschlæger.

Fra **Samme** til **Samme**.

Pro Memoria.

Da De foruden anden Forsømmelse efter Regisseurens Anmeldelse desuden ikke har vidst Deres Rolle i Mynd-

lingerne, og derved foraarsaget Forvirring i Skuespillets Gang, saa er De for denne Gang mulcteret for 1 Rd., hvilken De betaler til Cassereren Herr Secretair Printzlau.

Directionen for det Kongl. Danske Skuespil, den 13de November 1799.

Kierulf. Baggesen.

Til
Hr. Skuespiller Ohlenslæger.

Fra Samme til Samme.

P. M.

Hans Majestæt har paa Directionens Forestilling i Anledning af Deres Ansøgning om Afskedigelse fra Theatret under Dato 3 Jan. 1800 allernaadigst accorderet samme.

Directionen har blot at tilføye, at De afleverer hvad De af Roller, Bøger, Musicalier eller andet Theatret tilhørende maatte have i Deres Værge, til Regisseuren, og foreviiser hans Qvittering derfor til Cassereren, Secretair Printzlau, ved Modtagelsen af Deres Gage indtil ovenmeldte Datum.

Directionen for det kongl. Skuespil d. 8 Jan. 1800.

Kierulf. Baggesen.

Til
Herr Adam Ohlensläger.

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger i deres Forlovelses første Tid.
(1800—1802).

Min inderlig elskede Pige!

Adskillige Gange har jeg sat mig ned i det Forsæt at skrive Dig til; jeg har ogsaa gjort det, men saa har Brevet lagt saa længe, da jeg ingen beqvem Leilighed fandt til at

sende Dig det, at jeg syntes det var for gammelt, og saa har jeg revet det i Stykker igjen.

Jeg behøver vist ikke at sige Dig, min Elskede, hvor usigelig jeg længes efter at see Dig. Der gaaer ingen Dag forbi, uden at jeg jo et Par Gange gaaer igjennem Nørregade. Jeg haaber at være saa lykkelig at see min Christiane i Vinduet; det skeede ogsaa i Løverdags Aftes. Tak for det søde Øjeblik, du kjere Pige! Det var det første sande glade, siden jeg rev mig løs fra dine Arme! Dog ved Gud, det Øjeblik var heller ikke saa glad; det var smerteligt, som vor Skilsmisse.

Jeg skylder Dig en Undskyldning, fordi jeg ikke var i tydsk Kirke i Søndags. Sagtens var den Ting ikke aftalt; men det var naturligt alligevel, naar jeg saae Dig i Løverdags Aftes i Vinduet, vidste altsaa at Du var kommen fra Springforbi, at jeg maatte troe at finde min Pige et Sted, som var det eeneste for vores Sammenkomst. Jeg stod just og klædde mig paa i den Hensigt at gaae i Kirke (ikke for at høre Marezoll, men for at see en smuk Pige — er jeg ikke en ugudelig, ryggesløs Knægt?), da mit Blik af en Hændelse faldt ud af Vinduet. Da jeg vilde tage det op igjen, mærkede jeg, at det var bleven din Broder Carl Heger og din Søster Frue Professorinde Rahbek vaer. Herpaa gjorde min Fornuft følgende Slutning: Nu gaaer de hen at høre Marezoll, de tager Christiane med — og skal du da gaae derhen? . . . . Herpaa raisonnerede jeg saaledes: (dette Raisonnement vil jeg dialogisere). „Hvorfor vilde du gaae i Kirken?“ „For at see min Pige!“ „Intet mere?“ „For at smile til hendes Smil!“ „Hvad mere?“ „For at trykke hendes Haand!“ „Naa?“ „For om muligt at kysse den!“ „Naa?“ „For om muligt at tale et Par Ord med hende!“ „Ingen Dannemand stoler paa Muligheder*)!“ „Nei, men en Elsker bygger dristig derpaa!“ „Saa bygger han paa Havets Skum!“ „Af

*) See Niels Ebbesen, 3die Akt. (Oehl's Anm.).

Havets Skum skabtes Kjerligheds Gudinde". „Du vil altsaa bygge derpaa?" „Nei, thi der er ikke engang Mulighed, og paa Intet bygger ingen uden en Nar!" „Af Intet skabte Gud Verden!" „Du betaler mig med samme Mynt!" „Ja, men hvorfor ere disse Planer umulige at udføre? du begjerer dog ikke saa meget! Kommer hun maaskee ikke i Kirken?" „Jo, det formoder jeg, siden Marezoll præker!" „Hører hun da ham saa gjerne?" „Ja!!!" „Men naar hun nu kommer —" „Saa kommer hun ikke alene!" „Hvem mere?" „Hendes Søster!" „Og hende er Du bange for?" „Nei, men mit Smil vil ikke undgaae hendes aarvaagne Øje; vis paa og geneert ved hendes Aarvaagenhed vil jeg ikke kunne lade mit Blik hvile med stille Veemods blide Roe paa min Elskede. Det var de to første Haab, der gik fløiten, seer du! Trykke hendes Haand, kysse den, tale med hende, det vilde endnu meget mindre lade sig gjøre!" „Det er sandt!" „Hvad skulde jeg der altsaa? Staae som en arm Synder og gjøre en dyb Kompliment for Frue Rahbek, i det hun gik mig forbi med sin Syster under Armen, blive belønnet med et ironisk: God Dag, Herr Ohlenslæger! da hun vel saa omtrent kunde slutte sig til, hvorfor jeg var i Guds Huus? Nei, det føler jeg intet Kald til. Faae et kort, ømt, veemodigt, kjerligheds=fuldt Smiil af min Pige? Ja, det var sandelig meget. Det var noget, jeg kunde gaae et Par Miil for at faae hver Aften; men kunde jeg nyde dette søde Smiil der? Der hvor jeg vidste det blev mig misundt? Nei! Jeg gaaer ikke i Kirken!" „Du har Ret!" — Her seer Du, min gode Pige! Aarsagen. Du seer ogsaa, at den er bygget paa lutter Hypotheser. Maaskee f. Ex. din Søster ikke gik i Kirke, ikke til Dig, maaskee Marezoll ikke engang prækede, og maaskee — o det er det værste maaskee! Maaskee han prækede og Du var der ene og ventede mig forgjeves.

Søndagen er mig altid den værste Dag, især naar det er nogenledes smukt Veir. Saa tænker jeg paa vore Sammen=komster hos Rahbeks, som nu ere forbi. Jeg var paa Frederiks=

berg i Søndags og støvede Haven rundt om Eftermiddagen for at adsprede mig. Oh jo! Adspredelse fandt jeg, men Roe? Glæde? Den finder jeg ingensteds paa Jorden uden i Dine kjerlighedsfulde Arme. Der var mange Piger ude, og nogle ret smukke Piger; o men jeg fandt ingen! Christiane var der ikke! Hvor var Du? Maaskee paa Bakkehuset. Det er forfærdeligt: saa nær ved Dig og ikke kunne gaae til Dig. Gud, hvor Kjerlighed er almægtig! det koster endogsaa et elskende Hjerte meget at gjøre Vold paa sig selv for at undgaae Ydmygelse.

Jeg kom hjem træt og utilfreds, jeg henfaldt i en stille Veemod! Og den er i disse Tider min eneste Fryd. Jeg kunde have Lyst til at besynge Veemod, saa velsignet er den mig. Jeg kunde have Lyst til at afmale Længsels Qval, saa martrende er den mig.

Din Krands, Dine Breve og dit søde deilige Haar er de kjere Hjelpemidler, hvorved jeg nærer min Fantasie. Naar jeg kommer hjem om Aftenen efter en lille Spadseregang, eller fra mine Venner, eller fra Drejers Klub, saa har jeg altid gjerne en Times Tid mellem halv elleve og halv tolv, som er helliget Kjerligheds søde Sværmerie. Saa tager jeg mine Helligdomme, kysser dem, trykker dem til mit Bryst, med en Elskendes Varme. Drømmer; troer at sidde ved din Side i Frederiksbergs Have eller paa Sofaen hos Hegers; o men jeg vaagner snart og offrer vor Kjerligheds lykkelige Øjeblik en veemodig Taare. I Aften da jeg kom hjem, havde det nylig regnet. Det var mørkt, vaadt, og Stormen flagrede i Tøiet, som hænger uden for Huset for at tørres fra Farvningen. Min Sjel var spændt! Jeg tog dit søde Haar, som aldrig viger fra mit Bryst nogen Dag, som jeg trykker utallige Kys paa om Natten inden jeg falder i Søvn; jeg tog det, jeg trykkede det til mit brændende Hjerte og lod det slaae saa mange Slag derimod, som der er Bogstaver i dit Navn. Saa gik jeg til det aabne Vindue, hvor Vinden susede, kastede tre Gange tree brændende Kys ud i Vinden og

sagde: Bring dem til min Elskede! Dersom Du stod i Vinduet i Aftes paa den Tid, Christiane! og følte Vinden hvidsle usædvanligt paa dine skjønne Læber, saa var det mine Kys, du Blide! — Jeg mærker, at jeg har skrevet meget, og jeg føler, at det er Dig kjert. Hvorledes jeg skal faae Dig bragt dette Brev, maa Gud og Kjerlighed vide. Farvel, min ædle Christiane. Jeg saae din Fader i Gaar i Klosterstræde og hilste ham som min tilkommende Fader. Farvel, min Elskte! I Kirken seer jeg Dig maaskee paa Søndag? Farvel, du Engel! det falder mig sandelig meget tungt endog at tage skrivtlig Afskeed med Dig. Gud velsigne Dig!

(Juni 1800).

Din
A. Ohlenslæger.

Min Englepige!

Jeg vil ikke — som den flaue Kotzebue siger i et af sine Skuespil — skamme mig ved at give Dig et Navn, som Digtere og Romanskrivere saa ofte har misbrugt. Hvad kan det søde, uskyldige Navn derfor? Ved en Engel tænker jeg mig det livsalige, ædle Væsen, som er de svage Dødeliges Skytsaand. Jeg tænker mig det i en skjøn, menneskelig Form, fordi jeg, som en sandselig Skabning, maa tænke det i en sandselig Forestilling. Jeg tænker mig det bliidt, fordi Tanken om dets Blidhed forhøjer dets Værdie i min Sjel og byder mig at elske det. Ædel, skjøn og bliid! Skytsaand! Og jeg skulde et Øjeblik betænke mig paa at give Dig et Navn, som i et Ord indbefatter hele Dit Jeg? — Er Du ikke min Skytsaand! Er Du ikke bliid og ædel? Skjøn! nægter den beskedne Pige at være, og mener Du den regelmæssige Skjønhed, saa takker jeg Gud, at han gav Dig Ungdoms, Sundheds, Uskyldigheds og en blomstrende Skabnings Ynde forenet med Forstand, Følelse og Vittighed; Ting, der saa saare sjelden findes samlede med den planmæssige Skabning, der kun opvækker kold Beundring hos den bedre Dødelige

og kun henriver den Sandselige. Det er altsaa afgjort, Du er en Engel! —

Nordmanden Randulf, som jeg har talt med Dig om undertiden, var nærværende, da Iris kom. Da hun var gaaet, puttede jeg ganske fortrædeligt Dit Brev i Lommen og sagde: „Det er da forfærdeligt med alt det Overhæng, jeg har for den tossede Sondermarks Skyld. Der er nu igjen en af mine Bekjendtere, som vil have Nogle ind, og min Fader gjør det ikke gjerne, saalænge Herskabet er der“. Dermed lod han sig afspise. Havde han havt mindste Mistanke, kunde han let mærket den Forvirring, jeg søgte at skjule. Neppe gjetter Du, hvor jeg var i Gaar! Paa Kunstkammeret! Ved det, Randulf skal reise til Norge i disse Dage, saa skulde han da først see en af Kbhvns mærkværdigste Mærkværdigheder; og saa gik jeg ogsaa derhen, for en Feils Skyld.

Jeg skrev i Gaar Aftes i et tungsindigt Lune, som gik over til inderlig Bedrøvelse, indlagte lille Digt over min Moder. Det vil ikke være Dig uvelkomment; thi jeg veed, Du deler min Fryd og Smerte. Iris har lovet at komme Kl. 6 og hente dette Svar; faaer Du det betids, saa veed Du nu, at jeg præcis Kl. 9 gaaer forbi Dit Vindue i Aften og i Morgen Aften.

Jeg glemmer altid at sætte Dato under mine Breve; denne Gang skal jeg ikke glemme det.

Lev vel, min Elskte! skriv mig snart til igjen.

16 Junii 1800. Din

Ohlenslæger.

Ved min Moders Grav.

Det er forbi!
Taushed svæver om Dit Liig i Gravens Gjemme.
De ile hver til Sit, som fulgte Dig;
Fortvivlet paa Din Grav jeg kaster mig,
Men o! Du hører ei min brudte Stemme*). —

*) See det Øvrige i Oehl.'s lyriske Digte i de „poetiske Skrifter“ S. 4.

Min Christiane!

Du veed vist, min bedste Pige! at det Forsæt, jeg sidste Gang, vi talede sammen, fattede, og som Du billigede, siden bestandig har svævet i mit Hoved; det veed dit Hjerte! Jeg har gjort mig al Fliid for at undersøge, hvilken Maade der virkelig var bedst at sige din Fader vor Kjerlighed paa. Allerede i det Øjeblik vi skiltes ad løb den Tanke mig i Sinde: mon det ikke var bedre at skrive end at tale? Du var ikke af den Mening. Da jeg kom hjem og eftertænkte Tingen noiere, blev endelig mit sidste Spørgsmaal til mig selv: mon det ikke var bedst først at skrive og saa at tale! Og denne Mening er jeg af endnu, indtil jeg faaer at vide hvad Du synes; thi jeg troer at den er virkelig bedst. Jeg vil nemlig skriftlig bede din Fader om Tilladelse til at tale med ham . . . . . Naar jeg nu først skriver ham til; siger ham at vi elske hinanden, siger ham min Plan og overbeviser hans Forstand, mener du da, at han skulde nægte mig en mundtlig Samtale, som jeg vil bede ham om i Enden af Brevet, hvori jeg kan overvinde hans Hjerte?

Min søde Pige! siig mig hvad Du mener; uden at Du billiger mine Skridt, gjør jeg intet.

Jeg var i Slotskirken i Gaar, med Carl, som jeg af en Hændelse saae gaae forbi min Faders Vinduer; han fortalte mig med megen Ligegyldighed, at jeg ikke skal sige Utilfredshed, at han skal være Lærer paa Institutet, saa at han nok ikke er endda saa meget glad derved, som Du troer. Dog det kan have været Lune; man kan ikke saa noie regne hvad han siger. Du kom ikke i Kirke! og i dit Brev seer jeg, hvorfor Du ikke kom. Christianis Prædiken var meget god; Du troer nok, at ingen kan gjøre smukke Prækener uden din guddommelige Marezoll?

I Loverdags Aftes glædede jeg mig virkelig i Dreiers Klub. Det er nyt, som sjeldent skeer. Vi helligholdt nemlig en lille Hoitid, for den gamle ædle Tode, som er Rector magnificus i Aar. Til den Ende gjorde Digteren Sander

og Versemageren Ohlenslæger hver en Vise til ham. Min følger med.*)

Tode havde faaet et Nys om, at vi vilde synge til hans Priis, og — da vi skulde til at see, var han — borte. Men Assessor Horn i Hof- og Stads-Retten, som er Directeur i Selskabet, hentede ham hjemme fra igjen med nogle andre. Da han kom igjen, modtoge vi Deserteuren med almindeligt Haandklap, sang hans Vise og drak hans Skaal under tre-fold Fryderaab.

Farvel, min Englepige! Lad mig snart høre fra dig.

Den 23 Junii 1800.

Din

Ohlenslæger.

Min elskede Pige!

Det glæder mig meget, at jeg faaer Leilighed til at kunne skrive Dig til, da jeg har noget af Vigtighed at tale med Dig om. Jeg har nemlig for længe siden skrevet et Brev til din Fader, men jeg har blot ventet Bud fra Dig, for at lade Dig det vide, og for at lade Dig bestemme Tiden, naar jeg skulde sende ham det. Carl siger, at han har sagt Dig det. Han siger tillige, at Du frygter for, Brevet skulde være for langt. Jeg sender Dig det. Nu kan Du selv see. Jeg synes nok det kunde gaae saaledes an; men Du kjender din Fader bedre end jeg, Du er min Herskerinde, altsaa uden Dit frievillige og meente: Ja! faaer han ikke et Bogstav fra mig!

Jeg frygter for Resten ikke. Værre end vor Stilling er til hinanden kan den ikke blive; derimod har jeg meget Haab om, at den ved Tillid til din Fader kan blive bedre.

Søde, elskelige Pige! hvorledes lever Du? Jeg har nogle Aftener i Rad været ude paa Frederiksberg, saa jeg ikke har kunnet gaae forbi dit Vindue Kl. 9; jeg var desuden

---

*) See Oehlenschlägers lyriske Digte i de „poetiske Skrifter", S. 5.

bange for, at det skulde opvække Opmærksomhed. I Gaar gik jeg forbi dit Vindue Kl. 6 og saae Dig dog — saadan en Mand er vor Herre! Der var En, der spurgte mig hvem Du var, af dem jeg fulgtes med. De to vare de ældste Orsteder. Det gav Anledning til følgende Narrestreger. Jeg sagde: Det er Jomf. Heger! Den Fremmede: Frue Rahbeks Syster! Ældste Orsted: Rahbeks Svigerinde. Yngre Orsted: Rahbeks Kones Broders Syster. Jeg: Rahbeks Svogers Svigerindes Svigerinde. Yngre O.: Rahbeks Svigerfaders Kones Datter o. s. v.

Farvel, min inderlig elskede Pige. Send mig snart Svar, og om muligt om Formiddagen, thi da er jeg altid vist hjemme.

D. 1. Julii 1800.

Din

A. Ohlenslæger.

D. 17 Julii 1800, Aften Kl. 11½.

Min evig elskede Pige!

I dette Øjeblik kommer jeg fra en Spadseretour, eller rettere sagt en Sværmetour. Lad mig fortælle Dig, hvorledes denne Aften er svundet for mig, og lad det bevise Dig — dog Du er overbeviist, det veed jeg — men lad det blot være et lille Bidrag til at beskrive den inderlige usigelige Kjerlighed, hvormed mit Hjerte brænder for Dig. Kl. henimod 9 stod jeg ved Uhret hjemme hos min Vertinde og ventede og ventede, at det dog snart maatte være Tid at gaae gjennem Norregade. Tiden kom og jeg gik. Du var ikke i Vinduet; søde elskelige Pige! jeg veed med urokkelig Vished at Du var undskyldt, thi jeg veed, jeg har den meest inderlige Overbeviisning om, at Du elsker mig usigelig høit. Du var der ikke; det satte mig i en tungsindig Stemning. Jeg tænkte paa den forrige Aftens usigelige, himmelske Lyksalighed, Henrykkelse! kunde jeg da andet end være mismodig i Aften, naar jeg følte hvad jeg maatte savne? Jeg gik til=

bage ad Volden for at kunne kaste et Blik ned i din Have, om Du maaskee skulde være der. Nei! Min Mismod voxte. Jeg var hjemme igjen; men min Sjel var spændt, den døde i Længsel efter Dig. Jeg gik ud igjen, op ad Raadhuusstræde. Men nei. Jeg gik om ad Assistentshuset gjennem Magstræde for at komme forbi Lindes igjen. Forgjeves. Jeg var atter ved Nørregade. Jeg torde ikke gaae ligefrem af Frygt for at lægges Mærke til. Jeg gik om ad Klædeboderne, ned af den Gade, der gaaer forbi Frue Kirke, gjennem Fiolstræde. Jeg stod ved Volden. Nu kunde jeg igjen gaae gjennem Nørregade. Det var som om jeg kom tilbage fra før. Du var endnu ikke i dit Vindue, og en Taare stod i mit Øje. „Maaskee møder Du hende" — tænkte jeg, og dette Haab oplivede mig. Nu mødte jeg Dig hundrede Gange; hver qvindelig Skabning, jeg saae langt fra, tryllede min Fantasi til Dig, men jeg blev hundrede Gange bedraget, og ved Enden af Nørregade var jeg hundrede Gange veemodsfuldere end før. Nu maatte jeg see Dig. Du var ikke hjemme; ellers havde Du været i Vinduet. Du var ikke hos Lindes; saa havde jeg mødt Dig i Raadhuusstræde. Mon Du ikke skulde være hos Rahbeks? Igaar blev Du jo forhindret fra at være der. Ja, der var Du vist. Din Søster havde vist bedet Dig komme derud. Nu gik jeg ud af Porten, om ad gamle Kongevei og sværmede og græd og tænkte paa Dig. Ved St. Jørgens Søe tænkte jeg paa de mørke Vinternætter, naar Stjernerne gnistrede som Sneefunker og alting frøs uden vi, slyngede i hinandens Arme. Favn mod Favn stode vi og stirrede hen over den frosne Flade, som Maanen oplyste.*) Alting taug, ingen Lyd hortes uden vore Kjerlighedssuk og den dybe høitidelige Gungren under Isen. Jeg var allerede paa Landevejen, men saae ingen Elsket; jeg sad paa den Bænk, som saa sødt og

*) Smlgn. Oehlenschlägers „Erindringer", 1, S. 150: „Fulgte jeg nu, efter slig en lystig Aften (paa Bakkehuset), Christiane hiem i deiligt Maaneskin eller i en stierneklar Nat osv."

veemodigt minder om vor Kjerligheds første fagre Dag, men jeg saae ikke min Elskte. Endelig stod jeg ved Porten til Bakkehuus Alleen, trykkede tre Kys paa Laasen, jeg igaar holdt, da Du stjal Dig til at trykke et Kys paa min Haand, og ilede nu veemodig hjem. At skrive Dig til, var i Aften min eneste Trost. See nu har jeg ogsaa trøstet mig.

God Nat, Engel! Himlens og Jordens store og vise Gud, som skabte Dig i sit fuldkomne Billede, styrke og ophold Dig!

Din til Døden troe
A. Ohlenslæger.

Min ejegode Pige!

Nu har jeg bestemt mig. Jeg vil gaae hen og tale med din Fader! Jeg kan tydelig mærke paa Dig, at Du ikke alene er meest for det, men endogsaa ene for det. Altsaa er det naturligst, at jeg vil hvad min elskede Christiane vil! Rigtig nok vil dette Besøg sætte mig i forfærdelig megen Forlegenhed; men det er det samme! Du er jo Prisen! Kan jeg da i nogen Henseende kjøbe Dig for dyrt? Helst saae jeg dog, at jeg traf din Fader i temmelig godt Humor — derfor vil jeg heller ikke gaae til ham i Morgen, men en anden Dag i denne Uge, naar Du vil bestemme den. Jeg vil gjerne tilstaae, at min Frygt ogsaa gjerne ønsker denne lille Opsættelse. Det, der trøster mig meest, er at vor Tilstand ikke kan blive værre end den er; det har jeg ogsaa et Par Gange sagt Dig, troer jeg. Jeg taler altsaa med din Fader! Kjerlighed styrke mig!

O Du arme Pige, som stod en heel Time i Vinduet i Aftes og ventede din troeløse Ohlenslæger, som var kjørt ud med sin Fader og Søster i Dyrehaven og formodenlig sad nogenlunde vel tilfreds ved et Bord langt oppe paa en grøn Bakke og spiste Flesteskinke, mens den haarfagre Christiane stod og stirrede forgjeves med sine store sjelefulde Øine hen ad Nørregade efter ham! I Aften kommer jeg gandske vist

Kl. 9. I Overgaars var jeg der ogsaa paa samme Tid. Da var Du der ikke, du Slemme!

Jeg saae Mad. Drewsen i Dyrehaven i Gaar. Jeg var inde hos Italienerne at see deres skjønne Voltigeerkonster og deres afskyelige Narrestreger. Vor Herre har taget Sælhunden derude, den har udstridt og er ikke mere at see for 8 ß første og 4 ß anden Plads. Paa Hjemreisen traf vi en Karet, der var kjørt i Grøvten; jeg hjalp lidt til med at faae den op, for siden at kunne rose mig af det. Hvorfor er man ellers skikkelig i Verden!

Farvel, min nydelige, yndige, elskværdige Christiane Georgine Elisabeth; din Faders Navn vil jeg efterhaanden vænne Dig af med. Vi leve med Guds Hjelp nok den Dag, at Du kan skrive Dig:

Øhlenslæger.

Bedste, gode Pige!

Det er to Dage siden jeg saae Dig, længer kan jeg ikke lade være at underholde mig med min Christiane. Skiebnen nægter mig det mundtlig, altsaa griber jeg til vor gamle Trøst. Ja, min elskte Pige, herefterdags maa Du ofte skrive mig til; jeg skal vist ikke være forsømmelig. Komme til Dig, kan og vil jeg ikke. Den sidste fatale Scene med din Fader krænkede min Delikatesse og Følelse for Ære saa meget, at jeg heller vil undvære din daglige Omgang, end sætte mig ud for en saadan igien. Forresten veed Gud, at jeg ikke har det mindste imod min Piges Fader; jeg agter, jeg ærer, jeg elsker ham endogsaa for sine mange andre fortræffelige Egenskabers Skyld; men han er mig ikke jevn, oprigtig og godlidende nok.

Dersom han syntes, at jeg kom for ofte til Dig, at vi (efter hans Udtryk) hang for meget i hinanden, saa kunde han jo faderlig og godlidende sagt mig det, paa en ukrænkende Maade. Jeg vilde aldrig taget ham det ilde op, naar han havde sagt: „Øhlenslæger! De er for meget hos Christiane,

jeg frygter for, at De spilder Deres Tid!" Jeg vilde da have glemt, at han gjorde mig Uret, og blot seet den velmenende Raadgiver i ham.

Men lad saa være: Was geschehen ist, ist geschehen; at jeg er kommet til Dig, er jo meget naturligt, og at jeg i de sidste Dage kom der saa meget, var jo Havearbeidets Skyld.

Naar jeg nu sidder og læser i Norregaards torre private Ret, saa tænker jeg: det er jo for din Pige, og saa gaaer det. Jeg er altid hjemme til Kl. 11 om Formiddagen, da jeg skal til Orsted. Om Aftenen Kl. 6, naar mit Arbeide er færdigt, gaaer jeg gierne til Frederiksberg, hvor jeg er i det Ojeblik, jeg tilskriver Dig dette.

Naar Du engang gaaer ud til Rahbeks, gode Christiane, saa lad mig det vide.

Det forstaaer sig — at miste din Omgang er haardt, men lad saa være. Jeg tænker, vi elske begge uegennyttigt nok til at forsage, hvad der skaffer Krænkelse, og brændende nok, saa vi ikke behove at see hinanden virkelig, for bestandig at see hinanden.

Dersom Du sporger, om jeg da slet ikke vil komme mere, saa er mit Svar: Hvergang din Fader udtrykkelig beder mig komme; ellers ikke.

Naar jeg nu kommer hiem i Aften, saa tager jeg den blaae Kornblomstkrands frem, Du gav mig paa vor Kierligheds Morgen. Saa kysser jeg den, og mine andre Helligdomme, ligesom i Aftes, og saa troer jeg at kysse Dig.

Lev vel, sode kiere Pige! Din
Ohlenslæger.

Kiere, gode Pige!

Jeg skriver Dig til fra Fredensborg, hvor jeg nu har været paa fierde Dag og moret mig saa meget, som en fortryllende Egn og meget forekommende Folks Omgang kunde bidrage dertil.

At min Glæde ligesaa lidet der, som nogensteds, hvor Du ikke er, har nogen sand Gehalt, det veed min Christiane; det behover jeg vist ikke at forsikkre hende.

Med alt det at jeg nu er længer fra Dig end i Byen, holder jeg endogsaa fra den Side af Fredensborg. Her kommer det mig for, at det kun er 5 Miil, der adskiller os; naar de var indhentede, tænker jeg, saa laae jeg i hendes Arme. I Byen derimod lever jeg som Ixion, eller hvad han heed, som havde Vandet lige for sine Læber uden at kunne nyde det. Jeg er altid i Nærheden af Dig og dog er vi skildt ad.

Jeg har giort et Par Toure ud paa Esromsoe, og Du kan ikke troe, gode Pige! i hvilken veemodig underlig Stemning det satte mig. Naturligviis maatte Ideeassociationen virke overmaade meget til at bringe mig den gode Peer Heger*) i Minde. Hans Bekiendtskab giorde jeg her; og ved ham lærte jeg at kiende Dig; maa jeg da ikke elske Fredensborg? Rosing gik igaar Aftes ud at skyde Vildænder ved Roses Teglbrænderie; jeg gik imidlertid i den herlige Egn og betragtede den deilige Aftenrøde, hvis brandgule Skier glimtede giennem de enkelt adspredte Træer, mens en lang stor rosenfarvet Skye fuldendte Maleriet oventil. Naar man seer paa Aftenrøden og Roser, blusser Kierligheden altid med fornyet Kraft. Jeg ønskede Dig i mine Arme. Under Veemodighedens Betragtning svandt Aftenroden hen til et koldt Violet. Kun deri er den sande Kierlighed forskiellig fra den, at den aldrig bliver kold. Kierlighed er en evigblomstrende Rose, en evigglødende Purpurskye. Selv i Alderdommen visner Kierlighedsrosen ikke; den bliver hvid, men der er stor Forskiel paa en hvid og paa en visnet Rose.

I Morgen troer jeg, at Rosing taer til Strandmøllen. Er Leiligheden saaledes, at jeg kan komme med, som jeg for-

*) Smlgn. „Erindr." I, S. 123—25.

moder, saa besøger jeg dem paa Springforbi, og gaaer derfra til Kiøbenhavn.

Dersom det traf sig saa heldigt, at min Pige kom med sin Fader derud i Morgen? Dog det giør det vel ikke.

Farvel. Snart flyver jeg i dine Arme.

Din A. Ohlenslæger.

Kiere, kiere Christiane! (1802).

Jeg længes usigeligt efter Dig. Du vilde maaskee sige: Hvorfor har Du da ikke været hos mig den hele Uge? Men det maa Du ikke. Om Formiddagen kan jeg jo ikke komme, til vor virkelige Glæde, saalænge Din Fader holder sig inde, og om Aftenen — jeg veed ikke, ved det jeg saalænge ikke har været der nogen Aften, saa gidder — saa undseer jeg mig — jeg veed ikke hvad jeg skal kalde det.

Ærgret mig har det ogsaa, at Du har været hos Ørsteds paa Tider, jeg ikke var der. O hvor jeg ønskede Dig nærværende i Aftes, da Steffens var der og Sophie var saa munter og rask. Min eneste Trøst er, at Du maaskee idag vil glæde din Ohlenslæger ved at følge ud med ham til Bakkehuset. Jeg kan taale den Skiebne at være fraværende fra Dig de andre Dage nogenledes, men om Søndagen er det mig plat umuligt. Vil Du heller blive hiemme, saa kommer jeg dog til Dig i Aften. Skulde Du ud nogen Steder, kiereste Pige! da beder jeg Dig indstændig ikke at lade det være for min Skyld, thi saa kan jeg jo komme en anden Gang.

Lev vel, søde Pige. Hils Carl.

Din
Ohlenslæger.

Kiere, gode Christiane!

Hvorfor jeg ikke kan komme til Dig idag og hvorfor jeg ikke var hos Dig igaar, maa jeg sige Dig. Det er fordi jeg var paa Bakkehuset i Overgaars, hvor jeg har forkiølet mig,

saa jeg er blevet ganske stivhalset. Da Steffens i Aftes holdt sin philosophiske Forelæsning og jeg tabte altfor meget af Sammenhængen ved at opsætte den, løb jeg dog derhen, skiønt jeg ikke kom til Orsted, Doctoren, som ogsaa læste. I Aftes drak jeg mig nu en god Slurk Punsch og dukkede under Dynerne, hvorfor det ogsaa i Dag er bedre, men jeg har dog besluttet for at undgaae al videre Uleilighed baade at blive fra Dig og fra Steffens idag. Imorgen er jeg vist rask igien, og kommer da, min gode Pige, for at takke Dig for al den Glæde i Søndags. Troe nu bare ikke, at min Forkiølelse er den mindste Smule farlig. Det er en reen Ubetydelighed, men som jeg troer det er godt at tage i Tide. Du husker vel Romanzen om Elverhøien? Fra den Tid jeg skrev den, har jeg stedse været bange for Forkiølelser. Lev vel gode kiere Pige! og beklag din stivnakkede

Ohlenslæger.

Kiere, gode Pige!

Vil Du gaae med Din Ohlenslæger til Frederiksberg i Eftermiddag og til Bakkehuset i Aften, saa giver Du ham derved et stiltiende Beviis paa, at Du ligesom han har glemt en Scene, hvori ikke vore Hierter, men vort hidsige unge Blod havde Deel. Og kiere Christiane! skiønt det rigtignok er slemt med saadan noget, saa længe det varer, saa kan jeg dog ikke sige, at det stemmer mig ned; thi med mig er det strax forbi, og jeg veed det er ligesaa med Dig. Havde en af os igaar havt Mod til at begynde Forliig, saa var den anden strax bleven henreven med, det er jeg vis paa. Og i visse Maader, vil jeg sige med Roller, er det rigtignok slemt at have varmt Blod; thi saa skiendes man mere end Andre. Men i visse Maader er det heller ikke saa galt at have varmt Blod, thi saa elsker man høiere og stærkere og fyrigere end Andre! Send mig nu Svar til Middag, min gode Pige! Er jeg ikke paa mit Kammer, saa er jeg i Stuen.

Din Ohlenslæger.

(Fra Kjøbenhavn til Springforbi).

1.

(Kjøbenhavn, Vestergade) (1801).

— Hvordan jeg lever? Jeg lever excellent — det vil sige: jeg lever miserabelt!
Hvor kan man andet mellem Bøger og Tobak
Blandt det fordømte kiøbenhavnske Pak?
Vil jeg gaae — da nødes mine Been
At vandre langs med rygende Rendesteen.
Vil jeg aande, da aander jeg Brændeviinsdamp.
Vil jeg see, da skuer jeg Hør og Hamp
Og Kræmmersvende og Visekiellinger
Og Feieskarn og Æbleskrællinger.
Vil jeg høre, da skriges om Dagens Helte,
Som løb fra Slaget, da hist det gieldte.
Gid jeg var døv og gid jeg var blind! —
At lugte falder mig aldrig ind.
Vil jeg føle — Du store, milde Gud!
Da griner mig hele Byen ud.

O Pige! kunde jeg fra Kiøbenhavn
Udile i Din og Naturens Favn!
Da skulde saa blidt, saa saare sage
Henrinde mit Livs snart talte Dage.
Hist! hvor mod grønne, frugtbare Strande
Frem ile Havets rask bølgende Vande,
Hvor Naturen i Sielen med blid Magie
Indtryller hele sin Harmonie;
Hvor Fuglen qviddrer sin muntre Sang,
Hvor Luften hensuser over Mark og Vang,
Hvor Bækken risler saa sølvklar, rolig,
Hvor Lunden vinker saa huld fortrolig,
Hvor Blomsternes milde, balsamiske Duft
Bølger om i den sunde, rene Luft,
Hvor Frugten saa smilende, venlig rød

Svulmer frem bag Bladene saftig og sød;
Hvor man seer, o Himmel! den store Sphære,
Hvis Bølger, hvis Blomster, hvis Bakker, hvis Strand,
Hvis Soel og hvis Maane, hvis himmelske Blaae
Vidne høit om Skaberens himmelske Ære.
Der var godt at være! Ikke sandt? —

2.

(Vistnok 1802).

Jeg har giort en Vise om Atair:*)

Der blinker en lille Stierne,
Naar Natten falder ned;
Den blinker i det Fierne
Omhed og Kierlighed.

Den Stiernelil at have,
Det er en gylden Skat;
Thi bad om denne Gave
Vor Jord baade Dag og Nat.

Gud Fader i Himmerige,
Som altid er saa god,
Skabte en lille Pige
Af Haar og Melk og Blod.

Og da man Pigen skued,
To Stierner for een man saae,
Som blide, skielmske lued
I hendes Øine blaae.

Om Natten, naar Stiernen blinker
En himmelsk Sympathie,
Fra Jorden til Himlen vinker
Sødt svindende Melodie.

*) Fru Rahbek's Benævnelse af sin Søster. — Oehl. kaldte hun „Adagio-spilleren".

Hvad Under, at disse Flammer
Paa Himlens blaae Firmament
Adagiospilleren rammer,
Og har hans Hierte tændt!

3.

Kiere Christiane! (1802).

Det glædede mig ret paa Dine Vegne, da jeg slog mit Oie op i Morges og mærkede, at Solen havde taget sine Spendeerbeenklæder paa. Hvad er den vide Natur uden Sol? Det Samme, som Natten uden Stierner, som Pigen uden Oine, som Livet uden Kierlighed.

Jeg har giort noget mere paa mit St. Hans-Aften-Spil. Det er alvorligt og lyder saaledes:

Den vilde Stoi nu lyder ikke længer,
Den store Sværm fremtrænger ei i Stovet,
Hist under Egeløvet Kredsen sidder osv.

Taus og ene, bleg og ene
Sidder jeg blandt Bøgekroner;
Ene paa de kolde Stene
Toner Harpen Veemodstoner.

Hvad er Nattens Stiernehimmel,
Naar ei Elskovs lyse Stierne
Blinker venligt i det Fierne
I den blege Stiernevrimmel! —*)

Den egne Versifikation vil ikke undgaae Dit opmærksomme Ore. Adieu, søde Pige! Hils den kiere Feefamilie fra Din troe Studiosus juris, Adam.

Fra **Guldberg** til **Oehlenschläger**.

Hoistærede!

De vil maaskee studse ved at see disse Linier fra min Haand; men alligevel modtage De den medfølgende lille

*) Smlgn. det sidste Afsnit af „St. Hans-Aftenspil".

Gave af mine Digte i samme ærlige Mening, i hvilken den sendes Dem! Det er mig en ubehagelig Tanke, at der muligen gives en Mand, som ei uden nogen Grund miskjender mig. Som jeg derfor har glemt Alt, ønsker jeg at De ogsaa vilde det! Vi have aldrig nødigt at rødme over, at vi kunne glemme. Og var det ei fra mange Sider godt, om de Mennesker, der øve een Kunst, vare Venner, eller dog i det mindste broderligen taalde hinanden? Om mig selv tør jeg sige, at jeg med Glæde under Enhver de Laurbær, han kan vinde.

Saaledes beder jeg Dem modtage mine Digte, denne Aarets første Dag, som et Paant paa at De i mig, om det er Dem kjert, kan finde en ærlig Medbroder, hvis Glæde Deres Hæder altid skal være.

Solitude d. 1. Jan. 1803.

Med Redelighed
F. Hoegh Guldberg.

Smaabilletter fra **Oehlenschläger** til **Fru Rahbek.**

Qvod felix faustumque sit (det er udlagt: Gid det maa spænde vel af!)

Gratiernes og Musernes Yndling, vor Velynderinde og Veninde Camma, Rahbeks Qvinde, indbyde vi ved dette vort Brev til i Aften, første Pindsedag Kl. 8 Slet at møde hos Farverenke Mad. Mollers, for at see Holbergs Erasmus Montanus opføre af os undertegnede, og Flere. Den assebarniske*) Familie bliver ogsaa budet, med hvilken Du ædle Dannеqvinde kunde følge. Vil Din Husbond, den ædle Knud hin Rahbek drage med, dersom han ikke forhindres af Arbeide, Værkbrudenhed eller Lune, vil det endmere glæde os. Gud befalet.

Adam Skiald hin Øhlenslæger.
H. Steffens, Philosophux.

---

*) Assebarnet ɔ: A. S. Ørsted.

Kiere Veninde!

(Først i 1805).

En af mine gode Venner maa formodentlig have taget Holberg bort uden at sporge mig derom, thi det er mig ikke muligt at finde den; men i Eftermiddag skal min Karl komme ud med den, eller med et andet Exemplar. Tilgiv mig. — Det glæder mig meget, at De lider den lille Sang, jeg har siunget over Vahls Grav. Har De læst Variationen derpaa? Af en Variation at være er den ret brav. Jeg har hort, at Professor Kierulf og Flere ikke skal have forstaaet mit Digt over Vahl. Paa den seneste Tid begynder dog virkelig Forstanden at staae en lille Smule vel stille. Lev vel, bedste Veninde! og forglem ikke Deres trofaste Ven

Ohlenslæger.

E. Sk. Nu fandt vi Bogen. Her er den. Glædeligt Nytaar. Hils Carl.

Fra **Guldberg** til **Oehlenschläger**.

Hoistærede!

Iblandt de faa Behageligheder, der oplive mig her, hvor jeg lever adskilt fra Alt, hvad der er mig kjert, nod jeg da igaar den, at modtage fra Deres egen Haand Deres nys-udkomne Digte. Det være De overtydet om, at det er mit Hjertes ærlige Mening, jeg tolker Dem, med blotte Ord fordi jeg ei kan det nu med et velmeent Haandtryk, naar jeg siger: at det var og bliver mig en sand Lise at erfare, at De erindrer mig. Jeg paaskjønner altfor meget, glæder mig altfor broderligt over Andres Fortjenester, til at det ei skulde glæde mig at see, at den Mand — thi det er mandeværdigt — lever, der og paaskjønner, at ogsaa jeg har nogen Fortjeneste. Men det tilstaaer jeg Dem og, at jeg næsten ventede dette af Dem: thi man maa selv have Fortjenester, for at kunne unde Andre deres ubeskaarne.

De vilde nu igjen, naar snart min metriske Oversættelse af Terents udkommer, modtage et Exemplar af den og gjemme

det med broderligt Hjerte! Med Bevidstheden om, at vi have eet Maal isigte, kunne vi aldrig miskjende eller misdømme hinanden, fordi vi ad forskjellige Veie søge at nærme os det; men hver nye Krands, En af os vinder, glæde den Anden, som veed, at den ei vandtes uden Møie. Dette Løfte giver jeg Dem i det mindste fra min Side helligt.

Luisenlund d. 9 Aug. 1805.

F. Høegh Guldberg.

Fra den store Udenlandsreise.

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger.*)

Hamborg 12 Aug. 1805.

— — — — —**) Kl. 8 i Aftes var vi i Hamborg, og her er Noget at see. Jeg har været paa Børsen, og det er unægteligt, at det er et mærkværdigt og indgribende Syn at see nogle tusind Mennesker samle sig, hvor alt er Virksomhed og fælles Interesse. Men idet jeg stod og overskuede dem, erindrede jeg mig de gamle græske Skoler og de første Christnes Sammenkomster, og de mærkværdige Rigsforsamlinger: og da tænkte jeg: Naar skal ikke blot øieblikkelig Vinding og nødtorftig Fordeel, men et høiere, langt høiere Øiemed samle og besiele Jer? Og det græmmede mig at see Afgudstemplet for Mammon saa hyppig hiemsøgt, og Guds Kirke tæt ved Siden af („der große Dom") at rives ned; og jeg gik. Men jeg vendte mig atter om, og saae hen over deres Hoveder, og det Hele forekom mig som et stort profetisk Billede paa en bedre Tilkomst, og jeg fattede Haab.

---

*) Oehlens. har selv i sine „Erindringer" 2det Bind (S. 1—15 og S. 37, 41) gjort Begyndelsen til at meddele Et og Andet af de Breve, der vexledes mellem ham og hans Forlovede paa hans første Reise. Dog er det næsten kun af de første Breve, han har optaget nogle Afsnit; og selv af disse Breve forekomme endnu enkelte Smaastykker os at kunne meddeles.

**) Af Brevets sidste Deel.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Springforbi 13 Sept. 1805.

— — — Jeg kan forestille mig Din og Dine kiære Venners Glæde ved at samles igien, jeg nyder en Deel af den, skiondt fraværende; jeg er overbeviist om, at hver især af Eder undte mig at være nærværende. Karen Margrete har nylig havt Brev fra den kiære Fru Steffens, og jeg kan ikke sige Dig, hvor glad hun var ved at have Dig i Vente, og hvor venskabelig en Erindring hun i den Anledning skiænkede mig. — Hvordan jeg har det, skulde Du ogsaa viide. Jeg lever ypperligt hos den velsignede Tante, har været ret rask paa nogen Tid, og har for min egen Person intet bedre Ønske, end at det for det første i adskillige Aar bestandig var Sommer, og jeg saa blev her; da vilde Tiden neppe falde mig lang. — Nu længes jeg ikke lidet efter Brev fra Dig. Du har intet at skiule for mig, undtagen ifald det var Din Hensigt aldrig at komme igien; ellers kan Du sige mig alt. Hils Steffens og hans Kone utallige Gange, og sporg Steffens, om jeg ikke ærlig holder, hvad jeg engang lovede ham, nemlig at være en fornuftig Pige, naar det Øyeblik kom, at Du skulde rejse fra mig. Gud velsigne Dig, hvor Du end kommer hen!

1ste Octbr.

Det er mig saa stor en Glæde at læse Dine Breve, at jeg næsten ikke veed, om det ikke er bedre at have Dig ude end hiemme; men saa maae Du ogsaa skrive flittig. Naar jeg tænker paa Brevene fra Italien, saa maae jeg sandelig bide Tænderne sammen; men derfor har jeg dog intet at udsætte paa dem fra Halle.

Du har talt med Goethe; det var da ingen lille Glæde, kan jeg forestille mig. Naar kan Du nu engang faae Tieck fat? siig mig dog, om det var ham eller Broderen, der rejste til Italien.

Fra Oehlenschläger til H. C. Ørsted *).

(Halle) Sept. 1805.

Kiere Ven!

Her sender jeg Dig en stor Pakke, hvoraf Du vil see, at jeg ikke har været doven under mit Ophold i Halle. Først den resterende Deel af „Reineke Fos", hvilken Du vilde tilstille Sebastian Popp. Jeg har nu anden Gang skrevet det om, og derpaa giennemseet og rettet alt; bedre kan jeg ikke giore det, og har kun nu at bede Dig, kiere Hans Christian! at Du omhyggelig seer efter i Manuskriptet ved den mindste Tvivl under Correcturen. Popp vil intet have at klage; han kan endnu faae Bogen færdig til Nytaar, som en Nytaarsgave, hvilket vil befordre Afsætningen. — Fremdeles sender jeg Dig tvende andre Manuskripter, hvilke skulle udgiore mine Bidrag til den Nytaarsgave, vi have talt om at udgive. Naar nu Din Dialog over Mysticismen kommer til, saa bliver det en ret net lille Bog for Herrer og Damer. Jeg tænker, vi kunde kalde den Prometheus; thi enhver Philosoph og Digter triner i sin Urfaders Fodspor og river Ilden ned fra Himlen for at besiele Mennesker; dette kunde Du i Forerindringen faae snildt udført, at man kunde forstaae hvad det skal betyde. Ordenen i Bogen tænker jeg saaledes at være bedst: 1) de Goethiske Smaadigte, som Lokkefugle til at læse videre, 2) Din Dialog, 3) Velents Saga, 4) Afhandlingen om Poesiens Væsen og Værd. — — —

Af „Olaf Trygvason" har jeg skrevet første Akt, og haaber at faae den færdig, inden jeg forlader Halle; i det mindste i Vinter i Berlin. Man maa her giore en Dyd af Nødvendighed og være flittig: thi Halle er en kiedsommelig Bye om Vinteren, kan Du tænke, og Steffens og hans Kone erstatte

*) Smlgn. „Breve fra og til Ørsted", 1ste Saml. S. 184 fg. Det S. 186 omtalte „bortkastede" Brev er visstnok det, som her meddeles. Det fandtes mellem Oehl.'s Breve til Chr. Heger.

mig med al deres Godhed og Venskab ikke mine Venners Savn i Danmark. Steffens er slet ikke i den behagelige Forfatning, som jeg troede. Han har en ordentlig Gage og gode Indkomster; men hans Gield, som han var nødt at giøre ved sin Reise og Etablissement, generer ham meer end den burde. Reichardts er de Eneste, han kommer til; thi hans Forstaaelse med de andre Professorer kan Du forestille Dig; selv med Wolf har han ingen Omgang, hvilket giør mig ondt. Den fortræffelige Raumer*), som jeg sluttede Venskab med, er allerede reist. Schleiermacher er et Menneske med Hoved, Lærdom og Bravhed, men — det er dog ikke rigtig bevendt. Der er en vis Trevenhed og Mangel paa Ungdom, som giør mig ham fremmed; han er dog den Eneste, næst Steffens. I Giebichenstein morer jeg mig mangen Aften med skiøn Musik og Sang; men Reichardt er forresten en politisk Verdensmand. Pigebørnene ere gode nok. Jeg lærer dem Dansk. Frue Reichardts Søster, en Mademoiselle Alberti, Malerinde, er her; det er en prægtig Pige, middelaldrende, men med det sande Kunstnersindelag og Talent. Hun har levet sin meste Tid hos Hardenbergs og med Tieck. Tieck er i Italien; Gud veed, naar jeg træffer ham. Mlle Alberti vil male mig i disse Dage. Nu har I vel noget Spektakel og Hovedsolerie med Gall? Hvad siger Kiøbenhavnerne? Steffens har opbragt Hallenserne meget ved at læse imod ham. Der er kommen tre af hans Forelæsninger ud fra en af hans Tilhørere, som han ikke er fornøiet med. Han arbeider ogsaa flittig i denne Tid. — Send mig den Tilskuer, hvori Rahbek har talt om mine Digte og hvori det Vers staaer af Jens Møller; og fremfor alting, kiere Ven! driv paa mine Affairer hos Schimmelmann; Du veed, han trænger til at drives. Hvad faaer jeg? Christiane siger, at Rygtet giver mig 800 Daler: gid det var saa vel! — Hvordan lever I, alle mine Kiere! Du og Anders og Sophie og Niels? og min

---

*) Karl v. Raumer.

gode gamle Fader? Siig ham, at næste Gang faaer han Brev og ingen af Jer Andre. Han glæder sig dog vel over, at jeg faaer Stipendium? Jeg sendte Sophie et langt Brev sidst, men har intet Svar endnu faaet. Hun er dog ikke syg? — Jeg har ofte Hiemvee; mere vil jeg faae. Farvel, min bedste Ven! Gud velsigne Dig! Tænk tit paa mig og tilskriv mig snart. Vale! Vale!

Din
Oehlenschläger.

Fra **Oehlenschläger** til **Christiane Heger.**

Halle d. 2. Novemb. 1805.

Bedste Christiane!

Jeg har ikke skrevet Dig saa længe til, fordi jeg en Tid lang bestandig har ventet paa det Vigtigste, jeg kunde skrive Dig til om, nemlig mit Reisestipendium; da jeg dog imidlertid endnu bestandig maa vente forgieves efter Svar, saa kan jeg ikke længer vedligeholde min Taushed, men maa skrive Dig til, for at Du ikke skal troe, jeg er død eller i det mindste begravet. Begravet er jeg da nu rigtignok, det vil sige i Arbeid og Studeringer; Halle er nemlig en aaben Begravelse, som alle smaa tydske Universitets-Stæder, hvor der er saa meget otium literarium, at man ikke kan komme frem derfor paa Gaderne. Jeg hører daglig tree Collegier, to hos Steffens over Naturphilosophien og „über innere Naturgeschichte der Erde“, eet hos Schleiermacher over Ethiken. Disse Timer ere alle i Eftermiddags Tiden; om Formiddagen arbeider jeg fra 9 til 2, eller 3; om Aftenen efter Theen læser Steffens gemeenlig Hanne og mig noget for; dette er Dagens monotone Bedrift. Hver Søndag tage vi ud til Giebichenstein og spise til Middag hos Reichardts, hvor vi forblive hele Dagen. Dette Sted undtagen og nogle faae Invitationer, som maae gielde for overordentlige, undtagne, har Steffens ingen Omgang. I Aften ere vi f. Ex. budne til Geheimeraad Schmalz's.

Bliv ikke bange for „Geheimeraaden“; det er omtrent hvad en Justitsraad er hos os. Schleiermacher giver jeg ugentlig 3 Gange Timer i Dansk; vi har allerede læst Vaulundur og første Akt af Aladdin sammen. Du erindrer Dig, kiere Christiane! at jeg før min Afreise talte om at ville skrive et historisk Skuespil om Olaf Trygveson — dette har jeg ikke glemt; de tree Akter ere allerede ganske færdige. Jeg skriver det, saa det kan opføres paa Theatret; naar det er færdigt, sender jeg det til Grevinde Schimmelmann og haaber giennem hende at faae Theaterdirektionen til at tage mod raison. Seer Du, kiere Christiane! hvis det nu bliver antaget, saa fortvivler jeg dog ikke, hvis jeg kun faaer 600 Rd. til min Reise, som Din Søster lod mig faae et Nys om i det sidste Brev, hvilket i dobbelt Forstand vel kan fortiene at kaldes en Hiobs-Post: i slem Forstand nemlig for denne Tidendes Skyld, og i god Forstand for det egentlig Jobiske, nemlig det herlige Digt fra Job. Sandelig, den Glæde at have henrevet en saa ædel og ualmindelig dyb Natur som Job Mynster beholder langt Overballancen mod de 200 Rds. Tab. Lad ham hilse ved Karen Margarethe, og lad hende sige ham, at jeg anseer Aabenbarelsen af dette Digt for min Siel som en af de største Glæder, der er mødt mig i Verden. Hvad mit Sørgespil angaaer, saa gior I vel i ikke at tale derom til Andre, saa at Rygtet ikke skal udbrede sig forend Stykket; det er tidsnok, naar det kommer selv. Naar nu Hakon Jarl (thi saa skal det hedde) er færdig og bortsendt, tager jeg fat paa Edda og bearbeider det allerede Færdige til et Digt for sig under Navn af Thors Drapa, som jeg først havde isinde; thi en stor Epopee i denne Form har jeg forkastet. Jeg har valgt den gamle naive trofaste „heldenbuch“'ske Tone i dette Digt, som Du veed, fordi jeg troede det var noget Skiont, Originalt og Ualmindeligt. Det er det ogsaa, og denne Tone passer sig vel til et Digt i 5 Sange; om Sielen derimod ikke vilde blive overmæt af 24, er et andet Spørgsmaal, og det troer jeg. Dette Digt bliver da, som Du

veed, Thors Tog til Utgard og Tilbagereise, og dermed Punktum. Hvad jeg i sin Tid mere vil behandle af Edda, skal skee paa andre Maader. Naar nu altsaa dette er skeet, kommer Thors Drapa og Hakon Jarl til at udgiore 3die Deel af mine Skrifter. Nu da Regieringen beskytter mig og mine Medborgere begynde at lade mig vederfares Ret, føler jeg ny Kraft og Mod til at arbeide. — Imidlertid vilde jeg dog nu ønske mig Svar, for at kunne reise til Goethe først og saa til Berlin, hvor jeg vil tilbringe den største Deel af Vinteren, derpaa mod Foraaret reise til Dresden, Wien og saa til Rom, hvor jeg tænker at møde Tieck paa Veien. Hvordan lever nu Du, min kiere Pige! Er Du friskt? Har den afskyelige Krampe tabt noget af sin Paatrængenhed og giort Dig færre Besøg? Er Du igien i Kiøbenhavn hos Din Fader? Hvad siger han til min nærværende Stilling? Alt dette maa Du snart og omstændeligt lade mig vide. Gud velsigne Dig! Lev vel og hils dem alle, de Kiere. Saasnart jeg faaer Efterretninger, mere.

Din

Oehlenschläger.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Kiøbenhavn d. 16 November 1805.

Min kiære gode Oehlenschläger!

At Du ikke saa længe havde skrevet til mig, begreb jeg lettelig var, fordi Du ventede Svar om Dit Stipendium, og da jeg af Callisen vidste, at Du endnu ikke havde faaet det, ængstede det mig naturligviis aldeles intet; imidlertid takker jeg Dig usigelig meget, fordi Du ikke oppebiede Tiden, da Du kunde meddele mig mere og Vigtigere Dig selv angaaende, men glædede mig med et Brev indtil videre. I Din Fraværelse har jeg heller ingen større Glæde, end de velsignede Postdage, og saa er jeg ikke saa ufornuftig at fortvivle, naar jeg ingen Brev faaer, men trøster mig derimod ved, at der

ikke er saa langt til den næste Postdag, og saaledes gaaer Tiden ret godt for mig. Jeg er nu ret brav, og har godt Haab om snart at blive fuldkommen frisk. Callisen besøger mig flittig, men mere kommer han som Ven end Doctor; han gidder gierne talt om Dig, og noget af det første han siger, naar han har „ligget sig" over en Stol, er for det meste: har De nylig havt Brev fra Leipzig? derpaa er da Reinholdine færdig at briste af Latter, mens jeg underretter ham om, at Du er i Halle*). Han fortæller mig, hvorledes Grevinde Schimmelmann ynder og hvormeget hun bestandig taler om Dig; han lovede mig, uden at jeg bad ham derom, at han skulde tale for Dig, da han syntes, at for saa kort en Tid som 2 Aar var det Synd at afspise Dig med 600 Rd.; og at Du ikke skulde tabe ved vore Penges Slethed, fandt han ganske nødvendigt. Det er ikke længe siden han drev Fader til at istemme med sig, at Du var den største og eeneste sande Digter, Danmark i mange Aar har havt; men jeg bør dog ikke sige, at Fader var svær til at faae dertil, da han virkelig har stor Respect for Dig, og er usigelig glad over at Lykken begynder at blive Dig gunstig. Jeg synes dog det er morsomt, at Du er bleven en fix Idee i Callisens Hoved, og jeg vilde derfor fortælle Dig det, især da jeg ikke egentlig har andet end Loyer at fortælle Dig.

Fru Oldenburg har bedet mig takke Dig ret inderlig for den store Glæde, Aladdin har været hende til; hun erklærer reent ud, at intet af det meget, hun har læst, har giort saadan Sensation paa hende, og saa dybt rystet hende, som dette Digt; hun har megen Sands for Poesie. Hun var to Dage om at læse Aladdin, endskiøndt hun læser ubegribelig hurtigt, og tog ikke mod et eeneste Menneske i de Dage, men sad uforstyrret og gottede sig; hun kan den nu ogsaa uden ad næsten fra Begyndelsen til Enden. At hendes Bifald ikke

---

*) Smlgn. „Erindr." 2, S. 14—15, hvor Oehl. har forbundet dette Sted med Brevet af 1ste Oct.

skal være Dig ligegyldigt, vil jeg sige Dig, at Scenen med Spøgelset, jeg mener Noureddins Aand, især har rørt hende; naar vi sidder og taler sammen om Aladdin og vexelviis anfører Steder af den, kommer hun dog bestandig tilbage til ham, som er „kostbar klædt“ og tiener hos den rige Kulsvier.

Doctor Ørsted var saa god iaftes selv at bringe mig Dit Brev; han havde længe lovet min Fader at komme herhen en Aften, og nu tog han Anledning af dette Brev; han blev her hele Aftenen til over Klok. 12, og Fader, han og jeg vare meget muntre. Jeg undrer mig rigtig nok ikke derover; thi efter at vi havde drukket rød Viin og var færdige med vort Maaltid, trak vi en Flaske Madera Viin op og drak ret godt; vi drak Din Skaal og erindrede Din Fødselsdag, som det Dagen for havde været. Gud veed, om Du huskede den, nu Du ikke havde mig til at sige Dig, at det var den 14 November. — Ørsted fortalte mig adskilligt, som glædede mig meget, deriblandt var ogsaa, at Du havde været over tre Maaneder borte; det vidste jeg nu vel af mig selv, men jeg vidste ikke, at de gik fra de bevidste to Aar; jeg lagde mig i Aftes i min Seng, som om jeg kunde ventet Dig hiem idag, saaledes lettede de 3 Maaneder mit Hierte. Ørsted har lovet min Fader og mig at komme flittig til os, hvilket glæder mig meget, da jeg holder grumme meget af ham. Du har fornøyet mig meget ved at fortælle mig om Hakon Jarls Tilværelse; ogsaa Din fortræffelige Idee med at indsende det under saa mægtig en Protection har saavel Ørsteds som min Faders og min Approbation. Jeg savner Dig rigtig nok nu, hvad de 3 færdige Acter angaaer; dem kiendte jeg da nu, hvis Du var her; dog vil jeg vise mig heri taalmodig, som i alt andet. Din Tak til Job Mynster skal Karen Margrethe som snarest meddele ham; hun er da, som Du veed, let at overtale til at tage Pennen for at skrive til ham. Carl og hun har nylig været hos Job for at bringe ham Luthers Portræt, indfattet i en smuk Ramme, som Foræring paa hans Fødselsdag. — Klokken er mange,

jeg er adskillige Gange afbrudt, og maae altsaa, uagtet jeg gierne sladdrede lidt mere for Dig, slutte for denne Gang. Lev vel min inderlig kiære Oehlenschläger! hils Dine og mine sande Venner! og mind Dig ofte med Godhed Din ubeskrivelig hengivne Christiane.

Mange Hilsener fra Reinholdine og min Fader. Tante har ogsaa paalagt mig at hilse fra hende, naar jeg skrev.

Fra Oehlenschläger til Fru K. M. Rahbek.

Halle 15 Nov. 1805.

— — — — — *) Jeg veed ei, hvordan det er, kiere Veninde! hvergang jeg ta'er Pennen i Haanden for at skrive til Dem, farer Overgivenhedens Genius i mig som Fanden i en Svinehiord. Jeg tænkte paa de skiønne aristophaniske Timer, hvor vi med de uskyldigste Hierter og hundrede Mile fra den mindste Bitterhed giorde Nar af hele Verden og af os selv med, blot for Galskabens Skyld slet hen. Da spares hverken Fader eller Moder; „Barnet bli'er dræbt i Moderens Skiød, saa mildeligt det end smiler".**) Den arme Sagen, som jeg ikke har det ringeste imod, og som fra mange Sider fortiener Agtelse, kan altsaa ikke fortryde paa, at han maa holde her. — — Det er den tilforladeligste Ildprøve, at en Person eller Ting kan taale at giøres Nar af, og dog uagtet al Mordbrand og Blodskam blive et elskværdigt ungt Menneske med en ædel Siel. Det er den Vask, hvori man erfarer, om Forklædetøiet er farvet med ægte Blaat. Det er den Udplumpen i Vandet, hvorved man faaer at vide, om Folk kan svømme; det er den rette Osteborer til at prøve de Holsteenske Ladninger med ved Børsen — etc. Jeg er saa meget mere fristet til disse danske Spilop, som de alvorlige

*) Forud er gaaet forskjellige overgivne Vers, fulde af Hentydninger til Øieblikkets Forholde.

**) Smlgn. Mynsters „Meddelelser" S. 160. M. har havt en uklar Erindring om Ordene, som han troede skrevne af Fru Rahbek.

Tydskere i Almindelighed slet ikke veed, hvad de vil sige; de forstaae ikke dette dromedariske Sprog. Men siden vi tale om Dromedarer, saa maa De vide, at her er en græsselig Løve, Tiger, Hyæne, Los, Løvinde, Struds osv. at see i Halle i disse Dage. Hvad der ærgrer mig meest, er, at nogle Abekatte, som ligeledes ere spærrede inde i Kasser med Jernstænger for, bilde sig ind, at de ogsaa er vilde Dyr, ligesom Løver og Tigere; hvilket dog egentlig Fanden skulde forbyde dem. — Jeg lever her den ene Dag som den anden, et reent Studenterliv, paa det nær at jeg skriver en Tragedie, hvilket jeg ikke veed om de andre Studenter ogsaa giøre. Jeg er nu i femte Act af Hakon Jarl; jeg har indrettet den for Theatret; det vil nu komme an paa, om man ogsaa afslaaer mig dette Stykkes Antagelse, hvilket jo er meget muligt. Hakon er ægte historisk og reent dramatisk holdt; der er intet, som kan stode mod den antagne Smag undtagen Tiden, som det i et historisk Drama har været mig umueligt at indskrænke til de Timer, Hr. Batteux og Sulzer tilstede. — Tak Job Mynster inderligt for sit skiønne Digt; jeg har i Christianes Brev allerede givet Dem det i Commission, og vær selv takket, fordi De saa omhyggelig skrev mig det af. Ørsted fortæller mig, at Rahbek vil skrive Recensionen, hvilket er mig kiert, da jeg helst seer, han giør det, naar Job ikke kan. Jeg giver en Nytaarsgave ud med Ørsted: „Prometheus“; deri kommer en Afhandling af mig om Poesiens Væsen, som jeg vilde ønske Rahbek læste, inden han recenserede mig. Enhver Kunstner bør bedømmes fra sin egen Standpunkt, og i denne Afhandling troer jeg, man vil finde den Standpunkt, jeg ønskede at bedømmes fra. Jeg venter endnu bestandig paa Resolution; hvad jeg faaer, veed jeg endnu ikke. — Hils Rahbek, Christiane, Huse, Fader, Søster osv. og lad dem læse dette Brev.

Lev vel, kiere Veninde! erindre Dem Deres Ven,

Oehlenschläger.

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger.

Halle, den 25 Novemb. 1805.

Kiere Christiane!

Fik jeg ingen Breve fra Camma og fra Dig, saa vidste jeg slet ikke, hvorledes det stod sig i Danmark; jeg kunde let falde paa, at hele Riget var forgaaet i den sidste Storm og at Gesion igien havde kiørt Siælland hen i Vener- eller Vettersøen i Sverig. Hans Christian skriver mig sande Commissionærskrivelser til, thi Breve kan man ikke kalde disse lakoniske Embedsnotizer. Af Dit Brev seer jeg dog, at Knægten endnu kan drikke Maderaviin, hvilket glæder mig usigeligt. At det glæder mig endnu mere, at mine Digte finder Adgang til sieldne Menneskers Gemytter, kan Du selv indsee; især glæder det mig, at den gamle Etatsraad er fornøiet; denn es ist doch ein gar lieber Mann. — At den gamle Callisen kan have saa megen Interesse for sunde Mennesker og for Folk, som endnu ikke ere opskaarne, havde jeg neppe formodet. Det glæder mig, at han bifalder min poetiske Brownianisme og at han finder min Constitution sthenisk. At han kaster et hielpsomt Blik paa mit prosaiske Livs noget fordærvede Mave (jeg mener Pungen), har jeg intet imod; jo kraftigere et Medikament han forskriver mig fra det schimmelmannske Apothek, desto bedre. Tak Frue Oldenborg, at hun glæder sig over Aladdin. Nu skal „Sangvinitas“ snart vige Pladsen for den yngre blege Syster, for „Nordens mørke Møe Melancholia“. I skal snart faae hende at see paa det tykke Bundt af islandske Kroniker og høre hendes Egeharpes Biørnestrenge; thi Hakon Jarl er færdig. Den skal nu skrives zirlig af og sendes min Protectrice. Dog skal H. C. Ørsted faae den først, og naar I vil skynde Eder noget, saa skal I først læse den, alle mine Kiere! men ikke tale derom; hører Du? — — — —

Jeg venter daglig Brev endnu fra Ørsted om Stipendiumet. Saasnart det kommer, reiser jeg til Weimar. I Overgaars var det Hannas Fødselsdag; jeg skrev hende et

Digt, som jeg skal afskrive næste Gang. I Dag er det Reichardts, i Fredags var det Professor Schleiermachers Fødselsdag, en Ven af Huset og et ganske fortræffeligt Menneske. Han holdt igaar en Præken, som var værd at høre.

Lad nu Ørstederne, min Fader og Sophie faae dette Brev at see. Dersom I ikke vare saa vrede paa den stakkels uskyldige Steffen, saa ønskede jeg ogsaa, at han maatte læse disse Breve, hvilket vist vilde glæde ham. Lev vel. Gud velsigne Dig. Mere med det første. Hilsen fra vore Venner.

Din

Oehlenschläger.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Kiøbenhavn den 7 December 1805.

Kiære gode Oehlenschläger!

Det glædede mig inderlig saa snart igien at see Brev fra Dig, men det smertede mig at tænke, hvorledes Du maaskee paa samme Tid, jeg modtog Dit Brev, havde den Ubehagelighed at erfare, hvor slet Du bliver aflagt. Du var saa vel tilmode, da Du skrev vore Breve, og denne gode Stemning skulde Du rives ud af — det var mig saare nedtrykkende at tænke mig. Jeg gik samme Dag jeg fik Dit Brev hen til Ørsteds; jeg længtes saa meget efter at tale med den gode H. C. Ørsted — han trøstede mig dog nogenlunde med, at det dog kunde gaae an, og langt fra ikke var saa galt, som vi troede. Jeg er saa glad ved at viide Dig borte; men jeg er ilde ved at viide Dig nødt til at indskrænke Din Fornøyelse og Beqvemmelighed for saadant usselt Kniberies Skyld. Blev nu kun Dit Stykke antaget, saa vilde jeg være siæleglad af mange Grunde; i dette Øyeblik en stor Deel for Din Pungs Skyld. Ørsted veed saa god Beskeed med alle til Rejser henhørende Smaaknеb, naar Du benytter dem; Din Fader er Dig en god Fader, og Du veed da selv at rette Dig lidt efter Omstændighederne, og saa kan Du

maaskee rejse temmelig godt, endskiondt det lader lidt bedrøveligt for Dine Venner.

Vi ere alle, hvem Din Godhed rammer, usigelig rørte over den Glæde, Du vil unde os, at læse Dit Sørgespil, inden det kommer til sit Bestemmelses Sted. Vi har, for ikke at spilde Tid, bestemt at samles til Ørsteds, for der at læse det; hvormeget jeg glæder mig dertil, og længes derefter, behøver jeg vel ikke at sige Dig. — Jeg var forleden en heel Eftermiddag og Aften hos Din Syster; hun var glad ved mig, og jeg ved hende, og vi foresatte os at komme meget sammen i Vinter; jeg veed, det vil fornøye Dig at høre, derfor siger jeg Dig det. Hun var just ikke i godt Lune, thi hun var ikke vel; men som jeg var i mit brillante Lune, var det mig en stor Bagatel at opmuntre hende. Jeg maatte love hende at jeg skulde fortælle Dig, at hun havde givet mig Ug og to ⊥⊥ for min Strikning den Aften, hvilket var store Ting at jeg kunde fortiene, da den meste Tid var gaaet hen med Mudder.

Det var mig en stor Glæde, at den Reichardtske Familie giorde saameget af Din Fødselsdag; jeg er færdig at misunde dem den Lejlighed, de havde dertil; imidlertid har jeg ret i mit Hierte takket dem, at de saa smukt benyttede den. Det vil sikkert være Dine Hallisle Venner meget tungt at miste Dig, især beklager jeg Steffens; uden at være i Stand til ganske at sætte mig i hans Sted, kan jeg dog indsee, at han vil komme til at savne Dig over al Beskrivelse.

Reinholdine er ligesaa stor en Canaille som da Du rejste, og at jeg er den samme, seer Du af, at jeg endnu bestandig glemmer hvert andet Ord, naar jeg skriver. Reinholdine har over 100 Gange idag spurgt mig, om jeg svarte Dig paa Vers eller i Prosa; saadanne Finter faaer jeg i Skokketal, og for at rive Dig ud af Din Irring, ifald Du troer at gaae frie, vil jeg fortælle Dig hvad hun sagde forleden Aften, vi vare henne at see Barselstuen, da Else David Skolemesters kom ind og fortalte om den gloende Drage,

som var seet over Roskild. Da vendte hun sig til mig med de Ord: „Der har min Troe Holberg stiaalet fra Oehlenschläger! det er jo i samme Stiil hun taler, som Skoleholderen i Freyas Alter.“ Du kan let slutte, hvad jeg døyer med den Pige; thi hvad der siges om Dig paa Din Bag, kan Du troe jeg tager mig ligesaa nær, som om det var sagt om mig selv.

Lev vel, min inderlig kiære Oehlenschläger! Jeg befinder mig vel, og ønsker Dig det samme. Hils alle Dine Venner! dog nej, jeg erindrer ikke, at kun to af dem kan interessere sig for mig. Allerede længe har jeg havt en sørgelig Efterretning at meddele Dig, men bestandig har jeg skiult den for Dig; K: M: syntes heller ikke det skulde siges Dig, men da jeg veed, at Du ikke kan faae den uden fra Danmark, og det dog eengang vil blive Dig sagt, troer jeg at burde sige Dig det snart: Caspar Bartholin*) er død i Rom omtrent i September Maaned, af en heftig Blodstyrtning, som var en Følge af Forkiølelse, han havde paadraget sig ved at gaae sildig om Aftenen imellem Ruinerne. Man advarede ham for Aftenluften, mens den giftige Vind blæste, men han hørte det ikke. Vogt Dig, kiære Oehlenschläger! naar Du kommer dertil! Tænk paa Din Romanze: Ellehøyen.

Hilsen fra os alle! Din Syster tilstaaer, at det ikke er kiønt, at hun ikke har skrevet til Dig; hun siger heller intet til sin Undskyldning, uden at Du ikke maae lægge hende det til Last. Lev vel, bedste Oehlenschläger! Naar Du en anden Gang vil lade være at skrive noget om Steffen i mine Breve, skal jeg gierne lade ham see dem; men troer Du, at et Brev som K. M.'s for Ex. kan more ham, tager Du feil. Løyer og især Løyer, hvori han ikke er indviet, morer ham neppe. — Det er ret flaut, at Eders Nytaarsgave ikke kommer ud.

Din hengivne
Christiane.

---

*) Et Brev fra ham „Erindr.“ 1, S. 221.

Fra Fru Rahbek til Oehlenschläger.

Bakkehuset 8 Dec. 1805.

Kiere, gode Adagio!

Jeg er ganske undseelig over den Godhed af Dem, at De skriver saadanne rare lange Breve til mig, som man snarere kunde kalde Bøger, og som ere saa fulde af saa mange og ubetalelige Loier, hvoraf man kan have Gavn i lang Tid, naar man som vi forstaaer at bearbeide dem. — — — De kan ikke forestille Dem, hvorledes vi har leet af Duetten imellem Sagen og Dansken. Jeg kan ikke bare mig for engang at læse den for ham, naar han kommer herhen; for det kan man meget gierne, uden at giøre ham vred; snarere giør man ham en Fornøielse dermed, og hvori egentlig den største Finte til ham ligger, begriber han dog neppe. Huse har været oppe hos Deres Fader og læst Brevet for ham, og han glædede sig da ikke lidet over alle Deres Vittigheder. Sagtens troer jeg, at han vilde have glædet sig endnu meer derover, naar det var kommet til en heldigere Tid; thi jeg har ham rigtignok lidt mistænkt for, at et Dødsfald (Mad. Berner her i Sognet) har givet ham saa meget at bestille, og bemestret sig hans Siæl saa meget, at han ikke vel kunde have Sands for Andet. Huse har ellers et svært Arbeide, naar han læser Deres Breve for Paale; thi han maae naturligviis give ham en Characteristik af alle de ham ubekiendte Personer, som forekommer deri. Det, der ellers især rørte Paale i dette sidste Brev, var: Ildprøven, Vasken, Udplumpningen, Osteboreren etc. etc. Jeg maae fortælle endnu flere Loier om Deres sidste Brev: det maatte nemlig Huse søge Substantiverne op i, da der var Adskilligt, som man ikke saa ligefrem kunde læse for Paale; og da han nu paa denne Maade forhutlede et Sted, der kom ham uventet, saa at der slet ikke blev nogen Meening i det, udbrød Paale med megen Glæde: „forbandet vittigt sagt!“ Huse og jeg har ogsaa opdaget noget, som De ofte har fortalt os om: hvor-

ledes nemlig Paale kan græde, eller rettere hulke over ingen Ting. Saaledes styrtede han i Graad, da Hufe læste Jobs Digt for ham, under de allerførste Linier, hvor der ikke er mindste Anledning til Graad. Men siden jeg nu taler saa meget om Paale, saa vil jeg i Fortroelighed sige Dem dette: at jeg har mærket paa ham, at han ikke er saa aldeles tilfreds med, at De slet ikke har skrevet til ham endnu. Jeg har, hvergang han har bragt den Ting paa Bane, hvilket han undertiden har giort med nogen Bitterhed, sogt at giore ham fatteligt, hvorledes alle de Breve, vi Andre faaer, ligesaa meget ere skrevne for ham som for os; men dermed er hans Forfængelighed ikke tilfredsstillet. De veed, hvor stolt han er af Dem, og det er jo meget tilgiveligt; men saa er det ogsaa rimeligt, at det krænker hans Stolthed, naar Folk spørger ham, om han nyelig har havt Brev fra Dem, og han da maae svare nei; skriv derfor endelig engang til ham! Jeg er ganske vis paa, at det aldrig er faldet Dem ind, at det kunde see ud som en Forsommelse; thi ellers havde De vist skrevet for længe siden til ham, og jeg haaber ogsaa, at De ikke anseer det for Næsviished af mig, at jeg siger Dem dette*).

Nu er da altsaa rimeligviis Deres Tragedie færdig? Jeg glæder mig ret meget til den, og finder, at De maae have været særdeles flittig; thi uagtet al den Lethed, hvormed De arbeider, skal der dog meget til, inden saadan et Værk bliver fuldendt, og hvor meget De end lever — som De selv siger — et sandt Studenterliv, saa kan det dog ikke feile, at De jo alligevel har meget, der adspreder Dem.

Jeg misunder Dem dog en Smule al den Musik, De lever i; kan De aldrig glæde os Andre med mere end Fortællingen derom? Naar De f. Ex. engang sendte os en eller anden lille Sang (det kunde jo ikke koste Dem saa megen Umage at afskrive), saa var De ret en sod Adagio, som De

---

*) Han havde netop kort i Forveien skrevet ham til.

rigtignok er alligevel. Jeg misunder Dem ogsaa, at De kan høre Schleiermacher prædike; jeg har megen Godhed for den Mand, nagtet jeg egentlig ikke kiender ham; dog har jeg engang ude hos Job læst en Prædiken af ham, som jeg holdt meget af. Vi lever her saa temmelig ved det Gamle; om Aftenen, naar Rahbek er i Byen, læser Huse for mig i Saxo, og naar vi snart ere ude af ham, skal vi have fat paa Snorro.

Deres Commission til Rahbek har jeg udrettet, og han er meget villig til at efterkomme Deres Begiering, at oppebie Deres Afhandling, inden han recenserer Dem; han hilser Dem forresten meget venskabeligt. Huse hilser Dem ogsaa meget.

En Narrestreg maae jeg dog fortælle Dem. „Oldingens" (Laub) Kone fik engang i Sommer Tvillinger, og derover blev Huse og jeg saa gale, at vi slettede Frorup ud af Landkortet, og satte Tvillingerup istedet. Naar De havde hørt al den Glæde, der har været hos Oldingens Venner over bemeldte tvende Fyenboe-Tvillinger! Jeg fik den mærkelige Nyhed at vide ude hos Job.

Lev nu vel, gode Adagio! og hils Hanne og Steffens meget fra

Deres

K. M. Rahbek.

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger.

Berlin, den 27 Jan. 1806.

Af Overskriften, kiere Christiane, seer Du, at jeg da nu er kommen til Preußens Hovedstad, som overalt, med Wien iberegnet, Tydsklands. Jeg har længe maattet vente paa at kunne reise, hvilket var min distrait og uefterrettelige Commissionair Hans Christian Ørsteds Skyld; langt om længe, efter at maatte først skrive til Altona og saa til Leipzig, fik jeg noget af den uhyre Summa, som er mig tilstaaet — dog jeg vil

ikke skiænde paa ham i dette Brev, han skal selv faae sin Bekomst. Her vil jeg nu, som det kan falde sig, med historisk Nøiagtighed og Sanddruehed fortælle Dig hvad der er forefaldet, siden jeg skrev Dig sidst til, kiere Christiane!

Altsaa først maa jeg fortælle Dig den bedrøvelige Nyhed, at der er født en Canailleunge mere til Verden end hidindtil; det er en stakkels Tøs, og Clärchen skal hun ovenikiøbet hedde, efter Elskerinden i Goethes Egmont. Denne Tøs har en bruun Nød midt i Ansigtet, som de Andre ere ufornuftige nok til at kalde Næse. Steffens staaer med hende paa Armen — langt fra Speilet (da han har gode Oine) og seer, om Barnet ligner ham; og jeg forsikkrer ham altid, at det min Troe allerede vrikker og slaaer Takten med Hovedet ligesom sin Fader, naar han synger paa Orgelværket — det vil sige: læser paa Katthederet. Da jeg maatte reise i en Ruf, fik jeg ikke Barnet spurgt, om det bekiendte sig til den nye eller gamle Philosophie; for nærværende Tid yttrer det sig som en reen Epicuræer.

Da min Reises Drivefiæder, Spore og Livsluft som sagt kom sildigere end jeg havde ventet, og Hanna ikke godt kunde indrette sig efter Hans Christians Langsomhed, saa maatte Poeten flytte ud af Huset og opholde sig de sidste 14 Dage paa et Værtshuus „im Kronprinz, und zwar das beste in Halle". Under mit Ophold blev Clärchen bragt til Verden; saasnart Steffens kom og fortalte mig det, løb jeg hen til Vinduet for at see om Solen var i Perig. eller Apog., men da det var en skyfuld Dag, kunde jeg intet erfare. Steffens forsikkrede mig, at Hanne var i høieste Velgaaende. Vel befinder hun sig, det skal jeg nu ikke nægte, og Dievleungen i Vuggen ligesaa. Reichardtske Canaillerier er der ved Oinene, det er godt at mærke; men endnu er Barnet for lidet og udueligt til at lavaterisere med. — At det kostede mig meget at rive mig fra alle disse kiere Mennesker, kan Du selv indsee; det gik heller ikke af uden Taarers Udgydelse. Den sidste Dag giorde jeg et tydsk Digt: „Lebewohl zu Giebichenstein",

hvilket kommer i Din Søsters Brev, da jeg maa dele mig mellem Jer. Sophie har endnu bestandig ikke skrevet mig til, og saalænge hun ikke har det, fordrer Ret og Billighed, at jeg før svarer Eder paa eders kiere lange Breve, end paa nye skriver hende til; det er et halvt Aar siden hun skylder mig Svar, og det skulde smerte mig i mit Hierte, hvis det var Ligegyldighed, der bragte hende til at tie; og hvad kan det da være andet? — Dette Digt har giort megen Lykke blandt Germanias Sønner, som forsikkre at det er ægte tydsk, og som Du vil see, er skrevet i en af de vanskeligste Versarter; det er en Canzone. Den sidste Aften var Steffens og Schleiermacher hos mig. Steffens læste til „Guterletzt" Hakon Jarl høit for os, thi nu er den reenskreven og bliver indbunden (den vil følge til Khvn med dette Brev). Schleiermacher, der ellers ret vel kiender Bestialiteten i Verden, spurgte mig, om jeg vilde vædde 4 Groschen mod 10 Louisdors paa at det blev antaget, uagtet al Theaterdirektionens øvrige — — — Maneer at handle paa?

Det fornøier mig meget, at I vil læse det sammen; det eneste, som jeg vilde vide, var: hvem skal forelæse det? I samles hos min Søster. Kommer Rahbek med, saa kunde han læse det bedst, troer jeg. Kan han ikke komme, saa saae jeg helst, at min gode Carl læste det; saa fik han tillige en passende Grund til at fornye Bekiendtskabet hos Ørsteds. Jeg har siden Hakon Jarls Færdigelse begyndt at skrive et andet Digt hos Steffens; om det bliver færdigt paa min Reise, veed jeg ikke. Det er ikke for Theatret, men dog et Skuespil af den nordiske Mythologie; i græske Trimetrer og med Chore. Denne gamle eenfoldige, kraftige Form lader sig meget vel anvende paa Digte fra en Tid, som selv ingen Form angiver; thi det fortællende Thors Drapa er i Middelalderens Tone; men Billeder fra Oldtiden vise os ingen, mindst dramatisk Form. Derfor maa man tage hvad der er meest passende og adæqvat, hvilket de Sophokleiske Tragoedier ere. Jeg har læst et græsk Skuespil med Schleiermacher,

hvoraf jeg har lært meget og høstet Frugt, hvad Kraft i Vers og mandig tragisk Klang angaaer. Sujettet bliver en Hemmelighed, til — Hakon Jarl er antaget. To Akter ere færdige. — Men jeg mærker vel, at i Berlin vil ikke blive megen Tid til at digte; den korte Tid, jeg faaer tilovers fra Forlystelser og Seeværdigheder, maa jeg anvende for at perfektionere mig i det Italienske. Jeg studerer ogsaa Winckelmann i denne Tid. Efter en lang og besværlig Reise kom jeg i Tirsdags (altsaa for fem Dage siden) om Aftenen til Berlin. Jeg traadde af „im schwarzen Adler“ og hørte strax til min Sorg, at der intet ordentligt Carneval blev i Aar, men samme Aften var Redoute i det store Operahuus, den eneste hele Vinteren. Jeg lod mig altsaa hente Domino og Maske, pyntede mig og kiørte nu i lustig Silke med Pudder i Haaret og Parfum paa Klæderne til Operahuset; for et Par Timer siden havde jeg siddet smudsig og stiv paa Postvognen, det var en naragtig Contrast. Operahuset er en af de skiønneste Bygninger; Redouten selv er jammerlig. Jeg havde den Fornøielse at see Dronningen med Vinger paa, og Prinds Constantins Næse. Dagen derefter gik jeg til Reichardt, som nogle Dage i Forveien var reist til Berlin med en interessant ung Mand, Baron von Arnim, der nylig har udgivet en Samling af gamle tydske Digte — hans egne due ikke meget. Poesien begynder virkelig at blive altfor elektrisk, og jeg har spurgt Steffens, om han ikke syntes det var vel, om den blev stivnet og styrket og ordnet og formet med lidt Magnetisme, hvilket han maatte tilstaae. Dette skal ogsaa være min evige Bestræbelse; Form, Hensigt og Udelukkelse af alt Uvedkommende har jeg viist i alle mine modnere Digte og haaber altid at vise det. — Reichardt er en Guds Mand, det er en sand Lykke, at jeg har ham; jeg er næsten hver Middag og Aften i Besøg med ham. — Iffland har givet mig frie Entree i Theatret. Med en herlig Maler Buri har jeg ogsaa giort Bekiendtskab, og lovet ham at giore ham bekiendt med den nordiske Mythologie.

D. 29. Jan. 1806.

Jeg maatte holde op sidst, kiere Christiane! af Frygt for at min Skrift skulde blive saa utydelig, at Du slet intet skulde kunne læse. Dengang havde jeg Hastværk; nu i Formiddag skal der skrives, dog vil der ikke falde meget mere i Din Portion, thi jeg skal endnu skrive til K. M., Hans Christian, Commissionær og Ven (bedre det sidste end det første) og — Sophie maa dog ogsaa have et Brev, jeg maa lægge gloende Kul paa hendes Hoved. Dig vil jeg endnu fortælle noget og spørge om noget; K. M. faaer Versene, og i Sophies Brev vil jeg sætte et og andet mere ud fra hinanden, hvad kun løselig er berørt i Dit. Naar I nu vexelsidig læser hinandens Breve, saa faaer I alt at vide, thi at jeg skulde repetere alting tree Gange, kunde ikke engang Prof. Sander eller Prokur. Bierring forlange af mig. Altsaa: I Mandags Aftes var jeg paa Comoedie og saae første Gang et ordentligt Stykke: Don Juan (en vidtløftig Fortælling herom hører i min Søsters Brev); siden var jeg med Reichardt og Arnim i Assemblee hos en meget rig Banquier, som vist ikke saa hastig vil blive Banqverotterer, dersom hans Kasse svarer til Husets Pragt. Her morede jeg mig meget med at see Folk spille Kort, dandse og tale fransk; tre Ting, hvori jeg har ligesaamegen Færdighed som naturlig Hang! — dog oprigtig talt: hvad Dandsen angaaer, faaer jeg altid mere og mere Lyst og jeg troer jeg lader mig det lære endnu paa min gamle Alder; min eneste Trøst er, at Damerne ikke vil troe det er sandt, naar jeg forsikkrer min Udueligheb, hvilket, som Du indseer, maa komme af min forresten store Belevenhed. Hvad Fransken angaaer, da er det nu ligesom Kopper og Meslinger, som jeg dog maa have overstaaet, og har derfor intet imod, at de tydske Damer undertiden vaccinerer mig lidt. Hvad det angaaer at spille Allomber, saa har jeg dertil et mindre indskrænket Hoved end Pung; men hidindtil har jeg (i Kiøbenhavn nemlig) kun lært det Halve af Spillet, nemlig at tabe, hvilket er den negative, contraheerte Minusside og

Nordpol (efter Steffens); at vinde har jeg endnu ikke lagt mig efter, og saalænge jeg ikke har det, forbyde mine 500 beseglede Helgene mig at tage Kort i Hænder, saavel for visse som for uvisse Aarsagers Skyld. — I Gaar Aftes var vi i Theeselskab hos en Doctor Richter; der var Selskabet godt, men Theen slet — og da det var det Eneste, der blev budt os, og vi blev til Kl. 11, blev jeg tilsidst saaledes tilmode, som jeg troer Columbus maa have været, da han i flere Maaneder seilede til og saae intet uden Vand. Reichardt, Arnim og jeg gik derfor ogsaa hen „im goldenen Adler", hvor vi opdagede St. Domingo og Jamaica samt det røde Hav, giennem hvilket vi dog kom vel over paa den anden Side uden at drukne. En af Landets Indvaanere der, en tyk preussisk Officeer, indlod sig i Politika med Reichardt, over hvilket han talede med saadan Indsigt og Forstand, at han bragte Reichardt til at forstumme og beundre, og mig til at høre derpaa med den største Grad af Interesse.

I Aftes gik jeg ikke til schwarzer Adler, men til mit Logis i Huset, hvor Reichardt boer; vi have vore Værelser jevnsides hinanden. Nu i Dag er jeg først kommet ret i Orden, og vil nu ogsaa afgiøre min hele Brev-Skyld.

Men lad mig nu ogsaa smage en Priis af Din Tobak. Det vil sige, lad mig nu ogsaa vide noget om Dig, min kiere, lille Christiane! Min Fader har været hos Eder, skriver han mig til i et meget faderligt og skiønt Brev*). Besøger Du Rahbeks flittig og min Søster? Hvordan staaer det sig med Din Sundhed? Har da den afskyelige Krampe endnu altid for Skik at besøge Dig? Lad mig det vide, sanddrue og oprigtig. — Hvad siger Callisen om mit Stipendium og sin Indflydelse? Den gamle Mand meente det godt. Hvordan lever den skammelige Reinholdine, som sidder og siger Ond-

---

*) Fra 17de Dec. 1805, meddeelt i Oehl.'s „Erindr." 2, S. 25. Det var Svar paa et Brev fra Sønnen af 28de Nov., der altsaa var skrevet før Fru Rahbek's Mindelse.

skaber om mig? Siig hende, at jeg vist skal betale hende, naar jeg kommer tilbage. Din Fader er dog vel og frisk? Jeg har fundet en Mand, Geheimeraad Pistor (et ungt Menneske paa 26 Aar), som er ganske som han; han dreier, sliber Glas, er Mechanikus, Lærd, ja selv Poet — hvilket maa staae imod din Faders Musik, hvad den Anden ikke kan. Alt hvad jeg seer og hører vækker mig Erindringer om mit elskte Fædreland, og om mine Elskte der; halvandet Aar er en lang Tid. Jeg vil faae meget at see og høre, og dog er jeg hartad vis paa, at intet Syn vil frappere og glæde mig saa meget, som naar jeg atter kan see Kiøbenhavns Taarne pippe frem i Østersøen. Lev vel, min elskede Christiane! Skriv mig snart til.

Din

Oehlenschläger.

Da mine Breve har ligget saa længe, saa maa jeg dog endnu idag sige Dig et Levvel, inden jeg slutter. Lev vel! Lev vel! Lev vel. D. 17. Febr.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Khvn. 11 Marts 1806.

Du kan let tænke, min kiære Oehlenschl.! hvor velkomment Dit Berliner Brev maatte være mig; da jeg saa længe intet havde hørt fra Dig, vidste jeg tilsidst ikke hvad jeg skulde troe. Den forfærdelige Tanke, at Du havde været syg eller endnu var det, indfandt sig ikke sielden hos mig saavelsom hos alle Dine øvrige Venner; enhver skiulte sin Frygt for mig, jeg min for dem; men da jeg nu virkelig er blevet betydelig friskere end da Du forlod Kiøbenhavn, udholdt jeg min Sorg temmelig vel, som og Glæden, da den hele Legion af Breve kom fra Dig. Jeg har ogsaa nu først ret nydt alle de kiære Breve, Du har sendt Dine længselsfulde Venner, rettere Veninder, og svarer Dig derfor først idag. Sophie vilde være den første, der skrev; paa eengang skulde Du ikke have Dine Breve fra os; hun var glad ved

at fortælle Dig, at Dit Sørgespil skulde forelæses os; mig glæder det endnu mere at fortælle, det er læst*). — — — — Søndag Morgen ganske tidlig gik Carl ind til Rosing, for at bede ham rædde sig fra den Ulykke, der svævede over hans Hoved**). Rosing blev saa glad over at see Carl, at det ikke lader sig sige; han beholdt ham hos sig til om Aftenen Kl. 6, da de begge gik hen til Ørsteds, hvor Hans Christian, Anders, Sophie, Gierlew, Paale, Fader, Albertine, K. M., Reinholdine og jeg ventede dem med Længsel. Om Formiddagen havde Rosing og Carl læst Stykket sammen. Rosing forsikkrede os, at hans Glæde over at see Carl var saa stor, at han havde giort hvad han end havde forlangt af ham. Han var meget undseelig og bad os bære over med ham. — — Hvorledes, inderlig kiære Oehlenschläger! kan jeg udtrykke Dig hvad jeg følte ved Dit Sørgespil? hvorledes takke Dig for den herlige Nydelse, Du har forskaffet mig? Jeg behøver sikkert ikke at fortælle Dig noget om den Sensation, det giorde paa alle Tilhørerne. Rosing har rigtig Ret i, at man maa skielde Dig ud; hvad har man ellers at giøre ved Dig? Paale slog med Nakken, græd, pralede, loe, kort sagt var ude af sig selv. Min Fader bander forfærdeligt paa, at det er et Mesterstykke, at det er altfor ypperligt, at intet Ord maatte tabes; men han troer dog, at det er vel langt for Theatret. Rosing vil vi ganske gaae forbi, saasom han er gal og bandsat, som Du siger: han har neppe andet i Hovedet end Hakon Jarl, og jeg troer, han tager sin Død, ifald det ikke kommer paa Theatret. Din og min Syster, hver især, var henrykt og taus. Gud velsigne Dig, min søde gode Oehlens.! Bliv ikke vred over hvad jeg i dette Øyeblik udfinder, det er: at Hakon Jarl beviser, at Du bør brændes levende op. Lad mig see, Du saadan kiønt bliver

---

*) Det Følgende læses i „Erindr.“ 2, S. 37 og 41, Sophie Ørsteds Brev S. 44 fg.

**) At skulle forelæse Hakon Jarl.

ved at lade høre fra Dig; hvert Halvaar ønsker jeg en rød Bog med Guld paa Snittet; hvad der skal staae indeni den, vil jeg være saa genereux at overlade til Dig selv. Du er en ganske god En, men jeg troer dog, Dine røde Bøger bærer Prisen; Du maae derfor gierne paa ovenmeldte Vilkaar blive bestandig borte, uden at jeg skal længes det allermindste. Du skriver, at Du vil ikke sende os saa meget — Du vil have det med Dig, naar Du selv kommer; men det synes jeg ikke om: thi baade varer det jo saa længe, inden Du kommer selv, og man vil ogsaa faae nok at giøre med at see paa Din Person og at høre paa Dit forvorpne Sprog, at der ikke længe efter vil blive Tid til at læse Dine Producter. Derfor send dem heller, saa har man noget at more sig med, mens Du er borte; jeg skal nok betale Portoen; jeg er en riig Pige, thi viid, jeg har har vundet 6 Rixdaler i Lotteriet. — Reinholdine gaaer bestandig og hvisker mig: Louise Reichardt og Fru Pistor i Øret. Hun giør det i den Tanke, at det ærgrer mig; men hun glemmer, at jeg gierne seer den hele Jord paa Knæe for Dig. —

Tak for Dit Brev og fordi det var saa langt; Du kan troe, det er en Glæde, naar der er brav meget. Vi har rigtig havt meget travlt i disse Dage med at læse alle Dine Breve. Hvad Du dog er en sød Adagio, at Du ogsaa skrev til Tante Møller! — Dette bliver vel det sidste Brev, jeg skriver Dig til Berlin. Det er herligt, at Du har Reichardt der; ham var jeg tilfreds, Du overalt havde med Dig; det vilde være Dig til stor Nytte. Det var jo godt, at Hans Christian var saa langsom, at Du fik lille Clärchen at see og høre, nu vil det fornøye Dig mere at see hende, naar Du kommer tilbage; saa kan hun trippe om paa Gulvet. Gud velsigne hende tilligemed hendes kiære Forældre!

Reinholdine og jeg har nylig giort en lille Rejse til Springforbi paa halvtredie Dag; det var meget morsomt. Til Sommer kommer jeg derud ligesom sidste Sommer, men før; det skal, tænker jeg, give mig min fordums stærke Hel=

bred ganske tilbage, at jeg med et sundt og stærkt Legeme kan modtage Dig, naar Du kommer tilbage. — Fornøy Dig fremdeles vel, og skriv mig til saa ofte Du kan, og brav lange Breve. Næste Post faaer Du et Læs Loyer fra god Syster. Gud velsigne Dig, Du kiære Oehl.!

Din egen
Christiane.

Fra Bernt Winckler til Oehlenschläger.

Kbhvn. d. 9de Martii 1806.

Gud velsigne Dig, søde kjere Digter, for hvert et Ord Du sendte mig sidst*); ikke eet eneste af dem vilde jeg have bortgivet for en Piges sødeste Kys. Ærligen talt, jeg ventede intet Brev fra Dig; i Forstningen haabede jeg vel, skjondt maaskee ikke med mere Foye, end Konen, som haabede Gevinst fra det Lotterie, hun intet havde vovet i; men tilsidst, da selv Din Familie i flere Maaneder ikke vidste, hvor Du opholdt Dig, da opgav jeg mit Haab. Min Overraskelse og Glæde, da jeg af Hans Christian hørte, at der var Brev til mig, var derfor i Sandhed overvættes. Og nu saadant et Brev! At Du iblandt de mange nye Gjenstande, Rejsen byder Dig, midt iblandt de Mænd, Du i flere Aar saa længselsfuld har ønsket at see, som Venskab, Talent og Genie havde gjort Dig kjere og dyrebare, havde Tid til at erindre mig, mig Prosaisten — som Du saa ofte kaldte mig —, var allerede smigrende for mig. Men at Du erindrede mig saaledes, at Du sendte mig saadant et Brev, det lønne Dig Gud for. Jeg tør ikke sige, at jeg har fortjent det; skjondt jeg følte tidt, at jeg fortjente meget mere end Du ydede mig, meget mere end endeel af de Mennesker, som kjøbte Dit Ven-

*) Hans Breve til W. — den siden anseete Læge — bleve tilintetgjorte efter Dennes Død. (De til hans Søster synes heller ikke bevarede).

skab og Din Omgang ved at gjøre Dig selv mindre. Du tilgive mig min Frimodighed; det er dog en af mine bedste Fejl.

Du giver den Tanke Rum hos Dig: „skulde virkelig Venskabet være udvoxet af vore Hjerter, som vore Navne paa Barken af de velbekjendte Træer i Kongenshave?“ Det har jeg aldrig gjort. Vel er det „venlige Smiil“ og med det „Hullet i mine Kinder“ og min „Stilling ved Din Søsters Side“ udvoxne; men at Venskabet for Dig ikke er udvoxet af mit Hjerte, det siger mig endnu den inderlige Glæde, hvormed jeg hører Dig roeses og den Harme, hvormed jeg angriber enhver, som vover at angribe Dig; det siger mig endelig den Følelse, hvormed jeg læste dette Spørgsmaal af Dig. „Hvad Gud har sammenføyet, det skal intet Menneske adskille!“ og Du, som med slig en Varme taler om vor Barndoms omina, Du vil ikke antage vores barnlige Forbund for en Guds Beskikkelse! Jo! det var den. Om det ogsaa var den, som for en Tid lang adskilte os; om jeg allene eller vi begge vare Skyld i denne Adskillelse, det veed jeg ikke; men at denne Adskillelse allerede havde slaaet dybe Rødder, at det ikke vil være let ganske at tilintetgjøre dens Frugter, det føler jeg. Og dog er jeg vis paa, at dersom Du i dette Øyeblik stod for mig, da vilde Du føle af min Omfavnelse, ja Du vilde see det i mit Ansigt — hvor jeg troer, at det „venlige Smiil“ og „Hullet i Kinden“ for et Øyeblik vilde vende tilbage, — at den „gamle“ Adam er mig usigelig kjerere end tusinde „nye“, at kun min „Stilling ved Din Søsters Side“ er det Eneste, som vi ikke kunne repetere af vor Barndoms skjønneste Triolet. „Den Venus, der funklede os som Morgenstjerne“ kunne vi vel ikke see ved „den støjende, glimrende Dag“; men naar Skyer trække sig for Solen og Dagen bliver mørk, da ahne vi den — da erindre vi med Trøst, hvor dens Stilling var om Morgenen, og derfor er det i Ulykke og Kummer, at man tyer til sin Vens Bryst og at man føler hans Værd. „Wenn der Mensch vor dem Meere „und auf Gebirgen und vor Pyramiden und Ruinen und vor

„dem Unglück steht und sich erhebt, so strecket er die Arme „nach der großen Freundschaft aus. — Und wenn ihn die „Tonkunst und der Mond und der Frühling und die Freuden„thränen sanft bewegen, so zergeht sein Herz und er will die „Liebe. Und wer beide nie suchte, ist tausendmal ärmer, als „wer beide je verlor.“ Titan.

Ogsaa har jeg flere Gange søgt til Dig, naar min Dag begyndte lidt at mørknes, og ved min Ære forsikkrer jeg Dig, det er kun 4 Uger siden, jeg greb Pennen for at gjøre Dig til min Kummers Fortrolige, og kun Erindringen om, at jeg aldeles ikke vidste, hvor mit Brev skulde treffe Dig, tog mig den af Haanden. I to Aar har jeg elsket en saare elskværdig Pige; min „Prosaisme“ ɔ: mit Overlæg, om denne Pige kunde blive ved at være, hvad hun syntes, om hun kunde erstatte mig, hvad jeg for hendes Skyld opoffrede, bragte mig til at tie saalænge. Endelig troede jeg mig overbeviist om alt dette; faa Dage, forend jeg havde bestemt at erklære mig, fortalte en ærlig Mand mig, at hun allerede i to Aar var hemmelig forlovet. Tænk Dig nu min Forfatning! To Venner har jeg her tilbage, Hagerup og Heiberg, begge ærlige og troe; men til ingen af dem kunde jeg dog, om end ikke Tavshedsløftet, jeg gav fra mig, havde bundet mig, have fortroet mit Tab og min Kummer. Derfor tog jeg Pennen for at udøse den for Dig, — maaskee ogsaa at Du var fraværende, gjorde det lettere for mig — og, som sagt, kun Uvidenhed om Dit Opholdssted tilintetgjorde mit Forsæt. Ogsaa nu tager jeg det Løvte af Dig, at Du ikke spørger mig om Pigens Navn, og at Du aldrig, naar vi sees igjen, berører, hvad jeg her har betroet Dig, og som ingen uden Du endnu veed. Folgen af denne Tragoedie er, at jeg doer ugivt og at lejede Hænder tillukke mine Ojne, dersom ikke en Ven, som Du — der vel seer ud til at kunne opleve tre af mine Menneskealdere — har Mod til at gjøre nogle af sine Livsøjeblikke tunge for at gøre mit Dodsojeblik let. — Nok om det! her er min Haand,

Adam! jeg rækker Dig den igjennem tre, fire Kongeriger, vis paa, at Du dog vil føle dens Tryk, i det Øjeblik Du læser dette. Jeg skal aldrig svige min Barndoms Ven! — Levvel! i dette Øjeblik er det mig umueligt at skrive videre. Saasnart jeg har talt med Din Søster, skal jeg slutte mit Brev; oh! hvorfor kan jeg ikke som i gamle Dage bringe Dig det selv!

D. 12te ejusd.

I Forgaars var jeg hos Din Søster; jeg takker Dig ret meget for Din Hakon Jarl. Men, kjere Adam! jeg kan ikke undlade, hver Gang jeg seer eller hører noget Nyt fra Dig, at tænke paa Din Edda; hvad er dens Skiebne? er den reent lagt hen? eller venter den endnu paa, at en udansk, en unordisk Digter skal bestemme dens Form? Forlader Du den, da forsynder Du Dig svarlig imod det gamle Nords Guder og herlige Tider, som Du dog synes kaldet til at holde i Ære. Du tilgive Din, i Sandhed ikke ganske prosaiske, Ven sin Frygt; han kan ikke dølge sin Forkjerlighed for et Digt, som altid er forekommet ham som et af Dine meest egne og meest „vollendete"; desværre tør jeg ikke sige fuldendte. — Hvorfor kan Du ikke have samme Fortroelighed til mig, som til Din Subscriptionsplan og sige mig, hvad det er for et Thema, som for nærværende Tid er Din Muses Gjenstand? i næste Brev haaber jeg at faae det at vide. Hvad Subscriptionsplanen angaaer, da vil jeg med Glæde antage mig den, skjøndt jeg med sligt temmelig har tabt min Credit, siden jeg samlede Subscribenter paa Dine islandske Sagaer og Ørsteds Physik; hidindtil har man ligesaalidet seet noget Physisk af ham, som noget Islandsk af Dig. — I Sandhed! Du har Ret i, at den Nytaarsaften i Halle maae have været høj-tidelig: Din blotte Beretning derom frappeerte mig ganske be-synderligt. — Dit nye Stykke er ikke skreven „for Skue-spillerne", siger Du. Er Hakon Jarl det? Naar jeg und-tager Jarlen og maaskee Thora, saa veed Gud, hvem der

skal spille de øvrige Personer. — Du er vis paa at faae mine Øjne til at lue ved at synge Reichardts Erlkönig og Blümlein Wunderschön: sandelig de behøves ikke. Sæt Dig ned hos Din Søster og syng „Hr Alf var saa vældig en Herre", da vil Ilden — dersom der endnu er nogen tilbage, og jeg længes selv efter denne Prøve for at faae det at vide — sikkert træde i mine Øjne og jeg vil takke Dig af mit ganske Hjerte for de Erindringer, som Du forstaaer ene med saadan Vælde at gjenkalde mig. — Du spørger mig, om jeg ikke har Lyst til at rejse. Før har jeg ikke havt det; nu forekommer det mig undertiden, som jeg vel kunde finde Lyst deri, men den „reicher Mann", Du taler om, er i det høieste kun min Fader, og han synes ikke at have Lyst at gjøre mig dertil, saalænge han selv kan være det; maaskee han har Ret. En velmeent Hilsen fra ham vil jeg herved erindre at sende Dig. — Jeg er nu endelig bleven Reservekirurg her ved Academiet, og har en Helvedes Hoben at bestille for en Helvedes lille Gage, 150 Rd. — Jeg skal hilse Dig fra Din Pige; jeg har to Aftener en suite været i Selskab med hende; i Forgaars hos Din Søster og i Gaar paa et Bal hos Schønheyders. — Her er intet Nyt i Byen, som kunde interessere Dig. Et Stykke af Sander, som hedder Hospitalet, skal spilles inden føye Tid; dets Tendents skal være at ridiculisere den nyere Philosophie, men efter det, jeg har hørt deraf, gjorde han nok bedst i at lægge sig ind i sit Stykke som incurabel. — En Person ved Navn Gierlew, som giennem Adresseavisen passeerte ligefra Rom ind i Kjøbenhavn, synes at være særdeles vel liidt i den ørstedske Familie. — Lev vel, kjere Adam! Den Forsikkring, jeg som Barn altid endte mine Breve til Dig med, vil jeg som Mand igjen optage. Jeg er i Aand og Sandhed

Din indtil Døden troe
Winckler.

Fra Oehlenschläger til Fru Rahbek.

Berlin 19 Marts 1806

Bedste Veninde!

Hvor usigeligt Eders Glæde over min Hakon Jarl har gienglædet mig, det kan I, uden Overdrivelse, ikke forestille Eder. Det vilde ogsaa være altfor stolt af mig, hvis jeg troede, at Stykket selv blot var Aarsag i Eders Begeistring og Fryd. Venskab havde skiult sig under Melpomenes Kiortelslig og forstærkede Ilden, og Fraværelse stod i en Krog langtfra og pustede til af alle Kræfter. Hvad der især har glædet mig, er, at dette Digt har bragt Carl og Rosing sammen igien, efter saa mange Aars Skilsmisse og Uvenskab; det har ogsaa bragt Rosing i min Systers Huus. Jeg er stolt af, at det højere Liv i denne Digtning, interessant for Menneskeheden, hvorved Personligheden glemmes, ligesom de to andre skionne danske Sorgespil: Slaget den anden April og Kiobenhavns Ildebrand har forenet de i den prosaiske Roe som tørt Sand, fra hinanden faldende Gemytter under een Fane. Thi det er netop det Skionne ved Alt, hvad der hæver sig over den endelige Personligheds Sphære, at der strax opstaaer en Kirke, en Menighed derved. Fixstiernerne har ingen Parallaxis, og den formeente Triangel falder sammen i en broderlig Linie, fordi den ubetydelige Jordradius forsvinder, og Alt bliver kun en fælles Stræben til det fierne, straalende Punkt.

Hvor kunde I et Øjeblik tvivle om, at det var mig usigeligt kiert, at min Ven Rosing læste Eder Stykket for, at Hakon Jarl talte i sit eget Navn? Uden Rosing var Hakon Jarl neppe blevet til: hans hele dramatisk-poetiske Figur, samlet af utallige spredte Reminiscenzer, er egentlig de Lemmer, som have udgiort denne Luftskikkelse. Først naar man har seet flere Theatre, lærer man at skiønne paa Rosings uerstattelige Værd. Thi det vil intet sige, at han undertiden med fingeret, undertiden med virkelig Begeistring tager Munden fuld af

Kotzebuist Gadeskarn. En Skuespiller er ingen Digter; han stiller det frem, som man giver ham, saa godt han formaaer det; hvorfor gives ham intet Bedre? I Shakespeares, Göthes og Schillers Stykker vilde man først ret faae at see, hvad man besad i ham. Det er en Mand, som ikke lader sig imponere, men som med sin blotte indvortes Kraft i Øjeblikket og sit anstændige, forstandige, altid valgte Udvortes imponerer Publikum. Hans indre Kunstner-Instinkt er altid sandt og rigtigt; Materialet kan han ikke sammenbringe, men er det der, saa bygger han Aladdins Pallads i et Øjeblik som den forunderligste Friemurermester. — At Rahbek ikke kunde være med, har været det Eneste, som jeg beklagede. Man har dog, vil jeg haabe, givet ham Stykket til Giennemlæsning; hvis ikke, da maa det skee.

Hvorfor jeg saa hurtig skriver, kiere Veninde! er, som De seer, den Callisenske Sang Aarsag i, som jeg strax, efter Forlangende, har digtet saa godt jeg kunde; maatte den kun ikke komme for silde. Hils min Christiane, Søster og Carl, og siig dem, at de skal faae Brev meget snart: nu kan jeg i denne Hast ikke fuldende min Correspondance: jeg har i dette Øjeblik heller intet at skrive end Tak for deres kiere skionne Breve, deres Kierlighed og Godhed for mig.

Har Hans Christian ikke sendt mig de Bøger, jeg forlangte, saa tager jeg med Taknemmelighed mod Rahbeks Tilbud at faae dem sendte; thi nogle Dage i April bliver jeg endnu i Berlin for Schleiermachers Skyld, som gior en lille Reise i Ferierne fra Halle.

Gud befalet. Hils alle mine Kiere, især god' Søster og god' Søster — og god' Fader og god' Fader, og alle Cavalererne.

Oehlenschläger.

Fra Fru Rahbek til Oehlenschläger.

Bakkehuset den 1 April 1806.

Kiære, gode Adagio!

Endskiondt det rigtignok er at narre Dem en Smule April, hver Gang jeg skriver til Dem, saa maae det dog være det allermeest, naar jeg skriver til Dem d. 1 April. Imidlertid kan jeg dog ikke forskaane Dem i Dag; thi opsætter jeg nogen eeneste Post-Dag at skrive, saa maae jeg vente, at De er reist fra Berlin, og jeg maae jo dog endelig fortælle Dem, at Deres Vise kom saa betids, at den ikke allene kunde blive siunget, men ogsaa trykt. De maae troe, at jeg blev ikke lidet glad, da Rahbek i Fredags Aftes kom hiem og bragte mig Deres Brev, som han i Byen havde aabnet for at tage Visen ud, som ufortøvet maatte i Trykkeriet, da den næste Middag skulde bruges. Tak, fordi De var saa expedit.

Men nu skulde jeg ogsaa takke Dem for Deres Brev, hvori der — skiondt det var et Hastværks-Brev — stod meget, som glædede mig. Jeg vilde nu gierne kunne fortælle Dem meer om Deres Tragedie, end hvad De selv kan vide, men jeg kan ikke engang sige Dem, om Frue Schimmelmann har faaet den, hvilket jeg dog formoder er skeet i een af disse Dage; thi i Løverdags talte jeg med Hans Chr. inde hos min Søster, og fik at vide, at Afskrivningen var bleven færdig. Det var rigtignok temmeligt seent, men Ørsted er dog nok ganske uskyldig deri, da den første Afskriver havde narret ham i 6 Dage med at bilde ham ind, at han skrev. Jeg ærgrede mig gyseligt over, at jeg ikke strax havde udbedet mig Tilladelse at være Afskriver; jeg skulde da for længe siden have været færdig, og jeg havde da havt den skiønneste Anledning af Verden til ret at være blevet bekiendt med Stykket, imod at jeg nu har maattet lade mig nøie med at høre det forelæse eengang. Jeg bad Hans Christian, at han, naar han bragte Frue S. det, vilde yttre — paa en eller anden Maade — det Ønske, at hun maatte høre det forelæse af

Rosing, og han lovede det. Rosing har selv umanéerlig Lyst til at læse det for hende, og vi ere alle af den Mening, at det var en deilig Ting, om det kunde skee. Nu har rigtignok Rosing i denne Tid været syg, men han er igien i Bedring. De veed vel, at vi i Begyndelsen havde den Plan i Hovedet, at Rosing skulde læse Stykket engang endnu for os herude, for at min Tante kunde faae det at høre, og dertil vilde jeg da ogsaa have havt den stakkels Persius*) indbudet, da jeg syntes at det var Synd, at han skulde leve i saadan en Uvidenhed om noget, der maatte interessere ham saa meget. Men der mødte saa mange Hindringer, først fra min Tante, og siden med Rosings Sygdom, at vi maatte slaae det reent af Hovedet. Persius fik det da at høre, kort efter at det første Gang var læst, hos Deres Søster, hvor Hans Christian læste det for Winckler og ham.

Til Job har jeg da maattet skrive adskilligt om Hakon Jarl, som De da vel let kan forestille Dem. Jeg skal hilse Dem meget fra ham; han havde Deres næstsidste Brev adskillige Dage ude hos sig, og gottede sig forskrækkelig derover.

Fra „Giebichenstein" har jeg nyelig havt Brev, hvilket egentlig kun handlede om Dem og om Clärchen, og endskiondt det kom efter at vi havde faaet alle de glædelige Tidender fra Dem, saa var det dog ogsaa ret interessant at læse: „Oehlenschläger ist sehr wohl und munter" og — hvad der rigtignok var mindre glædeligt, men desmere pudseerligt — disse Ord: „Du glaubst nicht wie dick Oehlens. geworden ist, er hat hier so viel Bier getrunken; ich hoffe, das Reisen wird ihn wieder mager machen". De kan da ogsaa let forestille Dem, hvorledes denne sidste Tirade glædede Atair, hvem den ufortøvet blev meddeelt. Det er rigtig meget forsigtigt af Dem, at De har vogtet Dem saa vel for at fortælle os en saa interessant Nyhed; men nu seer De dog, at al Deres

*) Steffen Heger.

Forsigtighed ikke har været tilstrækkelig, og at De altsaa gierne ganske oprigtig havde kunnet tilstaae os, at De har drukket Øll og er blevet noget feed deraf. Reinholdine var ondskabsfuld nok til at meene, at det var Dem selv, De havde tegnet af*), og ikke Horkræmmer Ebbesen. Vogt Dem nu bare, at De ikke til Straf for Deres Ondskab mod Ole**) faaer Mage til hans Mave.

Hvad Christiane angaaer, saa kan jeg paa Troe og Love forsikkre Dem, at hun er saa rask og vel tilmode, at det er en Lyst, og saadan har hun nu været, siden vi fik Brev fra Dem. Jeg troer nu næsten, at hun kunde jage den infame Krampe saa godt som reent bort, naar hun vilde blive ved, som hun har begyndt. Det er en Sygdom, som jeg troer, at Patienten meget har i sin egen Magt, og endskiondt man vel ikke kan forskaffe sig denne Kraft selv, naar man ikke har naturligt Anlæg dertil, saa kan man dog sikkert nære og styrke den hos sig. Rahbek og Huse hilse Dem mange mange Gange, men ingen mere og inderligere end

Deres hengivneste
K. M. Rahbek.

E. S. Nu i denne Tid læse vi Snorro.

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger.

Naumburg den 23 April 1806.

Kiereste Christiane!

Det raske Berlinerliv er nu forbi: langt fiernet fra mine danske Venner, efter at have forladt for sex Dage siden de nye, og for halvanden Dag siden de kiere halliske, sidder jeg nu ganske allene i en ret smuk lille Stad, men der dog, som alle de nordlig tydske Stæder, har noget Mørkt og Sorgeligt, hvortil den veemodsfulde Aprilaften og den tomme Eensomhed ikke lidet

*) I et Br. til Fru R.
**) O. H. Mynster, der ellers ikke skal have havt synderlig „Mave“.

bidrager. Jeg er i dette Öjeblik noget veemodig, og har derfor af Værtinden ladet mig give Blæk og Pen og Papir for at skrive Dig til.

Denne Veemod er saare naturlig, naar Du vidste, hvilket behageligt Liv jeg især paa den sidste Tid har levet i Berlin. De Reichardtske Dineer og Theecirkler havde altid noget Behageligt ved den Pirren, Nyheden gav dem, og den Lyst hos mig til at see og kiende mange forskiellige Mennesker; dog var dette intet imod de Glæder, jeg nød i de mig saa kiere fire Vennehuse, nemlig hos Pistors, Albertis, Reimers og Spaldings. Der var det som hos Hegers, Örsteds, Rahbeks og Paales; ganske saa. Men tænk Dig endnu mere Fornøielse; Steffens og Schleiermacher kom til Berlin i Ferierne, den Første logerede hos Alberti*), den Anden hos Boghandler Reimer, og saaledes levede vi tilsammen i 14 Dage, hvorpaa jeg reiste med Steffens og Schleiermacher til Halle, blev der i 3 Dage igien, og tog nu Afsked for at besøge Goethe i Weimar. Det er ganske for hans Skyld, at jeg giør denne Zikzak af en 60 Mile, da jeg ellers var gaaet lige til Dresden. Jeg har tilbragt en Hundenat paa disse Postvogne (rettere Fragtvogne), hvor man uden Rygstød maa sidde hele Natten igiennem. Et Par Timers Søvn paa en Træbænk i en Bondekroe vederqvægede mig meget. Her i Naumburg kunde jeg nu ikke komme længer før i Morgen, og maatte altsaa saaledes i min Eensomhed slentre Dagen hen. Jeg gik ud af Porten i Aften, Solen kunde aldrig ret faae Lov at bryde igiennem de haardnakkede døsige Skyer, jeg havde nylig beseet Domkirken, en gammel catholsk Bygning, som bestaaer af 4 Kirker, blandt andre een under Jorden, hvortil vi maatte have Lys; her viste Graverens Kone mig den Kiste, hvori Afladskræmmeren Tetzel havde samlet Afladspengene, og desuden et Hul i Muren, hvori en Nonne, til Straf for Bortløben, var muret levende ind, at hun kunde høre

*) Gift med en Datter af Reichardt, ligesom Steffens og Pistor.

Messen, indtil hun døde af Hunger. Disse sæle Billeder blandte sig med Luftskyggerne og Skyggerne i mit Hierte af de mange fiern og nær forladte Glæder, og da maatte jeg græde som et Barn paa den eensomme Landevej, og det kunde slet ikke trøste mig, at jeg stod saa nær ved mit Maal og i Morgen skulde see og kiende min Goethe.

Saaledes er Menneskene, kiere Christiane! de vil have alting forenet, og det er ikke muligt her paa Jorden. Men i Himlen er Christiane og Goethe, Sophie og Steffens, Karen Margarethe og Hanna, Fader og Moder, Hegerne og Ørstederne og alle Venner engang forenede.

O! hvor jeg stundom længes til mit Hiem, og til Jer alle, det kan I ikke forestille Eder.

Jeg skulde skrive noget mere, men i dette Brev er jeg ikke opsat dertil. Det er et Suk til Fædrelandet og til min Christiane.

Jeg fik at vide af Hanna, at I alle havde været saa bekymrede for mig, fordi jeg taug saa længe; jeg seer altsaa, at jeg imellem maa sende Smaabreve, thi af den sidste Caliber er det mig ikke muligt saa tidt at sende, naar I alle skal have. Rygtet skal jo ogsaa være gaaet om mig, at jeg var død; det giør mig ondt, at jeg ikke kan tiene Rygtet, jeg har aldrig befundet mig stærkere, kraftigere og friskere end netop nu; Olltykkelsen har Hanna selv tilstaaet er gaaet bort, men frisk seer jeg ud, det giør jo ogsaa Du. Det var Ret, kiere Christiane! lad mig see Du kappes med mig i Rasthed; de halvandet Aar ere snart forbi, saa har Du mig atter.

Dette Brev maa Du nu ikke ansee videre, end som en øjeblikkelig Følelsesyttring, jeg har udsukket ved Din Barm; tillige er det en Relation om min bestandig vedvarende Existenz.

Saa snart jeg kommer til Weimar, skriver jeg K. M. og Sophie og Carl til; deri skal min Adresse staae. Hils alle Venner. Gud velsigne Dig! Din

Oehlenschläger.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Springforbi den 6 Juni 1806.

Min gode Oehlenschläger!

Iaftes som Tante og jeg sad og talte sammen, kom der et meget tykt Brev til mig fra K. M., hvori Dine tre Breve var, til Sophie, Carl og K. M.; om denne Weimarske Ladning var os velkommen, kan Du selv bestemme. Din Fraværelse er mig langt mindre smertelig end jeg nogentid kunde formode; vel tænker jeg hundrede Gange om Dagen med Henrykkelse paa den Glæde, der venter mig, at modtage Dig, men uden nogen piinlig Længsel; jeg er usigelig glad og lykkelig ved at viide Dig i nøye Omgang med saa mange forskiellige og interessante Mennesker og tvivler heller ikke paa, at Du bestandig finder Mennesker efter Din Smag — hvorledes skulde jeg da føle mig ulykkelig? Kiære Oehlenschläger! Du veed ikke, hvor usigelig kiær Du er mig! jeg paaskiønner Dit Værd sikkert meer end nogen anden. Du veed ikke, hvor gierne jeg vilde, Du skulde kunne see ind i mit Hierte; Du vilde da vist komme til at holde meget af mig. Du maae ikke troe at det er Krampe, der virker saaledes paa mig; jeg er frisk, det forsikkrer jeg Dig helligt. Jeg har tre Gange hørt Hakon Jarl og tre Gange læst den selv, og ingen Krampe følt; mine Taarer har været barnlige, men sandelig ikke krampagtige, saa maae Du dog troe mig, at jeg er frisk. Naar Du kommer hiem, veed jeg slet ikke hvordan jeg vil blive tilmode; dog troer jeg, at jeg frygtsomt og beskedent vil holde mig fast ved Klyngen af alle Dine Veninder og betragte Dig. Det er ikke Sværmerie, min velsignede gode Oehlenschläger! Jeg er „en lille blaae og kiærlig Blomst“ *) — Du veed altsaa mine Fordringer: de skal aldrig blive større. — Jeg har ikke skrevet til Dig, siden jeg sidst fik Brev fra Dig, det kom deraf at Du ingen Adresse

*) Smlgn. 5te Act af Hakon Jarl

gav mig; nu kunde jeg let begrebet, hvorhen jeg skulde sende det; men da Du skrev at vi skulde faae Din Adresse, vilde jeg ikke skrive for Du vilde have det. Tusind Gange takker jeg Dig for Dit Brev fra Naumburg, det rørte mig usigeligt; jeg skal aldrig glemme, at Du valgte mig til at udøse Dit Hierte for. — Jeg er blevet et ganske andet Menneske, siden vi fik Hakon Jarl. Du kan ikke tænke hvormeget det interesserer mig; jeg torde gierne ladet Dig høre mig i det, ifald Du var her; jeg giør det selv hver Dag, da det gaaer mig som Rahbek, at jeg har intet andet i Hovedet end det.

Om end ikke min Glæde over Dig yttrer sig paa nogen anden Maade, saa sees den lettelig af mit hele Levnet. Før, saalænge jeg var nedtrykt og følte, at jeg var Dig besværlig, om ikke i anden Henseende, saa dog med Hensyn til Din Stilling, var min Helbred mig ligegyldig, eller rettere jeg saae med Glæde, at den blev slettere; jeg haabede da at kunne ende Din Ulykke, og enhver Ting, som var i Stand til at opmuntre mig, skyede jeg. Nu derimod er jeg tilfreds, thi jeg har stor Aarsag dertil, befinder mig vel, og griber al den Fornøyelse, der bydes mig. Jeg har giort en stor Deel nye Bekiendtskaber, hvoriblandt et meget interessant, en Frøken Olsen; Du har uden Tvivl seet hende til Bruns, dog nok lagt mere Mærke til Søsteren, som dandser Caracteer-Dandse. Denne Frøken Olsen er intet Hverdagsmenneske; hun er smuk, talentfuld og cultiveret og har fattet saa stor Godhed for mig, at de gale Mennesker her hiemme kalder hende min Kiæreste og hendes Breve til mig Kiæreste-Breve. Dine Digte glæder hende ubeskrivelig, Aladdin især; Du maae viide, hun er en ægte sydlig Plante, født i Afrika og opdraget der, i Amerika og tildeels i Frankrig. Vi har talt utallige Gange om Dig, og hun holder særdeles meget af Dig, endskiondt hun aldrig har seet Dig. Jeg har, som K. M. kalder det, ført et ægte Damelevnet i Vinter — det vil sige kommet meget ud i Selskaber; dette var vist ikke skeet, ifald jeg ikke havde truffet paa ualmindelige Mennesker. Jeg har truffet paa

Flere, som jeg er glad ved: to Frøkener Hammelefs, som ere meget flinke Piger; maaskee det kan anbefale dem, at de kan Aladdin og Dine ovrige Bøger uden ad. Da Hakon Jarl var saa bekiendt, at baade Værdige og Uværdige havde læst det og Din Syster laante mig sit Exemplar til at lade Fru Oldenburg læse, tog jeg ikke i Betænkning, en Dag Hammelefserne vare hos mig, at forelæse dem det. Du mener sikkert, at det var en maadelig Lectrice, og dog tør jeg uden Ubeskedenhed sige, at jeg kiender dem, som har faaet Stykket slettere tillivs. Man maae sammenlægge, at jeg er hiemme i Dine Producter, har saamegen Enthusiasme, som man kan ønske og ikke det sletteste Organ, der kan haves. Mine Tilhøreres Henrykkelse kan jeg ikke udtrykke Dig. — Den stakkels Tante har længe maattet vente efter Hakon Jarl; længe varede det inden der var noget Exemplar at faae, og længe var der saa mange Hindringer fra hendes Side for at komme til Byen; nu endelig i Søndags fik Rahbek Tid at komme ud og læse det for os, efter ham har hun ventet paa den sidste Tid. Jeg gidder ikke sagt Dig Tantes Mening, thi da kun een Mening existerer om Stykket, kan Du viide den af Dig selv. —

Fra **Winckler** til **Oehlenschläger.**

Kiøbenh. 3die Juny 1806.

Tak, min dyrebare Broder, hjertelig Tak for Din Romanze! Du har Ret i ikke at kalde den Trost; hvad der grændser saa nær til Erstatning, bør ikke belægges med det intetsigende Navn af Trost. Var Du hos mig, saa vilde jeg kysset Din Haand for den og taugt stille; for at tale om sligt, det er i Sandhed: at tage Guds Navn forfængeligen. Oh! enhver Geter og Scyther og Embedsmand, som i sin blinde Iver raaber vee over Musernes inane opus, han skulde staae, som jeg stod, med brudt Stav og visnede Blomster for sig; da skulde Digteren træde frem med sin Lyre og

sporge ham: „Saul! Saul! hvi forfolger Du mig?“ og naar den forstandige Mand da havde svaret som Paulus: „Herre! hvo er Du?“ da skulde han slaae sine Strenge og den bodfærdige Synder skulde føle, at Mennesket ikke lever af Brød alleene, og han skulde falde ned og tilbede.

5te ejusd.

I Sandhed, kjere Broder! jeg troer Du paa Din Rejse reent har glemt, hvad Forskjel der er paa Brødre og Søstre. Du siger, at det staaer ganske til mig, at „fornye min Stilling ved Din Søsters Side“. Din saa troe Erindring maae have forladt Dig og Du maae meene, at jeg i gamle Dage bød Din Søster min Arm, efter først meget pertentligen at have trukken mine Handsker paa, naar vi skulde ud og have os et Slag Klink eller en Slædetour. Jo! det vilde paa min Sjel klæde overmaade smukt, dersom jeg nu stilte mig hen for en Frue Assessorinde med en Grønsvær i Haanden for at standse hendes Næseblod, som jeg var den materielle Aarsag til; overalt banker Du hende jo ikke længer nu, og jeg forsvarer hende altsaa ikke længere og jeg kan altsaa aldrig komme til at staae ved hendes Side. Nej! kjere Adam! det gaaer ikke. Det er den anden Tand, jeg maae overlade Fornuften — Sjelens Levy — at trække ud. Det Værste er, den bærer sig ofte ad ligesom han; den lader Rodderne sidde og paastaaer alligevel, at man er herlig cureret. Saa ulmer og inflammerer det imidlertid dygtig, og en hyppig Følge af Inflammationer — især internæ — er induratio.

„Studeer dygtig“, siger Du, „og det vil adsprede Dig“; ja Du lover mig endogsaa at blive en herlig Videnskabsmand. Troer Du, jeg kan studere? „die Zeiten sind nicht mehr“. Troer Du, jeg ønsker Adspredelse? oh! min største Glæde er at erindre mig alle de søde Momenter, som give mig — i det ringeste subjectiv — Overbeviisning om, at kun Skjebnen skildte mig. Troer Du, jeg vil være Videnskabsmand og det saagar en herlig? Nej! som alle paralytiske

5*

Aander siger jeg: bene vixit, qui bene latuit! Altsaa punctum for den Idee! — Du frygter for de Adspredelser, jeg i min Tomhed vil gribe til; jeg lover Dig herved, at de ingen farlige Følger skulle have. Vel føler jeg mig nu mere isoleret end nogensinde for, men dog har jeg endnu Kræfter nok til at indsee, at Opiums secundaire Virkning er Døsighed.

9de Juny.

Du klager over mit hurtige „men“ ved Omtalen af Din Hakon Jarl; men dog var sandeligen dette „men“ uden videre Betydning. Det gaaer mig ofte, naar jeg skriver, ligesom naar jeg taler: en Ting, som ret er mig vigtig og kjer, falder mig ind og jeg afbryder min Talegang, ligesaa brat, som hiin afbrød min Tankegang. Du fordrer min „Dom“ — Gud velsigne Dig! lad Dig nøyes med Meening — om Hakon. At sige Dig, hvorfor Torqvato Tasso er mig Göthes kjereste Digt, hvorfor Din Edda henrev mig og Din Vaulundur ikke gjorde det, er mig umueligt. Umueligere endnu er det for mig, at give Dig en raisonneret Dom over Din Hakon. Jeg har kun hort den een eeneste Gang forelæse, og denne eeneste Gang blev den forelæst af Hans Christian; Du kjender selv, kjere Adam! vores brave og i Sandhed agtværdige Vens negative Talent til at forelæse. Du maae altsaa tilstaae mig Muligheden af, at noget kunde være bleven tabt, noget forvandsket, og at jeg i det hele ikke kan tale saa klart om den, som naar jeg havde læst den selv, end sige, som naar Du havde forelæst den. Men hvad der især gjorde Indtryk paa mig, det vil jeg sige Dig. Det var allerstærkest Audens Samtale med Olaf, der henrev mig; dernæst Hakons Scener med Thora og Dennes sidste Monolog. En Scene, som jeg kunde mærke havde besynderlig Interesse for de Andre, var Olafs Sammenkomst med Hakon i Bondehytten. Det havde den ikke for mig. Den gjor Hakon saa liden, og han var dog i Sandhed saare stor. Han er ligesaa

tapper som Olaf og mere gudsfrygtig end denne*). Hvad der skal udmærke Olaf er Ungdom, Skjønhed og Arveret eller Kongestamme; og nu staaer han her og haaner den arme Hakon, Hakon, som i dette Øjeblik, da hans kjekke Sind allerede martres af Bevidstheden om et mislykket Niddingsværk, er langt ulykkeligere end da han hører, at hans kjereste Søn er falden for Olaf. Dette ere de enkelte Momenter, som meest greb mig; at Stykket gjør Dig og os Ære, har Du jo allerede de competenteste Dommeres Stemme for; at jeg bifalder dem, sværger jeg. Min lette Critik tilgive Du; nærværende havde det maaskee blot kostet Dig et Par Ord, for at overbevise mig om dens Lethed. Det er overalt en forbandet Ting at skrive saadant noget; naar det staaer der paa Papiret, saa seer det saa impertinent-freymüthigt og kjekt ud og Recipienten kan der umulig see den Forlegenhed og Undseelse, hvormed det er nedskreven.

Den Hæder, Du skjenker mig ved grundig at forklare mig, hvorfor Din „Edda" henlagdes, er mig saare kjer. Du siger, at Træsnittet passede bedst til Thors og Lokes Rejse til Utgaard, fordi denne krævede en vis „plump Humor og colossal Plastik". Men kjere Digter! den første Sang**), som Du siger mig her første Gang blev til som Indledning, hvorledes fik Du her den plumpe Humor og den colossale Plastik til at blive den sødeste Poesie? Brages, Balders, Yduns, Freyas, Fryggas og Dyssernes Apotheose? — Jeg længes inderlig og ængstelig efter Din Balder. Give Gud, at alle Mennesker vilde saa vist som jeg „lade Kunstneren selv raade og ikke være ubillige"; men jeg forudhører det „Zetergeschrei", her vil blive, naar Balder fremtræder med Trimetrer, Trochæer og Chor. Lad mig see, kjere Adam! at Du i Din Fortale ret bryder Dig om, hvad Folk vil sige. Saa roser de Dig nok og saa bliver jeg saa fornøjet.

---

*) Smlgn. Oehl.'s „Erindr" 2. S. 43.
**) See Anm. til „Nordens Guder". (Liebenberg's Udgave).

12te Juny.

Det er mig kjert, at vores Theater er saa relativ godt; absolut er vel intet det, og til at spille Hakon, som den burde spilles, udfordredes det dog. Derfor er i mine Tanker den dramatiske Digter den ulykkeligste; han maae tage Skuespillere og Spilleskuere wie sie sind og desværre ikke wie sein sollten; undertiden ere saagar de Sidste værre at trækkes med end de Første. De Ruller, Du har uddeelt, giver jeg Dig Ret i. Ogsaa jeg troer, at Foersom vil spille Olaf ret godt; ja, hvad mere er, jeg troer, han vil forstaae sin Rulle. Men hvem skal spille Auden, denne kjere poetiske fornuftige Erscheinung, denne opstandne Nathan der Weise? Giver de den i en Stympers Hænder, saa gaaer mig min kjereste Scene tabt; at see den mishandlet, er at blive mishandlet. — Endnu en Yttring i Dit Brev har glædet mig usigeligen: hvor Du siger, at den Maade Schlegel, Tieck o. fl. see Verden og Verdensmennesker paa, ikke er Dig længere kjer. Gottlob! at min kjere Gottlob igien begynder at agte Prosaister; at elske dem har Du dog aldrig kunnet lade være og det er de, paa min Sjel! ogsaa undertiden værd. Den Bom, I engang havde trukket mellem dem og Eder og den Ironie, hvormed I saa ofte omtalte dem, har ogsaa smertet mig: for „Jyder ere vi dog alle for vor Herre", og jeg kunde meget bedre taale de Adeliges Paastand, at Borgere og Bønder efter Døden kom i en slettere Himmel end de, end Eders, at Prosaisternes „eeneste Port til Salighed var Munden". At I undertiden havde Ret, var sørgeligt. Har Din Rejse frembragt denne Forandring, da Gud skee Lov for den Rejse, som jeg ellers vilde ønske nu snart var forbi. Jeg er saa bange, at jeg skal blive Regimentschirurg i Finmarken eller Færøerne, inden Du kommer hjem. — „Hospitalet" af Sander blev rigtig nok pebet ud. Han havde imidlertid Mod nok til at lade det opføre tredie Gang — hvortil han da havde den specielle Grund, at Indtægten tilfaldt ham. Der var — ligesom ved andre Executioner — fuldt Huus. Been og Stokke og Munde

og Hænder gik i eet væk. Da Stykket var forbi, traadte Rosing frem og reciterede en Epilog af Sander, hvori denne fortalte, at det gjorde ham meget ondt, at Stykket ikke duede og tillige bad dem at klappe, fordi han havde skrevet Niels Ebbesen. Tilsidst sagde han, at han vilde hellere, at Dannemændene skulde holde af ham, end han vilde krybe op paa Parnas. Herover bleve Dannemændene rørte og gave sig til at klappe ganske forfærdeligen; de Andre hyssede. Endelig begyndte Seminaristerne at raabe „Sander leve"! Et Menneske, der stod ved Siden af mig, brølte ligesaa højt: „Sander leve! Hospitalet døe!" Et Par Dage efter takkede han i „Dagen" for Indtægten og for de mange rørende Beviser paa Kjerlighed eller Medlidenhed — jeg kan sku ikke erindre, hvilket det var —, som det danske Folk havde givet ham i den Uge. Tillige lovede han sikkert næste Gang at gjøre det bedre. — Jeg har med stor Fornøjelse læst Din Søsters Brev og — jeg vil nu ret være oprigtig — jeg har glædet mig ret hjerteligt over, at mit Brev var det største. — Du spørger lidt bittert, hvad det er for Mennesker, som søgte at fordærve Dig ved Smiger og Hyklerie. Jeg kunde gjerne have sprunget dette Spørgsmaal over; men ogsaa jeg vil vise, at jeg inderligen ønsker, at „vi to ret skulle forstaae hinanden". At jeg skulde navngive nogen her, vil Du ikke fordre; men siig mig, kjere Adam! hvorledes skulde jeg ellers forklare mig Din forunderlige, blandede, afvexlende Omgang med Mennesker, som Du hverken kunde elske eller agte; og naar jeg nu ved en Hændelse hørte, at en slig Person i Din Nærværelse ridiculiseerte den stakkels Baggesen eller saagar slog Kroller paa Næsen af Schiller, hvad skulde jeg da troe? Har jeg taget fejl, da tilgive Du mig ogsaa denne min Fejltagelse. — Din gamle Fader bliver hver Dag yngre; han er grumme glad for Dig, men vil gjerne lade det modsatte, for at man skal rose Dig. — Min beder Dig hilse. — For Guds Skyld, skriv ikke flere danske Viser til Callisen, han er dem paa min Sjel ikke værd. — Jeg nødes nu at slutte mit Brev, for at det

kan komme bort i Dag. Jeg slutter det med min ærlige Forsikkring, at jeg er Din

troe Broder Bernt.

Fra Fru Schiller til Oehlenschläger.

Weimar den 20ten Juni 1806.

Erlauben Sie mir, Ihnen noch ein Lebewohl zu sagen, und Ihnen den versprochenen Brief zu senden. Auch dieses vergönnen Sie mir, daß ich wünsche, daß mein Andenken bleibend in Ihnen sein möchte. Ich werde Sie nicht vergeßen, und kann es auch nicht; denn ich hoffe mich stets an den Früchten Ihres Geistes zu erfreuen, wenn Sie fern von uns sind. Sie gehören nicht einer Nation allein, und wir dürfen, indem wir uns über Ihre Schöpfungen freuen, Sie zu den unsern rechnen, und Ihnen für jeden Genuß danken. Bleiben Sie dem Vorsatz treu, Deutsch zu schreiben oder Ihre Werke zu übersetzen; denn ich möchte gern immer Ihrem Geist folgen können.

Zum Zeichen, daß ich es fühle was Ihr Genius vermag, empfangen Sie diese Gedichte aus meiner Hand, aus denen ein Ihnen befreundeter Geist spricht*). Er würde, wenn er Ihnen erschienen wäre, gern sein Bild in Ihrem Herzen erhalten haben; jetzt lege ich das heilige Andenken meines verewigten Freundes in Ihre Hände; denn ich fühle, was Sie ihm würden geworden sein. Auch als ein Zeichen meines Gefühls für Sie betrachten Sie diese Bücher, aus denen ich oft die Stimme, die mir nun nicht mehr verhallt, mit Trost oder mit Rührung vernehme, je nachdem meine Empfindungen einen Anklang suchen. — Nah und fern sey Ihnen dieses Andenken an uns lieb. Ich werde immer mit Antheil von Ihnen hören und mich freuen, wenn die Erscheinungen einer

*) Smlgn. „Erindr.“ 2, S. 69: „Fru Schiller havde sendt mig Schillers lyriske Digte til Erindring“.

südlichen Natur eben so schön und belebend auf Ihren Geist wirken und Ihre reiche Phantasie, als die nördliche Ihres Vaterlandes.

Leben Sie stets glücklich, und Ihr Schicksal sey so reich an Freude, als Ihr Geist das Leben und die Welt, schön in sich selbst, neu gestaltet. Denken Sie freundlich meiner und laßen Sie mich in Ihrer Erinnerung leben.

Charlotte v. Schiller.

Fra **Oehlenschläger** til **Christiane Heger.**

Dresden 16 July 1806.
(Morgen).

Efterat Du længe har maattet vente Svar, kiere Christiane! skriver jeg Dig nu til Dagen efter min Ankomst til Hovedstaden i Chur-Saxen, og det ikke uden Grund; thi jeg har ikke glemt, at den 16 July er Sophias Fødselsdag, endskiønt hun er den Eneste af alle mine Venner og Veninder, som har forglemt at svare mig paa mit lange Brev. Da jeg nu af hendes sidste Brev*) seer, hvor smukt hun skriver, naar hun vil, saa maa jeg ene og allene ansee hendes Taushed for Mangel paa Villie og Lyst. — Dog, jeg kan ikke af Hiertet være vred paa hende, mindst paa hendes Fødselsdag. Du kan fortælle hende, at jeg ikke har glemt vore Frugtforæringer fra Hofrevisor Nielsen og Gartner Petersen, vore Søndermarksspadseringer o. s. v. Hendes eneste Straf skal være, at hun intet Brev faaer, indtil jeg faaer Noget fra hende. Ønsk hende paa mine Vegne Held og Velsignelse; siig hende, at jeg takker Gud for at han nu atter lader hende blomstre friskt og sund, saa at Sundhedsrødmen nu er en lifslig Contrast til den Dødbleghed, hvormed Sygdom, Afmattelse, Lindetræerne og de hvide Vægge overmalede hende for et Par Aar siden hos den gode Hunæus, da vi alle frygtede for — eller rettere

*) Af 8 Marts samme Aar, meddeelt i „Erindr." 2, S. 44.

fuldkommen troede — at miste hende; endskiønt vi dog burde have vidst, at Ukrudt aldrig forgik, hvilken Sandhed altid stadfæster sig mere, da jeg hører, at Assebæstet (eller =Barnet) nu ogsaa skal begynde at befinde sig ærgerlig vel — Du, kiere Christiane! ogsaa; jeg er i fuldkomment Velgaaende. Dette forsikkrer mig ogsaa om, at Karen Margarethe, der er et stort Skarn og har mange Synder at afbede, inden Ole Lukøje kommer, absolut maa være bleven frisk, inden dette Brev ankommer; er hun det ikke endnu, da vil det ikke vare længe, thi, som sagt, Ukrudt forgaaer aldrig.

At jeg nu efter disse Yttringer takker Gud for, at jeg er — jeg veed ikke selv hvor mange Mile fra mit Hiem og mit Hierte, kan Du sagtens begribe, da Du vist med alle de Andre med forenede Hænder vilde rive Haarene af mit Hoved. —

Det har glædet mig meget at høre, at Du har faaet nogle nye og (hvorom jeg ikke tvivler) værdige og interessante Veninder. Sandelig, der er flere brave, dygtige og fortræffelige Mennesker i Verden, end man skulde troe ved første Øjekast. At der er flere middelmaadige end dygtige Folk, er ikke mere underligt, end at der er flere Blade end Frugter, mere Græs end Blomster, flere Lopper og Luus end Løver og Tigre, flere Maddiker end Elephanter, flere Prosaister end Poeter, flere Landsbyer end Kiøbstæder, flere Prof. Sanderer end Ewalder osv. Lige søger Lige, und das Gute findet sich, og hvo som intet finder, har intet fortient; man behøver kun at lede for at finde og at banke for at oplades.

Der er visse Tider i Livet, hvori Livet skranter; da mørkner sig Alt og bliver til et forvirret ængsteligt Billed — Gud være lovet, at Du, saavelsom jeg, har overstaaet denne Periode!

„Nyd det Liv,
Dig Nornen skiænkte,
I al sin Fylde.
Kiæmp ej mod Mimer, — (Viisdom),

Ej mod Nornen, — (Skiebnen)
Ej mod Odin. (Almagten)
Lad ej Vanvid Dig bedaare,
Ej det Onde Dig bedrage."
(Vaulundurs Saga).

Jeg maa nu ogsaa fortælle Dig om mit Liv, siden sidst vi saaes. Ikke blot af mit Brev i Naumburg, men af Sophias og K. M.'s Breve veedst Du saa temmelig, hvad der er hændet mig før og under mit Ophold i Weimar. I bestandig Omgang med Goethe, Prof. Voss, Dr. Riemer og en Dr. Martens gik Dagene let og hurtigt. Jeg kan uden Pral sige, at Goethe fik mig bestandig kierere; engang da vi var allene sammen og nylig begge havde indigneret os over en Hofmand, der spiller „freier deutscher Mann" (Reichardt), var det mig umuligt andet end at falde Goethe om Halsen og kysse ham, hvilket han hiertelig giengieldte og sagde med Varme: „Lieber Däne! Ihr meint's auch treu und gut in der Welt!" — Voss fortalte mig, at, da de engang kom paa Tale om mig, havde Goethe med usædvanlig Varme og Venlighed sagt: „O das ist mir ein herzlieber Junge!"*)

Jeg fortæller Dig disse Smaa-Anekdoter, fordi jeg veed, det fornøier Dig, og fordi Du (med mig) ikke anseer det for Smaating at være elsket af en stor Mand.

Du har maaskee undret Dig ved Ovenstaaende om Reichardt, om hvem jeg ellers har talt med temmelig Agtelse. Jeg maa sige Dig: da jeg skrev mine Berliner-Breve, kunde jeg ligesaa lidt lide ham som nu; det var af en Slags Taknemmelighed for alle de Artigheder, han havde viist mig. Allerede dengang saae jeg meget godt, at det ikke var af Tilbøielighed og Venskab, at han trak mig med sig i sine Selskaber, men mere som Biørnetrækker, at han vilde trække dette underlige nordiske Dyr omkring med sig, der giorde temmelig Lykke i alle Selskaber og med hvem

*) Smlgn. „Erindr." 2, S. 64.

man hellere underholdt sig end med Biørnetrækkeren. Allerede dengang gav det blodige Pander, da han vilde begynde at hovmestrere mig og protegere mig og exercere mig og tolerere mig m. m. Jeg blev da nødt til at sige ham reent ud, at han skulde holde sig i Skindet, og at spørge ham, om da jeg saae ud som et Menneske, der lod sig imponere! Jeg skrev ham et Brev til, hvor dierve Sandheder blev sagt. Fra den Tid har han været yderst galant; hvilket han især blev, da han kom til Weimar og hørte Goethes Ideer om mig. Riemer, som er hos Goethe, har fortalt, at han spurgte saa fiint om mig, at man ligesaa godt kunde tage hans Mening om mig for slet som for god; da nu Goethe strax fortalte ham, at han længe ikke havde truffet et Menneske, han satte saa megen Priis paa som mig, saa blev Manden endnu elskværdigere. Hertuginden af Weimar (den gamle) havde bedet mig til sig. Da tilbod han sig nu, at vi kunde kiøre sammen, og der spilte han sine sidste dumme Streger ved at forcere mig til at synge de gamle danske Visemelodier, jeg kunde og som jeg har sunget saa tidt, at jeg ikke gider tænkt paa dem. Jeg vilde ikke være saa omstændelig om Reichardt, dersom han ikke reiste om en Maaneds Tid til Kbhvn (hans Reise gaaer til Rusland). Men da det skeer, saa maae I dog kiende ham. Her i Tydskland er der næsten Ingen meer, som kan lide ham; da han nu trænger til Adoration, saa maa han søge sin Lykke i fremmede Lande. Jeg ønsker, at I Alle ville invitere ham og vise ham Artigheder for dem, han har viist mig; I kan tage ham for den, han er: en god Musikus. Bryd Jer forresten ikke om hans Væv; I vil snart lære at kiende ham, dersom han har Tid til at komme til Eder for lutter Grever og Fyrster, paa hvilke han altid plump trænger sig, og seer ikke, at de ringeagte ham. — Nok om den Materie.

Jeg har giort Lykke blandt de weimarske Damer, og Storfyrstinden af Rusland, som er gift med Arveprindsen, spurgte for nogen Tid siden Hofraadinde Schiller: „om man

da ikke vidste nogen Maade til at beholde mig der.“ Dette er formodentlig ligesaa snart glemt som sagt; men det er dog smigrende. Hofraadinde Schiller (Digterens Kone) er en god, elskværdig Skabning; intet mindre end smuk har hun været, men indtagende. Hun sendte mig til Jena hendes Mands Digte; til Giengield skrev jeg en lang tydsk Epistel til hende, som Du ved Leilighed med mere skal faae. — Goethe reiste nemlig til Carlsbad, og for endnu at tilbringe 8 Dage med ham reiste jeg til Jena, hvor jeg har nydt megen Fornøielse i Boghandler Frommann's Huus; der blev jeg strax som hiemme. Jeg giorde ogsaa Bekiendtskab med den berømte Philosoph Hegel, som var min daglige Omgang, et prægtigt Menneske, desforuden en Major Knebel, som sladdrer saa meget, at han burde have sig selv i Munden, en Doctor Seebeck og en Prof. i Botaniken: Schelfer. — — Forresten er Egnen ved Jena vel meget bierget og rig paa Udsigter, men ganske skovberøvet og har ingen ordentlige Spadsere-gange; Engene ere ret nette, med Pile- og Elmetræer.

Som jeg den niende July sad i mit Logis „in der Sonne“, traadte min Landsmand Hr. Provst Engelbreth ind ad Døren, bragte mig en Hilsen fra Job Mynster, fra Brøndsted og Koes, og giorde mig meget fornøiet ved det uventede Møde. Han vilde til Dresden; med ham forlod jeg den 12te July Jena, og giorde nu en behagelig Reise i det skiønneste Veir giennem Lützen, hvor vi nogle Øieblik stode af for at betragte den udødelige Gustav Adolfs Minde (en Graasteen, omplantet med Popler) — derfra kom vi om Aftenen til Leipzig, steg af i Hotel de Saxe, fløi hen i Comediehuset og saae et halvt Skuespil, middelmaadig opført. Næste Dag toge vi en Leie-tiener og lode os omvise. Leipzig er en meget smuk lille Stad, og jeg har ingen seet med saa behagelige Promenader rundt om som den; her er ogsaa Skov nok; dog skal Luften ikke være saa sund som i Jena. — Fra Meißen til Dresden er den skiønneste Egn langs Elben —; naar Du tænker Dig: Flod, Bierge, klar Luft, Viinranker og smukke Huse, saa har

Du det (dog ikke). Kl. 9 om Aftenen kom vi til Dresden, den 14de. Igaar er vi løbet Byen rundt med en Leietiener, har leiet os Værelser, og været — i Billedgalleriet. Hvad skal jeg sige Dig om 2 Timers Ophold mellem disse Herligheder? — det er at ansee som det første korte søde Kys af den Elskede. — — — Naar man saadan i nogle Øjeblik med et flygtigt Øje betragter den konzentrerede Kraft af Aarhundreders Genialitet og Flid, da bliver man saadan tilmode, som man vilde blive, naar Gud i en Aabenbaring lod Historien gaae tilbage og vise sig for os. Og det giør han. Livets store Mirakler vise sig Aar for Aar, de yttre sig ved Troldmændenes Kraft og Bud, og disse Troldmænd ere Kunstnerne. O hvor takkede jeg Gud, at ogsaa jeg var en Kunstner, da jeg med bævende langsomme Skridt giennemvandrede Kunstens Tempel, og at ogsaa jeg havde dannet og skulde danne Billeder, som skulde indgyde Glæde og Beundring og Andagt i kommende Generationers Bryst, naar længst mit havde ydet sin sidste Saft til en lille snart forvisnelig Gravblomst, og mit Støv havde blandet sig i min Moders (Jordens) Skiød*).

Lev vel, bedste Christiane! snart mere.

Din

Oehlenschläger.

(Eftermiddag.)

Jeg har, siden jeg skrev, atter været i Galleriet, og atter kun stirret. Jeg havde besluttet at gaae langsomt idag, Stykke for Stykke; det gik ogsaa virkelig saaledes adskillige Rækker igiennem, men tilsidst blev det mig umuligt at holde mig saa længe op ved hvert Stykke, især da det var den tydske og hollandske Skole. Inden jeg vidste et Ord deraf, stod jeg for Rafaels Madonna og Correggios herlige Billeder, af hvilke her er 6. Af Rafael er her kun eet. Naar Du

---

*) Dette sidste Stykke — fra „Billedgalleriet" —, hvori vi have udeladt et Vers med dets Anvendelse, findes alt „Erindr." 2, S. 80, men læses vist gjerne, ligesom enkelte andre Smaastykker, i den oprindelige Sammenhæng.

saae det Billed! Ikke den mindste Pragt, simpelt og eenfoldigt, med store Træk; ingen glimrende Colorit. Det seer ud, som om han kunde have malet det paa en Uges Tid. Og nu den Hellighed og Uskyldighed! Maria staaer med Barnet paa Armen rolig og munter; ikke som i Almindelighed med fromme nedslagne Oine og ærbar. Hun seer lige ud, som om hun saae hen paa en Rosenbusk; et Slør flagrer saa yndigt hen fra Hovedet, uden at have det mindste af de nyere Maleres Koketterie. Ak, hvad skal jeg sige? det lader sig ikke sige, mindst naar man er fuld deraf.

Det fornøier mig usigeligt, at Rahbek er glad over Hakon Jarl. Naar jeg kommer hiem, haaber jeg, vi alle skal levede fornøiede og lykkelige med hinanden, uden Differenz-Ubehageligheder. — Rahbek faaer et Brev med denne Post, som jeg har skrevet i Jena, men taget med til Dresden; for jeg reiser herfra, faaer Camma Brev. — Levvel, kiere Pige!

Fra **Oehlenschläger** til **Rahbek.**

(Fragment). (Jena 1806.)

— Jeg tilstaaer Dig oprigtig og uden lange foregaaende Udsmykninger og Præliminarier, at jeg har for et Par Aar siden bruset som en Flaske Ol, der var godt proppet, saa at man vel undertiden kunde være bange for at tage Tolden af. Det er langt fra, at jeg med Misfornøielse seer paa denne ungdommelige Hæftighed; thi den har kun været en Modifikation af den Kraft og det Mod, Gud har givet mig og hvorfor jeg takker ham. Men det være ligesaa langt fra, at jeg virkelig skulde ansee denne Modifikation som noget i og for sig Elskværdigt; det er i det Høieste at betragte som den nødvendige Giæring til en paafølgende klar og rolig Viin. I de Dage lukkede man nu aldeles sine Oine for denne Betydning, og tirrede og opflammede min Hæftighed endnu meer med nederdrægtig Gemeenhed, hvilket vel ikke er et for stærkt Udtryk for det lumske Had og Nag, man bar til den unge

Titan, der vilde nedstyrte Prosaens Aristokratie mutters allene.

Ligesom nu denne Hæftighed yttrede sig udvortes forst, saaledes yttrede den sig ogsaa indvortes, da Steffens som en ny Anscarius kom herhid og prækede Evangelium for Hedningerne. Jeg kiendte ikke (— som jeg overhovedet kiendte saare Lidt dengang, hvad egentlig Kundskab angik eller rettere Videnskab; thi i at kunne har jeg fra Barnsbeen ovet mig, og min Haand har havt en usigelig lang og stor mekanisk Ovelse i at føre den poetiske Pensel) — jeg kiendte ikke den nyere Tids Bestræbelser og Produkter, og hørte det nu concentreret, pludselig, som fra tusinde Kilder tillobende giennem den brusende Steffensske Katarakt. At dette maatte giøre et stærkt Indtryk paa mig, er begribeligt; men ligesaa begribeligt er det, at Sarpen ikke bruser nær saa stærk i vort Øre, naar vi ere komne nogle Mile derfra. Hermed vil jeg nu aldeles ikke sige, at jeg holder de Ideer og Meninger for urigtige, som under disse Foredrag opstode hos mig; tvertimod, ved at fordybe mig noget i de nyere Tænkeres og Kritikeres Skrifter, har det slaaet solidere og dybere Rodder. Men den Manie at foragte og ringeskatte Alt, hvad ikke var stemt i den angivne Tone, en Manie, jeg virkelig har været besat af, fra den er jeg Gud være lovet længst befriet, og veed ikke, hvorfor jeg ikke oprigtig skulde fortælle Dig det. Det var naturligt, at denne intolerante Opposition for en kort Tid maatte modsætte sig Eders — tillad mig at sige Dig det aabenhiertig — for vidt drevne Hylding af det Middelmaadige; thi hvad bliver der at sige for det Fortræffelige, naar man adorerer og beundrer Hverdagstanker, der kunstløst, uden Talent, Flid og Begeistring henslænges paa Papiret, som de halvgabende i daglig Tale improviseres? Det var virkelig ogsaa Følelsen af denne nødvendige Modsætning, der bragte mig til at stemme i den Vise saa længe, hvortil dog i Grunden Naturen kun gav mit Gemyt en kunstig Fistteltenor. Det vilde aldrig faldet mig ind at kalde Thaarup

(og Consorter) en slet Digter, hvis han ikke overalt var udraabt som en stor, og hvis man ikke netop havde ringeagtet og saa vidt som muligt havde nedrevet det virkelig Store, fordi det var en Ingredienz, der ikke fandtes i Thaarups Digte. En eneste Cherub stod i denne Periode endnu med et blinkende Sværd for Poesiens Have og beskyttede den. Det var Johannes Ewald; han havde virket paa Eder i Eders Ungdom, han havde lært Eder at elske Harpens Toner, som med hurtige Englevinger oversvæve hele Verden og omflagre hver Gienstand og vise Alt kun som Lemmer af det Hele, der kun med Hensyn til det Hele faae deres Betydning. Thaarups Kronprinds Frederik var hos ham Gud, og Prindsesse Maria Christi Moder af samme Navn. Alt hos Ewald havde mythisk religios Betydning, som ikke slog paa Personlighedens og Øjeblikkets Strænge, men paa Verdensbygningens og Livets Grundaccorder. Ham maatte I beundre; hvad han havde giort, maatte I agte, og han reddede Phantasien fra at blive anseet som en blot Billedbibel for Born. Indvend mig ikke her, at Ewald ogsaa har skrevet til en Maria og i Sandhed til en meget uværdig, saavist som den Thaarupske er elskværdig. Det Slette hos Ewald taler jeg ikke om, heller ikke om det Ubetydelige og Ligegyldige, som Tiden aftvinger og aflokker enhver Kunstner, og hvad der vilde være Pedanterie af ham at afslaae eller skye*). —

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Kiobenhavn den 29 Julii 1806.

Igaar var det min Fodselsdag; vi vare som sædvanlig paa Bakkehuset. Iaftes kom Rahbek hiem med Dit Brev fra Jena; han fortalte mig, at der ogsaa var Brev til mig; hvordan jeg blev tilmode ved denne velsignede Efterretning, er ikke at beskrive, gode Oehlenschläger! Jeg onskede mig strax hiem;

*) Kun eet Blad af Brevet er opbevaret.

jeg længtes saa inderligt efter Brev fra Dig, og nu traf det just saa heldigt, at mit Ønske blev opfyldt paa min Fødselsdag — det var mere Glæde end jeg syntes at kunne fortiene; jeg kunde derfor heller ikke godt finde mig i al min Lykke. Da jeg kom hiem, var der intet Brev; min Sorg blev da ligesaa stor som min Glæde havde været. Imorges kom det; der maae have været mange Breve, siden Touren først kom til mig i Dag. Alt i fiorten Dage har jeg hver Dag villet skrevet til Dig, da jeg havde noget Godt at melde Dig; men da jeg vel kunde viide, at Du havde forladt Weimar, og jeg ikke vidste, hvorhen Du var rejst, har jeg opsat det een Postdag efter den anden; dog havde jeg sikkert skrevet i Dag og anbefalet Professor Voss at besørge Brevet videre. Hvad jeg har at sige Dig, tilkom egentlig Rahbek, men da han har havt det Galanterie at bede mig melde Dig det, og jeg med Glæde giør det (jeg veed da saa vist, at i det mindste dette Brev maae blive Dig velkomment), kan jeg ikke nægte mig den Glæde. Rahbek veed nemlig nu med Vished, at Hakon Jarl bliver antaget; han har vel endnu ikke faaet Svar fra Theaterdirectionen, men Din genialiske Ven Professor Kierulf har fortalt ham det, samt at Vedkommende ere i stor Forlegenhed med Dit Stykke, hvad det angaaer at faae det opført til Kongens Geburtsdag. De ønsker det, og kan begribe at Du ønsker det, og alle Andre ogsaa; men allerede for længe siden ere tvende nationale Stykker indleverede, antagne og det eene bestemt til at opføres til Geburtsdagen; deres Frygt er nu, at disse Stykker aldeles vilde knuses, naar Hakon Jarl kom først. Imidlertid troer Rahbek dog, at Dit bliver opført til Geburtsdagen. Jeg seer heller ikke, hvad den Galgenfrist kan nytte de to Stykker, de maae dog früher eller später døe Doden. Det eene Stykke er af „Dannequindernes“ Møller, det andet anonymt. Rahbek og K. M., som nu befinder sig meget bedre, ere i Dag rejste til Fredensborg; han har derfor maattet bede mig hilse Dig og takke Dig mange Gange for Dit Brev; naar han kommer hiem paa

Loverdag, skriver han selv til Dig. — Jeg kan ikke bare mig for at fortælle Dig, det vil sikkert ogsaa more Dig at høre: at min Fader er ærgerlig over Rahbeks Idee om at tage noget ud af Hakon Jarl og over hans Project, at Du skulde tale med Goethe derom; han siger, at det er forunderligt, at Rahbek kan falde paa at ville udelade det saa poetisk skiønne Sted med Auden, og at det er en urimelig Føyelighed af Dig, ifald Du tillader det. Goethe troer han gierne forstaaer sig paa at bedømme et dramatisk Arbejde; men han mener dog, at det behøves ikke at spørge ham, om det kan passere — Du har vel vidst, hvad Du har giort, siger han. Er det ikke snurrigt med god' Fader? han blev ordentlig hidsig i Aftes og er blevet det tilforn i samme Anledning. — For nogen Tid siden var jeg i Nærum hos Schønheyders; Professor Münter kom der; da han kom efter, hvem jeg var, ilede han hen til mig for at bede mig sende Dig hans Hilsen og hierteligste Tak for Hakon Jarl, som han havde hørt forelæse kort før; han bad mig sige Dig, at han vidste Intet i den danske Litteratur, uden maaskee Balders Død*), han turde sætte i Ligning med Hakon Jarl. Han talte ubeskrivelig meget med mig om Dig, og bad mig lade ham viide, hvilke Steder i Italien Du vilde fornemmelig opholde Dig, da han har saa mange Venner der, til hvem han vilde recommandere Dig; han opgav mig Navnene paa adskillige Mennesker i Tydskland, Du skulde besøge, men nu er det forsilde. Imidlertid vil jeg dog, for at holde mit Løfte, skrive Dig Personernes Navne. I Dresden Oberconsistorialrath Böttiger og Professor Becker. Prag: Rath und Professor Baader. Gotha: Kammerherr und Vicepräsident von Schlotheim, Bibliothekar Hamberger, Rath und Professor Schlichtegroll, Kammerherr von Wangenheim. Den Godmodighed, hvormed han talte med mig om Dig, rørte mig virkelig; han vilde have, at Du skulde blive 3 Aar borte i det hele, og talte om det tredie

*) Han har rimeligviis ahnet, at Din Balders Død var til.

Aar som et Offer, jeg skulde bringe Fædrelandet. Gud hielpe mig Stakkel! hvad kan jeg giøre eller lade i dette Punkt? Ligesaa udelicat som det vilde være, om jeg vilde persuadere Dig til at komme igien før Du havde bestemt, ligesaa latterligt var det, om jeg vilde persuadere Dig til at blive længere borte; Du føler bedst selv, hvad Du har at giøre — jeg holder med min Fader, Du behøver ingen Hovmester. Jeg begynder alt at frygte for at kiede Dig med mit lange Skriverie, og hvad der er det værste er, at jeg endnu har meget at sige Dig, ikke at tale om, at jeg saa gierne talte lidt til Dig om alt hvad Du har seet og fortæller mig om Billedgalleriet i Dresden. Mit Hoved svimler ved at tænke paa det. Consul Wests Samling er alt hvad jeg kiender — kiender! det vil sige, jeg har seet et Par Stykker af den. Jeg har været der adskillige Gange og er dog ikke kommet videre; der er især en gammel Mand i en hvid Kappe med foldede Hænder paa rød Bund, det Stykke interessérer mig usigelig meget; der giøres meget Væsen af det, men jeg føler dog saa godt, at det vilde glædet mig, om end ikke et Menneske havde talt derom. Din Syster skal jeg som snarest bringe Dit Brev, Din Hilsen og Lykønskning. Hun ligger paa Slottet hos Din Fader; at jeg ikke har besøgt hende der, kommer af, at jeg har flakket meget om paa Landet i Sommer; for ganske nylig er jeg kommet fra Frederiksborg, hvor jeg var nogle Dage hos Ketty Olsen og morede mig, som Du kan viide, fortreffeligt hos denne søde pretentionsfrie Professor. Dette kan hun med al Ret kaldes; thi mangen en Mand vilde være utaalelig ved Pralerie over de Kundskaber, som hun besidder, uden derved at have tabt det ringeste af sin Qvindelighed. Om nogle Dage tager jeg atter til Nærum for en rendez-vous's Skyld, jeg har der med Ketty; hun besøger nogle Mennesker, som aldeles ikke interessérer hende, blot for paa nogen Tid at være mig nær og omgaaes mig. — — —

Hvad Du fortæller mig om Reichardt, forundrer mig ikke saa meget; hans Forfængelighed og Hofmandskab stikker

tydelig frem i hans „vertraute Briefe", synes jeg. Fru Steffens har skrevet til K. M. for nogen Tid siden for at recommandere hendes Fader, naar han nu kommer. Vær nu inderligt takket for Dit velsignede lange Brev! Du kan troe jeg skionner ret paa al din Godhed imod mig, og Dine Breve forskaffer mig en herlig Nydelse. Gud velsigne og bevare Dig, kiære Ven!

Din

Christiane.

Fra **Fru Rahbek** til **Oehlenschläger.**

Bakkehuset den 16 Sept. 1806.

Kiæreste Adagio!

Jeg havde ganske fast besluttet at skrive til Dem i Dag, om jeg end ikke havde faaet det Brev, som Rahbek til min store Glæde bragte mig i Aftes; jeg havde ogsaa i Søndags, da Christiane var her med Ketty og Mine Olsen, foreholdt hende, at vi absolut burde skrive til Dem oftere end vi giorde. Min Taushedś Langhed kan jeg ellers temmelig godt undskylde, deels med min Sygdoms Langhed, deels ogsaa dermed, at vi i lang Tid ikke have vidst, hvorhen vi skulde skrive, indtil vi forleden Dag fik at vide, at De ikke var paa Veien til Paris, men at man endnu gierne kunde skrive til Dresden. En Aarsag, hvorfor jeg meener, at man nu bør skrive oftere til Dem, og ikke forlange saa mange og lange Breve fra Dem, er den, at jeg veed, de er særdeles flittig, og at Deres Tid altsaa er Dem kostbar. — Tak ogsaa for den deilige Elegie til Frue Skiller*). Ved at nævne dette Navn paa norsk, erindrer jeg, at jeg har mange Hilsener til Dem fra Fr. Schmidt; jeg maatte for nogen Tid siden skrive et langt Brev til ham bare om Dem, fordi han absolut vilde, at jeg skulde fortælle ham meget om „denne skionne Stierne" — saaledes nævner han Dem — paa den „poetiske

---

*) Findes i O.'s tydske Digte.

Himmel". Han har ogsaa sat et Par Melodier til to Sange i Aladdin, som jeg, dersom jeg faaer Tid, skal afskrive og sende med dette Brev, da de forekommer mig ret vakkre. — Paale har længe bestandig tiltalet mig paa følgende Maade: „ingen Brev fra Adam?" Jeg var i Aftes oppe paa Slottet og vilde høre, om han havde noget at befale til Dem; men han var ikke hiemme, og Deres Søster var ude at spadsere med to Professorer (Hans Christian og Baggesen) og een „Bandit" — — — Hvad Baggesen angaaer, saa skulde egentlig Deres Søster eller G. give Dem Underretning om ham; thi de leve i uafbrudt Omgang med ham og ere rasende enthusiasmerede for ham, da jeg derimod kun har havt den Lykke at tale et Par Timers Tid med ham. I de Par Timer talede vi imidlertid næsten uafladelig om Dem, og da han ikke efter Ønske besvarede mine heede Lovtaler over Dem, saa formoder jeg nok, at han havde læst „Corsoer"*). At han virkelig har det, har Deres Søster nyelig fortalt Huse; det skeede nemlig til Ørsteds, hvor de bleve noget flaue, da de opdagede, at han stod og læste det omtalte Stykke, hvorefter han blev meget taus. Siden efter skal han undertiden have kaldet sig den „brøstfældige, sygelige" Baggesen. Forresten har han sagt, at han godt kan tilgive Den, som har skrevet Aladdin og Frejas Alter, at han kan miskiende et Menneske. Han roste Dem ellers meget, da vi talede sammen, endskiøndt jeg — som sagt — kunde mærke, at der var noget i Veien. Forresten maae jeg tilstaae, at han aldeles ikke imponerede mig, og at jeg fandt ham langt interessantere for omtrent en halv Snees Aar siden, thi da talede han, saa jeg kunde tabe Næse og Mund over ham, og nu forekom han mig en Conversateur à la G., hvilket man snart kan faae nok af. Imidlertid er det dog altid Jens Baggesen, og det var mig ret kiært at see ham engang igien, og jeg har ogsaa med megen Fornøielse ophængt hans Portrait, som han har

*) I „Langelandsreisen".

været saa god at forære mig, paa min Væg. Han har skrevet en Ode ved Gjensynet af sit Fædreland, som staaer i „Tilskueren", og er fuld af Smigrerier til Kronprindsen. Jeg bad nu Huse — for Loiers Skyld, thi mærkelig finder jeg den slet ikke — at afskrive den paa det overblevne Rum af det Papiir, hvorpaa han har afskrevet Theater-Directionens Svar til Dem. Om dette vil Rahbek skrive det Fornødne, og altsaa forbigaaer jeg det, saa meget heller, som jeg slet ikke ynder det. Var jeg en Capitalist, saa bad jeg Dem at tage Deres Stykke tilbage igien, og jeg skulde vel holde Dem skadesløs; men da nu hverken jeg eller De er nogen Capitalist og den Capital, De kan vente for Hakon Jarl, dog ingenlunde er ubetydelig for Dem i denne Tid, saa beder jeg Dem, og mig selv, at finde os i det, der ikke kan være anderledes.

— Jeg er virkelig en ussel Stakkel, som den gode Adagio ret vilde have Medynk med, dersom han vidste, hvor svag jeg er. Imidlertid lærer jeg efterhaanden at finde mig deri, og er nu meget taalmodigere end jeg nogensinde har været. Det er rigtignok en skiøn Ting at have god Helbred; men det er dog — som alle øvrige udvortes Omstændigheder — ikke Hovedsagen. Christiane vedbliver saa temmelig at være rask. Hun er kommet i nyt og tildeels meget interessant Selskab, som hun naturligviis har fortalt Dem; og at dette har gavnlig Indflydelse paa hendes Helbred, tvivler jeg ikke om og kan derfor ikke sympathisere med Tante, der forarger sig over, at Christiane synes at glemme alting over Ketty Olsen. Rigtignok har Christiane, som alle vi Sødskende, en stærk Drift til at skrue op alt hvad der behager hende, og denne Opskruen er ikke altid saa meget behagelig for dem, der troe sig nedskruede. — Nu var Paale her, og jeg vilde, at han skulde skrive lidt til Dem, som jeg kunde lægge i mit Brev; men han havde ikke sine Briller med, og bad mig kun hilse Dem inderlig og bede Dem, snart at skrive noget til ham.

Gud velsigne Dem, kiære, gode Adagio! fremdeles, som han hidtil har velsignet Dem med sine bedste Gaver. Jeg tænker utallige Gange paa Dem, og ønsker daglig Godt over Dem.

Fra **Oehlenschläger** til **Christiane Heger.**

Dresden 2 Octbr. 1806.

Bedste Christiane!

Det er en fatal Ting med den Opsættelse; saaledes har jeg nu daglig besluttet at skrive Dig og Sophia til, men det er bestandig gaaet i Langdrag. Da jeg nu reiser herfra imorgen til Frankfurth og derfra til Paris, saa maae dog Du og min Syster idag have et Brev, paa det I dog kan vide, at jeg lever endnu, saa at ikke et nyt Rygte om min Død skal udbrede sig i Khvn. Altsaa, gode Pige! jeg er frisk og rask, har moret mig i det hele godt i Dresden imellem Kunst og Mennesker og Natur. For nogle Dage siden fik jeg et Brev fra Camma, hvori hun har giort den meget søsterlige Anmærkning, at I oftere burde skrive mig, end jeg Eder til. Af et Brev fra Rahbek fandt jeg da ogsaa, at mit Stykke er antaget; hvad Forandringerne, som skal giøres deri, angaaer, saa haaber jeg, vi komme ud af det. —

— — Hvad Du taler om Forlængelse af Reisen, saa kunde der vel være meget at sige for, nemlig at jeg søgte et Aars Stipendium endnu. Til Frankrig og Italien kommer jeg dog vist kun eengang i mit Liv, og at see begge i eet Aar er virkelig for lidet. Overalt, kiere Christiane! ønskede jeg i min Fraværelse at kunne befæste mit Renommée og Agtelse saa stærkt, at jeg, naar jeg kom tilbage, ikke behøvede at slide Brostenene med Venten og Haaben, men strax kunde blive ansat. Al den Tid, hvori der skulde ventes og haabes, giør jeg bedre i at tilbringe ude end hiemme, i alle Henseender. Jeg vil derfor ogsaa ansøge hos Kronprindsen — med Dit Samtykke, nota bene — om et Aars Tillæg endnu; jeg

kunde have megen Lyst til at ansøge om en Professor-Titel og provisorisk Ansættelse ved Kunstacademiet.

Det fornøier mig meget, at Du har giort et saa interessant Bekiendtskab, som Frøken Olsen efter din Beskrivelse maa være. Lad mig see, Du i hendes Selskab dyrker Muserne flittig, til jeg kommer hiem igien.

Baggesen er jo i Khvn i denne Tid. Den Epistel, som han har skrevet, eller vilde skrive mig til, længes jeg meget efter at see. Det er et elendigt Vers, han har giort til Kronprindsen sidst. — Tieck har været her i 3 Dage og levet i uafladelig Omgang med mig. Det har glædet mig usigelig; saa meget mere som jeg af Consorters Maneer og Levnet paa den senere Tid havde fattet mindre Tanker om hans nærværende Genie og Digterkraft. Han er aldeles ikke anstukket af de papistiske Narrestræger, hvormed hans Tilhængere smykke sig. En saa varm, barnlig, rolig og naturlig Natur kan Du ikke forestille Dig. „Niebelungenlied“ og „Heldenbuch“ kommer med det første ud af ham; ogsaa 3die Deel af „Franz Sternbald“. Aladdin og Hakon har henrevet ham inderlig; paa min Tilbagereise sees vi igien. Det Eneste, som han endnu altid har og som jeg ikke længer har, er den fordomsfulde Kierlighed til alt hvad der hører til Middelalderen, og den Antipathie mod hvad der er stemplet med Nutidens Tendenz. Men der skal ogsaa gives saadanne Mennesker; hos ham er det Natur, og han yttrer det rolig og gemytlig, langt fra ikke med den Steffens'ske Hidsighed, Forfængelighed og Spektakel. Han læste os Holbergs „Hexerie eller blind Allarm“ for, saa at vi fast maatte briste af Latter og Glæde. Kort, det Eventyrlige, Vittige og Hiertelige strømmer endnu ud af ham, som af en Kilde. Sands for Form har han ikke nok, og til dramatisk Digter er han ikke født.

Jeg faaer ingen Tid at skrive Sophie til. Du kan fortælle hende, hvad Du veed der vil interessere hende. Saa snart jeg kommer nogenlunde i Rolighed, skriver jeg Eder til, og lader Dig vide min Adresse.

Lev vel, kiereste Christiane! Gior i min Fraværelse hvad jeg gior, hvad alle Mennesker til Graven maae giore, reis og mærk og lær. Det kan skee indvortes og udvortes, paa vor Stue som paa Landeveien. Gud velsigne Dig! Hils vore Venner.

Din uforanderlige
Oehlenschläger.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Kiobenhavn den 24 October 1806.

Kiære Oehlenschläger!

Det er en herlig Ting, den Fraværelse: den Salighed, jeg føler hvergang jeg faaer Brev fra Dig, har hidindtil været mig ubekiendt. Jeg havde nu længe haabet hver Postdag at høre fra Dig; dog er jeg blevet saa klog, at jeg aldrig fortvivler, men naar Brevet kommer, velsigner jeg Dig næsten mere efter lang Venten, end jeg ellers giorde; min Glæde, da jeg i Gaar modtog Dit Dresdner-Brev, var derfor over al Beskrivelse. — Det er mig meget behageligt, at jeg har forekommet Dig, hvad Din Rejse angaaer. Du kan nu ikke længer være uvis paa mit Bifald, siden det tildeels var mit Forslag. Jeg raader Dig da af mit ganske Hierte til, at søge om det 3die Aars Stipendium, og overlader eene til Dig, at blive saa lang Tid borte, som Du finder det nyttigt, af det tillagte Aar; jeg takker Dig imidlertid inderlig, fordi Du først vil have mit Samtykke: denne Streg af Dit gode Hierte har rørt mig usigeligt. For at Tiden skal gaae vel og hurtig for mig, regner jeg bestandig efter, hvor lang Tid der er gaaet, og ikke den, der er tilbage; naar man seer frem i Tiden, da forekommer nogle faa Aar os en heel Evighéd, og naar de ere forløbne, synes de os Øyeblikke. Jeg mener derfor, at Halvdeelen af Din Fraværelse er overstaaet, nemlig 15 Maaneder; naar nu 15 Maaneder til er gaaet, har Du været halvtredie Aar borte — saa lægger jeg

to, tre, fire Maaneder til efter Omstændighederne, og da gaaer Tiden saa herlig; er jeg ikke et lille Barn? — Du maae dog ikke troe, at det eene er mig om at giøre at faae Tiden til at gaae; jeg haaber, Du vil antage, at jeg ogsaa nytter den. Desværre er det gammel Skik ikke at nytte den paa bedste Maade, men det tør jeg dog sikkert paastaae, at ganske unyttig er den mig ikke. Jeg har havt god Lejlighed eller rettere Anledning at tænke over Tidens Anvendelse i Din Fraværelse, og Dit Exempel maae nødvendig opvække Lyst til at anvende den vel. Jeg har alt i nogen Tid læst Italiensk; vel er jeg ikke kommen synderlig vidt endnu, men det er begribeligt, da det virkelig er svært; imidlertid læser jeg dog allerede i Metastasio til min store Fornøyelse. Jeg vilde ikke have sagt Dig, at jeg havde begyndt med det Italienske, men naar Du var kommen til Italien, vilde jeg skrevet Dig en billet doux til i Landets Sprog; dog, det var maaskee blevet saa ynkeligt, at det er bedre at sige Dig Ideen end at udføre den. Dersom jeg ikke kunde Fransk skikkelig godt, vilde jeg aldrig tænke paa Italiensk; det vilde være altfor seen en Død uden den Hielp, det Franske giver. Jeg har ret glædet mig over at sammenligne Din Oversættelse af Petrarcas Canzone med Originalen; den er da ubegribelig troe.

At Tieck havde været hos Dig og glædet sig over Aladdin, vidste jeg fra En, som havde det fra Koes eller Brøndsted; naar Du kommer hiem, kan Du med Sandhed sige: at Du kommer med velforrettet Sag. — Efter Din Bestemmelse, at rejse den 3die October fra Dresden, maae Du nu allerede være i Paris, ifald Urolighederne ikke have hindret Dig.

Karen Margrethe sender mig et lille Stykke Brev til Dig at lægge i mit; deri formoder jeg, hun fortæller Dig om Baggesens Ophold her. Jeg har været to Aftener i Selskab med ham til Rahbeks*). — — Jeg kommer til Sophie, fordi

*) Det Følgende i Oehl.'s „Erindringer“ 2, S. 139.

jeg holder af hende, og fordi hun er Din Søster, og naar Du kommer hiem, skal Du finde, om ikke just Harmonie, saa dog Velvillie imellem os. Karen M. har fortalt mig, at hun i sit sidste Brev har givet Dig en Characteristik over min Ketty; det fornøyer mig, at Du har den fra hende. Du kunde troe, at Kierlighed var blind, hvis al hendes Roes kom fra mig. Hun boer skraaes over for mig, Frøken Hammelefferne paa Hiørnet af Skidenstræde; Du seer altsaa, at hverken de eller jeg behøver at gaae af vor Gade for at komme sammen. Undertiden har vi et Læseselskab hos Hammelefferne, der holder tildeels deres egen Oeconomie, hvor den unge Brun (en meget elskværdig Søn af Fru Friderike Brun) forelæser os meget skiønt udsøgte Sager. Du har en Rival i dette unge Menneske eller egentlig i hele Bruns Huus; de Mennesker have fattet en besynderlig Kierlighed til mig; Du kan viide, de tør endog paastaae, at jeg er dejlig. Dette siger jeg Dig blot for at Du skal viide, at jeg har Venner, som ere mig saa hengivne, at de lukke Øynene til og da beundre mig, saa og fordi Du ikke skal skynde Dig at komme hiem for at trøste mig lidt over det lange Savn af en opvartende Cavaleer. Jeg skal hilse Dig fra Balthasar Bang; jeg har været i Nodeboe hos ham med Hammelefferne, som ere meget gode Venner med ham; han er mig ogsaa saare hengiven, og har bedet mig meget at hilse Dig; jeg har i disse Dage giort ham meget lykkelig ved at laane ham Hakon Jarl. — Jeg formoder, at Du har sendt nogle Herligheder tilligemed mit Brev, siden det kom med Pakkeposten; jeg længes over al Maade efter Balder den Gode, og har netop for nylig læst Ewalds Balder igien af bare Længsel efter den nye. Nu, Gud velsigne Dig, min inderlig elskede Oehlenschläger! Min Fader hilser Dig og ønsker Dig alt Godt! Lev vel og vær hilset som Du er elsket af

Din
Christiane.

Fra Fru Rahbek til Oehlenschläger.

24. Oct. 1806.

Christiane har været saa god at tillade mig, at jeg maatte lægge lidt inden i hendes Brev, da jeg har en Bøn til Dem, som jeg meget ønsker, maatte komme Dem tilhænde itide. Rahbek har nemlig bedet mig om mueligt at skaffe ham noget til Charis af Dem, og tillige at bede Dem om Tilladelse til at aftrykke Thoras sidste Monolog i bemeldte Charis. — — — Om Baggesen har De vel allerede hørt meget; ellers kunde jeg denne Gang skrive meer end sidst, thi nu kiender jeg dog noget til ham, da han har været her adskillige Gange og vi ere meget gode Venner. Han har saamænd ordentlig giort et Vers til mig*), til Taksigelse for en Rose af Kronprindsessens Træe, jeg forærte ham. Jeg vilde ret ønske B., at han kunde blive her, for det vil vist aldrig gaae ham godt, ifald han — hvilket da i dette Øieblik er en reen Umuelighed — nogentid kommer til Frankrig igien. Han taler meget om Dem, og har ogsaa længtes meget efter Efterretning fra Dem. Jeg har en Slags Tvivl om, at dette Brev vil finde Dem i Paris; thi jeg kan ikke godt begribe, hvorledes De kan være kommet igiennem Armeerne. — Det er sandt, jeg skal ogsaa hilse Dem ret meget fra Job. Han har bedet mig sige Dem, at han ikke troer, at De selv har skrevet Hakon Jarl, siden De kunde nænne, som det synes, at lade Scenen med Auden blive borte. — Fra den søde Giebichenstein har jeg faaet tvende Gange Brev, først et, som meldte „Vaters" Ankomst, og adskillige Uger efter et, som underrettede os om, at han formedelst Uroelighederne ikke kunde faae Pas igiennem Sverrig og derfor tog igiennem Preussen til Rusland. — —

*) Findes i 5te Deel af B.'s „Danske Værker" (1845). Den ovenfor omtalte „Ode til Kronprinds Frederik" begynder den 3die.

Fra **Oehlenschläger** til **Christiane Heger.**

Paris den 23 Novbr. 1806.

Kiere bedste Christiane!

Siden jeg reiste fra Dresden, har I nu intet hørt fra mig. I troer dog ikke igien, at jeg er død? Hvis saa er, da lad dette Brev overbevise Eder om det modsatte; jeg befinder mig fuldkommen frisk og sund. Men omendskiønt jeg ikke er død, har jeg dog været Dødens Farer temmelig nær; nu ere de overstandne, og Nær ved og Langt fra skyder ingen Hare, veed Du. Du maa ikke tilregne mig min lange Taushed, kiere Pige! Det har i den lange Uroe og Forvirring været mig umueligt at skrive. Vi vidste længe ikke, om Brevene kunde komme hiem; da det blev sandsynligt, skrev Koes og Brøndsted, og jeg bad dem lade deres Venner i Kiøbenhavn give Eder et Nys om min fremdeles Existenz. Dersom nu dette virkelig er skeet, saa maae I dog nu ogsaa vide i en Maaneds Tid allerede noget om mig.

Hvad jeg har oplevet, fortiener sandelig at fortælles, og det ikke blot i et Brev. Jeg har allerede et dygtigt Stykke skrevet af en Reise, jeg vil udgive i Trykken fra Dresden til Paris; saa snart det var mig mueligt at arbeide, begyndte jeg paa den, for ikke at glemme noget. Jeg bad imidlertid mine Venner i deres Breve give Eder et Nys om mig, da jeg havde besluttet intet at skrive, før jeg lykkelig var arriveret til Paris. Der er jeg nu da, og nu skriver jeg. Men heller ikke dette Brev bliver andet end et kort Udtog af de vigtigste Momenter; i Reisen, som I kan vente Eder tilsendt om kort Tid, vil Du finde alting langt mere omstændeligt.

Du vil ogsaa nu derfor undskylde Kortheden her, da Du indseer, hvor aandsfortærende det vilde være at skrive alting op to Gange. Denne Efterretning er altsaa blot summarisk, foreløbig, provisorisk for Eders Roligheds Skyld.

Den 3die October reiste vi fra Dresden, for forend Krigen udbrod at slippe giennem de franske Hære, da vi ikke vilde opgive vort Haab om i Vinter at komme til Paris. Vi reiste med en Leiekudsk til Leipzig, hvor vi blev to Dage, og endskiont vi hørte, det begyndte at trække dievels op, besluttede vi dog, da vi vare det saa nær, at fortsætte vor Reise til Weimar, for at høre Goethes Raad om hvad vi videre skulde giore. Vi besaae Michaelis Messen ganske rolig, gik paa Comedie og spiste Leipziger Lærker i disse to Dage. Den 8de kom vi til Weimar, hvor endnu alting saae saa fredeligt og roligt ud, som sidst jeg reiste bort. Her traf jeg Goethe i Comedien. Denne Aften og Middagen efter ved hans Bord nød jeg endnu som sidst med ham i Rolighedens Glæde. Reise videre fort fandt vi ikke raadeligt. Hvor skulde vi hen? Vi besluttede at blive nogle Dage i Weimar for at see, hvordan det vilde gebærde sig. Og det fik vi da nu ogsaa at see. Det preussiske Hovedqvarteer kom til Weimar, Kongen og Dronningen; saaledes nærmede sig den mærkværdige 14de October, der vil blive mig ligesaa mærkværdig og uforglemmelig i mit Liv, som den vil være det i det tydske Riges Annaler og i Verdens Historie. Allerede de foregaaende Dage havde vi hørt Kanonerne langt fra, nu hørte vi dem nær ved. Af Aviserne maa Du vide, hvorledes det store Hovedslag blev leveret mellem Weimar og Jena; om Aftenen trak Slaget sig fra Jena imod Weimar; der blev holdt nogle Fægtninger lige uden for Byen, man hørte Musketkuglerne, og tilsidst hørte vi Kanonkuglerne tordne ind i Gaderne. Tænk Dig vor Tilstand. Vi vidste ikke, om Preussernc vilde retirere ind i Byen, og da var det gaaet ligesom i Lybek. Tre forfærdelige Skud hørte vi hvine, Vinduer og Døre rystede og vi hørte tydelig Kuglernes Hvinen giennem Luften. Brøndsted, Koes og jeg betragtede hinanden et Øjeblik blege og tavse. Kom! sagde jeg, lader os gaae ned; der er vist en Kielder under Huset, der kan Kuglerne ikke ramme os. Vi gik da ned og fandt en dygtig Hvælving, der vel

kunde beskytte for at miste Livet ved et Kugleskud, eller hvad der var mere, beskytte os fra at blive Krøblinger. En Tidlang skiødes der endnu. Vi sadde paa Kieldertrappen, svøbt i vore Kavaier; vore Penge havde vi bundet i vort Halstørklæde. Hundrede forskiællige Tanker væltede sig i mit Hoved. Havde vi havt den Trøst: Hele Fædrelandet lider, og Du tager kun Deel i den almindelige Skiebne. Men hvad have vi danske Reisende med Franskmanden og Preusserne at giøre? Jeg tænkte paa Eder alle med inderligt Veemod. Gud veed det, den anden April følte jeg ingen Frygt — men her! — Vi stode paa en glat Steen, som blev overskyllet af en rivende fortløbende Strøm — De Linier af min „Hiemvee": „Skal jeg med den sidste Varme Trykke mig i Dine Arme?" bragte mig til at fælde Taarer. — Kort derpaa blev det roligt og stille som i en Grav. Intet Skud, alle Boderne vare lukkede, intet Menneske paa Gaden. Som ved Midnat! — Dette Dødsstille blev afbrudt ved franske Kavalleristers langsomme Trav, hvormed de som Seirherrer droge ind i Byen. Vi boede i det fornemste Værtshuus og havde den Lykke, at vi strax fik nogle brave Husarunderofficerer til Indqvartering. — — —*) Du skulde seet! Alle Mennesker vare uvisse. Om Natten vrimlede Gaden af Chasseurs og Marodeurs; de løb omkring med Lamper i Haanden, sloge paa Portene og Dørene og vilde ind. Ouvres la porte! bourgeois! sacre Dieu! ouvres la porte! Vor Lykke den Rædselsnat var, at nogle af vore brave Indqvarterede toge nogle Karle, som vilde trænge sig ind i Huset, for Brystet og kastede dem ud igien. Natten var bælmørk, og som jeg nu sprang op ved en Larm engang af den Sopha, hvorpaa jeg med Klæderne havde kastet mig — saae jeg pludselig den ene Kant af Byen i lys Lue. Den Følelse, som bemestrede sig mig ved dette pludselige uforventede Syn, var i Grunden den græsseligste.

---

*) Sml. „Erindr." 2, S. 88 fg. Vi udelade flere Enkeltheder, som ere fortalte der.

Vi troede at have overstaaet Faren — og nu den grændseløse Jammer, som disse luende Tunger i Nattens Mulm forkyndte! Vi selv vilde, naar Huset brændte, naturligviis have mistet hver Pialt, vi eied, og staaet som Betlere i et fremmed Land mellem Ødelæggelser og Rædsler. — Dog, kort og godt (thi i Reisen vil Du læse dette som alt det Øvrige udførligt), Gud tog os i sin Varetægt. Ilden blev slukt og kun nogle smaa ubetydelige Huse brændte. Generalerne Augereau og Berthier kom de næste Dage til at boe i Værtshuset, og ved den Leilighed blev der sat Sauvegarde ved Porten for os. — Byen har liidt usigeligt, og de fleste Borgere mistet alt hvad de eiede, i den første, af et Slag nødvendig følgende Tummel og Uorden. Saasnart Keiseren kom, ophørte alt og der blev Fred i Byen. Vi hørte Executioner om Dagen af en 6 til 8te Stykker Marodeurs, der bleve skudte, fordi de endnu bestandig vilde plyndre. At vi skyndte os saa snart som muligt at forlade denne Jammersbye, kan Du tænke. (Goethe havde intet mistet). Saa snart det blev os muligt at faae Heste, og Veien til Erfurt var aaben, reiste vi paa Maae og Faae lige den Vei den franske Armee var kommet, og hvor vi kunde formode at møde hyppige Marodeurshobe uden at have en Pistol med til vort Forsvar. Vi kom uden Anfægtning til Erfurt, og fortsatte derfra vor Vei over Gotha til Eisenach. Paa Veien maatte vi idelig forbi preussiske Krigsfanger, der under Bedækning sendtes til Frankrig. — Saaledes kom vi den 28de til Frankfurt, hvor vi opholdt os otte Dage for at forvinde vor Nød og restaurere os lidt; den 4de November seilede vi over Mainen til Maintz, og efter 10 Dages langsomme Fart med en Leiekudsk landede vi den 15de November (Skade, at det ikke var den 14de) i Paris. Her ere vi da nu, og alt hvad mærkeligt jeg har hørt og fornummet, skal I faae at læse i „Reisen". Det er ikke vel muligt overalt, i de første Dage at ordne de usigelig mange Indtryk, som der møde En i denne Europas Hovedstad. Saameget er vist: Her seer man et Folk blomstre; og er det end ikke

Kunstens højeste Roser og Lillier (hvilke man i Tydskland sparsomt og enkelte finder midt i en visnet Udørk), saa er dog dette store brogede, levende Tulipanbeed sikkerlig ikke at foragte, der med sine stærke Farver leger med Vinden, medens dets Krigere som uforgiengeligt Buxbom værner omkring og udvider Rabatterne.

Nu Noget angaaende Hiemmet. Lad mig for alting saa snart som mulig vide, hvorledes Du befinder Dig, og alle vore Kiere, hvad I tager Eder for og hvorledes det staaer sig.

Hakon Jarl har jeg endnu ikke faaet, endskiøndt der er kommen et Brev til Malthe Bruun fra Karen Margrethe, hvori hun omtaler det. Er det sandt, at man ikke vil spille Hakon i Vinter? Det vilde være mig høist ubehageligt, da det vilde giøre Ophold i Trykningen og altsaa — i Betalingen. Jeg skal saasnart muligt sende Forandringerne. Thors Reise og Baldur har I da faaet. Hvad tykkes Dig om den sidste? Er det sandt, at Baggesen skal læse den saa kiedsommeligt op for godt Folk imellem? Beed Sophie skrive mig til om deres Væsen med Baggesen der hiemme. Hun kan gierne skrive, thi Reisen, som kommer ud, er indrettet som et Brev til hende*). Beed Rahbek tage sig af Correkturen paa mine Skrifter.

Beed Hans Christian, at han, saasnart Leilighed gives, sender mig af mine Bøger: Wilkina-Saga og Biørners „Norske Kæmpe-Dater“, samt Wedels Oversættelse af Saxo, hvilken han nok faaer af Werlauff til mig.

Glæd mig nu snart med Brev.

Din

Oehlenschläger.

NB. Beed vore Venner være forsigtige med politiske Yttringer, dersom de skulle i Breve til mig ville yttre nogen.

---

*) Den udkom, som bekjendt, aldrig og har sandsynligt siden deelt Skjæbne med hendes Breve.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Kiøbenhavn den 13 December 1806.

— Det vilde være overflødigt at beskrive Dig min Glæde over Dit Brev i Gaar. Vi hører jevnlig fra Dig ved Koes, vidste derfor, at Du var i Paris. Fru Nachtigall havde ogsaa skrevet hertil, at I vare ankomne. Uroelig har jeg rigtig nok været over Dig under Urolighederne, men det har dog glædet mig ubeskriveligt, at Du har været Vidne til saa stort og skrækkeligt et Optrin. Gud være lovet, at Du kom godt fra det!

Steffens er da ulykkelig nok i dette Øyeblik; han er brødløs. Man taler stærkt om, at han bliver kaldt tilbage.

Baldur har jeg læst flere Gange og med tiltagende Glæde. Hvor slet vilde det passe sig, dersom jeg sagde Dig min Mening om den, som Du vil jeg skal; alt hvad jeg kan sige Dig, er, at den har henrevet mig ubeskriveligt. Jeg var noget syg, da jeg fik Manuskriptet til Giennemlæsning, men bedre Medicin kunde jeg ikke faaet; thi den Enthusiasme, jeg kom i, bragte Blodet i en Circulation, som helbredede mig. Baggesen har jeg kun hørt eengang tale om Baldur; men endskiondt jeg forstod hans Tale ligesaa slet som Noureddins til Aladdin*), kunde jeg dog skionne, at Hakon havde giort større Lykke hos ham. Du har Ret i at kalde hans Hængen til Ørsteds: deres Væsen med ham. Hans Christian siger om ham, at han er groet fast der. Han er af de Mennesker, man snart faaer nok af; mig kjeder hans Vrøvlen i det mindste adskilligt**).

Du har været to af Dine Fødselsdage fra mig; den første helligholdt Steffens for Dig, den anden Schønheyders for mig. Jeg var budet op til Reinholdine tilligemed Frøken Olsenerne den 14 November om Aftenen. Ved Theevandet foreslog jeg at drikke Din Skaal ved Bordet. Da Rein=

*) I det berømte, netop udkomne Riimbrev.

**) Smlgn. „Erindr.“ 2, S. 139—40.

holdine hørte, det var Din Fødselsdag, gik hun taus ind i et andet Værelse med den yngste Frøken Olsen, hvor de i mindre end en Time fik et lille Ornament med couleurt Papir heftet paa Væggen, hvorpaa Dit Navn var udklippet. Navnet bekrandsede de med Roser og andre Blomster, og ovenfor hang et Slags rødt Gevandt, som med røde og grønne Baand meget smagfuldt var opfæstet. Paa et Bord, som stod foran, var Lys, som skinnede hen paa Ornamentet. Da det var giort tilrette, fik de mig under et andet Paaskud ind i Værelset. Jeg blev inderlig rørt og glædet ved denne Overraskelse, og jeg haaber vist, at det ogsaa vil fornøye Dig. Om Aftenen kom en Kage paa Bordet med Dit Navn paa, og Din Skaal blev drukket i Champagne. Det var saa vakkert af Fru Schønheyder, da hun saa seent fik at viide, at det var en Høytidsdag for mig. Det giorde et saare vee-modigt Indtryk paa mig, at det ikke var den sidste 14de November, jeg tilbragte uden Dig.

Du spørger saa flittig til mit Befindende, at jeg faaer Lyst til at svare Dig engang ret oprigtigt. Jeg har, siden Du forlod mig, været meget ofte syg; bestandig har jeg skiult det for Dig, men uagtet det er skeet i en god Hensigt, vil jeg dog ikke fremture i min Usandhed. Du veed, at min hele Sygdom rejser sig af irritable Nerver, som ofte ere blevne irriterede; nu er jeg glad, fordi Du er det, jeg er Dig ikke meer til Byrde, som jeg dog upaatvivlelig eengang var — altsaa er der ingen vedvarende Anledning til den mig saa skadelige Nerveangriben; men ikke desmindre bliver jeg ofte afficeret, da jeg ingen Phlegmaticus er, Gud skee Lov. —

Fra **Oehlenschläger** til **Fru Rahbek.**

Paris 3 Febr. 1807.

Veninde, Freundinn, mon amie!

De, Sie, Vous — nej, det er dog ligesaa godt, at jeg holder mig til eet Sprog ad Gangen, og for en Sikkerheds

Skyld vil jeg for nærværende Tid holde mig til det danske. Altsaa: De er udentvivl *ikke* vred paa mig, fordi jeg saa længe blot har talt med Dem i Hiertets Sprog. Mange skrige udvortes af alle Kræfter, og mene ikke et Ord deraf; Andre elske indvortes af al Magt og tale ikke et Ord derom. Saaledes er det paa de senere Tider gaaet med mig — og Baggesen. Medens jeg kun har sendt Dem et „Hundebrev", skal han jo have digtet Oder, hvis Sødhed ligner Din Sødhed, o Beate beatissime!*) — De seer, jeg er i godt Humeur. —

Jeg mener ham det sku ikke saa ilde; men er det dog ikke loierligt**), at den Vindhas, den Pigernes Jens vil giøre sig til en sat, stadig, betænksom, svedende, vaagende, grublende Mand, og mig til en glathaget uopdragen Dreng? Lad ham probere, ikke at *digte*, men at *sammensætte*, at *danne* en Aladdin; han barer sig pinedød nok. Eller troer han maaskee ogsaa, at den Kunst at kunne *componere* flyver En ind i Munden som en stegt Due, inden man har studeret Contrapunkten og Generalbassen? —

Somme Mennesker komme til Verden med et hurtigt Anlæg til Modenhed, andre med en medfødt evigvarende Umodenhed. Af det sidste Slags er denne Jens. Han er og bliver en umoden Digter; og staaer i den Henseende langt under mange, som forresten have mindre Talent end han. Jeg kiender ikke et Stykke af ham, hvor Tonen er fuldkommen vedligeholdt, som den burde være. Han deiser fra det ene i det andet: skal han være dierv naiv, saa bliver han pludselig fiin galant; skal han være galant, saa giver han sig pludselig til at philosophere eller politisere. Skal han være vittig, saa bliver han alvorlig; skal han være alvorlig, saa spøger han. —

*) Smlgn. „Freias Alter".

**) Da Det, som her følger (indtil Mødet med P. A. Heiberg), er trykt i Arentzen's Værk, 2 S 284 fg., medtage vi kun det fra Tankernes Side Betydningsfuldeste, som ikke godt for Sammenhængens Skyld kan undværes. Brevet er skrevet kort efter O.'s Svar til B. paa Riimbrevet.

Thaarup — dette maa jeg og vil jeg bekiende til Rahbeks Triumf — Thaarup staaer efter min Overbeviisning nu langt over ham. Det er en Mand, og han har udstrømtet sand Følelse og en ædel sanddru Natur; han har et af Naturen givet lykkeligt Øre for sit Sprog, og bruger det kort, med Kraft, med Velklang, Tydelighed og Rasthed, uden at pille kunstlet derved og behænge det med hule Krusedüller. Han vil være hvad han er, og han er hvad han vil være: Følelsernes, Sædelighedens og selv Religionens Digter; han taler i Sandhed og hans Aand er Sandhed; Baggesens Aand er Løgn og Affektation. Havde Thaarup Phantasie og Vittighed, som han har Kraft og Følelse; havde han Begeistring, som han har Sandhed, saa var han blevet en Ewald, en meget stor Digter, saa vist som han nu paa den Punkt, han staaer, er en meget god Digter. De ovenanførte Mangler ere deels Aarsag i, at han tidlig er afblomstret, uden synderlig Frugtbarhed, saa at han paa de senere Tider har været nødt til, mat at gientage sig selv; deels i at han ikke har bekymret sig om hvad der foregik i Verden, og foregaaer udenfor ham. Phantasie er den sande Verdenssiel — det er den Kraft, som øjeblikkeliggiør os enhver forsvundet Tid og Ting, og som altsaa sætter os det hele Verdensliv i sin Storhed tilskue. Den giver Stoffet, de andre Evner tilberede det; men hvad hielper det, at Billedhuggeren har Hammer og Meisel, naar han ingen Marmor har?

Phantasie til at opfinde og gienkalde sig Tingene, Begeistring til at opfatte dem, Kraft til at udføre dem, Forstand til at ordne, Følelse til at levendegiøre og Vittighed til at blande, muntre og udsmykke dem — uden dette forenet frembringes intet stort Kunstværk.

Og nu vor Baggesen! Du milde Himmel! Tingene rende af med ham, istedetfor at han skulde løbe af med Tingene. — Han har lært af Voss at giøre regelmæssige Hexametrer, og nu troer han, at Hexameter og Hexerie er eet og det samme, fordi de begge begynde med „Hex". Forresten er

han hverken trængt ind i det danske eller det tydske Sprogs sande Genius; at file og runde og pynte paa Klingklang er endnu langtfra ikke at skrive et sonort kiærnefuldt Sprog.

Netop denne Svæven og Svaien og Springen har ogsaa giort ham det umuligt at skrive noget Drama, hvori slige Excesser allertydeligst hævne sig. Holger Danske og Erik Ejegod ere hverken danske eller gode, mindre ejegode. — Dog, hvo kunde have noget imod den underlige Person paa sin Kiephest? hans Bojelighed, hans Luner, hans Indfald og undertiden hans Ziirlighed fortiener vel Opmærksomhed og Bifald. Men naar den gale Krabat vil giore sig til en Biedermann og betragte mig som en haabefuld Yngling, saa kan han ikke fortryde paa, at jeg offentlig læser ham Texten paa en billig og besindig, og i et privat Brev til en Veninde paa en overgiven dierv Maade.

Siden vi eengang er komne paa Tale om Poeter, saa maa jeg fortælle Dem et løjerligt Sammentræf. Da Brøndsted („Dr. Worm"), Koes og jeg reiste fra Eisenach til Frankfurth, maatte vi i en lille Kiobsted holde os en Times Tid op i Posthuset, forend Hestene kom. Som jeg staaer i Vinduet og seer ud, ruller der en Vogn for Huset, temmelig smuk, og en Eqvipage, hvori sidder en Dame og nogle Herrer; den holdt sig ogsaa op for Hestenes Skyld. En af Herrerne, som er stegen ud, staaer for Vognen og taler med Damen. Jeg betragter ham adskillige Gange, og synes at det Ansigt er mig bekiendt; pludselig finder jeg, at han ligner Heiberg. Men jeg troer endnu, at det kun er en stærk Lighed: thi hvorledes skulde han komme her i den lille tydske Bye? Jeg gaaer ud og seer paa ham; men da Ligheden er mig altfor stor, sporger jeg: Mein Herr! darf ich so dreist fragen — ist Ihr Nahme nicht Heiberg? Jo! svarede han. Og saaledes traf jeg da nu Hr. Heiberg, der reiste i Talleyrands Folge (der var en heel Vogn fuld) som en Art af Oversætter eller Udlægger til Berlin; og altsaa tog vi, som bestandig, modsatte Veje. Det frapperede saavel ham som

mig at støde sammen i saadan en lille tydsk Bye; men da denne Forundring var forbi, var der heller ikke mere at forundre sig over; thi jeg kiendte Hr. Heiberg, og han har formodentlig aldrig holdet det Umagen værd at kiende mig. Vi sagde hinanden nogle høflige Replikker; han spurgte mig, dog uden synderlig Interesse, om hvorledes Rahbeks levede, og fortalte, han havde et Brev fra Rahbek. Derpaa steg vi hver i sin Vogn; han kiørte til Berlin og jeg til Paris, og uden dette Tilfælde havde vi vel aldrig talt med hinanden. De veed mine Tanker om dette kolde, triviale og, noget sarkasmisk Satire fraregnet, hoist upoetiske Menneske. Over ham staaer dog Baggesen tusinde Gange; thi det er bedre at være et vittigt Barn, end en Hasselkiep-stiv, preussisk Underofficeer. —

Malte Bruun kommer meget ofte til mig. Han lever et eget Liv, er ganske beskiæftiget med at skrive Journaler, og jeg er næsten uenig med ham i alt hvad han skriver. Men hans Natur og Gemyt er meget bedre end hans Philosophie og Politik, og jeg har havt den Fornøielse at vinde og fængsle ham lidt efter lidt. Han elsker Poesien, og den giør Indtryk paa ham. Han har slet ingen Digterstolthed, han betragter sine Smaating som Ungdomsforsøg — som ojeblikkelige Glimt; og det gior han vel i, thi andet er de heller ikke. Han taaler ganske taalmodig, at jeg tordner imod de franske Conversations-Tragedier, endskiønt han selv giør meget af dem. Dersom det Menneske var falden i bedre Hænder, kunde der blevet noget af ham.

Paa Kongens Geburtsdag var Han, Rustad og Lovenskiold forsamlede hos Brøndsted, Koes og mig (thi vi 3 boe sammen); vi havde en overmaade lystig Aften, og drak vor Frederiks Skaal under et lydeligt treegange gientaget Hurrah, saa at Franskmændene blev ganske bange og troede formodentlig, at Normannerne atter vare komne tilbage for at indtage Paris. —

En Orm kan ikke bore sig dybere ind i gammelt Træe, end jeg for nærværende Tid giør i den gamle danske Historie; hvilket vel om nogen Tid vil komme til at yttre sig i Frugter, der skal sendes Eder vel indpakkede, naar de ere modne.

Baldur har I nu alle læst, og jeg længes meget efter at høre Eders Tanker derom. Jeg har nu skrevet fire Skuespil, hver i sit Slags. Frejas Alter, comisk modernt; Aladdin, phantastisk orientalsk; Hakon Jarl, caracteristisk shakespearsk, og Baldur, lyrisk græsk. Jeg haaber ikke, at man vil fordømme den sidste Prøve; jeg har skrevet det for at vise, at den rene Form (som man urigtig udelukkende kalder den) ikke er mig fremmed, men at jeg endogsaa har kunnet optage den i mit Væsen og gienføde den i et frit Produkt. At Stykket besidder lyrisk dramatisk Kraft og tragisk Styrke, troer jeg; jeg troer ogsaa, at jeg har viist i det, hvad der kunde giøres med Sproget. At forresten Shakespeare ligger mig nærmere end Sophokles, er naturligt. Jeg vilde ikke skrive flere Stykker som Baldur; men at dette ene er skrevet, glæder mig. Derimod haaber jeg, hvis Gud vil spare mig Helsen og Liv, at skrive en heel Slump historiske Stykker som Hakon Jarl: og hvis jeg giør det godt, saa haaber jeg, at Broer Rahbek og de andre fornuftige Mennesker vel ogsaa tillade mig at aladdinisere lidt engang imellem.

Rahbek skulde jeg egentlig ogsaa skrive til; men han faaer jo dette Brev at læse, og deri har jeg sagt alt hvad i Øieblikket ligger mig paa Hiertet. Jeg sender ham derimod to Digte til hans Tilskuer; det er vel saa sundt som et Brev. Han skal jo have ønsket, at jeg vilde giøre et Digt over Dichman; her er det! Dersom han til Giengield engang ved Leilighed vilde sige mig sin Hiertens Mening om Baldur, saa skulde det glæde mig; thi endskiønt jeg halvveis frygter for hans Dom — deels fordi vist neppe den bedste Skiald vil kunne synge ham Baldurs Død tilpas efter hans kiere Evald, der virkede paa hans Ungdoms-Kraft; deels fordi den er skrevet i de græske urimede (men derfor ikke

urimelige) Metra, hvilke han ikke gouterer — saa er hans Dom mig dog for interessant og kier til at jeg skulde ville undvære den. Desuden tiltroer jeg ham saa megen Billighed og Skarpsind, at han vel lader mig vederfares Ret i hvad mig tilkommer. Tak ham meget for sin Godhed at ville besørge Correkturen, og beed ham for alting ikke glemme at forandre den altfor gamle danske Orthographie, hvormed meget af første Sang i Thors Reise er skrevet, men som ikke er vedligeholdt. Kun hvor Rimet kræver det, og hvor det klæder Ordene godt, maa det staae. — Steffens skal jo nu ogsaa komme til Khvn. Jeg tænker dog, han transponerer Tonen fra C-Dur i S-Dur, eller i det mindste F-Dur nu. —

Christiane maa De hilse tusinde Gange; hun faaer med det første en lille Bog til Nytaarsgave, som I alle skal forundre Jer over. Den er henne at indbindes; det er et Digt, men intet Skuespil.

Hils Carl og Job inderligt. Forleden Aften stode Brøndsted og jeg og talte om Carl med den sandeste Venskabsvarme. Jeg elsker ham usigelig og Brøndsted ligesaa. Brøndsted og jeg ere blevne sande Venner; Koes er en lille kiølig god Fyr, som man vel ikke kan gaae ind med i Fostbrodrelaug, men dog have meget kier. Lev vel tusinde Gange.

A. Oehlenschläger.

Fra Winckler til Oehlenschläger.

Kjøbenhavn d. 7de Febr. 1807.

Musse Adam!

— eller Musse Aladdin! for jeg kan nok mærke, at man maae give Dig Ogenavne, naar man vil have gesvindt Brev fra Dig. Nu er det adskillige Maaneder, siden jeg sendte et langt Brev til Dig, — og endnu har jeg ingen Svar faaet. Dersom der ikke snart skeer en Forandring heri, saa skriver jeg sku et Brev fra Sindbad til Aladdin, — de vare jo Skolekammerater? — og kalder det et „skjemtsomt Brev", og

lægger det af hos Brummer paa Østergade; for saa tænker jeg dog at faae et Svar, om jeg ogsaa skal hente det hos Joden Soldin. — Apropos! siden jeg just taler om dette Dit Svar, saa maae jeg ret sige Dig mange Tak for det; det var netop saaledes, som jeg ønskede det. Finder Du denne Maade at udtrykke mit Bifald paa lidt arrogant, saa maae Du betænke, at det er Dig selv, der har givet mig denne Freymüthigkeit ved Dine gjentagne Forsikkringer, at jeg „er et af de Mennesker, hvis Dom Du bryder Dig om“. Jeg maae ellers sige Dig, at Mængden her er ikke af min Meening. Somme finde det ikke galant nok; Andre vredes over, at Du ikke har lagt Baggesens Formaninger mere paa Hjertet; Somme finde Constructionerne og Udtrykkene knudrede; Andre spore deri Dit onde Hjerte; atter Andre laste, at det ikke er skreven paa Riim, og atter Andre finde det for arrogant. Disse forskjellige Domme har jeg kun villet berette Dig; jeg overlader Dig selv at classificere dem, som de henhøre under „Immoralitet eller Stupiditet“.

d. 12te ejusd.

Kjere Adam!

„Naa! varede det længe, saa var det ogsaa godt for det!“ sagde min Moder, da jeg havde taget min Embedsexamen. Jeg siger det samme om Dit kjere Brev af 5te—12te Januar, som jeg fik i Dag; jeg siger det med saamegen mere Analogie, som jeg omtrent har ligesaa tydeligt Begreb om, hvad Tid et Brev behøver til en Rejse fra Paris, som hun om hvad Tid man behøver til en Embedsexamen. Jeg er ikke endnu rigtigen kommen ud af Erindringen om vores fordums hurtige Correspondance, og naar jeg i Dag har givet et Brev af paa Posten til Dig, saa begynder jeg strax næste Postdag at vente Svar. Saaledes blev det muligt, at jeg allerede den 7de dennes kunde knurre over Din Langsomhed; men saaledes bliver det ogsaa muligt, at Du kan tilgive mig min Knurren.

Jeg takker Dig, Du ejegode broderlige Gemyt! for Dit sidste kjere Brev. Det er meget indholdsriigt, og jeg har med Glæde aabnet alle min Sjels Porte for at gjennemtrænges af Dit Evangeliums Sandheder og Trøst. Hvad der ikke er trængt igjennem, skal vist ikke beskylde mig for Forstokkelse og frivillig Døvhed; men om dette vil jeg ogsaa „frimodig, venlig og aaben" tale med Dig. — Først om os to! At vi ere igjen foreenede, — som Du kalder det —, skjøndt vi aldrig have været længere adskildte, det er ogsaa min største Glæde; den Forfængelighed, som jeg aldrig ganske kan rense denne Glæde for, troer jeg ikke saameget tilhører Dit Digternavn, som Dit Digterkald. Men at Du aldeles tilskriver Adskillelsen denne Foreening, det hover mig ikke saa ganske. Vi ville jo dog igjen samles. Alle Ting og især de Ting, som dengang stærkest pirrede vore Følehorn, ere jo ikke endnu jevnede, kunne jo ikke engang jevnes ved en Correspondance, især ved en slig, hvor intet er istand til at støde, hvor ethvert Bogstav, selv om det var spidst som en Syl, glæder, og — hvad der altid mangler daglig og mundtlig Samqvem — tages i en god Meening. Lad os ikke trylle os selv med den kjere Illusion, at denne samme Overbærelse vil altid finde Sted, naar vi igjen sees og tales; den modsatte Erfaring vilde da ramme os saameget tungere. Men hvad vi kunne gjøre, det ville vi, og i dette kommer os vor modnere Alder, vore bittersøde Erfaringer og vel ogsaa de gode Forsætter, som denne velsignede Brevvexling, — hvis Skaber Du er, hvis Opholdere vi begge ville være, — har vakt og tydeliggjort, til Hjelp. Vi ville, hver med saamegen Kraft, som ham dertil blev forlehnet, men begge med lige megen Ærlighed, søge at sløve de Følehorn, hvis alt for store Omfindtlighed har gjort os begge saamegen Smerte, — og træffes de endda imellem, da hellere højt og lydeligen skrige „au!" end skjere Tænderne sammen for at holde Contenance. Og skeer det endnu, at Een af os „trækker sig tilbage i sit Sneglehuus", da maae den Anden være kjek og gaae ind til

ham i sin Hule; der kan han bedst vise ham, hvor slet et Tilflugtssted han har valgt sig i sin Sygdom. Hvad gjelder det, den Syge kommer nok ud. Men ikke alleene vore Antenners alt for store Omfindtlighed, — ogsaa deres partielle Folesloshed er det, vi maae bekjempe. — Naar alt dette er bragt i Rigtighed, da turde det vel hænde sig, at vi bleve Born igjen, og kom i Guds Rige.

„Og dermed Gud befalet; Haand paa Værket lagt!"

d. 19de Febr.

— — Den bittre Tilgivelse, Du sendte mig, fordi jeg ikke i mit sidste Brev havde udladt eller indladt mig videre om Din Baldur, tilgiver jeg Dig, fordi jeg foler, at Du virkelig har havt nogen Grund til hvad Du siger. Men troe mig, kjere Digter! jeg havde ogsaa Grunde for hvad jeg sagde — eller rettere for hvad jeg ikke sagde. Et Stykke af en saa ganske nye Art, — som Du selv engang erklærede nodvendigen maatte have en forklarende Fortale — hvis Tendents (for at bruge et ofte sagt og dog meget sigende Udtryk) man vel neppe efter een eeneste Gjennemlæsning vil fatte, hvis Personer, Characterer og Midler alle ere overmenneskelige, skjondt deres Handlinger ere menneskeliggjorte, hvis Sprog er kunstigt-simpelt, og endelig, i hvilket mit eget Jeg ikke kunde spille een eneste Rulle, — over sligt et Stykke maae Du ingen Dom forlange af Din læg Ven. Det horer sikkerligen under Kunstcommissionens Dom, og ligesaa daarligt det er at have Sæde i en Commission uden at have Stemme, ligesaa ubeskedent er det at yttre Stemme, hvor man ikke har Sæde. Allerede engang i et tidligere Brev har jeg sagt Dig, hvad der ledte min Dom over Digterværker. Det gjor det Indtryk, Værket gjor paa mig, og 100 Aars Studium vilde ikke danne en raisonnerende Kunstdommer af mig. Alt, hvad der skal gjore Indtryk, maae kunne taale nogen Assimilation med det Subject, som skal afficeres ɔ: maae have noget subjectivt Kjert, der drager til

sig &c. Derfor laae Din Baldur „over min Sphære". — Gaae Du Din egen store Vej, og gjør, hvad Din „Muse gebiethet Dir". Hun vil nok endnu „gebiethe" Dig mangt et Digt, som vil glæde og styrke mig, og som maaskee Den, der henreves af Din Baldur, ikke vil antage. „Derfor kan vi jo være lige gode Venner!" Ikke sandt, Du gode Menneske?

22 Febr.

— Da Ørsted sidst sendte mig Din Baldur, da skrev han mig tillige, at han ikke sendte mig Edda, fordi den var under Trykken, og han vilde senere sende mig de trykte Ark med Manuscriptet; jeg har siden ikke talt med ham, men det er nu saalænge, at jeg forundrer mig over, at dens Trykning ikke er færdig endnu. Jeg længes saare.

Jeg vilde nu gjerne fortælle Dig noget Kjøbenhavnsk Nyt; men desværre, man er fattig paa Nyt og det Nye er fattigt.

Baggesen har endvidere udgivet en nye Samling af sine gamle komiske Fortællinger, hvoraf første Bind — der blandt andet indeholder Theateradministratoriaden — er udkommen. — Foersom har udgivet en Oversættelse af Shakspeares Hamlet og Julius Cæsar; den er excellent og kan meget vel — hvad dog er saa saare meget — jevnsættes Schlegels. Han har indbudt til Subscription paa Fortsættelsen, og jeg samler Subscribenter af alle Kræfter. — Til Kongens Geburtsdag gaves et Stykke, som kaldtes Gyrithe, hvis ubekjendte Forfatter en vis Amtmand Faye siges at være. Jeg har kun læst Dedicationen til en Greve; den var meget nysselig. Stykket selv har jeg hverken seet eller læst, men man siger, at det duer ikke; da imidlertid man's Dom som oftest heller ikke duer, saa vil jeg indtil videre lade den lis blive sub judice.

Rosing er formedelst Sygdom fritaget for at spille i Vinter; jeg er derfor ret tilfreds med, at Din Hakon heller ikke bliver opført.

Og nu lev vel, Du kjere Emigrant! Ogsaa jeg velsigner „Mercurius eller det bevægelige Princip“; dog Pokker ikke fordi han adskildte Dig fra mig, men fordi det skildte Dig fra adskillige Domme — jeg tør ikke skrive „For“ foran —, som før bragte Dig til at fordømme mange uskyldige og skikkelige Mennesker. Den Mercurius, som igjen bringer Dig nye, og dog den Gamle, tilbage i mine Arme, ham vil jeg dobbelt velsigne. Bernt Winckler.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Kbhvn. 14 Febr. 1807.

„Ha Dannerdigter! kalder sligt Du Billighed?“ At lade mig vente forgieves en halv Snees Postdage efter Brev fra Dig, endelig skrive til Sophie og ikke saameget som sende mig en Hilsen*). Dog ikke meer om Din Taushed; jeg troer gierne, at Paris er capabel at give et ungt Menneske saa meget at bestille, at han ikke har Tid at erindre sine Kiæreste, hvilket Exempler stadfæste, skal være en Umulighed for en Fremmed i det critiske Opholdssted. Naar man seer en fortvivlet ulykkelig ung Pige, kan man altid være sikker paa, at hendes Kiæreste er rejst til Paris, hvor han har glemt hende. Dog er jeg hverken fortvivlet eller ulykkelig, skiondt Du rigtig nok er rejst til Paris, hvor Du „dem Anscheine nach“ har glemt mig. Men har Du glemt mig, kan Du troe jeg ogsaa har glemt Dig, og til Beviis følger indlagt et lille Vers, jeg har klippet ud af Adresseavisen for at sende Dig. Tante Benedicte**) er da salig hensovet, skal begraves i Morgen, og ved den Lejlighed give Anledning til et kosteligt Giestebud, hvor Du meget vil blive savnet som en gammel Ven, der ikke plejede at forsage et saadant glædeligt Laug.

*) Brevet til Fru Rahbek var vel ikke ankommet. — Verset af „Svar til B.“
**) Ørstedernes Tante.

— Hvor gierne blev jeg ikke ved at skrive til Dig, men jeg maae frygte, at jeg intet kan sige Dig, der kan more Dig, siden Du ikke skriver. At Dit Svar til Baggesen har giort et ubeskrivelig stort Indtryk paa Folk i Almindelighed, kan jeg dog ikke bare mig for at sige Dig, skiondt Du vel veed det i Forvejen.

Lev vel, kiære Oehlenschläger! Min Fader hilser Dig inderligt! Din

Christiane.

Jeg beder Dig ikke om Brev; til sligt lader Du Dig ikke tvinge, mærker jeg; kiærere vilde det ogsaa blive mig, kom det frivilligt.

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger.

Paris den 4 Marts 1807.

Bedste Christiane!

Gud velsigne Dig for Dit lille nysselige Brev sidst! Din Godhed, at Du ikke er bleven vred paa mig, skiont jeg, „dem Anscheine nach", fortiener det, rører mig inderligt. Du har virkelig Aarsag til at skiænde, skiønt jeg ikke fortiener Dine Skiænd. Men slige godlidende venlige Skiænd som de sidste lod jeg mig gierne sige hver Dag uden at fortiene dem. — Af Karen Margrethes Brev og af Hans Christians vil Du udentvivl allerede have mærket, hvorledes jeg troer at have en klækkelig Undskyldning, eller rettere sagt: Retfærdiggiørelse i Baghaand. Da jeg nu ikke kan saa hurtig ihændebringe Dig den, som jeg ønskede, saa vil jeg, for at Du ikke ganske skal troe mig fængslet af det farlige Paris, sige Dig, hvad det er. Jeg har endnu en anden Grund, nemlig at jeg ikke ved den lange Venten og Hemmelighedsfuldhed skal spænde Din Forventning for hoit.

Kort før Nytaar skrev jeg nemlig et lille tydsk Digt; endskiønt det er kort, er det dog det længste tydske Digt, jeg har fabriceret. Dette besluttede jeg at skrive peent af, at lade

indbinde, og sende Dig, og saa har jeg ogsaa giort. Men to Ting har opholdet Bortsendelsen. Nemlig først Bogens Indbindelse, hvormed Bogbinderen længe narrede mig. Dernæst: jeg havde skrevet Digtet uden at lade det giennemsee af en Tydsker, da der ingen var mig i Nærheden dengang. Nu skriver jeg vel temmelig godt tydsk, men visse orthographiske Feil kan jeg endnu ikke undgaae, ligesom det vel og hænder sig, at Ordføiningen „bisweilen" bliver en Smule for dansk. Til den Ende sendte jeg Bogen, da jeg fik den, til en tydsk Bekiendt, der atter beholdt den over fiorten Dage hos sig. Og da jeg nu endelig fik den, maatte jeg radere noget i Afskrivningen. Naar nu dertil kommer, at jeg sidder i andre Arbeider til op over Ørene, og den sædvanlige Udsættelsessyge — saa begriber Du let Opholdet. At jeg imidlertid ikke skrev Dig til, var af den Grund, at jeg vilde sende Dig Brev og Bog paa eengang. Saaledes fik Du ingenting, Du arme Pige!

Bogen bliver imorgen bragt paa den agende Post; Du vil altsaa erholde den nogle Dage efter dette Brev.

Du taler om det farlige, forlystelsesfulde Paris. Dersom Du vidste, hvorledes jeg lever deri, vilde Du undre Dig; dog det kan Du faae at vide af min Faders Brev, og veed det maaskee allerede. Min eneste Adspredelse i denne Tid er, at jeg engang imellem gaaer i Comoedien. Med de franske Damer har jeg endnu intet Bekiendtskab giort. Forresten er Paris slet ikke saa farlig. Det er viel Geschrey und wenig Wolle.

Man gior sig i Almindelighed den Forestilling, at Palais royal er et Trylleslot med arabiske Feer. Bygningen er stor. Tænk Dig Longangene i Christiansborgslot gaaende i en Fiirkant, saa stor som Ridebanen; og tænk Dig Børsboder paa begge Sider, med lutter store Vinduer fra øverst til nederst, vel oplyste om Aftenen; tænk Dig Gangene fulde af Mennesker i Rokkelorer og Cavajer og Overkioler og Spencere, og derimellem de arme Tøse oppudsede som Damer i Silke,

med sminkede Kinder og saa kolde som Iistappe, da de i den meest klingrende Frost gaae næsten nøgne — saa har Du det berømte Palais royal. Théatre français er i den ene Ende; théatre Montansier var før i den anden; nu er der kommet en Art af Casorti.

Hvad der især er smukt i det tæt bebygte Paris, er de forfærdelig mange Speile og de store Vinduer, — saa at man næsten ikke mærker til Væggene. Det er ikke sieldent i Caffehusene, at paa de Steder, hvor ellers Papiir eller Silke er udstrammet mellem Listerne, nu findes lutter Speilglas. De største Gader i Paris ere ikke bredere end Østergade. Men tænk Dig et Par Hundrede Østergader, hvis underste Etager uden Undtagelse er Kiøbmandsboder med illuminerede Glasvægge, hvor alt, hvad der kan glimre i Øinene, er smagfuldt opstillet til Salg. Her var noget at see for en stakkels dansk Pige.

Forresten har jeg aldrig siddet saameget inde og arbeidet saameget som paa min Reise. Fra Kl. 8—4 sidder jeg allene paa min Stue i Almindelighed. Og om Aftenen, naar jeg ikke gaaer i Comoedie (hvilket skeer 2—3 Gange om Ugen), er jeg mig for det meste ogsaa selv overladt fra 7—11. Dette er uden Overdrivelse sandt. Men jeg er glad ved det; thi jeg siger ligesom Clavigo hos Goethe: „Dersom vi ikke arbeidede saa meget, saa var vi heller ikke voxet saa Mange over Hovedet".

Til Foraaret vil jeg leie mig ind i en fransk Familie uden for Byen.

Hvad nu min videre Ansøgning om Stipendium angaaer, saa har Hans Christian sagt: Jeg skulde forlange for to Aar, for at have noget at tære paa, naar jeg kom hiem. Men jeg troer ikke, jeg vil drive det paa den Maade.

Jeg vil strax bede Kronprindsen at giøre mig til Professor ved Kunstakademiet med de 500 Rd., men tillige lade ham vide, at jeg gierne ønskede af ham Tilladelse til at blive noget ude endnu. Paa den Maade ansøger jeg i een Gang,

hvad ellers maatte skee i to. Bliver jeg nu et Aars Tid borte som Professor, og kommer saa hiem, saa kan jeg ved min Hiemkomst atter søge om noget. Thi paa 500 Rd. kan vi ikke gifte os; og giftes maae vi lige strax jeg kommer hiem.

De skal give mig, hvad jeg omtrent kan leve af; saa skrive vi Comoedier og leve herlig og i Glæde af Pengene. Hver Tragoedie vil blive mig et sandt Lystspil. For den første Akt kiøbe vi Lys og Brænde, for den anden Logis, for den tredie Klæder, for den fierde Mad og for den femte giøre vi Traktement, og kiøbe Hunde med sorte Snuder, som kan lege med vore Børn.

Theaterdirekteur maae de dog engang giøre mig til; altsaa have vi raisonnable Udsigter. Men Noget maae vi have strax, thi blot paa min Pen bør vi ikke givte os. — Men vor Herre hielper nok! Og til Foraaret 1808 reiser jeg hiem.

I Anledning af det deilige Vers, Du sendte mig, maa jeg sende Dig følgende igien, af mig selv forfattet, hvormed jeg slutter dette Brev*), — —

Er det virkelig sandt, at man i Almindelighed er tilfreds med mit Svar til Baggesen? Ørsted og flere forsikkre det som Du, men Winckler har sagt mig det Modsatte.

Lev vel, bedste Pige! Din

Oehlenschläger.

Fra Fru Sophie Ørsted til Oehlenschläger**).

Khvn 3 Marts 1807.

— — — Du taler til mig i Dit Brev om Aladdin, og det som om Du igien havde glemt, at det var en Feilslutning af Dig, da Du troede, at den ei havde moeret mig; jeg har vist alletider erkiendt Aladdin, ligesaa vist som den aldrig

*) See „Erindr." 2, S. 146—47.

**) Da det Allermeste af Brevet er optaget i „Erindr." 2 S. 144 fg., er det kun enkelte Brudstykker, vi have at tilføie.

har været og aldrig bliver mig saa dyrebar som Hakon Jarl. Denne viser mig allerbedst, hvad det var jeg savnede i Aladdin; jeg troer derfor ikke at behøve at forklare mig meere derom, om det end var mig muligt. Dersom jeg ikke misforstaaer Dit Brev til Baggesen, saa skatter Du nu Aladdin ikke anderledes end jeg.

— Steffens er nu i Kiel, og vi vente ham daglig hertil. Det var imod al Forventning, at vi saasnart igien skulde samles; da jeg tog Afsked med ham og Hanna, troede jeg, at det gialdt for dette Liv, og nu er det saa simpelt, at de kommer igien. Der er Ingen, som det saadan har rystet som mig; thi jeg har alletider megen Møie med at begribe endog meget mindre Forandringer i Livet. Alt hvad jeg troer og foretager mig, synes mig at gielde for bestandig, og omendskiøndt jeg hvert Minut i Livet erfarer dets Foranderlighed, saa bliver jeg dog stedse ved at regne paa Bestandighed deri, og jeg er efter min Maade alt meget fornuftig, naar jeg kun kan holde mig fra at sørge over det Modsatte. At Steffens's kommer her tilbage, er et af de Tilfælde, hvorover jeg af Hiertet vilde glæde mig, naar jeg kun ikke maatte sige mig, at det er deres Ulykker, vi har at takke derfor.

Jeg kan mærke af Dit Brev, at Du troer, at jeg seer Berndt Winckler. Det er ikke Tilfældet; i det sidste halve Aar har han igien reent ophørt med at besøge os. Det er og bliver et forunderligt Menneske; jeg kan aldeles ikke forstaae mig paa ham. Det smerter mig, at han ikke er lykkelig, idet mindste lader det som han ikke er det — gid jeg maatte have syntes feil og det kun er Lune; men hvorfor er han dog saa underlig? Jeg troer ugierne, at han har glemt mig, og kan aldrig troe, at han har noget imod mig.

Lev nu vel, bedste, gode Adam! Anders hilser Dig hierteligt, ligesaa Baggesen. Gud velsigne Dig!

Din
Sophie.

Fra Fru Rahbek til Oehlenschläger.

Bakkehuset d. 14 Marts 1807.

Jeg har ret inderlig glædet mig over Deres kiære, lange, høist interessante Brev — —

— Nu maae jeg da fortælle Dem den Nyhed, at „Keiser Frederik" i denne Uge er kommet til Kiøbh., og meget snart reiser igien, da han har slaaet alle Planer af Hovedet om Ansættelse her. Hans Samtale med Kronprindsen er ikke faldet ud efter Ønske; man har ikke villet tilstæde ham at maatte holde Forelæsninger. Paa slige Vilkaar vil Steffens naturligviis ikke lade sig ansætte, og han gaaer derfor tilbage til Halle, og haaber, at Universitetet nok vil komme istand igien; og skulde det ikke blive Tilfældet, saa er han dog ganske sikker paa god Befordring ved et andet tydsk Universitet. At han nu taber Lysten til at leve i sit Fædreland, kan jeg dog egentlig ikke fortænke ham i; thi hvad kan det nytte, at man foreslaaer ham nok saa brillante Vilkaar, naar man vil binde Munden paa ham? At bruge Munden er jo dog vor gode Vens egentlige Talent; dette siger jeg naturligviis ikke i nogen ond Meening, for jeg holder inderlig meget af Steffens (hvorfor det ogsaa giør mig ondt, at De jævnligen stikler paa ham), trods alt det Vindbeutlerie, som er uadskilleligt fra hans Person — det vil sige fra hans udvortes Væsen; thi hvad hans Inderste angaaer, saa kan jeg ikke andet, end holde det for saare elskværdigt. Det lader, som om Bakkelse-Beestet gierne vilde drage Steffens til sig, hvorved han dog altid kunde vinde Noget, og jeg har betroet Steffens, at jeg frygter at han kunde lade sig forføre af Noureddin; men han har bedet mig være roelig i den Henseende. Det er meget rimeligt, at Baggesen nu tænker paa saadan Foreening, da han dog seer tydeligt nok, at der ikke er nogen Foreening at tænke paa imellem ham og Aladdin; thi ene kan han dog ikke bestaae længer, uden paa den ynke-

lige giengangeragtige Maade, hvorpaa han bestaaer nu-omstunder*). —

Da jeg kom saavidt, kom Deres Fader med det velsignede Brev, De havde skrevet til ham, og det har nu Rahbek læst for mig, og jeg har grædt og glædet mig over det, og er saa fuld af al Deres Elskværdighed, som saa tydelig aabenbarer sig deri, at jeg ikke gad fortsætte mit Bakkelse-Sludder, men vil heller underholde mig med Dem om Dem selv. Troe mig, kiære gode Adam! at jeg af mit allerinderste Hierte ønsker, at jeg maatte blive saa lykkelig, at kunne modtage Dem ved Deres Hiemkomst, som De har forlangt det, med mine Jordbær. Maaskee den Lykke ogsaa venter mig; men der er desværre ikke stor Sandsynlighed for, da mine Kræfter saa kiendeligen tage af. De kan ikke forestille Dem, hvor Meget i Deres Brev til Deres Fader har rørt mig, og De maae derfor heller ikke bryde Dem om, at jeg nu er lidt alvorlig i dette Øieblik; naar jeg skriver igien, skal jeg med Guds Hielp nok kunne spøge lidt med Dem. Nu kan jeg det ikke, gode Adam! Der er ofte en Forsagthed i mit heele Væsen, som jeg hader, men ikke kan betvinge ganske; men denne onde Frister skal dog heller ikke kunne betvinge mig. Nu vil jeg i Korthed sige Dem, hvad jeg har at sige. — — Jeg maae ikke glemme at sige Dem, at Keiseren er blevet søgt af en Politibetjent, endnu før han kom til Byen, og siden, efter at han virkelig var kommet, af Cancelliepræsidenten, som meldte ham, at det i en Skrivelse fra Kronprindsen var befalet, at det skulde forbydes ham at holde Forelæsninger, ifald han vilde det. Kronpr. har ogsaa skrevet til Hertugen derom, og til Schimmelmann har han skrevet, at Steffens for at trodse ham vilde læse. Det er meget rimeligt, at Steffens har været vel frisk i sin Samtale med Kr.; men den Behandling er dog vel haard. Steffens har arvet 800 Rd. efter

*) B.'s „Gienganger" var just udkommen. — Smlgn. om Steffens hans Livshistories 5te Bd.

en Tante, og den Arv forøger naturligviis hans Mod for en Tid. — Nu maae jeg slutte, og bede Dem meget ikke at fortørne Dem over dette jammerlige Brev; jeg skriver meget snart igien.

Deres hengivneste
K. M. Rahbek.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Khvn 31 Marts 1807.

Min gode Oehlenschläger!

Jeg veed slet ikke, hvordan jeg skal begynde paa at takke Dig for Dit sidste Brev; mit Hierte er saa fuldt og dog kan jeg Intet faae frem, føler jeg; jeg vilde ønske, Du var her, da vilde Du godt kunne forstaae mig. At Du tænker paa mig, naar Du lægger Planen for Dit borgerlige Liv; at Du beslutter at gifte Dig med mig, naar Du kommer hiem, er ikke det, der glæder og smigrer mig. Men at Du istedetfor at tage mit Spøg ilde op, har optaget det saa kiærligt; at Du giver mig saa tydeligt at forstaae, at ikke Pligten eene, men Din Tilbøyelighed lader Dig med Fornøyelse tænke den Tid, vi skulle leve sammen, dette giør mig lykkelig og taknemlig. — Gud være lovet, at Du elsker mig endnu; naar jeg har Din Kiærlighed, har jeg alt hvad der udfordres til min Lyksalighed, thi da vil min Kiærlighed sikkert kunne giøre Dig lykkelig, og i Din Lyksalighed er det jo, min bestaaer.

Tak, min kiære velsignede Oehlens., fordi Du vilde giøre mig den Glæde at forære mig Dit tydske Digt. Tak for al Din Ulejlighed med det, og fordi Du saa sødt forklarer mig Aarsagen, hvorfor jeg ikke har faaet det før; jeg venter det hver Dag og glæder mig usigelig til det. Jeg var ikke ganske vel, da Dit Brev kom, men inden jeg var halv færdig med at læse det, befandt jeg mig fuldkommen vel; see: so ein Mann bist Du.

Jeg har meget at fortælle Dig denne Gang, f. Ex. at Steffens har været her henved fiorten Dage; i Dag otte

Dage reiste han til Spiellerup, hvorfra han vilde reise hiem. Han besøgte mig flittig, paa den sidste Tid hver Dag; een Aften var vi sammen paa Bakkehuset og een hos Steffen, hvor vi levede til Din Ihukommelse. Steffens holdt meget af mig, og jeg af ham igien; det er dog en herlig Karl og som har Dig usigelig kiær. Det er Skade, at der paa den sidste Tid har været Kurrer paa Traaden imellem Eder; i Grunden maae I dog elske hinanden, og trods al Uligheden har I megen Lighed med hinanden. Steffens skriver Dig snart til; jeg haaber da, alt bliver godt igien*).

En gammel snurrig Mand, Commandeur M., har lejet min Faders tredie Etage. Medens de endnu delibererede om Lejen etc., kom de paa Tale om Dig; der skulde Du seet en Patron! Han er et godt Hoved og har mange Kundskaber, men er over 60 Aar; det er altsaa dog Noget at være løbet af med ham. Han tordner og galer, saa man maae gyse, over at tænke sig den Bestialitet, om de ikke gav Dig rigeligt Udkomme, naar Du kom hiem. Han sværger ved alle sine Diævle, at mangt et Seculum gaaer hen uden at producere en Oehlenschläger. Han har seet Dig adskillige Gange og forsikkrer, at uagtet hans Mund er vanskelig at stoppe, har han dog tiet som en Muur for i Roe at see og høre Dig; det skal forundre mig, om jeg nogensinde har været mere egentlig forliebt i Dig end han. — Jeg loe i mit Hierte over den forliebte Commandeur, og takkede Gud, at baade Unge og Gamle erkiende Dit Værd.

Froken Hammeleff'erne er tilligemed Reinholdine min daglige Omgang. Det er to søde Piger og Dine store Tilbederinder. De ere sunde baade paa Siel og Legeme, vittige, muntre og kiærlige; de længes efter Dig, som om det var mig; jeg tør love Dig, at det ikke skal more Dig at læse Dine Vers for Nogen mere end for dem. — Er det nu ikke sandt, at baade Unge og Gamle har en Skrue løs over Dig?

---

*) Der findes kun Breve fra St. til O. fra langt senere Aar.

men trøst Dig med, at Middelaldrende, som for Exempel jeg, er ikke bedre farne.

Hammeleff'erne har læst Baldur hin Gode og er ligesaa lykkelige over den som jeg; Steffens giorde ogsaa ubeskrivelig af den, og har talt med Schimmelmann om Dig og fortalt, at Du havde skrevet et nyt Stykke, som upaatvivleligt var det første, ikke alene i dansk, men i noget Sprog i den Smag. Baade Greven og Grevinden havde talt med megen Varme om Dig.

Du vil snart efter dette Brev faae de forlangte Bøger med nogle til; Brummer var saa galant at sende mig Bud og spørge, om jeg vilde have noget til Paris. — Naar Du skriver til mig, siig mig da paa en lille Lap Papiir Dine Tanker om „Giengangeren"; thi i Brevene maae Intet staae, som man ikke vil, Baggesen skal læse, naar din Syster skal have dem til Giennemlæsning. Jeg synes ligesom Steffens, at det er en flau Bog, fuld af nedrige Grovheder. Saaledes som han har væltet sig ind paa Rahbek, har jeg aldrig seet Mage til; det giør mig inderlig ondt, at Rahbek og K. M. var saa høflige og forekommende mod ham.

Gud velsigne Dig, fordi Du er saa god imod mig; jeg skal stræbe efter bedste Evne at fortiene det.

Din
Christiane.

Khvn 18 April 1807.

Jeg har længtes ret inderlig efter denne Postdag, den første efter den uforglemmelige, da jeg modtog det sødeste Beviis paa Dit kiærlige, barnlige Hierte*), for at skrive Dig til — hvor gierne sagde jeg ikke: for at takke Dig! men, min elskede Oehl.! Gud har forundt mig at føle varmt og inderligt, men at udtrykke hvad jeg føler, har han desværre ikke

---

*) Det yderst ziirlige, endnu opbevarede Exemplar af „Der irrende Ritter" i Digterens Afskrift, med mangeslags Prydelser af hans Haand.

givet mig Evne til. Kunde jeg kun historisk fortælle Dig, hvordan jeg blev tilmode ved at aabne Pakken og faae den dejlige Bog i Haanden; men ikke engang det kan jeg giøre. Du vil her finde, som overalt i min Tale, den „lyriske Uorden", Rahbek bestandig finter mig for; dog sige Dig det maae jeg. Hvert Blad, jeg vendte om, forøgede min Henrykkelse, hver lille Guld-Streg trængte ind i mit inderste Hierte; alt hvad jeg var istand til at fremføre, var: at jeg var saa lykkelig, at der kun manglede til min fuldkomne Lykke den Bevidsthed, at jeg ikke var Dig ganske uværdig. O min kiære Oehl.! jeg ængster mig ofte over, at jeg i mit Hierte driver Afguderie med Dig; men jeg bliver snart rolig igien ved den Overbeviisning, at jeg er meget religieus, naar jeg tilbeder Dig; Dit hellige Væsen kan gierne være min Gud, og jeg føler saa vel, at min Ild aldrig kunde slukkes, om jeg end havde seet Dig for sidste Gang. Dit Digt har jeg alt læst saa ofte, at jeg kan mange lange Steder allerede udenad. Denne Bog er det Kiæreste, jeg ejer; Dit kiære Billede, som jeg altid bærer, vilde gierne stride om første Rang; men jeg som Dommer imellem dem affiger Dommen til Bogens Fordeel. — Jeg har nu forsøgt at give Dig et dunkelt Begreb om min Glæde; jeg ønsker nu ogsaa at kunne sige Dig noget om den Virkning, Bogen har giort paa hvem der foruden mig har seet den. Fader kom Taarer i Øynene, og han kunde slet ikke faae nok af at betragte hvert Penselstrøg og hvert Træk af Din Pen. Gud være lovet, at Bindet, hvor meget han end beundrede det, dog ikke var ham det Vigtigste: Du veed, man har meget at frygte af en teknisk og mathematisk Mand paa 60 Aar; men ogsaa paa ham, kiære Oehl.! har Du en velgiørende Indflydelse. Du skal see, ifald han, som Gud give, skal naae en høy Alder, vil han blive saare elskværdig; hans Alderdom vil blive poetisk, og det takker vi Dig for. Men han kan heller ikke blive keed af Digtet; efter hans egen Begiering har jeg to Aftener i Rad forelæst ham det, og det interesserer ham i den Grad,

at han taler stærkt om, at det ikke kan blive ved de to Gange. — — Jeg har ogsaa været ude med „der irrende Ritter“ paa Bakkehuset. Rahbek erklærede, at han aldrig kunde blive saa reen, at han torde læse Digtet af Bogen selv; jeg trøstede ham derfor med, at jeg ufortøvet vilde skrive det af, da der er Utallige, som det vilde giøre lykkelige at læse det; men med Originalen hedder det: „bare see, men ikke røre“. Rahbek sagde, at hans Taalmodighed var ikke saa stor, at han kunde vente, og da jeg havde læst ham „die Erklärung des Wappens“, var han saa galant at nøde mig til at love at forelæse ham Digtet jo før jo heller, med den Forsikkring, at jeg læste meget godt. Fader, som gierne forsamlede hele Byen for at høre mig læse det, sagde, strax da jeg kom hiem, at han vilde betale Vognlejen, naar jeg vilde kiøre ud Dagen efter til Rahbek som hans Lectrice. Dette er imidlertid ikke skeet, men vil snart skee. —

Jeg skal hilse Dig meget fra Weyse; han kommer til Reinholdine, og vi er ganske gode Venner. Jeg viiste ham derfor Bogen, og han blev mægtig forundret over at Du kunde skrive saa smukke tydske Vers, og blev forstenet over alle Figurerne. Han længes meget efter Dig, og naar Du kommer hiem, vil han giennemsee Dine tydske Arbeider for Dig. Det er et elskværdigt Menneske, naar hans Luner vil tillade det, og i alle hans Meninger, som rigtignok undertiden falder lidt bidende, er der saa megen Sandhed, at jeg usigelig gierne hører ham yttre dem. — Steffen er ogsaa usigelig rørt over Bogen; han hilser Dig kiærligst.

— — Jeg har paa nogen Tid læst lutter Fransk; jeg synes, det morer mig at beskiæftige mig med det Lands Sprog, Du lever i. Jeg har læst „Delphine“ nylig, og læser nu atter „la nouvelle Héloise“, uagtet jeg godt erindrer, at Rousseau i Fortalen siger: „jamais fille chaste n'a lu de roman“; men siden jeg har læst den før, er jo Ulykken allerede skeet. Naar Du kommer til Italien, maae jeg læse Italiensk, skiøndt det falder mig meget vanskeligt.

Det er vel, at Du ikke gaaer til England; ellers satte Du mig i den Nødvendighed at lægge mig efter Engelsk.

Lev nu vel, kiære, gode Oehl.! Gud velsigne Dig for den Glæde, Du har giort mig med Din Bog, for hvert Øyeblik, Du har anvendt paa den, for de søde Tegninger, for mit Navn, Du har skrevet saa smukt, for den lille Glemmigej, og fordi Du elsker Din

Christiane.

Fra Rahbek og Fru Rahbek til Oehlenschläger.

(Senere i Foraaret 1807.)

Kiære Oehlenschläger!

Havde jeg skrevet dig saa tit til, som jeg i disse Tider har tænkt paa dig, vilde dit hele Reisestipendium gaaet op i Postpenge; det kiære Arbeid at læse Correctur paa dine Skrifter har kaldet dig saa levende i Minde hos mig, at virkelig blot min store Ladhed har kunnet afholde mig fra at skrive. Vi ere nu i Trykningen af „Hakon Jarl", som dog et Par Dage er standset, da vi hidtil ikke have kunnet faae Theatrets Exemplar for at eftersee, om der blandt dine Rettelser var noget, der skulde optages i Texten selv; dette venter jeg dog idag. Da man følgelig meget snart vil skride til at uddele Stykket, og jeg paa Forespørgsel har sagt, jeg havde dit Forslag til Rolleuddelingen, ønsker jeg du ufortøvet vilde sende mig dette, for at kunne i fornødent Tilfælde giøre Brug deraf. At Hakon Rosing kommer sig, synes nu temmelig sandsynligt; i modsat Tilfælde fik vel Frydendahl spille den i sin moderne Sluddermaneer. Til Thora vedbliver du formodentlig at ønske Persia*), skiøndt „Alstyreren" har bestemt den for den evindelige (jeg skulde sige: udødelige) Jfr. Astrup. Da Auden's Rolle gaaer ud, vilde jeg inderlig ønske, at Schwartz maatte komme i Forslag til

*) Mad. Heger.

Bergthor, at ei Knudsen skal gioe som en gammel Hund. Olaf Foersom, Thorer Clausen, Karker Kruse, Grib Lindgreen, troer jeg vi ere enige om. Men da nu Mad. Lange har forladt Theatret, maa jeg foreslaae dig til Gudrun at forlange en af Hoftheatrets unge Piger, en Jfr. Olsen, hvis vakre Versdiction jeg ikke vil rose dig, siden det er min bedste Eleve, og som er, om ei blaaojet, dog guulhaaret og fra den physiske Side altsaa beqvem til Gudrun, og som vel desuden dertil vil komme i Betragtning, da vore Elever nu skulle bruges til de ved Bortgang ledige Roller ved det store Theater. — — Tro ikke, jeg taler for min egen syge Moster; men du veed, hvor forfalden Versdictionen er paa det store Theater, og derimod vover jeg at sige, at den paa Hoftheatret er i udmærket god Drift, hvilket min Kone, Christiane og Huse, hvis de skrev, vilde bevidne dig. Og nu nok herom!

Usigelig Tak for din „irrender Ritter". Det er længe siden, c. fra Hakon Jarl af, at noget glædede mig som den ved første Læsning; aldrig har du staaet elskværdigere, i mandig Modenhed, for mig. Jeg veed ikke, om der i det mindste fra Petrarca's Dage har været giort noget skiønnere, i det mindste elskovsfuldere Erotikon *).

Hvad din „Baldur" angaaer, hvorom du ønsker mine Tanker, da beundrer jeg Digteren mere end Digtet. Den græske Form til den nordiske Materie har for mig noget Contrasterende, saavel med sig selv som med Tiden, den skrives for. For mig er det et ualmindeligt Kunstværk, men hvis Kunst jeg ønskede anvendt paa en mere belønnende Materie, men som jeg imidlertid veed at sætte Priis paa, ligesom jeg og, jo nøyere jeg bliver kiændt med det, mere og mere beundrer den Riigdom af episke, lyriske og selv dramatiske Skiønheder, det indeholder. Den blinde Hødur, der troer at staae i Vand og erfarer, det er Baldur's Blod, har især over-

*) En anden Dom om dette Digt havde J. P. Mynster, da han — først i Slutningen af Aaret — havde gjort dets Bekjendtskab (See „Nogle Blade" osv.", S. 39).

rasket mig som saa Ting i Verden. Det er mig — quoniam vivis valesque — kiært, at vi ogsaa har et saadant Stykke fra dig; men var du død efter at have skrevet det, vilde jeg have beklaget, du ei havde anvendt dit Genie og din Kunst paa at give os en ny Hakon.

Jeg længes nu usigelig efter at denne skal være færdigtrykt, for at begynde en Forelæsning derover, som bliver det Første og Eneste, jeg i lang Tid har giort con amore, og hvoraf det er aftalt, jeg skal læse en anden Udgave om Aftenen paa Bakkehuset for min Kone og Christiane. Jo nøyere jeg bliver kiendt med dette Sorgespil, jo inderligere elsker jeg det; ogsaa har jeg isinde til mine Forelæsninger derover at lægge alle mine Bøger, blot min Aristoteles og maaskee min Shakspeare undtagen, til Side, for at være sikker paa at bedømme det af og efter sig selv, og ikke efter conventionelle Regler.

Ved denne Leilighed maa jeg fortælle dig, at jeg er bleven Inspector ved den danske Sprogclasse i det pædagogiske Seminarium, og altsaa paa en Maade kommen tilbage til Universitetet igien.

Du kunde nok forære mig noget til næste Charis. — Lev vel! hils Koes og Brøndsted, og elsk

din
Rahbek.

Kiære, gode Adam!

Vi længes nu alle meget efter at høre Noget directe fra Dem; thi de Efterretninger, vi faae paa tredie og fierde Haand, fra Koes og Brøndsted, kan ikke længer bætte ɔ: forslaae. Christiane og jeg ere især meget længselsfulde og meget nysgierrige efter at vide Deres Meening om „Gienganger"historien, som vi begge have ærgret os langt mere over end den fortjente. Nu er da Bakkelsen reist — som De vel sagtens veed — og tildeels ogsaa reent forglemt; i det ringeste ører man ham meget siældent nævne. Skade

var det dog, at han kom bort, uden at noget fornuftigt Menneske sagde ham for Alvor, hvad han var for en Person, hvilket da egentlig heller ingen kunde uden De, og De har da endelig ogsaa tildeels sagt ham det, ved — som Pram udtrykker sig — at give ham den bestemteste Kurv, som nogen Frier nogensinde har faaet. Siden jeg nævnte Pram, maae jeg dog fortælle Dem, at han er det eeneste Menneske, som har giort mig nogen Fornøielse ved denne Leilighed. Han blev nemlig forskrækkelig opbragt paa B. efter Giengangeren, og nogen Tid derpaa kom B. ind til Plums, hvor Pram var, og vilde efter gammel Skik og Sædvane række P. Haanden; men P. trak meget hurtig sin tilbage, og søgte strax sin Hat og Stok, hvorpaa Baggesen sagde: Du gaaer dog vel aldrig for min Skyld? hvilket Spørgsmaal P. besvarede med et eeneste Ord, som han selv kalder et Diævels-Ord: tildeels. Nu spørger vel De: kunde Pram dog giøre det? og jeg svarer, at Ingen uden han har tilkiændegivet B. sin Meening saa kraftigt. Mange Andre have vel viist, at de kunne bagtale ham og ikke levne ham mindste Ære, naar han var fraværende; men naar de var i Stue med ham, vare de vist ikke alleene hoflige, men endog venskabelige imod ham. —

Deres hengivne
K. M. Rahbek.

Fra **Rahbek, Fru Rahbek** og J. P. **Mynster.**

Spiellerup 2 Aug. 1807.

Kiæreste Oehl.!

Dette Brev skriver jeg dig ude hos vor Job, medens min Kone er i Kirke at høre ham prædike. Allerede siden Modtagelsen af „Palnatoke" har jeg havt isinde at skrive dig til, men udsat det. Palnatoke har jeg i Aftes tredie Gang havt den Glæde at læse, da jeg forelæste den for Job; og jeg er fuldelig enig med dig i, at den i Arbeid og Kunstværd ei staaer tilbage for Hakon Jarl, skiøndt jeg er af den

Mening, at vor Phidias ei her er truffet paa en saa lykkelig Blok. Ikke blot Savnet af qvindelige Roller, som imidlertid i et jomsborgsk Sujet var en nodvendig Betingelse, men især det overlagte Konge- og værgeløs- Oldinge-Mord i fierde Act, saa uundgiængelig fornødent det var, hvis vi skulde udholde at see Palnatoke doe, hvis han skulde blive en virkelig tragisk Person, der lider for men over sin Brøde — for at tale med Aristoteles — torde for Hverdagstilskuerne (og Hverdagsdommerne) ved første partielle Indtryk have noget Ufordeelagtigt; og ønskede jeg derfor, at du i bemældte Scene havde nyttet den for dig liggende Idee, at minde os om, at den Piil, for hvilken Harald falder, er den, Palnatoke giemte, da han udsendte den anden efter sin Sons Hoved. Man maa ei vente at finde Tilskuerne hverken saa besindige eller saa retsindige, som de burde og skulde være.

Men nu dette fraregnet, som ei ligger i Digteren eller i Stykket, men i Æmnet og Tilskuervrimlen, hvilken sand dramatisk Eenhed i det Hele, hvilken naturlig og nødvendig Forbindelse af alle Dele, hvilken Kraft, Sandhed og Mangfoldighed i Characterererne, hvilken Originalitet uden Særhed, hvilken Interesse uden „Haupt- und Staats-Action"! Courage, mon ami; voilà la bonne tragédie! —

At jeg elsker, beundrer din Palnatoke, vil imidlertid maaskee ei undre dig saa meget, som at jeg in omnibus voterer eenstemmig med din Fortale, kun een Bagatel Racine angaaende undtagen, hvis erotiske Sorgespil jeg maa bede om Naade for*). — Iøvrigt er, hvad du har sagt om Sørgespillet, de tre Eenheder osv. ikke blot, hvad jeg siger, men hvad jeg altid har sagt; kun at jeg, af Mangel paa at kunne lære aristotelisk, xenophontisk har søgt at sige, hvad du platonisk taler. Tænke vi os Sandhedens Billedstotte i Midten af et Tempel, med Shakspeares og Göthes Billedstøtter paa den ene Side og Lessings og Diderot's paa den anden, mødes vi ved Billed-

*) Smlgn. den bekjendte Fortale til „Nordiske Digte" (Trag. Dr. 1).

støtten, blot med den Forskiel: at du er gaaet ind af Göthe-Shakspeare-Doren, medens jeg har maattet liste mig frem ad Lessing-Diderot-Gangen, hvor Lugerne ei ere oplukkede endnu og hvor jeg blot har kunnet see ved de Lamper, der brændte for Foden af deres Billedstøtter. Jeg glæder mig nu dobbelt til at skulle snart læse over din Hakon, da jeg kan begynde, og maa begynde med denne Fortale, og vise, at vi ere ligesaa enige i Theorie, som om Praxis.

Heller har jeg fra Begyndelsen af aldrig tvivlet om, at vi vilde komme til denne Enighed. Min Tro er som Lessing's: naar en Digter havde meget Genie og ingen Smag, og det stod til mig at give ham noget til, gav jeg ham aldrig andet end mere Genie. Hvor det er, kommer Smagen sikkerlig, da den ei er andet, i sin ædelste Betydning, end det over sig og sine Erfaringer reflecterende Genie. Saaledes er det gaaet Ewald, Göthe og Shakspeare. Ved at arbeide ere de — maaskee tildeels dem selv ubevidst, den Første og Sidste i det mindste — komne til at kiænde og erkiænde Arbeidets ɔ: Kunstens nodvendige Fordringer, og have saa meget sikkrere lært at kiænde disse, da de ikke ad demne Vei stod Fare for at forvexle dem med de franske conventionelle. Ingen veed jeg imidlertid, der i din Alder har erkiændt dem som du; og i denne Henseende stemmer jeg med dig: at Digteren maa være lykkelig.

Du vil heraf see, at det som Litteratorer vil blive os let at være enige; ja, hvad mere er, du har givet mig Kiærlighed og Ild for vor Litteratur igien. Det er saa behageligt, siger Lessing, at efterspore en Kunstner, hvem det Gode ikke blot lykkes, men der giør det, og det føler jeg ved disse dine Sorgespil; ligesom det vil blive dig tydeligt, at min Nidkiærhed mod meget af din ældre Tendents var den ærlige Ethelwolf's: „tune hoc ingenium perderes?“ til ham, der vilde giore en Munk af Ulrich von Hutten. Ikke, som jeg jo nok vidste, du kom tilbage; naar Antinoos naaer sin fulde Modenhed, kaster han nok de vide Ærmer og den

Incroyable-Frisur, hvorved han i tidligere Dage søgte at falde i Øinene (sig selv maaskee ubevidst). Men hvert Vildspor et et spildt Skridt, og om dette end øver i at gaae, bringer det dog ikke til Maalet; og da der kun gives saa faa, der kunne vente at komme did, maae de ikke sinkes paa Veien.

Men nu nok herom! jeg kom ellers til at skrive en Bog. Palnatoke er afskrevet til Theaterdirectionen, og der arbeides nu paa Grevinde Schimmelmanns Afskrift; saasnart jeg har faaet og afgivet den, indsender jeg den anden. For de skiønne Stykker, du har sendt mig til Charis, takker jeg dig usigelig; jeg var paa Veie at ville bedet dig, om jeg maatte have sat Palnatokiana derind*); men efter denne din Gavmildhed er det vel en uforskammet Begiæring. Des lettere kan jeg dog komme frem med den; thi des snarere kan du afslaae den. Vistnok bliver der saa meget „Oehlenschläger“ i min Charis; men des bedre: „for det er sgu det, Folk læser“, siger Jøden Cohen.

Paa Hakon Jarl er nu kun et Ark tilbage at trykke; men da Fortale og Dedication i det mindste giøre to Ark, bliver den vel ei færdig i 14 Dage endnu. Scenen i femte Act mellem Hakon og Thora er aftrykt efter din Omarbeidelse; i dem mellem Bergthor & Comp. ere vi derimod, da Ørsted intet lod mig vide derom, og i dine Breve intet fandtes, gaaet frem efter critiske Conjecturer: hvilke Forandringer der kunde antages at være for Opførelsen, og hvilke for Trykken. Dog haaber jeg, du dermed vil være skikkelig tilfreds.

Tordenskiolds Levnet skal blive sendt dig, saasnart jeg kommer til Kbhvn. Det er mig interessant, at Dyvekes Digter ogsaa har havt den Idee at skrive et Sorgespil over dette Æmne. Mærkeligt er det, at jeg efter Modtagelsen af Palnatoke skrev næsten det samme til Rosing, om hans Forpligtelse at komme sig for at spille i dine Stykker, som du

*) „Digte, hiemsendte fra Paris med Palnatoke“ (Bl. A. til Carl Heger).

skrev. Ganske enige ere vi imidlertid ei om ham. I alle Roller, der kræve Repræsentation og Declamation, være sig Comedie eller Tragedie, er han i mine Tanker ypperlig; derfor er han en ypperlig Marinelli og Grev Geert, og vilde blive en mesterlig Hakon, som han ogsaa selv har erklæret at ville blive den ypperste Steen i hans Skuespillerkrone. Han vilde blive en fortræffelig Harald Blaatand, men aldrig min Palnatoke. Værdighed uden Bram, Hiertets Veltalenhed og Sandhed ere ei i ham*). — Om Knudsen vilde vi, især som han nu er, endnu mindre blive enige. Unægtelig er han et sandt comisk Genie; men det Barokkomiske, som jeg ingensteds vil have, og han allesteds, har i Bund og Grund fordærvet ham; det er sandelig ei saaledes de Franske: Contat, Fleury, Dazincourt osv. spille Comedie.

Apropos! da du dog nu er ved Kilden, kunde du giøre mig en usigelig stor Tieneste, ifald du i dine Spildetimer oversatte os nogle smaa nydelige franske Comedier, og sendte os til Hoftheatret, hvor de skulde blive lærte og spilte con amore (Noget Originalt tør vi ei haabe af dig, før du kommer hiem, og hører dine „Guldhorn", din Thora etc. af min Jfr. Olsen). Om du nu endog kun for et saadant tre Akts Stykke f. Ex. alt i alt fik en 40—50 Daler, var de dog snart fortiente, og du giorde os usigelig lyksalige dermed.

Hvad du skriver om den lille Fortælling af mig: „Daaben", fornøyer mig naturligviis meget. Ja, kiære Oehl.! hvorfor skal jeg nægte dig, at jeg ofte knurrer over min Stilling, der nægter mig det otium cum dignitate, den Aandssamling og Aandsfrihed, der udkræves til at giøre noget Større og Bedre; thi at jeg ikke er uden Anlæg dertil, erkiænder jeg af den Broderglæde, jeg føler, naar jeg seer Andre giøre noget sligt. Den Interesse for et fremmed Digterværks Fortrin og Fuldkommenheder overbeviser mig:

*) Oehl. tillægger R. („Erindr." 1, S. 119) et Slags „Skinsyge" paa Rosing, foruden at de vare „af forskiellige Skoler."

at jeg virkelig er Digter, men at min Haand — træt af litterarisk Haandarbeide — ikke er det, og at jeg blot leverer „Hverdagsarbeider", fordi jeg maa arbeide hver Dag*).

Her var mit Papiir ude, og altsaa efter din Theorie skulde Brevet ud; men da min Kone nu kiører til Smerup Kirke, at høre Job's Prædiken anden Gang, og jeg desuden har Vers at sende Dig, tager jeg fat paa et nyt Blad.

Jeg kan fortælle dig, at jeg med Flid havde oppebiet 28de Juli med at skrive dig til, og det var for at mælde dig en lille Spøg, hvormed vi paa den overraskede din Christiane. Vi have nemlig faaet et lille Miniaturtheater, som vi kan sætte op i vor Hiørnestue, og derpaa opførte vi et lidet nydeligt fransk Drama: „Défiance et malice", som du maaskee kiænder, og som blev spilt af Huse og tit omtalte Jfr. Olsen. Efter Forestillingen sagde hun følgende Epilog: — — — Du seer heraf, at vi nu have et Lommetheater til din Tieneste, naar du kommer hiem; kun maa jeg bede dig, med Hensyn til det at indskrænke dig paa det nøyeste til Tidens og Stedets Eenhed; thi vi kan ei forestille mere end een Stue, hvorpaa derimod til din Trøst er fem Dørre, og Stykket kan ei vare længere, end de Lys, der staae foran, kan brænde; thi de kan hverken blive snydte eller ombyttede — hvilket du selv seer, maa foranledige nye Love i den dramatiske Codex til skyldig Efterlevelse for den øvrige Verden.

Da jeg herved er kommet tilbage til din „Fortale", maa jeg bede dig om Forladelse, at jeg deri tillader mig en ubetydelig Formildelse af det, du har sagt om Keiser Pauls Hatteanordninger, da jeg til de øvrige aandelig fattige Censorer, du kunde møde, ei endnu gierne vilde føye Politimesteren.

Er det i øvrigt ikke smukt af mig, at jeg, medens du skriver dine Sørgespil, er saa utrættelig sysselsat med at

*) „Giengangeren". D. Værker 7, S. 61: „Hos denne fordums ikke Hverdagspen". — De senere Vers og „Antinoos" fra samme Bog.

danne Mennesker til at forstaae, føle og foredrage dem? Jeg vover at forsikkre dig, at du ved din Hiemkomst

„Blandt Hoftheatrets Spæde,
Der lære comisk lee og tragisk græde"

— efter Baggesens Hypothes — men der i Virkeligheden læres til at forstaae og anføres til at føle, hvad de sige, vilde finde Flere, du blev fornøyet med, end imellem de sørgelige Levninger af det store Theater. Det vil maaskee interessere dig at høre, at jeg med megen Interesse holder Forelæsninger over Skuespillerkunsten for samme dramatiske Skole. Det kommer mig overalt i dette Øieblik rimeligt for, at nu i Forening det Gode kunde stiftes, som i Dyvekes og Niels Ebbesens Periode for tidlig ventedes, og at vi ved at faae Skuespildigtere skulle faae Skuespillere, og Skueplads, og omsider Publicum. Himlen styrke mit Haab og din Haand!

Ved Haanden mener jeg din Aands Begavelse,
Ved Publicum'et dens Begabelse.

Vale et me ama. t. t.
Rahbek.

Kiære Adam!

Jeg vil kun takke Dem provisorisk — for at tale paalisk — for „Palnatoke" med Tilbehør. Vi ere alle meget glade og rørte derover, og Huse kan slet ikke finde sig i sin Lykke, og siger, at han er en net Thorvald. Hvad mig angaaer, da er det min Trøst, at mit Brev — om jeg tør kalde et Par Linier saa — ikke kommer eene, men ledsages af et stærkt og sundt Brev fra Rahbek, og dertil nogle Ord eller Linier — jeg tør ikke bestemme, hvad det bliver — som Onkel Job vil skrive i Morgen, naar vi ere reiste, uagtet det er i Høstens Tid. Det glæder mig, at De har givet Palnatoke i Rahbeks Hænder, thi jeg er vis paa, at der vil blive handlet forsvarligere med den, end med Hakon; og fremfor Alt glæder det mig, at De skriver saadanne velsignede, broderlige Breve til Rahbek. Jeg ønsker ret inderligt, at Gud vil

unde mig Livet saalænge, at vi alle kan samles igien; thi jeg frygter nu slet ikke mere for, at vi jo nok ville skikke os vel allesammen, og leve kiærligen sammen, som det sommer sig for os. Det vil da blive en Glæde, naar vi igien kan komme til at snakke sammen og faae alt vort gamle Galskab frem igien. Men saalænge vi ikke kunne komme til at tale „2000 Ord", saa skriv De os 2000 Tragedier (jeg er ogsaa fornøiet med 200); thi Huse og jeg har opdaget, at det er den deiligste Maade at repetere vor Fædrelands-Historie, som De nok veed, at vi med megen Iver studerede forrige Vinter. Nu maae jeg holde op, da jeg nok under Dem en heel Side fra vor søde Onkel Job. Jeg fik for et Øieblik siden Brev fra god' Søster og kan altsaa hilse. Lev saa vel, som det ønskes Dem af

Deres hengivne

K. M.

Gode, særdeles kiære Ven!

Da ovenstaaende Breve ere forfattede i mit Huus, og skulle afsendes igiennem min Haand, saa var det utilgiveligt, dersom jeg ikke føjede en Hilsen til og takkede Dig for de forskiellige poetiske Tilskrivter, Du rigtig nok skriver til den hele danske Verden, men som Faa glæde sig meere over, end jeg. Alt det Gode, jeg meener om Hakon og Palnatoke — Baldur har jeg ikke læst — gad jeg vel fortælle Dig; men da det, som Dig af forrige Side er bekiendt, er i Høstens Tid, og jeg formedelst fleere Ulejligheder ikke har Lejlighed, saa maae jeg lade al Omstændelighed fare, og aleene sige Dig, at foruden min Glæde over hvad Du producerer, er det mig ogsaa en Glæde, at Du producerer saa Meget, og at altsaa Dit heele Liv er i den poetiske Verden. Hvad mig angaaer, da er mit Liv ikke heller i den jordiske Verden, og om jeg endog ikke endnu bringer noget Stort istand, saa er jeg dog paa min Viis temmelig flittig, og der kommer nok tilsidst noget ud deraf, og det, som skal komme ved mig. Jeg har nyelig skrevet det Meeste af en Act af en Tragoedie, som

maaskee er ret smukt skrevet, men som dog ikke behager mig meere, end at jeg gierne kan lade det ufuldendt, og betragte det kun som en af mine mange Studier til tilkommende Værker. At jeg, som Præst og Theolog af Professsion, ikke kan føre noget egentligt Digter-Liv, følger af sig selv; imidlertid er min Gierning dog poetisk nok, og jeg troer heller ikke andet, end at jo ogsaa Kunsten engang skal modtage et Offer af mine Hænder. Men naar og hvorledes, derfor raade Guderne, og da jeg saa temmelig giør Mit, ved ikke at tilslutte mit Bryst for nogen Indgivelse, de forunde mig, saa tvivler jeg ikke paa, at de jo ogsaa giøre deres ved ikke at lade mit Liv blive ganske uhæderligt. Jeg glæder mig inderligt til Din Hiemkomst, og meener ogsaa, som den gode, velsignede Karen Margrethe, at vi alle skulle stikke os ret vel tilsammen, omendskiøndt der vil blive ført mange Krige, inden „den evige Fred“ bliver sluttet. Gud med Dig og Din Idræt! See snart Italien, og derefter snart os!

Din

J. P. Mynster.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Kiøbenhavn den 15 September 1807.

Kiæreste Oehlenschläger!

En temmelig lang Tid er forløben siden jeg hørte fra Dig, og i det Mellemrum er hændet Kiøbenhavn hvad man aldrig skulde formodet. Om den engelske Expedition hertil veed Du vel saa omtrent det samme som vi, at de nemlig efter 3 Nætters Bombardement, hvorved 305 Huse tilligemed Frue Kirke og Taarn er brændt, og næsten hele den øvrige Deel af Byen meer og mindre beskadiget af Bomber, har faaet vor Flaade. Hvad der overhovedet er hændet os, veed Du; men hvad Dine Venner i Særdeleshed har liidt, er Dig rimeligviis endnu ubekiendt, thi denne er den anden Post

som afgaaer, og med den første har neppe Mange været i Stand til at skrive, da Alle var i den største Uroe. Af vore nærmeste Venner er Gud være lovet ingen kommet til Skade. Din Fader, Søster etc. ere vel, min Fader, Søster etc. ligeledes, men min Faders Gaard er brændt og med den en betydelig Deel af vort Indboe; dog, da han finder sig godt i sit Tab, og jeg har reddet „der irrende Ritter" og alle Dine Breve, kan det ansees som en oprettelig Skade og skal ikke sætte en eeneste Rynke i min Pande. Naar jeg derimod tænker paa vort Danmark og paa Dig, da iisner det i mig og jeg er færdig at fortvivle. Kommer Du under nærværende Omstændigheder til Italien? Gid det var saa vel; her er for det første kun lidt Glæde for Dig, men dog længes jeg nu inderligere end nogensinde efter Dig. — Jeg er nylig blevet underrettet om, at Brevet skal bort Klokken 1; tilgiv derfor min Hast. Faaer jeg blot nogen rimelig Formodning om, at et Brev endnu kan træffe Dig, skal jeg skrive med næste Post. Gud velsigne Dig! Du hilses kiærligst fra min Fader og

Din
Christiane.

Fra Oehlenschläger til Fru Rahbek.

Paris — Octbr. 1807

Kiere Veninde!

I det Øjeblik min Ven Koes staaer færdig at reise til Danmark, og om muligt til Kbhvn, griber jeg Leiligheden at skrive Dem et Par Ord til. Hvad jeg egentlig lader Dem vide, er, at jeg ønsker at vide meget fra Dem. Hvorledes er det gaaet det stakkels Bakkehuus i disse Krigsuroligheder? Da Christiane og Christian*) intet Ord tale derom i deres korte Notiz til mig, maa jeg troe at det staaer endnu, hvilket skulde være mig inderligt kiært. Dersom Engellænderne gaaer bort, skal De snart høre mere fra mig; bliver de — ak, da

*) Breve fra og til Ørsted, 1. S. 219.

faaer De jo ikke engang dette lille Brev. Af Christiane*) vil De erfare, hvor inderlig jeg har deelt Deres og Danmarks Skiæbne; her vil jeg ikke beklage mig — hvad hielper Lamentationer? Gud give os den Lykke at findes igien, og at leve roligt og fredeligt sammen.

Baggesen er nu her. Han har været meget angst og bange under hele Historien; jeg har havt ondt med at stille ham tilrette. Forresten — Herregud! vi er jo alle Mennesker. Hvo som er reen, kaste den første Steen. — En vis Interesse har det dog at omgaaes Baggesen, og det maa selv have været Deres Mening, efter hvad han har fortalt mig.

Kiere Veninde! Hele Verden er for nærværende Tid i et Æggerore; er det da underligt, at dette ogsaa udbreder sig til de personlige Forhold? Hvem der havde en Jesus, eller en Sokrates, der med Helte-Eenfoldighed, Kiekhed og Oprigtighed kunde bringe Orden i Tingene igien! Lad os i det Mindste see, at dette skeer i vor lille Kreds. Det kommer mig for, som om De og Sophie noget længe havde været adskildte; lad mig see, at I forenes ligesaa søsterligt, som Rahbek og jeg broderligt.

— Af Nyheder i Paris veed jeg ikke andet at melde, end at man „en Comet nylig har seet" og seer endnu, hvilket ikke kan interessere Dem, der boer saa langt herfra. Man siger, den skal spaae, at Verden skal forgaae. Om den nu og forgik?

Jeg bliver her i Vinter for at blive stærk i det Franske, hvilket nu fast er vigtigere end det Danske. Forresten gior jeg ikke andet i denne Tid end skrive tydsk. Den første Deel af Aladdin kommer ud endnu i Aar; maaskee begge Dele. — Saa snart muligt ønsker jeg to Exemplarer af mine „Nordiske Digte" besorgede herhid til mig. Det er et usselt Øjeblik for dem; dog, kanskee findes der flere Gemytter som jeg, der

*) Det i „Erindr." 2, S. 130 indførte Brev til hende, som er dateret 25de Oct.

søge deres Asyl i Kunsten, naar det Udvortes gaaer ad undas. Boccaz's Fortællinger bleve skrevne under den sorte Pest.

Man siger, at der bliver ingen Comoedie spillet i Vinter; er det saa, da er det da reent ude med Hakon og mere med Palnatoke. Jeg finder det meget urigtigt, at man ikke spiller. Baller og Luxusforlystelser bør ophøre; men Skuepladsen, Nationens eneste Tempel, det Eneste, der repræsenterer Publikum, den eneste Aftenstraale, som opklarer øjeblikkelig den taagede melankolske Dag — skal den nu ogsaa slukkes? At lukke Theatret i en Stat forekommer mig det samme som at lukke Boden hos en Kiøbmand; det bebuder total Bankerot og haabløs Fortvivlelse.

Fortsættelsen følger i næste Hefte. Gud velsigne Dem! Hils Rahbek, Job og Carl. Har Rahbek noget at sige mig, da skulde det være mig inderligt kiert. Levvel, bedste Veninde! Jeg venter Brev fra Dem med første Post.

Deres
Oehlenschläger.

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger.

Paris 3die Decbr. 1807.

—*) Af det Brev, som Du ventede med Koes, vil Du bedre end her finde mine Følelser og hvad der har væltet sig i mit Hierte under min Taushed. Du vilde ikke oppebie det. — — Det havde jeg ikke ventet af Dig! Jeg daarede mig med den skiønne Drøm, at vi nu kiendte hinanden tilfulde, at Du hængte ved mig med qvindelig Hengivenhed og Agtelse — Agtelse, denne saa nødvendige Ingrediens i den qvindelige Kierlighed! At Du i dit inderste Hierte var overbeviist om, at jeg var en brav, god og ærlig Karl, der

*) Hun havde, efter længe forgjeves at have ventet Efterretninger, givet sig Luft i et Brev, der indeholdt bittre Yttringer, som hun strax efter Afsendelsen fortrød, men som gave Anledning til de her meddeelte Udtalelser.

elskede Dig med mandig Kierlighed. Jeg har ingen „irrender Ritter“ at sende Dig som sidst, da Du begyndte at yttre Mistvivl. Under min lange Taushed sendte jeg Dig „Palnatoke“.

Under min lange Taushed skrev jeg ikke til Dig, ikke til min Fader, min Syster, til Ingen.

Du veed, at Brevskriveriet er mig besværligt. Om det var muligt at skrive til Gud i Himlen, fik han kun sielden Brev. Jeg blev, til jeg kunde stige i hans Himmel, kaste mig i min evige Faders Favn og sige: her er jeg! og fra nu af evig din! — Saaledes tænkte jeg det ogsaa om Dig, Sophie, min Fader. At jeg ikke har glemt Jer, vil Du see af mit Brev og mit Digt.

Agter Du mig ikke og stoler ikke paa mig — den øvrige Hengivenhed kan Du byde en haabefuld Yngling; ingen Mand.

Hør min Undskyldning, hvad mit Ophold her i Paris angaaer. Hvem har sagt Dig, at jeg vil blive et Aar borte? Jeg selv har ikke et Øjeblik havt isinde at blive over den bestemte Tid. — Jeg har paa den senere Tid oversat min Aladdin paa nye og omarbeidet den aldeles; næsten en Fierdedeel er tilsat. Jeg har oversat min „Jesus“ færdig og sat næsten en Fierdedeel til. Jeg har oversat Palnatoke paa den femte Act nær. Jeg har reenskrevet alle mine tydske lyriske Digte, og giort flere til. Jeg har studeret Antikerne og Malerierne i Musæet, og forresten læst og studeret hvad der var mig nødvendigt. Hvad der holdt mig, var altsaa mine elskede M u s e r, som giør mit Livs Lykke og min Ære, og D i n med som min Brud.

Ved at arbeide paa den Maade som jeg, gaaer det ikke an at slakke om fra et Sted til et andet. Man maa blive hiemme.

Paa et lille Værelse i 7de Etage under Loftet træffer man mig her i Paris næsten hiemme fra Morgen til Aften. Minister Dreyer, som er ugivt, og Fru von Woll-

zogen (en Kone paa 48 Aar) er mit eneste Bekiendtskab her. Ved at give mig saa meget af med det Tydske har jeg forsømt det Franske; for nogenlunde at indhente det vil jeg blive i Paris Vintermaanederne over. Naar man ikke er hiemme, er ingen Stad i videnskabelig Henseende bedre end Paris. I en anden Stad vilde det været mig umuligt at skrive Palnatoke.

Jeg agter at skrive endnu en Tragoedie, mens jeg er her, og har allerede giort Planen; det er en Kierligheds-Tragoedie. Saasnart Vaaren frembryder, reiser jeg til Schweiz, og enten det nu er comisk eller tragisk, kommer jeg hiem i Juli i 1808 uden at have seet Italien. Krigen, som forstyrrer alt, har ogsaa forstyrret noget i min Reiseplan; men jeg har ingen stor Længsel efter at komme til Italien; jeg har større Længsel efter at komme til Dig.

Læg Din Haand paa Dit Hierte og siig mig, om Du nogen Tid har truffet mig i Hyklerie. Jeg siger Dig altsaa: Aldrig har jeg varmere tænkt paa Dig end i dette sidste Aar.

Ak, har jeg tænkt, saa lykkes det dig dog nu at giøre din Pige lykkelig! I Begyndelsen saae det sort ud. Det lod ikke, som om din Kunst kunde forene sig med din Kierlighed. Du var selv et ungt, umodent Menneske, hvorom Ingen kunde have høi Mening. Det lykkedes dig at vise Verden, hvortil Gud havde skabt dig. Nu ærer dit Fædreland dig, din Fyrste understøtter dig, og din Pige hænger ved dig.

Jeg er et Menneske med hæftige Lidenskaber; uden dette var jeg ikke den, jeg er. Jeg trænger til et Væsen, som seer sin hele Glæde i mig, som troer paa mig, som vil det, jeg gierne vil. En saadan elskende Ledsagerinde i Livet troede jeg ganske vist at have i Dig. Christiane kiender dig nu, tænkte jeg; hun retter sig efter dine Smaasvagheder, fordi hun erkiender Fortienester, som ere større end Svaghederne. En Mand har et stormende vildt Væsen undertiden, naar han er kraftig. Qvinden er den milde Foraarsregn, som mildner Tordenveiret, det grønne Træes Skygge, som svaler Sol-

heden. Denne Tanke, at Du skulde være mig en saadan Mildnerske, giorde mig Dig kierere, end alle en forliebt Ynglings Drømme kunde giore Dig.

Dit Brev har revet mig ud af en 3 Aars daglige Illusion!

Og om Du nu havde Ret til at yttre Dig saaledes om min Taushed — hvorledes kunde Du da yttre det nu? For Krigen kunde der have været en Skingrund; men nu — var ikke Beltet lukket? Var det ikke forbudt at sende Breve til Danmark? Man kunde sende fra Danmark til Frankrige, men ikke fra Frankrig til Danmark. — Saasnart Passagen var aaben, yttrede Koes, at han vilde reise, og da man altid fortalte, at Brevene bleve aabnede paa Posten, besluttede jeg at sende dem med ham. En Dumhed af mit Sendebud var Aarsag i, at de ikke kom med ham, men at jeg dog maatte sende dem med Posten.

Farvel, Christiane! Kunde Du i dette Øjeblik see i den stolte Oehlenschlägers Oie, vilde Du deri finde en bævende Smertestaare.

Det forste Indtryk af Dit Brev var Vrede, det andet Sorg; denne vil formodentlig ikke gaae saa let over som den forste.

— Du troer mig vel endnu ikke, naar jeg kalder mig
Din Oehlenschläger?*)

Fra Fru Rahbek til Oehlenschläger

Bakkehuset d. 21 Decbr. 1807.

Kiære, gode Oehlenschläger!

Christiane har, som De af hendes Brev vil see, overdraget mig at tale hendes Sag hos Dem, og jeg kan det

*) Efter hendes følgende Breve, som havde fjernet enhver Forstemning, skrev han hende 1ste Juledag en „Hundepost“ (Udtrykket taget af Jean Paul's „Hesperus“, hvor der er 45 saadanne) fuld af Løier og Spøg, og som sluttede meget kjærligt.

med den bedste Samvittighed af Verden, da jeg kiender hende og veed, hvor høit hun elsker og agter Dem. Men jeg troer ikke, at hun trænger til nogen Advocat, da De vist for længe siden har tilgivet hende det Brev, som hun selv har været misfornøiet med. Jeg trøstede hende strax, da hun i sin heftige Smerte tyede til mig om Trøst, og kunde jo ogsaa saa godt trøste hende, da hele Deres Brev er saa velsignet, og saa aldeles som det maatte være i det Tilfælde. Vel maae det smerte hende at have givet Dem Anledning til Bekymring, var det end for nok saa faa Øieblikke; men naar den lille Misforstaaelse er hævet, maae Deres Brev, som nu har givet hende Anledning til saa mange Smertestaarer, tiene hende til et kiært Beviis paa, hvor meget De holder af hende og hvad De venter og haaber af hende. Hun vil med Guds Hielp heller ikke skuffe Dem i Deres Forventning, men — med Tillid siger jeg det — sikkert giøre Dem lykkelig. Og jeg tør dog nok tale lidt med i denne Sag, da De vist ikke vil nægte mig, at jeg maae vide, hvad der fra begge Sider udfordres til et lykkeligt Ægteskab. At Christiane, der har Forstand nok til at erkiende Deres Fortienester, og Hierte nok til at elske Dem, som De fortiener, ogsaa vil see sin hele Glæde i Dem, kan ingen, der kiender det allermindste til hende, kalde i Tvivl, og De vilde vist heller ikke et eneste Øieblik have tvivlet derom — hvad der saa kan have staaet i hendes Brev —, naar ikke Utaalmodighed over hendes Uroelighed — som hun ligesaavel kan have Ret i at yttre, som De har Ret i at blive kied af den — havde giort Dem lidt vred. Jeg kan meget godt begribe Deres Vrede, da jeg selv er et heftigt Menneske, og ligesaa godt kan jeg begribe den Sorg, der kom i Vredens Sted; men jeg er vis paa, at som Deres Vrede efter Deres eget Sigende var forbi, da De skrev Deres Brev, saa vil vist ogsaa Sorgen enten allerede være forbi, eller ogsaa forsvinde, naar De læser Christianes ømme, kiærlighedsfulde Forsvar.

Og nu haaber jeg, gode, kiære Oehlenschäger! at De ikke misforstaaer min Mægling i dette Brev, da jeg jo selv har sagt Dem, at jeg holder den for aldeles unødvendig. Men Christiane var bedrøvet, og da det giorde mig saa ondt at see den gode Søsters Taarer, saa lovede jeg i det Øieblik, hvad jeg bag efter fandt at være dumt af mig at love. Glem nu Alt, hvad der kan have seet noget galt ud, og trøst og glæd os snart med et Par Ord. Det har glædet os meget at tale med Koes, da han kunde fortælle os saameget om Dem. Gid vi dog selv kunde besøge Dem i Deres Værelse under Loftet, og sige Dem alt det Gode, vi meener Dem! Gud velsigne Dem!

Deres hengivne
Karen Margrethe.

Fra Oehlenschläger til Fru Rahbek.

(Paris først i 1808).

Hunde-Posten*)
Nr. 47.

Kiere Camma! Jeg vil haabe, at De, eller rettere sagt, Christiane har faaet den første, eller rettere sagt 46de Hundepost, igiennem eller rettere sagt ved en norsk Kiøbmand Mørk, som gik til Kbhvn for en Maaned siden. Skulde han ikke være kommen, da vilde det meget smerte mig; thi Christiane havde da Grund til at være urolig over min Taushed. Men jeg haaber, at Kiøbmanden har været der og at I alt for længe siden begge have faaet det velsignede Hundesludder tillivs; hvoraf I maae have seet, at Alt staaer vel til inden Borde, og at alting er i sin gamle Orden.

*) Denne „Hundepost", som særlig er fremhævet i et Brev fra Fru Rahbek, kan bedre deelviis meddeles og forstaaes end de fleste andre (see „Erindr." 4, S. 61), da Oehl.'s Forhold til Sander er bekjendt af hans „Erindr." Smlgn. især 1, S. 139.

„Hunden" har paa de seneste Tider lagt sig noget efter Philosophien, og sagde mig, sidst da jeg ærgrede mig over, at der var saadan et stramt Forhold mellem det hegersk-rahbekske og ørsted-oehlenschlägerske Huus: Bie kun, til Du kommer hiem, saa skal nok alting blive godt. —

— Forleden saae jeg en Hund saa stor som Professor Sander, men af mere moralsk Karakteer. Jeg giorde Bekiendtskab med den og spurgte: om han kiendte Skrædder Sanders Søn i Kbhvn? Faderen har jeg kiendt, svarede Hunden, det var en brav Mand; han syede Buxer, saa Gud maatte forundre sig derover; men Sønnen har jeg ikke seet, siden vi tiente sammen som Philantroper i Dessau. Har De ogsaa været Lærer i Dessau? spurgte jeg Hunden med stigende Høiagtelse. Naturlig, svarede den; Sander og jeg gik den Tid altid paa Gaden sammen, med hinanden under Armen, efter den bekiendte Dessauer-Mode, som expres blev componeret for os to. Staaer de da ikke sammen i Brevvexling? spurgte jeg. Jo, svarede Hunden, forleden fik jeg et Brev med en Recension over en vis Digters Arbeider, hvis Navn aber er saa barbarisch, daß ich es nicht aussprechen kann. War es nicht „Oehlenschläger"? spurgte jeg. Ja richtig, sagde han, er hat darin auf Deutsch bewiesen, daß der Mensch gar kein Dichter ist, und daß Alles was er schreibt lauter Reminiscenzen sind. So hat er eben ein Gedicht gemacht, Hakon genannt; dieser Charakter ist von dem Grafen Geert oder Gerhardus im „Niels Ebbesen" genommen. Ein andres Stück: Palnatoke ist ganz wieder Niels Ebbesens Charakter. Ein episches Gedicht: Thors Reise nach Jothunheim ist nichts anderes als eine wäßerichte Ausdehnung von „Dødens Buggevise"; und in Baldur dem Guten ist nicht Søren Frost's Individualität zu verkennen. — Nu blev jeg vred og vendte Hunden Ryggen; thi jeg frygtede, der skulde blive talt om den syndige Aladdin. Jeg tænkte ved mig selv: Bie du, til jeg kommer hiem, god Karl! jeg skal recensere Dig. —

Men af alle de Hunde, som her er i Paris, er der dog ingen dummere Hund end Kammerjunker — — —

En anden Hund, men af en meget godmodigere, interessantere og klogere Natur, er Baggesen. Han boer i Marly, men kommer ugentlig ind, arme Dievel, til Paris for at skaffe de fornødne Skillinger til det daglige Brød. Affairen med Bombardementet har nemlig forfærdelig bombarderet hans Oeconomie. Jeg har holdt ham lange Forelæsninger, og iblandt dem pebrede, kan De troe. Den arme Dievel er at beklage. Han vilde gierne det Gode, hvis han kunde. „Det er ilde at ikke kunne, naar man vilde", siger Wessel. Men selv Villien maa man jo tage i Gierningens Sted. Med en Smule Veiledning og fornuftigt Raad yttrer hans Vittighed, hans Phantasie og øieblikkelige Blusfølelse sig dog ret artigt. Troe ikke, at jeg holder med ham i hans Feil. — Hils min Christiane usigeligt. Jeg venter nu Brev og Efterretning fra Eder Alle. Huse har endnu ikke skrevet mig til.

Deres
Adam.

Fra **Christiane Heger** til **Oehlenschläger.**

Kiøb. 9 Febr. 1808.

— Naar Oehlenschl. giver mig et bittert Øyeblik, giør „Hunden" det godt igien paa saa sød en Maade. Naar Du vidste, hvor Dit Hundebrev har glædet mig! — Naar Du kommer hiem, skal Du giøre mig opmærksom paa enhver Flauhed, jeg kunde begaae, og jeg vil takke Dig og sige: Lær mig, hvordan det bør sig, og Du skal see, jeg skal bedre mig*). Det vil blive Glæde, naar Du kommer! alle vore Venner glæde sig usigelig dertil, men ingen mere end jeg. Men veed Du vel, at jeg er ordentlig lidt bange for Dig? Du har nu ikke saa længe seet mig; jeg kan jo ikke viide,

*) Smlgn. Grib's Replik til Olaf i 3die Act.

hvordan det første Indtryk vil blive, og det beholder Du vel. Snart længes jeg saa stærkt, at jeg ønsker, Du kom endnu idag, men strax ønsker jeg mig en lille Udsættelse for at fatte mig lidt. —

Men nu har Du vel hørt nok om det Gamle; jeg vil altsaa fortælle Dig noget om det Nyeste, vi har her i Byen. Din Hakon Jarl er da givet den 30 Januar i Anledning af Kongens Fødselsdag, og Din Epilog fremsagt af Rosing. Kronprindsen var til Skade for Epilogen reist til Kiel nogle Dage før. Stykket blev spillet i det Hele maadeligt, men enkelte Roller fortrinlig godt; hvoriblandt Einars især udmærkede sig, hvilket ikke er en søsterlig Bemærkning kun, men hele Publikums Dom. Han rørte mig ubeskrivelig hele Rollen igiennem, thi neppe har Din Aand været over Nogen som over ham; Du har givet ham Lyst til at spille og Du maae vedligeholde den hos ham ved at give ham den Rolle, han helst vil have i Palnatoke. Hans Kone var ogsaa herlig, især i de kiærlige Scener, og Monologen skilte hun sig dejligt ved. Frydendahl var just ikke Hakon Jarl, men langt over min og Alles Forventning. Han kan hvert Ord af sin Rolle, som man aldrig kunde formodet, og giør sig en forfærdelig Umage; man maae altsaa være billig og ikke fordre, hvad han ikke formaaer. Kraft har han kun lidt af; derfor ligesom Helten taber, bliver han bedre, og hos Thora paa Rimol er han meget interessant, saavelsom i Hulen, hvor han er meget god. Med Lindgreen gaaer det ligeledes, dog ikke saameget af Mangel paa Kraft som paa Heltendvortes; Grib er ypperlig, Grif derimod maadelig. Foersom er en dejlig Olaf, og spiller meget imposant; sin guddommelige Monolog siger han fortreffeligt, men hans Stillinger støder mig, de er med Din Tilladelse vel franske. Gudrun, Jfr. Olsen, var meget god, synes jeg; Rahbek er ikke fornøyet med hende, men den Upartiskhed er uden Tvivl vel stræng. Mere vil jeg ikke detaillere; Rahbek vil skrive Dig omstændeligen til om Opførelsen. Det er spilt fem Gange, fra Løverdag til

Løverdag, og sidste Gang, som var uden Abonnement, var der ligesaa stor Trængsel som første Gang, og Bravoraabet vedvarede fremdeles. Sidste Gang skal det være gaaet allerbedst. Ja, havde Rosing været Hakon, var det blevet alt for galt! Da han kom ind som Bragi, blev han modtaget med saadan Klap og Raab, at han tre Gange maatte holde inde, inden han fik Tilladelse at tale. Han var dejlig og saae sund ud, skiøndt han i en Stue er en Lazarus. Abildgaard havde giort Tegning til Dragten, og den var skiøn. Du kan viide, hvordan han sagde den, uden at det siges; Alle var tilfredse og beundrede hans Kunst. Hans Glæde over denne Epilog er ubeskrivelig; thi foruden at den i og for sig selv henrykkede ham, var den ham til særdeles stor Fordeel, da han nu paa Løverdag skal have sin 30 Aars Benefice, som vil blive ham betydelig bedre, end han uden denne Fornyelse i Publikums Erindring kunde haabet. Han har været saa galant at byde mig en Plads til samme Benefice, hvorved han ligeledes blot lader sig tilsyne i en gammel Mands Rolle i Alexis, og ved at fremsige en Epilog.

Det er Dig vel ikke ubekiendt, at Rahbek har skrevet et nyt originalt Drama i tre Acter paa Vers, som hedder „Hans Røstgaard og hans Hustru“. Han har skrevet det til at opføre af den dramatiske Skole paa Hoftheatret i Anledning af Kongens Fødselsdag, altsaa Dagen efter Hakon Jarl. Uagtet denne uheldige Tidspunct for Stykket, som han selv frygtede vilde ødelægge det, blev det dog givet med Bifald; det er virkelig et net Stykke. Jfr. Olsen er Christine, Røstgaards Hustru. Rahbek fik den Idee, at det kunde være moersomt at spille Stykket igaar, den 8 Februar, til Ære for Fader, hvis Fødselsdag det var. Rahbek var selv Hans Røstgaard, de andre vigtigste Roller blev givne af hans Elever. Vi vare en temmelig Forsamling og Fader vidste ikke et Ord af den hele Stads, før vi skulde kiøre fra Bakkehuset, hvor vi havde spiist til Middag. K. M. selv havde en lille Rolle

af nogle faa Replikker*), men hun morede os meget, da vi alle blev overraskede; hun var gaaet lidt ind paa Theatret til Rahbek mellem Acterne, heed det. Til Slutning fremsagde Jfr. Olsen som Christina en Epilog til Fader, som jeg deels for sin Nydeligheds Skyld, deels fordi den er Dig angaaende, vil skrive af til Dig og vedlægge dette. Vi spiste om Aftenen i Selskabets Spisesal, hvor Rahbek havde ladet arrangere til en Snees Personer. Vi drak Din Skaal, som Pram med megen Skraal foreslog. Kl. 2½ Nat kom vi fra denne Sviir. Efter Hakon Jarls første Forestilling var her hiemme hos Fader en lille Sviir for at drikke Din Skaal. — Jeg har saamange Hilsener til Dig fra saamange Mennesker, at jeg slet ikke veed, hvordan jeg skal komme ud af det; jeg maae altsaa indskrænke mig til nogle faa. Steffen og hans Kone hilse Dig kiærligst og takke Dig for den Glæde, Einer og Thora har været dem; de elsker Dig inderlig og længes ubeskrivelig efter Dig. Jeg kommer ofte til dem. Sophie og jeg omgaaes meget. Jeg troer, Du skal blive fornøyet med mig, naar Du kommer. At jeg hører Prof. Ørsteds Forelæsninger, har jeg troet ikke var Dig imod; jeg morer mig meget over dem, og Ørsted siger, jeg hører dem ikke uden Nytte, det vil sige, forstaaer ham ret godt. Nu, Gud velsigne og bevare Dig Tænk ofte med Godhed paa

Din
Christiane.

Fra Rahbek til Oehlenschläger.

Bakkeh. 21 Febr. 1808.

Kiæreste Oehlenschläger!

Jeg har opsat at skrive dig til i Anledning af Hakon Jarl, da jeg vilde oppebie dit Svar paa mit sidste Brev, og dine Forandringer til Palnatoke, som jeg i Gaar med over-

*) En Bondepige.

maade megen Glæde modtog, og ifolge hvilket Stykket om to til tre Dage skal blive indleveret til Directionen.

At din Hakon er opført, og med overmaade meget Bifald, veed du formodentlig alt fra vor gode Christiane, vel ogsaa fra Andre; at Epilogen kom tidsnok, og blev sagt af Rosing med overordentligt Bifald, veed du da vel ogsaa. Hvorledes den blev sagt — nu, min Ven! du veed min gamle Vantro.

Jag vilda gierna Herran dyrka,
Men jag hör ei til denne Kyrka.

Min Far (Rose) han bor en Miil herfra (i Elysium). Men hvad der vil glæde dig særdeles, er, at denne „Bragi" har bidraget mere til at curere ham, end alle vore Wesenlap'er, med eller uden Navn, her i Byen, saa at du efter alt Udseende i det mindste til Palnatoke (hvor jeg rigtignok er Hedning nok til heller at ville have ham til Harald Gormson) kan have Gavn af ham.

Om Forestillingen af Hakon Jarl sagde jeg iøvrigt paa min Forelæsning: at Stykket nu havde udholdt Ildens Prøve; og det var sandelig en Skiersild, som et syndefuldere Stykke maatte gaaet tilgrunde i. Den bedste af Stykkets Personer var Steffen som Einar, der især i sine Bueskytte-Scener var virkelig ypperlig, og spilte med Liv og Sandhed. Næst efter ham sætter jeg — horresco referens — Frydendahl, der vel uagtet hans overordentlige Umage hverken memorerer eller siger Hakon, som den skulde, med Rigtighed og Correction, der heller ei træffer den faste mandige imposante Characteer, vi maae beundre, men som derimod, især første Aften, i fierde Act og Begyndelsen af femte gav den ulykkelige Fader og Mand med rørende Sandhed. Foersom som Olaf derimod kan jeg aldeles ikke komme tilrette med; han er mig meget formeget Gøgler, og forfeiler mig aldeles den simple, blide Sandhed, der maa characterisere Christendommens Tolk og Repræsentant; blandt Andet kommer han ind med det christne Banner som en Liniedandser, og spilte i Gaar Aftes — efter

en høist competent Dommerindes Udtryk — som en Vædirmølle. Lindgreens Grib er ligeledes under min Forventning, hvorimod Kruses Karker staaer mig vel an. Knudsens Bergthor er i høi Grad detestabel; han giøer som en Bondehund. Clausen's Thorer Klake er spilt i hans sædvanlige moderne Maneer, med mere Flid end Held. Mad. Heger spiller ustridig sin Thora med Hoved og Hierte; især er der i hendes femte Acts første Scener overmaade lykkelige Steder, blandt andet hvor hun tørrer Sveden af hans Pande. Men uheldigviis har hun erfaret, at jeg efter første Aften havde yttret min Misfornøielse over de høist uharmoniske Toner, der især i hendes første Scene undslap hende, og som paa senere Tider særdeles er hendes Tilfælde, og det skal have forstemt hende for Rollen — hvilket, du selv kan begribe, fra mere end een og to og tre Sider maa være mig særdeles ukiært, saa meget mere som et venskabeligt Forhold paa alle Sider var kommet imellem os. Hendes Slutningsmonolog, som jeg første Gang hørte i Aftes, behagede, tilstaaer jeg, mit aandige Menneske bedre end Sandsemennesket, da og her hendes Diction ei altid klang sødelig i mine Øren. Imidlertid er hun, som du vel heller aldrig har tvivlet paa, blandt dem, der redelig stræbe efter at lade Stykket vederfares Ret, og des mere ondt giør det mig at have uvitterlig strøet Torne paa hendes Vei. Ogsaa med Gudrun har jeg hidtil ikke været synderlig fornøiet, da hun mod sin egen Overbeviisning var bleven anviist til at tage den paa en Maade, der hverken convenerede hendes indvortes eller udvortes Menneske, med det, der paa Theatret kaldes Naivetet, som sikkerlig ikke kan være din Mening, og heller hverken er i Scenens eller Stykkets Characteer. Jeg har nu bragt hende tilbage paa hendes eget Spor, som udentvivl er det rigtige: at nemlig Rollens Uskyldige ligger i en høi Grad af Simpelhed og Sandhed, og troer vel, at den skal komme i sin Orden. Ved Siden af hende spiller Jfr. Guldberg Astrid, efter Koes's ei ugrundede Dom, som en Dulle fra Palais royal. Erling

spiller den lille Borresen, som du sagtens alt har kiændt, maaskee mindre affecteret, end man skulde vente; men har de første Gange skreget vederstyggeligt bag Scenen, hvilket jeg dog har faaet hende til aflægge.

Du seer altsaa, min Ven! at det Stykke, der efter at være saaledes spilt, har behaget, og decies repetita placebit, med Foie kan siges at have giennemgaaet Ildens Prøve. Efter Sigende skal Directionen have kostet 3000 Rdlr. paa Stykket — — — som imidlertid jeg, der har lært af Aristoteles, at et godt Stykke skal giøre sin Virkning uden alt det Theaterapparat, ikke bryder mig saa meget om, som maaskee du, der vel ogsaa her mener: „den ydre Glands maa heller ei forsømmes“.

Dine Forandringer til Palnatoke har jeg været særdeles tilfreds med. — Din Idee til Tordenskiold som Syngestykke har jeg hørt og glæder mig usigelig til; af slige Syngestykker kan vi — meo arbitrio — ligesaa lidt faae for mange, som for saa af de sandsesløse Buffer, der saa aldeles have ødelagt vor Skueplads. Det andet større, du arbeider paa, venter jeg med Længsel.

Min Røstgaard, hvormed jeg uden falsk Undseelse vil tilstaae, jeg troer mig at have været heldigere, end jeg nogensinde mere havde haabet at blive, længes jeg efter at sende dig: men da man kan betale Guld for dyrt, og mine gyldne Værker følgelig ogsaa, vilde jeg gierne see, om man ei kunde faae det til dig med en Leilighed giennem den franske Legation, ved hvilken jeg fra den republikanske Tid endnu har — hvad man kalder — Venner. Den Compliment, du har giort mig derfor, vilde imidlertid, naar du havde giort mig den efter at have læst Stykket, udentvivl være som den sindrigste saaledes ogsaa den meest smigrende Berømmelse, jeg faaer eller har faaet derfor; at sige saafremt du ellers troer, at min Pegasus endnu har Staldrum paa Parnas, og ei i sin Hestemølle er blevet udslæbt til Møddingog.

Uden Overgang tager jeg heraf Anledning til at forsikre dig, at jeg aldeles tænker om Baggesen som du; at jeg aldrig har anseet ham for at have enten Consistents eller Conseqvents nok til at være ond; at ligesom jeg aldrig har med en Tøddel taget til Gienmæle mod hans Anfald i „Giengangeren“, saa let det havde været mig at bringe ham til at betale Gildet, saaledes har jeg — alt det i det mindste halv Sande, det indeholdt, uagtet — aldrig ærgret mig mere end et eeneste ørkesløst halvt Qvarteer derover. Det derimod, som jeg aldrig har tilgivet og aldrig skal tilgive Baggesen, er, at han har omkring i Byen haanet min ædle Kones ærlige og vennehulde Tilbud at tage hans August, der siden har gaaet om for Lud og koldt Vand og formodentlig gior saa endnu, i Huset til os, som et Feighedsskridt, giort efter min Indskydelse for at frakiøbe mig hans Angreb, som jeg — ved min Ære og alt hvad helligt er — den Gang drømte saa lidet om, som jeg nu drømmer om, hvad Keiser Napoleon har for. Tingen er paalidelig; thi da hverken min Kone eller jeg, af Delicatesse mod Baggesen, som vi syntes ei stod derved i noget fordeelagtigt Lys, har talt om dette ham giorte Tilbud, kan det ikke være kommet ud, uden fra ham selv. Mig, og især mig som Skribent kan man angribe, som og saa meget man vil; dertil har jeg givet mig til Priis, fra det Øieblik jeg fremstod som offenlig Person; men den Tøddel, eller den Lyd, der fornærmer min Kone, har jeg ingen Tilgivelse for. Det vil iovrigt ei sige videre, end at jeg aldrig derfor skal lægge Baggesen noget Halmstraae i Veien, blot at jeg aldrig taaler ham enten i mit Huus eller nogensteds i min Kones Nærværelse; og da Baggesen, om han endog kommer hertil for bestandig, ligesaa godt maa kunne undvære os, som vi ham, tabes jo paa ingen af Siderne noget derved. At iovrigt jeg, som Ingen hader, endnu mindre hiemsøger Nogens Ondskab paa Andre i tredie og fierde Led, veed du. „Assebarnet“ har jeg, fra jeg lærte at kiænde ham, for hans høist ualmindelige Reenhed ufor-

anderlig høiagtet; til Hans Christian glæder jeg mig at kunne sige, at jeg staaer i overmaade venskabeligt Forhold. For Baggesens egen Skyld vilde jeg ønske, han ingen „Giengangér" havde skrevet; hvad mig angaaer, da, hvis den kan have skadet mig, maa jeg have fortient det, og saa — fiat justitia et pereat mundus.

Dine nordiske Digte ere bedømte af Abrahamson, med Berømmelse, men neppe dig tilmaade. Høst har i sine Theaterblade ligeledes med Roes, og ei ilde, anmældt din Hakon.

Vale et me ama
t. t
Rahbek.

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger.

Paris den 3 Martij 1808

Bedste Christiane!

Hvor inderligt har Dit sidste Brev fornøiet mig. Dersom jeg ikke havde Dig og Karen Margrethe, saa veed jeg ikke, hvordan det vilde gaae mig. En saadan sød fortrolig Sladder, vidt og bredt om alskens Ting, forstaae kun Qvinderne sig paa; og Eders bøielige lette Phantasie og naturlige Udtryk giør det muligt, at der paa den lange Vej fra Hiertet til Papiret Intet gaaer i Løbet. Een lever der endnu i Kiøbenhavn, som tilfulde kunde det, hvis hun vilde. Det er min egen kiødelige Syster; men hun tier som en Engellænder, uagtet jeg har tilskrevet hende to lange Breve. Det er dog virkelig en Skam, og naar Du taler med hende, læg hende da paa Hierte, hvor kiert et Systerbrev maa være for en Broder, der i halvtredie Aar er adskilt fra Venner og Frænder, og ganske isoleret lever for sig, saa eensomt og allene i Paris som intetsteds — ikke engang i det lille døde Halle, thi der havde han dog den Steffensske og Reichardtske Familie at omgaaes; men med Franzoserne kan og vil og gider jeg nu engang for alle ikke blande mig. Deres hierte-

løse Fadhed og tankeløse Fladhed ækkler mig; deres usigelige Selvtilfredshed og urokkelige Vished og Overbeviisning om, at de ere det største Folk paa Jorden, opbringer min Foragt. Kloge ere de, behændige, artige — à la bonheur! Det er mig ikke nok. At de ved deres behændige Klogskab har vidst at tilkapre sig Herredømmet paa det faste Land i Europa i det 19de Aarhundrede, beviser kun, at Tydskland, i Begreb med en meget høiere, dybere, ædlere Dannelse, for nærværende Tid har et plumpt Genievæsen, en lærd Distraktion, som giør det muligt for den smidige Dandsemester at hovmesterere og imponere dem i det Udvortes. Tydskland er et Assebarn, om jeg maa udtrykke mig saa, og Frankrig en Capitain P. Hvilket fornuftigt Væsen sætter nu ikke Assebarnet med sit dybe Genie, sin urokkelige Retskaffenhed og barnlige Godmodighed over Landeværnskapitainen, der kan dandse, spille paa Violin, synge, klæde sig net, giøre Complimenter, lyve og — skikke sig i Omstændighederne! (Det vil sige: lade Omstændighederne skikke sig efter sig). Nej, jeg holder ikke op at elske mit gamle ærværdige Germanien, om ogsaa dets Sønner for Øjeblikket kuskes, saaledes som jo ogsaa vi. Gud elsker dog de gothiske Nationer; jeg mener Skiønhedens og Sandhedens Gud — ikke Barmhiertighedens; thi han elsker alle. Den Fader, som elsker sin Søn, straffer ham haardelig, siger Salomon. Kun under tragiske Betingelser yttrer sig den høieste og stærkeste Menneskekraft og Menneskedyd; derfor er Tragoedien det ædleste Digt. Og saaledes gaaer det ogsaa i Livet. Jeg er vis paa, naar nu vi og Vore har udstaaet nogle haarde Puft, vil det give Anledning til et skiønt Aarhundrede. Det oplever ikke vi, vil Du sige? Noget opleve vi sikkerlig, dersom Døden ikke hurtig bortriver os; og den dybtskuende, følende Siel oplever det tilkommende Paradiis i sin Fornuft, i sin hellige Tanke og nøjes taknemmelig og resignerende selv dermed. Thi at knurre mod det evige Forsyns Veje, er Ryggesløshed. „Virk alt hvad du kan i Øjeblikket efter din Overbeviisning, og hvor du

ikke længer kan, der find dig rolig i din Skiæbne, og fortvivl ej". I denne Tanke ligger det sande Heltemod. Og over en saadan kiæk og from Siel, der tænker saaledes, faaer Satan med al sin Indflydelse, List og Virksomhed ingen Magt; thi hans Rige er kun af denne Verden.

Vaaren er kommen! Og som en Fugl i Buret længes jeg efter at vederqvæge min Aand i den skiønne, store Natur. Jeg har endnu paa min hele Reise ingen egentlig skiøn Natur seet, Intet, hvad jeg kan sammenligne med Danmarks grønne Skove og sølvblaae Hav. Schweiz vinker mig! Det Land, der for Aarhundreder siden, efter en ærværdig Tradition, vinkede vore gothiske Brødre. Medens Gotherne stride, vil jeg trække mig hen i de høitidelige Fielde, hvor Naturen har afstridt, og hvor de evige Hieroglypher, som et historisk Monument, hæve, udvide og tiltale Aanden, uden at ængste den med øieblikkelig physisk Ulykke. Der skal den dygtige Bondekraft som en sund Snaps styrke min Mave efter alle de parisiske Marcipaner og Sukkerpleskner, jeg af Tvang i 14 Maaneder har nydt. Der skal Vilhelm Tells Aand staae for mig paa Klippen ved Midienat som en Schweizerbonde i sin Kofte, med Stav i Haand og en Frihedshat paa Hovedet, og han skal sige den nedslagne Skiald i Natten: Hvordan var det her, førend jeg kom? Og kan jeg ikke komme oftere? Er Menneskekraft og Menneskeadel uddøet af Jorden? — Og Johannes den Døber skal staae for mig i sin Kameelgarnskappe og sige: Var ikke min Spise Græshopper og vild Honning? Hug en Tyran ikke mit Hoved af for at tækkes en Qvinde? Og blev jeg dog ikke den Raaber i Ørken, som raabte nyt Liv og ny Dyd ind i den fordærvede Verden? Intet modstaaer det Godes Kraft! For eller sildig blomstrer det igien. Og hos den Gode blomstrer det stedse. „Øxen ligger allerede ved Roden af Træet! Hvilket Træe, som ikke bærer god Frugt, skal afhugges og kastes i Ilden!" — Og paa Skyen skal Niels Ebbesen (ikke saaledes som han prater

og praler i Sanders Glar—mesterstykke*), men som han staaer i Historien og den gamle Kæmpevise) komme med Palnatoke og Valdemar Atterdag og smile for mig ved Maanens Glands. Trøst og Mod i mit Hierte; Haab om en lykkelig Fremtid! En lykkelig Fremtid, min Elskede! for det Hele som for os. — Vedlagt følger et lille Digt, der egentlig er skrevet til Dig, for nogle Dage eller Uger siden. Skriv mig snart til og fortæl mig vidt og bredt alt hvad Du kan. Manden taler helst i det Almindelige, Qvinden i det Enkelte, og begge elske de denne Meddelelse af forskiellige Naturgaver. Skriv mig strax til; om 6 Uger i det Mindste reiser jeg herfra. —

Din
Adam.

Fra **Oehlenschläger** til **Fru Rahbek**.

(Af „den 48de Hundepost"'s sidste Deel).

Paris (Marts) 1808.

— Frygt ikke for Bakkelse-Hunden. Han fordærver ikke Mange med sin Smigrekonst, og aldeles ikke mig. Vi leve et underligt Liv sammen. Naar han kommer, skolemesterer jeg ham næsten i eet Væk, og med alt det han næsten altid maa give mig Ret og gaae til Bekiendelse, saa ærgrer det ham dog formodentlig, naar han er kommen ud af Døren; skiønt han indenfor den ofte har forsikkret mig, at han ikke skammede sig ved at lære af mig, omendskiønt jeg var meget yngre end han.

Det sidste Stød, jeg gav ham, var i en meget fortrolig Samtale, hvor han efter Vane talte om sine utrolige Kundskaber, og beklagede at han havde lært for meget, hvilket han troede fordærvede Poesien. Jeg svarede: Jeg troer ikke,

*) „Erindr." 1, S. 99 bedømmer han det anderledes.

en Digter kan lære for meget; heller ikke troer jeg, at Du kan beklage Dig saa saare over denne Byrde; oprigtig talt, hvad veed Du da saa forskrækkeligt? Du er en Mand paa 44 Aar, og i 44 Aar kan man vissselig lære meget; men hvor trykker det Dig da? Du veed alting, kun ikke det, man i Øjeblikket taler med Dig om. Du har som en Sommerfugl flagret om fra Gienstand til Gienstand; men jeg troer ikke, at Du egentlig kan sige, hvad Du er hiemme i. — — Der er nu for Exempel Fædrelandets Historie; deri er han høist uvidende. — De poetiske nyere Værker, saavel som de gamle, er han tynd i.

Han er her i Paris i disse Dage, og har endnu ikke beæret mig med et Besøg. Han er bange for mig, og saaledes maa han holdes i stramme Toiler. — Hvad Rahbek skriver mig om ham, er skrevet ud af mit eget Hierte. — Ingen rigtig ærlig Interesse er der hos ham til nogen Ting. Han elsker ikke Poesien, fordi det er Poesie, men fordi han er Poet.

Tak Rahbek tusindfold for det Gode, han har sagt om mig, og slaae ham paa Kiæften for det „for meget“ i hans Hundedigt paa hans Kongel. Hoihed vor allernaadigste Svigerfaders Geburtsdag. Jeg skriver Hr. Etatsraaden selv til idag. Det er en rar Mand!

Herregud, hvordan lever min Fader? Jeg har saamænd nu skrevet to Breve til ham, to Breve til Sophie, to til Hans Christian, uden at obtinere Svar; det er dog forskrækkeligt.

Glem ikke at skynde paa Rahbek, at han sender mig „Rostgaard“. Og hils Job tusinde Gange. Siig ham, at han maa have en Job's Taalmodighed med mig. Næstegang skriver jeg ham bestemt til; men da det er i Høstens eller Arbeidets Tid, saa kan jeg ikke denne Gang. Carl skylder mig Brev.

A. O.

Fra **Oehlenschläger** til **Rahbek.**

(Marts 1808.)

Idet tree danske Søeofficerer seiler over Paris hiem til Kbhvn fra Cartagena, kan jeg ikke undlade at give dem en poetisk og venskabelig Fragt med til Dig og Vore. Jeg vilde gierne skrive over Brevet hvad vi skriver idag; men jeg veed det ved Gud ikke; — hvis jeg ikke feiler, saa er det midt i den martialske Maaned.

— At Palnatoke snart skal blive antaget og snart betalt, og Pengene mig snart sendte, venter jeg med Længsel; thi før kan jeg ikke gaae en Suisse. Dog veed jeg vel, at Du giør alt hvad Du kanst. Det fornøier mig, at det er gaaet saaledes med Hakon Jarl; især at Steffen har spilt saa godt. Det er nu mit Ønske, at han maa spille Thorvald i Palnatoke, som dog er saa nær i Familie med ham efter sin Oprindelse; og altsaa kan Foersom spille Svend.

Abrahamsons Recension har jeg da læst. Han har knækket Skallen og ladet Kiærnen ligge; det vil sige: knuset Formen og forbigaaet Stoffet. Jeg skriver maaskee en meget venlig og vidtløftig Afhandling med det Første, hvori jeg paa en beskeden Maade beviser den ærværdige Veteran paa det danske Parnas, at han næsten har Uret i Alt hvad han siger*).

Hovedpunkterne ere: Formen maa blive som den er**); thi det var ikke min Hensigt at giøre Wielandske Løier, men at bringe Marv og Saft i mine Medborgeres Naturanskuelse ved at fremstille dem den gamle naive, men ikke sokkuslave Verden. Saa vilde jeg dog meget heller skrevet det i Hexameter, end i slig en modern sød Velling.

„Baldur er mat, ei handlende". Ganske rigtig! derfor gaaer han til Grunde. Det gode Princip døer ikke uden i Forveien længe at skrante.

---

*) See hans senere „Svar paa Abrahamsons Recension over nord. Digte".

**) Abr. havde i „Thors Reise" ønsket et Versemaal som i Wielands „Neuer Amadis".

Det „Umoralske" i det onde Princips Seier er en Øjen-svaghed hos Herr Kapitainen Skyld i. Det gode Princip gaaer ikke til Grunde i Evigheden, men i Tiden; og det er et historisk Faktum. En Digter behøver dog vel ikke i ethvert enkelt Digt at berøre og hentyde paa Alt? Baldur lever atter op i Christus. Og ligesom det blide, gode Princip forlader Norden i Baldur, saaledes kommer det tilbage i „Hakon Jarl" ved Olaf. Paa den Maade hænge disse tvende Stykker sammen, og følge ikke uden Aarsag efter hinanden. I „Palnatoke" fremstilles det Onde, der atter er en Følge af Blødheden, og den modsætter den atter Heltekraften. Kun i en saadan dygtig Vexelvirkning blomstrer Livet, og holder det sig i Balance. Naar man philosophisk vil tale om en Digter i Almindelighed, saa bør man overskue ham — det vil ikke sige: oversee ham.

„Auden hører ikke til Stykket!" — Jeg gad vidst, hvad de Mennesker i Almindelighed mene med deres: hører til. Er det ikke en sammenhængende Begivenhed? og bidrager ikke denne Scene til at indsee Charakteren, Tidsalderen, Forholdene? til at give Stykket sin Colorit? Bidrager den ikke til at forhøie den religiøse Scenes Betydning, der slutter fierde Act?

Men Abrahamson er en gammel Mand, og til at indsee en Digters Virksomhed, Værd og Hensigter hører Vigeur. Jeg længes meget efter Dine Forelæsninger!

I hvad han kalder „Germanismer", har han for det meste ogsaa Uret. Sprogene have een Rod; vi skylde den tydske Litteratur meget af vor Dannelse; hvorledes nu undgaae Germanien, naar den har Analogie med vort Sprog? Og hvorfor undgaae denne? Er „betræffer" f. Ex. i Grunden ikke meget bedre Dansk end „angaaer", som Ingen holder sig op over? saavist som „be" er mere dansk end „an". „Skrinlagt" brugte man først tusind Aar efter!" Hvor utallige Ord er det da ikke nødvendigt at bruge, som først brugtes totusind Aar efter? — Skulde en Digter ikke have Lov til at

forandre „nedhængende" til „nedhængne", saa kom Sproget — forbedret — til at hænge saa slapt som en vaad Klud etc.

Her sender jeg Dig to patriotiske Digte, som Du kan trykke i den „patriotiske Tilskuer". Jeg ønskede ogsaa, at „Engellændernes Heltedaad"*) blev trykket som en Gadevise. En lille Tilsats til Palnatoke følger ogsaa med.

En vigtig Ting, som Du for alting ikke maa glemme, er, at Du siger Herr Martini, eller hvad han hedder, at han smukt lader mig være med sin Oversættelse af Hakon. Allerede for to Aar siden har jeg jo oversat den hos Goethe. Veed han ikke det? Jeg sidder just nu og omarbeider den (fra Dialogens Side) ganske, saa at den bliver mere concentreret i Stilen, og $1/3$ Deel kortere, da meget Historisk skiæres bort, som ikke kan interessere tydske Læsere. Min Omarbeidelse og Oversætten er næsten færdig, og jeg haaber ikke, den Herre stiæler mig mit eget Brød af Munden. Jeg har sendt en Forkyndigelse til tydske Blade.

Adieu mon ami!

Adam Oehlenschläger.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Kiøbenhavn den 20 Maj 1808.

Du er da ret et velsignet Menneske, at mine Breve kan glæde Dig. Du selv har ene Skylden; derfor fralægger jeg mig den ogsaa ganske, og alt hvad jeg kan forstaae af den hele Sag, er, at der rimeligviis er en Slags Nødvendighed i, at hvad der kommer fra Hiertet maae gaae til Hierte, om Vejen er nok saa lang. Men med alt det kommer det dog altsammen fra Dig; thi jeg kan forsikkre Dig, at det er aldeles uden min Medvirkning, at Du er rodfæstet i mit Hierte. —

---

*) „Den britiske Heltedaad", der ender saaledes:
„Danmark har nogle Snekker tabt,
Britannia tabt sin Ære."

Den 17 Maj fik vi Dine Breve; de havde altsaa været over to Maaneder undervejs. Hvor ulykkelig vilde jeg ikke være, hvis Du kunde et Øyeblik have troet, at jeg ikke ufortøvet vilde takket Dig for ethvert af Dine Breve, og særdeles for det sidste, som jeg elsker over al Beskrivelse; det har giort et Indtryk paa mig, som ikke lader sig sige. Jeg gik i Gaar ud til Sophie, som er hos Din Fader, og læste Dit Brev høyt for hende, Paale, Anders, Hans Christian og Valdemar Rothe; de blev alle glade over denne Meddelelse. — Sophie siger, at hun længes saa inderlig efter Dig og efter at udgyde sit Hierte for Dig, men det kan man ingenlunde skrivtlig; dog, jeg synes, da Du ikke har forlangt hendes poetiske eller philosophiske Troesbekiendelse, kunde hun gierne sende Dig et Par systerlige Linier. Imidlertid udlægger jeg hendes Taushed paa Din Rejse til intet Ondt; det er kun en lille Særhed, at hun vil vente, til Du kommer. For nærværende Tid og i hele April har hun havt antageligt Forfald. Ørsted har nemlig været meget syg. —

Efter mit Brev at slutte, skulde Du alt være i Schweitz; men siden Du efter Rahbeks dependerer af Palnatoke, som efter sin Død er en seendrægtig Person, saa er Du vel i Paris endnu — desværre for Dig, men desbedre for mig, som kan faae Dig min Tak til Hænde. Naar Du kommer til Schweitz, faaer Du vel intet blivende Sted, og hvordan skal man saa bære sig ad med at skrive til Dig? og hvordan skal man bære sig ad med ikke at skrive, naar man er saa lykkelig at faae Brev? Man er færdig at ødelægge mig, hvor jeg kommer, med at sporge om: hvor Du er, hvad Du har for, naar Du kommer hiem, og Examinen ender altid eller ofte med: „vær saa god at hilse"; men saa god hverken vil eller kan jeg være, thi da fik jeg alt for meget at giore. —

Jeg er glad ved, at Du ikke vil komme hiem, medens Tingene staae som nu; men det var dog muligt, at de kunde faae et saa forandret Udseende, uden dog at være hævede,

at Du blev nødt til at komme. Men helst vil jeg ønske Dig og Freden Velkomst paa eengang.

27 Mai.

— Jeg har ret min Fornøyelse af at mærke, hvorledes man ganske glemmer min Ubetydelighed over Dig, endog i det Øyeblik man enten taler med eller om mig. Saaledes sagde Etatsr. Brun f. Ex. i Gaar til Lotte paa Sophienholm: „Kömmt die Oehlenschläger nicht bald heraus“? Han har bestemt troet, at han sagde Christiane, men har tænkt paa Dig saaledes, at Munden løb af med ham. Uafladelig maae jeg taale Tilsidesættelse for Din Skyld, notabene naar man først har faaet mig udfrittet om alt, hvad jeg veed om Dig. Men hvor gierne seer jeg ikke denne Tilsidesættelse! Naar man vil behage mig, maae man kunne glemme alting over Dig, maae man sidde halve Dage og gide hørt mig læse i Aladdin, Baldur, Hakon og alt det velsignede Tøy, som jeg nu er saa bevandret i, at Du virkelig burde sende os noget meer, for at det dog kunde faae et Øyebliks Hvile. Men jeg vilde jo ikke opvarte Dig med den gamle Snak; om Andet kan det dog i Evighed aldrig blive. Altsaa lev vel, kiæreste Oehlenschläger!

Din
Christiane.

Fra **Oehlenschläger** til **Fru Rahbek**.

Zürich 16 Septb. 1808.

(Af Slutningen af „Hundeposten Nr. 49“).

— Udgiveren af Hundebladet har tilladt mig, bedste Camma! at tale et Par fornuftige Ord med Dem, hvori Hundesludderen til næste Nr. tilsidesættes. Det første, jeg har at giore, er at bede hilse den kiære Rahbek, takke ham for sit Venskab i Anledning af de mig tilsendte Penge, og

forkynde ham, at „Axel og Valborg“ ankommer. Har Hakon og Palnatoke fornøiet Eder, saa tvivler jeg ikke om, at A. og V. ogsaa vil giøre det. For Publicum er det udentvivl det af mine Stykker, som vil have meest Interesse og som lettest lader sig opføre. Jeg haaber, Palnatoke er nu antaget og betalt, saa at mine Venner atter kunne giøre sig betalte. —

Uagtet hvad vi have talt og aftalt sammen, reiser jeg dog til Italien. Mine Grunde vil De alle finde i Christianes Brev; jeg kiender hende og Dem for godt til at troe, at I skulde kunne miskiende mig. Jeg troer absolut, Fornuften og Tingenes Natur byde mig at handle som jeg giør, og altsaa i Guds Navn afsted. Til Foraaret kommer jeg med den fuldkomneste Vished — dersom mit Fædreland vil have, at jeg skal komme.

Jeg har begyndt at nyde den schweitzeriske Natur, og det glæder mig meget at drage min Aande paa de raske Bierge, at see de muntre Floder bruse og de høie Fielde taarne sig. Men paa Toppen af Grimsel eller paa St. Gotthard vil jeg dog neppe skrive. Dr. Römer, en herlig Botaniker, min Ven her, har allerede anmærket, at jeg har mere Sands for Menneskeliv og Menneskevirkning end for Naturoptrin, og deri har han udentvivl Ret. Det Andet forekommer mig at være meer eller mindre S t u e v æ g g e, hvori Beboerne spille Hovedrollen. Intet forekommer mig upoetiskere og kiedsommeligere end de fatale Naturskildringer; jeg vilde hellere have dygtig Stokkeprygl end gienlæse et Bind af Fr. Brun's Skrifter. Dog kiender jeg Poeter, som skildre slige Scener med Interesse, og det er H o m e r. —

Rahbek kan til Charis faae et Digt fra Sophie over „Madonna i Dresden“, og fra Ørsted nogle af de bedste Oversættelser af Goethe's lyriske Digte. Jeg har i Øieblikket intet Smaat at byde ham. —

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger.

Coppet den 16 Novbr. 1808.

Min Christiane!

Hvorfor jeg nu atter ikke har skrevet saa længe? I alle mine andre Breve til Dig ligger en Undskyldning fra min Carakteers Side; naar jeg nu blot hertil lægger, at jeg har erfaret: ikke blot de Breve, der sendes fra Kiøbenhavn bort, men ogsaa de, som sendes did, vorde aabnede, saa ligger heri den anden Undskyldning. Jeg tier af samme Grund som Sophie, og tilstaaer oprigtig, det er ubehageligt at dele sine dybeste og hemmeligste Følelser med Politiet. Med Politikken har ingen af os noget at giøre, egentlige Hemmeligheder have vi ikke engang i Familiesager; men er det ikke allerede tungt nok, at maatte altid tale offentlig med sine bedste Venner? — Jeg vil give Dig et Exempel. Den Pakke, hvori dette Brev er sluttet, kommer, som Du af de øvrige Breve seer, meget silde til Eder. Grunden er denne:

Idet jeg bragte mine Sager istand hos Cotta for halvtredie Maaned siden, skrev jeg et langt Brev til Dig og Hans Christian, hvilket meget angik vore private Familieomstændigheder og Forhold, og hvori jeg slet ikke tænkte paa Publicitet. Neppe var jeg reist til Zürich, forend det faldt mig ind. Jeg skrev strax til Cotta, at han ikke maatte sende Pakken bort, før han fik andre Breve. Disse andre Breve havde jeg paa min daglige Flakken i Schweitz ingen Leilighed til at skrive. Men der var endnu en Grund til Opsættelse. Det var altid tvivlsomt for mig, om jeg kom til Italien eller ej; jeg ønskede mig en Reisecompagnon, da jeg ikke er det italienske Sprog selv mægtig. Jeg besluttede altsaa at tøve, til jeg med nogenlunde Visshed kunde bestemme dette.

Hvad det nu angaaer: om Uvisheden af min Skiæbne, at jeg dog i det mindste burde ladet Eder vide, om jeg var levende eller død etc., saa har det intet at sige. Hvad min Sundhed og mit daglige Liv angik, saa har Skiæbnen sørget

for, at I kunde have gode og selv vidtløftige Efterretninger derom, da det traf sig saaledes, at flere Landsmænd reiste lige til Danmark, som jeg fandt paa min Reise. Af Kiøbmand Johansens Familie fra Throndhiem vil I have hørt meget om mig, siden af Heiberg, og tilsidst af Musikus Barth, som jeg traf i Stuttgart; altsaa, ængstelige for mig har I ikke kunnet været, i det mindste ingen Grund havt til at være.

Nu vil jeg kortelig berøre min Reise fra Paris her til Coppet, en lille Bye og Slot, der tilhører og beboes af Madame de Staël Holstein, en Miil omtrent fra Genf. Altsaa, saasnart det nogenlunde stod i min Magt og jeg havde faaet den behørige Vind, lettede jeg Anker i Paris, midt i August Maaned omtrent, og gik hen at sætte mig paa Strasburger-Diligencen, fulgt af mine Venner Brøndsted, de to Oliviers fra Dessau (talentfulde unge Malere), Kienlen fra Ulm, en genialisk Musikus, og min gamle Hypolite, tilforn Tiener hos Brøndsted, Koes og mig, da vi levede i Herlighed og i Glæde, siden fra Tid til Tid Bud og Commissionair i mere oeconomiske Tider. En anden Landsmand her, Arndt fra Altona, lærd og gal, havde i mit Hotel forladt mig med adskillige gamle Kioler og Buxer, hvilke jeg havde givet ham som en gage d'amitié til evig Amindelse. Saaledes rullede jeg da fra Europas Hovedstad, hvor jeg havde tilbragt halvandet Aar, hvor jeg havde nydt Sorger og Fornøielser, truffet Kunst, Oldsager, Landsmænd, Venner, Luxus, Adspredelser, hvor de bedrøveligste Efterretninger havde nedslaaet mig, hvor Carakteren af et stort Land, et vigtigt Sprog havde trængt sig ind i min Siel, hvor en uhyre Mængde Mennesker og Sager liig en Biesværm i 18 Maaneder havde suset omkring mig. Alt dette skulde jeg nu forlade; det var mit eget Ønske; men jeg gik dog ikke Théatre français forbi uden en Slags Veemod, og mine Venner loe, da de saae mig springe hen for at see paa Comedieplakaten, hvilket Stykke der skulde gives den Aften, som jeg var reist.

Saaledes rullede jeg nu i omtrent fem Dage over Chalons sur Marne og Nancy til Strasburg*). — — — Schaffhausen er det første Sted i Schweitz, man kommer til; her er Rhinfaldet det eneste Seeværdige. Tænk Dig den brede Rhin, efter flere rolige, glidende Slyngninger igiennem forskiellige Lande, pludselig at være nødt til at støde Kolbøtter over skarpe Klippestykker for at falde i en pludselig dybere Grund. Faldet er ikke dybt, men Kraften og Massen er stærk; udentvivl er der bundløse Huler i Grunden, og det foraarsager et høitideligt Gnye og et evigt Vandstøv, hvori Regnbuer lege, naar Solen skinner. Noget derfra er Synet venligt og behageligt, ganske nærved tragisk og trudselfuldt. Da jeg gierne forener det Ene med det Andet, tog jeg en Deel af Shakespeare ud med og læste et af hans genialisk stærke Lystspil under Accompagnementet af dette shakespearske Naturspil. — Derfra gik Touren til Zürich. Zürich saae mig ganske ud saaledes, som jeg havde tænkt mig det. Venlig, taagefrie, vandkiøl, udsigtsfuld og rolig, mindende om Bodmers og Gesners Aander; frie og stærk er Naturen og Menneskene der som Zwingli, og de phantastiske Klipper og Naturphysiognomier i Horizonten tyde paa Lavaters Fædreland. Jeg havde et Brev med til en Dr. Rømer (udmærket Botaniker), en reen Schweitzer, fuldkommen som en Nordmand, og altsaa meget snart min Ven. Jeg lærte at kiende en riig Hamburger-Kiøbmand med Familie; artige Folk. De ønskede at reise med mig giennem Schweitz, og jeg tog imod Tilbudet, da deres Equipage var ypperlig, og det ikke skulde koste mig mere end ellers. Saaledes reiste jeg da nu i et fornøieligt Selskab, og nød alle Beqvemmeligheder med dem, fra Zürich over Albis til Zug, over Zugersøen til Arth; derfra bestege vi Rigi, et af de smukkeste og bestigeligste Bierge, forsynede med Pikstave i Hænderne. — I en Kloft, ganske omringt af

*) Hvad her følger om Straßburg, Stuttgart osv. til Indreisen i Schweiz, er næsten kun hvad der findes i „Erindr." 2, S. 155—59.

høie, store, fiirkantede Klipper, staaer et lille Capel; ud af Klippen flyder en kiølig Kilde. Bondepiger og Folk fra Freiburg kom just derhen, som vi vare der, og drak af Kilden, der har sin Oprindelse af en hellig Jomfrue, der flygtede did, og som skal curere for Døvhed. Min Hamburger Kiøbmand meente, det havde været godt, om den havde cureret for Dumhed; thi disse Mennesker kom ganske sveedhede af Vandringen og drak af det iiskolde Vand. Jeg meente, at de som stærke Bonderfolk vel kunde holde det ud; at Troen er et af de stærkeste Lægemidler i Medicinen, og at det ikke kommer an paa, hvad man troer, naar man kun troer noget, det vil sige, naar Sielen ved Phantasien staaer i en eller anden umiddelbar Forbindelse med den store Verdenssiel. En saadan Forbindelse udretter til alle Tider Mirakler. Solen gik smuk ned og kastede røde Skiær over Klipperne, hvor vi vandrede; Græsset var saa friskt grønt, Køerne klang Qvinter og Quarter med deres Klokker, og de freiburgske Bønderqvinder siunge Psalmer bag ved os, idet de gik hiem fra den hellige Kilde. Det kom mig for, som om jeg saae Wilhelm Tells Aand, med sin Bue paa Skulderen, at skride hen over Klipperne! O mit Fædreland! O, hvor det er skiønt at kunne redde sit Fædreland, tænkte jeg, og græd, fordi jeg var saa langt derfra; mit arme Danmark! Men jeg bad til Gud, at han vilde bevare mit Danmark, og jeg er vis paa, at han bønhører mig. — Fra Rigi gik det over Zugersøen igien og Immensøen til Tells Capel. O mine Venner! jeg har knælet i Tells Capel og giort en Bøn, en ivrig Bøn. Jeg har staaet ved Stubben af det Træe, hvor Tell stod ved Hulveien og skiød sin Piil i Geslers kolde tyranniske Bryst, jeg har plukket et Løv af det Træe, som voxer paa dette Sted; jeg har det i min Brevtaske. Veemod betog mit Bryst; thi jeg tvivlte om min Styrke til en saadan Heltedaad. Da svandt Tells mandhaftige Skygge, og den ædle Schiller stod for mig med Harpen i Haand, og rakte mig Harpen og sagde: Syng efter mig. Kan Du ikke være

Tell, saa kanst Du dog besynge ham og vække ham ved Din Aandskraft af det Døde, og sætte hans øjeblikkelige Daad i et evigt Lys. Ja, raabte min Siel stolt og rørt følende sin Kraft, det kan jeg!

Derfra gik det Küßnacht forbi over Vierwaldstädter-Søe til Lucern, en smuk betydelig Schweitserstad, og derfra over Reith, Morgenthal etc. til Bern. I Bern blev jeg et Par Dage og reiste derpaa til Lausanne, hvor jeg skiltes fra mit Reiseselskab, og tog nu med en Retourvogn til Coppet for at besøge Mad. Staël Holstein. Her er jeg nu over en Maaned, kiere Christiane! og venter bestandig paa at træffe en Reisecompagnon. Jeg har skrevet til Brøndsted i Paris, og haaber, at han kommer for at tage mig med. Derpaa gaaer det lige til Rom.

I det Brev, der først var skrevet til Dig, men som jeg har taget tilbage, var en vidtløftig Undskyldning, hvorfor jeg ikke efter Løvte kom hiem i Efteraaret, men gik til Rom. Kiere, gode Christiane! naar Du læser min Ansøgning til Kongen, og naar Du eftertænker alt og min hele Livsplan, da indseer Du visselig, hvorfor jeg gaaer til Rom, og hvorfor jeg vaander mig ved at komme hiem, førend jeg er ansat og førend jeg har en vis Stilling. Lad dette være Dig nok i et Brev, hvor man ikke kan sige alt; det er til vor fælles Lykke og Udsigt i Fremtiden. Stoel paa mig og vent mig sikkert med næste Sommersol.

Madame Staël, hos hvem jeg opholder mig, er et af de mærkværdigste Genier, som vor Tidsalder har at fremvise. Hvis Du ikke har læst Delphine og Corinna, saa skynd Dig at læse dem. Du vil deri finde Rousseaus dybe Følelse og Begeistring uden Spor af hans Bizarrerie, Eensidighed og Uretfærdighed; Du vil finde hans Tænksomhed, uden sygelig Ængstelighed, og langt mere Phantasie og Opfindelse, hvilket egentlig udgiør det sande Digterstof. Mad. Staël er Midleren for Øjeblikket mellem den franske og tydske Litteratur, som jeg mellem den tydske og danske. Men det vil vorde mig lettere

at overbevise Tydskerne om vore Fortienester, end de Franske
om Tydskernes. De Franske ere eengang for alle, hvad Litte-
raturen angaaer, et fordærvet Folk, have ikke Sands for
andet end hvad der er fransk, det vil sige hvad der er bor-
neret i Convenienzens og Overforfinelsens Grændse. Imidlertid
er det dog at haabe, at hun i sit nye Værk over den tydske
Litteratur vil virke mægtigt paa en heel Deel Bedre af sit Folk.
A. W. Schlegel er i Huset hos hende. Hun agter og be-
undrer hans Talent og Kundskaber, selv hans kritiske Skarp-
sind, hvor Partieaanden ikke blinder ham; men hun indseer
lige saa vel som jeg, at Schlegel er eensidig, fanatisk og uret-
færdig i utallige af sine Domme. Jeg lever med ham saa godt,
som to saa forskiellige Mennesker kan leve sammen. Ærlig
og retskaffen er Schlegel, og i Grunden god. Men et origi-
nalt Genie er han ikke; Produktivitet mangler ham ganske;
og saaledes har nu Forfængelighed og Higen efter at ud-
mærke sig lidt efter lidt rodfæstet Paradoxer og Ideer i ham
ganske mod Fornuft og Menneskesands, som ere umulige at ud-
rodde. Imidlertid er han bedre end Friedrich Schlegel, skiont
denne besidder noget mere Kraft. Billedhuggeren Tieck er her
og gior Mad. Staëls og Schlegels Buster, — et Menneske med
meget Talent, vel værd at være Ludwig Tiecks Broder. —
Mad. Staël er en Kone paa 40 Aar, intet mindre end smuk, men
usigelig levende, godmodig og interessant. Jeg er enig med
hende i de fleste Ting; kun i hvad de Franske kalde G o u t,
er vi ikke ganske enige; hun tager S m a g e n formeget efter
Convenienz med alt hendes Genie, og jeg vil altid henføre
den til N a t u r- og F o r n u f t f o r h o l d. Dog, det er altid
kun i Smaating vi kives. Hun har læst min tydske Aladdin
og Axel og Valborg, med megen Fornøielse. Nu har I da
endelig faaet Axel og Valborg, efter et Aars Forløb næsten.
Hvad synes Eder nu om d e n? Jeg venter Dine Meninger.
Kan jeg nu ogsaa fremstille K i e r l i g h e d e n? — Jeg haaber,
at Palnatoke er antaget og at den bliver spillet. Det skulde
giøre mig ondt, hvis man lod Vagn Akison spille af et

Fruentimmer. Vagn er en opløben stærk Lommel, saa stærk og stor som en rask attenaars Dreng; det kan ingen Diskantstemme og Pigefigur udtrykke. Vagn maa spilles af en ung Skuespiller. — Den lille Børresen maa aldeles ikke skrige bag Skuepladsen i Hakon Jarl. Det er dog forfærdeligt, hvor man kan lade saadan noget gaae for sig. Det undrer mig, at de ikke have ladet Hakon komme ind med virkelig blodige Hænder. Der er jo stor Forskiel paa, hvad man læser og hvad man seer. Publikum maa kun høre Barnets Skrig middelbart giennem Einars Øre, høre det ved hans Bestyrtelse. —

Axel og Valborg overlader jeg nu ganske i Rahbeks Hænder og til hans Omsorg. Jeg saae grumme gierne, at ogsaa dette Stykke blev spillet i Vinter, og det kan jo ikke være vanskeligt, da der kun bruges en eneste Dekoration. Denne eneste Dekoration ønsker jeg at maatte blive saa skiøn, og fremfor alt i en saa stor gothisk Stiil, som muligt. Der bruges slet ingen Coulisser, og Theatret kan beholde sin hele Længde og Brede og bruge sit hele Perspektiv. — I Italien tænker jeg at skrive en italiensk Tragoedie; men siig til Camma, hun gietter ikke hvorom, dersom hun ikke veed det. Det er ingen Gismonda.

Aladdin undlader ikke at giøre den forønskte Virkning i Tydskland. I den elegante Zeitung er den meget plumpt nedrevet; lille Sander er Medarbeider af denne Zeitung, troer jeg; men det siger Intet, der vil komme andre Recensioner. Og hvo kan i vore Dage yttre noget offentlig, uden at vække Partieaand og Misundelse af sin korte Dvale? Det er en Skiersild, som enhver god og stor Digter har giennemgaaet; hvorfor skulde jeg da være fritaget? Lad det altsaa ikke ærgre Dig. Den elegante Recension er skrevet med ligesaa megen Enfoldighed og Uvidenhed som Animositet, og det seer enhver Fornuftig. Med de Ufornuftige have vi jo Intet at giøre.

Vedlagt ligger en Hundepost til Camma fra den 16de Septbr., skreven i Zürich.

Werner, den for nærværende Tid bedste tydske Digter, har været her i Coppet; et Menneske med meget Genie. Skade, at han allerede er 40 Aar gammel, og at en stor Portion af hans Ungdom er spildt paa et Comptoir i Polen som Copiist, eller hvad han var. Det var dog godt, at de ikke fik mig til saadan et Satans Arbeide, til at blive Jurist eller Cancellist. Gud og Du veed, hvad Hierteangst jeg ofte har staaet ud derfor; skiont Du paa den anden Side maaskee mener, at jeg ofte bar Bebreidelserne og Formaningerne, som Slægt og Venner giorde mig, med megen Sindsrolighed.

En Tordenskiold, en Stærkodder, en Thors anden Reise til Jothunheim, en Yduns Bortforelse — lutter Sujetter, som leve i min Siel, som vil digtes, og som dog maae bie, til jeg kommer hiem, fordi jeg paa denne Reise ikke har Tid nok dertil og især Mangel af Boger.

— Nu, Gud være med Dig! Elsk mig og forglem mig ikke, og vær forsikkret om min Troskab og Hengivenhed.

Din

A. Oehlenslæger.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Khvn. 21 Nov. 1808.

Kiære Oehlenschläger!

Det er nu igien en Evighed, siden vi har seet Noget fra Dig; hort fra Dig har vi vel, men ved Andre fra Andre, og det har ikke hiulpet os til at faae at viide, hvor vi kunde skrive Dig hen. Jeg haaber derfor, at Du ikke er vred paa os, fordi Du Intet horer fra Danmark, da Du har Dig selv at anklage som den Skyldige. Vi kjeder os alle over, at vi aldrig faaer Breve, men lever dog tillige i Haabet, at de dog endelig maae komme, da Sandsynligheden unægtelig hver Dag tager til. Rahbek svarede mig rigtignok forleden, at

han fandt ingen større Sandsynlighed i, at vi nu maatte høre fra Dig, end i at Figaro maatte finde sine Forældre efter at have søgt i 30 Aar efter dem. Jeg maatte bedrøvet give ham Ret, men trøstede mig alligevel ved, at han dog omsider fandt dem. — Af et Brev fra Brøndsted til Professor Müller har vi erfaret, at Du efter en sluttet Accord med Cotta har begivet Dig paa Vejen til Mailand. Jeg behøver vel ikke at sige Dig, hvor kiær Din forandrede Plan er mig; jeg har jo aldrig bifaldet det Modsatte. Skal det være Gilde, saa lad det være Gilde! Naar Du kun kommer derfra uden Lede for den Huusmandskost, jeg har at byde Dig og som Du herefter skal tære, saa har jeg intet imod Sviren, endskiøndt det for Øyeblikket svier til mig. Jeg kan ikke troe det kunde gaae Dig, som det er gaaet saa Mange, at det aldrig blev dem ret hiemme, efter at de havde været ude; var det muligt, saa maatte man rigtignok gyse ved saa lang en Rejse, og ingen meer end jeg, der kun alt for meget føler min Ringhed. Var Du kommet hiem uden at have seet Italien, havde jeg altid anseet Din Rejse som ufuldendt.

Nu har jeg da læst Din tydske Aladdin og glædet mig meget over den; men jeg tilstaaer Dig, at naar jeg fraregner Enden, staaer den hos mig tilbage for min fortrolige, vel bekiendte danske Aladdin. Maaskee det kommer noget af, at jeg naturligviis har vænnet mig til den sidste, og ogsaa noget af, at det danske Sprog er mig kiærere end det tydske; men det maae jeg tilstaae, at Du skriver tydske Vers som en Karl. Du tager vel ikke ilde op, at jeg siger min Mening saa reent ud; jeg gior det ogsaa meget for siden at kunne broute af det, da man giør saa mesterlig Nar af mig, fordi jeg efter alle Apparencer vil lade mig cujonere af Dig, naar Du kommer hiem. Fader har foræret mig Aladdin paa fiint Velin; han syntes, at mindre kunde ikke giøre det.

Steffen hilser Dig inderligt; han elsker Dig ubeskriveligt. Jeg kommer ofte til dem og taler om Dig hele Timer i Rad. Hans to ældste Piger læser Dine Sager med den største

Interesse og gider egentlig intet andet læst. I disse Dage er der kommet endnu en lille Beundrerinde af Dig til Verden, som Steffen nok sørger for, lærer endnu i Svøbet at læse og forstaae Oehlenschläger.

Jeg lever ret frisk og vel. Af Krampe veed jeg ikke noget at sige; man synes, jeg er blevet lidt mager, som vel kan være, men da jeg beholder mine røde Kinder, saa kan det jo være det samme med Fedmen. Min Omgang er temmelig udsøgt, og dog nogenlunde istand til at lindre mig Savnet af Dig. —

14 Januar 1809.

Min velsignede gode Oehlenschläger! Du har da nu giort os Alle langt gladere, end vi forhen vare mismodige. Hele Byen jubler, men Ingen meer end Din Christiane. Kunde Du for et Øyeblik kun laane mig lidt af Din Veltalenhed, da vilde jeg vise Dig i sin hele Omfang Din sieldne Lyksalighed; jeg vilde overbevise Dig med de uimodsigeligeste Grunde, at Intet er skiønnere end at virke paa en heel Tidsalder saaledes som Du giør det, og saa dertil at have saa elskværdig en Personlighed, saa godt et Helbred, saa vakkert et Udvortes og saa gode Udsigter; gid jeg havde en Ven ved Siden i dette Øyeblik, som vilde tage Pennen fra mig for at tilføye: og saa øm og trofast en Elskerinde. — — I Onsdags den 11te Januar kom den herlige Pakke, og vi er da nu alle usigelig glade. Tre til fire Dage før gav der sig en Lejlighed, hvor Din redelige Ven Ørsted kunde virke meget for Din tilkommende Skiæbne, og var stærkt ifærd med det tilligemed Din mægtige Velynder. Du kan nu viide, hvor kiærkomne Dine Breve etc. var, der kom som de vare kaldte. Omstændighederne og Dine Ønsker ere for Øyeblikket vidunderlig overeensstemmende. Ørsted vil næste Post fortælle Dig alt udførligt*). — Din „Axel og Valborg“ overgaaer alle mulige Forventninger. Min Fader beder Dig at holde

*) See „Breve fra og til Ørsted“, 1, S. 275 fg.

inde, da han ikke indseer, hvad der berettiger Dig til at være den anden Prindsesse Turandot i at giøre Folk gale; dette er hans Hilsen, som jeg synes kan passere. — Ørsted sendte mig Breve og Bog i det Øyeblik, han fik det; men Axel og Valborg havde været to Timer i vort Huus, forend jeg blev saa lykkelig at læse den; thi da jeg naturligviis begyndte først paa mit Brev, snappede Fader den og slugte den med største Begierlighed. Da jeg blev færdig med Brevet, maatte jeg i Fortvivlelse tage Kiæmpevisen fat om Axel og Valborg, og smukt gedulde mig med, til han blev færdig. Fader sendte strax Bud til Steffen, og han kom, da jeg havde faaet de to Acter læste; men jeg maatte smukt begynde forfra og læse den høyt, hvorved Fader fik den anden Gang tillivs, da den kun havde været faae Timer i Byen. Sophie var ikke ret vel, saa hun kunde ikke nyde den ufortøvet; hvorfor jeg i det Øyeblik, jeg havde endt den hos Fader, gik hen til Hanne og Nicoline Hammeleff og læste den atter høyt til deres største Henrykkelse; siden har jeg læst den for Steffen og hans Kone og havde vist ikke giort det mindste Andet til dette Øyeblik, ifald jeg ikke var bleven saa hæs, at man ikke kan høre hvad jeg siger, hvorfor jeg nu ogsaa læser sagte. Tante har været i Byen i Nat, og benyttet den til at læse A. og V., som jeg i Aftes bragte hende; for lidt siden var hun selv med den tilbage, og nu sidder Reinholdine ligeoverfor mig og læser; hun er gaaet herhen i et gyseligt Veir, da jeg ikke giærne vil lade den komme af mine Hænder. Nys hørte jeg en salig Lyd fra hende; jeg spurgte hende: „har Rygtet pralet?" og hun svarte som Wilhelm. Jeg vilde saa gierne takke Dig for denne Axel og Valborg; men jeg kan ikke som jeg vilde. Jeg har sprunget høyt paa Gaden af Glæde og knuget mine Venner til mit Hierte. — Du er saa god naadigst at tilgive, at Du ikke kan læse et Ord af dette Brev, saa og at de halve Ord er udeladte i Distraction. —

Hvad Du siger om Mad. Staël, er ret Vand paa min Mølle. Delphine har jeg læst mange Gange over for to

Aar siden, og Corinna læste jeg saa Uger efterat den var kommen til Byen; men hvorvel jeg gierne troer, at den sidste staaer over den første, saa tilstaaer jeg, at den første har skaffet mig en større Nydelse. Maaskee den største Grund hertil ligger i: at jeg ved Giennemlæsningen af Corinna græmmede mig over, at Du ikke skulde til Italien; nu derimod, da den Steen er lettet af mit Hierte, læser jeg den igien og sikkert med større Fornøyelse. Nu, min kiære Oehl.! maae det være nok for denne Gang; snart meere; lad mig nu ogsaa snart høre fra Dig. Alle vore Venner hilse Dig kiærligst. Steffen „er gal over Dig“, det er hans Hilsen. —

Fra **Fru Rahbek** og **Rahbek** til **Oehlenschläger.**

Bakkehuset den 14 Jan. 1809.

Kiære, gode Oehlenschläger!

Jeg vil dog skrive nogle Linier til Dem, da go' Søster saameget ønsker det, og da jeg ogsaa selv ønsker saasnart muelígt at sige Dem, hvor usigelig meget Deres Axel og Valborg har interesseret mig, samt at takke Dem for Hunde-Tidenden. — Hverken Hakon Jarl eller Palnatoke — Baldur vil jeg ikke nævne, thi jeg bedrog Dem og mig selv, ifald jeg troede og sagde, at det interesserede mig som Deres andre Arbeider — have saaledes henrevet mig strax, og henrevet mig til den Grad, at det fortrængte al anden Forestilling hos mig. Jeg saae deraf, at jeg hører til Publikum, som De troer dette Stykke vil have meest Interesse for, af hvad De hidtil har skrevet for Skuepladsen; og jeg skammer mig heller slet ikke ved paa denne Maade at høre til Publikum, som jeg heller ikke skammer mig ved den Oprigtighed at tilstaae, at det interesserer mig meest, som virkelig interesserer mig meest, og nødvendigen maae interessere mig meest; thi jeg kan ikke beqvemme mig til at bedrage mig selv eller Andre ved saadanne Leiligheder, fordi en lille

Uoprigtighed altid drager en større efter sig, og jeg desuden hader al Uoprigtighed. — —

Da jeg nu vil overlade Rahbek mit Papiir, vil jeg blot tilføie, at det ikke glæder mig lidet, at jeg nyelig trøstede go'Søster, da hun var elendig over intet Brev at faae, og at De nu saa smukt har sandet Alt, hvad jeg dengang sagde om Dem.

Deres
K. M. R.

Skiøndt jeg hverken har stor Sands eller Stunder til at skrive, har jeg dog ikke kunnet nægte mig selv den Glæde at takke dig for din deilige Axel og Valborg. Jeg kiender i hele den dramatiske Litteratur saare faa Sørgespil, der i den Grad forene classisk Correction med tragisk Interesse, som dette sande Sørgespil; — og det er bogstavelig sandt, at jeg, efter at have læst det, harmedes over ikke at kunne kaste et Stykke, jeg i denne Tid har skrevet: „Trondhiems Befrielse 1658", paa Ilden, og at jeg siden med yderste Væmmelse er gaaet til at lægge sidste Haand paa sidste Act af det, som jeg lige til i Overgaars holdt selv af, som det bedste Dramatiske, jeg havde skrevet. Min Interesse ved dit herlige Stykke var saa meget des større, som jeg saa nøie kiendte Æmnet, hvorpaa jeg ikke allene i mine Ungdoms Aar, da jeg tre Aar arbeidede paa et Sørgespil derover, men og siden kan have liidt Skibbrud, og jeg nu med Beundring saae, at hvad der for os var Klipper og Skiær, hvor vi maatte strande, for dig var blot Sømærker og Vartegn, ved hvis Hielp du bragte dit Skib i denne skiønneste Havn, endnu nogen dansk Sørgespildigter har naaet. Især beundrer jeg den mesterlige Maade, hvorpaa du har faaet Axels Død, der for os Andre var en aldeles utragisk Hændelse, til en sand tragisk Hovedbegivenhed, et Hovedled i den Demantskiæde, der forbinder og forskionner det Hele. — — — Macte virtute! er hvad jeg af Hiertet tilraaber dig, og nylig i Anledning af Begyndelsen af dit Svar paa Abraham=

sons Recension har tilraabt dig i „Tilskueren". Om jeg iovrigt finder Et og Andet i samme Afhandling vel modernt udtrykt, om maaskee ei tænkt, finder jeg derimod dit Sorgespil aristotelisk-antikt.

— Lev vel og elsk Din

Rahbek.

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger.

Chambery 2 Marts 1809.

Bedste Christiane!

I Gaar den 1ste Martii hævede jeg endelig Dunene fra Redet, og floi min Vej fra Genève, for som mine Landsmænd Cimbrerne og Teutonerne fordum at overstige Alperne og gaae til Italien. Ikke uden Møie fik jeg udvirket Tilladelse dertil af Mad. de Staël. Men der hialp ingen flere Grunde og Overtalelser. Siden jeg fik Eders Breve, kiere Venner! og det er kun fire Dage siden, brænder det mig under Fodsaalerne; og jeg kan virkelig uden Affektation sige, hvad jeg eengang har sagt: „At sig min Reise skynder, En Ring, at endes kun hvor den begynder"*). Sandelig, kiere Christiane! Din Glæde har vist ikke været større, da Du fik mit Brev, end min var, da jeg fik Dit. Jeg har i de sidste Tider været meget urolig, og ofte forekastet mig i min Samvittighed, at jeg selv var Skyld i en Uvished fra begge Sider, der i Længden maatte blive smertelig og ængstelig. Jeg har giort det Lovte ved mig selv, at slige sæle Pauser ikke skal finde Sted. —

Jeg sidder her i Chambery, hvor der skal være smukt om Sommeren; men det er et Hundehul om Vinteren. Jeg er reist med Diligencen fra Genf igaar hele Natten, og venter nu paa Diligencen fra Lyon, for Kl. 2 inat (dersom der er Plads) at begive mig paa Veien til Turin. Jeg er

*) „De tre Fødselsdage". Lyr. Digte S. 282.

omtrent i samme Stemning, som for næsten 3 Aar siden, da jeg skrev Dig det lille Brev til i Naumburg, førend jeg kom til Weimar og førend jeg lærte Göthe at kiende. Det er en ubehagelig Tilstand at sidde saaledes muttersene i en fremmed Bye, i et melankolsk Værtshuus, uden at kiende et Menneske; og at være kommet fra en stor Sværm, som man kiendte, fra et Huus som Mad. Staël's. Dog — der kunde jeg ikke blive længer; og med alt det Mad. de Staël overordentlig interesserede mig for sit Genies, sin Godmodigheds og sin Selskabeligheds Skyld, saa har jeg dog ikke lært, og lærer jeg aldrig, at søbe Kaal med Franskmændene. Jeg har ordentlig maattet giøre Vold paa mig for at være noget venligere og snaksommere med dem, da der var en Tid, de beskyldte mig for at have en air dédaigneux.

Hvad kan jeg fortælle Dig om Rousseau's Fødestad? 3 Maaneder var jeg der, saa godt som hos Mad. de Staël. Dog maa Du ikke troe, at blot hendes Anmodning holdt mig; jeg havde meget at giøre med mine tydske Arbeider.

Genferne bruge meget Soirées pour prendre le Thé. Dertil bliver man formelig indbudt hvergang, og det er deres egenlige Cirkler. Jeg veed et Menneske, en Sprogmester Della Bona, der har givet mig italienske Timer i to Maaneder, som kom engang til Mad. de Staël, og som hun lod gaae, fordi han, som en Art Aventurier, ikke kunde være i Aftenens Theecirkel; derimod inviterede hun ham til et Middagsmaaltid. Man faaer ikke andet end Thee og Kage, og saa spille de Whist (eller, som de kalde det, Wisk) etc. — Jeg gior ikke meget af Genferne; det er saadan en naragtig Lilleput-Nation; og de fornemste (de eneste, jeg kiender) giøre ikke andet end leve af deres Penge, naar jeg undtager et Par Professorer etc. Genferinderne ere smukke, maa jeg sige Dig! men kolde og uinteressante. Jeg har sielden eller aldrig givet mig i Samtale med dem. Min eneste Samtale var med Mad. Staël selv. — — Har Du i „Morgenblatt“ seet mit Digt til hende? —

Først i Rom kan jeg nu faae alle Eders Breve. Jeg iler. To Dage tænker jeg kun at blive i Turin, 3 i Mailand; derfra gaaer det til Florenz, hvor jeg vil blive en 8 Dages Tid, og saa lige til Rom. — Jeg frygter for, at Dit Brev i Rom er bedrøveligt; Du har havt Aarsag til Angst, stakkels Pige! Dog nu er jo alting godt.

Af et Brev til Herr von Bonstetten i Genf fra Mad. Brun hørte jeg allerede for to Uger siden fra Dig; og at Carl Brun var forliebt i Dig. Den gamle Bonstetten fortalte mig det i Mad. Staël's og Fleres Nærværelse, at han var forliebt; hvorpaa jeg med en tvungen ironisk Kulde (thi indvendig var jeg ganske jaloux) sagde: „Il est bien bon!" hvorover Mad. Staël hiertelig loe. — Den gamle Bonstetten er et godt Stykke Karl, men et Barn, et letsindigt ungt Menneske paa 60 Aar eller meer.

Fr. Tieck har giort Mad. Staël og Schlegel i Gips; men jeg kan ikke sige, at de ere meget lignende. Han har et smukt Talent, samme Mand; men det er en bidsk, kold-ironisk og dog hidsig Natur, med for høie Tanker om sig selv. Schlegel gior meget af ham, som af alle sine Venner, paa alle Andres Bekostning. Med Schlegel har jeg havt adskillige Smaatræfninger; for Mad. Staël's Skyld og som en god Christen har jeg dog nogenlunde forsonet mig med ham igien. Men ordentlig hans Ven kunde jeg aldrig blive. Han lider mig ikke, fordi jeg ikke er catholsk og fordi jeg ikke holder ham og hans Broder for de to største Lys, siden Methusalems Tider. Med Nøiagtighed har han været mig behielpelig hvad Stilen i mine Arbeider angaaer; men over dem selv har han saa lidt som muligt udbredt sig. Det er ogsaa det Samme.

Nu skulde Du see min „Jesus i Naturen" paa Tydsk. Dette Digt er eengang saa stort som paa Dansk, og meget forbedret og tilrundet. Dette Digt holder Schlegel udentvivl ogsaa for et forfængeligt Spil, fordi jeg i Indledningen siger,

at jeg ikke synger Pavedømmet, saa lidt som Hedenskabet, men Christendommen i sin Reenhed.

— Hils Din kiere Fader og min gamle graahaarede Gubbe paa Frederiksberg fra deres Søn. Levvel, kiere Christiane!

Fra **Oehlenschläger** til **Rahbek**.

Marts 1809.

Bedste Rahbek!

Jeg har med megen Fornøielse læst Din Rostgaard, Din Anna Colbiørnsen og Din Afhandling om Auden. I de tvende førstnævnte Stykker er der ægte historisk Colorit, fædrelandsk Begeistring og lykkelige Scener. Det Eneste, man kunde ønske, var noget mere Stof, noget mere Handling; men det bød Sujetterne nu engang ikke, og Du kalder Stykkerne jo ogsaa selv dramatiske Situationer. „Anna Colbiørnsen“ runder sig ellers mere, og hæver sig mere til Slutningen end „Rostgaard“. Men i denne er nu atter den lykkelige Scene med Huuskarlen. Det har fornøiet mig i Rostgaards Kone og i Anna at see en velskildret Nuance af nordisk Qvindekarakteer, en Mad. Rosing og en Frue Koren for mig. Det Eneste, jeg ønskede hvad Udførelsen angaaer, var at Versene havde været lidt malmfuldere, lidt mere poetiske, uden dog at tilintetgiøre den uaffekterede Eenfoldighed, som giver Digtene det elskværdige Udseende.

Hvad Du i Din Afhandling om Auden siger, kan ikke siges bedre. Denne Afhandling er saare god, og jeg ønskede meget at see det Hele. Rosings Idee om Auden*) kan jeg ikke underskrive; det passede sig ikke for Hakons grandiose Karakteer at spille Gøgler, mindst i det Øjeblik han gik hen at offre sin Søn. Det Eneste, jeg kunde ønske denne Hypothes antaget for, var for ogsaa at see Rosing spille denne

*) At han var Hakon i Forklædning.

Scene. Hvordan gaaer det ham nu? kan han spille? — Det er prægtigt, at Du er bleven Theaterdirekteur; nu har Du vel faaet en god Løn?

Levvel, kiere Ven! bliv ved at have mig kier; jeg haaber, vi skal leve ret lykkeligt sammen, naar jeg kommer hiem.

Din
Oehlenschläger.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Kiobenhavn den 8 April 1809.

Kiære Oehlenschläger!

— — Jeg har i Ordets strængeste Forstand ikke det mindste at fortælle Dig; thi hvorledes Palnatoke er gaaet, vil Rahbek bedre end jeg sige Dig*). Du kan troe, det er artigt nok for mig at sidde paa Comedien og see Palnatoke opføres; Du er Forfatter og Steffen den bedste Spillende. Naar Axel og Valborg bliver spillet engang og Du er hiemme, da vil Henrykkelsen blive endnu større. Axel og Valborg er da det af Dine Stykker, som er meest yndet; naar det banker paa Døren, siger Fader bestandig: „det er om Axel og Valborg", og det er ganske rigtigt. Der gaaer sielden nogen Dag forbi, at vi jo enten faaer Brev fra En eller Anden om det, eller de kommer selv for at bede om det. I Førstningen giorde vi os kostbare, fordi vi ansaae det for Uret at lade Stykket blive saa bekiendt; men vi maatte give efter. Begierligheden er altfor stor. Dette Stykke har bestemt givet Dig mere Renommee, end alt hvad Du har skrevet tilforn. Grevinde Schimmelmann har beklaget sig for mig, at hun aldrig kunde have sin A. og V. hiemme; og nægte at laane det, troede hun dog ikke at være Ret. Hertugen har havt det flere Gange fra hende, og nu nylig begierte han det fra os for at lade det afskrive til at sende Hertuginden. Kort, jeg er

*) Smlgn. Fru R.'s Beretning i „Efterl. Breve til Mynster", S. 48.

ikke istand til at beskrive Dig den Lykke, det giør. — Fader beder mig sige Dig, at han er til Tieneste, ifald Du vil have den Tragoedie, han formoder Du har skrevet siden Axel og Valborg, afskrevet; han har ikke Lyst til at bestille Andet, end skrive Dine Stykker af.

Hvor Du er i dette Øyeblik, har jeg ingen Idee om; at Du allerede skulde være i Italien, tør jeg ikke haabe. Men lov mig, at Du ikke vil troe Dig bunden til at komme hiem til Sommeren, fordi Du skrev, at jeg kunde vente Dig med første Sommerstraale. Jeg indseer meget godt, at det var overilet, og er ikke saa ufornuftig at troe det muligt for Dig; naar Du kommer sidst paa Sommeren, saa maae vi alle takke Gud, synes jeg. Imidlertid staaer det ej til at nægte, at for Din Stilling her hiemme var det vel, Du kom snart, da Din personlige Nærværelse i et Øyeblik, hvor man er saa vel disponeert for Dig, vilde være af væsentlig Nytte.

Professor Müller var forleden hos mig og medbragte et Brev til Dig fra det Skandinaviske Selskab, hvis Indhold var: at Du er valgt til Selskabets correspönderende Medlem. Jeg lovede at giemme Brevet og melde Dig Indholdet.

Levvel, i hvor Du er! Gud være med Dig!

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger.

Rom, April 1809.

Bedste Christiane!

Jeg er da nu endelig i Rom, som Du mærker; men stor har min Glæde ikke været endnu; thi jeg har hele Tiden havt det elendigste Veir, man kan tænke sig. Min Reise i Martz Maaned fra Genf til Florentz var meget lykkelig; Solen skinte daglig, og naar jeg undtager nogle kolde Dage i Mailand, var det saa varmt, at jeg allerede troede mig i en evig Sommer. Men vidt feilet. Med April begyndte det saa deiligt at regne, at en Dag uden Regn var en sand Undtagelse, og saa fremdeles lige til dette Øjeblik. Imellem

Florentz og Rom faldt der den 6te April sex Tommer tyk Snee, og jeg har aldrig kiendt et værre Januarveir i Kiøbenhavn. Dagen derpaa var rigtignok alting smeltet, og alting atter saa grønt som hos os i Mai. Man kan ikke tænke sig bizarrere Contraster. Dette Foraar, sige Italienere, er en Undtagelse fra Reglen, og jeg er da altsaa nu saa heldig, netop at være kommet til denne Undtagelse. Det kunde endda være det samme med Regnen; men saa blæser her ovenikiøbet en saa guddommelig Sciroccovind, lummerheed, mens de brune Skyer bedække Himlen, at Mathed og Dorskhed farer i alle Lemmer, og man har al Forsigtighed nødig for ikke at faae Feber. Carl Brun tog ud paa Landet for et Par Dage siden og kom hiem med Feberen. Jeg derimod, som blev i min Stue og gik tidlig tilsengs, er sluppen med lidt Snue. Man maa være forsigtig her. Selv i smukt Veir, naar man spadserer, maa man vogte sig for den saakaldte Aria cattiva. Paa eet Sted kan der være god Luft, og ti Skridt derfra slet, af en lille Vandpøl, eller sligt. Naar nu Heden kommer, maa man atter tage sig iagt; thi den kommer formodentlig paa eengang.

Uagtet alt det Onde, jeg nu her har sagt om Rom, maa Du dog ikke tænke, at det fortryder mig at være kommen hertil; tvertimod glæder det mig at vide mig i den gamle Verdens Hovedstad, og saasnart Veiret tillader det giør jeg Valfarter omkring for at betragte de gamle Monumenter og Kunstværkerne. Thorvaldsen har glædet mig usigeligt. Det er et sandt guddommeligt Genie, som virkelig „er kommen fra Island til Rom for at vække Kronion til Liv“. I mine Oine er der den samme Forskiel mellem ham og Canova, som imellem Goethe og Wieland. Den sidste: nydelig, let, fransk, plaisant, frugtbar, med et stort Publicum; den første: skiøn, indholdsriig, græsk, begeistret, der føder een Løve, naar Canova føder ti Kattekillinger, og just derfor er mindre beundret af Nutidens Muus.

Jeg kiører imellemstunder omkring med Frue Brun, og morer mig ogsaa tildeels for Carls og Pigebørnenes Skyld ved at komme derimellem; var hun kun ikke saa døv! —

Jeg har holdt Dagbog fra Genf til Rom*); ogsaa her agter jeg at skrive op, hvad jeg seer og tænker. Det Brev, jeg skrev til Dig i Chambery, følger indsluttet. Aarsagen hvorfor jeg ikke afgav det paa Reisen var, at jeg frygtede, det paa sligt et lidet italiensk Posthuus let kunde gaae tabt.

Det Brev, Du sendte mig til Genf, kiære Christiane! var haabfuldt, — det Brev, jeg traf fra Ørsted i Rom, slog atter Vand paa Ilden**). Men Noget maa der jo dog giøres for mig, og jeg kan aldrig troe Andet, end at det maa lykkes.

Hils Sophie og siig, jeg har været hos Lund, som lærte hende at tegne; jeg kiendte ham neppe igien, saadan har han i ti Aar forandret sig. Hvad der meest forundrede mig er: han taler meget godt Dansk nu. Det er en Kunstner med Talent og Flid.

Hos Frue Humboldt, den preussiske Ministers Kone, har jeg været; det er en Dame med megen Dannelse, Kundskab og Godmodighed. Forresten har jeg endnu ikke giort mange Bekiendtskaber, jeg er nylig flyttet ind fra Værtshuset i et Privatlogis.

Fortæl mig nu ogsaa noget om Dig, kiære Christiane! og om Palnatoke, Sovedrikken etc. Jeg maa slutte for denne Gang, da Camma endnu maa have et lille Hundebrev. Gud velsigne Dig!

Fra Fru Sophie Ørsted til Oehlenschläger.

Frederiksberg d 31 Juni 1809.

Min inderlig elskede Broder!

I dette Øieblik er det først, at jeg føler Mod og Kraft til at tale med Dig. Længe, meget længe har det gjæret i

---

*) Opbevaret.

**) Breve fra og til Ørsted 1, S. 275 fg.

mig; ofte har jeg villet tage Pennen for at sige Dig, hvor dyrebar Du var mig, hvor varmt og evigt mit Hjerte hænger ved Dig, men stedse har det manglet mig paa Styrke. I Aften, denne Aften, som følger paa den for os saa kjere Dag, da vor gamle, gode Fader atter fyldte et Aar, i denne Aften, hvor jeg, gjennemtrængt af den Almægtiges Godhed, føler mig Dig i min Lykke saa nær, bryder jeg min lange Taushed. Adam! Du har i Aften tænkt paa os, Din Aand har været om os, og jeg har følt Din Kjerlighed til os. Du er ej vred paa Din Sophie; jeg fortjener det heller ikke, Adam! Der ere saa Mange i denne Verden, som elske Dig; thi Du har gjort saa Mange lykkelige. Du har dog kun en eeneste Søster, og ingen har Du gjort saa salig som hende. Du har nu været saa længe borte fra mig, og jeg længes saa inderlig efter Dig; dersom Gud vil, at jeg endnu i denne Verden skal see Dig, saa troer jeg vist, det er den største Glæde, der kan tildeeles mig. Kom snart; Du kan troe, vor Kjerlighed til Dig vil gjøre Dig godt.

Gud veed, hvad jeg skriver, og om det er noget at sende Dig. Hvad jeg føler, veed baade han og jeg; de varme Taarer rinder over mine Kinder, og det er som mit heele Væsen vilde løse sig op i en salig veemoedig Længsel. „Jeg er ofte saaledes stemt, men ej i den Grad; der er noget saa usigeligt Hojtideligt, Religiøst i min Stemning i Aften — jeg troer, mit Hjerte vilde briste, dersom jeg ej meddeelte mig Dig. Du vil ej heller miskjende det Heftige i min Yttring; tænk paa, at det er en længe tilbageholdt Strøm, som nu flyder med al mit Livs Kraft. Mit Hjerte hænger ej ved meget i denne Verden, men det, jeg elsker, o det elsker jeg som den Evige; thi det er mig et Billede paa ham, et Gjenskin af ham, det er ham selv.

Jeg vil sende Dig disse Linier; de ere skrevne i et Oieblik, da jeg følte mig værdig til at sige Dig, at jeg elsker Dig af mit inderste Hjerte. Du vil i dem gjenkjende Din Sophie, Du vil føle, at hun endnu er den samme, som da

vi hvilede ved hinandens Bryst, og at hun er i Stand til at erkjende og elske en saadan Broder som Du er.

Nu vilde jeg sige Dig noget om Dine sidste Værker. Hvad skal jeg sige Dig? Du er en meget stor og sjelden Digter; jeg har havt en Glæde over Din Palnatoke, over Din Axel og Valborg, som maae ligne Englenes over de fuldkomne Mennesker. Din Valborg er mit høieste Ideal af qvindelig Elskov og Reenhed; hendes uendelige Kjerlighed og kraftige Resignation har gjenvakt, hvad der dybt laae i min Sjel, og det har styrket mit Mod at see det saa klart fremstillet, saa herlig dybt og sandt følt af Dig, hvad jeg stedse holdt for det Fuldkomneste. Det heele Stykke er i mine Tanker fuldkomment og uovertræffeligt, ligesom det er eneste i sit Slags.

Lev vel, Du kjere, kjere Adam! Gud velsigne Dig inderlig. Tænk paa mig og vedbliv at elske mig; jeg er Dig saa oprigtig og kjerlig hengiven.

Sophie.

Fra **Oehlenschläger** til **Christiane Heger**.

Rom, den 18de August 1809.

Bedste Christiane!

Aarsagen, hvorfor jeg ikke før skrev Dig til, er: jeg lurede i eet Væk paa, at der endnu skulde komme et Brev. Hvad jeg især haabede at vide, indseer Du let: Udslaget paa min Ansøgning og Iværksættelsen af den gode Schimmelmanns Løvte. At alting nu lettere og hurtigere kunde udføres, havde jeg Aarsag til at troe, da den fornemste Anstødssteen ved et pludseligt Ryk af Skiæbnen ikke længer stod mig i Veien. Jeg behøver vel forresten ikke at forsikkre Dig, at Abildgaards Død gaaer mig til Hierte, og at jeg gierne havde beholdt en Modstander nogle Aar endnu, dersom Fædrelandet derved kunde have beholdt en udmærket Mand af sieldne Fortienester. — Der er imidlertid intet kommet, og

nu maa jeg endnu engang skrive Dig til, inden jeg forlader Rom; men Haabet om at være ansat, inden jeg kommer hiem, opgiver jeg ikke; jeg haaber, at min Velynder bringer Sagen snart i Rigtighed.

Jeg har nu saa temmelig giort mig bekiændt med det ærværdige Rom og dets Seeværdigheder — dette Rom, som mere og mere nærmer sig til Udseendet af Historiens Grav. Beholde Tingene deres sædvanlige Gang, saa vil det ikke vare længe, før alt det Levende, der betyder en stor Stad, vil forsvinde, og det Nye vil forene sig med det Gamle for at udgiore en Ruin. Endnu seer man Corsoen hyppigt besøgt om Aftenen og de skiønne Damer promenere der; endnu staae de store Palladser stolte udvendig, endskiønt de indvendig, nogle Billedgallerier undtagne, ere forfaldne og næsten tomme. Saaledes stemmes man her ganske til at leve i Betragtningen af en forsvundet Tid og Tilstand. Hvo der ikke beskiæftiger sig med Kunsten her, maa kiede sig ihiel; thi de fattige Romerfamilier, nedtrykte ved Omstændighederne, holde sig inde hos sig selv, og det er vanskeligt at giore Familiebekiændtskaber. Musik og Sang klinger endnu hist og her yndigt og skiønt som Livstegn i det døde Stille.

Jeg har besøgt Egnene heromkring, der ere ligesaa skiønne, som Campagnen, den store Slette, hvori Rom ligger, er gold og nøgen. Jeg har været i Tivoli og seet Levningerne af Horats's Villa, det herlige Vandfald og de stærke tilbageblevne Rester af Mæcens Pallads. — Utaalelig er Heden her i Begyndelsen, inden man vænner sig dertil; paa denne første lille Reise følte jeg den ret, naar jeg kom ud af de kiøle, skyggefulde Lunde og maatte vandre over solafbrændte Marker, hvor man ikke saae andet end svedne Straae, de forfærdeligste Hære af store Græshopper, Fiirbeen og hist og her Slanger. Ved Grotta ferrata, et Kloster et Par Miil fra Rom, har jeg en 3 Ugers Tid boet med Riepenhauserne. Her manglede vi alle Beqvemmeligheder til Livets Ophold; kun de store,

kiøle Stuer i et forladt Sommerpallads husvalede os for Heden. Men saa kom Sciroccoen, og naar den kommer, er der ingen Hielp, da maa man gabe som en nyfødt Spurveunge; da er det lige saa hedt i Skyggen som i Solheden, lige saa lummert i den frie Luft som i Kammeret. Der lægger sig da en tyk Jord-Dunst rundt om Horizonten, og naar Solen gaaer ned og staaer op, gløder den i denne Dunst som en rød Kugle, indtil den mat og bleggunl ganske slukker sig. Meget stærk oplevede vi den i Grotta ferrata; smaa Lys stege om Aftenen op fra Jorden, og Dunsten kom saa nær, at vi ikke kunde see de allernærmeste Bierge; smaa Jordskiælv vil man have bemærket. — Siden tog jeg til Albano og var 8 Dage der hos Fru Friederike Brun. Albano har meget skiønne Egne; hver Aften reed Mad. Brun og jeg, og undertiden Ida, ud paa Esler for at nyde Naturen. Her er det gamle Alba longa; man seer ret ved at sammenligne disse Egne med Rom, hvorledes de Stakler Romulus og Remus med deres Kammerater fik det Stykke, som ingen af de Andre gad havt. Naar man fra Frascati seer ned paa Rom, ligger denne store Stad næsten usynlig nedsiunken i den nøgne Hede, og Ingen skulde giore sig en Idee om, at den havde været den gamle Verdens Hovedstad, naar man ikke vidste det. Naar her ingen Scirocco er, saa har Italien det Behagelige, at saasnart Solen begynder at dale, er det kiolt og frisk, og man kan spadsere. Den rige Vegetation, de skiønne Biergegne fortiene al Lov og Priis; men saaledes som Mad. Brun priste det, kunde jeg paa mit Esel ikke følge med, og derfor gielder jeg ogsaa i hendes Øine for et Menneske, paa hvem Naturskiønhederne ingen Virkning gior, fordi jeg holder Egnen ved Fredensborg og ved Springforbi i den skiønne Aarstid for lige saa skiøn som Albaner-Egnen. —

Forresten har jeg levet ganske studenticost med Koes, Thorvaldsen, begge Riepenhauserne og et Par andre unge tydske Lærde. Vi spiste til Middag sammen og giorde saa smaa

Aftenselskaber, snart hos den Ene, snart hos den Anden, hvor vi med Spegeskinke, Salat og bruun Romerviin giorde os lystige, sang og gantedes. Den gamle Maler Müller, langt mere værd som Digter end som Maler, skiønt han med Dievels Magt altid vilde være det sidste, var ofte med os, og denne Mand, som er imod de 60 Aar, seer ud som en Mand paa 40 og har ganske endnu den ungdommelige Kraft og Munterhed. Han har sandt Digtergenie; Heinze har villet skildre ham i Ardinghello; han er en stor Elsker af min Musa. — Hvad Musen angaaer, saa maa jeg vel ogsaa skrifte Dig, at mit 5 Maaneders Ophold her i Rom ikke blot har frugtet ved Betragtning, Læsning, Fornøielse, Samliv, men at jeg i denne Tid tillige lykkelig er bleven forløst med en ny Tragoedie. Af Carl Brun har Du maaskee hørt tale om den første Akt af min Correggio, og det hielper altsaa ikke at lægge Dølgsmaal paa Sagen. Din gode Fader kan da, hvis han vil, faae noget at bestille, naar jeg kommer hiem; hils ham og siig ham tusind Tak for hans elskværdige Godhed i alt hvad mig og mit angaaer.

Hvor længes jeg nu, kiere Christiane! efter at komme hiem til Eder. Neapel faaer jeg ikke at see; Aarstiden er mig for heed, og Reisen stor nok alligevel, og Pige, Familie, Venner, Fædreland, Virkekreds trække mig mere end Udsigter, Træer, Citroner og Oranger. Jeg reiser med Koes over Florenz til Montenero ved Livorno for at besøge Ministeren Schubart nogle Dage, Frue Schimmelmanns Broder. Saa igien over Florenz og Mailand til Coppet og besøge Mad. Staël nogle Dage. Hos Goethe, hvis det er muligt, gior jeg ogsaa et lille Kik-ind, og saa hiem. Midt i November haaber jeg at være hiemme. Skriv mig til engang endnu, strax Du faaer dette Brev; maaskee er jeg i dette Øjeblik ansat, i det mindste kunde jeg være det. Hils Rahbek og Ørsted og tak dem for deres kiere Breve. Bed dem undskylde, at jeg ikke svarer; vi kan nu snart mundtlig snakke

sammen, det er bedre end i et Brev. Vore Fædre, Søstre, Brødre og Svogre maa Du hilse paa det kierligste fra Din

Oehlenschläger.

Florents 21 Septbr. 1809.

— Jeg gik ikke tilbage den kortere Vei, over Siena, som er afskyelig hæslig; men den noget længere over Perugia, som er usigelig skiøn. Vi saae paa Veien de skiønneste Biergegne, Vandfaldet ved Terni, der er mageløst; i Perugia den gamle Malers (Perugino's) Freskobilleder. — Siden gik det over Cortona og Arezzo, Petrarca's Fødebye, til Italiens Blomsterstad Firenze, hvor jeg nu anden Gang saae min italienske Yndlingsbye*). Thi ligesom Rom med sine Ruiner og Kunstsager er Archivet for den længst forsvundne romerske, latinske Tid, saaledes er Florents Udtrykket for den blomstrende italienske Storhed. Naar man staaer paa Pladsen ved det gamle Slot, seer den ærværdige Ridderborg Palazzo vecchio, Logen med Benvenuto Cellinis Perseus, Johannes Bolognas Billedstøtte af Cosmus den første paa Pladsen, og Hiørnet af det florentinske Gallerie, bygget af Vasari, titte frem, da føler man sig ganske tilbage i den medicæiske Tid. Dette florentinske Gallerie indeholder de guddommeligste Skatte af Støtter og Billeder, og var det Tempel, hvori jeg daglig forrettede min Andagt, endskiønt de skiønne og talrige Kirker vel ogsaa kunde indbyde dertil. — — Vi droge derpaa over Pisa til Livorno og Montenero. Min Higen efter at komme hiem bragte mig til med en Slags Misfornøielse at giøre denne Zikzak. Men jeg fortrød ej at have lært at kiende Schubart og hans Familie; hvor vi i en smuk Løvhytte celebrerede Baronessens Fødselsdag, hvor vi havde det hellige Hav lige for vort Øje under vor Fod, og hvor vi under Glassenes Klang raabte mangt et Hurra, som vi bade Bølgerne at rulle til vort Fædreland. —

---

*) Smlgn. „Erindr." 2, S. 208 fg. og 188.

Fra Christiane Heger til Oehlenschläger.

Kiøbenhavn den 25 September 1809.

Kiære Oehlenschläger!

Jeg skal nu efter Dit eget Forlangende skrive Dig til og det for sidste Gang. Mit Brev vil kun faae liden Interesse for Dig; thi det Du vil, jeg skal skrive om, veed Du rimeligviis i dette Øjeblik, ifald Du, som jeg formoder, har været hos Schubart, og desuden faaet et Brev, Ørsted skrev til Dig først i August. Muligt er det imidlertid, at Du ikke har nogen Efterretning fra disse to Kilder, og jeg vil derfor kortelig sige Dig, hvad Du i saa Fald bør viide. Du er ikke ansat, og bliver det ikke før Du kommer hiem, om Du end blev nok saa længe ude; derimod vil det skee ufortovet, naar Du har fremstillet Dig for Kongen. Han er Dig særdeles gunstig, og som man paastaaer, skal han ordentlig længes efter Dig. Som Konge handler han i alting selv, og hvo der attraaer noget Embede eller anden Naade, skal henvende sig til ham selv; saaledes vil han det skal være. Schimmelmann tvivler ingenlunde paa, at det gaaer Dig godt: han har ofte talt med Kongen om Dig, og forsikkret mig, at de havde eens Tanker om Dig, og holdt for, at Du burde have det godt, naar Du kom hiem. —

Hvor jeg glæder mig til Din Hiemkomst, det kan jeg ikke sige Dig, min velsignede gode Oehlenschläger! men dog tænker jeg ikke paa den uden Skræk. — Jeg har levet meget vel i Sommer, for det meste har jeg været paa Landet, snart hos Tante, snart hos Bruns, snart hos min Grevinde paa Solyst; nylig har jeg tilbragt 3 Dage der, og Du kan troe været lykkelig hos de velsignede Mennesker. Du troer ikke, hvor sødt de paaskionne Dit Værd som Digter og hvormeget de elske Dig som Menneske; den mindste Ting, der angaaer Dig, interesserer dem. Gudskeelov, at Din Pige ogsaa interesserer dem; men hvad siger Du, ifald Grevinden forkiæler mig til Du kommer? dog, det har vel ingen Nød. I

dette Øyeblik faaer jeg et Brev fra hende, hvori hun siger, at hun vil sende en Vogn ind efter mig, for at jeg kan komme ud til hende og tale om Dig og den Glæde at faae Dig hiem. Hvor jeg længes efter Correggio!!! Det er velsignet at have en saadan Glæde tilgode. Du skal læse den for mig og min Grevinde paa engang; vil Du ikke nok det?

Din
Christiane.

Fra Oehlenschläger til Christiane Heger.

Hamborg den 14 Novbr. 1809.

Bedste Christiane!

Jeg skynder mig med et Par Linier at give Dig Underretning om min lykkelige Ankomst til Hamborg. Jeg havde gierne paa denne Dag været i Kiøbenhavn hos Eder, da jeg veed det havde glædet Dig; men det var mig umuligt. Jeg vil da slaae mig til Taals for dennegang og med min gode Landsmand og Staldbroder P. Saabye drikke Eders Skaal idag; jeg veed, I drikke atter min.

Jeg bliver her en 3 Dages Tid, for at hvile mig lidt ud; derpaa reiser jeg og tænker i 4 Dage at giøre Reisen. Om otte Dage kan Du altsaa vente mig paa Frederiksberg eller Kiøbenhavn, hvor Du vil; jo før jo heller ønsker jeg at see Dig. Kun skulde det giøre mig ondt, hvis Du et Par Dage maatte vente forgieves; thi saa ganske nøie er det umuligt at bestemme.

Mundtlig mere, min bedste Pige. Det er længe siden jeg kunde sige Dig det.

Solen skinner paa min Fødselsdag for første Gang efter 14 Dages Taage; jeg holder det for et lykkeligt Varsel.

Din
Oehlenschläger.

Fra Winckler til Oehlenschläger.

Kjøbenhavn d. 14de Decbr. 1807.

Kjere Adam!

Jeg har en umaneerlig Lyst til at skrive til Dig, skjøndt jeg let begriber, at Du aldrig faaer dette at læse; i det ringeste ikke forend Politiemesteren renoncerer paa sin Ret til at læse det først. Seer Du! I Gaar var det den 13de Decbr., og i Gaar sendte Sophie mig en nysselig Tobakspung med en Guld-Æskulaps Stav til Pibekradser. Skjøndt jeg nu naturligviis heller vil bære min Tobaksforraad — som Camelen sit Vanddepot — i Maven, end komme det i denne nysselige Pung, og skjøndt jeg heller vilde udbede mig Tilladelse at kradse min Pibe ud med Kongens Sceptерspidse, end med den alt for betydningsfulde Stav, saa blev jeg dog gyselig glad. — At Du imidlertid ikke skal klage over medias rapi in res, saa vil jeg gaae lidt tilbage og fortælle Dig: da Engelskmændene havde gjort Landgang, og Qvinder og Børn og Orkesløse intet andet gjorde end vride deres Hænder og raabe Vee over Verdens Ondskab og Engelskmændenes Soldater, da brast Egoismens og Jalousiens og Conseqventsens og Stolthedens Pantser for mit Bryst, og en Formiddag — da saa Øjeblikke vare mine egne — ilede jeg op til Sophie, for at see, hvorledes hun havde det, og for at sige hende, at Engellænderne ingen Ting kunde gjøre os. Jeg traf hende temmelig roelig, roeligere end Ørsted. Faa Dage efter begyndte Bombardementet, hvis Skrækkelighed Du vel tilfulde kjender. Bunden til mit Hospital kunde jeg ikke komme ud at erkyndige mig om mine Kjeres Skjebne. To Dage efter Capitulationen kom Ørsted ud til mig og fortalte mig, at de deels paa Christianshavn, deels paa Amager havde søgt og funden Sikkerhed. Siden den Tid er jeg vedbleven at komme i Huset, og er nu endelig kommen i Forstaaelse med — det vil sige til at forstaae — Sophie. Endog fordums Irringer og Misforstaaelser have

vi begyndt at berøre og forklare. Ogsaa om Dig — Du irrende Ridder! — tale vi tidt. — Med Steffens er Du Uvenner, — siger Din Søster. Er det sandt? At Du kunde komme op at slaaes med Steffens, det kan jeg nok begribe; men at Du kan blive Uvenner med ham, det er mig ubegribeligt. —

d. 25de Mai 1808.

Din Hakon Jarl blev, „efter min individuelle Meening", givet særdeles vel, og langt over mit Haab. Foersoms Olaf var noget af det Fuldkomneste, jeg har seet paa vores Theater. —

d. 29de ejusd.

„Besøg Sophie stundom, om Du ikke vil ofte!" siger Du. Det er endnu ikke to Maaneder siden, at jeg besøgte hende tre Gange om Dagen. Ørsted laae syg af en meget heftig Nervefeber og havde ikke endnu begyndt sin Reconvalescence, da Sophie blev angrebet af en grasserende Catarrhalfeber, som Callisen, der ogsaa kom der engang imellem, men iøvrigt overlod mig Praktiken, kaldte Meslinger. Nu ere de begge raske og opholde sig for nærværende Tid paa Frederiksberg hos Din Fader; hver 2den, 3die Dag gaaer jeg derud, da Sophie endnu laborerer af lidt Øjensvaghed.

Er Abrahamsons Recension over Dine nordiske Digte kommen til Din Kundskab? Hvor han recenserer det „Nordiske" er han ret brav, men „Digtene" skulde han ladet være i Roe. — Hvad vil Baggesen nu her igjen? han var nær bleven stenet sidst for sin Gjenganger, som jeg ellers gottede mig ved.

Du skulde i største Hast have skrevet en Sørgecantate til Christian den 7des Ligbegjengelse; det er et af de Arbejder, som betale sig godt. Jeg har hørt, at det nu skal være overdraget til Sander. — — —

Frederiksborg d. 30te Junii 1808.

Nu ere vi da begge to skildte fra vores Fodeland! Du noget længere i Rummet; jeg maaskee meget længere i Tiden. Kjedsommeligt er det mig at fortælle Dig, hvad jeg gjør her,

men jeg maae vel. Viid da: at man faldt paa her at oprette et stort Felthospital for Armeens Avantgarde, og at man ligeledes faldt paa at ansætte mig som Overlæge — med en rød Kjortel — ved samme; om jeg havde Lyst til at ansættes, det faldt man ikke paa at spørge. — Kort førend jeg drog herud, gjorde jeg en Reise paa 3 Dage i Selskab med Sophie, Asse, Din Fader og en af Sophies Kammerjomfruer. Denne Reise var som den, især da Veiret ikke var gunstigt, maatte være: en Blanding af kjedsommelige og lyksalige Øjeblikke. Den endtes — o! at mit Liv maatte endes saaledes! — med et Kys af Sophie, — et Kys, som jeg nu har havt tilgode i 14 Aar. Hvor det er kjedsommeligt, at Du er Sophies Broder! med Dig lader der sig nu intet videre tale om dette Kys, og dog var der endnu meget, jeg kunde have Trang til at sige. Jeg tilføjer blot, at det fra hendes Side var et ganske simpelt Kys, som hun gav mig i sin Mands og Faders Nærværelse, og som hun, blot af Medlidenhed med sin landflygtige Broder, gav med sin hele „Barnlighed og Varme". — Jeg saae endnu engang Sophie inden min Afreise, men det skulde jeg have ladet være. Vel var hun ogsaa dennegang usigelig blid og god, men der vare Fremmede, og vi toge en høflig Afsked fra hinanden. Jeg har skreven hende til herfra, men Gud veed, om jeg faaer Svar; hun har just ingen synderlig Inclination til det Skriverie, som hun selv har sagt mig.

Nu har jeg talt nok om mig, og nu gad jeg nok tale lidt om Dig: thi med Dig vil da formodentlig hverken jeg eller dette Brev komme til at tale i lang Tid. Hvor er Du i Verden eller udenfor den? Intet Menneske veed noget sikkert om Dig. Som „der Alte überall und nirgends" vil En have seet Dig i Frankfurt, en Anden hørt Dig endnu i Paris, en Tredie vide Dig paa Vejen til Italien o. s. v., altsammen næsten paa een Tid. Brugte Du, som Baggesen, Gjengangervæsenet, da kunde sligt endda nogenlunde lade sig forklare. — — —

Frederiksborg d. 23de Novbr. 1809.

Hvad der ligger imellem denne Dato, og den, da jeg sidst snakkede med Dig, er virkeligen baade for langt og for kort til at afhandles skrivtlig. Jeg længes inderlig efter at stikke mine Fingre i Dine Navleboer; thi for troer jeg ligesaalidt som Thomas, at Du virkelig er tilstede her imellem os. Og derfor er jeg vis paa, at Du i Morgen tager Dig en Extrapost og kjorer ud til Din

Bernt W.

Efter Hjemkomsten.

Fra J. H. Voß (den Jugre) til Oehlenschläger.

Heidelberg d. 26 Aug. 1810.

Dein Brief, mein bester Öhlenschläger, hat mir und den Meinigen unsägliche Freude gemacht. Wir gratuliren Dir zu deinem Glücke, und bitten, Du wollest auch fernerhin die Rechte der Freundschaft in Ehren halten; denn wahrlich, nächst deinem Weibe und deiner Schwester liebt Dich am innigsten das Vossische Haus in Heidelberg.

Deinen Palnatoke hatte ich schon zurückgesandt 4 Wochen ehe dein Brief kam; ich erhalte ihn aber bald wieder, weil ich in 14 Tagen nach Stuttgart gehe, und dann werde ich die 2 Stellen nach Vollmacht und Einsicht noch einmal durchnehmen. Deine Anmerkung ist sehr brav. Ich werde sie mit geringer Veränderung voran „statt der Vorrede, Fragment eines Briefes" abdrucken lassen. Gern möchte ich von Dir noch ein Paar Anmerkungen erpressen, wenigstens eine historische über die Streiterwuth*). — Axel und Walburg ist mir das Liebste von allem. Ich habe es in Heidelberg dreimal vor

---

*) „Berserkegangen". — Voß var ham behjælpelig med Udgivelsen af hans Værker paa Tydsk hos Cotta. (Smlgn. „Erindr." 2, S. 213 fg.).

einem großen Auditorium vorgelesen — dann einmal zwei Meilen von hier in Weinheim, wo ich mit meinem Bruder und einigen Freunden den Rector Grimm, einen warmen, empfänglichen jungen Mann besuchte. Mit dem saßen wir in einem schönen Gartenhäuschen an einem heitern Abende, und ich las vor. Wie ich zu Ende war, ging die Sonne unter. O mit welcher Liebe haben wir da von unserm Öhlenschläger gesprochen, wie feurig seine Gesundheit getrunken. Nachher ließ ich den Dichter Öhl. fahren, und erzählte meinen Freunden vom Menschen Öhlenschläger. Ja, Du weißt es nur halb, wie lieb wir Dich haben, Du reiches und warmes Herz! — Kämst Du jetzt nach Heidelberg, wo die Besseren schon vertraut mit deinen Schriften sind, würdest Du den Enthusiasmus für Dich recht bemerken. Und so ist es auch in Weimar, wie mir die Hofräthin Schiller, die mit ihren Kindern jetzt hier ist, alle Tage erzählt. Aus einem Briefe von Stephan Schütze las ich bald nach deiner Abreise aus Weimar, Du wärest ganz mit Göthe zerfallen, was mich nicht wenig schmerzte, nicht bloß deinetwegen, sondern auch — und mehr noch — seinetwegen. Aber Göthe soll mit rührender Liebe von Dir sprechen, wie von der Zierde und jezt bald einzigen Stütze unserer deutschen Poesie. Der St. Schütze hat sich „das Lügen so angewöhnt, daß er es gar nicht mehr laßen kann." Wenn Du seine „Abentheuerliche Reise" gelesen hast, so frage ich: ist das Poesie oder Lüge? — Er meint das erstere, ich das leztere.

Aber was habt ihr für ein Publikum! Zu meinem Erstaunen lese ich die Anmerkung zu Knud Laward von Sander: „Es rang um diese Ehre der Aufführung mit einem anderen Trauerspiele: Palnatoke von Öhl., und erhielt den Sieg." — Wer sind die Schiedsrichter gewesen? — Ich gestehe, daß Sander nie mein Liebling war, wiewohl ich ihm etwas Talent nicht absprechen will; und dieser Knud Laward, einige Scenen abgerechnet, welch unendlich mattes Zeug ist es! Solche Stücke erhalten aus schnödem Vorsaze, auch mal etwas

zu bedeuten, ihr Dasein, und entspringen nicht aus der mächtigen Fülle des Genius. Sind die Dänen Anhänger eines Deutschen geworden auf Unkosten ihres edelsten Landsmanns, so ziemt es uns Deutschen des Dänen Ehre zu retten — und thut es kein anderer und besserer, so thu' ichs, sobald Dein Palnatoke da ist. — Sander ist ein unwürdiger Deutscher. Er macht sich über uns lustig, um den Hefen eures Pöbels zu gefallen, und das muß die Guten unter euch auch von ihm abwenden.

Ums Himmels willen schicke bald Deinen Correggio an Cotta. Ich weiß mich vor stürmischen Anfragen: wann ich ihn erhielte, gar nicht mehr zu fassen. Meine Mutter hat schon seit einem halben Jahre einen großen Thee darauf gebeten.

Mein Vater, meine Mutter, mein Bruder und Deine unbekannten Freunde — alles grüßt mit herzlicher Liebe. Meine Eltern wünschen, Du mögest sie mit Deiner Christiane besuchen. — O thu es, so lange wir alle noch leben — thu es!

Ich bin wieder krank, sonst hätte ich mehr und ordentlicher geschrieben. Mich plagt die Gicht wieder, mein einziger Feind auf Erden.

Die Schiller, die ich eben gesprochen, grüßt Dich und Deine Christiane vielmal. — Neulich schrieb ich an den Grafen Leopold Stolberg, sein erstes müsse sein, daß er Deinen Hakon Jarl kommen ließe. Der Olaf muß seinem Herzen wohl thun.

Ich drücke Dich an mein Herz, Du treuer Freund.

Dein

Heinrich Voß.

Fra **Hammarsköld** til **Oehlenschläger**.

Stockholm 5 Febr. 1811.

Herr Professor!

Med Herr Professorns rättvist vundna ryktbarhet, lärer Herr Professorn vara van vid att af oss andra små-menniskor öfverhopas med fada ärebetygelser. Det är dock icke

endast af vördnad för Skalde-geniet i allmänhet, som en svag röst från Broderlandet blandar sig ibland Herr Professorns landsmäns fortjusta lofjubel; Herr Professorn har egnat en skön minnesblomma åt vår dyrkade, men snart förlorade Kronprins*), och det är således äfven tacksamheten, som bjuder att hembära Herr Professorn ett offer. Och till detta offer har jag valt ett exemplar af en tidsskrift**), som med detta Häfte, under min redaction, börjat att utgifvas, och med hvilken mina landsmän behagat förklara sig synnerligen nöjda. Då Svenska nationen, i vittert afseende, just icke är af någon betydenhet, kan det väl icke stort smickra Herr Professorn, att underrättas om det Herr Professorn af den är känd, öfversatt och älskad; dock har jag den Redacteurs-fåfänga att tro, att det för Herr Professorn icke skulle vara utan interesse att se en Konstälskande Svensks omdomen öfver Herr Professorns Skaldestycken, och hans åsigter af Herr Professorns bemödanden att dana en Nordisk Poesi. Och detta skjäl har äfven medverkat att bestämma mig till att öfverlemna Herr Professorn detta häfte, der Herr Professorns Poetiske Skrifter och Nordiske Digte äro recenserade, såsom de första sköna blomster, som den återvundna freden, och den återöppnade communicationen länderna emellan, från Danmark förskaffat oss. Herr Professorn lärer utan tvifvel märka ett bemödande hos Recensenten at skapa sig ett eget, på skjäl grundadt omdöme öfver sköna Konststycken; och om Herr Professorn än icke skulle vara ense med Recensentens åsigter och reflexioner, anhåller jag dock, at Herr Professorn måtte vara öfvertygad om den varma innerliga högagtning, hvarmed jag tecknar mig

Herr Professorns ödmjukaste Tjenare,
L. Hammarsköld,
Amanuens vid Kongl. Bibliotheket.

*) Digtet: Christian August fra 1810. (Lyr. Digte, 2den Deel).
**) „Lyceum".

Fra Biskop Bugge til Oehlenschläger.

Trondhiem 24 Sept 1811.

Deres Velb. modtager herved Brev fra en Mand, De formodentlig aldrig har seet, men som i flere Aar har beundret Dem. Deres sande Digter-Talent, Deres dybe Blik ind i Sandhedens inderste Helligdom, Deres Ahnelse om, hvad vor vantrevne Art engang var, Deres Overbevisning om, at det, Dagens Bogorme kalde Religionens Skal, netop indeholder dens Kierne, og at det, man hidtil antog for Kierne, nærmest torde være Skal; alt dette, og de mange glade Timer, Deres Digte forskaffede mig, vakte det Ønske hos mig, at see Dem som Medlem af vort nordiske Selskab. Jeg foreslog det, og eenstemmig blev Valget antaget. Her sender jeg Diplomet; æqvi bonique consulas, precor.

Med sand Hoiagtelse er jeg

Deres Velbyrdigheds ærbødige Tiener
Bugge.

Fra Oehlenschläger til Fru Rahbek.

Af „Ny Hundepost“
for
Den 19de October 1811.

Kiøbenhavn 19 Octbr. 1811.

Kiere Veninde!

— Det var paa en Tid, da Land og Hav adskilte os — mener Hunden —, at dette Postvæsen blev oprettet, for paa en kløgtig Maade at tilintetgiore Rummet, som skilte os. Men, mener Hunden, det er ikke Rummet, som er den værste Adskiller her i Verden. Over Bierge kan man klattre og over Søer kan man seile; men igiennem menneskelige Characterer, Handlinger og Væsen kan man ikke bryde.

Nu mener dog Hunden, at det Samme, som bragte Karen Margaretha til at holde en Klat af Adam Oehlenschläger

i gamle Dage, existerer endnu, og har han ikke forbedret sig, saa er han sig selv bevidst, at han ikke er blevet værre, end han nogensinde var. Om hun nu ogsaa maaskee skulde have været vred paa ham over Et og Andet, saa kan denne Vrede dog umulig strække sig til Overbeviisning om total Tilintetgiorelse af det for Elskværdige. Og ligesaa gaaer det ham med hende.

Det kan da altsaa ikke være Karen Margaretha og Adam Oehlens., der ere ved indvortes Grunde skilte ad ved en svælgende dyb Befæstning. Og at to gode Mennesker, som høiagte hinanden indbyrdes, og som i Grunden intet har giort hinanden indbyrdes, skulde henleve deres Dage i Nag og Fortornelse, synes Hunden (der dog kun er et Bæst), er Synd for Gud. Hvor meget mere maa det da forekomme os saa, som er Mennesker! Hunden altsaa (den lille godmodige Dæmon med logrende Hale, der stedse fulgte mig) har overtalt mig til varmt og kiærligt at række Dem Haanden paa Deres Fødselsdag, uden Frygt for, om De vilde tage derimod eller ej. Thi giør hun det ikke, sagde den, saa har Du dog giort Din Pligt, og det maa være Dig nok.

Vil De nu som jeg, kiere Veninde, saa gaaer Hundeposten igien. Thi vel er det min Siel aldeles imod at leve i et halvt og stramt og lunkent Venskabsforhold med usympathiserende Mennesker af en mig fremmed Verden —. Men Intet i Verden skal bringe mig til at holde op at elske Dem, om De endogsaa, for min nødvendige Oprigtigheds Skyld*), skulde fremture med at harmes imod mig.

Deres
Adam.

Hunden bad ikke forsmaae medfølgende Bøger. Jeg har ikke Andet, og vilde gierne giøre go' Søster en lille Foræring paa Geburtsdagen.

*) Smlgn. med dette Brev „Erindr." 3, S. 15—16, der skildrer begyndende Uovereensstemmelser mellem Oehl. og Rahbek.

Fra Fr. Schlegel til Oehlenschläger.

Wien 17. Jan. 1812.

Erlauben Sie einem alten Bekannten und Freunde, sich bey Ihnen in Erinnerung zu bringen, und vor Ihnen zugleich mit einer Bitte und Einladung wieder zu erscheinen. Ihre Mitwirkung zu dem „deutschen Museum", wovon ich die Ankündigung beylege, würde mir um so willkommener seyn, da mein Hauptzweck bey dieser Zeitschrift auch die allgemeinere Verbreitung und Würdigung nicht bloß der altdeutschen, sondern auch der altnordischen Dichtkunst, Sage und Götterlehre ist. Alles was Sie irgend dafür, sey es Poesie oder Prosa, uns geben wollten, würde sehr willkommen seyn. Ich habe in der letzten Zeit Dänisch gelernt, und Sie dienen mir jetzt in Ihrer nordischen Dichtung als Wegweiser zur Edda. — In Ihrem deutschen Axel u. Walburg fand ich viel Schönes. Es wird, glaube ich, nächstens hier gegeben werden. Aber doch scheint mir es, als behandelten Sie uns Deutsche etwas stiefbrüderlich und behielten das Auserlesenste Ihrer Dichtungen zurück, um es in der dänischen Muttersprache niederzulegen. Ich hoffe mich bald einer Antwort von Ihnen zu erfreuen, und bin Ihr Freund

Friedrich Schlegel,
k. k. Hofsekretär.

Fra Rask til Oehlenschläger.

Kjøbenhavn etc. *)

Hr. Professoren vil, håber jeg, ikke fortryde på den Åbenhjertighed, hvormed en Tilhører tager sig den Frihed her at fremsætte nogle Anmærkninger over sidste Forelæsning. Den samme åbne Tilstaaelse tror jeg det Pligt imod vor

*) I Brevet, som er uden Tidsangivelse, bruges det dobbelte a, som er omtalt i N. M. Petersen's Biogr. af Forf.; istedetfor dette er sat å. Ellers er Skrivemaaden fulgt, som den findes.

gamle herlige Litteratur at fremsætte på ethvert Sted; men jeg kunde allermindst ville, at den på anden eller tredie Hånd skulde komme til Deres Kundskab, og det såmeget mindre, som den egentlig ikke angaar Hr. Professorens højst interessante Forelæsning selv, men kun fornemmelig de oplæste Prøver af den gamle Poesi.

Disse Oversættelser synes mig da at stå i en altfor uhyre Afstand fra Originalerne, især hvad den over Hákonarmál angår, som man uden Overdrivelse kan antage at have tabt 9/10 af sin oprindelige Ånd og Skjønhed. Den islandske Poesi er med sit Bogstavrim fortrinlig skikket til at stille os Handlingen for Øje (eller rettere for Øre), og hvad man hos Homer og Virgil roser i et eller to Vers, kan her findes på hver Side. Vore Skalde have, uden måskje at tænke derpå, alle Øjeblikke benyttet sig af denne Sprogets og Poesiens Indretning, men få eller ingen har gjort det smagfuldere end Eivind Skaldespilder i Hakonarmál. Dette såvelsom den øvrige Skjønhed syntes næsten ganske henvejret i Oversættelsen, der ikke var stort andet end en mat og kold Indholdsfremsættelse af hvert Vers. F. Eks. 2det Vers, hvor Indledningen ender med at fortælle Stridens Begyndelse på en højst malende Måde:

„drupdu dólgar
enn darrar hristust
upp var þá
hildr of hafin“ *).

Man hører her ligesom Striden begynde med et frygteligt Anfald, og kommer derpå til Ro for at betragte, hvorledes det videre gik til. Men dette Sted var ganske ubetydeligt i Oversættelsen, og nogle, som kjendte Originalen meget nøje, troede det rent var udeladt, hvilket jeg dog be-

*) Fjenderne frygted,
Men Folkspydene bæved —
Da kom Kampen i Gang.

mærkede det ikke var. De vil ved at efterlæse Originalen finde, at hvad her er sagt om et Sted gjælder om mange flere (f. Eks. 5te v.), hvorvel Hr. Professoren måskje ikke vil føle såmeget af denne udvortes malende Velklang ved Oplæsning, som ifald De kjendte Udtalen af Sproget, hvilket jeg allene af Ordet Rigsþáttr kunde høre aldeles ikke var Tilfældet. Et andet Sted, som falder mig ind, der også havde tabt forskrækkelig, var det såre naive og stærke:

Man óbundinn
á ýta sjót
fenrisúlfr of fara
ádr jafngódr
á auda trød
konung madr komi.*)

Jeg kjendte ikke de oplæste Oversættelser, da jeg stedse har holdt mig til Originalerne; dog ved jeg, at Abrahamson har oversat Rigsmál, men det syntes mig ikke at ligne ham. De to andre vare maaskje af Sandvig, som er en slet og smagløs Oversætter. Men af hvem de end ere, kan det neppe gjælde for Undskyldning, ti Originalen står jo åben for enhver, og allermindst hvor det gjælder vor egen Hæder, bør vi være skjødesløse. Hvor uberegnelige Følger kan det ikke have på Agtelsen for vor gamle Litteratur, der først er i sin spæde Opkomst og ikke tåler noget Stød. I det mindste burde det dog med et Par Ord anmærkes, hvor langt Oversættelserne stode nedenfor Originalerne.

---

*) Løst af sine Lænker
Vil mod Land og Folk
Fenrisulven fare,
Førend atter
I det øde Sæde
Saa god en Konge kommer.
(Efter velvilligt meddeelt Overs. af en Kyndig).

Fremdeles hørte jeg iblant 3 gamle Skaldes Navne en: Vēllĕklō sat ved Siden af Tjodolf fra Hvin og Eivind Skaldespilder. Et sådant Navn Velleklo har jeg aldrig hørt eller set iblant vore gamle Digtere. Rimelig er det en Fejltagelse; ti i Snorres Olaf Trygvesens Saga findes Brudstykker af en gammel Sang: Vēll-ĕklŏ (ɔ: Guldmangel), og den anføres med den Formel: svo segir á Vellĕklu (eller efter den gamle Skrivemåde: svá segir á Vellĕklŏ), men denne Sang er af Einar Skálaglamm.

I Rigsþáttr hørte jeg þræls Kone kaldet þ ý r; men dette er netop masc.: en Træl (i foem. heder det þý), var altså ligeså urimeligt, som om nogen i en Oversættelse af Livius vilde fortælle om den kydske Lucretius! — Hvorfor skal vi da træde vort eget gamle Sprog, som vi med Grund ere så stolte af, under Fødder? Er det ikke Vejen til at foragtes af andre, når vi foragte os selv? Vel er det den mindre Del, der føler sligt, men den større hører det dog altid i den Forudsætning, at det er rigtigt, og burde vel neppe aldeles skuffes i denne Forventning. Imidlertid er denne Dom ikke blot min; jeg ved, at flere såvel Islændere som Danskere fældede aldeles den samme. Jeg vil ikke tale om de åbenbare Fejl mod Tekstens Mening, som Oversættelserne vare fulde af, endnu mindre om Udtalen, som i ethvert islandsk Navn eller Ord var mer eller mindre urigtig; den synes ikke så nødvendig, skjønt det paa den anden Side dog lader noget underligt, at udtale et endnu levende, ja inden Fædrenelandets Grænser levende Sprog på en Måde, der endog giver stundum lige modsat Mening, hvorpå jeg om andre har ladet mig fortælle flere højst påfaldende og latterlige Eksempler.

Endnu må jeg dog anføre den meget forkjerte Bemærkning, hvormed De vilde oplyse 3 Vers af Hákonarm: (Hét á Hólmrygi, eller, som Hr. Prof. antog: hét á Háleygi ɔ: han fremkaldte Halejerne), nemlig, at Halejerne

var dem, som ejede en Hald. Nej intet mindre! Det er dem, som boede i Hálogaland, der efter dem har faaet Navn. Nu kunde vi kalde dem Nordlændere. Atter dette måtte De umuelig kunne faldet paa, dersom De havde kjendt det mindste til Udtalen. En Hald heder høll, i Gen. hallar; heraf skulde Sammensætninger tages, f. Eks. hallargólf; men Hálogaland og Háleygir har Aksent over á og kun et l, hvilket ganske og aldeles forandrer Udtalen. Desuden betyder eygir (som er nom. plur.) ikke en Ejer; denne heder eigandi.

Jeg erindrer, at mere stødte mig, men ikke bestemt hvad det var.

med største Ærbødighed,
R. K. Rask.

Fra Dahlmann til Oehlenschläger.

Kiel 22 Aug. 1812.

Freilich könnte ich Ihnen, mein bester Freund, noch außer meiner natürlichen Trägheit zum Briefschreiben, gar viele Gründe für mein langes Stillschweigen anführen; aber ich scheue dergleichen Recapitulationen, die doch am Ende keinem von beiden Theilen genüge thun. Laßen Sie es daher nur gleich für diesen und etwa noch für alle kommenden Fälle verziehen seyn. Freilich habe ich denn auch nichts Wichtiges zu schreiben; denn politische Klagelieder würden Sie nicht gerne sehen. Und ich freilich auch nicht gerne schreiben. Was man nicht selbst ändern kann, denke ich, soll man gehen laßen — und ginge es auch gerade dem bösen Feinde im den Rachen hinein. Dafür gedenke ich viel lieber der wenigen glücklichen Menschen, welche das unruhige Treiben der Gegenwart verschont, und ich zweifle nicht, daß wenn ich jetzt zu Ihnen hineintreten könnte, ich Sie immer noch, wie ehemals, entweder glücklich verloren in Ihren Schöpfungen finden würde, oder frohen Gemüthes in einer bescheidenen gesicherten Gegen-

wart, bei Ihrer vortrefflichen Frau und Ihrem lieben Kinde. Ich dünke mich selbst auch jetzt oft heitrer und als würde ich Ihres Umgangs jetzt unbekümmerter genießen. Und doch ist es vielleicht nicht der Fall. Mit Grillen habe ich mich schon lange nicht sonderlich geplagt; aber die kränkliche Beschaffenheit meines Körpers, welche mich von Jugend auf drückt, hat meinen Geist so sehr gezwungen in die Tiefe der menschlichen Dinge zu sehen, daß das Leichte und im Leben Bequeme mir leider meistens verloren geht. Doch ist mir, als werde sich das noch einmal ändern und die Zeit kommen, wo ich meinen Freunden mehr und etwas vielleicht auch der Welt seyn kann. Zuerst empfehlen Sie mich aufs beste Ihrer Frau; ich hätte fast Lust es auf dänisch hinzuschreiben, damit es noch beßere Aufnahme fände. Wiewohl ich fürchten muß, daß, wenn ich einmahl wieder nach Kopenhagen komme, meine Fertigkeit im dänisch Sprechen gänzlich zu Nichts geworden seyn wird. Das Schreiben des Dänischen, worinn ich zuletzt ziemlich fertig war, wird auch wohl verloren gehen. Aber daß ich die Sprache selbst nicht vergesse, dafür können Sie, liebster Freund, am besten sorgen, wenn Sie recht eifrig fortdichten und besonders wenn Sie Ihre Tragödie, von der wir so oft gesprochen haben, fertig machen*). Da ich hoffe, daß Sie keine Rache üben, sondern mir recht bald die Freude einer Antwort machen werden, so bitte ich Sie zum voraus, daß Sie mir recht ausführlich Nachricht geben über Alles was Sie beschäftigt. Das interessirt mich durchaus, weil ich weiß, daß Sie die Dichtkunst in allen ihren Dimensionen verfolgen und darauf ausgehen, eine Ästhetik in Exempeln zu schreiben. — Hier in Kiel geht es im gelehrten Reiche albern und träge her: in Deutschland scheint man fortzufahren sich einer absurden Thätigkeit zu befleißigen. Nur Berlin macht vielleicht

*) Da „Stærkodder" var udkommet i Begyndelsen af 1812, har det maaskee været en af dem, paa hvilke han længe før Udførelsen havde tænkt.

eine Ausnahme; der große Drang der Zeit öffnet hier vielleicht die Augen am ersten für das Eine, das Noth thut. Nur die Philosophen sind unbezwinglich in der Unweisheit. Fichte läßt sich ohrfeigen und verläßt, nachdem er den ganzen akademischen Senat beleidigt hat, sein ehrenvolles Rectorat mit Schande. Jacobi und Schelling zanken sich um des Kaisers Bart; der Kaiser selbst kümmert sie nicht sehr. Ihren Freund Baggesen werden Sie bald wieder in Kopenhagen sehen; ich glaube er reiset in den ersten Tagen ab. Sie werden einen vollständigen Philosophen, Mythologen, Vorhistoriker (denn die Historie hört auf ihn zu interessiren, da wo sie anfängt) in ihm erkennen. Daß er in seiner Jugend auch gedichtet, kommt in keine Betrachtung. Ich habe ihn nur selten gesehen, theils aus Bedauern, daß ein würklich nicht geringes Talent so durch Eitelkeit und Unbeständigkeit zu Grunde gegangen ist, theils weil alle Unterhaltung mit einem charakterlosen Manne doch fade ist und bleibt. Umgang, der mir gefiele, habe ich hier leider gar nicht. Meine Vorlesungen sind mein Umgang, und an ihnen erwärme ich mich würklich. Doch was nicht ist, kann werden; ich hoffe mich mit manchen Jüngeren zu verbinden. Denn die Aelteren haben ihren Geist fast Alle zugesetzt. Bleiben Sie mir indessen, bester Öhlenschläger, auch in der Ferne freundschaftlich geneigt und zweifeln Sie nicht, daß ich Ihrer oft mit Liebe gedenke.

F. C. Dahlmann.

Fra P. Foersom*) til Oehlenschläger.

(Sidst i 1813).

Kiæreste Professor Öhlenschläger!

Jeg spilte i Gaar en meget lang og trættende Rolle og er i Dag som en værkbruden Mand; ellers var jeg kommet

*) Det er bekjendt, at Virkningen af Shakspeares Oversætters Kunst som Skuespiller blev forringet af legemlig Svaghed og et mindre tydeligt Taleorgan.

til Dig, 1) for at takke Dig inderlig for Dine Digtninger og Ludlams Hule, som jeg i Dag skal holde en herlig Sabbath med, og 2) for at faae den Sag med Hugo bragt i det Rene.

Kiæreste Oehlens.! Jeg kan have begaaet mangen Synd paa min Theaterbane; men altid har jeg været en Hader af Insubordination, især den aandelige, og aldrig har jeg sagt: jeg vil ikke spille en Rolle, ikke engang den elendigste i de sletteste Oversættelser; og nu — hvor kunde jeg falde paa at sige eller tænke sligt, naar det gialdt et Værk af en dansk Forfatter, hvem jeg som Menneske elsker og ærer, og som Digter, ærer, elsker og beundrer! Jeg veed ikke, om jeg har sagt det til Dig; men jeg veed, at jeg har sagt det til Mange, og følt det: at de meest opløftede Øieblikke i mit Liv har været de, i hvilke jeg levede i Dine Stykker: — og nu skulde jeg være vrangvillig eller modvillig? — Jeg kan ikke troe, at Du kan troe det!

Den evige Sladder-Cloak, der løber i mange Retninger fra den bundraadne Skueplads, har vel bragt en slig Efterretning til Nogle, som igien have bragt den til Dig. Foragt mig, ifald det ikke væsentligt er Løgn!

Da jeg i det Slud-Veir, som vi indtil nu i temmelig lang Tiid har havt, befandt mig høist slet — slettere efter enhver Anstrængelse paa Scenen, og hørte idelig efter de Roller, jeg spilte saa samvittighedsfuldt og skikkeligt som jeg formaaede, Dagen efter: „at det var jammerligt; man kunde mærke noget Krøblingeagtigt i alt mit Spil osv.", sagde jeg til Holstein: at jeg frygtede for, ikke at kunne spille Hugo, saaledes at Du og Publikum kunne være tjent dermed. Disse Ord har jeg maaskee ogsaa sagt til Rahbek. Dette gialdt ikke blot Hugo: den 26de Febr. skal jeg have Hamlet til Benefice; og skiøndt det er 3die Gang det gives og Noget kunde være for det, frygtede jeg dog forud, at jeg ikke skulde faae min Gigt-Dæmon ud af mig, og, som Tilfældet i Foraaret var, atter bode med et langt Sygeleie efter denne anstrængende

Rolle. Derfor, saa inderlig jeg hænger ved dette Stykke, forandrede jeg min Idee, og valgte et profant Stykke; men den pære-noble*) Schwartz tilintetgjorde den, idet han sagde mig, at hans Kunstbroderkierlighed kun vender sig til fire Hovedhjørner — de øvrige underordnede Compas-Streger indlod han sig ikke med. — Kunde jeg foragte mine Colleger mere end jeg giør, og kunde jeg hade dem, som jeg daglig beder Gud bevare mig for, saa maatte Sligt bringe mig dertil, da jeg, siden Rosing blev syg, idelig har været færdig Beneficespiller, og i Hast 2 Gange endogsaa for Schwartz. Dog dette kommer nu ikke Sagen ved. Det vidne blot for Dig, at det var Frygt for ikke at kunne, aldrig ikke at ville spille Hugo, der har talt af mig. — Videre er jeg overbeviist om, at jeg stedse har tilføiet, at enhver mindre Rolle vilde være mig kiær, og at en Ombytning af Roller, hvad mig angaaer, maatte finde Sted, ifald Stykket til den paa Repertoiret bestemte Dag skulde gives, og denne Ombytning, troede jeg, kunde skee mellem Ryge, Heger og mig. Kan denne Ombytning ikke finde Sted, saa er det mig, saa sandt Gud lever! umuligt at spille Hugo til den Dag, Repertoiret befaler det; thi Directionen synes at troe, at fordi jeg er et punctum saliens, som bevæger sig i Legen, kan jeg med eet være en fuldvoxen Frø, som hopper i det Grønne. Den ene store Rolle befales mig efter den anden; og at spille Hamlet og Hugo vexelviis, hvilket vilde være Tilfældet, ifald Repertoiret lydes, vil være et ultra posse. — Mit Ønske er derfor: at, hvis Stykket skal gaae snart, og Du have 3die Aften, da Ryge eller Heger ville bytte Rolle med mig; hvis ikke dette er Tilfældet, at det da maatte udsættes, til Hamlet var spilt, da jeg saa, saavidt jeg formaaer, gierne prøver mine svage Kræfter i Din Othello.

---

*) Schwartz spillede jo dengang især de saakaldte „ædle" eller „værdige Fædre", hvilket giver Anledning til Ordspillet. Da han ellers hørte til de personligt meest agtede Kunstnere i hiin Tid, maa vel F.'s Yttring for en Deel tilskrives Forstemthed.

— For det hensvundne Aar takker jeg Dig, og ønsker Dig al den Glæde, et sønderrevet Fædreland ikke kan skiænke. Du maa være vor Tyrtæus: syng Liv i os, og væk igien det begravne Danmarks Høihed! Ingen uden Du kan det.

Din
P. Foersom.

(Først i 1814).

Kiæreste Professor Ohlenschläger!

Jeg vilde strax have besvaret det mig meget kiærkomne Brev (og dobbelt kiært, da jeg længe har været urolig og længselsfuld efter at høre noget fra Dig desangaaende), dersom just ei en Mand havde været hos mig, og havt ligesaa travlt med at snyde mig, som jeg travlt med at snydes. —

Ved dette Bytte er jeg for Stykkets Skyld meget glad. Det Hele vil vinde derved, og Stykket kan absolut komme tidligere frem; fra min Side kan der ingen Hindring være, ja for mig maa der sættes Prøve næste Onsdag. Ryge maa klæde bedre i Hugo end jeg, og der bliver mere Holdning i det Hele, end der vilde bleven, naar vice versa jeg havde været Hugo og han Harald. —

Saavidt kom jeg forleden med et Brev til Dig, da Du var saa god at besøge mig. Vil Du anvende et halvt Ord paa Lindgreen, spiller han Treugott; men hvis jeg var Adam Ohlenschläger og havde Kruse til Reserve, skal F. t. m.! om jeg anvendte det. Du kiender Lindgreen; Personlighed mod Dig er det ikke, det tør jeg døe paa! at han har bedet sig fritaget for Treugott. „Dannora“ har behandlet ham haardt*); for ham er sligt ikke et elektrisk Stød, som giør ondt i Øieblikket, og strax derpaa er en sand Styrkning baade for Sjel og Legeme. Han sætter sig paa Isoleer-Skammelen og lader sig længere giennemtrænge af sligt fluidum eller Spnidum, og Haaret reiser sig paa hans Hoved i slig Athmosphære.

*) See Baggesens Værker, 11te Bd., S. 296.

Dine dramatiske Digte, Kanariefuglen og Freias Altar (hvorfor faae vi ikke det sidste?) undtagne, ere vist ikke Lindgreens bestemte Verden; men at han kan begeistres, idetmindste udenfor Scenen, det veed jeg, og har ved Hakon og Palnatoke havt Exempel paa. — Tantum! Jeg har i Dag begyndt at sælge Billetter, og min Dør staaer, laus sit deo! ikke stille. Levvel, kiæreste Øhlenschläger! og ynd fremdeles

Din hengivne og forbundne

P. Foersom.

Fra Oehlenschläger til P. Foersom.

(Efter O.'s Concept). (1815).

Min gode Ven!

Da Herr Stage ved Theatret meget ønskede at træde tredie Gang op for Publikum i Hagbarths Rolle, men er undseelig ved at bede Dig derom, saa tager jeg ikke i Betænkning at giøre det for ham. Det er naturligt, at han ønsker sig en Rolle, hvor han ikke udsætter sig for Sammenligning, og som dog er interessant. Og da Hagbarths Rolle mere bestaaer i ungdommeligt Væsen, end i en ræsonnerende Charakteer, saa troer jeg ogsaa, at han gierne kan spille den. Om Correggio's Rolle, om Hamlet's, om Edgar's i Lear vilde jeg vist aldrig bede Dig til ham; thi dette er Dit egentlige sande Fag, hvori vist Ingen vil kappes med Dig. Men jeg veed, at Du ikke giør meget af at spille ganske unge Elskovshelte. Du yttrede det jo selv for mig i Anledning af Axel og Valborg for et Par Aar siden. Harald i „Hugo von Rheinberg" undrer det mig derimod at Du har afgivet — af Foragt for Rollen kan det vel ikke være; jeg maa altsaa antage, at den endnu forekommer Dig for voldsom, uagtet den meget nærmer sig til det philosophisk-elegiske Fag, om jeg saa maa udtrykke mig, der især synes at være Dit fortrinlige.

Maaskee bliver Du vred paa mig for mit Forslag, og det skulde giore mig ondt; jeg har altid viist Dig en personlig

uhyklet Hengivenhed. Hvor er det muligt andet, end at Shakespeares fortræffelige Oversætter, Correggios, Hamlets og saa mange andre Rollers værdige Fremstiller maa være elsket af en Digter, hvis Hierte er aabent for alt Skiønt, om endogsaa ikke kiære Ungdomserindringer bandt ham til ham?*) — At jeg ikke er lige indtaget af Alt hvad Du giør, det kan ikke opirre Dig; dersom vi oftere talte sammen, vilde det maaskee undertiden lykkes mig at overbevise Dig om Et og Andet, maaskee vilde Du ogsaa overbevise mig. Jeg har giort mange Forsøg paa at staae i et nærmere Forhold til Dig; men Du har stedse trukket Dig tilbage. Dette siger jeg ikke som en Bebreidelse, men kun for at undskylde mig, hvis min Adfærd mod Dig paa den senere Tid skulde synes Dig fremmed. Det er Dig, som først blev den Fremmede, og ikke jeg.

I Forsikkring altsaa om min uskrømtede Hengivenhed og Hoiagtelse underskriver jeg mig som altid

Din Ven

A. Oehlenschläger.

Fra P. Foersom til Oehlenschläger.

(1815).

Gode Professor Ohlenschläger!

Jeg fik i Loverdags et Brev fra Dig; — jeg besvarede det punktviis: men da hiint Svar hverken vilde more Dig eller mig, saa her blot saa Ord.

At træde ud af en Rolle, naar min Efterfølger maaskee bedre udfører den, og onsker den, det har jeg været villig til; derom vidne „Palnatoke", hvor Du dog sagde mig, at Du var tilfreds med mig.

*) Smlgn. „Erindr." 1 S. 127, om O.'s Forhold til F. allerede i hans Skuespillertid.

At sættes, skydes, trædes ud af en mig tildeelt Rolle er jeg derimod høist uvillig til, saalænge jeg ei føler mig Invalid: — og jeg kan umuligt troe, at Du hænger ved det gamle, vistnok feie=gulv=sande, men neppe kunst=sande Ordsprog om de nye Koste — — — Dog, jeg vil spare Ord og Tiid.

Til Stage skrev jeg i Søndags, at jeg ei vilde give Slip paa Habor; men tilbød ham derimod en Rolle i et andet nyt Stykke. Han kom til mig samme Dag, og forsikkrede dyrt og helligt, „at han aldrig havde yttret det Ønske for Dig at debutere i Habor; (thi at sige, at Rollen var smuk, var langt fra Begiæring om at træde frem i den; saa meget mere som jeg nylig havde fratraadt ham en Rolle, jeg tre Gange havde været paa Prøve i, vilde han ansee slig Begiæring for Uforskammethed af sig)“. Disse ere Stages egne Ord. — Jeg kan altsaa ikke slutte Andet, end at det er Dig, som vil have Rollen vristet af mine svage Hænder.

Hvad Du som Stykkets Forfatter kan giøre, hvad Directionen kan giøre i dette Tilfælde, veed jeg; men hvad der neppe giøres, veed jeg ogsaa. — Vil Stage spille Rollen Aften om Aften med mig, saa meget gierne for mig. Maaskee vover han derved — skiøndt han har, efter hvad jeg har seet, lidt at vove — maaskee vover jeg det Lidet, jeg har at vove. Men lige meget! der vil dog komme derved Bevægelse i den stagnerende Theater=Pøl. At Habor's elskelige Rolle ved dette Mellemspil er bleven mig forud forsuret, vil jeg ikke nægte Dig; — det er ikke den første, som paa min 17aarige Theatervei er bleven saa, men mit Haab er, at den vil blive en af de sidste.

Med uforanderlig Høiagtelse for Hakons, Palnatokes, Stærkodders og flere Mesterværkers Digter henlever jeg, og — hvordan det end gaaer — døer Din

P. Foersom*).

---

*) Som det vil kunne sluttes af det følgende Brev og stadfæstes af Overskou's Theaterhist., beholdt F. Hagbarths Rolle og vandt meget Bifald i den. Stage spillede den efter hans Død.

Kbhvn. 17 Dec. 1815.

Kiæreste Ohlenschläger!

„At gode Mænd kan vorde vrede, kan hænde sig (og kun Fanden har sin Fryd deraf!); men ærlig Mand er altid rede at byde Haanden til Forlig“.

Der er min Haand,
Jeg er ei længer vreed!

Og Dit Ord er mig Borgen for, at Du heller ikke er vreed paa mig mere.

Salig Capel-Bud Busck, rodnæset og høiparykket Ihukommelse, fortalte mig engang, at han var en physisk Hader af det smukke Kion, skiøndt han havde giftet sig, og da jeg spurgte ham om Grunden til hans Misogynie, svarte han, at han omsider var kommet efter: „at al Ulykke i Verden kom fra Mandfolk og Fruentimmer“. Havde denne Philosophus sagt: at den for allerstørste Delen kom af Spliid (som dog vel ogsaa er nødvendig for at holde Maskinen i Bevægelse), og Spliid af Misforstaaelse, havde han havt Ret. I Grunden har det Hele mellem Dig og mig virkelig nok været blot Misforstaaelse.

Hvordan det nu er, saa tro mig, at jeg aldrig har holdt hjerteligere af Dig, end efter at denne Sag nu er klaret. Jeg har — oprigtig talt — i Dig stedse troet at see, og stedse beundret mere i Dig det Sønderknusende i Din Buonaroti, end jeg har troet at finde det skiønne Menneskelige, Du saa henrivende lader Din Giulio nævne i Anledning af Correggio. Men jeg er henrykt ved nu at troe, at jeg har taget feil.

Jeg har inderlig Trang til at udtale mig vidtløftigere for Dig, men maa opsætte det, da jeg uafladelig i disse Dage maa være beskiæftiget med „Blanca“. Maaskee vil Du da see Adskilligt, hvori jeg er bleven mistydet, i et andet Lys.

Og lev nu vel, kiæreste Ohlenschläger! og vedbliv at ynde mig. Ingen kan ære Din Aand, og fra nu af elske Dit Hjerte høiere end Din Ven

P. Foersom.

Fra Prinds Christian Frederik til Oehlenschläger.

Augustenborg 12 Juni 1815.

Hr. Professor Oehlenschläger! Vel forbeholder jeg mig mundtligen at takke Dem for den Deeltagelse, De giennem Deres skiønne Digte haver viist mig i Anledning af min Formæling; men De vil ej heller undres over, at jeg lader Pennen tolke Dem, hvor meget jeg føler mig Den forbunden, der med saa megen Følelse, Sandhed og Ynde har vidst at røre de Strænge, hvis Gienlyd frembringer og vedligeholder det mildeste Indtryk, som Hiertet kan modtage. Ofte vil jeg frydes ved Mindet om den livsalige Dag, der skienkede mig det bedste Held paa Jorden, og da vil ogsaa den Sang, De qvad til hiin festlige Stund, rinde mig i Sinde — ja stedse vil jeg føle mig at være Deres

forbundne og velvillige
Christian Frederik.

Odense 18 Mai 1816.

Hr. Professor og Ridder Oehlenschläger! Jeg er Dem meget forbunden for tilsendte nyeste Digterværk af Deres Haand. Det erindrer mig om de Aftener, De var saa god at anvende til Forelæsning for os paa Sorgenfri og i Kiøbenhavn, hvilken behagelige Beskiæftigelse jeg, i Tillid til Deres Beredvillighed i saa Henseende, ønsker at see gientaget til Sommer, naar vi, som jeg haaber, igien besøge Siælland.

Jeg nævner mig, idet jeg ogsaa paa min Gemalindes Vegne takker Dem for oversendte Exemplar, Hr. Prof. Oehlenschläger, Deres velvilligste

Christian Frederik.

Fra Oehlenschläger til Secretair Dankwart.

Bedste Dankwart! (1816).

Deres Taushed sætter mig i den største Urolighed. Efter min ulykkelige Maade, i Pengesorger at sætte alting op til det Sidste, havde jeg ogsaa giort det her. Cotta har sendt mig et Brev istedetfor en Anviisning, fordi der først skulde afgiøres noget, og da han boer saa langt fra mig, saa tage slige Underhandlinger stedse Tid op. Min Freias Alter, min Overs. af Shakespeares Sommernatsdrøm, en ny Udg. af Aladdin — alt dette kommer, men er endnu ikke kommet. I denne Forlegenhed vendte jeg mig ved Dem til min Velgiører, der altid har viist sig som en Fader imod mig. Og De tvivlede jo selv ikke om, at han vilde gaae i Caution for mig. Collin har besørget Formerne, i hvilke jeg selv, som De veed, er et uvidende Menneske. Der mangler blot Underskriven; men den kommer ikke. Til denne Udeblivelse kan jeg kun tænke mig to Grunde. Den første: at Greven var bleven vred paa mig, fordi jeg ikke personlig havde bedet ham derom. Men dette er mig atter uforklarligt, da jeg jo sagde Dem Aarsagen, hvi jeg ikke giorde det. At det var af Undseelse. Jeg bad Dem jo sige alt det Kiærlige og Taknemmelige, som mit Hierte var fuldt af for denne ædle Mand, og ventede kun paa Øieblikket for at takke, hvilket for et godt og ærekiært Menneske er ligesaa sødt, som det at bede er bittert. — Nei, saaledes kan Schimmelmann ikke miskiende mig. Jeg er altid og bliver altid den samme taknemlige Søn imod ham, som jeg altid har været. Jeg veed, at han elsker og paaskiønner mig, som jeg ham; og hvis vi ikke sees saa ofte, og altsaa (da vi begge ere undseelige) undertiden synes lidt fremmede for hinanden, saa er det ved Gud ikke min Skyld.

Jeg maa altsaa formode, at De har troet, det ikke kom an paa et Par Dage, og venter derfor, nu, De læser disse Linier, bedste Dankwart, at De hindrer Udsættelsen.

At Greven ikke skulde ville cavere for mig, kan jeg umulig troe. Jeg lover paa min Ære bestemt at betale alt om 3 Maaneder.

Lev vel, bedste D.! Hils min Velgiorer fra mig; og hvis De synes, maa De gierne læse ham dette Brev for.

Nu vil jeg see at faae det ud til Dem idag; saa kan jeg, haaber jeg, have Svar imorgen,

Torsdag. Deres hengivne
A. Oehlenschläger.

Af Concepter til Breve fra Fru **Sophie Ørsted** til Flere. 1814—17.

(1814).

1.

Det var mit faste Forsæt, kjere Bentzon!*) inden jeg naaede mit Hjem at skrive Dem til; men den Uroe, der følger med Reiser, og mit ikke synderlige Velbefindende hindrede mig deri. Nu har jeg da alt nogen Tid levet her hjemme, og er ret vel tilfreds dermed; rigtignok er min Sundhed kun meget maadelig, jeg føler en ubeskrivelig Mathed, en tiltagende Søvnløshed og Meere. Alle disse Molester have ogsaa gjort, at det har varet saa længe, inden jeg skrev Dem til, da jeg dog gierne vilde være bedre stedt, inden jeg lod Dem høre noget fra mig; men da den indtrædende Kulde neppe vil forbedre min Forfatning, iler jeg at opfylde en behagelig Pligt, hvis Forsømmelse ikke har undladt at foruroelige mig. Først maae jeg endelig takke Dem, at De erindrede min Fodselsdag, dernæst for det meget smukke Shawl, De var saa god at sende mig. Det er ligesaa smukt som nyttigt, og naar jeg i disse kolde Dage har følt mig ved det beskyttet mod Kulden, har jeg, idet jeg saae paa dets udvortes Egenskaber og følte dets indvortes, beundret Deres

*) Regjeringsraad i Vestindien. Meget om ham i Oehlenschl.'s og J. P. Mynsters Selvbiographier.

Omhue og Smag. — De ønsker i Deres Brev at erfare noget ret Udførligt om det Liv, jeg førte i Driburg. Undskyld, at jeg ikke gjenkalder de lange, triste, glædeløse Dage i min Erindring; gid en virkelig god Indvirkning paa Ørsteds Helbred maae forsone mig med dem! Sørgeligere er neppe nogen Tid gaaet i mit Liv end den i Driburg. Vi opholdt os der i heele 4 Uger, brugte Brønd og Bad paa det nøiagtigste, og forlode det uden at spore den mindste Virkning. Alle de Planer, vi havde lagt til at giøre en saa behagelig Omvei over Dresden eller ad Rhinen, bleve tilintetgjorte, da Opholdet ved Badet var langt kostbarere end det var os forkyndet. Den unge Brandis besøgte os i Driburg, foreslog os en Reise over Hartzen og tilbød sig at følge med os. Vi modtoge med Fornøielse dette gode Tilbud, og gjorde med ham Veien giennem den skjønne Weserdal, over Minden til Göttingen, hvor vi havde et Par meget behagelige Dage, derfra over Osterode, Clausthal, over Ilseburg, Wernigerode, besaae Baumannshöhle, derfra til Blanckenburg, og endelig til „die Roßtrappe", hvormed vi sluttede den prægtige Tour. Jeg veed fuldt vel, hvor gierne De ønsker mig noget Glædeligt: det er mig derfor kjert, at jeg kan sige Dem, at jeg paa denne Tour ret inderlig fornøiede mig. — De Tidender, som mødte mig ved min Hjemkomst, vare imidlertid høist sørgelige. Gud! hvor det er tragisk, som det gik i Norge — „det havde mindst jeg ventet"*). Siig mig dog, hvor rædder det Brave og Gode sig hen i denne oprørte Verden? Dernæst at Grevinde Münster, en Dame, der besad min Agtelse, uden at jeg deelte den store Tilbedelse, som man almindelig ydede hende, endte sine lange kummerfulde Dage paa en saadan Maade!**) Gode Gud, hvor det har overrasket mig, at en saadan Kjede af Lidelser ej førte til et andet Resultat.

En meget stor og varig Glæde har jeg dog oplevet efter

---

*) Thora's Monolog.

**) See „Erindr." 3, S. 88

min Hjemkomst, den nemlig, at høre min Broders sidste Arbeid*). De kjender det; det var jo Dem, der først talte til mig derom. Jeg kan ikke sige Dem, hvor usigelig glad jeg blev ved at høre min Broder atter forelæse mig et Product, hvorved jeg ret af Hjertet kunde takke Gud for, at han havde skrevet det. Den trange Stemning, der stedse kommer mellem Mennesker, naar de, af hvad det og er for Grunde, ej oprigtigen udlade sig for hinanden, er Gud skee Lov ej meer saadan mellem os; jeg har af mit fulde Hjerte kunnet rose, hvad jeg fandt herligt, og den elskelige Broder fandt Glæde i min Deeltagelse. Jeg har betroet Dem, hvor piinlig den Følelse var mig, naar jeg, efter at have hørt dette eller hiint Stykke, takkede ham venligt, men dog i det samme følte Savnet af det, han engang ydede mig. Tænk Dem nu, kjere B.! min Glæde og min Taknemlighed, da jeg, med Taarer i Oinene, atter følte en Salighed som den, jeg forhen havde følt. — Min Broder og jeg taler ofte om Dem; han elsker Dem inderligt, han sagde sidst, at han ogsaa vilde skrive Dem til; jeg vil lade ham vide, at jeg skriver, maaskee sender han da ogsaa noget til Dem. Min gode Ørsted har paalagt mig de kierligste Hilsener til Dem. Lev De nu ret vel, Hr. Bentzon. Lad det nu ej vare for længe, inden De skriver mig til, og da noget udførligt om Dem. Bliv nu ej vred, men hvad gior Hvas? det gode Dyr, De har ham dog endnu? Nok engang lev vel og tænk stundom paa

Deres
Sophie Ørsted.

2.

Den 26. Octbr. 1815.

De troer vist neppe, kjere Bentzon! hvor ofte jeg har villet skrive Dem til og takke Dem for de to kjerkomne Breve, De i Sommer har sendt mig. Et tredie, som De omtaler i

*) Rimeligviis Helge.

det sidste, har jeg ikke modtaget. Dersom jeg nu skulde til at sige, hvorfor jeg da ikke alt for længe siden udførte dette Forsæt, saa bliver Svaret: det falder mig næsten lige saa svært at skrive til mine Venner som umueligt at glemme dem. Nu er De da i Nordamerika — gid De da maae være vel; det giorde mig inderlig ondt af Deres Brev at see, at det ej var Tilfældet, da De forlod Vestindien. — De vil vide noget om mit første Liv i sidste Sommer. Det var i det heele kun trist. Mit Helbred maadeligt, Veiret koldt og ustadigt. Dertil blev man saa meget forstyrret i sin sædvanlige Maade at leve paa ved den Kroningsfest og alt det Hurlumhei, som dermed fulgte. Rigtignok bragte den Conflict*) af Mennesker, som her stødte sammen, mangt et interessant Bekjendtskab tilveie; men den Sviir og Støi var mig dog for stærk, og da det ophørte, var jeg tilmode, som om der var kommet Fred i Landet. Nu ere vi da alt en 4 Uger her i Byen, da vi tidlig maatte forlade vort Sommer-Logis, hvilket er meget koldt. Jeg har, siden vi kom til Kiøbenhavn, i det heele befundet mig noget bedre. Professor Mynster pleier og driller mig velsignet. Han var for et Øieblik siden hos mig; jeg sagde ham, at jeg i Dag skrev til Dem, og spurgte, om jeg skulde sige Dem noget fra ham, men han sagde da et Uqvems-Ord, som jeg ej tør gjentage. Han er aldeles vel igien og ved et godt Humor, utroelig „spashaft" og ordentlig forelsket i Dem. Nu maae jeg fortælle Dem en Glæde, vi have havt i vor Familie: min Svogers Kone fik i Sommer en lillebitte sød Pige; det moerer mig overmaade at befatte mig med den Smule Person; hun ligner sin Fader uforskammet. — De ønsker at vide, hvad jeg har læst i Sommer. Stor Roe seer De nok af det, jeg alt har sagt, at her ej har været til sligt. Dog har jeg med min Ø. læst nogle af de fortræffeligste Værker af Goethe og Schiller. Nu ere vi i Begreb med at læse Fr. Schlegels „Geschichte der alten und neuen Litteratur". Vi ere endnu

*) Conflux.

ej kommet den igjennem, men det jeg har hørt, og i Særdeleshed det Første, har meget opbygget mig; dybere inde er det forekommet mig, som om det igien blev synligt, den store Lyst, han har, til at lede og vende alle Ting til den christelige eller rettere catholske Troe. Dog er det Heele skrevet i en Tone, som jeg knap vilde kjende at være Schlegels. Af Goethe havde jeg i Sommer, medens jeg levede paa Frederiksberg, et herligt Portrait i Huset; alle Mennesker, som havde seet ham, sagde, at det lignede ham frappant. Det var sendt en god Ven af mig hertil fra Jena*); Goethe havde siddet for det, og med alt det holder jeg min Gud dog meere af min gamle Goethe med Kanonerne ved Ørene; thi der er Mennesket ungt og Frisuren gammel, men med det sidste er det netop omvendt. Jeg gav det ogsaa uden Sorrig tilbage til sin Eier, hvilket meget overraskede Folk, da man var belavet paa, at jeg skulde giøre Spektakel. — Vi ere just i Begreb inden et Par Dage at miste to overmaade brave og vakkre Mennesker af vores Cirkel. Det er Doctor Brandis og Doctor Bunsen. Brandis er kaldet til Berlin, hvorhen ogsaa Bunsen gaaer. Det er virkeligt et slemt Stød; vi havde haabet at beholde Brandis for stedse og Bunsen i det mindste for i Vinter, og nu bliver det med eet saa ganske anderledes. Det vil ej falde let at udfylde den Tomhed, som deres Bortgang foraarsager i vor lille Kreds. — Min Broder med Familie lever vel. Han arbeider paa et Stykke, som hedder „Fiskeren"; det er taget af Tusind og een Nat, og skal være i Smag med hans Aladdin. Han har læst mig adskilligt for deraf; men endnu har jeg ingen Dom derover. Mange Tak for det Tilsendte. —

3.

11 Novbr. 1816.

Gode Hr. Lindberg!

Modtag Ørsteds og min hjerteligste Tak for Deres os saa kierkomne Brev. Vi have paa det Oprigtigste glædet os

---

*) Vistnok fra Luise Seidler til Sibbern.

over Deres lykkelige Ankomst og over den ønskelige Tilstand, hvori De Gudskeelov traf Alt hvad De elsker. — Jeg har saa megen Lyst at skrive Dem en heel Hoben til om os og alle dem, som her ere Deres Venner; men da Hr. v. Schmidten saa hurtigt skal bort, og jeg i nogle Dage, som var mig givne til at opfylde denne behagelige Pligt, har været syg, saa er det nu paa den yderste Tid, at jeg i Hast skriver Dem dette. Disse Omstændigheder maae undskylde alle de Mangler, dette Brev vist besidder. Min Ørsted's Helsen er ved det Gamle; gid jeg kunde sige: bedre, men det er alt saare godt i denne Verden, naar det kun ikke bliver værre. Mit Befindende er kun maadeligt, denne Sommer har ej været god imod mig. — Det, som nu her levende beskjæftiger Alle, er den for nogle Dage siden begyndte Commission om Holsteens tilkommende Constitution. De Medlemmer af den, som ere fra Holsteen, ere nu arriverede, og idag er den første alvorlige Forhandling. Det er et høist vigtigt Moment; Gud give et godt Udfald for Holsteen, og tillige, naar jeg skal sige mit Hjertes Ønske, for heele Landet; thi skjønt maaskee en aldeles eens Forfatning af mange Grunde ei lod sig tænke, saa kunde dog sikkert et lykkeligt Resultat for Holsteen lede til heele Rigets Held. Etatsraad Spieß er Medlem af Commissionen, og Jensen er Secretair ved samme. — Litterairt Nyt veed jeg Intet, som her er forekommet, som egentlig fortjener Omtale. Min Broder indgav i Sommer et Stykke: „Freias Alter" til Theaterdirectionen og havde den uventede Begivenhed, at det blev forkastet. Dette satte ham i en ubillig Vrede, og har foraarsaget et meget kjedsommeligt og næsten modbydeligt Trætterie. Nu har han dog besluttet ej mere at være virksom i den Ting. Hvad der forresten i denne Tid her i vor Litteratur aabenbarer sig for en guddommelig Bestialitet, troer De neppe. Baggesen er forfalden til den allerlaveste Lavhed. Dog, det er syndigt af mig at udfylde Deres Tid med Efterretninger, der neppe interessere, naar man er nødt til at opleve dem, og vist endnu mindre, naar

man skal høre dem fortælle. Af nye tydske Bøger er i den Tid, De har været borte, kun Lidet kommet hertil. Det Værk, jeg af de faa har fundet meest interessant, er Dohm's „Denkwürdigkeiten"; jeg veed, at Kammerjunker Schmidten bringer det med sig, og De vil vist finde Dem fyldestgjort ved at læse det. — Nu til Slutning noget om Deres Venner. Rosenvinge med Kone leve lykkeligt, de har et velsignet Drengebarn. Spieß lever vel. Min Svoger Prof. Ø. har havt den Glæde at bekomme en lille Søn; De kan troe, jeg har travlt med det Barn. Vil De nu være saa god at hilse General Bentzon og Assessor Koefoed fra min Ø. og mig. Glem os ej; vi nyde ikke noget Fornøieligt uden at ønske Dem i vor Kreds.

Deres
Sophie Ørsted.

4. (1816).

Hjertelig Tak, kjere Lund!*) for begge Deres mig saa velkomne Breve. Det første modtog jeg virkelig i en Tilstand, hvor man endnu inderligere føler det Velgiørende og Oplivende, der ligger i, at en fjern Ven uformodet erindrer os, end det stedse er Tilfældet; thi roelig i mit Værelse, længe fjernet fra noget, der havde kunnet eller turdet adsprede mig, fandt Deres Brev mig og forskaffede mig en særdeles behagelig Nydelse. Det Ildebefindende, som dengang plagede mig, gik over, og da jeg begyndte at blive vel, havde jeg den Overraskelse, at Assessor Bull fra Norge, der er gift med Ørsteds Søster, min gamle Ungdoms-Veninde, tilligemed 4 Børn, kom fra Bergen herned for at besøge os og andre Venner. Som det nu ofte er, at Glæde kan skade, saaledes gik det mig; jeg blev angrebet, mat og brugte den halve Tid af de tre Maaneder, de Kjere her tilbragte, for at vænne mit stive Gemyt til det Usædvanlige i denne Tilstand. Nu kom Adspredelser og Gud veed hvad alt dertil for at hindre mig

*) Historiemaleren.

i at opfylde den kjere Pligt at skrive til Dem. Alt dette er kun sagt, ej for at undskylde mig, men kun for at sige Dem Anledningen til min Taushed. I Efteraaret hørte jeg, at Eckersberg var kommet og at han bragte mig noget fra Dem. Jeg ventede længe paa, og onskede saa gierne, at han skulde komme; men han kom ej. Endelig modtog jeg med Fodgarden det Brev, De havde givet ham med. Jeg er slet ikke vred paa ham, men en underlig Person er han dog. — Denne Sommer har her, som de fleste Steder, været meget afvexlende; vi toge først seent ud paa Landet. Deilige Dage var der; dem har jeg nydt saa godt jeg kunde; jeg har især gjort mig megen Bevægelse og levet meget i Luften. At De erindrer Valdnøddetræet, har rørt mig; vi have ej heller glemt Dem, naar det gik os vel derunder. Fremmede, undtagen de Norske, have her denne Sommer ej besøgt os. Dog eet Bekjendtskab have vi gjort, nemlig Professor Arndt's fra Tydskland; han faldt som en Raket midt iblandt os og frembragte en meget fornoielig Virkning. Et meere levende Menneske har jeg aldrig kjendt, veltalende, heftig, vittig og støiende i hoi Grad. Jeg morede mig meget over ham; godt var det, at alt, hvad han uden Grund har beskyldt Danmark for, ej var mig bekjendt; thi ellers havde jeg dog maattet havt et stort Slag med ham, og det var en daarlig Spas. Han lever i dette Oieblik i Puttbus paa Rügen og vil endelig, at Ørsted og jeg til Sommer skal komme derover og besøge Soebadet. Gud maae vide, hvad vi Mennesker kan faae i Sinde. —

5. (1817.)

Vil De vel tilgive mig, kjere Hr. Professor*) at jeg forst nu svarer Dem paa Deres os saa hjertelig kjerkomne Brev? Jo, De vil, det er jeg overbeviist om, og derfor fortsætter jeg. — Den sidste Deel af Sommeren gik ret behageligt, og Efteraaret var usigelig skjont. En saadan Afvexling af Farver

*) Arndt.

i det falmede Lov er sjelden her; vi have ret ofte og inderligt ønsket Dem hos os, naar vi i Søndermarken glædede os over den saa varmt og broget svindende Sommer. Dog, De havde det jo ogsaa godt, og det er en Sandhed: „Gar freundliche Gesellschaft leistet uns Ein ferner Freund, wenn wir ihn glücklich wissen"*).

Nu kom Vinteren, og jeg har liidt meget i denne Vinter; siden Nytaar er det først i de sidste Uger, at jeg kan sige, jeg har været vel. Nu staaer mit hele Haab til Sommeren. De har beskrevet os Puttbus saaledes, at det er for mig, som om jeg maatte derhen; men Ørsteds Forretninger, vor Oeconomie — dog Gud veed, hvad der kan skee. Paa Lyst mangler det virkelig ej, og Deres Godhed gjør, at det er mig, som om jeg havde Venner og Bekjendtere der.

Min Broder er for nærværende Tid i Paris. Han ledsager en Hr. von Bertouch didhen. Det var mig ikke lidet kjert, at han igien kom ud i Luften, saa meget meere, da han paa en vis Maade ej var vel her hjemme. Det litterære Kævlerie tog stedse en meere og meere uanstændig Vending, og Ondskab og Slethed begyndte at ærgre ham; hvor ønskeligt da, at han kom ud af den heele Misere! Han lever vel, skriver flittig, længes efter sin Familie, men seer sig dog lystig om.

Saa vidt jeg kjender Deres Venner her, leve de alle vel. Spieß har denne Vinter havt særdeles mange Forretninger; det, der væsentligt har beskjæftiget ham, er hans Plads i Commissionen, der er udvalgt for at give Holsteen en anden Forfatning; den har nu varet siden den 3 Novbr., og det lader, som om den endnu ej saa hurtig vil blive tilendebragt. Spieß er iøvrigt som da De saae ham, og lader Dem venskabeligt hilse. Nu vil jeg ej plage Dem længere. Tjen mig nu i at ansee dette Brev blot som et Beviis paa min gode Villie. Min Ørsted hilser dem hjertelig. Lev De ret vel!

*) Af Göthes Tasso.

og lad ej for lang Tid gaae hen, inden De atter seer Deres Venner og det venlige Danmark.

S. Ø.

Af Breve fra Fru **Christiane Oehlenschläger** til **Oehlenschläger** under hans eetaarige Udenlandsreise 1816—17 *).

Kbhvn 17 Dec. 1816.

Min ejegode kiærlige Oehlenschläger!

Hvorledes skal jeg takke Dig, som jeg har Trang til det, for al Din Kiærlighed til mig og vore Børn? Din Smerte ved at forlade Din Familie har rørt og glædet mig; thi hvor meget jeg end kunde tænke mig, at Skilsmissen vilde koste Dig, saa har den dog langt overgaaet min Forventning; jeg forsikkrer Dig derfor helligt, at jeg intet Øyeblik i Din Fraværelse skal fælde bittre Taarer. Jeg takker Gud for denne Rejse og erkiender den som en Styrelse af Himlen. Naar jeg læser Dine mageløs velsignede Breve, maae jeg græde; men disse Taarer vilde jeg, hvad mig selv angaaer, ikke bortbytte med ligesaa mange kostbare Perler, saa inderlig vederqvæge de mig. Paa Dig vil dette Aar have den herligste Virkning i enhver Henseende; den Kiærlighed, som Du vil møde overalt, og som Du jo alt har mødt hos Aagaards og hos Bertouchs, vil opvarme Dit Hierte; og hvor lidt jeg end er af dem, der mene, at Din Fantasie behøver Opmuntring, saa meget er jeg af dem, der føle, at Du behøver Adspredelse for at tabe den Mistro til Mennesker, som Dine Fienders lumpne Adfærd imod Dig havde begyndt at bestyrke Dig i. Du er jo i Grunden den godmodigste Person, der er paa Kloden, og dog kan Du undertiden troe, at man vil Dig ilde, hvor der aldrig er tænkt derpaa. Alt dette vil forsvinde, Du vil vende

*) Om den Reise, efter hvilken Oehlens. selv udgav „Breve skrevne til mit Hjem" i 2 Bind, læses i „Erindr." 3, S. 107, hvor ogsaa Udtog af Reisebrevene meddeles indtil S. 208.

kiærlig og lykkelig tilbage til Din vistnok feilfulde, men dog gode Christiane, og til Dine velsignede Børn. Vor oeconomiske Tilstand vil have vundet betydeligt, og som den udentvivl oftest var Anledningen til det Ubehagelige, vil Alt blive godt. For mig vil Fraværelsen ogsaa have de bedste Følger. Den Rolighed, som min Eensomhed fører med sig, vil styrke mit Legeme, og den Glæde, jeg føler over at viide Dig paa saadan en Rejse under blide Vilkaar, vil tilligemed den daglige Omgang med de søde Glutter faae Tiden til at løbe for mig, saa jeg har Dig igien, inden jeg ret har mærket, at Du var borte.

Men nu maae jeg dog fortælle Dig, hvorledes det gik os, da Du var reist. Lotte stod længe i en Krog og græd saa inderlig, at jeg langt fra at standse hendes Taarer glædte mig ret af Hiertet over hendes Følelse, som nu endelig havde faaet Luft. Johannes spurgte uafladelig, naar Fader kom igien, om han kom i Morgen eller paa Søndag, og William sagde, som han endnu siger: „Fader sidder i Vognen og tøer, Fader tøer med Hestene." Og Moer gik giennem alle Stuerne og græd og bad inderlig til Gud, at det maatte gaae Dig vel i Eet og Alt, og at Du ikke for meget maatte savne os. Christiane Borries kom strax ned til os; med hendes kiærlige Deeltagelse mildnede hun Sorgen, saa det blev mig muligt at gaae op til hende med alle tre Børn. — Deres eneste Leeg er nu at rejse med Feldborg*) og at skrive Breve til Fader.

— — — Carl var her fire Gange i Gaar i fuld Forventning om Dit Brev. Han er ret en velsignet Fyr; han kommer saa ofte, spadserer med Børnene og leger med dem. Peter Wegener har spiist med Carl hos mig i Onsdags; hans Bog er kommen ud og gior megen Opsigt. Hiort kommer ofte; han hielper mig godt med Frederiksberg-Digtet; det

*) Om Andersen-Feldborg, der havde lært Oehlens. Engelsk, fortælles i „Erindr." 3, S. 96 fg.

kommer vist ud lille Juleaften. Hauch har ogsaa været her og siddet over to Timer med mig en Aften, og læst nogle smaae Digte, som Du ved adskillige Leiligheder har skrevet til mig, og det lille Digt, da Lotte var syg; han elsker Dig usigeligt, hvorfor jeg ogsaa troer ham, naar han siger mig, at det er ham en sand Lyksalighed saadan at tale med mig om Dig.

Tak, Du kiærlige Fa'er, at Du selv fraværende sorger for Din Rede; men jeg vilde næsten heller, Du skulde beholdt Dine saa Lommeskillinger. — — — —

Kbhvn 3 Jan. 1817.

Dit mig saa usigeligt kiærkomne Brev fra Hamburg i Juledagene har jeg endnu ikke takket Dig for; jeg modtog det Nytaarsaften, da just Frederiksberg-Digtet var udkommet. Nu idag faaer jeg atter et velsignet Brev fra Dig; Du er saa usigelig god, at vi umulig noksom kan takke Dig. Anders Ørsted var hos mig idag, da Dit Brev kom: jeg forelæste ham det, og under Læsningen kom Carl og Boye til; jeg begyndte da forfra, og vi vare alle 4 usigelig rørte over det ypperlige Digt*) saavelsom over det ligesaa fortræffelige Brev. Jeg er lykkelig over, at Du savner os og længes efter os, men dette Savn maae for Guds Skyld ikke forbittre Dig Øyeblikket; usigelig sødt er det, at det giver Anledning til et saa guddommeligt Digt som dette Nytaarsdigt, der unægtelig er et værdigt Sidestykke til „Hiemvee". Det er nu det Første, Du har skrevet af Poesie paa Rejsen; jeg maae skiænde paa Dig, fordi Du frygter, jeg vilde, Du skulde skrive paa „Hroar". For Guds Skyld, troe ikke, jeg vil, Du skulde skrive Noget paa Rejsen; naar Du tilbringer flere Maaneder paa eet Sted, bliver der maaskee Leilighed til at fortsætte Hroar. Din Tid anvendes ypperligt, om Du skrev kun Dine Breve, og denne blotte Rejse er Dig indbringende; nu ved Perthes har Du alt aabnet en lille Indtægtskilde.

---

*) Den 1ste Januar 1817 (Lyr. Digte, S. 210).

Saa meget som noget af Dine Breve kan glæde mig, er det mig til sand Fornøyelse, at Du er saa tilfreds med Bertouch. Jeg har aldrig tvivlet om, at det vilde gaae saaledes, men det glæder mig, at det saa tydelig bliver udtalt fra begge Sider; thi da faaer Ondskaben og Flauheden en lang Næse. Det var sandt nok, at Byen var fuld af Rygter om, at Bertouch ikke vilde rejse, og at Du kom tilbage til Kiobenhavn, directe fra Lolland. Jeg fik strax at viide, at Rygtet kom fra —, som jo er bekiendt for en Løgner og en flau Vittighedsjæger. De Frygtsomme ængstede sig, deriblandt Carl; jeg har virkelig intet Øyeblik næret den ringeste Tvivl om, at jo Rejsen vilde gaae for sig, og Gud være lovet for hver Dag der gaaer, for hver Opmuntring Du faaer, enten det er ved at Du forfriskes og opmuntres ved talentfulde Menneskers Omgang, ved at see, hvormeget man paaskiønner Dig i Tydskland, eller ved at høre fra Dit Hiem, at Dine Glutter ere raske, at Dine Venner tænke paa Dig med det sandeste Venskab, eller ved at høre, hvor vedvarende Dine Fiender prostituere sig, og hvor sandsynligt det er, at det gode Partie vil seire. Boye's „liden Morskabsbog" (som vi tilligemed Hauch's etc. skal sende Dig til Paris) har særdeles befæstet det Peter Wegener'ske Renommée; den har forvoldet stor Glæde og Morskab. Et Hefte „Danfana" er udkommet, som skal være endnu usslere end „Per Brovler". „Juleløyer" af L. Heiberg er ligeledes udkommen, og fortiener for mig at nævnes ved Siden af Danfana. Den indeholder, foruden den Uforskammethed, at han kalder den en „Fortsættelse af Oehlens.'s „St. Hans-Aften-Spil", utilgivelige Personaliteter om Ingemann; men hvad der er værst, han har spottet over Signes Haarlok i „Hagbarth og Signe", og siger, at den er god at fange Makreler og Hundesteiler med; om Scenen i „Korsridderne", hvor Emma indmures, siges, at den er til at fange Torsk med. Dette forekommer i en Scene mellem Harlekin og en Maskinmester, der skal pille Situationer frem, som giøre Virkning paa Publikum. — — — — Hauch

er en sand Contrast til ham, og Boye og Hiort og Carl ligeledes; med disse tilbringer jeg mange Timer, og vi taler da om Dig med den inderligste Kiærlighed, læser Dine Breve, taler om Dine Digte, om Dine Børn, kort leve i den kiærligste Erindring om Dig. Af Frederiksberg-Digtet har jeg i disse faae Dage solgt 100 Exemplarer her i Byen; det glæder alle dem, jeg taler med, i høyeste Grad. Nicoline Reinhardt har læst det tre-fire Gange, og forsikkrer mig, at hun røres fra Begyndelsen til Enden, og saaledes Flere. Vignetten blev ret net, og det seer i det Hele peent ud. — Jeg betaler mere hver Dag, indtil jeg er fri og frank; deri sætter jeg min Glæde og i at knibe saa meget jeg kan i de daglige Udgifter. — Boye takker Dig meget, fordi Du har foreslaaet ham til Correspondent; dertil er han meget godt skikket. Han har havt den Fornøyelse at see i de to sidste „Morgenblätter", at Cotta har optaget hans Efterretninger, som han sendte ham. — Saa vidt kommer jeg i Aften; i Morgen fortæller jeg Dig, hvorledes vi har tilbragt Julen, Børnene og jeg, og da fortæller jeg alt, baade Løst og Fast om Ungerne, og kan da ikke fordølge Dig, at der sidder to nye Kindtænder ganske faste i Munden paa William, som, uden at giøre ham videre Fortred, har giort ham lidt mere gnaven og „unvaten"*) end han ellers er.

Lotte vil snart kunne læse, haaber jeg; idetmindste skal hun bestemt kunne det, naar Du kommer hiem; den Lethed, hvormed den Glut lærer, er dog rigtig mærkværdig, og hun husker fortræffeligt. Hans er en sød Dreng; han truer rigtignok baade mig og Cathrine med at fortælle Fader, at vi er nartige, naar Fa'er kommer hiem; men det er kun i de hidsige Øyeblik og i Grunden er han dog den letteste at tvinge, eller rettere bøie. Du kan troe, de har fornøiet sig ret i Julen. Hos Borries's var der et deiligt Juletræ; paa Julebordet

*) Smlgn. i „Fiskeren" „den Lilles" Replik til Lolo: „Unvaten! inte rigtig!"

laae der til Lotte (alt fra Christiane B.) en nydelig Dukke i Bondedragt og en peen Syekurv; til Johannes et Gevær og en Sabel, hvortil Gustav fik Magen, og til William en lille net Kanon, hvormed han kunde skyde ved at trække i en Staaltraad. Desuden et stort Fad fuldt af Kager, Bonbon og Æbler til dem alle 3. De glædede sig over al Beskrivelse over al Stadsen, og William sad ved det store Bord i flere Timer ganske stille til Alles Forundring, og legede saa nydeligt med alt Legetøiet. Alle Juledagene har de været deroppe og leget. Nytaarsaften fik jeg Træet ned med Æblerne, og behøvede da blot at sætte Lys i; Carl hialp mig, og det glædede Børnene meget. Lidt Legetøi, som Fader meente, kiøbte jeg, og Lotte og William fik nogle Kioler, som de behøvede. Nytaarsdags Aften havde Brøndsted inviteret Carl, mig og alle tre Børn til sig, at see et Juletræ. Der var Mange, baade Store og Smaa. Træet var deiligt, og Børnene vare søde og muntre. Kl. 9½ kiørte Cathrine hiem med dem, og selv Lotte var fornuftig; Du veed, det er ellers hendes Skiødesynd at ville spise med ved Bordet. Jeg forsikkrer Dig, at jeg giør dem al mulig Fornøielse for efter Evne at erstatte dem Savnet af deres elskede Faer. De skriver alle Tre hver Dag Breve til Dig, og naar Posten blæser, hoppe de høit af Glæde; det er mig umuligt at faae dem bort, naar jeg læser Brevene høit for Nogen, og hvor inderligt Dit Brev til Lotte har glædet hende, formaaer jeg ikke at sige Dig. Hun har i Anledning deraf ganske uopfordret giort de helligste Løfter om at være flittig og artig, for igien at glæde Fader for den Glæde, han har giort hende. — — — Siden Du reiste, har jeg ikke en eneste Gang varmet hverken Din eller Daglig-Stuen; kort sagt, jeg sparer virkelig betydeligt, og Bonsach siger jo: „hvad der er spart, er fortient". Alle mine gode Venner rose min Stue for dens Hyggeligheds Skyld. Hauch synes, der er intet Sted rarere at være, og det er især fordi man der taler om Dig; Du er nu eengang hvad han elsker. Hiort besøger mig ogsaa flittigt. Boye og

Carl spise for det meste hver Onsdag og Fredag hos mig deres Suppe, samt drikke under utallige Complimenter et Par Glas Viin. Sibbern besøger mig ogsaa; til Juul bragte han hver af Børnene et net Stykke Legetøi. — — Jeg har skrevet saa meget, og dog var der endnu saa meget; naar Du kommer til Paris i Ro, da skal vi Alle skrive. Tusind Tak, fordi Du har kiøbt Shawl til mig; men Du har saa meget, Du selv kunde behøve, Du Gode; Du sørger først for mig. Gud velsigne Dig for Din Kiærlighed; jeg skal aldrig glemme, hvor sødt Du paa de forskielligste Maader har rørt mig ved at tænke paa mig og Dine Børn.

Kbhvn 7 Jan. 1817.

— Du har skaffet os en ikke ubetydelig Hielp, Du kiærlige, trofaste Mand og Fader! Naar Poeter er som Du, saa er de ypperlige Folk; men jeg troer ikke, der er meer end dette eneste Explr. i Verden. Det er jo velsignede Udsigter for os, naar vor Boghandel saaledes udvides; hvem veed, om der ikke endnu kunde blive en Baron af Dig. I disse 9 Maaneder vil vi vist kunne betale den største Deel af vor Giæld, og naar jeg saa i den Tid ingen ny giør, seer det jo godt ud for os. Blive Finantserne bedre, vinder ogsaa Humeuret, som var det Eneste, der undertiden var os til Besvær. — — — — Reinhardt siger: „det er en guddommelig Reise; jeg veed intet Ønskeligere, der kunde hændet ham." Han har Ret; Du bliver forynget og opmuntret. Tænk aldrig paa at skrive meere end Hroar færdig, mens Du er væk; Du skal leve i Verden og ikke trælle i den Tid. Føler Du Trang til det, er det en anden Sag, men for at føde Kone og Børn behøves det vist ikke.

Conferentsraad Cold var igaar hos mig og takkede mig saa meget for „Frederiksberg"; det giør en overordentlig Lykke blandt Folk. Rosenvinge har ogsaa været hos mig, og alle Dine Venner hilse Dig.

21 Febr. 1817.

Gud være lovet, at Alt er gaaet saa vel, at I trods de mange Besværligheder have naaet Eders Bestemmelsessted. Det Øvrige af Rejsen foretages jo i en bedre Aarstid; altsaa er det værste Pust overstaaet, nu I ere i Paris.

24 Febr.

Jeg har lovet Dig, at Lotte skulde læse, til Du kommer hiem, men jeg troer næsten ogsaa at kunne love Dig, at hun skal kunne skrive; det begynder at more hende, og hvad hun lærer paa en eneste Dag undertiden, er virkelig utroeligt. Idag for Expl. har hun skrevet adskillige g, h, i, k saa smukke, at jeg bestemt troede, at Feldborg, som sad hos mig, havde skrevet dem for hende, uden at jeg havde mærket det; men han forsikkrede mig, at han ikke saae, at hun stod og skrev, og allerbedst overtydede hun mig ved at skrive flere ligesaa gode. — Feldborg havde bestemt at give med Foersom et Declamatorium paa Engelsk og Dansk i „Harmoniens" Sal; det blev først ved Foersoms Sygdom opsat og siden ved hans Død reent forhindret. Feldborg har nu indrettet det med Steffen, og ganske til Foersoms Efterladtes Fordeel. De skal ligeledes have første Aftens Indtægt for Macbeth; desuden spilles Dyveke i Borups Selskab, hvori Mad. Rosing skal være Sigbrit, til Familiens Bedste. Alle Poeterne, fra Johannes Wildt til Ingemann, have besunget ham. I Løverdags havde de „Røverborgen"; Kirsteins og Christiane Borries havde en Loge sammen, og hun vilde havt mig med; men jeg kunde ikke godt, da Cathrine ikke var rask. Da Christiane kom hiem, var hun inde hos mig for at fortælle mig, at de havde overmaade stærkt applauderet Stykket og raabt to Gange af Hiertens Grund: Leve Oehlenschläger!! Det var nu med Skam at tale om første Gang, de havde et af Dine Stykker siden Du rejste, og efter at de havde pebet af Baggesens Tyvekoster*).

*) Smlgn. den bekjendte Strid om „Tryllebarpen".

22 April 1817.

Jeg vil da fortælle Dig, hvorledes vi tilbragte Lotte's siette Geburtsdag, desværre uden Fader, men isærdeleshed til hans Erindring. Saaledes tilbringe vi vel omtrent hver Dag: thi vor lille søde William drikker sig aldrig en Slurk Øl af sit Glas, uden med høy Røst at raabe: Faers Skaal!! Den saare velkomne Coureer bragte mig forrige Torsdag, ligesom jeg kom hiem fra Bedstefader med Hans og Lotte, Dit velsignede Brev, Kassen og den net sammenbundne Pakke. Uventet i høyeste Grad var det at faae Brev en Torsdag; men nu at faae Foræringer, og saa usigelig yndige Sager fra Fader fra Paris, og saa heldigt nogle Dage før Lottes Geburtsdag, dette Alt var saa glædeligt, at jeg ved at aabne og efterſee det ikke vidste hvad jeg vilde af Lyksalighed — —. Hvorom jeg inderlig og fromt beder Gud, er, at det maae lykkes mig min øvrige Levetid at vise Dig min Høyagtelse og min trofaste Kiærlighed, at Du tydelig maae føle, hvor udmærket Du i alle Henseender staaer for mig, og hvor høist vigtigt det er mig, at vore Børn altid taknemlig vil paaskionne deres Lykke at have saadan en Fader. — Du veed, min velsignede Oehl.! at Intet kan være længer fra mig end Hyklerie; jeg haaber derfor, at disse Udbrud af mit fulde Hierte ikke er Dig imod; jeg har jo intet andet at give Dig til Giengield end den sandeste Erkiendelse af Dit Værd, og dertil er jeg istand, det føler jeg. Svaghed, Lidenskab, mangehaande Feil, ja det vil jeg ærlig bekiende, er jeg fuld af; men intet Øyeblik i mit Liv har jeg troet paa nogen Maade at turde sammenligne mig med Dig. Kun een eneste Feil, men som er af den ædleste Slags og sikkert uadskillelig fra det sande Genie: fyrig Heftighed vil jeg indrømme Dig; havde jeg nu ikke det Uheld, uden Genie at besidde den samme, saa havde Du sikkert aldrig havt mindste Aarsag til at beklage Dig over mig. Dog, med slige sørgelige Erindringer vil jeg ikke underholde Dig; nu vil jeg fortælle Dig om Gaarsdagen. — — — — —

Brev fra Lotte.

Søde Fa'er! Mange mange Tak for den deilige Sax og Fingerbøl og den deilige Æske! jeg har syet med det igaar, men Moder har giemt baade Saxen og Fingerbøllet, at det kan være heelt, naar jeg bliver en stor Pige. Du kan troe, da jeg mærkede, at der var kommet noget fra Dig fra Paris, vilde jeg saa gierne see det; men Moer sagde, jeg maatte blive til min Geburtsdag. Jeg var hos Bedstefa'er og fik Ryper, som jeg og Hans holder saa meget af. Den Sax og Fingerbøl kostede vist meget. Johannes er saa bange, naar Cathrine klipper en Maske af Papiir, men William sætter den paa Ansigtet og er slet ikke bange for den. Jeg har været paa Academiet med Moer og seet saa mange Malerier og den lille Jesus og Grev Schimmelmann, som hang paa Væggen. Baggesen var giort af Gibs, det lignede forskrækkelig, og Kongen i en rød Steen. — Lev vel, søde Fa'er!

Din Lotte.

Dette har hun selv dicteret. — Hun kiendte Baggesen strax paa Academiet og sagde ganske høyt: „See der staaer Baggesen, det Beest“. Jeg saae mig om og blev slant tilmode.

Kiøbenhavn den 5 og 6 May 1817.

Du har giort mig en mageløs Overraskelse; jeg har siddet med Bogen i Haanden og ikke villet troe mine egne Øyne. Et sandt Mirakel forekom det mig at være. Jeg aabnede langsomt Bogen, vidste endnu ikke, hvad jeg skulde tænke; men nu faldt mit Øye paa det kiære Navnetræk og jeg kiendte Din dejlige Skrift — da forsvandt alle Tvivl. Men, min kiæreste Oehlenschläger! saa stor nu end min Overraskelse var, saa er den dog intet i Sammenligning med min Taknemlighed, min Glæde og den overvættes Nydelse, Dit Stykke*) har forskaffet mig. — Du har dybt rørt mit Hierte og forbauset mig og os Alle ved Din utrolige Arbeidsomhed.

*) „Fostbrødrene“.

Tragoedien eene havde været meget; men nu de lange og mange indholdsrige Breve og Hroars Saga tillige, det er tilforladeligt neppe til at troe, hvis man ikke saae det for sine Øyne. Jeg har læst de tre Acter tre Gange og det Hele to Gange, og uagtet det er mig imod at bedømme Dine Arbejder, saa kan jeg ikke bare mig for at betroe Dig, at det forekommer mig at være det Dejligste, Du endnu har frembragt. — Tænk Dig nu min Qval: at alt det Gode kom paa eengang; jeg havde endnu ikke faaet det lange Brev med Posten læst, før Kassen kom. Ved at aabne den fandt jeg endnu et Brev ligesaa langt — hvad skulde jeg nu først tage fat paa? Dine Værker ere mig kiære, men Du er mig dog kiærere; jeg pillede derfor ud af begge Brevene, hvad der angik Dig selv personligt, og saae da til min Bedrøvelse, at Du har atter iaar maattet lide af den fatale Snue. Gudskeelov det er overstaaet. Nu tænkte jeg, at saa interessante som Dine Efterretninger i Brevene ere, saa maatte jeg dog først til mine „Fostbrodre". Middagsmaden var just kommen paa Bordet, da jeg aabnede Kassen; men at jeg ikke kunde spise, var let at indsee. Børnenes Sult gik ogsaa næsten over; thi de søde Glutter fik jo ogsaa hver noget, der maatte fryde de smaae Hierter, og det foruden havde de nok at giøre med at kysse Futteralerne, Kassen og alle Papiirsstrimlerne, som der var brugt ved Indpakningen. Det kom fra Fader, og i Mangel af Fader selv kysser de Alt, hvad der kommer fra ham, eller hvad der er herhiemme, som de veed tilhører Fader. — Hauch har Dagen efter, og Carl ogsaa, læst Stykket. Om Aftenen læste Hiort det, han sad i Dagligstuen uforstyrret. Igaar (Søndag), om Formiddagen, læste jeg det for min Fader. Han blev frapperet i høyeste Grad, først over dets Tilværelse og siden over det selv. Han siger, at hvad Du formaaer, egentlig gaaer over menneskelige Kræfter, men tilføyer, at det er da heller intet Under, siden der ikke er Din Lige paa Jorden — og nu det velsignede Hierte til, sagde han; nei, det er en guddommelig Fyr! — At det ikke var

Erik Plougpenning, forundrede os ligeledes, men noget Splinternyt, hvorpaa Du ikke tilforn havde tænkt. Til „Erik" var jo dog lagt en Plan, altsaa arbeidet noget; men dette nyt, aldeles nyt! Ogsaa at Du har oversat saameget af Freias Alter efter dette meget Arbeide, det er jo forfærdeligt; bare Du ikke arbeider alt formeget! Du maae stride mod denne Drift til Virksomhed paa Rejsen. Læg Dig paa Din Sopha med en Nummerbog i Haanden!! Du maae ikke studere saameget i Wien som Du har giort i Paris; jeg kan desværre ikke der, som her, forstyrre Dig ved at løbe ind til Dig. Bliv ikke vred, fordi jeg siger Dig dette, men da Fa'er hørte om Freias Alter, sagde han ogsaa, at han syntes, Du efter Dit stærke Arbeid skulde hvile ud, inden Du begyndte paa noget Nyt. — Det har ret giort mig ondt, at min kiære Hroar er behandlet saa stedmoderligt af mig; jeg har neppe havt Tid at kaste et Øye til ham for det Nye, som fulgte med ham; uden det vilde Hroar jo været vor Kiæledægge. Jeg har talt med Thiele igaar, som jeg haaber jeg kommer overeens med, skiøndt han har saa meget at bestille, at det ikke vil gaae hurtigt; men de har alle travlt. — Jeg var ogsaa igaar hos Din Søster; hun er syg, som Du veed hun er saa ofte, men det er jo ikke farligt for Øyeblikket. Dit Brev havde meget glædet hende. Jeg havde Breve og Bog med for at viise hende; hun aftalte med mig, om nogle Dage at faae den en Aften hen, og da skulde de læse den. Jeg har ellers besluttet at holde den hemmelig, det vil sige, ikke at lade for Mange læse den, kun vore prøvede Venner, og ikke at lade den komme ud af vort Huus, uden at jeg følger den. Ørsteds er da en Undtagelse. Dette Forsæt bifalde vore Venner aldeles. Lad dem læse den, naar den kommer frem for Publicum; før behøve de ikke at viide meer, end at den er til. De forudsendte Domme gior aldrig godt. Desuden elsker jeg mit ziirligt udstyrede Exemplar for høyt til at taale, at mange urene Fingre maae berøre det. At indsende „Fostbrødrene" til Theatret vil glæde mig i høy Grad. Det er

en grandios Maade at bringe Vedkommende deres Sottise og derpaa fulgte Prostitutioner i friskt Minde. Spille Asmund det kan Ryge vel; men hvem skal være de mageløs elskværdige Ynglinge: Rerek og Alfred? Hvor finder man Brod i Orken? Det er da to guddommelige Fyre! Men lad mig ikke igien faae alle disse ypperlige Personer i Hovedet, thi saa kan jeg ikke tale, tænke eller skrive om andet; jeg er sværmerisk forliebt i dem alle, selv i den onde Thiodolf. Jeg synes, at dette Stykke maae giøre en overordentlig Virkning paa Theatret. Scenen i Gravhulen mellem Asmund og Thiodolf er sikkert endnu mere rystende end den mellem Hakon og Karker. Det er tydeligt, at Du er omplantet i frisk Jord; det seer man af de frodige, stærke Skud.

27 May 1817.

Jeg har, siden jeg skrev Dig til sidst, modtaget Dit ypperlige Brev fra Stuttgart, og Du kan let tænke, at det inderligt har glædet mig. Jeg mener, der er kun to Ting, hvortil Du trænger, eller som Du i det mindste ikke hidindtil har havt nok af, det er sand begeistret Hylding og Penge. At Du vilde møde en stor Deel af det Forste i Tydskland, kunde man forud viide, uagtet vi dog ikke ret havde Idee om den Virkning, Din Correggio havde frembragt — men saaledes! jeg er ikke istand til at sige Dig, hvor lykkelig det har giort mig. Det er velsignet, at Dig skeer efter Fortieneste, Du velsignede Digter! Paa anden Maade kan jo Ingen takke Dig for, hvad Du har virket, end ved varmt at elske Dig og uden Forbeholdenhed at vise Dig det. Dette har Du jo baade i Hamburg, Cassel og Stuttgart modt, og Du vil sikkert i Wien vinde lige saa mange Hierter. Cotta, veed Du, har jeg altid holdt af, fordi jeg saa tydeligt har seet af hans Breve, at han var en kiærlig Ven: men dette Sidste, jeg hører om ham, viser mig ham fra en endnu herligere Side. Saaledes skulde egentlig Begeistring yttre sig, ved paa en kraftig Maade at vise sin Taknemmelighed i Daad, ikke blot i Ord. Din Rejse er af en

uskatteerlig Værdie. Den personlige Nærværelse er af yderste Vigtighed, især naar man, uden at smigre Dig, kan sige, at Din Person er saa udmærket. Saa inderlig jeg har længtes efter Dig, vilde jeg dog heller, at Du blev eengang til saa længe borte, end jeg vilde, Du slet ikke skulde have rejst. Den oeconomiske Fordeel er jo ubeskrivelig stor; men den Siæls-Opmuntring, den nagtet Din Længsel maae have forskaffet Dig, er endnu vigtigere. Fra hvad Kant jeg betragter det, seer jeg intet uden reen Gevinst.

14de Juni 1817.

— — Jeg kan ikke sige Dig, hvor „Hroars Saga" glæder mig, Carl og Boye ved Correcturen; der pløyer vi den. Den vil vist blive næsten aldeles uden Trykfeil, saa samvittighedsfuldt giennemgaae vi Arkene, og jeg har den Satisfaction meget ofte at kunne oplyse dem i Et og Andet, som de forstaaer urigtigt. Forleden maatte jeg have Bud efter Hauch (som er den næst mig, der har hørt meest af Hroar af Din egen Mund), for at faae ham til at decidere i en Strid mellem os. Han erklærede i Faveur af mig. Slige Stridigheder komme især, naar Du har skrevet et Navn istedetfor et andet, som undertiden er Tilfældet.

— — — Om fiorten Dage faaer jeg vist Hroar ud; naar jeg saa sælger brav mange Explr.'r, som jeg vist giør, saa faaer jeg snart mine udlagte Penge, og saa er Alt godt. Jeg vil saa gierne have Alt istand, til Du kommer, min kiære velsignede Fader! Jeg kan aldrig sige Dig, hvor høyt jeg elsker og agter Dig og hvor fast jeg foresætter mig ret for Alvor at stræbe efter at giøre Dig Dit Liv lykkeligt og behageligt, saa vist som Ingen paa Jorden inderligere kan fortiene alt muligt Godt end Du. Mine Breve ere rigtignok vel flaue, især dette, som paa Lidt nær kun indeholder oeconomiske Efterretninger; men ligesom Du i Dit Brev fra Stuttgart saa usigelig skiønt viste mig Forholdet, som Siæl og Legeme staae i til hinanden, saaledes vilde jeg gierne, Du engang

skulde skildre mig Pungens Indflydelse paa redelige Mennesters Humeur. Jeg troer vist, at Du kunde give denne Forbindelse noget Poetiskt, og dette bliver den eneste Ressource, jeg har, for at reddes fra at blive anseet for en ægte Philister.

Det vilde meget fornøye mig, hvis Du enten i Wien eller Berlin maatte faae nogle af Dine Stykker at see; de spilles jo nu allevegne. „Fostbrødrene" skal jeg nu snart indlevere: naar vi kun har faaet den tilbage til Du kommer hiem, mener vi, det er tidsnok. Vi har alle havt Lyst til at pine Rahbek lidt med at lade ham vente. Han har adskillige Gange spurgt Boye paa Vejen til Kbhvn, om den ikke snart kom, og forleden havde han sagt: at nu begyndte han at længes efter den. Vi ere enige i, at det ikke hastede, og jeg holder for, at det er rart, at han kan ærgres dermed.

28de Juni.

— Hroars Saga er færdig om faae Dage; den bliver lidt over 16 Ark. Den har ubeskriveligt glædet mig ved Correcturen; mange Smaafriheder har jeg taget mig efter samvittighedsfuldt Overlæg med Carl og Boye, undertiden ogsaa med Hauch. De har villet have deres Rygge frie, og derfor har jeg maattet tage Mod til mig; men de har altid fundet, at jeg havde fuldkommen Ret, især har Hauch takket mig, fordi jeg saa vidt muligt har rettet smaae Skiødesløsheder, som Du og jeg bedst veed, aldrig rettes før ved Correcturen af Dig selv.

Dit velsignede Brev fra München og Wien har da glædet os over al Beskrivelse. Hauch har det særdeles glædet, at Schelling saa godt behagede Dig.

Kbhvn 19 Julii 1817.

Saa længe jeg veed Dig til Din Fornøyelse paa Din Rejse, finder jeg mig med Taalmodighed i Din Fraværelse; men mærker jeg, at Du ingen Glæde har meer, men kun

maae holde her, fordi Du har lovet det, da maatte jeg være en stor Nar, hvis jeg ikke giorde alt Muligt for at faae Dig hiem, jo før jo heller. — Kammerherre Bertouch har giort Udveje for, at hans Søn kan rejse endnu et Aar, og har bestemt Hiort til at følge ham; denne skulde nu indtræffe i Berlin i Begyndelsen af October for der at afløse Dig.

Hvor jeg undertiden længes efter Dig, især naar jeg tænker mig, at Du ikke er vel, og naar jeg seer paa de allerkiæreste Børn, som er voxede en god Haandsbred siden Du saae dem, og som udvikle sig saa velsignet, at jeg vel maae længes efter Dig, om ikke for Andet saa kun for at vise Dig dem, hvor nydelige de ere. William seer Malerne staae udenfor Vinduerne paa Stilladsen og male Huset udenpaa og siger: maae jeg blive en Malerdreng? tør jeg det? Jeg har maattet give dem en ny Pensel, som de leger at de maler Væggene og Dørene med; men forleden blev den Leg dem for uskyldig, og de gik ned i Gaarden, dyppede Penslen i Rendestenen og malede Borries's Vogn, saa det havde god Skik. William kalder en Kost: en Feie, en Pensel: en Male, en Pen: en Skrive, en Flue: en Flyve; Farve kalder han: Mal. Johannes vil ogsaa være Maler, men han vil kun male Stuerne, og synes ikke om, naar William proponerer ham at staae paa Stilladsen; gid han maatte blive en Correggio, den søde Giovanni, saa kom han dog til at male indenfor efter Ønske! —

Hroars Saga er udkommen for fiorten Dage siden og giør usigelig megen Lykke i Publicum; jeg har solgt 107 Exemplarer og bortsendt 100. — — Line Kirstein har været i Hamburg, og fortæller mig, at Hamburgerne brænder af Kiærlighed til Dig.

Kbhvn 29 Julii 1817.

Din Tragoedie er da antaget af den høye Direction; de havde den kun en Uge og sendte mig den derpaa tilbage med et kort, men artigt Brev, hvori de meldte mig, at Theater-

directionen havde antaget den. En stor Naade! Rahbek lod mig hilse ved Boye, jeg troer samme Dag han fik den, at den var antaget, og i et Brev til min Fader fra K. M. fik jeg ogsaa en Hilsen kort efter: at Svar paa mit Brev til Theaterdirectionen var underveis, hvis jeg ikke alt havde faaet det. De har troet, maae man jo antage, at jeg gik i Dødsens Angst, mens det var inde, til jeg fik Svar; vidt feilet! Jeg har altid havt den Troe, at om Dit Stykke havde været ligesaa mat og maadeligt, som det er herligt, havde de antaget det, naar det blot havde Navn af en Tragoedie. De gode Folk vidste jo, hvad der var hændet dem ved at forkaste et Lystspil af Dig; de skrækkelige Følger af at forkaste en Tragoedie var jo uberegnelige. Imidlertid har „Fostbrødrene" dog fundet Naade for Rahbeks Øyne, uagtet det jo i hans Tanker ikke kan lignes ved „den guddommelige Hroars Saga". Han skriver en Tilskuer efter den anden for at give sit Hierte Luft, saa fuld og varm skal han være over den. Han har sagt til Boye, at han i denne Tid ikke sandsede Andet, derfor havde han kun giennemløbet „Fostbrødrene". Mig vil nu den gode Mand faae ondt ved at giøre tilpas, især fra den Dag i Fior at regne, da han forskaffede Dig den smukke Formiddag. Havde Hroars Saga ikke været ham tilpas, var jeg blevet vred, og nu han hæver den til Skyerne ærgrer jeg mig ogsaa; først fordi han derved troer at vaske sig reen for sine begangne Synder, og derefter fordi enhver saadan Forguden af eet Værk altid skeer paa de andres Bekostning. En anden Sag er det med Hauch, hvis Hierte er stort nok til at rumme Alt, hvad Du har frembragt; han maae gierne sætte Hroar høyest, som jeg ogsaa troer er Tilfældet. Han har recenseret Hagbarth og Signe i Litteraturtidenden, men Hroars Saga, siger han, er han ikke voxen. Naar han ikke troer sig istand dertil, hvem skulde det da være, som kunde det? Det er et herligt Menneske, den Hauch! Han og Boye, som man ogsaa hver Dag maae elske og agte høyere, har usigelig forsødet mig det ellers bittre Savn.

Carl og Hiort er ogsaa herlige Folk, men jeg troer dog, begge, og især Carl, vilde ene intet stort udrettet med mig. Blodet flyder saa velsignet let i Aarerne paa Hauch og Boye, og saadanne Personer veed Du, jeg har godt af i min Omgivning, især naar der er noget i Vejen.

Kbhvn 2 Sept. 1817.

— Vor Glæde, min velsignede Oehlenschl.! over Din Hiemkomst er ubeskrivelig. Kun er der een Ting, som ængster mig, det er at Du vil finde mig meget forandret; jeg er uden Overdrivelse bleven 9 Aar ældre af Udseende i de 9 Maaneder, Du har været fraværende. Det har tidt bedrøvet mig; thi saa lidt forfængelig jeg er, er jeg dog heller ikke saa ligegyldig i denne Henseende, at det ikke skulde giøre mig ondt at ældes før Tiden; men hvad nytter det at klage! Mine Øynes elendige Tilstand bidrager ogsaa meget til det slette Udseende; jeg giør derfor alt muligt for at skaane dem, men jeg er begyndt for sildig. — Men naar vi nu først har vor Fader hiemme, bliver vist alt godt, og dette vil jo ikke vare ret længe. Vi har beredet os efter bedste Evne paa at modtage Dig i et peent og ordentligt Huus; havde jeg vovet at anvende noget meer derpaa, skulde det blevet bedre.

Af et Brev fra **C. Hauch** til **Oehlenschläger**.

11 Jan. 1817.

Elskede Oehlenschläger!

Hvormeget De har glædet mig med de Linier, De skrev til mig især, derom vil De, hvis jeg kun har været istand til at udtrykke Dem en lille Grad af den Interesse, jeg føler for Alt, hvad der angaaer Dem selv, være overbeviist. Det er vel sandt, at alle Deres Breve ere sande Skatte for Deres Venner, og at hver Postdag nu for os er forvandlet til en Art af Festdag; men Egennytten blander sig dog tillige i Spillet, og ethvert Menneske vil ogsaa gjerne have noget

Aparte, der tilhører ham udelukkende. Deres herlige lille Digt, der er et værdigt Sidestykke til Stykket „Hjemvee" i Digtningerne af 1813, maa vel, da der ikke er noget andet Sted, staae i „Athene", uagtet De herved vistnok viser dette Blad formegen Ære; dog det er nu engang alt Skjønts og Digternes egen Skjæbne, at de maae staae omringede af Ukrud paa alle Kanter. — — — Hvad Deres „Frederiksberg" angaaer, der nu er udkommen, saa har jeg, saa lidet Godt der for Resten lader sig sige om det kjøbenhavnske Publikum, dog endnu kun derom hørt een Stemme. Alle finde det yderst rørende og skjønt, Mange ere endog enthusiastisk indtagne deraf og holde det for et af Deres bedste Værker. Med Hensyn paa mig selv, saa kan jeg ikke nok udsige Dem, hvor skjønt jeg, endog efter at have hørt det af Deres egen Mund, ved fornyet Gjennemlæsning fandt det. De har deri paa den uskyldigste og meest naiv ubevidste Maade lagt for Dagen, at den store Digter nødvendig er baseret paa det naturlige og ufordærvede Menneske. Det var Dem uden Tvivl umuligt at frembringe Deres Digtninger, hvis ikke Livet og dets simpleste, nærmeste Forhold trængte Dem saa usigeligt til Hjerte. Dette er vel Aarsagen til, hvad Tydskerne kalde das Gemüthliche, denne hjertelige Glæde og Kjerlighed ved hvad De beskriver, og ved alt Menneskeligt overhovedet, der aander os imøde af alle Deres Digte, og især af dette, der derfor vist aldrig vil holde op at interessere. Denne samme „Gemüthlichkeit" gjenfinder man og i hvert Ord af Deres Breve, paa hvert Sted, hvor De omtaler Deres Kone og Deres Børn, eller hvor De beskriver en Gjenstand, De har seet, en Situation, hvori De har befundet Dem; og dette kan vist ikke Andet end indtage ethvert godt Menneske. Hvad mig især angaaer, da giver det mig Mod til at udvikle min Menneskelighed for Dem, til at nærme mig Dem, og udfylder overhovedet det Rum, hvorved Deres Genie og Konstfuldendelse ellers vilde ubarmhjertig fjerne enhver ringere Aand. Derfor vil De og stedse for mig vedblive at være

den elskværdigste af alle Digtere, og jeg vil troe, at jeg ikke kan være berøvet alle Fortrin, saalænge De fortfarer at interessere Dem for mig. Megen Glæde i det nye Aar!

Fra A. E. Boye til Oehlenschläger.

Kiøbenhavn den 23 Mai 1817.

Kiære Hr. Professor!

Jeg kan ikke undlade med et Par Ord at takke Dem paa det hjerteligste for den Glæde, jeg har havt ved Læsningen af Deres nye Tragedie. Ikke allene Værket selv har ved sin Fortræffelighed dybt rørt mig, men jeg har ogsaa beundret den Aands-Frugtbarhed og -Rigdom, hvorom dets uventede og snare Fremkomst i saa høi Grad vidner. Rørende er det ogsaa, at midt i en vildfremmed Hovedstad, saa langt fra Danmark, et saa herligt dansk Produkt bringes for Lyset. Derved har De givet endnu eet Beviis paa, hvad De selv alt forhen har baade sagt og beviist:

Normannen ei sit Norden svigter,
Fordi han streifer udenlandsk;
Og selv ved Seinen danske Digter
Er stedse dansk*).

Endnu har jeg kun læst „Fostbrødrene" een Gang, men glæder mig usigeligt til, at skulle læse den flere. Mange enkelte Skiønheder, som man først ved større Fortroelighed opdager, ere vistnok undgaaede mig i den ypperligen friske poetiske Rigdom, hvormed Digtet fra først til sidst er udstyret. Men det Hele har gjort et meget levende og behageligt Indtryk paa mig. Jeg finder deri en dyb og aandrig Skildring af en besynderlig Styrelse i Livet, af en tragisk Begivenhed, der ender sig, ikke sønderknusende (hvilket i dette Tilfælde maaskee ogsaa vilde have været grusomt og frastødende), men mildt og venligt, idet den forsonede Skiæbne

---

*) Smlgn. Tilegnelsesdigtet i „Hugo v. Rheinberg" (Trag. Drama'er 4, S. 270).

selv læger de Saar, den slog*). De Lidelser og den Fortvivlelse, der ramme Asmund, er ei en uforklarlig Tilskikkelse, der ofte hersker i Livet, og hvis Grund her for stedse bliver os gaadefuld, til hvis Udsoning og Forklaring forst Doden baner Vei; men, vi see det tydeligt, det er her Straffen for en i høi Grad letsindig Handling, for Misbrug af det hellige Venskabsforbund, det er de ulyksalige Følger af vild og uoverlagt Adfærd, som hjemsoge den Lidende. Denne Hjemsogelse er, medens den varer, langt haardere og smertefuldere end Døden selv; derfor tilintetgiøres ei heller den Straffede. Skiæbnen, som han selv ved egen Handling har fremkaldt over sig, leder i den blinde Oldings Skikkelse hans Frelse uventet frem. Var Asmund bleven for stedse ulykkelig, eller havde den straffende Skiæbne i Straffen tilintetgjort ham og hans skyldfrie Kiærlighed, saa var udentvivl det, man kalder den poetiske Retfærdighed, mindre rigtigt blevet haandhævet; thi hiin letsindige Handling var vel strafværdig, men ei saaledes, at den kun ved Dod og Undergang burde sones. Om den blinde Olding, som loser Knuden, kunde maaskee siges, at han var en deus ex machina; men dertil kan udentvivl med storre Grund svares, at han netop her skal være en saadan; thi her er netop en nodus tali vindice dignus. Asmunds Lidelser, hans ædle Sindelag og troefaste Kiærlighed, og Ragnhilds rorende Hengivelse af sin jordiske Lykke og sin hele Fremtid, har udsonet Skiæbnen, og det er den haarde Skiæbne selv, hvis Sværd nu sønderhugger den gordiske Knude. Jeg maae henstille til Digteren selv: om ei hiin Olding (ikke hans Fremkomst i Stykket, men blot hans Existents, hans Tilstedeværelse ved Asmunds og Thiodolfs Eed) kunde i det Foregaaende have været antydet? — Dog, alt hvad jeg her har skrevet, er kun for at vise Dem, at jeg har tænkt over, hvad jeg har læst, og hvor

*) See Stykkets oprindelige Slutning, som kan læses Trag. Dr. 5, S. 363—76.

megen Priis jeg sætter derpaa; thi sikkre og aldeles overlagte kunne mine Yttringer ikke være efter blot een Giennemlæsning. — Charactererne ere mesterligt udførte. Jeg beundrer især Ragnhild, Thiodolf og hans Banemand, den unge kraftfulde og høihjertede Kæmpe, der tillige udgior en ypperlig Contrast til den gamle „gottlose“ Thiodolf.

Og nu modtag endnu engang min inderlige Tak, ei allene før Fostbrødrene, men for alt det Gode, jeg personligen har modtaget af Dem, Deres Venskab, Deres Omhu og Opmærksomhed for mig. Jeg har saameget i denne Anledning at sige Dem, naar jeg kun kunde sige det saaledes som jeg ønskede; dog De vil forstaae min Taushed og ikke miskiende den. Paa den Lykke, at have erhvervet mig Deres personlige Bekiendtskab og Venskab, veed jeg sandeligen at sætte Priis. Hvad Priis jeg sætter paa Deres Værker, har jeg tildeels stræbt offentligen at lægge for Dagen, og jeg vilde have gjort det bedre og fuldstændigere, hvis ikke knap Tid og knapt Udkomme satte min literaire Virksomhed Skranker. Dog meliora speramus. —

Alting er er nu her grønt og smukt. Igaar kom jeg hændelsesviis til at gaae Veien ned ad Alleegade i Frederiksberg, under de smukke løvfulde Træer med de pæne Haver og Gaarde ved Siden, den Vei, jeg saa ofte gik til Dem og med Dem forrige Sommer. Denne for mig saa dyrebare Tid, da jeg fast dagligt havde den Lykke at see Dem og Deres Familie, stod da levende for min Erindring, og jeg nød i Tankerne igien de mange skiønne Øieblikke, der her og ikke langt derfra vare blevne mig til Deel. Jeg kunde ikke andet end fortælle min Kone, som gik med mig, hvad jeg tænkte paa, og trække hende hen til Deres forrige Sommerbolig, hvor nu Skodderne vare tillukte, ligesom mit Haab om slige Sommerglæder for i Aar. Gud give De var her snart igien, eller at De i det mindste, som jeg, hver ottende Dag kunde besøge Deres Familie i Bredgaden, tale med Deres elskværdige Kone og see hvorledes Deres Børn voxe.

Nu er allerede mit Smule Otium fortæret igien; nu maa jeg da afbryde denne min usædvanlig lange Brev-Tale eller rettere Brev-Sladder, og hilse Dem mange Gange fra min Kone og min Fader, samt fra Deres

evigt hengivne og forbundne

Adolf Boye.

Nu bliver jeg først opmærksom paa, at jeg ovenfor har snakket i det mindste tre Linier hen i Taaget, nemlig om Oldingen, Asvit's, Antydelse, hvilken virkeligen er skeet i første Act*), saa fuldstændigt som jeg fordrede, og paa en saare skiøn og poetisk Maade. Jeg havde kun hørt denne Act læse af „Onkel Carl", og dette maa undskylde min Feiltagelse, da man sjeldent hører saa nøiagtigt som man læser.

Fra C. Hauch til Oehlenschläger.

Khvn 13 Mai 1817.

Min inderligt elskede Ven!

Det vilde blive svært, selv for en saa anskueligt malende Pen som Deres, at udtrykke den Overraskelse, hvori vi alle ved at modtage Deres Breve og Konstværker ere blevne satte. Vi modtoge dem netop paa den saakaldte store Bededag, paa hvilken altsaa Himlen, istedetfor af os at overvældes med Bønner, omvendt overvældede os med saamange Gaver, at vi til Gjengjeld burde døbe Dagen om, og kalde den den store Gavedag. I Sandhed, det maa være rige Miner, hvoraf man i saa kort Tid kan fremdrage slige Skatte, saameget mere, da de alt i Forveien har afgivet saamange ægte og gedigne Guldstykker. De maa uden Tvivl have gjenfundet Vaulundurs Nøgler, hvormed De er vis paa at finde Riigdomme, De maa sætte dem imod hvilken Klippe De vil, og der vise Dem fast Jord, herlige Ædelstene og saftige Frugter, hvor de feige Trælle nedstyrtes i bundløse Moser og fortæres af Bjergflammerne. Det Bedste er, at Ingen af Deres Fiender har saamegen Magt som Nidungur, og at De derfor,

*) Tr. Dr. 5, S. 350.

nagtet De endnu vil smedde os mangt et kosteligt Smykke, vel aldrig vil komme til at gjøre det med overskaarne Sener, heller ikke paa nogen eenlig Holm, kun trøstet af Drømme og Havfruesange, men omgivet af Deres Elskede og Venner, der ikke som Vaulundurs Brødre mere lokkes af en ubestemt Længsel, men der, samlede om Deres Værksted, nu vide, hvor den Ild er at finde, der paa engang baade lyser og varmer. — Jeg for min Deel begynder nu, om ei at begribe, saa dog at faae en sandselig Anskuelse af, hvad jeg aldrig før har fattet, hvorledes flere Mestere, f. Ex. Lopez de Vega og Calderon kunde skrive slig en uendelig Mængde af Dramaer, der dog vare gode. Men for Calderon var det dog lettere, da den blotte romantiske Fabel, understøttet af nogle poetiske Billeder, var ham nok til et Stykke; hos Dem er der foruden den interessante Composition, hvori hvert Øieblik den poetiske Ild ligesom i friske, mangefarvede Blomster bryder igjennem, ogsaa kraftige og originale Charakterer. Allerede Ideen til det nye Stykke er yderst original; den Tanke engang, efterat de Gamles Troskab og Fasthed i deres Løfter saa ofte er bleven anpriist som Mønster, ogsaa at vende Sagen om og see, hvormegen Ulykke denne Fasthed, naar den ikke blev ledet af Fornuft, men af Lidenskab og overdrevne Begreber om Ære, kunde føre til, er i poetisk Henseende forhen aldeles ubrugt. Hvad Udførelsen angaaer, da er det vist ingen Overdrivelse, det er kun Gjentagelse af alle Deres Venners Dom, naar jeg vover at paastaae, at den er mesterlig. Jeg erindrer mig kun faa Konstværker, der hele Tiden i voxende Spænding saaledes gribe Sindet. Overgangen fra Glæde til ængstelig Forudfølelse, derfra til Frygt, til Vished og til resigneret Fortvivlelse, der endnu i den fortreffelige og høist originale Scene i Gravhvælvingen synes at streife Sløret tilbage fra Graven og gaaer over til den høieste Rædsel, samt i det Følgende, efter et kort Solglimt, afløses af Raseri og endelig af Forbrydelse, er paa en skjøn Maade motiveret og udspringer nødvendigt den ene af den anden. Ideen er her

paa engang med høi Begeistring og klar Besindighed saa vel gjennemført i alle sine Dele, at Intet staaer tilbage at ønske. Ja selv de komiske Scener paa Graven mellem Faste og Ref, mellem Snækol og Flein bidrage paa en besynderlig Maade til at forstærke Indtrykket. Den humoristiske Philosophie, hvorved disse Mennesker kun troe at kaste et bedre Skin paa dem selv, men hvorved de paa en ubevidst Maade kaste et desto frygteligere paa det hele Digt og ligesom belyse dettes Idee paa forskjellige Kanter, gjør at denne her, hvor den dog synes fjernest, i Grunden staaer frygtelig nær, og igjennem hver Replik paa en dunkel Maade kommer tilsyne. I denne Henseende synes mig, at Digtet faaer en Art af fjern Liighed med Shakespeares Hamlet, som ogsaa gjentager sig i Asmunds philosophisk-melankolske Grublerier, i de mesterlige Repliker, hvor han paa en rædselsfuld Maade spotter Forsynet og skuer den hele Natur som et mislykket Forsøg. Overalt synes det hele Veien igjennem, som vi gik paa en huul Jordbund, der hvert Øieblik truede at styrte ind og begrave sit Slagtoffer, og der tillige hvert Øieblik udvidede sig, saa at tilsidst den hele Natur staaer for os som en huul ormstukken Skal, hvis Kjerne er fortæret; hvorved der dog, saare skjønt, er sørget for, at denne Idee ikke skal grundfæste sig, men at den skal opløse sig ligesom en ængstelig Drøm, og at det Gode tilsidst skal seire. Hvad Maaden, hvorpaa dette skeer, angaaer, da tvivler jeg ikke paa, der gives dem, der ville paastaae, at det er urigtigt at bygge et heelt Stykke paa en Vildfarelse; men uagtet dette i andre Tilfælde vel kan finde Anvendelse, saa finder det den vist ikke her. Der er ingen almindelig Regel, der ikke maa læmpes efter det Specielle; saaledes grunder i Shakespeares „Romeo og Julie" sig ogsaa Katastrophen paa en Vildfarelse, da nemlig Romeo troer Julie død, som hun ikke er, og dog vilde vist Ingen ønske dette forandret. Her er det især skjønt, at et Løfte, hvis Hellighed beroede paa en Fordom, der aldrig hverken kunde gives eller holdes uden at forudsætte en moralsk Vildfarelse,

der desuden var aflokket og givet i en beruset, altsaa ubevidst og for Vildfarelser udsat Tilstand, ogsaa paa en physisk Maade opløste sig saaledes, at man saae, man havde faret vild. Tanken om et mildt, kjærligt Forsyn bliver derved i Contrast med det Foregaaende dobbelt levende i os, og det Hele faaer ved Siden af sin store Individualitet en symbolisk Betydning, som dog uden Tvivl er det høieste Tegn paa et fuldendt Konstværk. I denne Henseende er det ogsaa skjønt, at Nereк og Alfred, idet de opgive deres Ven og vandre bort fra deres Fædreland, skulle mødes af den blinde Asvit, der vil tilbage dertil; allerede herved vækkes Anelse om en mulig Forandring til det Bedre, uagtet vi endnu ikke see hvordan. Det er ogsaa en herlig Tanke at lade Asmund, da Alt har forladt den Ulykkelige, da selv hans troe Broder har opgivet ham og da han selv iler sin Undergang imøde, endnu i Ragnhild finde en deeltagende Ledsagerinde. Qvindetroskab, den Alt overvindende Kjærlighed er i disse faae Træk paa en rørende Maade skildret, og overhovedet aander ogsaa i dette som i Deres øvrige Digte saa megen naturlig Godhed, at det er mig ubegribeligt, at ikke deres Recensenter mere have fremhævet dette Træk, der hos Dem er saa fremstikkende. — Hvad Charaktererne angaaer, saa synes mig, at de ere herligen lykkedes for Dem; især er Thiodolf aldeles original; den forstandige og dog saa ungdommelige Alfred, den grublende Asmund ere det ikke mindre. Af Situationer skal uden Tvivl den, hvori Asmund, der forhen havde opgivet Alt, pludselig igjen fatter Haab og glad iler Ragnhild imøde netop i det Øieblik, da alt Haab i Virkeligheden var slukt og Thiodolf nylig var død, den i Gravhvælvingen, den, hvori Asmund, ikke frelst af Alfred og Nereк, men af Røverne kommer ud af Hulen og synger sin skjønne Sang, længe saavel i Originalitet som i Opfindelse søge deres Mage. Det Eneste, som, om jeg tør sige det, i dette Stykke gjorde et mindre behageligt Indtryk paa mig, var den i mine Tanker lidt for stærke Fremtræden af de underordnede Personer i de to sidste Akter. Det fore-

kommer mig, som om det Heles herlige Indtryk herved en Smule kommer til at lide, uagtet jeg vel indseer, det hører til Ideens totale Fremstilling, at ogsaa den Forbrydelse, Asmunds Situation kunde lede ham til, med alle sine Motiver og Drivefjedre blev ført os for Øie. Hvad for Resten Diktion og Stiil angaaer, saa bevarer dette Stykke og heri sin høie Rang; ja jeg tør selv paastaae, at om Baggesen vilde give sig ifærd dermed, saa vilde han vanskelig finde en eneste Lignelse, som han uden den aabenbareste Vilkaarlighed kunde trække en fordreiet Mening ud af. De ere alle saa reent fremsatte og saa fuldkomment udviklede, at Ordkløveriet her mister sine Vaaben, hvilket dog og kan være ret godt; thi uagtet ingen redelig Mand kan tage Notice af Fordreielser, saa er det dog ikke mere end fortjent Løn, at B. skal miste ogsaa denne sidste Glæde, han har tilbage. — Dette maatte jeg absolut have Dem fortalt om Deres Stykke, hvilket upaatvivlelig vil komme til at indtage en høi Rang blandt Deres Værker. Hvad Deres Brev til mig angaaer, saa har jeg modtaget det med en usigelig Glæde. Hvad De deri siger mig, er mig en sand Trøst; det giver mig Mod til at foragte Angreb og til at besvare dem paa den eneste værdige Maade, nemlig ved at bestræbe mig for at frembringe noget Bedre end forhen. Saaledes har De gjort, og jeg vilde ønske, jeg heri som i alt Andet kunde tage Dem til Mønster. — — — Boye har forfærdiget en Recension over „Trylleharpen", der kommer i „Athene" for denne Maaned; paa samme Tid kommer min Recension af Deres Helge, der nu har ligget hen næsten et Aar. Jeg har forresten fra Prof. Müller som Redakteur af Litteraturtidenden modtaget et meget artigt Brev, hvori han foreslaaer mig at recensere i hans Blad. — —

Vi Alle vente med den yderste Længsel paa Deres Tilbagekomst. Hvad mig angaaer, saa, om jeg ikke har faaet min Examen til De kommer, skal jeg i det Mindste være saa

vidt, at jeg har den strax efter, og jeg vil da ved Deres Venskab og i Deres Selskab henbringe mit Livs lykkeligste Dage.

Med den høieste Beundring og Kjærlighed
Deres
C. Hauch.

Af et Brev fra **P. Hjort** til **Oehlenschläger**.

Khvn 1 Juli 1817.

— Hauch har i Athene skrevet en saare skjøn Betragtning af Helge og i Litteraturtidenden en over Hagbarth og Signe, som jeg finder endnu bedre. Jeg erindrer, at De sagde kort før Deres Afreise, at jeg ogsaa skulde skrive en saadan Kritik. Men jeg har dertil slet ikke det poetiske Genie som Hauch, og det var at gaae ham skammeligt i Forkjøbet at skrive over en smuk Gjenstand, som han paa ti Gange smukkere Maade kan afmale. Han er lykkeligere og roligere ved den Retning, hans Aand har taget; jeg mere udsat for Miskjendelse ved at vise det Slette og Fordærvelige i, hvad der af Andre ansees for godt og skjønt. Men duer jeg overhovedet til Noget, saa er det til Philosophie og ikke til Poesie, og hvad er saadan en berømmende Kritik Andet end den ægteste Poesie? Jeg troer derfor at handle rigtigst i at fortsætte, hvad jeg engang har begyndt.

5te Juli.

Jeg har idag slugt Hroars Saga! Jeg siger om Læsningen deraf, som Hroar om den Tid, han levede med Ogn: „den var saa salig, at der kun kan siges Lidet derom“. Det er dog et ganske herligt Digt, og sikkert det fuldendteste, De endnu har skrevet. — Den sammentrængte kjernefulde Stiil er aldeles mageløs. Slutningen rørte mig til de sødeste Taarer. Jeg følte paa eengang den inderligste Glæde over Digtet og en levende Taknemlighed for Den,

som beredte mig disse lykkelige Timer. Det er den eneste Gang i mit Liv, at jeg har grædt af Glæde. Maaskee kan jeg blodnes noget mere paa Reisen; thi jeg er for haard. —

Deres troe
Peder Hjort.

Fra Carl Heger til Oehlenschläger.

Kbhvn. 22 Aug. 1817.

Skiondt Oieblikket nærmer sig med stærke Skridt, da vi skal samles med Dem igien, og da jeg ikke længere vil blive plaget med at skrive Breve til Dem, som De ikke kan have Fornoielse af at læse, og skiondt Hiorth jo vil kunne sige Dem Alt, og det virkelig altsaa er overflodigt, i det mindste, at jeg skriver, saa vil jeg dog formedelst Deres Gluffer og Gloser, i et af Deres sidste Breve, om „Magelighed og Dovenskab", om „Armod paa Fryd, om ikke paa Tale" etc., endnu eengang stræbe at overvinde min meget naturlige Ulyst og sende Dem nogle Linier, siden De endelig vil have det, og paa saa eftertrykkelig en Maade forlanger det.

Vi vil begynde med at være ærlig, min søde Broder! og sige Tingen, som den er. Saa kiært det naturligviis vil være os, efter saa lang en Fraværelse at see „en mangeaarig Ven", saa vilde det vist ogsaa være os en stor Fornoielse, om De, for at udvikle og uddanne Dem endnu mere, blev et Aar længere borte endnu, istedetfor at komme hiem og maaskee, ligesom efter Deres første Udenlandsreise, regalere os med Canarifugle, Røverborge, Ludlamshuler o. s. v., hvorved De sank saa dybt fra hvad De eengang havde været. Men jeg maa forresten sige Dem, at naar jeg for min Part ønskede, at De havde sendt Hiorth Afbud og smukt gik med Bertouch til Italien og skrev os nok en Noli me dangere, som Rosing kalder Correggio, saa var det kun under den Betingelse, at De som hidtil vilde jævnlig sende Vexler hiem til Deres Familie, saa at Deres Ven Boye og

jeg kunde fremdeles hver Onsdag med god Samvittighed drikke vor Flaske Viin paa Deres Velgaaende, og jeg fremdeles hver Fredag ½ for en Feils Skyld og vel undertiden lidt over. De skriver dog maaskee bedre, naar De er ude, end naar De er hiemme; saa elsker De Deres Fædreneland høiere og saa giør De Dem mere Umage for at giøre det Ære; og det forekommer os virkelig, som vi holder endnu mere af Dem, naar vi ikke seer Dem, end naar vi seer Dem. — Dog, jeg synes ikke ret, jeg nænner at blive ved i denne fine ironiske Tone, hvorved jeg egentlig havde foresat mig at drille Dem lidt for Deres Beskyldninger imod mig; hellere vilde jeg forsvare mig lidt alvorlig, hvad disse angaaer. Men naar jeg betænker, at De muligen ikke har meent det saa ilde, eller at De dog bliver ved at mene hvad De mener, hvad Fanden jeg saa vilde sige til mit Forsvar, saa faaer jeg vel at sige med Bierring: Lad gaae!

Tilstaaer da atter med Skamfuldhed, kiæreste Oehlenschläger! at Du efter saa mange Anledninger vistnok med største Føie for længe siden kunde ventet en lille Epistel fra mig. Tro hvad Du vil, kun ikke, at jeg af Magelighed ikke har gidet formælde Dig før, hvad Indtryk alle de glædelige Ting, vi har seet og hørt fra Dig, har giort paa mig; heller ikke, at min Fryd har været saa arm paa Tale*). Det Modsatte ville vist Boye og Christiane kunne bevidne. Jeg har glædet mig usigelig over Dig og været giennemtrængt af Beundring, ikke blot ved den første Overraskelse, da Fostbrødrene og Hroar ankom, men efter enhver gientagen Nydelse af disse Værker. Og det er ikke blot Din stupende Productivitet eller Helvedes Aandskraft, som Paale siger, hvorpaa Du i den, især med Hensyn derpaa, korte Tid, Du har været borte, har givet, synes mig, eclatantere Prøver end nogensinde før, det er ikke det alene, der har vakt, hvad skal jeg

---

*) Thaarup's: „Den, som sin Fryd med Ord kan male — Hans Sjæl er arm paa Fryd".

kalde det? (som Rahbek siger) — saa respectueuse og kiærlige Følelser for Dig; men, om muligt, endnu mere, at Du har giort Dig en Fornøielse af at overraske Christiane og os Alle og at fornøie os f. Ex. ved det elegante Udvortes, hvori Fostbrødrene fremkom. — Hvad skal jeg sige videre, kiæreste Oehl.! end hvad jeg alt har sagt og hvad der ogsaa er Sandhed, som Flere vil kunne bevidne, at mit hele Nervesystem zittrer, naar jeg undertiden kan misforstaae et Ord af Nogen, saaledes som om man ikke agtede Dig høit nok, saa høit som jeg. At Fostbrødrene er et Mesterværk i alle Henseender: at det atter er noget Forskielligt fra Dine foregaaende Stykker, at den hele Composition er et sandt Kunstværk — — og at det er ligesaa udmærket i Henseende til Stilen og ved sin Rigdom af de skiønneste Tanker og Billeder — see, dette er vel tildeels kun trivielle Sætninger, men det er, hvad vi alle, Dine hengivne Venner eller „barnagtige Forgudere", som vi kaldes, hvad især Boye og jeg, der har læst Stykket sammen, har giensidigen giort hverandre opmærksomme paa. — Etatsraad Job*) har ogsaa læst Stykket med den største Fornøielse og beundret Dig.

Gid det nu kun maatte blive nogenlunde anstændigen givet. Om Besætningen er det tidsnok at tale, naar Du kommer hiem. Foersom skal vi ikke længere vrage, heller ikke Steffen; Du veed vel, at han endelig har faaet, hvad han længe har søgt om, sin Afsked — med 2/3 af sin Gage i Pension. Dette Skridt af ham er mig græsselig imod. — — Du fornøier os saa tidt med Samtaler i Dine Breve; tør jeg til Giengield opvarte med en mellem Steffen og mig forleden hos Rector Nissen? Vi stod og saae paa Frue Kirke. Han. Kan Du huske, da vi stod til Confirmation derovre? Jeg. Kan Han huske Biskop Harboe? Han. Aa Schludder!!! (til Nissen) See, saadan er han altid, han skal altid vende

*) Fordi han ved at træde ind i Univ.directionen havde (efter et tidligere Brev) „faaet Rang med Etatsraader".

det Komiske ud; og han er evig distrait, for han har i mange Aar studeret Theologie, Stakkel! Jeg. Aa, jeg er saa Gud ikke saa distrait som Du. Han. Aa! aa! jo saa Gud .... Aa Gudbevares! Jo Gu er Du langt mere distrait end jeg!"

„Hroars Saga" ønskede De vel ogsaa at høre mine Tanker om, men derved er jeg lidt forlegen; thi skal jeg være ærlig, jeg anseer den for et af de Producter af Dem, hvori De har været mindst heldig. Her har De udentvivl ikke ret betænkt quid ferre recusent, quid valeant humeri; Epiker er De nok ikke. Den sidste Haand mangler aldeles, og de to Veie til Gud har De ikke ret kiendt. Tilgiv, store Dramatiker! den af Muserne ikke tilsmilede Mand, at han vover at fælde en fra den almindelige Mening, der finder Deres Hroar mesterlig, guddommelig, saa afvigende Dom! Maaskee kommer det af, at jeg ikke kiender den nøie nok, da jeg kun har været med at læse begge Correcturerne, siden kun læst den heelt igiennem 3 Gange, foruden enkelte Steder utallige Gange. Forresten veed De vel ogsaa til Deres Trøst, at den har behaget O. Mynster særdeles; han har ret med megen Vægt og med store gnistrende Øine kaldet den en Prydelse for Literaturen, og Molbech er saa fortryllet i den, at han er færdig at sætte den over Helge.

Hvad nu videre — saa kan Du vel vide, at jeg har glædet mig usigelig over den overordentlige Agtelse og Kiærlighed, Du har mødt allevegne i Tydskland, ligesom ogsaa over de glædelige Udsigter, som denne Reise har aabnet for Dine Finantser i Fremtiden. Det er virkelig rørende, saa rundeligen Du har sørget for Din Kone og Dine Børn i den korte Tid, Du har været borte, og saa kiærlig Du indtil de allermindste Ting har tænkt paa dem. Jeg har alligevel dog ikke ganske opnaaet mine Planer med Dig i Wien. Jeg vilde havt Dig ophøiet i den tydske Adelstand, havt en keiserlig Orden og Pension til Dig.

Det vil dog ret blive en stor Glæde, naar vi samles med Dig igien og i de lange Aftener, som nu har begyndt,

faaer at høre saa meget, Du endnu har at fortælle os, saa mageløs detailleerte Dine Breve end har været. — Goethe og Steffens har Du da ikke været hos; det sidste havde jeg dog ret ønsket. Jeg skal sige Dem, vi vilde gierne have seet, hvad Frugten af det Besøg vilde blevet — om Deres Genie havde taget en anden Vending indad eller udad; thi vi gior os virkelig Haab om, at det ikke har culmineret endnu.

Hiorth overlader jeg at referere, hvad Nyt, Ondt og Godt, her er passeret i den senere Tid. Det vilde være urimeligt, om jeg nu vilde tænke paa berøre alt Sligt en detail.

Endeligen kan jeg bevidne, at Alting er vel inden Borde. Christiane og Dine søde Unger lever vel. Christiane og jeg har ret levet fornøieligt sammen, imens Du har været borte; vi har ikke vexlet et ublidt Ord sammen. Hun glæder sig nu ubeskriveligt og er ret elskværdigt syssels at med at lave Alt paa det Bedste til Din Hiemkomst. Frygt ikke, at Du skal finde Børnene altfor forandrede. — —

Tag hermed til Takke. Ogsaa jeg udstrækker mine Arme og døer af Længsel efter at omfavne Dig. Men lad mig smukt see, at Du ikke foragter mig, naar Du kommer hiem og finder flere Rynker i min Pande, og at Du ikke kommer mig igien med Classeinddelinger af Mennesker, saaledes som i Dit Brev fra Töplitz, hvor Du havde den Lumpenhed at sætte mig i 3die Classe — mellem de „Udygtige og Gode“.

Din hengivneste troe

C. Heger*).

*) De Faa, som endnu mindes dette Brevs elskelige Forfatter, ville gjenkjende ham i den høist eiendommelige Maade, hvorpaa Spøg og Alvor kunde vexle og stundom gaae næsten i Eet i hans Tale. — — Inddelingen af Mennesker i 4 Classer findes i „Reise i Breve til mit Hjem“ 2, S. 143; men det var naturligviis kun C. H., der havde sat sig selv i den 3die Classe.

Fra C. Hauch til Oehlenschläger.

26 Aug. 1817.

Endnu engang maa jeg sende Dem et Par Ord, for jeg nyder den Glæde at kunne giøre det mundtligt. — Gud skee Lov, at vi snart see Dem igien; jeg kan ikke sige Dem, hvor vi glæde os dertil. Ikke blot jeg, ikke blot Deres personlige Venner, men alle de Mennesker, jeg har talt med, og i hvilke der blot er en Gnist af Ild — De har opflammet dem allesammen. Deres „Hroars Saga" har vundet Alt, hvad der paa nogen Maade er modtageligt for Begeistring. Hvad er det ikke ogsaa for et fortræffeligt Værk! Skuldes Charakteer alene, mener jeg, var nok for at giøre sin Digter udødelig. Jeg veed i Henseende til Fuldendthed ingen at sammenligne hende med, naar det ikke skulde være Mignon i Wilhelm Meister; men Skulde er endnu skarpere tegnet, fordi hun efter sin Natur træder mere handlende frem. Denne Charakteer er baade naturlig og idealsk — som man tager det. Enhver, som læser Digtet, maa sige sig selv, at han ofte har mødt noget Lignende; hvert Træk er taget af Menneskelivet; slige smidige, slangebugtede, elskværdige og ved deres Elskværdighed frygtelige Diævle ville aldrig ganske mangle. Og dog er hun paa samme Tid idealiseret; saaledes, med den Sammentrængthed, med den Betydning af hver enkelt, selv den mindste Handling findes Intet i det daglige Liv. Original og ubrugt er Charakteren ogsaa, ingen Digter har fremstillet noget Lignende. Saadan en Satan kan man begribe; det er en med al sin Sataniskhed menneskelig Satan; det er Kiød af vort Kiød og Been af vore Been, og uagtet hun driver Ondskaben saa høit, som den kan drives, saa skal Ingen sige, at Sligt er ugrundet i den menneskelige Natur. Hun er ligesaa meget og mere endnu Qvinde end Diævel; det er det, der med al sin Frygtelighed giør hende tiltrækkende, saa at hun ligger midt i Digtet ligesom en prægtig Klapperslange, der, uagtet man kiender dens Giftighed, dog ligefuldt veed at

lokke Enhver, der nærmer sig, ned i Dødens Svælg. — Ogsaa de andre Charakterer ere vel og rigtig trufne. F. Ex. Hranes Fader, hvor er han ikke malet i hver Replik, fra den, hvor han farer hidsig op mod sin Søn, til den, hvor han forlegen knuger sin Hue i Kongens Nærværelse! Hans Samtale med sin Kone, efterat hans Søn er gaaet med Ragnvald i Skovhuset, er saare charakteristisk; blot de faae Ord, han svarer hende, da hun beklager sig over, at Biørnen, der springer „buus" paa, bliver ofte skudt: „saa falder den medÆre", hvor levende fremstille de ikke den gamle Kæmpe! Den Beskrivelse over ham, der gaaer i Forveien: at han just ikke giorde meget af Poesien, men sad stille hiemme og kløttrede paa sine Vaaben, er ægte plastisk. Den kan ene sammenlignes med den, hvori De saa livagtig maler os Hroar, som en lille, undersætsig Mand i en mørkegrøn Kofte. Den homeriske Nøiagtighed i Legemets og Klædebonets Beskrivelse giver Charakteren en Sandselighed og Friskhed, hvorved endnu sildige Aldre ville glæde sig. — Modsætningen mellem de to Digtere er et Mesterstykke: den sidste Scene, hvori Hrane saa herligt forsvarer sig mod Ragnvald, og hvori hans Aand seirer, skiøndt hans Legeme gaaer til Grunde, kan ikke Andet end vække til Eftertanke. Den gaaer ikke i mindste Maade udenfor Digtets Grændser, og er dog saa aldeles et Ord til sin Tid. Efterat De har skrevet denne Scene og Froernes Chor i „Fiskeren", troer jeg ikke man kan negte, at De eftertrykkelig har forsvaret Dem imod Deres Fiender. Deres Forsvar indtager rigtignok ikke Danfanahefter; men jeg mener, det skal læses med Fornøielse, naar hine Critiker for længst ere bortskyllede i Lethe. Af disse to Charakterers Udførelse seer man, som De et Sted siger, at en Digter maa leve, hvad han skal skrive, og at han af det Nærmeste ofte henter det herligste Stof. Noget Lignende har De viist i Deres Fisker, i hvilken De aldrig med den giennemgribende Sandhed og Styrke kunde have skildret Faderkiærligheden, hvis De ikke selv havde været inderlig giennemtrængt deraf. Jeg har læst Fiskeren

igien i disse Dage og med de inderligste Taarer deeltaget i den ulykkelige Faders Skiebne, fulgt med Amine paa sin Kameel, og med den stakkels Lolo, da han lokkedes af Havfruen; og visseligen, saasnart Lidenskab og Fordom tier, vil man tilstaae, at selv Deres Aladdin, saa skiøn den er, ikke indeholder den Inderlighed og Dybde som dette Værk. — Det Samme er Tilfældet, naar Deres Hroars Saga sammenlignes med Vaulundur. Saa skiøn denne er, saa forholder den sig dog kun til hiin, som den i Svøbet liggende Knop til den fuldtudsprungne Rose. Selv den store Phantasie, der findes i Vaulundur, maa efter mine Tanker vige for den, der parret med saamegen Besindighed udfolder og udmaler hver enkelt Situation i Hroar. Hist var det en romantisk, ungdommelig, efter det Vidunderlige higende, her er det en mandig, moden og inden de bestemte Grændser blivende, men her ogsaa saameget desmere virkende Phantasie. Et saare skiønt Indtryk giør saaledes den phantasiefulde Planmæssighed, hvorved det Hele er stillet paa Kanten mellem det Naturlige og Eventyrlige, saa at to forskiellige Forklaringer stedse blive lige mulige. I denne Henseende er især Hrolfs Forbyttelse og Hranes Scene med Søfuglen ypperlig udtænkt. Overalt maa man beundre den Konstfuldendthed, hvormed De veed at bruge hver Begivenhed, saa at den, uagtet den paa det Fuldkomneste griber ind i Øieblikket, dog tillige bliver et Led i det Tilkommende — saaledes den lille Hiartvar, der findes ved Kilden og først tiener til at trøste Yrsas Pleieforældre, men siden bliver Skuldes Mand og bevirker Hrolfs Undergang. Her lades det ogsaa uvist, om denne Dreng, da han findes ved Kilden, er en Gave af Havfruen eller han paa en naturlig Maade er funden. Af slige Træk kunde man endnu opvise uendelig mange flere.

— Naar jeg taler saaledes til Andre, paastaae de, at min Dom er ikke at forlade sig paa, da jeg er en altfor beruset Tilhænger af Dem. Jeg mener omvendt: ikke fordi jeg i en Ruus, men med Eftertanke har læst Deres Værker, er

jeg bleven Deres Tilhænger. De Andre ere berusede af deres egne Fordomme; de have en Taage for Øinene og forstaae ikke hvad de læse.

Hiort reiser i disse Dage, maaskee kommer han for dette Brev. Hvor maa han ikke være Dem Taknemmelighed skyldig for hvad De har giort for ham? Jeg kan ikke tænke mig en større Lykke, end en slig Reise. Men han fortiener det vist ogsaa, og det er ogsaa en Lykke, som jeg har naaet ved Deres Venskab for mig, at jeg er kommen i Forbindelse med saamange gode og forstandige Mennesker, f. Ex. med ham og Peter Wegner. Jeg var sammen med dem begge i Onsdags hos Deres Kone. Det er dog een Fordeel, jeg har havt af Deres Reise, at jeg lærte hende nøiere at kiende.

Til Døden Deres troe og oprigtige Ven

C. Hauch.

Fra N. Fürst til Oehlenschläger.

Wien d. 20 August 1817.

Hoistærede Ven!

Først idag er det lykkedes mig — efter 10 Dages forgieves Sollicitation — at faae Hagbart og Signe fra Direktionen, og jeg har strax overgivet Stykket til Afskriveren med Anmodning, saa hurtig som mueligt at expedere samme. Jeg haaber altsaa om nogle Dage at kunne afsende Stykket, og da De kiender min Beredvillighed til at tiene Dem, og den inderlige Interesse, jeg føler for alt, hvad der angaaer Dem, haaber jeg, De vil være overbeviist, at jeg Intet vil forsømme for at udføre de mig paalagte Commissioner.

Angaaende Freyas Alter kan jeg endnu ikke melde Dem noget bestemt, men jeg har grundet Aarsag til at troe, at Stykket bliver antaget. I en Samtale med Hofraad Filgod har han yttret mig, at den Forelæsning, De holdt for Regisseurerne, kun af ham ansees som en privat Sag, og at han i Embedssager ikke kan afgaae fra den engang

vedtagne Form. Stykket maae derfor andengang cirkulere iblandt Regisseurerne, og de maae siden indsende deres skriftlige Erklæring til Direktionen. Filgod har erklæret sig tilfreds med Stykket, men han frygter, at det meget Burleske, som findes i samme, muligen kunde stode det wienske Publikum; han maae derfor ogsaa i denne Henseende raadføre sig med Skuespillerne, som han selv siger „bedre forstaae Tingene end han." — De vil heraf see, at vi have Olsener allevegne!!

Jeg bør endvidere melde Dem, at Regisseurerne ere meget vrede over, ikke at have faaet Ludlams Hule, som de gierne vilde have spilt. Jeg sagde dem, at Stykket er et Tryllespil og udfordrer smukke Decorationer og andet mere, som Burgtheatret ikke kan yde, og da deslige Stykker ere usædvanlige paa dette Theater, har Digteren troet, at maatte lade Stykket spille paa Theatret an der Wien. Regisseurerne derimod paastaae, at, da de have spilt Kotzebues „Rothmantel", som ogsaa er et Tryllespil, kunde de ogsaa have spilt Ludlams Hule*). Sonnleithner har nu overgivet Stykket til Censuren og haaber snart at faae det tilbage. Palfy, som personlig interesserer sig for dette Værk, har lovet snart at bringe det til Opførelse. — Ved denne Leilighed maae jeg sige Dem, at Hr. Sonnleithner har paalagt mig at underrette Dem, at han af Grev Palfy er blevet anmodet, at giøre Dem det Forslag, om De vilde bearbeide Deres Aladdin til Brug for Theatret an der Wien, da han i saa Fald vil antage det til Opførelse, og han haaber, De vil bevise ham denne Tieneste. De behage at underrette os om Deres Beslutning. Alle Deres herværende Venner ønske det

---

*) I et Brev af 18 Decbr. samme Aar fra Theatersecretair Schreyvogel (West, anseet Bearbeider af spanske Skuespil) hedder det: „In's Besondere thut es mir leid, daß Ihre liebenswürdige Dichtung: „Ludlams Höhle", dem Hoftheater entging; die Darstellung dieses genialischen Werkes auf dem Theater an der Wien beweist, daß es ein Verlust für die Kunst selbst war."

samme; thi det vilde være en sand Vinding for Kunsten, naar dette Mesterværk bragtes paa Skuepladsen.

Iovrigt er der intet Nyt forefaldet i den theatralske Verden, undtagen at Fouqués Undine er som Drama faldet reent igiennem, og et andet romantisk Skuespil: die Druidenhöhle har havt samme Skiebne. Slige Uheld ere til sand Fordeel for Kunsten, da Stymperne afskrækkes fra videre Forsøg, og Directionen bliver giort opmærksom paa ikke at antage slige vandede og aandløse Drivhuusproducter.

Og nu til Slutning, høistærede Ven! takker jeg for hvert Beviis, De har givet mig paa Deres mig saa dyrebare Venskab. Mindet om Deres Ophold i Wien, om de mange behagelige og lærerige Timer, jeg har tilbragt i Deres Selskab, vil være mig evig uforglemmeligt. Jeg har stedse med Varme beundret Deres store og ualmindelige Digteraand; nu har jeg ogsaa lært at elske Deres Person, og det hædrende Minde, De har efterladt her, har ofte rørt mig til Taarer. Deres Afreise har bedrøvet mig og Deres Venner; men Haabet engang at see Dem igien trøster os over Deres Savn. Frue Pichler og Datter have anmodet mig om at anbefale dem til Deres Erindring. Madame Weissenthurn og Datter, Rose, Koberwein, Korn, Koch, Castelli og Wucher formelde deres Hilsen og ønske snart at høre noget fra Dem.

I det glade Haab, snart at faae nogle Linier fra Dem, forbliver jeg Deres forbundne og trofaste Ven

N. Fürst.

Wien d. 26 Novbr. 1817.

— Om Freyas Alter maae jeg desværre sige Dem, at det ikke bliver spilt. Regisseurerne have afgivet den meest fordeelagtige Dom, der kan siges til et Stykkes Berømmelse, men eenstemmig erklæret, at de ikke tør vove at bringe det til Opforelse, da deres Publikum ikke er vant til Stykker af denne Art. — At Regisseurerne ikke tør vove at bringe Stykket til Opforelse, kan, upartisk betragtet, have sin gode

Grund. Her, hvor man paa faae Undtagelser nær næsten ikke spiller andet end kotzebueske og ifflandske Rørespil, er det virkelig ikke allene et voveligt, men forvovent Foretagende, at ville give et Stykke, der udtaler en høiere Genialitet. Publikummet her har ikke Modenhed, ikke Dannelse nok, ja jeg tør tilføie, ikke Frihed nok til at kunne nyde et saa herligt, overgivent og muntert Spil som Freyas Alter. Vi trænge her til Familiegraad og tydsk-franske Vittighedsspil, som vi alle kan giøre ligesaa godt, og som altsaa mere svarer til vor Individualitet end hine Stykker, der sætte os ud af vore dagligdags Vaner og Følelser. Vi maae have Stykker, hvor det paa Theatret gaaer til, som paa vore Gader og i vore Stuer; thi Tendenzen af hvert Skuespil skal jo være:

„Wenn sich das Laster erbricht, setzt sich die Tugend zu Tisch."

Og altsaa nok om vore Fordringer og vore Anskuelser. —

Fra P. Hjort til Oehlenschläger.

München 22 Jan. 1818.

Kjære Ven!

Da vi nu snart forlade denne Bye, maa jeg dog sige Dem mit Farvel, inden jeg begynder min egentlige Udenlandsreise. Saalænge jeg nemlig endnu er i Tydskland, forekommer det mig halvt som hjemme, og jeg synes, at vi først reise udenlands, naar vi gaae over Alperne.

At jeg lever meget vel her i München, har De formodentligen hørt; men vi tabe dog Tiden med Hensyn til den italienske Reise. Om det ikke kunde være anderledes, var det meget heldigt, at Opholdet skete paa et Sted, hvor saa mange dygtige Folk findes. Jeg er bleven bekjendt i Schelling's og Thiersch's Familie, og desforuden hos Niethammers, Jacobi's, Hr. v. Blatts (en lafontainisk Romanfamilie) og med et snurrigt Par: Geheimeraad v. Liebeskind (en Tilbeder af Voltaire) og hans Kone (en Anthologie, i

Kjød og Blod, af Klopstock, Schiller og Goethe). — Jeg maa saa meget mere skjønne paa min Lykke, som Schelling skal, efter Alles Udsagn være vanskelig at komme nær. Det er kun sjeldent, at han lukker Broer ned paa den Ringmuur, som Miskjendelse og Folks Utaalelighed har tvunget ham til at slaae om sig. Vi sidde der, Atterbom og jeg, tre, fire, fem Timer. Schelling haaber meget paa Norden og den friske Natur, som endnu lever blandt Klipperne og langs det mægtige Hav. Han har fundet meget Behag i nogle Digte af Atterbom paa Tydsk, og har forlangt en Afskrift af dem. Især finder jeg en sammenhængende Række af Sonnetter, 9 i Tallet, over Guds Moder og hendes dybe, i alle Tider og Religioner gjenkommende Betydning, saare fortræffelig. Jeg vilde ønske, at jeg kunde sende Dem disse Digte, at De kunde see, hvad man kan vente af ham; thi De har nok endnu ikke læst noget af hans svenske.

Schelling er i sit huuslige Forhold meget elskværdig, som De vist ogsaa, uagtet Deres korte Ophold, selv mærkede. Hans Ømhed for hans Kone, som har været meget syg, var virkelig rørende. Thiersch og hans Kone er et ungt forelsket Par, med en lille græsk Pode paa to Maaneder. Han er en dygtig Philolog og en Videnskabsmand med Aand. I Samtaler anbringer han sin Lærdom med Vid, aldrig tørt og aldrig docerende. Dertil er han en venlig Vært, synger, naar Konen spiller paa Claveer, og skriver selv nette Poesier. Desuden er jeg bleven bekjendt med Prof. Langer ved Kunst-Akademiet, som jeg besøger flere Gange om Ugen. Paa Galleriet kommer jeg ofte, naar det er klart Veir. Om jeg husker ret, saa var De her kun een Gang. Det var Skade; thi her er mange deilige Malerier af Raphael, Guido, Velasquez, Giulio Romano osv.

Jeg har ogsaa læst Deres tydske Digte; men naar jeg skal være oprigtig — og det veed De at jeg ikke kan lade være — saa troer jeg, at De har været uheldig i Valget. De har knap tænkt paa det tydske Publikums Fordringer, og det

havde dog været klogt, om jeg saa maa udtrykke mig. Det gjør mig ondt, da det vil skade det Navn og den Kjærlighed, som især Correggio nu sidst havde sat dem i Besiddelse af — ifald jeg nemlig overhovedet har Grund til min Frygt. Tydskernes Natur er nu engang spekulativ og dog sværmende; og de maale Alt efter den Maalestok, som disse to Egenskaber, hos deres fornemste Digtere, afgive. Og endskjøndt Axel har saa mange Berøringspunkter med Schillers Dramer, saa gjorde alligevel Correggio mere Opsigt, udentvivl fordi den var mere fornuftig, om jeg saa kan udtrykke mig, og fordi Kunstens Ideer begeistre den sværmende Tydsker mere end den halvfremmede nordiske Troe og Kjærlighed. „Der irrende Ritter" vil især mishage, da den polemiserer mod de her levende Yndlingsideer. En har allerede kaldt den „Prosaens Apotheose", og hvormeget man endog misbilliger denne Dom, saa kan man dog ikke ganske fortænke Tydskeren, at han afsiger den med sin sædvanlige skjærende Bestemthed, da De selv af Erfarenhed, bedre end jeg, veed, at Tydskerne eengang heri ere uforanderlige, og at slige Digte ikke mere bide paa dem, end Vand paa en Andrik.

Mig selv har det forundret, at De ikke har oversat flere af Deres betydeligste lyriske Digte, som f. Ex. „Loveridderen" eller ogsaa „Eventyret i den fremmede Stad", et af dem til Ewald, „Morgenvandring" og slige; thi Tydskerne have ikke engang den simple Sands for det reen Historiske, som vi Skandinaver, og fordre altid noget mere Subjektivt, Omfattende og Naturbegeistrende. Af de Stykker, som ikke vare mig tilforn bekjendte, finder jeg „Der Wunderbaum" overmaade smukt og ret i Jean Pauls Smag. — Men Brevet er blevet færdigt, uden at jeg har mærket det. Jeg sender mange Hilsener til Deres Kone, Børnene, Reinhardts, Bertouchs, Hauch, Deres Svoger, Boye osv.

Deres oprigtige
Peder Hjort*).

---

*) Smlgn. Hjorts „Kritiske Bidrag osv.", Lit. hist. Afd. 1.

Fra Oehlenschläger til P. E. Müller.

(Sept. 1818).

Hoistærede Hr. Professor!

Jeg finder i Deres Litteraturtidende en Extrakt af en saakaldet Recension over min „Ludlams Hule" fra Wien*), hvilken ikke har forundret mig; thi til at høre indbildske og animose Magtsprog er enhver ordentlig Digter vant, og det maa han kunne oversee. Derimod har det undret mig meget at finde denne Extract i Deres Blad, just paa denne Tid.

Jeg har troet, at De beærede mig med Deres Venskab, og af en Ven havde jeg ikke ventet dette i et Øjeblik, da den litteraire Lumpenrecensent gioer ad mig uafladelig. Jeg havde ikke troet, at der fra Litteraturtidenden skulde komme Vand paa hans Mølle, og at han skulde faae Medhold der.

De vil maaskee sige: fiat justitia et pereat mundus; og det har jeg heller intet imod, naar det er Justitia. Men i denne „strænge Prøvelse af et fremragende Genie"**) er ikke een bestemt Tanke. Stykket gaaes aldeles ikke igiennem; paa den Maade kan man omtale det Bedste og nedrive det Værdigste; slige Tirader kan det trivielleste Menneske skrive. Man lærer aldeles intet deraf, og den hele Efterretning har da egentlig intet i et litterairt Blad at giøre, men høit i en Nyhedsavis.

Da jeg nu forresten paa ingen Maade kan troe, at De vilde skade mig, da jeg bestemt maa formode, at om De ikke er paa min Side, saa er De i det Mindste fuldkommen neutral — saa sender jeg Dem disse Breve fra Wien, hvoraf De kan see, at mange Andre tænke anderledes om min Ludlamshule og tilskrive blot det elendige Spil, at dette Skuespil ingen Lykke giorde paa Theatret an der Wien.

---

*) Smlgn. Dansk Literaturtidende fra 1818, Nr. 36.

**) I det omtalte Uddrag af „Wiener-Zeitschrift" hedder det om Oehl.: „Streng Prøvelse fortjener et fremragende Genie."

Schreyvogel forener i sin Person Rahbeks og Olsens Embeder og har saa at sige hele det bedste Theaters Bestyrelse under sig. De seer, hvor ondt det giør ham, at han ikke fik mit Stykke.

Hvad jeg nu ønsker, er, at De ogsaa giver en lille Extract af denne litteraire Efterretning; thi De kan vel begribe, hvor ubehageligt det er mig, just nu, at see tydske Meninger udbredte om min Ludlams Hule, ganske modsatte dem, som jeg af alle udmærkede tydske Lærde og Kunstkiendere hørte, nemlig, at det er et originalt og interessant Stykke.

Ærbødigst
A. Oehlenschläger.

Kbhvn 17 Sept. 1817.

Min Ven!

Af Deres ædle og hiertelige Linier*) seer jeg, at jeg har giort Dem Uret ved at tvivle om Deres Godhed for mig. Jeg beder Dem inderligt tilgive mig denne Tvivl.

Sagen var, at hiin Extract just kom ud i det Øieblik, ved en Mand, som jeg agtede saa høit som Skribent og Menneske. Hvad en Fiende, som jeg foragter, siger, er mig ligegyldigt. Men en Vens Mening er af Vigtighed.

Tro for alting ei, bedste Müller, at jeg har den barnagtige Forfængelighed, bestandig at ville roses for at have frembragt noget Udmærket. Men som Mand i mit Fag troer jeg aldrig at have beskiæmmet mig selv med at frembringe noget Slet og Aldeles forfeilet. Det er først naar man siger det om noget af mine Værker, at jeg enten bliver vreed eller leer.

En Mand med Agtelse for sig selv og sin Kunst, med Smag og Sikkerhed i sit Værk, kan dog stundom være uheldig; men Værket maa ikke være saa slet, at det giør ham Skam som Digter, thi da giør det ham ogsaa Skam

*) De findes desværre ikke opbevarede.

som Menneske. Enhver offentlig begaaet Dumhed er en borgerlig Plet. Misforstaae altsaa ikke min Harme; og tro ikke, at jeg strækker Haanden ud efter Laurbær, naar jeg blot værger mig for Ørefigen!

De vil formodentlig i Fremtiden ogsaa blive bekiendt med fordeelagtige Recensioner over min Ludlams Hule. De vil ogsaa extrahere dem, og saa vil det Ene bøde paa det Andet.

Lad nu altsaa denne lille Kurre paa Traaden forvandle sig til en fastere Knude paa Venskabets Baand, og vedbliv at ynde Deres

A. Oehlenschläger.

Hermed følger Fostbrødrene, Hroars Saga og Reisen, som jeg har været saa uefterrettelig endnu ikke at bringe Dem.

Remitte debita nostra!

Fra A. S. Ørsted til Fru Oehlenschläger.

26 Sept. (1818).

Tak, gode Christiane! for Deres kjære Brev og for Indbydelsen til i Morgen, hvilken jeg skal have den Fornøielse at benytte.

Jeg skal ikke nægte, at det er faldet mig selv ind, ved at læse Baggesens første Brev*) (videre havde jeg ei seet): om det ikke kunde være ret godt, om lidt borgerlig Straf kunde anvendes paa dette Menneske, paa hvem ingen literær Revselse mere kan bide; og jeg gad vel vidst, hvorledes han, der er skamløs nok til at gjøre sig til af den Dom, han har faaet over Hjort (fordi Retten kun fandt nogle af de Lumpenheder, hvorfor H. havde sigtet Baggesen, beviste), vilde tee sig, naar han selv blev dømt som Æreskjænder. At B. for hiint Brev, hvis Oehlenschläger vilde paatale det, maatte blive straffet med nogle hundrede Dalers Mulkt,

*) B.'s „Breve til Oehl." efter Udgivelsen af „En Reise i Breve".

kan ikke være tvivlsomt; thi det indeholder i Mængde plumpe Skjeldsord og Angreb paa Oehlenschlägers Moralitet. Men jeg fandt det dog tvivlsomt, om det ei var O. værdigere aldeles ingen Notits at tage af B.'s Smørerier, og jeg har derfor ikke villet give nogen Anledning til at han skulde søge ham. Er Oehlenschläger imidlertid selv stemt for at ønske ogsaa dette Slags Straf over sin Modstander, kan jeg ikke raade ham derfra; mindst kan jeg, i Egenskab af Jurist, gjøre det; thi at Baggesen maa dømmes i Mulct, anseer jeg, som sagt, for utvivlsomt. For Resten indeholder Fortalen (saa fuld den end er af Uforskammethed og Sandhedsfordreielse) dog langt mindre Stof for borgerlig Paatale, end hiint første Brev. I Morgen kunne vi ellers tale videre om denne Ting. Hils mange Gange fra

Deres hengivne
Ørsted.

Fra **Oehlenschläger** til **Rahbek**.

21 Novbr. 1818.

*) — — Hvad nu medfølgende Comoedie**) angaaer, saa vil Du see, at den er digtet i en ganske anden Genre end Freias Alter. Jeg har søgt at forbinde en original Situation med det Charakteristiske, det Lystige, det Rørende og det Satiriske. For at vise Dig min Fortrolighed, kiære Ven, har jeg endnu ikke ladet Stykket reenskrive af en Anden, men sender Dig mit stregede Exemplar, for at Du ret skal kunne see mig ind i Kortet, og for at Du skal overbevise Dig om, at jeg ikke er altfor øm over mine egne Replikker og Linier.

Siig mig nu med faae Ord Din Mening. Det vil glæde mig, hvis Du skulde raabe som før: Courage, mon ami,

---

*) Desværre findes kun dette sidste Blad af det Brev, O. skrev til R. kort Tid efter at de ved O. H. Mynsters Jordefærd vare blevne tilfulde forsonede. (Tilføielse: See Forordet S. VI fg).

**) „Robinson i England".

voilà la bonne comédie; men jeg vil paa ingen Maade bestikke Dig med Venlighed. Læs, føl og døm, og siig mig oprigtig, om der er noget, Du ønsker forandret eller udslettet.

Din
A. Oehlenschläger.

Hils Din velsignede Camma!

Fra **Rahbek** til **Oehlenschläger**.

(Slutn. af 1818).

Kiære Oehlenschläger!

Jeg takker dig hiertelig ikke blot for dit virkelige Venne-Brev, men og for dit Lystspil, som jeg strax begyndte at læse, og ikke kunde lægge fra mig, før jeg havde læst det ud, og som jeg skynder mig at sende dig, at det kan blive reenskrevet, indsendt, antaget, trykt og opført, efter Geburtsdagsstykket, da vi i saa lang Tid ingen god original Comedie have faaet.

Jeg har, som jeg seer, alt sagt dig, at din Comedie er god*). — — —

Og nu, kiære Oehlenschläger! til dit Brev. Du har besluttet, siger du, for Fremtiden venskabelig at meddele mig dine Arbeider til foreløbig Giennemlæsning, og jeg haaber, du af Ovenstaaende vil see, hvor redelig Frimodighed jeg vil giengiælde denne Fortrolighed med. Hvad „Freias Alter" angaaer, for sidste Gang at nævne denne mig høist ubehagelige Sag, da veed du, at det fra dets tidligste Dage ikke var mig tilmaade, og blev det bestandig mindre og mindre, af den Grund, som du selv i den Samtale kort efter din Hiemkomst, da jeg raadede dig at lade Weyse componere det, angav: at det fristede N. T. Bruun og Balth. Bang til at troe, de kunde giøre noget Ligedant. Iøvrigt giælder det om al

*) Oehl. har indslettet det Vigtigste af, hvad her følger, i „Erindr." 4, S. 10.

saadan Strid, hvori Mange blande sig, hvad Sam. Johnson anmærker om den politiske: „When faction finds a man honest, it seldom leaves him so“. Hvorledes jeg dømte om bemældte Stykke og dets Forfatter, viser andet Bind af min Læsebog, udgivet 1807, hvor jeg til Prøve paa din „comiske og vittige Diction og Dialog“ anførte under Rubriken: Lystspil en Scene af Aladdin. Den Digter, der havde giort Sligt, burde ikke, syntes mig, sætte sit Manddomsstempel paa „Freias Alter“; ligesom min Oiesteen Lindgreen forarger mig, naar han spiller Skrædder Tips i „det farlige Naboskab“, skiøndt jeg af Rind og Haack tager tiltakke med langt Andet.

Iøvrigt, som sagt, naar ikke Andre og Andet havde blandet sig deri, kunde vel den Sag have taget en anden Vending; men du vil erindre dig selv, at den, da du kom hiem fra din Reise, var aldeles glemt, og at jeg, da vi mødtes ved Heibergs Doctordisputats og længe efter den Tid, giorde mig Umage for at vise dig, at mit Ønske var, at ingen Misforstaaelse mere skulde spores. — — Til enhver Tid har jeg med den mig virkelig naturlige Varme glædet mig over ethvert Arbeide af dig, jeg fandt smukt, saaledes særdeles over din Helge, din Hagbarth og Signe, din Hroars Saga, kun Hrane for en Deel fraregnet, fordi han stundom satte mig ud af den mig saa kiære Illusion. Saaledes var mig ogsaa din „Hyrdedreng“, og i Særdeleshed Slutningen af den — Mad. Hegers Rolle — særdeles kiær.

Det glæder mig, at du kiærlig mindes, at jeg tidlig — maaskee tidligere end nogen af mine Lige — erkiændte dig. Jeg tør lægge til: at jeg aldrig har miskiændt dig; at jeg ved mere end een Leilighed, hvor et eller andet af dine Arbeider mindre behagede mig, altid har kaldt mig i Minde, deels hvor meget Blokken kan være Skyld i, hvad ubilligt Kortsyn ofte tillægger Kunstneren, deels at enhver Kunstner maa sige med Conti, at, om han end selv altid er Maler, er hans Haand det ikke altid; deels og virkelig at enhver

Kunstner undertiden kommer i Klemme mellem sit eget Bifald og Mængdens. Intet kiænder jeg af Dig, af noget Omfang, hvori jeg jo seer den ualmindelige Digteraand, skiøndt den maaskee ikke allevegne viser sig saadan som jeg troer, den kunde vise sig. Gierne tør jeg frit lægge til, at der mellem dine meest ubetingede Beundrere ingen er, der veed mere at lade dig vederfares Ret end jeg. Om jeg nu altid vil see den Oehlenschläger, jeg seer i Skabelsen af Hakon Jarl, i Forvandlingen af Axel og Valborg til et dramatisk Æmne, i det Trylleslag, der saaer fem interessante Acter af Correggio, der har ved sine Bipersoner i Hagbarth og Signe givet sig i en saa uafgiort Veddestrid med de to Hovedpersoner, den gamle Vise overantvordede ham saa elskelige, der i Helge har aflokket det nordiske Langspil en Mangfoldighed og Sødhed af Toner, som den romerske Lyra i det mindste kunde misunde: ih nu! det er endda ikke at mene ham det saa ilde.

Og nu, kiære Oehlenschläger! lade vi den Fugl flyve! Lad os ved concordia discors samvirke til, igien at lære vort Parnas, baade hvorledes man skal være enige uden eftersnakkende Dientieneri, og uenige uden selvklog Kiævlen. Vor fælles Videnskab er i mange Henseender et lidet befaret, ikke nøye kiændt Australien. Mange Aar har jeg beseilet det fra den ene Side; du søger en Nordvestpassage fra den anden. Modes vi, des bedre! men indtil den Tid ville vi venskabelig meddele hinanden, hvad vi paa vore større og mindre Togter opdage eller troe at have opdaget. Maaskee er det vel hændet mig, i Taage at tage en Skymasse for et deiligt Land; muligt kunde og du fra din Side allerede troe at have opdaget Giennemfart, hvor en stor Flod styrtede sig i Havet; — lige meget, Hver siger, hvad han har seet og troet at see; Noget vindes altid.

Hils den mig i mange Aar saa inderlig kiære Christiane hiertelig. Min Camma hilser Jer begge.

Din
Rahbek.

Bakkeh. 18 April 1819.

Kiære Oehlenschläger!

Jeg maa, inden du faaer Correcturen af den „Tilskuer“, som du har prydet med din Oversættelse af det shakspearske Fragment*), skrifte en Synd, som jeg maa stole paa dit Venskab for at faae Tilgivelse for, og hvori jeg virkelig, som det gierne gaaer med vore Synder, er forfalden uden at have det isinde eller drømme om, hvor stor en Synder jeg skulde blive. Jeg er nemlig — i bogstavelig Forstand — kommet denne din Aands vakre Datter for nær. Da deels, uagtet du skriver meget bedre end jeg, min Sætter læser mine Kragetæer bedre, deels Fragmentet var for stort til et Heelark, og jeg ikke vilde lade Bogtrykkeren hugge det ud efter Behag, fandt jeg mig beføiet at skrive det af til ham; og for at giøre dette des ordentligere, tog jeg Shakspeares Original ved Siden. I Begyndelsen gik nu Alting i sin Orden; men efterhaanden hviskede Fanden — thi Sligt kan umulig komme fra nogen Anden — mig i Øret, at

skiøndt Du er stor Poet og jeg en meget lille:

er jeg, som Landhuusholdningsselskabets velbestikkede Oversætter, en meget mere bevandret Bladrer i engelske Ordbøger, og da jeg nu har det tilfælles med Høst et Compagnie, fristede det mig at spille dem et Puds, og berøve dem den Fornøielse med en Skolemestermine at slaae op for dig i Bertram og Bay, og vise dig, at Copse er en Underskov og Caparison et Skabrak osv., for deraf at godtgiøre, at de forstod det bedre at oversætte Shakspeare end du. Dette havde nu maaskee kunnet haabe Tilgivelse; men efterat jeg nu havde sendt Bogtrykkeren mit Første, med saadanne beskedne Forandringer, fik jeg i det Næste Øie paa Adskilligt, hvor ikke blot Høst, men Jens den første vilde slaaet op for dig og mig ikke i en engelsk dansk Ordbog, men i Luthers liden Katekismus og Pontoppidans Forklaring! og godt og vel, om

*) „Venus og Adonis“.

de ikke havde fordret, at vi begge for Een og Een for begge burde staae aabenbar Skrifte, istedenfor Fru Venus, der formodentlig som et stakkels Qvindemenneske, der ikke havde lært sin Børnelærdom og som velbekiændt aldrig staaet til Confirmation, paa Grund af saadan sin Uvidenhed torde blevet benaadet.

Her fik jeg nu en saa uimodstaaelig Fristelse til at spille begge Jenser*) et Puds, ved at prøve, om man ikke kunde vende hendes Tale saaledes, at den kunde lade sig høre af hoviske Øren, og at Uroniadigterens rene Moralitet ikke deraf skulde forarges. Naturligviis blev nu min Pen saa kaad af Stolthed over at stædes til at forbedre (?) dine Vers, at det gik mig omtrent med den, som Adonis med hans Hingst. Hvad for Caprioler og Sidespring den har giort, vil du nu i Correcturen formodentlig see i Morgen; imidlertid beder jeg dig, at, saa fortrydelig du end kan blive paa den, du ikke vil lade det gaae ud over mig, der af Hiertet erkiænder baade dens og mine Synder.

Oprigtig! og uden Spøg! gode Oehlenschläger! jeg føler, jeg har taget mig en Frihed, hvortil jeg var uberettiget, og som jeg ikke veed at forsvare uden med den gode Hensigt, hvori det skeede. Ilde troer jeg ikke at have skilt mig derved; i al Fald staae vi i dette Arbeid som en Slags Beaumont og Fletcher, og da der ikke staaer Navn paa det Indrykkede, siden det kun er et Brudstykke af Fragmentet, behøver du ikke at vedkiende dig det, videre end du selv vil.

— Jeg har nu istemt mit: pater, peccavi, og haaber til dit Venskab om Tilgivelse.

Maaskee bringer jeg dig selv dette Brev, da jeg i Aften skal paa fransk Comedie i dit Nabolav. Jeg vil altsaa kortelig slutte med at forsikre dig, at jeg af Hiertet er

din Ven og Broder

Rahbek.

---

*) Jens Baggesen — Jens Krag Høst. — Den Første havde skrevet den „tvetydige Hymne til Uronia".

Fra Oehlenschläger til Rahbek.

(— April 1819).

Jeg har intet imod, gode Rahbek! at Du har giort nogle Forandringer med Hensyn — ikke til vor Tidsalders Sædelighed, men falske Pænhed. Vi havde to forskiellige Hensigter: Jeg at copiere Shakespeare saa kraftig og tro som muligt, Du at give Læsere og Læserinder i en vis Kreds en behagelig Underholdning. Tak ogsaa for de Ordforandringer, med Hensyn til Sproget. Men det Naive og Stærkfarvede, de fulde Riim maae vi beholde. Jeg har giort mig megen Umage med denne Oversættelse, og skiondt jeg intet Manuskript har, husker jeg dog alle de brugte Udtryk, naar jeg læser Digtet igien. Et og andet lille Forslag i Jamben giør godt og klinger engelsk, derfor behøver det ikke at udelades. Sæt kun mit Navn under, men siig, at Oversætteren har tilladt Dig nogle Smaaforandringer, med Hensyn til Tidens Tone. For mig existerer der ingen af hine Jenser, og deres Vrøvl bryder jeg mig ikke om. — Jeg kommer snart ud til Jer igien, og læser Jer mere for af Edda. Det glæder mig usigeligt, at jeg har vundet Dit Venskab. Jeg har altid elsket Dig og Camma, og haaber at tilbringe mangen glad Time i Livet med Eder. Naar min lille Pige dobes, maa Du love mig at staae Fadder. Kan Du gaae paa fransk Comedie, kan Du ogsaa gaae i dansk Kirke. Du har seet den franske Minister iaftes? Han spiller virkelig som et Menneske, bringer ugeneert sin galante Personlighed med paa Theatret, og er altsaa en Helt i den høiere — det vil sige den fine Conversations-Comoedie.

Din Ven
A. Oehlenschläger.

Jeg ønskede en Correktur endnu paa Digtet. Hav den Godhed at sende mig mit Manuscript, naar det er brugt.

Fra Rahbek til Oehlenschläger.

Bakkeh. 10 Novbr. 1819.

Kiære Oehlenschläger!

Jeg har med sand Interesse læst den forandrede Slutning af din „Robinson“, og skiøndt jeg ikke just kan antage, den saaledes vil afficere begge mine Herrer Colleger, som mig, i hvis inderste Personlighed Monologen og den giengivne Dagbog gribe saa dybt, har jeg dog Føye at forudsætte, at Forandringen vil være dem velkommen. — Har du en god Robinson, lader der sig nu ikke tvivle paa Stykkets heldige Udfald. Ogsaa er det mig kiært, at Examensscenen er forkortet; kun begynder nu den følgende Scene med et Halvvers, hvortil det første Halve fattes. S. 62 har du slettet noget ud i Brevet, som du siden lader Defoe gientage. Begyndelsen af tredie Act torde maaskee være Hofparkettet og Damerne i Directionslogen for boglærd. —

Disse Par Smaabemærkninger skriver jeg blot, at du kan see, jeg har løbet samtlige dine Rettelser igiennem, som jeg er meget tilfreds med. Gior iøvrigt, hvad dig synes.

Jeg faaer da ikke den Fornøielse at komme til dig paa din Geburtsdag; jeg ligger svinebunden her — Gud veed endnu hvor længe. — Skulde du i denne Tid have en poetisk Almisse at give en stakkels syg Mand, kom den paa et nødtorftigt Sted. —

Fra Oehlenschläger til Secretair Dankwart.

Søndag 6 Febr. 1820.

Bedste Dankwart!

Grev Schimmelmann havde den Godhed at indbyde mig til imorgen (Mandag) Middag, og tillod mig at komme noget tidligere, før Maaltidet, da han vilde vise mig den Venlighed at læse mig noget for. Jeg takkede ham naturligviis med Glæde derfor; men da jeg kom hiem, huskede jeg først, at

det imorgen er min lille Johannes's syvende Aars Fødselsdag, og at det vilde forstyrre hele Familiens huuslige Glæde, hvis Fader ikke var tilstede. Hav den Godhed at underrette Greven herom, gode Dankwart! De behøver blot at sige ham Tingen, saa er jeg vis paa, at hans eget elskværdige, for alt uskyldig Godt aabne Hierte selv vilde være aldeles imod, hvis jeg forlod min lille Johannes. — Men for at jeg skal see, at hans Excellence ogsaa ret er af samme Mening, saa maa De endelig drive paa, at jeg jo før jo heller i denne eller næste Uge faaer Erstatning. Hvilke Dage hans Excell. vil unde mig denne Fornøielse, er jeg færdig; kun ikke Onsdag og Løverdag, da jeg holder Forelæsninger fra 5 til 6.

Deres hengivne
A. Oehlenschläger.

Fra **Tieck** til **Oehlenschläger.**

Dresden im Juli 1820.

Mein theurer Freund!

Nach langer Zeit begrüsse ich Dich einmal wieder, und zwar durch einen Genius, dessen Bekanntschaft Dir die innigste Freude machen muß. Dies Erinnerungs-Blatt Deines Freundes bringt Dir nemlich der Capellmeister Maria von Weber, und ich bitte, ihn mit ausgezeichneten Männern und Musikfreunden bekannt zu machen, da ich weiß, daß um Dich sich die geistreichsten Männer und Frauen Deiner Vaterstadt versammeln, und auf Deinen Umgang eifersüchtig sind. — Vieles habe ich zwar von Dir gelesen, und ein Autor kann nicht zugleich ein großer Briefschreiber sein; aber es ist doch wohl nicht ganz recht, daß ich keine einzige Zeile von Deiner Hand besitze, da ich Dir schon mehrmals geschrieben habe*). Erfreue mich mit einer kurzen Antwort, die mich Deines Andenkens

*) Tidligere Breve findes ikke.

versichert, und empfange meine herzlichsten Grüße und Wünsche.
Lebe wohl! Der deinige
Ludwig Tieck.

Dresden, den 12 Aug. 1820.

Theuerster Freund!

Ich kann Deinen lieben Landsmann, den Prof. Molbech nicht abreisen lassen, ohne ihm einen schriftlichen Gruß für Dich mitzugeben, welcher mein Bild wieder etwas bei Dir auffrischen soll. Ich höre von den Reisenden oft von Dir; so waren kürzlich die Herren Otto und Hoppe aus Copenhagen bei uns, die mir viel von Dir erzählten, und es freut mich, daß es Dir wohl geht und Du glücklich bist. Auch fleissig bist Du; nur sind deine neuesten Werke wohl nicht für uns Deutsche übersetzt worden.

Du hast auch durch den Capellmeister Weber von hier ein Paar Worte von mir erhalten, oder bekömmst sie noch. Sende mir einmal ein schriftliches Zeichen, daß Du meiner noch gedenkst, und nimm die Versicherung freundlich auf, daß ich mit Wohlwollen und Freundschaft bleibe

Dein
L. Tieck.

Fra **Oehlenschläger** til **Walter Scott**.

(Efter hans Concept).

(1822).

Det er en stor Glæde for et følende Væsen, hvem Naturen skiænkte Indbildnings- og Tænkekraft til at fatte og i Kunstværker fremstille Mennesket i Verdensforholdene, naar han i de udødelige Hedengangnes Værker finder, hvad han i Livet som oftest maa savne: en sympathetisk Genius, en ægte Broder i Apol. Men lever nu en saadan Mand i vor egen Tidsalder, ja blomstre endogsaa flere paa samme Tid, hvad er da naturligere end at de personlig søge at kiende hin-

anden? Thi om endogsaa Land, Soe og Sprog adskille dem, hvad agter Digteren en saa ringe Adskillelse — han, som er istand til at giøre langt længere Reiser i Tiden og Rummet paa Begeistringens Vinger!

Allerede i min tidlige Ungdom var det mig en Glæde, som for Elskeren at træffe sin Elskerinde, da jeg giorde den store Goethe's Bekiendtskab i Weimar, og tilbragte nogle Maaneder i hans Selskab, opmuntret af hans Bifald og Opmærksomhed for mine Arbeider. Og skiondt et vist lunefuldt Vægelsind siden fiernede ham fra mig, blive mig dog endnu de Øieblik, vi i et skiønt sympathetisk Forhold levede med hinanden som Mester og Lærling, evig dyrebare. Siden glædede det mig ligeledes at kiende den genialske Ludvig Tieck, til hvem, nagtet Forskiellighed i Meninger og ofte i Livsanskuelsen, ligeledes en usædvanlig Sympathie bandt mig. Naar jeg undtager disse To, have ingen levende Digtere egentligt tiltrukket mig, og saa at sige giort mig aandelig forelsket i sig, i lang Tid. Ja jeg begyndte allerede at tvivle om Muligheden hos mig til at blive sat mere i en saadan Tilstand (ligesom Sara i de ældre Aar tvivlede om at undfange), da jeg ved at læse Walter Scott's Romaner pludselig aldeles fornam den forrige Ild, den gamle Henrykkelse atter at vaagne; og jeg, som i lang Tid ofte havde tvunget mig til at læse endeel af Nutidens Production, slugte nu disse Fortællinger med samme Begiærlighed, som Drengen det morsomste Eventyr. Thi her fandt jeg ikke blot skiøn Velklang i Sproget, smukke Naturskildringer, stærke Lidenskaber osv., men en ægte Skildring af Livet, grundet paa nøiagtigt Kiendskab til det menneskelige Hierte og Menneskets Historie, forbunden med en ædel personlig Charakteer hos Digteren og den reneste Manddomsmodenhed. Disse Romaner ere Productet af den reneste Humanitet og fuldkomneste Aandsudvikling, idet de tillige sandt og underholdende, henrivende og stort skildre de ældre Tider som nærværende; og idet Digteren tilsyneladende dvæler i en Afkrog af Europa paa

de skotske Bierge, er det egentlig kun en Bikube, Bien søger sig der, for i den at forene al den Sødme og Saft, den har suget af de forskiellige Himmelstrøgs herligste Blomster.

Denne herlige Digter takker jeg nu for et Par Aars Nydelse, som jeg har tilbragt i et fortroligt Bekiendtskab med ham, uden at mit jordiske Øie nogentid har seet hans Ansigt, uden at jeg har hørt hans Stemme eller faaet et Tryk af hans Haand. Jeg kiender ikke ham, men jeg kiender hans rødhaarede Campbell med de lange Arme og den udstrakte Virksomhed; hans hulde Diana Vernon, lysende i sin Kulde som Maanen; hans kraftiggyselige Meg Merilles; hans i sin Ubetydelighed høist poetiske Simson, med de skiæve Been; hans kongelige Betler i den luslidte Kiortel. Jeg opdager hans forfærdelige Sværmere i den dunkle Hytte, stirrende paa Uhret og dreiende det til Tolv, for at de kunne fælde deres Offer. Jeg seer Allan Mac Aulay svøbt i sin Plaid, med stolte rørte Seerblik, giøre en forunderlig Modsætning, som en Funke i Asken af den næsten slukte Oldtidsild, til den moderne, barokke, lunefulde Dalgetty. Jeg skuer Maria Stuart, fri selv som Fange, i sin Ynde, og Elisabeth i sit Aands-fængsel paa Thronen. Jeg finder Hertugen af Argyle i det skiønneste Forhold til den heroisk yndige Jeanie Deans. Mit Hierte smeltes af den jødiske Madonna Rebekka, og i Skil-dringen af hendes Fader og af Narren Wamba træffer jeg — som i Alt — den udødelige Shakespeares Landsmand og Broder. Den stolte Fergus smelter og rører mig paa Vognen til Retterstedet. Jeg kiender Skotland uden at have været der: de eensomme Stier over Engenes Mosegrund til de fierne Bierge, Hytterne med deres Røg- og Ildsteder, Biergene med deres Huler, Bækken med sine Alfer, Klostret med sine Munke, Borgen med sine Riddere; ja selv i Glasgow har jeg en for-trolig Bekiendt i den elskværdige, driftige Spidsborger Jarwie. — I alle disse Skikkelser træffer jeg bestandig een i de for-skielligste Skyner sig aabenbarende Genius, den store Digter

selv; og ham er det, jeg skriver disse Linier for at takke ham og bevidne ham mine Følelser*).

Ogsaa jeg er en Digter, ædle Walter Scott! og nærer det Haab, at De kiender nogle af mine Arbeider, og ynder Et og Andet deraf — om end ikke paa Dansk, saa maaskee dog paa Tydsk og i de engelske oversatte Fragmenter.

Jeg sender Dem herved de fleste af mine Værker paa tydsk og paa dansk Sprog, og hvad der endnu mangler, skal snart efterfølge. Beviis mig det Venskab at sende mig et Par af Deres herlige Romaner til Giengiæld. Ogsaa af Deres foregaaende poetiske Værker har jeg med Glæde læst „The lady of the lake“ og „The last song of the minstrel“. Jeg veed vel, at De ikke offentlig tilstaaer Dem at være Forfatter til Romanerne, og det kunde jo umulig være min Hensigt her at ville udfritte Dem, at De skulde tilstaae en Fremmed, hvad De ikke vil sige Deres Venner og Bekiendte. Men det være som det vil, det er især til Forfatteren af disse fortræffelige Romaner, jeg skriver; og dersom jeg var saa vel belæst i Deres foregaaende poetiske Værker, som i disse Fortællinger, saa vilde det vel ogsaa være mig let at kunne bevise den umiddelbare Vished om deres Forfatter. Sæt ogsaa at Flere have nogen Deel deri — De udgiver dem dog, De har i de senere Aar intet Andet udgivet under Deres eget Navn, altsaa sikkert i det mindste taget virksom Deel deri; og da der gaaer en modnet, fast Digtercharakteer igiennem det Hele, saa maae vi antage, at, hvordan det saa forresten hænger sammen, det er Dem, som har paatrykt disse Værker Fuldkommenhedens Stempel, og at De altsaa forholder Dem til de ubekiendte Deeltagere som Homer til Rhapsoderne.

Altsaa endnu engang hiertelig Tak fra mig og alle Danske for den Glæde, De har giort os med hine Værker. Skiænk os endnu mange lignende. Thi af et saadant Over-

*) Dette sidste Afsnit findes som Fragment i „Erindr.“ 4, S. 25.

flødighedshorn er ingen Udtømmelse at befrygte. Mit Ønske er snart engang at giøre en Reise til England, til Skotland og især til Walter Scott; skulde det aldrig skee, saa lære vi dog ved denne Leilighed hinanden nærmere at kiende, og Nordhavet adskiller ikke to Hierter, som banke høit for Skiønheden og det Gode.

Deres Broder i Apol,
A. Oehlenschläger.

Fra **Andersen-Feldborg** til **Oehlenschläger**.

Edinburgh 12 November 1822.

Kiære Herr Professor!

Deres Ærinde til Sir Walter Scott er røgtet, og jeg takker Dem for den behagelige Leilighed, jeg saaledes havde at see denne store Mand, som jeg saa ofte har seet Dem — i Hiemmet og omringet af Kone og Børn. — Jeg besøgte Walter Scott paa hans Landsted Abbotsford, omtrent 10 danske Mile herfra, den 10de October. Han modtog mig saaledes, som et Sendebud fra Danmarks Skiald kunde vente det, og bad mig at læse Deres Brev for ham. Han lyttede med den dybeste Interesse, siddende i sin Skriverstol, med nedbøyet Hoved og støttende sig paa en Stok; men jeg blev ikke den mindste Muskel-Forandring i hans Ansigt vaer under heele Forelæsningen, saa at en langt bedre Physiognomist end jeg skulde vist ikke have kunnet deraf sluttet, om han var Forfatter til de Skotske Romaner. Da jeg havde læst Brevet, sagde han til mig, som jeg vil give Dem i hans egne Ord:

„I am extremely obliged to Mr. Oehlenschlæger for „his kind expressions towards me. His letter cannot „fail to be highly gratifying to the author of the novels, „whoever he may be. Will you give Mr. Oehlenschlæger „my best respects and tell him, that I shall with plea- „sure send him the works he desires, when I shall also „write to him. I am also obliged to you, Mr. Feld-

„borg, for the trouble you have had. You are publishing „a work on Denmark, to which Mr. Lockhart*) has not „perhaps put my name. May I therefore beg you to do „it, and, if you please, for 2 Copies."

Han skrev derpaa sit Navn paa min stolte Subscribentliste og foreslog en Spadseregang, som varede i 5 Timer; og jeg kan forsikkre Dem paa, at Munden ikke stod stille paa nogen af os noget Øieblik.

Herr Southey takker Dem ogsaa. Da han skrev sidst, lod han mig vide, at han havde giort Anstalter til at sende Dem nogle af sine Digte med et Brev, som efter min Anviisning sendes til Hr. W. Chapman i Helsingøer.

Og nu til halv poetiske og halv prosaiske Sager. — Hils Deres brave Fader og siig, at jeg haaber snart at kunne spadsere imellem ham og Dem i Frederiksberg Have og fortælle Dem alt hvad jeg veed om Walter Scott. Hils tillige paa det venskabeligste Deres ædle Kone og Deres Børn. Jeg gav, som De vel kan tænke, Walter Scott Skildringer af Deres huuslige Liv, og da han hørte, hvor mange Børn De havde, bemærkede han i en ret inderlig Tone: „Saa ere vi lige deri."

Deres Portrait behager ret meget her og opvækker hos Mange det Ønske at see Originalen. Iblandt disse er naturligviis først og fremmest Walter Scott, som bød mig sige Dem, hvor hiertelig velkommen De skulde være paa Abbotsford. — Og nu Gud velsigne Dem og Deres. Jeg forbliver som altid

Deres hengivne

A. Andersen-Feldborg.

P. S. Walter Scott gav 2 danske Skaaler:

1) Oehlenschläger.

2) The King of Denmark, as the head of a worthy and literary people.

---

*) En Advocat og Sir Walter's Svigersøn. (A.-F.'s Anm.).

Fra F. C. Sibbern til Oehlenschläger.

24 April 1824.

Jeg kan ikke sige Dem, kjære Prof. Oehlenschläger, hvor ondt det gjør mig, at jeg ikke skal kunne komme til Dem paa Mandag. Jeg har just nylig igjen, i Anledning af, at Fogtmann fra Sorøe og Poul Møller besøgte mig, havt Deres Digtesamling*) i Hænderne og Tankerne, og dermed mange herlige Aar i Erindringen igjen, og har just i disse Dage gaaet og fornøjet mig ved den Phantasie, hvilken Glæde det vilde være, at være den, der engang til Deres Fødselsdag kunde forære Dem en lille Herregaard eller andet sligt, som De, hvis Danmark var Engelland, vilde have havt for længe siden. Og nu kan jeg ikke engang komme til Deres Professorselskab! Men der er ikke andet for. Det er paa Mandag Sanne Perbøls Fødselsdag, og vi have for længe siden budet hende og de Gamle til os den Dag. Saa jeg maa resignere.

Deres altid hengivne
Sibbern.

Fra H. Heine til Oehlenschläger.

Berlin d. 8. May 1824.

Ew. Wohlgeboren sind derjenige dramatische Dichter unserer Zeit, den ich am meisten liebe und am höchsten verehre. Ich bin froh durch Uebersendung des beykommenden Buches eine schickliche Gelegenheit gefunden zu haben dieses auszusprechen. Ich bin

Ew. Wohlgeboren ergebener
H. Heine.

---

*) Oehl.'s samlede Digte, som blev udgivne 1823.

Fra Bernhard von Beskow til Oehlenschläger.

Stockholm 5 July 1825.

Herr Professorn skulle billigtvis kunna anse mig för en annan Bruzelius (jag menar at det war han, som var Herr Professorns förra Commissionär), emedan jag lika med honom emottagit et förtroende utan at derför lemna någon räkenskap. Denna blygsel bevisar dock, at wi äga Samvete båda twå, ehuru hans lärer erhållit något starkare education än mit, och derför återvänder jag också förr til min pligt. Orsaken hvarför jag så länge dröjt at lemna någon underrättelse om det updrag, Herr Professorn haft den godheten at lemna mig, är, at jag, såsom god patriot, ej gerna velat lemna något bevis på min Nations dåliga smak, genom det inskränkta antal subscribenter, som teknat sig. Till Publikens ursägt måste jag dock anföra, at alla de, som subscriberat på Herr Professorns samtliga arbeten, anse sig erhålla Ön i Sydhafvet såsom en suite af dessa, och derför ej trott sig böra subscribera på den särskildt. Skulle jag framdeles, och under den resa genom Westra och Norra delarne af Sverge, som jag i Sommar företager, finna några flera, som wilja antekna sig, skall jag hafwa ären meddela Herr Professorn deras namn och bostad.

Trenne Svenska Litteratörer, Atterbom, Prof. Gejer och Doct. Schröder äro nu på wägen til Köpenhamn och skola der utan twifvel hafwa den äran at upwakta Herr Professorn. Om de råkas, anhåller jag om min wänskapliga helsning til dem.

Jag slutar med hwad jag egenteligen hade bordt begynna med, nemligen at hjerteligen tacka Herr Professorn för den smickrande wänskap och godhet, hvaraf Herr Professorn behagade lemna mig så dyrbara prof under mit senaste vistande i Köpenhamn. Jag skulle anse för en lycka, at kunna wisa min erkänsla derför med något mer

än blotta ord. Min Hustru förenar sig i dessa mina uttryck af tacksamhet, og hwarje gång wåra tankar flytta sig öfwer Sundet, dröja de med innerligt nöje vid minnet af den glada och så högst interessanta aftonen på Friedrichsberg, der Snillet och Naturen ömsom tillryckte sig wår beundran. En ny resa til Seland wore med en sådan afton rikeligen belönt.

Med den utmärktaste Högaktning och sann till gifvenhet har äran framhärda

Wälborne Herr Professorns och Riddarens m. m.

Ödmjukaste Tjenare

Bernh. v. Beskow.

Fra **Oehlenschläger** til **Beskow.**

(Sommeren 1825).

Min hoistærede Ven!

Jeg kan ikke nok takke Dem for Deres kiære Brev, som paa en saa behagelig Maade bragte mig de Dage tilbage i min Erindring, da De og Deres elskværdige Frue besøgte mig paa Frederiksberg, hvor vi gik og talede med hinanden om Kunst og Poesi, medens jeg viste dem Udsigterne, og medens den gode Hustru varede mig hvert Øieblik for at træde paa de sorte Orme.

Det glæder mig ret at være yndet og erindret af saa mange ædle Svenske, og i min Roman vil De, i Beskrivelsen af Gustav Adolf etc., see, at mit skandinaviske Hierte slaaer for dem som for mine Brødre, i Følelsen af, at ingen Politik bor eller kan adskille ærlige N o r d b o e r, som Sprog og Tænkemaade forener.

Jeg har i disse Dage havt et Besøg af tre andre Svenske, Atterbom, Geier og Schrøder, alle værdige interessante Mænd. Især har jeg ret lært at kiende den herlige Atterbom, med ligesaamegen Følelse som Vittighed og Forstand. Det giorde mig ret ondt at miste ham.

Men jeg kommer vist engang med det første til Sverrig og Norge.

Jeg takker Dem ret inderligt for de mange deilige Subscribenter paa min Bog, og sender Dem herved Bogpakken, tilligemed en Afskrivt af Subscribenterne her. — Jeg kan ikke nægte, at denne Tilvæxt i mine Finantser fornøiede mig meget, især i et Øjeblik, da jeg Intet fik at høre fra min tydske Boghandler Cotta, der giør en Reise i denne Tid, og ikke sender mig de Penge, han har lovet mig, endnu.

— Og nu Farvel for denne Gang! Kom snart til Danmark igien, og bring Deres Hustru med, at vi kunne gaae sammen i Søndermarken igien. Da jeg sidst gik der med Atterbom, talede vi med Venskab om Dem og om flere svenske Venner.

Lev vel! og glem ikke

Deres hengivne forbundne Ven
A. Oehlenschläger.

Kiøbenhavn den 3 Novbr. 1825.

Min høistærede Ven!

Jeg iler, med disse Linier, at takke Dem for den tilsendte Vexel. Pengene har jeg rigtig erholdt. Det giør mig ondt, at jeg ikke paa Subscriptionsregisteret, som alt er trykt, kan faae Navnene indført af mine svenske Velyndere i Stockholm, hvilket vilde være Bogen til Hæder. — Det glæder mig, at det Lidet, De kiender af den, behager Dem; gid det maa blive saaledes ved. Tegnér og Atterbom have bevidnet mig deres Bifald, og det har inderlig glædet mig. Jeg vilde ønske, at Atterbom vilde skrive noget Offentligt om min Roman. Hils ham hierteligt!

Jeg haaber, flere vakkre Svenske, naar de komme til min Skildring af Gustav Adolf, ville finde, at mit nordiske Hierte ikke er begrændset af Øresund, men at jeg føler med varm Broderkiærlighed for alle tre skandinaviske Lande. Thi vi

ere dog — ligesom Tydskerne — eet Broderfolk, fra Sprogets, Aandens og Hiertets Side, skiøndt vi ere politisk adskilte.

Gud velsigne Dem! Hils Deres ædle Hustru, og besøg snart med hende igien Deres danske Ven

A. Oehlenschläger.

Fra Rahbek til Oehlenschläger.

Bakkeh. 3 Dec. 1826.

Apelles — veed du — hørte engang en Skomager i en Skomagersag, og fandt sig vel derved; det kommer nu an paa, om du er ligesaa redebon til at erkiænde mig for en dygtig og kyndig Skomager, som jeg, der i dette Øieblik har afsendt dine „Væringer“ til Et. R. Collin, er villig til at erkiænde Dig for Apell. Min Skomager- eller Skoflikker-Critik er nemlig følgende: Du har selv i første Act ladet din Zoe med Historiens Hiemmel fortælle Harald, at Romanos havde sat sin første Kone i Kloster for at ægte hende; skulde det ei nu ligge i den menneskelige Natur, at hun heller greb dette Exempel, og, som vi saa gierne i Lidenskabens Øieblikke lyve for os selv, smigrede sig, intet Ondt at giøre ved at maale ham med samme Maal, som han havde maalt sin første Kone med, og sætte ham i Kloster, for at skaffe Harald Plads paa Thronen og i Ægtesengen, istedenfor at dyppe sine Hænder i Oldingens Blod? Hun blev menneskeligere, qvindeligere derved, og det blev dog ei mindre Haralds Pligt at advare den Monark, hvem han havde svoret Troskab. Marias Drab blev da hendes første Brøde, og mindre sort, da den skeede i en lidenskabelig og piinlig Overraskelse.

Da du maaskee kunde troe, at Skomageren i dette sit Betænkende kunde have taget særdeles Hensyn til Skoens Passelighed for den Qvindefod, du har bestemt den, skylder jeg mig selv at sige, at jeg, fra den Tid jeg paa Begiæring blev dispenseret fra Directionsforretninger — Censuren undtagen — har giort mig til Lov aldeles at afholde mig fra,

hvad jeg har forlangt mig fritaget for, og altsaa ikke har nævnt for hende noget eneste Ord om Zoes Rolle, ligesom jeg heller ikke veed, hvorfra min Medcensors Indsigelse mod hende i denne Rolle skriver sig, og om den er conform med hendes Ønske eller ikke. Det er blot min private Mening, efter min individuelle Overbeviisning, jeg som Censor meddeler en Digter, hvis Værk har saa megen Fuldkommenhed, at jeg ugierne seer noget Ufuldkomment derpaa; og som saadant forekommer mig, hvad Lessing saa rigtigt kalder „unfornøden Ondskab". At du, hvis du finder min Mening beføiet, lettelig, og din Dialog snarere til Vinding end Skade, kan giøre denne Forandring, derom er jeg overtydet*). — Om et saa deiligt Stykke ønsker jeg at kunne sige med Ovid:

In toto nusquam corpore menda fuit.

Hils Christiane og alle Dine fra

Din
Rahbek.

Fra L. Engelstoft til Oehlenschläger.

(Kbhvn.) 30 Jan. 1827.

Jeg beder Dem, høistærede Ven, at modtage forelobigen ved dette Par Ord min Taksigelse for Deres interessante Vennegave og de forbindtlige Linier, hvormed De har været saa god at ledsage den. Hvad Fritid jeg igaar kunde finde, tilhørte Deres „Væringer", hvis Læsning man ikke begynder uden at fortsætte den til Enden. Den har ganske fængslet min Opmærksomhed, og jeg tvibler ikke paa, at jo al Verden vil være enig i at sætte den ved Siden af Hr. Professorens ypperste Arbeider. Contrasten mellem Nordboens og Sydlænderens — navnlig den udartede Grækers — Characteer

*) Repliken i Scenen i 1ste Act mellem Harald og Zoe: „Hvorfor myrde? Lad Klosteret begrave —" tyder paa, at Rahbeks Raad tildeels er blevet fulgt. — Zoe's Rolle var af Oehl. først bestemt for den af R saa hoit satte Mad. Andersen. (Jfr. Olsen).

er heldigen opfattet og giennemført. Den daværende Græskhed er tegnet efter Naturen, og seer man, at Forfatteren ei allene har studeret, men studeret sig ret ind i, dens baade Aand og Former. Zoe's, Maria's, Georgios's, Keiserens Characterer ere fulde af Sandhed og stærke af Farver; den sidste er dog maaskee i en anden Henseende saa svag, som den — hos en Keiser — kan taale at være; Spillet bliver herved en Hovedsag. Harald Haardraade synes mig just at være den, han her bør være; de enkelte Væringers Characteer er interessant varieret. Plan og Combinationer ere særdeles lykkelige; Situationerne overraskende og frappante. Den gamle Eremit identificeres meget poetisk med den efter et Sagn undkomne Olaf Trygvesen, og hans Rolle faaer derved en eiendommelig Interesse. Uagtet Mangfoldigheden af de Incidenzer, som give det Hele saa megen Afvexling, er i disse dog Intet forceret eller tvungent eller usandsynligt. For „Drømmen" troer jeg ikke, at Forf. behøvede at giøre nogen Undskyldning *); thi var der end noget Overnaturligt deri, saa kan Saadant dog med Sparsomhed og under visse Omstændigheder — si dignus (Deo) vindice nodus — gierne tillades i Tragoedien (Poesien har andre Friheder end Philosophien og Historien); men i Grunden er der i et Drømmebillede, som saadant, intet Overnaturligt, og den Omstændighed, at Scenen giør for Tilskuernes ydre Øie synligt det, som viser sig for Haralds indre Øie, forandrer aldeles Intet i Sagens Fremstilling som en Drøm. At H. tog denne for en Aabenbaring, var subjectiv naturligt. — Nogle Enkeltheder ere artigen piqvante, f. Ex. i 2den Act Philosophien i Krebsens Tegn, Theologien i Skorpionens etc. Meget ynder jeg den nordiske Broderaand, som hersker i det Hele. Det sømmer Digtere (som og Philosopher og Historikere) at vise sig opløftede over Fordomme og Lidenskaber, der bør overlades Pøbelen; og dog — kun alt for ofte er det just baade

---

*) I Slutningsanm.'erne. (See Trag. Dramer 6, S. 282).

Digtere og Historikere, som stræbe at nære dem. — Marias Dødssang tilsidst er meget à propos og betydningsfuldt indklædt til en patriotisk Prophetie, og vil dens Begeistring under nuværende Tidsforholde neppe forfeile at giøre et stærkt Indtryk. Skiønnere kunde Stykket ikke sluttes. Jeg vil imidlertid tilstaae Dem, at, idet jeg deler Christenhedens og Humanitetens Ønsker for Grækerne, ere mine Forventninger om dem langt mindre sangviniske end mange Andres. De trænge i det Mindste til at ledes.

Tillad mig endnu engang at takke Dem for den skiønne Nydelse, De ogsaa forskaffede mig ved saa lykkelig en Forening af Clios og Melpomenes Kald, og for den umiddelbare Meddelelse af Noget fra Deres Pen, der som Vennegave fra Deres Haand maatte have saa meget større Værd for Deres ærbødigst hengivne

Engelstoft.

Fra Steffens til Oehlenschläger.

(Breslau 1826 eller 27).

Kiære Oehlenschläger!

Jeg længes ret efter at erfare Noget fra dig. Hvorledes lever du og din Familie? Jeg har den Beqvemmelighed, at kunde meddeele dig alle muelige Efterretninger om mit Befindende ved en levende Person, som har opholdt sig næsten et Aar hos mig — en brav Gut og en dygtig norsk Søeofficeer, min Søstersøn Hagerup, som vil glæde sig over at giøre dit Bekiendtskab. Hvorpaa arbeider du vel nu? — Tænk dig engang — dine Skrifter, som du saa venskabelig forærede mig, har jeg endnu ikke erholdt. Forchhammer skulde sende mig dem strax og har saalænge forsømt det. Jeg troer næstendeels, at de endnu ere i Kiøbenhavn. I det Tilfælde har jeg overdraget til Hagerup at sørge for, at de snarest mueligt, og endnu medens han er i Kiøbenhavn, bliver sendt hertil. Dersom dette nu er Tilfældet, saa beder jeg dig —

rigtignok synes det lidt uforskammet — at sende mig din nyeste Roman, som jeg meget længes efter. Jeg lover dig derfor med det første et Skrift af mig, som du maaskee ikke ventede, og som du maaskee med Rette vil være utilfreds med. Det er — vil du vel sige — ingen Tillokning til nogen Opofrelse fra din Side. Dog haaber jeg, at have giort dig nysgiærrig*).

Du vilde glæde mig meget, om du med Mynster, som af og til skriver mig til, vilde sende mig et Par Ord — med veemodig Glæde svæve de skiønne Dage i Kiøbenhavn for mig.

Idet jeg anbefaler dig min Søstersøn og ret hiertelig hilser din Kone, din Datter, dine øvrige Børn — opfylder jeg tillige min Kones Fordring, som haaber endnu ikke at være glemt af dig og Christiane. Din troe

Steffens.

Lever din gode gamle Fader endnu?

Fra Tieck til Oehlenschläger.

Dresden 28 Junius 1827.

Mein theurer Freund!

Es ist schon wieder lange Zeit, daß wir uns nicht gesehen haben, und ich habe immer gehofft, Du würdest Deutschland einmal wieder besuchen. Seit 1819 lebe ich wieder in Dresden, wo ich im Jahre 1806 zuerst Deine Bekanntschaft machte. Oftmals sehe ich Deine reisenden Landsleute, von denen mir schon mancher einen freundlichen Gruß von Dir überbracht hat; auch laße ich Dich oft mündlich begrüßen, und ich hoffe, daß Du wenigstens manchmal die freundlichen Worte wirst empfangen haben, die ich Dir sagen laße. Ich habe noch immer versäumt, für jene Widmung des Holberg**)

---

*) Det var uden Tvivl hans første Roman: „Walseth og Leith".

**) I Oehl.'s tydske Overs. af Holbergs Komedier.

Dir zu danken, womit Du mich so sehr geehrt hast; nimm jetzt, wenn auch etwas spät, meinen herzlichen Dank für diese Auszeichnung, und daß Du meiner gerade so bei meinem lieben Holberg gedacht hast, der meinen Landsleuten im Allgemeinen, so sehr ich ihnen schon seit 1794 seine Vortrefflichkeit gepredigt habe, noch immer nicht verständlich werden will, wenn ich dem vortrefflichen Alten gleich manchen einzelnen Freund gewonnen habe. Ich gestehe Dir aber, mit Deinen Aenderungen bin ich nicht einverstanden. Ich habe einen solchen Aberglauben für Holberg, daß ich ihm nichts entziehn, oder nichts Fremdes mag geben laßen. — Ich sende Dir gegenwärtigen Gruß durch Deinen jungen Freund und Verehrer, Hauch, den ich bei seinem kurzen Hiersein sehr lieb gewonnen habe: was er schon als Dichter geleistet, ist bedeutend und merkwürdig, und ich hoffe, daß Dänemark und Deutschland an ihm einen wahren und ächten Poeten in Zukunft besitzen wird. — Der Himmel erhalte Dich gesund, damit die Muse Dich noch recht oft besuchen könne, und erhalte mir Deine Freundschaft, der ich mich über alles freue, was Du Gutes und Schönes geleistet, als

Dein wahrer Freund,
Ludwig Tieck.

Fra Oehlenschläger til Fru Rahbek.

Til Camma Rahbek.

Den 19de October 1827.

Steds smile Dig Skiæbnen blid!
Bliv længe blandt os her neden.
En Engel bevare Din Tid,
Du Hierte for Evigheden!

A. Oehlenschläger.

Fra P. Hjort og C. Hauch til Oehlenschläger.

Soroe d. 15 Nov. 1827.

Kjære Ven!

Igaar vare Hauch, Fogtmann og jeg samlede til et lille Middagsmaaltid for at høitideligholde den 14de Novbr., og drak vi saaledes omtrent Kl. 4 Adam Oehlenschlägers Skaal og paa hans Fremtids bedste Velgaaende.

Det er overhovedet een af de store Fornøielser, som Hauch's endelige Ankomst har skaffet mig, at jeg har faaet En at tale med om Dem og Deres Poesie, som baade kjender og elsker Dem og denne. Thi den Gaaen i det Enkelte, som først ret fornøier og oplyser, indlade dog aldrig de Andre sig paa, hvor meget de end holde af Deres Poesie. Men heller ikke opfatte de det Hele med et universelt Blik, som dog aldrig kan mangle, naar man ret vil tydeliggjøre sig, hvad man seer hos en stor Digter.

Det glæder mig at erfare, at „Væringerne" skal gives iaften. Jeg vil blot ønske, at Zoe bliver givet rigtigt, saa gaaer nok det Hele. Jeg holder bestandig meer og meer af dette klassiske Digt. Ungdom og Manddom ere der saa forunderlig skjønt forenede. Og Zoe er virkelig stor!

Jeg beder hilse Deres Frue, Børnene, især William, Deres Svoger og Boye fra

Deres hengivneste
Peder Hjort.

Min ædle fortreffelige Ven!

Hiort har alt tilskrevet Dem om vor Fest i Gaar paa en Dag, der længe efter vor Tid med Glæde og Stolthed vil erindres i Danmark. Jeg har atter her giennemlæst og kaldt tilbage i min Erindring en Deel af Deres Værker, og Gud skee Lov jeg føler, at ikke en Gnist af den Begeistring, der i min Ungdom indtog mig for dem, er udslukt. Miskiendes De af Enkelte, da er det det Stores og Udmærkedes

sædvanlige Skiebne; Göthe og Shakespeare har fristet den før De, og Efterslægten maa ogsaa heri sætte Dem ved Hines Side. — Jeg burde meget oftere skrive Dem til, men jeg er en slet Brevskriver; meget er her heller ikke at skrive om, og Tiden er mig det første Halvaar knap nok. Hvor gaaer det med „Hrolf“, hvis skiønne Begyndelse jeg hørte? Til Nyaar seer jeg Dem paa kort Tid igien. — Jeg har nylig læst en af Kruses Romaner, der spøger mig endnu i Hovedet, og jeg gad gierne høre Deres Dom derom. Den hedder „Syv Aar“. Saa vidt kan man komme med Routine, men heller ikke videre; en Göthe eller Oehlenschläger kan man ikke ved Øvelse danne sig til, om man aldrig saa fiint veed at tilskiære sit Stof. Kruse synes mig ei at vise nogen ægte Phantasie, intet Hierte, ingen dyb original Tanke, ingen Agtelse og intet Blik for Natur og Sandhed; men han veed dog at spænde en Art af lavere Nysgierrighed, at knytte Knuder, at føre os omkring i mange Labyrinther, saa man bliver begierlig efter at vide, hvordan han vil vikle sig ud deraf. Han vikler sig da heller ei ud deraf. Enden er endnu uforstaaeligere end Begyndelsen; jeg holder hans Værk for en slet Bog, godt beregnet paa Publicums svage Sider. Et Intet sigende og til Intet førende Spil med det Overnaturlige; en sammenfalden Characteer, der, ligesom hans fleste Læsere, er tungsindig og misfornøiet, han veed ei selv hvorfor; en Mand, der lægger Intriguer saa dybe, at Forfatteren selv taber Traaden i dem osv. Tilgiv, at jeg omtaler dette saa vidtløftigt; men jeg har netop læst det i disse Dage. — Lev vel, kiere Oehlenschläger! De har her sande Venner og enthusiastiske Beundrere; Hiort skatter og elsker Dem, som De fortiener det, Fogtmann, Lütken, Wilster beundre og tale med største Kierlighed om Dem. — Mange Hilsener til Fru Oehlenschläger, til Deres Børn, til Carl Heger og Ørstederne. Boye skriver jeg snart til. Lev vel!

Deres inderlig hengivne

J. C. Hauch.

Fra Immermann til Oehlenschläger.

Düsseldorf 13 Dec. 1828.

Die Freude an Ihren schönen Dichtungen hat mich von dem Augenblicke an, wo ich Dichter kennen und lesen lernte, begleitet. Noch ist die Erinnerung an die Stunde frisch in mir, wo ich, zwischen Knaben und Jüngling, zuerst den Blick in die bunte Zauberwelt des Aladdin that; und jedes Ihrer Werke, was ich nachher kennen lernte, bereitete mir einen Festtag.

Ich wünschte immer, Ihnen diese Gefühle des Danks und der Hochachtung auszusprechen. Kürzlich las ich in W. Alexis's „Herbstreise durch Scandinavien" eine Stelle*), woraus ich sah, daß Ihnen meine dichterischen Versuche nicht unbekannt geblieben seyen. Mit der Freude hierüber verband sich, als ich einige Tage später von meinem Verleger meine letzten Arbeiten erhielt, die Hoffnung, daß Sie es nicht übel aufnehmen würden, wenn ich mir erlaubte, Ihnen dieselben zu überreichen. Und so nehme ich mir denn diese Freiheit, indem ich wünsche, daß Sie in der Sendung ein Zeichen meiner aufrichtigen Verehrung gegen Ihr poetisches Vollbringen erblicken mögen.

Möge Ihnen das Geschick Ihre Kraft und Heiterkeit zur Freude aller Ihrer Freunde bewahren!

Ganz ergebenst
Karl Immermann,
Landes Gerichts Rath.

Fra Engelstoft til Oehlenschläger.

Kbhvn 3 Jan. 1829.

Hoistærede Hr. Professor!

Jeg beder Dem, ved disse Linier (for det Tilfælde, at jeg ikke skulde have den Fornoielse at træffe Dem hiemme)

*) I 1ste Bd. S. 12—14 skildrer Wil. Alexis (Häring) med stor Sympathi Oehl., hos hvem han havde tilbragt „en uforglemmelig Aften", og som havde „spurgt ham meget om Heine og Immermann".

at modtage min forbindtligste Tak, saavel for tiltænkte behagelige Besøg, som for venskabelige Meddelelse af Deres nye episke Digt: Hrolf Krake. Det vil ikke fortryde mig, paany at giennemlæse dette sande Digterværk, hvori jeg allerede ved første Læsning har beundret saa mange skiønne Steder, saavel hvad Skildringer, som hvad Tanker og Følelser angaaer. At den Grundidee, hvorom det Hele dreier sig, og som paa enkelte Steder fremtræder paa en indgribende Maade, ikke har kunnet andet end høiligen behage mig, behøver jeg ikke at sige Dem, hvis De nogensinde leilighedsviis har bemærket mine Anskuelser i den nordiske (den store nordiske Families) Historie. Ingen andre Ideer, end dem, som ere den ædlere Menneskehed værdige, er det Digteren værdigt at understøtte ved Poesiens Kraft og Ynde. Historikeren har samme Pligt. Humanitet, Civilisation, cosmopolitisk Velvillie, Familie- og Broderkiærlighed mellem Folk og Slægter — dette er den Sag, begge bør arbeide for, ligesom de begge dertil have den bedste Leilighed. I modsat Fald ere de snarere et Slags Forrædere mod Menneskeslægten, idet de nære de Fordomme, opildne de Lidenskaber og forskiønne de Forbrydelser, som ere Menneskeheden og Folkene kun til Skiændsel og Ulykke. Naar Hr. Professoren i Forerindringen giør en Forsigtighedsindskrænkning i Henseende til „Politiken" *), anseer jeg denne for ufornøden. Thi det Tilfældige i de politiske Forholde behøver ikke at forandre noget i Hovedsagen. Enighed og Velvillighed beroer ingenlunde paa Forbindelse under det samme Scepter alene, men endnu væsentligere paa andre Ting. Endog da Nordens 3 Riger vare adskilte til tre ganske særskilte Stater, hver under sin egen Konge, var Familiebaandet endog af Lovene erkiendt og — som man kan formode — af de høiere og ædlere Characterer i alle tre Riger æret og pleiet. Denne Approximation kan betragtes som den foreløbige, tilstædeværende, Betingelse, der

*) See „Heltedigte og Saga'er", 3die Deel, S. 367.

giorde det saa let at skabe en noiere politisk Forening mellem alle tre Riger og saa vanskeligt at bryde den igien, at dertil behøvedes saa horrende Forbrydelser, som Christian 2dens. — Disse Synspunkter vil De finde meget forskiellige fra dem, som herske giennem de historiske Skrifter og som endnu stedse forplantes; men det kommer deraf, at den nordiske Historie — i alle 3 Riger — endnu er behandlet, deels med for liden Dybde og Indtrængen, deels med for liden Fordomsfrihed og med for lidt — du coeur. Men da denne Materie vilde føre mig alt for vidt, saa afbryder jeg, gientagende min Tak for den Vennegave, som gav mig Anledning til disse Reflexioner.

Deres ærbodigst hengivne
Engelstoft.

Fra **Brinkman** *) til **Oehlenschläger**.

Stockholm 23 Febr. 1829.

Die nehmliche Freundin, die mir mit „Øen i Sydhavet" ein so angenehmes Geschenk machte, hat mich zugleich noch glücklicher gemacht durch einen schmeichelhaften Gruß von dem berühmten Verfasser dieses anziehenden Werkes. Wie Brüder Eines Stammes sind ja Schweden und Dänen gleich berechtiget, den echt Nordischen Öhlenschläger gemeinschaftlich zu verehren, und ihn mit stolzer Dankbarkeit als den ihrigen anzuerkennen! So denken und empfinden für Sie alle Musenfreunde diesseit des Sundes; und der Homer unsrer gemeinschaftlichen Götter und unsrer verschwisterten Vorzeit darf nicht hartherzig genug sein, uns als Stiefbrüder zu betrachten. Die lumpige Prosa der Staatsverhältnisse mag sich unter uns bisweilen feindselig ausgebildet haben; die edle, alterthümliche Begeiste-

*) Den rigtbegavede, men kun lidet productive Tænker og Digter, hvem Schleiermacher har tilegnet sine berømte „Taler over Religionen" og til hvem Tegnér har skrevet saa mange betydningsfulde Breve.

rung der Skalden muß uns wieder versöhnen. Und welchen Hohenpriester hat diese nicht in Ihnen gefunden, mächtiger Todtenerwecker der lange schlummernden Heldenwelt! —

„Hvad skola Nordens folk och krafter, evigt skilda,
som dragna klingor nötas mot hvarann?“

So singt unser größter Dichter und größter Verehrer des Mannes, den er öffentlich „für den größten jezt lebenden Dichter erklärt — nicht bloß in Norden, sondern in Europa, seitdem er Göthen schon als einen Unsterblichen der Vorzeit betrachtet“. Und wie sollte wohl „Frithiofs“ Verfasser anders urtheilen über den Schöpfer Helges — dieses Meisterstücks aller Ihrer Meisterstücke, wie es mir wenigstens scheint!

Ich weiß nicht, ob Tegnér schon Gelegenheit gefunden hat, Ihnen den ersten Theil seiner gesammelten Gedichte zu schicken; es war wenigstens seine Absicht gleich nach deren Erscheinung. Meine Freundin Heckscher erhält diesen Band jezt durch mich, und wird Ihnen denselben gern mittheilen, wenn er noch nicht bis Copenhagen vorgedrungen sein sollte. Auf jeden Fall hat mir der Bischof sehr freundliche Grüsse an Sie aufgetragen, als ich ihm neulich meldete, daß ich die Ehre haben würde, Ihnen zu schreiben. Ich habe meinem Freunde das Vergnügen nicht rauben wollen, Ihnen sein Werk selbst zu übersenden. Sonst hätte ich Ihnen allerdings damit ein angenehmeres Geschenk gemacht, als mit der unbedeutenden Schrift von mir, die in jeder Rücksicht Ihrer großmüthigen Schonung bedarf. Auch habe ich bloß diese Gelegenheit benuzt, um Ihnen eine kleine Huldigung meiner tiefen Ehrfurcht darzubringen, und gerne möchte ich hinzusetzen: meiner — aufrichtigen Freundschaft. Oft prahle ich ja damit, daß ich das Glück habe, Sie wenigstens persönlich zu kennen; ob es gleich möglich ist, daß Sie sich des Abends nicht mehr erinnern, wo ich mit so vielen Andern das Vergnügen hatte, bei der Hofräthin Herz in Berlin, den damals schon berühmten Dichter zu begrüssen.

Sie sehen also, daß ich nicht eigentlich darauf Anspruch mache, daß der Mann, der täglich Unsterbliches hervorbringen kann, seine Zeit vertändeln soll mit einem todtgebornen Kinde meiner schwindsüchtigen Muse. Diese hat lange Zeit gebraucht, um nur ihre Muttersprache wieder zu lernen; was verzeihlich scheinen kann, wenn man bedenkt, daß ich schon als ein zehnjähriger Knabe nach Deutschland verpflanzt wurde, und den größten und schönsten Theil meines Lebens in fremden Ländern zugebracht habe, um dort ein elendes — Staats-Handwerk zu treiben.

Was ich indessen aus der Fremde mitbrachte, war eine etwas vielseitigere Bildung, und etwas mehr Unparteilichkeit, als ich hier vorfand. Sie wissen vermuthlich, daß hier Jahre lang ein eben so beissiger als mißverstandener Streit zwischen der alten und neuen Schule geführt wurde. Mir schienen beide das eigentliche Ziel aus einem schiefen Gesichtspunkt anzusehen, und mein von Jugend an getreu beibehaltener Wahlspruch: „aeqvam servare mentem“ verschaffte mir unter beiden Fahnen aufrichtige Freunde. Diese habe ich denn allmählich einander näher zu bringen gesucht, während ich mich selbst bloß bemühte, mich meiner Muttersprache wieder so weit zu bemächtigen, daß ich wenigstens einiges Recht hätte mitzureden. Als ich nun gar in die Schwedische Akademie eingewählt wurde, suchte ich sogleich in der Einleitung zu meiner Rede — die Versöhnung zu predigen; und ich würde nicht wenig stolz sein, wenn auch Sie die Grundsäze nicht ganz mißbilligten, die ich hier über Geisteseingebung, Kunst und Geschmack aufgestellt habe. Hier ist es mir wenigstens gelungen, daß die rechtgläubigsten Akademiker zufrieden gewesen sind, und daß mich zugleich die sogenannten Fosforisten versichert haben: „ich hätte nur mit edler Mässigung ausgesprochen, was sie eigentlich gemeint hätten.“

Da ich zugleich lange darauf gedrungen hatte, daß diese Eintrittsreden immer einen Gegenstand abhandeln müßten, um bei dem späteren Lesen nicht gar zu leer zu erscheinen, so

benuzte ich selbst die Gelegenheit, welche mein Vorgänger mir so natürlich darbot, um die ganze Morgenländische Dichtkunst abzuhandeln. Und auch dies dürfte bei uns nicht ganz überflüssig sein, wo bei so Vielen bloß der geistliche Mißbrauch, der bisweilen von dieser heiligen Dichtkunst gemacht worden, sie selbst in Mißachtung gebracht hat.

Doch, verzeihen Sie, edler Mann! wenn ich sogar handschriftlich Ihre Geduld auf die Probe setze. Also noch Einmal: nehmen Sie meine ganze Sendung mit Güte und Nachsicht auf, bloß als eine etwas dickere Besuchkarte; und gönnen Sie dem Namenlosen die schmeichelhafte Hoffnung, einen hohen, berühmten Namen in das Buch seiner Gönner und Wohlwünscher eintragen zu dürfen.

Ihr Ergebenster
v. Brinkman.

Fra **Oehlenschläger** til **Brinkman.**

Kopenhagen 18 Mai 1829.

Theurer werther Gönner!

Sie können nicht glauben, welchen Tropfen Balsam ins Herz Ihr herrlicher Brief mir gegoßen hat. Sitzen wir armen Dichter doch im Ganzen verlaßen in dieser kalten Welt, und wenn man uns auch nicht immer anfeindet und misversteht, wie selten werden wir recht genoßen, wie selten kommt das warme Herz dem warmen Herzen entgegen! Und hier ist es sogar ein Diplomat, ein Minister, der, des kalten Wesens müde, seine liebevolle Brust der Kunst und Freundschaft öffnet! Allein, edler Mann! Sie waren ein Dichter, ehe Sie ein Diplomat wurden, und das Genie ist eine Blüthe, die keine Kälte der Umgebung ersticken kann. Mit welchem Vergnügen las ich Ihre deutschen Gedichte, voll Sinn und Zartheit, worin Sie sich ein ebenso großer Verskünstler als A. W. Schlegel bewiesen, schon im Jahre 1806. Oft wenn ich mein Stammbuch durchblätterte, verweilten meine Augen

auf Ihrem Rahmen unter der Seite: „Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa". — Was Sie von mir sagen, ist gar zu viel; allein Ihre gütige Gesinnung gegen mich freut mich unendlich. Ich habe mit großem Vergnügen Ihre Rede gelesen, und da hat es mich auch gefreut, daß ein edler und einsichtsvoller Mann einige schöne und, wie ich nicht zweifle, verdiente Worte zum Lobe Gustav des Dritten gesagt hat. Wir haben ihn oft genug ganz ohne Einschränkung nur tadeln gehört.

Ich hätte Ihnen gleich geantwortet, wenn ich nicht gern meine letzten Schriften mit dem Briefe hätte schicken wollen. Herr Gans, der jetzt nach Stockholm reist, ist so gütig zwei Bände an Sie mitzunehmen; ich werde Ihnen gleich den dritten Theil schicken, sobald er gedruckt ist. Ich gebe meine deutschen Schriften jetzt bei Max in Breslau heraus, und bin in dieser Zeit damit beschäftigt meine Lebensbeschreibung zu verfertigen. Leben Sie nun wohl, theurer Mann! Gott erhalte Ihre Gesundheit und Freude! Viele Grüße an Tegnér. Ich habe seine letzte Gedichte noch nicht erhalten. Ich werde ihm auch diese Schriften senden.

Mit der größten Verehrung
Ihr ergebenster
A. Oehlenschläger.

Af et Brev fra **Hauch** til **Oehlenschläger**.

Sorøe d. 29de Juni 1829.

— — Jeg hører De har været i Sverrig, og at De der har havt den Glæde at see Dem paaskiønnet, som De fortiener. Vilde De en liden Smule see Dem om i de danske Provindser, skulde De sikkert finde det Samme der, hvor personlige Lidenskaber ei saa let kunne forvirre Resultatet af Vedkommendes Domme. Især i Soroe, hvor De har saa mange Venner, og hvor Deres litteraire Virken har erhvervet Dem saamange Beundrere, vil Deres Ankomst være en sand Fest. Naar jeg undtager Deres Familie

og vore for det meste fælles Venner, saa er der nu aldeles Intet, der kan drage mig til Kiøbenhavn. Jeg har det Meste, hvad der er nødvendigt til Lykken, her. Jeg ønsker at holde mig fremmed for den kiøbenhavnske Døgnsmag, som jeg ikke kan negte, synes mig hver Dag at vorde meer frivol. De, der kunne tale, tie, og de, der tale, er det især, der burde paalægges Taushed. — Det er underligt, at Heiberg kiemper for en, tildeels fra indskrænkede Franskmænd hentet Formpoesie, medens Franskmændene selv ere paa Vei til kraftigt at rive de hindrende Former istykker, for at skabe noget Nyt og Bedre. De franske Blade tale nu den poetiske Begeistrings og energiske Følelsers Sprog, medens vore for det meste kun aande Ligegyldighed, Persiflage, Spot med alt Udmærket, Lyst og Glæde ved det Frivole og Iiskulde ved al Alvor og Dybde. —

Fra C. A. Agardh til Oehlenschläger.

(Lund, Juni 1829.)

Högtärade Herr Professor!

Om det warit ett misstag på Sundets Junii-fest att icke beräkna allt efter borgerlig rang, så hade detta misstag, hwad mig beträffar, warit mig kärt blott för det hjertliga bref ifrån Dem, Herr Professor, som det förskaffat mig. För min del skulle jag likwäl ansett såsom en brist i Festen, om allt gått efter et ceremoniel; och hwad som De anser för en origtighet, anser jag endast öka poesien af det hela. De förswarar denne gång det Fransyska Dramat, Jag det ängelska. Att jag tänkte så, innan jag erhöll Deras wänskapsfulla bref, det torde bewisas af den berättelse, som finnes införd i Lunds tidning, som man, jag wet icke hwarföre, updragit mig att skrifwa, och som war tryckt innan jag erhåll Deras bref.

Den, som liksom jag på Wien's theater sett Correggio gifwas, och derunder till sjelfwa sina Tyska

grannars förundran utgjutit ymniga tårar, kan ej i dess författare wilja se något annat än skalden. Och likså litet som jag kan harmas deröfwer, att Tasso eller Milton ej bemärkt mig, likså litet kan jag finna mig förnärmad, om det icke skett af Oehlenschläger. Det ligger ett stort sund emellan wetenskapsmannen och skalden. Den förra söker endast werkligheten; den senare söker endast att göra sig fri derifrån. Den förra förhåller sig till den senare som åskådarn till Dramat; han beundrar det, men han deltager icke deruti.

Wid hwarje tafla, i hwarje konstwerk är hufwudidéen det enda, som fästar min upmärksamhet. Connaisseuren beundrar alla accessoirerne, men jag will njuta endast af total-intrycket „De 2 planeternes conjunction" och „Bryggan öfwer Sundet" war för mig hufwudidéen. Allt annat war för mig småsaker i den herrliga taflan.

Det gläder mig att hafwa fått et förnyadt tillfälle, att yttra min beundran för Nordens störste Dramatiska skald; och om mig dermed tillåtes förbinda försäkran om min wördnad för Deras familj, är jag tillräckligen ersatt för den lilla obehagligheten, att behöfwa försäkra, att jag icke kunnat känna någon förödmjukelse wid en fest, der alla endast haft förtjusning. Deras tillgifna

Agardh*).

Fra Schleiermacher til Oehlenschläger.

Berlin 3 Juli 1829.

Durch diese Zeilen, mein theurer, lange nicht begrüßter Freund! glaube ich Ihnen und mir einen Dienst zu erweisen:

*) Da Oehl.'s Breve til Ag. menes tilintetgjorte ved en Ildebrand i Carlstad (hvor Ag. senere var Biskop), kan det ikke vides, paa hvilken Maade han havde overtraadt „Ceremoniellet" ved den berømte Junifest, og om han ikke havde kjendt Agardh eller undladt at vise ham Opmærksomhed. Det meddeelte Brev synes saa smukt og fiint, at det Nærmere neppe behøver at kjendes.

mir, indem ich mich in Ihr Andenken zurückrufe, Ihnen, indem ich Ihnen Gelegenheit verschaffe Sich um unsere vortreffliche Milder, welche Ihnen diese Zeilen überreicht, ein Verdienst zu erwerben durch eine freundliche Aufnahme in Ihrem eigenen Kreise und, durch Ihren Einfluß auf die gute Gesellschaft, in Ihrer Hauptstadt. Dieses trage ich Ihnen als meinen herzlichen Wunsch und meine angelegentliche Bitte vor, und sie ist von der Art, daß ich auf ihre Erfüllung mit Sicherheit rechnen kann. Ich füge nichts weiter hinzu, weil es genug ist Madame Milder genannt zu haben; so wie Sie sie nur werden zu sehen brauchen um Sich zu überzeugen, daß es auch ihrer Persönlichkeit wegen ehrenvoll ist ihr nüzlich und hülfreich zu sein.

Was machen Sie? und wollen Sie Sich nicht einmal wieder in Deutschland umsehn? — Von mir ist nicht viel zu sagen. Ich muß noch immer — wie Sie mich einmal fanden — wenn der Gottesdienst aus ist, in der Sakristei das Geld zählen; das heißt: es ist noch alles in dem alten, leider nur allzu geschäftigen und geschäftsmäßigen, Lebensgange, und ich habe je länger je mehr müssen manche sonst liebe Studien und Beschäftigungen dem, was sich näher an den Berufskreis schließt, aufopfern. Indeß hoffe ich doch, daß ich noch nicht ein völliger Philister geworden bin. Unsern Steffens habe ich, als er im vorigen Herbst hier war, versäumt; ich weiß aber, daß er noch ganz der alte ist — etwas frömmer vielleicht — und noch auf die gewohnte Weise lebt. Wie viel Gnade seine Streiferei in das Gebiet der schönen Litteratur vor Ihren Augen gefunden hat, möchte ich wol wissen. Mir scheint die Virtuosität darin nicht groß genug, daß es mir nicht leid thun sollte, seine wissenschaftliche Thätigkeit — die schriftstellerische wenigstens — hinter diesen Bestrebungen zurücktreten zu sehn. Tieck ist leider auch darin noch der Alte, daß er die Verleger im Stich läßt mit versprochenen und angefangenen Werken. „Der Aufruhr in den Cevennen“ gehört gewiß zu den besten Sachen, die er gemacht hat; aber er wird nicht fertig, und sein Shake=

speare scheint ganz eingeschlafen zu sein. Sonst habe ich ihn heiter gefunden und mit leidlicher Gesundheit, in alter Passion vorlesend, noch vor ein Paar Jahren. Doch ich zweifle nicht, daß Sie nicht bisweilen sollten Nachrichten von ihm haben. — Wie gern nähme ich die Gelegenheit von Zeit und Raum wahr um Ihnen noch allerlei von hiesigen Dingen zu sagen, wenn ich nur wüßte, was Sie grade interessirt. Wollen Sie nun dieses als einen Wink ansehen, um mir durch Fragen Gelegenheit zu geben Ihnen zu antworten, so werde ich das noch als einen besonderen Vortheil ansehn, der mir aus der Reise unserer Milder entspringt.

Lassen Sie Sich Diese nochmals bestens empfohlen sein, und erhalten Sie mir ein freundliches Andenken.

Schleiermacher.

Fra (Prof.) **Engeström** til **Oehlenschläger.**

Lund 22 Juli 1829.

Min Värdaste Broder!

Brefhafvaren, en Magister från sista promotionen och Son af vår Academie Rentmästare Berling, har anhållit om detta, för att genom dess öfverlemnande äga en yttre anledning att hos min Bror göra personlig uppvaktning. Också erhölls mitt samtycke härtill så mycket hellre, som jag, om icke en svår halsfluss i förening med pinsam hufvudvärk ända ifrån min sista återkomst öfver Sundet hindrat mig, långt förut haft äran afbörda mina skyldiga tacksägelser för den utmärkta vänskap, med hvilken jag af Dig och din goda Fru då ytterligere hedrades. —

Ett ibland ämnena för våra sista samtal var, huru Junii-högtidlighetarna skulle af allmänheten å ömse sidor sundet bedömmas. Beträffande denna sidan har jag nu erhållit full visshet, at underrättelsen om dem blifvit med högsta bifall emottagen både af Nationen och Regeringen. Som prof af det förra tar jag mig friheten bi-

foga ett utdrag af Stockholms Tidningen „Medborgaren", infördt uti Lunds Weckoblad Nr. 29. Artikelns författare är den Öfversta Lieutenant Hjerta, som jemte mig hade äran besöka min Bror i Köpenhamn i Marz månad 1826. Äfven de öfriga Tidningarne äro fyllda antingen med berättelser om högtidligheterna, eller med liknande reflexioner. Hvad åter Regeringen beträffar, kan jag äfven visa grunden för mit yttrande. Efter Lagens strängaste tolkning äger man ingen rättighet att åt någon tilldela Lagerkransen, utan Konungens egen tillåtelse. Jag ansåg mig derföre skyldig genast till Hans Kongl. Höghet Kronprinsen rapportera förhållandet med din krans, och begärda på samma gång af Cancellie Rådet af Tannström (Kronprinsens förre Lärare och nu Cancellers Secreterare) underrättelse, huru Hans Kong. Höghet ansåg det. Af det swar, som derpå följde, utgör inneliggande en afskrift*).

Från Tegnér kan jag helsa. Han är nu i Stockholm, och arbetar (i förtroende sagdt) på ett större poëme,

---

*) Med innerlig glädje har jag emottagit och läst berättelsen om promotions-högtidligheten och det förtroliga umgänge, som deraf foranledts mellan Svenskar och Danskar både på denna sidan om Sundet och på den andra. Denna händelse äger så mycket mera interesse för mig, som det är min favorit-önskan, att Skandinaviens trenne Nationer måtte en dag äga en gemensam litteratur delad i 2ne dialecter. En dag torde man inom Skandinaviens gränser få ett gemensamt Olympia, dit de i hvardagliga värf delade stammarne vissa tider samlas för att täfla i Wettenskapens, Poesiens och Konstens öfningar. Men om man äfven reducerar dessa drömmar till en blott lifligare vexelverkan i litterert afseende, så är händelsen lofvande — och det så angenämt öppnade förtroendet kan icke sakna lyckliga resultat. Jag är säker, att vår upplysta och frisinniga Regering skall äfven se saken ur denna synpunkt; och ingen anledning finnes att icke H. K. H. Kronprinsen, såsom Universitetets Canceller, skall med välbehag omfatta hvarje tilfälle att visa sin aktning för en utmärkt Litterateur hos våra grannar, likesom hos oss sjelfva &c. &c.

kalladt Gerda, hvaraf jag läst första sången, som är ypperlig. Denna Gerda är dotter af Jätten Finn.

Min Bror täckes förklara min vördnad för Fru Professorskan och Fröken Charlotte, samt vara försäkrad om den särdeles högaktning, med hvilken jag har äran framhärda

Min Värdaste Broders

ödmjuke tjenare

J. A. Engeström.

Fra Oehlenschläger til Brinkman.

Kiøbenhavn den 28 Juli 1829.

Min ædle Velynder!

Et stort Beviis paa Deres Godhed for mig giør jeg Regning paa, idet jeg venter Tilgivelse for min lange Taushed. Det kunde synes uforskammet og følesløst, at jeg ikke endnu havde takket en Mand som Dem for al den Opmærksomhed, De viste mig; men jeg er dog for en stor Deel undskyldt. Af indlagte Pakke vil De see, at jeg alt for længe siden har medgivet en Tydsker, Herr Gans, Svar til Deres Hoivelb. Men langt om længe kom han tilbage, og fortalte mig, at han ikke kunde blive enig med den brasilianske Chargé d'affaires, hos hvem han skulde være Secretair, og derfor kom han tilbage til Kiøbenhavn igien, efterat han havde giort en Lystreise rundt omkring.

Nu kom min Tour til Malmø og Lund, hvor de ædle Svenske og især Biskop Tegnér, Professorerne Engeström og Agardh og Adjunct Thestrup — ligesom i Malmø flere Embedsmænd — og alle Lunds Studenter viste mig en Ære og en Hoimodighed, som vil blive mig uforglemmelig til mit Livs sidste Time. Den Krands, Tegnér gav mig, skal ligge paa min Ligkiste.

Jeg haabede nu at kunne sende Deres Hoivelb. 3die Deel med af mine poetiske nye Skrifter — men uheldigviis døde min

Bogtrykker; derved kom en Forsinkelse, og skiøndt det nu havde været meget fornuftigere strax at sende, hvad jeg havde, saa opsatte jeg det dog, til 3die Deel kunde følge med; og det maa nu den ædle Brinkman godhedsfuldt undskylde. Deres Godhed og den Agtelse, De har viist mig, har afpresset mig Taarer, og Erindringen deraf skal altid opstaae i min Siæl, naar jeg tænker paa den Ære, mine svenske Venner viste mig.

Gud velsigne og opholde Dem! Modtag endnu engang min hierteligste Tak, og tillad mig undertiden, ved at sende et Expl. af hvad jeg skriver, at fornye Erindringen hos Dem om Deres ærbødigst og taknemligst hengivne

A. Oehlenschläger.

Fra **Oehlenschläger** til **Tegnér.**

Kjøbenhavn d. 7 Sept. 1829.

Min elskede Broder!

Jeg kan ikke beskrive Dig, hvilken behagelig Overraskelse Dit Brev*) foraarsagede mig! Jeg havde nydt saa meget Godt og saa stor Ære hos mine svenske Venner i Sommer, at det aldrig kunde falde mig ind at vente mere; og nu viser Hans Majestæt Kongen og Hans kongelige Høihed Kronprindsen mig en lignende Hæder! Men jeg er nu eengang bleven vant til den svenske Ædelmodighed og til at modtage overdrevne Beviser paa Godhed og Velvillie.

Naar saa vidt kommer, at jeg modtager de mig tiltænkte høist glædelige Gaver, saa er Du vel saa god, kiæreste Broder! at sige mig Formen, under hvilken jeg tør aflægge min underdanigste Tak. Men for det første takker jeg Dig, som Talsmanden, uden hvem jeg vel næppe var bleven saa fordeelagtig bekiendt for Hans svenske Majestæt. Din broderlige

*) Jfr. Tegnérs Breve til Oehlenschläger d. 31 Aug. og 2 Oct. 1829. trykte i T.'s Efterl. Skr. 2, S. 408, 409. (Det første fortalte, at O. var bleven Ridder af Nordstjerneordenen.)

Iver og Dit ægte Venskab skal — ikke Døden selv udslette af mit Hierte; thi ogsaa hisset samles vi, som Venner. Modtag min fattige, men hiertelige Tak! det er alt, hvad jeg kan give Dig.

Hils Din venlige Hustru, Dine kiære Børn og alle vore fælles Venner! — alle de ædle Svenske, som ynde mig og have viist mig saa store Tegn paa Hengivenhed.

Med det første mere! Mit Hierte er for fuldt til at kunne udtrykke Dig mine Følelser.

Din tro
A. Oehlenschläger.

Fra Rahbek til Oehlenschläger.

(Bakkehuset 1829.)

Kiere Oehlenschläger!

Du har med din Autobiographie, som du saa venskabelig har meddeelt mig, giort mig en saa overordentlig Fornøielse, at jeg anseer, eller rettere føler det som en Æresgield, der hviler paa mig, at yde dig min Tak herfor. Det er ikke blot det Gamle: lætus sum laudari a te laudato viro, som jeg deri paaskiønner, hvorvel jeg oprigtigen tilstaaer, at jeg ikke kunde ønske mig rigtigere og retsindigere bedømt — som en Anderledestænkende — end jeg finder mig, og er jeg virkelig dig, og næst dig vor Steffens, oprigtig forbunden, for den Maade, hvorpaa han i sine Noveller, og du fremfor Alt her, hos gamle Venner og nyere Bekiendte i Tydskland paany bringer mig til Ære.

Non omnis moriar; multaque pars mei
Vitabit Libitinam.

Men skiøndt dette ikke er mig ligegyldigt, tilstaaer jeg dog, at hvad der end er mig kierere, er, at der ikke om Mennesket Rahbek deri findes eet Bogstav, som han fra nogensomhelst Side maatte ønske anderledes. Især overraskede, efterat jeg nu en rum Tid havde været „in der

Fremde", min og min Camma's inderlige Ihukommelse mig indtil Taarer, der atter staae mig i Öinene, medens jeg skriver disse Linier. Modtag min inderlige, hiertelige Taksigelse derfor, som overalt for den Aand og det Hierte, der fra Begyndelsen til Enden er over det hele Skrift.

Hvad der næst det usigelig meget Positive, der i denne din Autobiographie glæder mig, er mig særdeles kiert og velkomment, er det negative Fortrin, som ved et Skrift af denne Natur er saa saare siældent at bevare: at deri efter min Overbeviisning Intet findes, der kan blive „ein gefundenes Fressen" for Dognets ækle og usle Styverfængere. Altfor let kunde det have været Tilfældet, at hvad i al Uskyldighed var meent og skrevet, da Manuskriptet tiltraadte sin Udenlandsreise, nu, da det i en saadan Gadedrengetid som trykt Bog her seer Lyset, kunde tillægges og tildigtes Anledninger og Betydninger, som der ikke havde været drømt om. Men om dine Stridigheder og dine Avindsmænd taler du paa en saa varsom og værdig Maade, at der ikke vilde findes Noget, de kunde faae Tag i.

Det Eneste, hvad jeg af aldeles personlige Aarsager maatte ønske, var, at P. A. Heiberg ikke var omtalt. —

Og nu — blot for des længere at have den Fornøielse at sysselsætte mig med denne min rige Nydelse: Det var og er vel saa, at vor Mester Göthe's ældste Arbeider — i 4 Bind — staae mig øverst; men du har mellem dem ikke nævnt det, der fra den Tid af Wertherfeberen gik over, stedse har staaet og maa staae øverst hos mig: hans Götz. „Es lebe die Freiheit; und wenn die uns überlebt, können wir ruhig sterben", er, som du veed, hvad ogsaa staaer skrevet dybt i mit Bryst, „mein letztes Wort".

Af Schillers Arbeider var det egentlig „Bruden fra Messina" og den sorte Ridder i „Johanna d'Arc", jeg ikke vilde lade mig paatvinge af de Exalterede. — Voss's Yttring, da du havde forelæst ham Correggio: „Ich wollte, daß Lessing heute Abend hier gewesen wäre" torde have en Commentar

i, hvad jeg for adskillige Aar siden mindes at have sagt i en Forelæsning om dette Stykke: at hvad Lessing's Nathan er mig i sit Slags: et Læredigt over Theophilantropie, er Correggio mig over Kunst. De tre Kunstnere ere et uovergaaet Mesterstykke af Charakteertegning.

Jeg kunde have ønsket, du havde sagt noget om den overordentlige Lykke, din Hakon Jarl og din Palnatoke endnu i din Fraværelse giorde; jeg er overbeviist om, at vi ikke have undladt at mælde dig det, og som en Begyndelse af en ny Smags og Kunsts Æra fortiente den vel at omtales.

Dog, det er Tid jeg slutter, for ei at giengielde saa megen Fornøielse med alt for meget Sniksnak. Altsaa endnu engang den inderligste Tak fra den Gamle paa Bakken, som Litterator, Menneske, Ven og Kamma's Mand!*) Tusinde Hilsener til den venlige Atair, Bakkehuusconstellationens blideste Stierne, da den var i sin fuldeste Glands, det sidste venlige Lys paa dets Himmel, da alle de andre forsvandt og der blev Mørke. Mange, mange skiønne, uforglemmelige Dage fra den lange Aarrække har dit Mindeskrift kaldet mig ihu; jeg har levet forgangne Dage paany, og længe hedenfarne Timer have omsvævet mig som yndige Drømme. Sandelig, Oehlenschläger! aldrig har din broderlige Linie:

„Men Bakkehusets Vraa blev uforandret"

saaledes i sin hele Betydning talt til mit Inderste, som nu. — Hils alle dine.

Din gamle
Rahbek.

Fra Steffens til Oehlenschläger.

(Breslau 1829 (eller 30)..

Lieber Oehlenschläger! Mit welcher Freude und Theilnahme habe ich die Ausgabe deiner gesammelten Schriften begleitet! Wahrlich, wenn man nun alle dramatische Werke

*) Hun var død den 21 Jan. samme Aar.

zusammensieht — muß man wohl bekennen, daß du auch in Deutschland, in der Dichterwelt überhaupt ein großes, unsterbliches Denkmahl dir errichtet hast. Der Gesammteindruck aller deiner Arbeiten läßt deine dichterische Originalität so klar durchblicken, und deine in natürlicher Einfachheit geschriebene Biographie ist ein so klarer Commentar, daß dadurch die Schriften einen höhern Werth erhalten. Wie freundlich erscheint alles in der mildernden Erinnerung, was in der wilden Jugend doch manchmahl stürmisch genug war — und dennoch, wie wahr! Dieses Dichterleben in Kopenhagen, mit der Einfachheit alter Dichter geschrieben, muß einen guten Eindruck machen, und mich rührte dieses Stück aus meinem eigenen, wechselnden Leben. — Du hast meiner sehr freundlich gedacht, lieber Freund! und meinen Einfluß auf dich fast zu hoch angeschlagen. Ich bin nicht selten mit bedeutenden jungen Männern in Berührung gekommen, und unser wechselseitiges Leben war nicht ganz ufruchtbar; aber ich bin ganz von der Einbildung zurückgekommen, als wenn ich der vorzüglich Erregende gewesen wäre. Auf dich nun besonders habe ich kaum mehr gewirkt, als du auf mich.

Es rührt mich, wenn ich deine Schriften so gesammelt sehe in Deutschland und nicht in Dännemark. Und doch kennt man hier aussen einen grossen, ja einen höchst wesentlichen Theil deiner bedeutendsten Arbeiten nicht — Nordens Götter, deine mannichfaltige Behandlung unserer Mythen, deinen Einfluß auf unsere Sprache, ja auf die ganze scandinavische, die, seit du die Leyer ergriffst, so sehr in ihrer unsäglichen Beweglichkeit sich gezeigt und ihre innersten Reichthümer, bisher verborgen, ergossen zu haben scheint.

Ist es ein Zufall, daß deine gesammelte Werke hier in meiner Nähe herauskommen, daß ich die gedruckten Bogen früher sehe, als du selbst? Mich hat es gerührt, ja erschüttert — Darf der alte Freund es wagen, dem gefeierten Dichter so zu erscheinen, wie er vorzeiten, wenige Jahre älter, dem begeisterten Jüngling erschien? Ist ein Rest jenes

Vertrauens übrig geblieben, daß er sich, wenn auch schüchtern, hervorwagen darf?

Doch wozu diese Einleitung — Ehrlich währt am Längsten. Du hast 5 Gedichte hergeschickt (An die Verfasserin Corinnas. Corinnas Improvisation. Der Satyr und Knabe. Am 10 September 1809. Am Grabe einer Freundin) — sie sind dir ohne allen Zweifel als Erinnerungen aus Italien theuer, es sind Stellen in allen, die so schön sind, daß ich mit Wehmuth daran denke, daß sie verborgen bleiben. Aber zürne nicht, lieber Freund! wenn ich den Wunsch äussere, sie nicht gedruckt zu sehen. Gedichte, die einem anfangenden Dichter zur Ehre gereichen, können deinem größern Ruf schädlich werden. Du bist nicht alt genug, wie Goethe, um Alles drucken zu lassen, du darfst, wie ich klar einsehe, deinen Gegnern, besonders Tieck's blinden Anhängern, keine Blöße geben, und es ist meine besorgte Liebe, die mit so inniger Freude diese Sammlung — reiner Wein in goldenen Schaalen — der Welt geschenkt sah, die gern, um eine jede größere Unannehmlichkeit von dir zu entfernen, die kleinere auf sich wälzen möchte. Doch, ich kenne dich — du bist der Alte, deine Selbstbiographie spricht es zu klar aus — Du wirst mich nicht mißverstehen.

Und nun, lieber Freund! wie lebe ich, seit ich mit dir wieder in Kopenhagen versetzt bin, versenkt in die theure, ach in die theuerste Erinnerung. Grüß alle Freunde, Mynster, den alten, ach jezt einsamen Rahbek — wie hat mich der Tod seiner Frau erschüttert! — deine Frau, deine Kinder, die Oersted's — und Alle — Alle. Deine treuer

Steffens.

Af et Brev fra **Hauch** til **Oehlenschläger**.

Sorøe 26 Novb. 1829.

— Studenterne har jo paa en smuk Maade helligholdt Deres Fødselsdag; det glæder mig paa Studenternes Vegne.

Jeg seer, at man i Maanedsskriftet for Litteratur har erklæret, at Alt hvad der ei virkede i Øieblikket, hvad der kom før eller efter den Tid, hvorpaa det ret kunde virke, var at ansee som forfeilet. Paa denne Maade maatte en Digter, der levede og skrev i en upoetisk Tidsalder, ansees for aldeles at have forfeilet sit Maal, om hans Værker vare aldrig saa gode; hvo der følger Strømmen og retter sig efter Moden, har ene valgt det Rigtige, og hans Navn skal evig prises. Hvo skulde troe, at Moden havde saa stor Indflydelse paa Poesien? Kotzebue maa da fordunkle de største Digtere; thi hvis Værker virkede mere i Øieblikket end hans? Vi Andre troede, at Digterne — de bedste at sige — skreve for Evigheden; nu høre vi, at de skrive for Øieblikket og virke for dette, hvilket man hidindtil kun troede at Døgn-Skribenterne gjorde. — Til Lykke har da Terroristerne, der vil bringe den nye Tro ind paa Bierget, og der liig hiint bekiendte Biergpartie i Frankrig synes at ville virke ved at smigre den slettere Deel af Folket, ikke ene Stemme i Critikken.

— Det Eneste, jeg har imod vore Skoler, er, at Børnene saasnart maae lære ikke saameget, men saamange Slags. Jeg troer, det er den svenske Gejer, der siger, at for at opelske et Træ, maa man opelske en Stamme; lader man derimod Stammen strax adsplittes i forskiellige Retninger eller Grene, faaer man en Busk og intet Træ; saaledes kan man og sige om Børn, der maae begynde paa saamange Ting, istedetfor at drive det Enkelte grundigt: de vorde Buske og ingen Træer. Af slige Buske opdrage vi en heel Deel herude i Sorøe; men man maa trøste sig med, at i et Frugttræe maa Stammen ogsaa hurtig adskilles i Grene, i det mindste naar det skal vorde lavstammet, og saaledes finde sig i at staae paa en liden Plads i Selskab med andre. At løfte sin Top mod Skyerne og at skygge vidt ud over Landet, som De selv, blev kun Enkelte givet, og det læres ei i Planteskoler til Frugttræer eller i Drivhuse.

Fra Oehlenschläger til Rahbek.

Kbhvn 6 April 1830.

Min gode velsignede Rahbek!

Jeg vilde Dig ikke Andet, end gierne see til Dig, og tale lidt venligt med min kiære, faderlige Broder! Det har giort os alle usigelig ondt, at Du er syg; men vi haabe alle, at Din gode, stærke Natur snart vil faae Bugt med denne Svaghed, især da nu den skionne store Natur hielper til med, og fordriver den fæle Kuld, som har frembragt saa-mange Forkiolelser. Du gior ganske Ret i, at holde de sunde Deeltagere i Din Sygdom fra Halsen; thi naar man er syg, skal man have Pleie og Ro. Imidlertid længes jeg meget efter en saadan smuk Aften igien, som den vi sidst tilbragte sammen, saa at jeg i et Glas Viin kan drikke Din Skaal og gratulere til en lykkelig Opkomst.

Dertil styrke Dig Gud! Det ønsker med et kiærligt og trofast Hierte alle Dine Venner, min hele Familie

og Din hengivne Broder
A. Oehlenschläger.*)

Fra Brinkman til Oehlenschläger.

Stockholm 17 Mai 1830.

„Ein Brief ist bald geschrieben", sagt Jacobi irgendwo, — „aber einen Brief nicht schreiben, der doch geschrieben werden müßte, und den man gerne schreiben wollte, — das ist eine ganz andre Plage, und damit wird man nie fertig."

So, mein edler Freund! ist es auch mir gegangen; und beinahe mit eben so viel Angst, als Stolz und Freude, habe ich in der lezten Zeit Ihre herrlichen Briefe vom vorigen Jahr gelesen und wiedergelesen. Aber endlich bin ich fest

*) Rahbeks Død fulgte den 22de April.

entschlossen, von dem Schwereren zu dem Leichteren überzugehen, und den Brief nun wirklich zu schreiben, der so lange schon hätte geschrieben werden müssen.

Wie soll ich Ihnen aber meinen ganzen jugendlichen Dank ausdrücken für die Freude, die Sie mir durch Ihre gütigen Briefe gemacht haben, und für den Geistesgenuß, den mir Ihre herrlichen Schriften täglich gewähren?

Ich bin freilich ein wenig stolz darauf, daß ich mich von jeher öffentlich zu Ihren Jüngern bekannte, als das „Judenthum des guten Geschmacks“ mit allen seinen Satzungen noch schwer auf uns lastete. Hätte Tegnér nicht glücklicher Weise Ihnen erst den Weg bereitet, und Sie alsdann als „den verkündigt, der da kommen sollte, und schon mitten unter uns sei“, so würde die Decke Mosis die Menge vielleicht noch lange blind gemacht haben, und Ihre Verklärung wäre bloß einigen Auserwählten zu gute gekommen. Allein nun haben Sie nicht bloß Jünger, sondern die Bekehrungen geschehen schon in Massen; und als unsre Schaubühne vorigen Winter endlich ihre Pfingsten feierte mit — „Axel und Valborg“, — „geschah schnell ein Brausen vom Himmel als eines gewaltigen Windes, und erfüllete das ganze Haus, da sie saßen.“

Denn nicht Ihr überlegener Geist allein macht Sie unsterblich, sondern Ihre Thaten! — Baldur und Hakon, Helge und Stärkodder, Hrolf und Palnatoke!! — Denn auch Ihre unermüdete Thätigkeit ist eine unschätzbare Wohlthat für den verjüngten Norden. Darin stelle ich meinem Freund Tegnér immer Ihr Muster vor Augen, wie Göthes und Schillers. Ein Dichter, der Kraft in sich fühlt, sein Jahrhundert zu bilden, muß so tief eingreifen in das Herz seines Volks, daß jedes Gefühl desselben, jede Ahnung des Höhern und Besseren, einen Ausdruck finde in den Gesängen seines Lieblings. Ein Werk, wie vortrefflich es sei, vermag selten den ganzen Reichthum des innern und äussern Menschen zu umfassen. Für das Höchste des Gedankens, für

das Heiligste des Gefühls, wie für den leichten Scherz des beweglichen Lebens in allen seinen Verhältnissen, muß das reich besaitete Harfenspiel des Dichters weckende und antwortende Töne anschlagen. So Göthe und Schiller für unsre Nachbarn, so Sie und Tegnér für uns!

Wer konnte wohl ein vaterländischer Dichter sein, so lange eine kunstgelernte Zusammenschleifung ungleichartiger Bestandtheile zu einer glänzenden Oberfläche überall unsre so genannte klassische Literatur ausmachte? So lange unsre Musen, wie unsre Töchter, von einer armseligen Französin mehr abgerichtet als erzogen und selbstständig gebildet wurden?

Aber früher oder später steht doch unter jedem ursprünglichen Volk ein Moses der Dichtung auf, der seine Stammbrüder aus der Egyptischen Knechtschaft zurückführt, sie mit dem Gott ihrer Väter versöhnt, und ihnen wenigstens den Weg öffnet zu der gelobten Heimat, von der sie ausgegangen waren um mit unwürdiger Selbstverleugnung ihren kümmerlichen Lebensunterhalt zu betteln von stolzen, hartherzigen Fremdlingen.

Ein solcher Moses war Klopstock im vorigen Jahrhundert, nicht bloß für Deutschland, sondern in keinem unbeträchtlichen Grad auch für uns; und er verdiente, daß der Herr ihm noch vor seinem Tod das ganze Land der Verheissung, wenn auch von ferne nur, zeigte; „denn die Augen des Edlen waren nicht dunkel worden, und seine Kraft war nicht verfallen.“ Und wir, die nun einmal siegreich durch das rothe Meer gebracht worden, die wir von Sinai den Donner und den Blitz gesehen und den Ruf der Posaune gehört haben — wir müßten doch in der That ein hartnäckiges und verstocktes Geschlecht sein, wenn wir wieder unsre Knie beugten vor den goldenen Kälbern der Egypter.

Ist es nicht höchst merkwürdig, daß wir schon in der griechischen Anthologie eine Warnung vor dem verderblichen Einfluß der Französischen Bildung finden, und eine

wirkliche Weissagung aller der mannigfaltigen Übel, die sich späterhin von diesem Volke aus über alle die übrigen verbreiten würden?

„γάιης ἐκ Γαλάτῶν μηδ' ἄνθεα· ἧς ἀπὸ κόλπων
ἀνθρώποις 'ολέτειραι 'Ερινν́ύες ἐβλάςησαν."

Hätten Sie und Tegnér früher gesungen, mit welchem vertraulichen Schwestergruß hätte nicht die klopstockische Muse die Ihrige empfangen! mit dem nehmlichen Gruß, den er der Brittischen in den Mund legt, als diese mit Erstaunen die Zauberstimme ihrer jüngern Nebenbuhlerin vernahm:

„Ja, bei Barden
wuchs ich mit Dir in dem Eichenhain auf.
Allein die Sage kam mir, Du seist nicht mehr!
Verzeih', o Musa! wenn Du unsterblich bist,
verzeih, daß ichs erst jezo lerne;
aber am Ziele nur will ichs lernen!" —*)

Ungefähr um die nehmliche Zeit, wo ich Ihre neuesten Schriften erhielt, schickte mir auch der junge Baggesen die ersten 6 Bände von seines Vaters gesammelten Werken. Diese waren mir zwar größten Theils bekannt, allein aus alter Freundschaft für den Verfasser las ich solche doch alle wieder durch; aber meine Stimmung war nicht vortheilhaft, da ich mich kurz vorher so gründlich mit Ihren Meisterstücken beschäftigt hatte. Ich bin nicht ungerecht gegen die leichtfüssige Musa meines alten Freundes. Wir haben in der Jugend manchen Spaß zusammengetrieben, und ihn selbst betrachtete ich gern in seinem ganzen Leben und Thun — wie ein scherzhaftes Gedicht, ohne bestimmten Plan, aber voll glücklicher Einfälle. Aber nun auf einmal Ihnen so nahe gestellt, erinnerte er mich unwillkürlich an Klopstocks Ode: „Der Hügel und der Hain", wo sich ein Dichter und ein Poet unterhalten, und der leztere den ersteren zu bekehren, zu bilden und zu vervollkommnen sucht, ungefähr wie Baggesen

---

*) Oden: „Die beiden Musen" (fra 1752).

den Oehlenschläger in seinen „Riimbreve". Leichtigkeit kann man diesen „Jens Baggesenske Bagateller" gewiß nicht absprechen; aber eine solche unermessliche Breite ist mir doch kaum jemals vorgekommen, und gerade diese macht doch auch nicht selten den Scherz schwerfällig. Ich kann immer nicht begreifen, daß ein Mann mit so viel dichterischen Anlagen sich so selten zum Dichter erhebt; denn im Grunde sind ja auch seine späteren Arbeiten nicht eigentlich Früchte, sondern Dichterblumen eines viel versprechenden Jünglings.

Der Dichter antwortet in der angeführten Ode von Klopstock auf die Anmuthungen des Poeten, vielleicht etwas stolz, aber sehr wahr:

„Wenn Dich nicht gern, wer denket und fühlt,
zum Genossen seiner Einsamkeit wählt,
so erhebe sich aus der Trümmern Nacht der Barden einer,
erschein' und vernichte Dich!" —

Aber ich fange an zu fürchten, daß Sie ungeduldig dieses lange, vielleicht langweilige Sendschreiben schon bei Seite geworfen haben, und doch möchte ich noch gern mit einer Bitte schliessen, an deren Gewährung mir nicht wenig gelegen ist. Da ich nemlich alle Ihre Werke nicht etwa flüchtig lese, sondern so gründlich studire, daß ich auch überall gern die ältern Ausgaben mit den neuern vergleiche, so ist es mir wichtig die Sammlung dieser Schriften so vollständig wie möglich zu besitzen. Ich habe daher auf beiliegendem Blatt alles angezeigt was ich schon habe, und erflehe nun von Ihrer Güte, daß Sie auf dem nehmlichen Zettelchen bloß anzeigen was mir noch fehlt, indem ich dem Überbringer dieses, Herrn Michaelson, aufgetragen habe, mir diese Kostbarkeiten, zu jedem Preis, in Kopenhagen zu verschaffen.

Aber ist es auch wohl wahr, was unsre Zeitungen verkündigen: daß Sie uns diesen Sommer in Stockholm besuchen werden? Brauche ich wohl hinzuzusetzen, daß wir Sie hier mit einer wahren Nordischen Schwärmerei erwarten!

Bis dahin, und auf ewig, Gruß, Ehrfurcht, Bewunderung und ehrliche Freundschaft!

Ihr Ergebenster
v. Brinkman.

Fra Oehlenschläger til Brinkman.

Kiøbenhavn den 19 Juni 1830.

Min ædle Velynder!

Deres Ord komme vederqvægende for mig, som Manna i Ørken. Hvor herligt er det ikke at høre en genialsk, fuldmoden Mand, der selv har bragt det vidt i Verden, tale til os med Bifald, Opmuntring og Begeistring! Den prosaiske Lunkenhed og Ligegyldighed ere vi saa vante til. — Tilgiv, at jeg engang skriver Dem til i Modersmaalet!*) De forstaaer Dansk, og De maa ogsaa engang skrive mig til paa Svensk. Vi maae stifte Fostbroderskab, ved at blande vore skandinaviske Sprog sammen i Øret og Hiertet.

Deres venlige Glæde, over at jeg skal komme i Sommer til Stockholm, er rørende og hædrende. Men tilgiv, kiæreste Velynder, at det ikke skeer i Sommer. Jeg havde først besluttet det, men siden hører jeg, at Kongen, Kronprindsen og den halve By er borte i Juli Maaned. Det samme er Tilfældet i Upsala, og naar jeg kommer, vilde jeg dog gierne tage alting med; thi slig en Reise giør man ikke ofte i sit Liv.

Arbeidet med mine egne Skrifter giør mig det ogsaa dennegang mere besværligt, end jeg havde troet, og jeg maa opsætte det til en anden beleiligere Tid.

Jeg sender Dem herved en Subscriptions-Plan; maaskee skaffer De mig nogle faa Subscribenter i Deres Kreds. — I Tydskland er nu, tænker jeg, „die letzte Lieferung" af mine Skrifter udkommen. Jeg haaber, det gaaer ret godt. Steffens,

---

*) O. har glemt, han alt engang havde gjort det.

Schelling, Prof. Wolff i Jena og Flere have skrevet mig hæderligt til derom; ogsaa offentligt have Steffens og Wolff talt til min Fordeel, men en anonym Recensent i „Blätter für litterarische Unterhaltung" har rakket mig til, som om jeg var en maadelig Smorer. Det maa man finde sig i; Tonen i Tydskland er ussel, og Poesien truer med at forsvinde i Rog og Damp. De Mennesker, der have noget Talent (Menzel, Platen, Heine) allegorisere, spase og phantasere med alting. Natur og Eenfold, Følelse og Smag soger man at fortrænge, som noget borneert Trivielt, der ikke sømmer sig for Mænd af Genie.

Men, hoistærede Ven! „Die unsichtbare Loge" — den hemmelig aabenbare Guds Kirke af sunde Hoveder, der kunne tænke og vide, af Hierter, der kunne føle og flamme, er „überall und nirgends". Overalt hos de Enkelte og ingensteds hos Mængden.

I Stokholm hilser jeg den ædle Brinkman, som een af disse herlige Enkelte, og skal elske ham, saalænge mit Hierte slaaer. Tillad mig at kalde mig Deres Ven

A. Oehlenschläger.

Fra Oehlenschläger til Tegnér.

Khvn 19 Juni 1830.

Min elskede Broder Tegnér!

„Mennesket spaaer og Gud raa'er", sige vi for et gammelt Ord paa Dansk; og jeg tænker, at I sige ligesaa paa Svensk! — Nu havde jeg dog vist troet, at jeg skulde besøge Dig og Stokholm og Upsala i Aar; men der bliver intet af formedelst Forretninger med mine Bøger, som skal udgives til Trykken, og som tage mig mere Tid, end jeg havde troet. Desuden hører jeg, at kun Een af Jer tre nylig Nævnte er hiemme, nemlig Du; men Stokholm og Upsala ere tagne paa Landet i Juli. Skiondt nu vel en Digter som Du kan opveie en Hovedstad og et Universitet, saa havde jeg

dog ikke Lyst at kiøre en uendelig Hoben Miil i Heden, for at lægge mit Visitkort af i det nordiske Neapel (med Hensyn til skiøn Beliggenhed) og ved de gamle Ynglingers Gravhøi. Jeg opsætter det altsaa til en anden Gang, og skal, naar det kommer saa nær, lade Dig det vide.

Aflæg paa mine Vegne en inderlig Lykønskning til Dine elskværdige Døttre, hvis Fæstensøl jeg rigtignok usigelig gierne vilde drikke. Kongen og Kronprindsen vilde jeg ogsaa usigelig gierne see, og takke for al beviist Naade; hvilket heller ikke i den Tid kunde skee, da Kongen reiser til Norge og Kronprindsen til Petersborg.

Ved Rahbeks Død har jeg faaet meget mere at bestille, og maa nu ogsaa holde Sommerforelæsninger, hvorfor jeg før var fri.

Jeg indlægger her et Par Subscriptionsplaner paa mine Værker, som jeg beder Dig broderligt tage Dig af hos den Stockholmske beau monde.

— Jeg har i den senere Tid skrevet et orientalsk Lystspil i fem Akter: Trillingbrødrene i Damask, som minder noget om Aladdin. Jeg skal sende Dig det, saasnart det bliver trykt.

Men lig nu ikke heller der og hviil paa Dine Laurbær! Skiænk os snart noget Skiønt og Elskeligt igien af Din sieldne Musa.

Bispehuen er vel smuk, men Laurbærkrandsen er dog smukkere og ikke saa heed at bære. Husker Du ifior Sommer, da Du maatte lægge Huen fra Dig paa Alteret? Det behøvede jeg ikke med den Laurbærkrands, Du satte paa mit Hoved. Nu giemmer jeg den i mit gamle Chatol, og den skal engang ligge paa min Ligkiste.

Hils Din elskværdige Familie mange mange Gange! og glem ikke

Din trofaste Ven
A. Oehlenschläger.

Fra Oehlenschläger til Atterbom.

Kbhvn 19 Juni 1830.

Min ældste svenske Ven!

Det skal jeg vist aldrig glemme, at Du (ere vi ikke Du's, saa maae vi være det, men jeg veed ikke andet end at vi ere det) — at Du var den første, som i Sverrig agtede paa mig, kiendte min Musa, yndede og giorde den bekiendt i Dit Fædreland*).

Jeg havde haabet i Sommer at komme til Stokholm og Upsala, og den Glæde at fornye Venskabet der med Dig og Geijer foresvævede mig som een af mine kiæreste.

Men der bliver intet af dennegang; uforudseete Forretninger holde mig tilbage, og desuden hører jeg, at jeg i Juli Maaned hverken vilde træffe Upsala eller Stokholm hiemme.

Jeg opsætter det da til en anden Gang, men har paa ingen Maade opgivet Haabet snart engang at see det kiære Naboland, skiondt saa mange Mile adskille os.

Jeg er overbeviist om, kiæreste Atterbom! at den Ære og det Venskab, man har viist mig i Sverrige, har fornøiet Dig. Jeg takker Dig inderligt for den skionne Gave af Din „Lyksalighedens Oe", som jeg med megen Fornoielse har læst. Men jeg er en doven Brevskriver, og det maa undskylde mig, at jeg ikke strax takkede Dig, og siden altfor længe opsatte det.

De tre Dele af mine nye poetiske Skrifter have længe indbundne ligget færdige til Dig, og jeg skal opsende dem nu med Skibsleilighed.

Hermed sender jeg Dig to Planer paa mine samlede Værker, som jeg beder Dig i Upsala giore Dig lidt Uleilighed

*) A. havde alt 1810 skrevet et Digt: „Oehlenschläger", som findes i 1ste Bd. af hans samlede Digte. Maaskee har dog O. tænkt paa en eller anden Kritik af ham.

med. Jeg er vis paa, at jeg ogsaa har Venner der, saavelsom i Lund.

Hauch og Hiort leve vel og hilse Dig venligst. Mange Hilsener til Geijer og til enhver ædel Svensk, som med Venskab mindes Din trofaste

A. Oehlenschläger*).

Send mig Planerne igien om en Maanedstid.

Fra Atterbom til Oehlenschläger.

Upsala och Sätuna 25 Juli 1830.

Vördade och älskade Broder!

Nyss återkommen från en högst interessant resa till ett af Sveriges skönaste och äfven i historiskt afseende märkligaste landskap, Dalarne (Tyskarnes såkallade „Dalekarlien"), hvilket jag hittill aldrig med egna ögon sett, — fann jag i min Hustrus förvar Ditt dyrbara bref, som under min frånvaro anländt. Jag behöfver icke förklara, huru mycken glädje det gjorde mig. Om jag i sanning är den „äldste" af Dina svenska Vänner, vet jag icke: men det ved jag, att jag alltifrån den stund, då jag gjorde bekantskap med Dina skrifter, varit en af Dina varmaste beundrare, och att jag för en af de lyckligaste dagar i min lefnad anser den, då jag blef bekant med Din person. Jag hoppas snart få tillfälle, att på något offentligare vis, och i någon hjertligare form, än i den af kritisk prosa, tillkännagifva Dig min oföränderliga kärlek och tacksamhet.

---

*) Endnu samme Dag skrev Oehl. et fjerde Brev til Sverig, til Beskow, med samme Undskyldningsgrunde for, at han ikke kom. Endvidere skrev han: „Tak for den tilsendte Bog! Jeg erkiender i Alt, hvad De skriver, Manden med det udmærkede Talent, med det lyse Hoved og det fortræffelige Hierte. Deres „Erik den fiortende" er et mærkværdigt Aandsprodukt af en poetisk Genius, om det end ikke skulde være indrettet for Theatret."

Vi hoppades i Upsala, att också d e r få se Dig till en Promotions-fest. Vid 1824 års Promotion hade vi den glädjen, att äga Steffens ibland oss; och onekligt är, att Upsala vid sådana tillfällen visar sin lifligaste och glansfullaste sida. — Mellertid kan dock å andra sidan sägas, att om Du vid ett a n n a t tillfälle hedrar oss med Ditt besök, så få Dina vänner mera odeladt njuta Dig, i fred och ro. Således, om ock Upsala då präsenterar sig mindre fördelaktigt, så äro likväl Dina vänner nog egennyttiga att önska, dét Du ingalunda måtte uppskjuta Din hitresa ända till n ä s t a Promotions-fest. Alla ropa: „Välkommen, j u f ö r r d e s s h e l l r e!!!" —

De mig öfversända Subscriptions-listor, den ena på Ditt „L e v n e t s l ö b", den andra på Dina „T r a g ö d i e r", afskickade jag strax till min vän P a l m b l a d i Upsala, och bad honom der göra dem bekanta. Om Tisdag reser jag in til Upsala (det ställe, der jag med Hustru och en 10 månader gammal Dotter tillbringar sommarn, ligger 2 svenska mil derifrån), och skall då se efter, huru många som antecknat sig. Olyckligtvis var icke blott jag sjelf frånvarande, då Dit bref anlände; utan äfven de fleste af både Professorer och Studenter (åtminstone af dem, som höra till den v i t t r a classen) äro nu kringspridda i landsbygderna. Hade Ditt bref blifvet skrifvet blott 14 dagar förr, så skulle jag kunnat insamla en skräcklig hop Subscribenter. Nu kan jag ej garantera, att antalet blir stort. I anledning häraf anhåller jag, att snart med ett par rader få veta: om Du önskar g e n a s t få Subscriptions-listorna tilbaka, eller om Du vill låta dem dröja i Upsala till slutet af September? I sista fallet blefve antalet visserligen betydligt större.

För löftet om de tre delarne af Dina n y a poetiska Skrifter tackar jag af mitt innersta hjerta. Jag önskar, att j a g vore väl färdig med mina g a m l a! Jag är näm-

ligen just nu sysselsatt med en revision af mina poetiska ungdoms-försök; och, om möjligt, skall en samling af mina Dikter utkomma till Jul eller till nästa Vår. Visserligen har jag i sinnet åtskilliga planer till nya saker (bland annat till en Riddar-dikt, på mitt manér, öfver Erik den Helige); men jag har ingen ro förr, än jag hunnit bringa „in's Reine" det, som ligger bakom mig. Dit hör äfven, att utgifva en styckevis omarbetad och framförallt förkortad (concentrerad) upplaga af Lycksalighetens Ö.

Tusenfaldiga innerliga helsningar till alla gemensamma Vänner, — och framförallt til Din älskvärda Fru, samt öfriga Familj!!! — Från den hedersmannen Hjort har jag haft bref just i dessa dagar.

Evigt Din trofaste
P. D. A Atterbom.

Upsala d. 29 Sept. 1830.

Ändteligen, min vördade och evigt älskade Broder, skickar jag tillbaka den mig tillsända Subscriptions-listan; men ganska missnöjd, att hon icke innehåller tre gånger så många namn åtminstone. Först nu, till October månads början, återströmmar hit från landsorterna den akademiska ungdomen; men jag vågar icke behålla listan längre, då Du uttryckligen begärde, att hon skulle innan September månads slut återsändas. Alltså måste Du hålla till godo det arma dussin, som jag förmått sammanskaffa. — I allmänhet har man i Upsala gräsligen ondt om penningar; och det gör, att man hellre lånar böcker (till och med när de äro skrifna af älsklings-författare), än köper dem. — Skall Yrsa intagas söndrad från sitt sammanhang med den förträffliga Helge, som vi alla här anse för ett bland Dina mest classiska arbeten? —

Fra Hansteen til Oehlenschläger.

Christiania den 22de Sept 1830.

Jeg formoder, at De endnu erindrer den lille Norske Student Hansteen, som i 1804 daglig saae Dem ved Farverenken Madame Møllers Bord paa Vestergade, og som ofte nød den Fornøjelse at høre Dem oplæse flere af Deres første Ungdoms-Arbeider, tildeels saa friske, som de vare komne fra Pennen. I dette Haab skriver jeg Dem i Dag til for at udføre en Commission fra Moscau*), nemlig at oversende Dem indsluttede lille Hyldingsdigt fra en derværende talentfuld ung Dame, Caroline Jaenisch. Anledningen hertil var følgende: paa Henreisen skrev jeg efter Anmodning nogle Linier paa Dansk i hendes Stambog, hvilke hun ved Hjelp af det Tydske og lidt Veiledning let forstod. Paa Tilbagereisen talte jeg med hende om forskjellige Digtere og iblandt andet om Deres Arbeider, af hvilke hun kjendte alt, hvad som er udkommet paa Tydsk. Jeg yttrede, at jeg holdt dog mere paa Originalerne, saasom Forfatteren, i hvor fortrinlige end Oversættelserne kunde være, deri bevægede sig mere hjemligt. Hun sagde da: „jeg vil læse hans Arbeider paa Dansk; en Dansk Grammatik og Ordbog skal jeg strax anskaffe"; og virkelig foreviste hun om Eftermiddagen begge Dele. Deres Portrait, som hun ønskede at erholde, lovede jeg at skaffe hende, og da hun i Spog sagde: „kunde jeg dertil erholde et Par Bogstaver skrevne med hans egen Haand, saa var det endnu fortræffeligere", saa svarede jeg: „skriv De ham et Par Ord til, saa skal jeg fremsende dem, og vi ville da see, om dette ej kan udrette noget paa et ridderligt Sind". Dette blev udført, og fremsendes herved.

Nu en liden Skildring af samme Dame. Hun er 22 Aar gammel, let og livlig, har læst de bedste Italienske, Tydske,

*) Smlgn. Hansteens „Reiseerindringer fra Siberien", i hvilken interessante Reisebeskrivelse man læser Mere om de i Brevet skildrede Damer.

Franske, Engelske, Russiske og Polske Digtere i Originalsproget, og de Danske i Tydske Oversættelser; hun maler ualmindelig smukt saavel Landskaber som Portraiter, spiller godt Fortepiano, dandser godt o. s. v. Skulde jeg skildre hendes Ydre, da vilde jeg sige: hun har et Par livfulde Øjne og en let, fiin Figur, men er mere en interessant end egentlig smuk Person; allenfals staaer hun midt imellem begge. See dette er omtrent alt, hvad De behøver at vide, ifald De vil lyksaliggjøre „das kleine Moscauer-Mädchen" (ad formam Schwaben-Mädchen) med et Par Ord. Da jeg ej veed, hvorvidt hun er avanceret i det Danske, saa var det maaskee bedst, ifald De føler Dem saa ridderligt stemt, at De vil optage Handsken, at skrive et Par Linier Tydsk; dog staaer dette aldeles til Dem. I alle Tilfælde tilbyder jeg mig som Commissionær eller Secundant, d. e. at befordre hvad De sender til Vedkommende. Hendes Fader er Staatsrath Jaenisch, Professor ved det chirurgiske Akademie i Moskau.

Det Portrait af Dem, som jeg holder mest af, er det første af A. Flint; andre har jeg kun flygtigt seet. Er dette endnu at faae, eller kjender De noget andet, som de vil recommendere?

En anden ung Dame i Orenburg (født af ægte Russiske Forældre), som har næsten ligesaa mange Sprogkundskaber og omtrent ligesaa megen Belæsthed i den skjønne Litteratur, har jeg sendt noget af Jean Paul, og jeg ønskede ogsaa at sende hende nogle af Deres tydske Arbeider.

Af Dansk Fødte traf jeg en 3—4 Personer i Sibirien, iblandt andre en gammel Oberstinde Børresen i Irkutsk, født i Løvstræde i Kjøbenhavn, som vi efter adskillige Opfordringer endelig bragte til at conversere med os i en god ægte Kjøbenhavnsk Dialect, uagtet hun ej havde talt Dansk i 20 Aar (hendes Børn forstaae blot Tydsk og Russisk), ja tilsidst at spille Klaveer og synge dertil adskillige af de i min Barndom gængse Sange af Rahbek og Andre, hvorved hun ofte blev afbrudt af Rørelse over Fortidens Erindringer fra Fædrenelandet.

See, saaledes har jeg udført min Commission. Det var mig særdeles behageligt, derved at sættes tilbage i hine Erindringer om Fortidens og Ungdommens interessante Tider, og at faae Leilighed til at bringe mig i Erindring hos en Mand, som jeg altid har sat saa høj Priis paa.

Deres
Christ. Hansteen.

Af Breve fra **Hauch** til **Oehlenschläger**.

Sorøe 12 Dec. 1830.

— Hvad siger De om Urolighederne i Warschau? Skulde vi see det gamle Polen igien reise sig i sin Glands? Det vilde være et smukt Sidestykke til Frankrigs og den gamle Lafayettes Gienopstandelse; men desværre — Rusland er vel for mægtigt. — Jeg har i denne Tid læst en heel Deel af de nyere franske Romantikere. Der er dog ogsaa i den Henseende en smuk Stræben i Frankrig. Hvad De har forudsagt: at Shakspeare engang med væbnet Haand vilde indtage Paris, synes nu at blive til Sandhed. Hos os stræber den misforstaaede og indsnærpede gamle Parisersmag omvendt at ville forjage ham og alt andet Stort; men det har vel ingen Nød, at det vil lykkes. — — — Med Hensyn paa flere af vore Critici kunde man anvende en Kirkefaders Ord: den tomme Form har slaget Christus paa Korset, og hvor mange Gange har ikke den indholdsløse Regel gientaget det Samme. —

3die Febr. 1831.

„Giengangerbrevene" vidne rigtignok om megen Evne til at sætte sig ind i Baggesens Maneer; om denne forresten er meget bevendt, er er anden Sag. Schmidten skulde efter mine Tanker være En af de Nærmeste, man kunde tiltroe dem. Han har stedse med en eensidig Haardnakkenhed fordybet sig i de Baggesenske Skiønheder; han er og paa en Maade forelsket i Heiberg, som Forf. af Giengangerbrevene stærkt viser sig; han er og en stor Ynder af den franske

Conversationspoesie og den hele Form, hvori der Intet er; og han kan ikke godt leve, naar han ikke i det mindste hvert tredie Aar kan forfriske og befæste sin Smag ved en ny Udflugt til Gratiernes Pulterkammer: Vaudevilletheatret i Paris. Men — det forstaaer sig, det er kun en rimelig Conjectur og Sagen er temmelig ligegyldig. Mindre ligegyldig er Kiøbenhavnernes constante Lyst til at foretrække versificeret Conversationssnak for ægte Poesie. —

Fra **Oehlenschläger** til hans **Hustru***).

Hamburg den 30 Mai 1831.

Kiæreste Christiane!

Tak for Dit velsignede Brev, som jeg fik hos Donner. — —

Det var nu i Løverdags. Om Aftenen var jeg paa Comedie og saae „Kong Saul", en stor Marionettragedie, der bragte mig til at tænke paa Dukkeskuespillet i Vilhelm Meister. Musiken, der som Sauce skulde bøde paa det magre Kiød, kunde ikke erstatte Poesiens Tab. Skuespillerne vare ret gode deri. Aftenen i Forveien (Fredag) havde de „Cardillac", Guldsmeden (efter Hoffmann), der stikker Folk ihiel for at faae sine Smykker tilbage. Sujettet er interessant, men slet behandlet. Herr Jost var meget god som Cardillac. I Aftes havde de en Farce: „Die Schwestern von Prag" — en gammel Wienerspas, — men hvori Herr Gloy var en meget god Skræddersvend og høstede meget Bifald, især da han kom med et Indfald om „Centralkassen" (Sparekassen), der er gaaet Fallit her (med omtrent halvanden Million Mk. Bco.)

Jeg havde endnu ingen af Skuespil-Directeurerne besøgt — med Flid, for at det ikke skulde see ud, som om jeg kom for at faae en Fribillet. Men det havde heller ikke været smukt ei at besøge dem, især Lebrun, som har bragt flere af mine Stykker paa Scenen. Idag giorde jeg det, men traf

*) Han reiste for at afhente sin Datter fra Leipzig („Erindr." 4, S. 94).

ingen hiemme. Faa Timer derefter kom Theaterbudet og bragte mig Billetter med følgende Brev fra Lebrun:

Hochgeehrter Herr Professor! Erst heute vernehmen wir, daß Hamburg so glücklich ist den Dichter des Correggio in seinen Mauern zu begrüssen. Was die dramatische Literatur Ihnen dankt, vermag unser Institut durch seine Productionen nicht zu vergelten. Sollten Ihnen jedoch ein Paar unbesetzte Stunden übrig bleiben, so schenken Sie einen flüchtigen Überblick unsern Bemühungen.

Mit wahrer und schuldiger Verehrung Ihr ergebener

C. Lebrun.

Ligesom jeg i Aftes sad i Comoedien, kom Johan Dahl, yderst glad ved at træffe mig. Han bragte mig gode Efterretninger fra Lotte, og han fortalte mig, at Tieck i Dresden havde talet med stor Kiærlighed og Begeistring om mig og mine Værker (paa Correggio nær, som han nu engang ikke lider) — og ønsket, at jeg dog skulde besøge ham. Dette vil jeg nu ogsaa giøre. Jeg har altid elsket Tieck, og han behøver kun at række mig en Finger, saa tager jeg en heel Haand.

Igaar Formiddags (Søndag) tog Seavenius og jeg ud til Flottbeck for at besøge den gamle Etatsraad, Baron Vogt, som Du veed, jeg lærte at kiende for tretten Aar siden hos Fru Staël-Holstein. Han saae nu noget mumieagtig ud, men en smuk gammel Mand, fuld af Ild og Forstand. Et velconditioneret Menneskeexemplar af bedste Slags fra Lessings og Schroders Tid; altsaa mig — ogsaa for egne Erindringers Skyld — høist interessant. Han boer overmaade deiligt. Vi talede meget sammen, og da han saa venligt fulgte mig til Trappen, stod Taarerne mig i Øinene; thi jeg seer ham sandsynligviis aldrig meer.

Stakkels Lauritz Kruse*) seer jeg ogsaa her. Han lever af at skrive Noveller og slaaer sig taaleligt igiennem. Det er dog en gammel Ungdomskammerat fra mine første Ung-

*) See S. 298.

domsdage. Det har fornøiet mig at spadsere og tale med ham. Vi gik en Aften sammen paa den deilige Vold, der er blevet til en Have. Det samme skulde man forvandle vor Vold til, saa var den dog noget i Fredstider — i Krigstider maae vi jo give os Gud i Vold; der duer Kiøbenhavns Vold til intet. — Kruse bragte mig til Dr. Zimmermann, der har skrevet gode Recensioner over Skuespil, en meget aandrig og kundskabsrig Mand.

Til Middag skal jeg spise hos Donners i Altona. Adieu, so lang! Dog maa jeg først fortælle, at jeg nylig var hos de venlige Campes og takkede for Lotte; de vare meget kiærlige, og jeg skal spise der til Middag imorgen.

Torsdag d. 2den Juni.

Altsaa spiste vi hos Donners næsten i 3 Timer. Bliv ikke bange! Jeg holder god Maade i Mad og langt meer i Viin. Da det endelig ingen Ende fik, thi der skulde ogsaa ryges Cigarer og drikkes Kaffe ved Bordet, brøde Scavenius og jeg op for at drikke Thee hos Rist, som vi havde lovet. Hos Donners traf vi en tyk og feed bergensisk Kiøbmand, et godt Hoved, men noget lystig-plump, Herr M. — en Gartnersøn fra Vesterbro, som kiendte mig fra min Ungdom — men jeg først ham nu.

I Tirsdags spiste jeg hos de gode Campes, som holde saa meget af Lotte; her traf jeg den Sievekingske Familie. Den gamle Kone er især excellent, forstandig og aandrig. Igaar Formiddags læste jeg dem første Deel af „Fiskeren“, som fornøiede dem særdeles, og idag skal jeg atter forelæse samme Selskab hos Campes anden Deel. — Kruse vilde endelig engang være min Vært, og jeg kunde ikke undgaae det. Vi gik da sammen igaar paa en Restauration, hvor jeg ikke fik en eneste Mundsfuld god Mad, just fordi den gode Karl vilde giøre det saa godt. Thi istedetfor at holde sig til det gode Hamburger-Oxekiød forlangte han lutter gale franske Retter — og det var lutter opbrasede gamle Levninger,

saa jeg var nødt til at spise Aftensmad, hvilket jeg ellers her, formedelst Middagsmadens Tilstrækkelighed, ganske har aflagt. Vi vare sammen i Tivoli, hvor der spilles slette franske (oversatte) Vaudeviller ved høi lys Dag for den simplere Borgerklasse. — I Aftes saae jeg igien Cardillac.

Idag reiser Dahl. Han tager dette Brev med, som jeg endnu ikke vil slutte, førend jeg har været hos Campes.

— Jeg har nu været hos Campes og forelæst dem anden Deel af „Fiskeren", som blev hørt med overordentlig megen Fornøielse, hvorom ogsaa Dahl mundtlig kan fortælle Dig.

Gud velsigne Dig og alle Dine Tre! Jeg iler nu imorgen til den Fierde. Det glæder mig uendeligt at see hende igien. — Dit Brev maa Du adressere til Brockhaus i Leipzig. Jeg gaaer formodentlig over Brunsvig. Imorgen er jeg hos den gamle Fru Sieveking i Altona. Lev vel, min velsignede Christiane! lev vel, Johannes, William og Maria! Glemmer ikke at skrive Eders Fader til.

Din

A. Oehlenschläger.

Braunschweig d. 6 Juni 1831.

Naar Du faaer dette Brev, kiæreste Christiane! er formodentlig Dahl i Kiøbenhavn, og vil mundtlig kunne fortælle Dig om mit Ophold i Hamburg og mine Besøg hos Campes. Jeg havde havt isinde at blive endnu et Par Dage, men saa hørte jeg, at Scavenius vilde reise til Braunschweig, og da han tilbød sig at tage mig med, saa modtog jeg det gierne. —

Vi reiste altsaa i Fredags Kl. 11 Formiddag, og tog paa Dampskibet til Harburg. Denne Tour var meget behagelig, og Synet af Hamburg, de smaae Øer og Harburg malerisk. Men neppe kom vi lidt længer, saa trillede vi atter i en ubeboet Sandørk, ligesom fra Aschberg til Segeberg. Dog var Veien meget bedre, ordentlig, og vi giorde

ogsaa Reisen i to Dage. I Fredags kom vi til Welle, hvor vi spiste til Middag, og hvor Værten, Postmesteren, var meget fornem, og da vi spurgte om, hvad vi kunde faae, viste os til Pigen med de Ord: „Ich gebe mich nicht viel ab mit den Küchenangelegenheiten". Hvilket vi da ogsaa kunde mærke. Vi sov i Soltau og spiste igaar til Middag i Celle. Meer har jeg ikke at fortælle om Welle og Celle. For tretten Aar siden saae jeg Caroline Mathildes Værelser, men de ere nu beboede af Andre. — Vi skyndte os altsaa til Braunschweig — nu blev Veien endnu bedre, og Egnen smuk — og nu ere vi her fra i Aftes Kl. 9 af. Men Regnen er her ogsaa; det er en melankolsk, regnfuld Dag. Imidlertid har det trøstet mig her at høre, at Polakkernes Nederlag ikke skal være saa betydeligt, som man i Førstningen vilde giøre det til. Vi lode os af en Leietiener vise lidt om i Byen; vi saae det „Landständische Haus", hvor Stænderne komme sammen, en meget smuk Bygning, hvor Billeder af alle gamle Hertuger hænge, ligefra Henrik Løve af, som Du veed, Axel tiente. Hans Steenbillede saae vi atter nede i Cathedralkirken og flere ældgamle Mindesmærker, iblandt andet den uhyre store syvarmede Metalstage, som han bragte med fra Palæstina.

Vi saae ogsaa det Sted, hvor Slottet — har staaet — og denne Steenhob fornøiede os meget. Jeg er vis paa, at det ogsaa vilde fornøiet Henrik Løve at see sin uværdige Ætling stødt fra en Throne, som han paa den skammeligste Maade vanærede.

Vi vare paa Paraden og saae de brave Brunsvigske Soldater — smukke Karle. — Jeg sendte strax Bud til Viewegs (jeg havde et Brev med fra Campes i Hamborg)*), men de boe udenfor Porten. De have inviteret mig til i Aften, og jeg kiører derud.

Jeg har ladet mig indskrive til imorgen at reise med Schnellposten til Halberstadt. Min Kuffert gaaer med den

---

*) Fru Vieweg var Lotte Campe (i „Robinson").

farende Post fra Hamborg til Leipzig. Iovermorgen er jeg selv i Leipzig, og glæder mig uendeligt til at omfavne min Lotte. I de første Dage, da jeg havde forladt Eder derhiemme, tænkte jeg meest paa Ier Fire; men Lotte maa ei heller være Stedbarn — nu længes jeg usigeligt efter hende. Om kort Tid sees vi, Gud være lovet, Alle igien.

Den 7 Juni.

Det blev taaleligt godt Veir i Eftermiddags, og jeg kiørte ud til Viewegs og tog min Reisefælle Scavenius med, ligesom jeg havde giort til Donners i Altona. Vieweg har et nydeligt Landsted, en stor Hauge, en stor Familie, og vi fandt os strax hiemme i hans Cirkel; thi der hersker den gode, ærlige nordtydske Tone. Lotte i Robinson den Yngre er nu Huusmoder og Moder til mange Børn. En fortræffelig Charakteer — Godmodighed og Forstand lyser hende ud af Oinene. Vieweg er en meget forstandig og godlidende Mand. Han har været meget driftig, har forlagt en stor Deel af de bedste tydske Skrifter. Vi gik i deres smukke store Hauge; det er baade Park, Mark og Hauge i Forbindelse. Paa et Sted i Haugen er en lille Indhegning og en temmelig stor Jordforhøining, overvoxet med Grønt. „Da liegen meine beiden Aeltern in zwei Kirchen begraben“, sagde hun. Vi kom til en lille Kilde, hvorpaa stod udhugget i Steen; Eddas Quell. En nydelig lille syvaars Pige til Minde, som de havde mistet. Jeg havde al Umage for at skiule min Følelse, tænkte paa mine kiære Børn og takkede Gud for dem, idet jeg beklagede de stakkels Forældres Tab. Men det er længe siden, og de have endnu 7 eller 8 Børn. Vi kom til et smukt Lysthuus, beskygget af to brede store Lindetræer. Der stod skrevet om deres Stamme: „O wunderschön ist Gottes Erde, Und werth darauf vergnügt zu seyn“ *). Af disse Smaatræk, som maaskee mange kolde Siæle vilde kalde affecteret Sentimentalitet,

*) Af Hölty's Digt: „Aufmunterung zur Freude“.

men som er ægte ærlig poetisk Følelse, kan Du giøre Dig et Begreb om disse vakkre Folk, med hvilke jeg ret blev bekiendt, da vi talede sammen fra Kl. 6 til Kl. 11. Jeg har lovet at besøge dem igien, dersom vi komme tilbage giennem Brunsvig. Jeg vilde ogsaa gierne besøge min gamle Veninde Wilhelmine Wolf i Halberstadt, men dertil faaer jeg nok ingen Tid, thi den ene Schnellpost afløser formodentlig den anden strax.

— Veiret er atter slet. Det regner imellem, er graat og koldt. En Smule Snue har jeg havt imellem — lidt Kløen i Gauen, men ubetydelig, og næsten helbredet med Honning. — I Overmorgen omfavner jeg min Lotte, og saasnart jeg har været en Dags Tid i Leipzig, skal I strax høre fra mig. Eders kiærlige Fader

A. Oehlenschläger.

Dresden d. 16 Juni 1831.

Kiæreste Moder!

Jeg fik Dit Brev fra Leipzig og fra Brockhaus i overgaars her i Dresden, hvor vi have tilbragt 5 behagelige Dage. Lotte reiste med Brockhaus's, jeg med Schnellposten, og efter en Nats slet ikke ubehagelige Rullen kom jeg Sondag Morgen til Dresden, hvor jeg strax traf Lotte i „Stadt Gotha", og gik med hende i Kirke, hvor vi hørte den deiligste Musik. Om Eftermiddagen kiørte Lotte en Tour med Brockhaus's; men da jeg havde rullet hele Natten, følte jeg ingen synderlig Lyst dertil, men gik ud til Theatret i Forstaden, hvor jeg sad og svedte og faldt i Søvn over et Par Farcer. I Mandags Morges sendte jeg strax et Visitkort til Tieck og lod spørge, naar jeg maatte besøge ham. Budet svarede: strax, naar jeg vilde. Jeg kom — og traf i ham den kiærligste, fortroligste Ven, som ydede mig al mulig Agtelse og Forekommenhed. Jeg haaber nu, vort Venskab er urokkeligt og at intet uden Døden skal adskille os. Vi føle begge, at vi ere to sande Digtere, der staae ene i den prosaiske politiske

Tid, og som maae holde sammen, som Göthe og Schiller. Tieck har ikke det mindste „Absprechende“ ved sig, tvertimod, han er mild, opmærksom og for det meste bifaldende, ligesom jeg mod ham. Jeg har spiist to Gange til Middag hos ham — een Gang med Lotte, som er meget i Kridthuset, og sidder og kysser ham paa Haanden, naar han er vittig og spotter hende godlidende. To Aftener har han forelæst os, først den Stundesløse, saa Falstaff (Henrik den 4de, første Deel) — mesterligt. Han har næsten hver Aften Nogen hos sig til Thee, og forelæser bestandig. Det er ogsaa en god Motion for ham, som ikke kan gaae meget. Dog er han slet ikke svag, kun meget sammenknuget af Gigt. Det herligste Ansigt har han, er kraftig, lunefuld, forstandig og satirisk. En vis Eensidighed, som var mig imod, yttrer han ikke længer. — Naar jeg kommer hiem, vil jeg ogsaa undertiden have Nogen hos mig, og forelæse snart eet, snart et andet Værk. Jeg veed, ikke, hvorfor en Digter, selv i sit eget Huus, skal træde tilbage og give Rum for den daglige Tale eller for andre Digtekunsten uvedkommende Gienstande. Hvo der træder over Digterens Tærskel, skal elske Poesie og skiøn Kunst; med Philisterne har han intet at giøre, og øder ikke Mad og Drikke paa dem for at træde tilbage og spille en stum Person i sin egen Stue.

I Aften skal jeg forelæse Tieck første Deel af min „Fischerinn“. Han vil ogsaa høre „Trillingbrødrene i Damast“. Du veed, Brockhaus forlægger dem og giver mig — for det første — 2 Frederiksdorer for Arket. Jeg skal ogsaa næste Gang skrive en Novelle til Urania for Brockhaus. —

Jeg har været paa Billedgalleriet — hos den gamle Hofraad Böttiger — hos vor Chargé d'affaires. — —

Den 17de.

Jeg har nu i Aften været hos Tieck, og forelæst ham og et heelt Selskab min „Fischerinn“ til største Glæde og Bifald for dem alle. Tieck beundrede i eet væk og sagde: „So etwas ist mir noch nicht vorgekommen, das ist höchst originell

und reitzend, zart und schön". I de comiske Scener loe han høit i eet væk. — Det er noget Andet, end at læse for de kolde Statuer, der ikke sige En et Ord, naar Læsningen er forbi, ikke yttre en Følelse eller Tanke — og som endogsaa mistænke Digteren undertiden, at han bestikker dem til en gunstig Dom ved et godt Foredrag.

Jeg har skrevet et Digt til Tieck, thi jeg dedicerer ham Bogen. Om et Par Aftener skal jeg læse „Trillingbrødrene" for ham.

Jeg var forleden i Tharand med Lotte og Brockhaus's, og der var guddommeligt. Man spillede i Overgaars Aftes Romeo og Julie slet (de bedste Skuespillere ere borte) — for tomme Bænke, uden Applaus. Tieck vilde give Axel og Valborg, mens jeg er her; men jeg har sagt ham: at Østers og Tragoedier maa man kun nyde i Maanederne med R i, og han giver mig Ret.

Hos Kronprinds Johan lod jeg fornemme, naar jeg maatte giøre Hans Kongl. Høihed min Opvartning. Igaar kom en Kammertiener og inviterede mig til Taffels hos Hans Kongelige Høihed idag. „Jeg kunde gierne komme i Frakke og med Støvler". — Jeg sagde: at jeg havde Skostøvler; og det var godt, sagde Kammertieneren.

En stor Ære! — men mig ikke engang ret tilpas; thi jeg troer, Tieck kommer aldrig til Prindsen, som han overalt er meget slet lønnet af sit Fædreland. Dog har han 800 Rd. som Theaterdirecteur og er Hofraad. Men han er vel ogsaa lidt vel stiv og tilbageholden i det Punkt.

Jeg maa giennemsee Trillingbrødrene, og har derfor i Formiddag ingen Tid at skrive mine kiære Børn til; men næste Gang faae de hver et lille Brev. Det glæder mig, at det gaaer saa rask med Værelserne. Skaf Dig nu ogsaa nogle smukke Klæder, at Du kan gaae med Fader og Børnene til „Frespærre" naar jeg kommer hiem med Lotte. Lever vel, I Velsignede.

Eders

A. Oehlenschläger.

Fra Oehlenschläger til Tieck.

(Kbhvn. Somren 1831).

Mein herzensgeliebter Freund!

Endlich bin ich ein wenig zur Ruhe gekommen und kann ein Stündchen ungestört, nicht leider mit — aber doch zu Dir sprechen. „Die Rectorsgeschäfte?“ wirst Du vielleicht ironisch lächelnd sagen. Nein, lieber Tieck! bin ich auch gewißermaßen ein Herman von Bremischer Bürgermeister geworden, und hat man mir eine goldene (eigentlich nur Silbervergoldete) Kette um den Hals gehangen, brauche ich mich doch deswegen nicht selbst zu hängen; denn ich habe einen Heinrich (den Pedell), der mir treffliche Hülfe leisten kann, und nicht, wie der andre Schlingel, seinen Herrn bei den gefährlichsten Gelegenheiten im Stiche läßt. Ich rufe auch nicht, wie der blinde goethe'sche Sänger: „Die goldne Kette gieb mir nicht — Gieb sie dem Kanzler, den du hast“; denn die Kanzler haben Ketten genug, und bellen schon oft laut genug wie Kettenhunde.

Aber eine andere wichtige Begebenheit hat sich zugetragen, die mir in den ersten Wochen das otium literarium beraubte, das ich brauchte, um Dir einen ordentlichen Brief zu schreiben. Die Verlobung meiner Tochter ist nämlich aufgelöst — die jungen Leute paßten nicht für einander. — — Jetzt ist das Band — nicht zerrißen — sondern freundlich und gelaßen aufgelöst.

Mit uns zwei, liebster Tieck, ging es aber, Gottlob, gerade umgekehrt. Wir hatten mit einander gebrochen; kaum sahen wir uns aber, so erwachte die alte Liebe in ihrer ganzen Stärke; wir fühlten, was wir einander waren — und hießen die verfluchten, kleinlichen Tracaßereien zum Teufel fahren. Wie? soll der dreißigjährige Krieg wieder anfangen? Sollen Catholiken und Protestanten sich wieder die Gurgel um nichts und wieder nichts abschneiden? — — Können Ironie und Sentimentalität nicht in dieselbe Kirche gehen? Ich bin jetzt

älter geworden, und die Sentimentalität bete ich nicht (und bat sie nie) als einen Abgott an, obschon die zarten Gefühle vielleicht bisweilen zu weit gingen und zu lange dauerten. Du bist jetzt gesunder und milder vielleicht als vor einigen Jahren, und polemisirst freundlicher. Bene. Wir werden unserer beiden Schriften lesen und studiren, und einander nicht verkennen. Denn das können wir doch wohl — ohne uns zu rühmen — sagen: daß wir die zwei besten jetztlebenden Dichter im Deutschland und Norden sind. Den Alten rechne ich natürlicherweise nicht mit; er hat nicht aufgehört zu leben — aber er ruht so süß auf seinen Lorbeeren, daß diese Ruhe dem Schlafe und oft dem Tode ähnlich wird. Gott gebe uns ein Alter und einen Winter wie den seinigen. Amen!

Denke ich mir nun die Tage zurück, die ich mit Dir in Dresden lebte, so kann ich mich kaum der Thränen enthalten. Welche wahre Freundschaft, Achtung, Vertrauen, Anhänglichkeit, welche schöne kindliche Neigung hast Du mir gezeigt! Aber ich liebe Dich auch! Ja weiß Gott! Wir wollen der Welt zeigen, daß auch Männer von 56 und 51 Jahren sich wie Jünglinge lieben können. Beinahe glaubte ich es unmöglich. Mit meinen alten Freunden hier in Dänemark lebe ich — in guten Verhältnissen, aber nicht viel. Jeder geht dem Seinigen nach. Man wird zuletzt einander fremd — Alle drei Monathe, oder höchstens alle Monathe, sieht man sich einmal — bei einer Mahlzeit! — Allein die Vertrautheit? der tägliche Umgang? die Sympathie? — Das versteht sich, wenn wir uns jahrelang und alle Tage sähen, würde auch etwas der ersten Begeisterung nachlaßen. Aber wie Brüder wollten wir doch zusammenleben, einander unsere Arbeiten und Ideen mittheilen — mit Herz und Geist da sympathisiren, wo die Unpoeten nicht mit können — in dem innersten Heiligthum des Gefühls, der Anerkennung der Kunst! — Haben wir auch etwas auf einander geschimpft, und nicht jedes Wort gewogen, weil uns der Kopf unrecht stand, so

werden wir auch inniger und herzlicher lieben als Goethe und Schiller — die nie auf einander gestoßen sind, eben weil sie sich immer in gravitetischer Ferne von einander auf drei Schritte gehalten.

Ich habe Reimern in Berlin gesagt: er solle Dir meine „Insel im Südmeere" schicken, und Max hat mir schon geschrieben, daß er Dir meine gesammelten Schriften geschickt hat. Ich danke Dir sehr für Deine Novellen; das schöne „Dichterleben" und die „Musikalischen Freuden und Leiden" habe ich schon mit vielem Vergnügen wieder gelesen. — Jetzt, liebster Freund, könntest Du mir einen wahren Dienst zeigen. Es kommen so viele Fremde zu Dir; könntest Du nicht ein Blatt hinlegen, worauf stände: „Subscription auf Oehlenschlägers Schriften, bei Max herausgekommen?" Könntest Du mir nicht einige Subscribenten verschaffen? Ich werde es meinen Freunden in Berlin, Hamburg und Leipzig auch schreiben. Er soll mir noch 200 Exemplare verkaufen, so bekomme ich den Drittel noch von meinem Honorar — sonst bekomme ich nichts mehr. Das ist mir über 1000 Rthlr. Unterschied. — Vielleicht könnte Dahl*) dasselbe für mich thun. Grüße den edeln Freund tausend mal.

Und nun Deine liebe Familie und die treffliche Gräfin Finkenstein. Nie werde ich Eure rührende Güte gegen mich vergeßen. Oft, wenn die Uhr sechse schlägt, denke ich an unsre liebe Zusammenkunft, wo Du uns mit Deinem erstaunlichen Talente vorlasest. Nie vergeße ich auch den Mittag bei Dahl — als wir als wahre Künstler zusammen saßen, wie so oft bei Dir.

Der Himmel segne und erhalte Dich und die Deinigen! Ich hoffe euch bald einmal wieder zu sehen. Ich hoffe Dich bei mir in Copenhagen zu sehen, wo Du Dich gewiß amüsiren würdest. Unsere schöne Natur ist von der Dresdener ganz verschieden. Meer und Wald und grünes Feld und

*) Den norske Landskabsmaler, som boede i Dresden.

Hügel wirken hier göttlich, wie dort Berg und Fluß und Weinberg und mahlerische Aussicht. Aber meine Natur ist, natürlicherweise, mehr für die vaterländische eingerichtet. Ich liebe kühle Schatten, große schöne Buchen, wo ich bei der Quelle sitzen kann, und meinen Tieck, meinen Shakespeare und Goethe lesen.

Lebe wohl, herzgeliebter Freund!

Dein bis zum Tode treuer
A. Oehlenschläger.

Fra Brinkman til Oehlenschläger.

Stockholm den 25 May 1832.

Utan allt slags titlar och fåfängans prydnader, som äro så djupt under Oehlenschlägers medfödda värdigheter, skrifver jag ärligt och enkelt till den ädla Vännen, som sjelf med så förekommande godhet uppmuntrat mig dertill. Så begagnar jag äfven, enligt Er egen önskan, vårt gemensamma språk; ty den lilla skillnaden emellan Danska och Svenska är ej stort mera betydende än den var emellan några Grekiska mundarter. Också predikar jag jemte, att Er ursprungliga egendom likaledes tillhör oss. Ty blott igenom en tillfällighet har det händt, att I. eller vi, längre bibehållit ett särskilt ord ur det gamla språket, som fordom varit gemensamt; och då vore det löjligt, om vi heldre ville låna ett sådant ur Franskan, än åter upptaga ur Danskan det infödda, blott för någon tid utflyttada ordet. Det samma synes mig äfven böra gälla om sådana ord, som I ganska språkriktigt bildat efter Tyskan, som lidenskap för det odrägliga passion, som stöter hvarje Nordiskt öra, och som likväl ännu vanställer våra vers och vår prosa. Wallin har likvist på min tillstyrkan redan upptagit lidenskap, och jag hoppas, att det snart skall få medborgare-rättighet. Lidelse är äfven ett godt ord för passion, och bör

bibehållas, men passar dock bättre för den passiva än den aktiva bemärkelsen.

Betänkligare skulle jag finna, att lika med den nyare Danskan efterbilda några sådanna Tyska ord, hvilkas rot ej mera uppfinnas i Svenskan, såsom „hyppig“ — det tyska häufig; „begeistring“, ehuru vi, ty värr, ej äga något motsvarande. Ty så snart slägtskapen ej genast igenkännes, låter ett sådant ord alltid litet främmande för det skandinaviska örat.

Deremot har man hos oss länge, ända till löjlighet varit rädd för återupplifvandet af „Calmarska Unionen“, och heldre ansett Franskan för vår naturliga bundsförvandt, än vår samsyster Danskan. Ännu i denna stund är ordet „väninna“ en stötesten för våra renläriga, som påstå, att det är alldeles onödigt, när ordet vän kan nyttjas för begge könen. Men detta medgifver jag så mycket mindre, som begrepps-skillnaden emellan begge orden är ganska väsendtelig. När Klopstock säger:

„Heil dir, wenn dir das Glück, was es so selten that,
eine denkende Freundin giebt!“ —

så menar han dermed något helt annat än „einen denkenden Freund“. En sådan äga vi ofta, medan vi sakna den förra. Och hvarföre skola vi blott med detta ord göra ett undantag, när vi dageligen nyttja: Furstinna, grefvinna, prestinna och dylika, dem jag åtminstone snarare kan undvara än en tänkande väninna. Också hafva vi nyare och nyaste författare ej dragit i betänkande, att på Danska älska och vörda en väninna, och för att göra behöfligheten af detta ord påtaglig, har jag sagt, uti en liten afskeds-sång till vår gemensamma väninna Grefvinnan De Geer:

„Din skald med tårar saknar än
i Dig sin vishets hemgudinna,
hos hvilken snillet fann en vän,
och hjertat mer — en öm väninna.“

Det är i sanning oförsvarligt, att vi så länge vårdslösat vårt sköna, rika, för dikten och känslan så böjliga språk. Vore vår Svenska Akademi hvad den borde vara, så skulle mycket kunna uträttas; men olyckligtvis ger den en hederstitel och vissa företrädes-rättigheter, och således uppfylles den ofta til hälften med förnäma ledamöter, som åtminstone ej hafva tid, att allvarsamt sysselsätta sig med språket. Hade naturen blott gifvit mig litet mera snille, och hade jag litet förr hunnit grundeligen lära mitt modersmål, sedan jag ifrån barndomen lefvat, tänkt, skrifvit och talt med idel utlänningar, så hade jag ej varit oduglig hverken som Svensk språkforskare eller författare. Ty jag smickrar mig, att åtminstone veta litet mer än några af mina vittra medbröder, emedan jag blifvit uppfostrad i en allvarsammare skola, och under en tid, då man ännu lärde plantera skog för framtiden, i stället att man nu finner både roligare och beqvämare, att blott uppamma blomsterlökar i små fönsterkrukor, för att så snart som möjligt få njuta lukten af ofruktbara snillesrosor.

Att det emedlertid ser klent ut med mitt så kallade snille, kan jag ej bättre bevisa än genom vidlagda smådikter*), hvilka ej såsom en skänk, utan endast såsom en undersåtelig hyllning nedläggas för den stora Sångare-kungen. De innehålla blott, hvad deras titel uttrycker: „tankar, försinligade genom en bild“, — som så många af de lyckligaste uti den Grekiska Anthologien, lika som i dylika smådikter hos Göthe och Schiller. Som lärodikten i allmänhet, i synnerhet genom den långsläpiga Alexandrin, blifvit ledsam och kommit i vanrykte, har jag alltid trott, att den blott genom förkortning skulle kunna åter upphjelpas, och genom ett mindre utvattnadt diktspråk. I ett större skaldestycke, som jag kallat:

*) „Tankbilder“. (Hvad en begavet Unævnt hos os har kaldt: „Speilinger“.)

„Snillets verld“. har jag sökt förekomma samma ledsnad och långtrådighet genom en lyrisk behandling af ämnet. Ännu lyckligare har Tegnér förädlat lärodikten till en verkligt episk framställning uti „Nattvardsbarnen“.

Men i alla fall nödgas jag bönfalla om Er skonsamhet för dessa försök, som blott antyda hvad en bättre skald i samma väg skulle kunna åstadkomma.

Jag smickrar mig väl, att Ni ej skall finna dem alldeles tomma, och att Ni hos författaren, måhända, igenkänner en tänkare, som med uppmärksamhet genomvandrat snillets verld, och om jag så får säga: genomlefvat dess äldre och nyare hvälfningar; derigenom äfven ökat sina begrepp, och erhållit en viss öfning att ledigare utveckla dem. Men en sådan i mitt anletes svett förvärfvad egendom är ju blott en nödtorftig ersättning för bristen af medfödda rikedomar och Oehlenschlägerska faddergåfvor. Nog vet jag, hur det sanna snillet bör se ut, och just derföre kan ingen egenkärlekens synvilla låta mig uti det förras klara spegel igenkänna min egen bild. Nog kan man lära gå, springa, äfven dansa med ett slags behaglig konstfärdighet, men ännu lärde ingen flyga utan medfödda vingar; och dessa är det just, som lyfta den högborna skalden, den sjelfskapande konstnären, den Platoniska förnuftforskaren, den heliga, kärlekingifvande qvinnan — äfven då de hvarken sjunga, måla eller skrifva, utan blott lefva som förtjusande gästvänner ur en högre verld. Och jemförd med dessa Majestäts-rättigheter är i mina ögon sjelfva författareskapet endast en underordnad värdighet.

Hvad jag, till en viss grad, må äga af verkligt snille, tillhör företrädes-vis menniskan, ej konstnären. Det är emottagande och utbildande, ej kraftfullt och sjelfskapande; det är hjertats upplödning, ej den bevingade inbillningens; det är, med ett ord, i en god bemärkelse, af en qvinnlig natur. Och just derföre,

måhända, kommer jag så väl öfverens med mina — läsarinnor, hvilka hålla mig räkning för den lilla förvärfvade färdigheten, att så tydligt kunna renskrifva, hvad de sjelfva med lifligare ingifvelse både känt och genomtänkt. Jag förmår ej sjelf skapa det innre lifvets odödliga föremål; men jeg har lärt den lilla handtverksskickligheten: att slipa glasögon för de närsynta.

Se der, min ädle Vän! en uppriktig trosbekännelse, hvarigenom jag söker förekomma Er alltför stränga granskning; ty Ni finner, att fotgängaren ej gör några anspråk på vingar.

Gerna skulle jag vid tillfälle få veta, huru Ni som konstnär varit nöjd med språkets metriska behandling. —

Förlåt, min ädle Vän! detta långa prat, utan särdeles vigtigt innehåll. Men jag ville gerna begagna D. Berthelsons afresa, för att öfversända mina Tankbilder, och hvem sliter sig gerna lös ur Oehlenschlägers sällskap? Unna mig äfven den högfärden, att kunna säga åt mina vänner: „jag har skrifvit ett långt bref till — Oehlenschläger.“

Och nu hjertliga helsningar från den älskvärda Grfv. De Geer, som önskar att för allting ej bli bortglömt af Er. Hon låter tillika säga: „att då hon ej ännu skickat Er 2den Delen af Nicanders resa, så är detta ett tillräckligt bevis, att den ännu ej utkommit.“

Helsning, vördnad och uppriktigaste tillgifvenhet!

v. Brinkman.

Fra Steffens til Oehlenschläger.

Berlin d. 21de August 1833.

Lieber Oehlenschläger! Willst du dich der Überbringer dieser Zeilen annehmen? Die Reisenden nach Norden nehmen zu. Es sind die Grafen Przezdziecki aus Volhynien mit ihren Begleitern.

Du warst in Christiania und praesidirtest in einer Gesellschaft neben dem Kronprinzen — in derselben Zeit durfte ich den Bischof Tegnér bey unserm Kronprinzen einführen. — Ich habe ihn sehr lieb gewonnen und mich gefreuet, als er von dir sprach und dich so ganz erkannte.

Dein
Steffens.

Berlin den 7de October 1833.

Lieber Oehlenschläger!

Der Überbringer dieses Briefes ist ein Handwerksgesell — Grüne — ein gebohrner Kopenhagner — ein Drechsler von Profession — und obgleich arm und mit unvollendeter Bildung, unser einer. Sein dichterisches Gemüth trieb ihn nach Italien, wo er Jahrelang in Neapel und Florenz arbeitete, dann längere Zeit in Mailand sich aufhielt. In Italien lernte er Deutsch, und du wirst dich weniger über die Mängel, als über die Vorzüge seines Styls wundern. Ein stiller, höchst bescheidener, in sich ringender Mensch, durch die engen äussern Schranken, durch den schweigenden Schmerz über ein zertretenes Daseyn höchst merkwürdig — ein Naturdichter ohne Schwulst. Du wirst seine Klage hören, seine Wünsche verstehen, und was du vermagst selbst oder durch Freunde für ihn thun.

Du hast neulich einen Brief erhalten — dieser ist der zweyte — und ich hoffe, daß du glücklich von deiner Reise zurückgekommen bist.

Ich brachte einen Monath — mit meiner Familie in Chambre garnie wohnend — sehr vergnügt in Dresden und mit Tieck zu, den ich seit 1819 nicht gesehen hatte.

Und mir ist diesesmahl das Glück — für mich wäre es ein solches, weil ich dadurch meine Schulden arrangirt hätte — Rector zu werden ganz dichte vorbeygegangen.

Daß ich Tegnér's Bekanntschaft gemacht und ihn lieb gewonnen, wie er schön und anerkennend von dir spricht, daß

ich ihn zum Kronprinzen führte, habe ich schon geschrieben. Tieck liebt und schäzt dich wahrhaft — oft war von dir die Rede.

Dein

Steffens.

Fra Oehlenschläger til Beskow.

Kiøbenhavn d. 5 Febr. 1834.

Min trofaste Broder!

Magister Hammerich, en talentfuld ung Mand, reiser snart til Stockholm, og jeg benytter mig af denne Leilighed for at skrive Dig til og sende Dig en lille Pakke.

Dit kiære Brev af 3 Januar har jeg faaet; men Fatscheen har endnu ikke bragt mig Bogen. Jeg længes overordentlig efter den, og takker Dig, min bedste Beskow! for det Venskab og den Hæder, Du offentlig viser mig ved at tilegne mig den.

Du veed, jeg har giort en Reise ifior Sommer til Norge*). Denne Reise har havt en poetisk Frugt, og det er den, jeg her sender Dig: et Exemplar til Dig selv, det andet beder jeg Dig, paa mine Vegne, at bringe Hans Kongelige Hoihed Kronprindsen, hvis Elskværdighed og Godhed mod mig jeg aldrig skal glemme, saalænge mit Hierte slaaer, ligesaa vist som den hæderfulde Agtelse, han viste mig, altid vil blive mig en Stolthed og en kraftig Opmuntring.

Han har havt den Naade at indbyde mig engang til Stockholm, og der venter mig altfor megen Glæde og Ære, til at jeg ikke skulde giøre Brug af denne Lykke. Ogsaa Du, kiæreste Beskow! indbyder mig. Men i dette Aar kan jeg desværre ikke føre mig det til Nytte, da jeg er Decanus fac. philosophicæ, og altsaa maa være tilstæde i Efteraaret. Heller ikke kunde jeg godt to Aar efter hinanden slippe for

*) Familiebrevene fra denne Reise indeholde næsten kun, hvad der findes „Erindr." 4, S. 102—12 eller i „Norgesreisen".

at holde Sommerforelæsninger. Men — om Gud vil — haaber jeg at giøre denne kiære Reise i Sommeren 1835.

Nu lidt til vore Bogaffairer! — —

Kiøbenhavn den 28 Marts 1834.

Min trofaste Broder!

Jeg kan ikke sige Dig, hvor inderligt Hans Kongelige Hoihed Kronprindsens Skrivelse har glædet mig, og jeg indlægger i dette Brev min underdanigste Taksigelse til Ham, som Du er saa god at bringe ham.

Iovergaars først fik jeg Dine fortræffelige „Wandringsminnen", og har allerede med Dig giort mange kiære Tilbagevandringer. Din Kiærlighed og Godhed for mig smelter mit Hierte og rorer mig dybt. Det er en sand Trøst, imellem saa megen Lunkenhed og Ligegyldighed, naar et varmt Hierte finder Sympathie i et lignende; og, kiæreste Beskow! jeg føler, at der er en stærk Sympathie imellem os. Derfor vil det ogsaa være mig en stor Glæde at besøge Dig og Din elskværdige Hustru engang i mit Liv i Stockholm — og at spadsere med Eder igien engang i Danmark i Søndermarken.

Tak selv! og tak Hans Kongl. Hoihed for den Godhed at subscribere paa „Promethens".

Modtag endnu engang min inderligste Tak for al den Godhed og Ære, Du har viist mig*), og elsk stedse

Deres sande Ven

A. Oehlenschläger.

Fra C. Hauch til Oehlenschläger.

Soroe den 21 April 1834.

Min inderlig elskede Oehlenschläger!

Jeg har ligefra min Hiemkomst følt Trang til at takke Dem for det Venskab, som De, hver Gang vi sees, giver mig

*) I et følgende Brev: „Tak for den skiønne Gave og Dedikation af Din interessante og tankerige Reise, der blot har den Feil, at der bliver talt alt for godt deri om mig".

nye Prøver paa, og dog kommer dette Brev saa seent. — Det giorde mig ondt, at jeg ei fik Dem at see den sidste Dag vi vare i Kiøbenhavn, saameget meer, da jeg kun havde viist Dem en halv Fortrolighed, og trængte til at vise Dem en heel, som Deres ædle, trofaste, hengivne Hierte vel kunde fortiene. Jeg har nemlig ikke blot skrevet et Stykke, men og en Fortælling fra Christian den Andens Tid; begge Dele skulde være en Hemmelighed for Alle, selv for Dem, da jeg troede, at streng Anonymitet var nødvendig for mig i denne Tid for at blive bedømt med den Skaansel og Fordomsfrihed, som ethvert Værk maa modtages med, hvis det skal kunne giøre sig gieldende. En begyndende Forfatter har det i denne Henseende godt; thi han har ikke væbnet noget Parti hverken for eller imod sig, og kan derfor virke paa den naturligste Maade. Imidlertid var det Uret at fortie min Plan for Dem — det følte jeg, og kom derfor for at betroe Dem Alt, men fandt Dem ikke. Jeg skal imidlertid snart sende Dem det ene Digt i Manuscript, det andet maaskee trykt, men uden at mit Navn staaer paa Titelbladet.

Jeg har i denne Tid været sysselsat med en Afhandling angaaende Nervesystemets Functioner hos Dyrene, hvori jeg troer at kunne anføre mange Facta, der meer end undskylde Naturen med Hensyn paa de tilsyneladende Lidelser, hvormed mange, især af de lavere, Dyreklasser have at kæmpe. Det Oie, der vaagede over os, da vort eget endnu var indhyllet i Nat, har ogsaa selv i Smertens og Dødens Oieblikke bedre sørget for sine Skabninger, end Tilskuerne af Dødskampen ofte troe. Har jeg imidlertid fundet Naturen mild, saa har jeg fundet saameget desmere at lægge Mennesket til Last. Det er ligefrem uforsvarligt, hvorledes Videnskabsmænd i vor Tid lægge Naturen paa Pinebænken. Og det nytter dem ei engang; thi Aanden svarer ikke paa de Spørgsmaal, der giøres den igiennem det piinte Legeme, den tier og undflyer. Skal man gaae saa grusomt tilværks, da vil jeg heller opgive at finde noget Nyt. Fra den Tid af, jeg i Genua vilde

dræbe en Fugl, og saae det Diekast, hvormed den betragtede mig i Dødsstunden, har jeg tilsvoret mig selv aldrig mere at dræbe noget høiere Dyr. Der gives virkelig en sort Magie i Videnskaben, der nu tager altfor meget Overhaand. Man udtager enkelte Dele af Hiernen, og seer hvilke Funktioner herved standses. Man udskærer Maven af Dyr og sætter en Blære istedet, hvilket Magendie har giort o. s. v. Hvo veed, om man ikke begynder med Dyrene, for engang at ende med Mennesket!

Tilgiv, at jeg saaledes omtaler, hvad der beskiæftiger mig selv i denne Tid. De har saa ofte viist, at De har et aabent Øie for alt Menneskeligt, at man ogsaa fristes til at tale med Dem om Alt, selv om hvad der ligger fiernere fra Deres egen Videnskab.

— Gud give, De vilde giøre os den Glæde at besøge os i Sommer; det vilde være vor inderligste Fryd og vor Stolthed at have Dem nogen Tid iblandt os. Mange Hilsener til vor troe Veninde Fru Oehlenschläger og Deres øvrige elskværdige Familie.

Deres af inderste Hierte Dem hengivne Ven
J. C. Hauch.

P. S. I dette Øieblik, efterat jeg alt havde lagt dette Brev sammen og forseglet det, kommer Deres saa venlige Brev med hiint Stykke i Prometheus, der angaaer min poetiske Virksomhed. Jeg har alt læst det igiennem og takker Dem inderlig derfor. Et saa hædrende Vidnesbyrd fra Deres Haand kan ikke Andet end være mig en Glæde; det vil være mig ligesaa nyttigt, som det er hædrende. De Feil, som De finder hos mig, er jeg gierne villig til at tilstaae. Jeg vilde kun ønske, at De mindre vilde finde dem i, hvad jeg nu snart skal sende Dem.

Det smerter mig meget at høre, at De er saa stærkt angrebet. De har imidlertid levet saa forsigtig og maade-

holdende, at hiin slemme Giest*) dog aldrig vil kunne for Alvor indqvartere sig hos Dem i Længden. —

Fra A. S. Ørsted til Oehlenschläger.

13 Mai (1834).

Det gjør mig ondt, bedste Ven! at Du maatte sende Bud efter de mig i Torsdags leverede Blade. Jeg vilde have bragt Dig dem igjen i Fredags Eftermiddags, men blev forhindret ved den Mængde Mennesker, som hele denne Eftermiddag indtil Aften kom til mig. Igaar maatte jeg Kl. 9 i Cancelliet, og vilde kommet til Dig paa Tilbageveien, dersom jeg havde sluppet derfra inden høit op paa Middagen. Hvad jeg, dersom jeg havde faaet Leilighed til personlig at bringe Dig Bladene, vilde have bemærket, vilde gaaet ud paa, at jeg, efter Gjennemlæsningen, fandt mig bestyrket i den Mening, at Du gjorde bedst i Intet at svare. Dette Angreb vil sandelig ikke gjøre noget stort, endnu mindre et varigt Indtryk, og er saa godt som glemt, inden det Svar kommer, som dog sandsynligviis vilde give Anledning til et fortsat Kjævlerie, hvorved maaskee og Flere kom i Bevægelse. Dersom Du imidlertid foretrækker at svare, saa kunde Du, efter mit Begreb, ikke gjøre bedre end at indskrænke Dig til, saaledes som Du havde gjort i den mig forelæste Begyndelse, at vise, hvor lidet det havde paa sig med hvad Forf. havde sammendynget som Beviser paa formeentlige grove og haandgribelige literaire Feiltagelser. Dette vilde saa temmelig vise Læserne, hvad de skulde troe om hans æsthetiske Udsættelser og Domme, som deels ere aldeles umotiverede, deels ofte af ham selv erklæres for omtvistelige. Derimod vilde det føre til en trættende Vidtløftighed, dersom Du vilde indlade Dig i alt det Enkelte. Hans Angreb bestaaer for det meste i en blot Citation af enkelte ud af deres Sammenhæng revne

*) Podagra'en.

Steder, hvorom han egentlig ikke siger andet, end at de ikke hove ham. Der er saaledes Intet at gjendrive, uden ved at gjøre sig en Formodning om, hvad det egentlig er, der ikke hover ham, og derefter nærmere forklare den Sætning, der har stødt ham, ved at lægge dens Forbindelse med det Øvrige for Dagen o. s. v. Men dette vilde blive vidtløftigt og dog være til ingen Nytte. Derimod kunde det, hvis Du vil svare, maaskee være hensigtsmæssigt, om Du i Korthed udviklede, hvad Du mundtlig yttrede for mig: at det ingenlunde har været Din Sag at gaae ind i de metaphysiske Dybder, hvortil mange af vore Samtidige, til hvilke hiin Forf. uden Tvivl ogsaa hører, ville føre Ideerne om det Skjønne og sammes Fremstilling i Kunsten tilbage, endnu mindre at indhylle bekjendte Ting i et mørkt og kunstigt Foredrag, men kun at gjøre Ideen om Skjønhed og de dermed beslægtede Ideer og deres Fremstilling i Kunsterne og fornemmelig i Poesien og dens Hovedarter klar for den sunde dannede Menneskeforstand og Følelse; at derfor mangen Sætning, der, udrevet af den Forbindelse, hvori den er sat, kan synes triviel, maaskee alligevel kan have sin Betydning som et Leed i den hele Fremstilling, og at ikke enhver enkelt Sætning behøver for sig at være udtrykt med den ængsteligste Præcision, og at den derfor, skjøndt den, taget ud af det Hele, kan synes at indeholde en Urigtighed, derfor gjerne, saaledes som den af den uindtagne Læser opfattes paa det Sted, hvor den staaer, kan baade være rigtig og tjene til at fremme den Selvforstaaelse om det Skjønnes Væsen i dets Fremstilling i Kunst og Poesie, der er Dit Formaal. — Dog, Du vil naturligviis selv finde paa, at sige dette langt bedre. Kun er min Mening, at Du gjør vel i ikke at gaae for meget i Detail.

Endnu en Bemærkning maa Du, min gode, gamle, trofaste Ven, tillade mig i Anledning af den Begyndelse, Du oplæste for mig. Som mig syntes, udhævede Du der meget for meget, hvad Forf. havde sagt til Din Roes. Du citerede hvad deraf var det stærkeste, og characteriserede den Følelse,

som han havde yttret for Dig som Digter, medens han søgte at nedrive Dig som Literator, som Beundring. Sligt tages af Flere end de ildevillende Læsere for et Beviis paa en særdeles Forfængelighed; og skjøndt vistnok Mange, der dømme saaledes, ikke ere mere frie for Forfængelighed, fordi den yttrer sig med mere Tilbageholdenhed, saa er det dog ikke værd at støde dem eller at give de Ildevillende et Vaaben i Hænderne, som de med Begjærlighed gribe. Som en Mærkelighed kunde det imidlertid fortjene at udhæves, hvorledes en Forfatter, der ellers elsker Din Muse og glæder sig ved dens Frembringelser, kan finde Kald til saaledes at udplukke alle formeentlige Feil i en Række af æsthetiske Arbeider, for derpaa at grunde en nedsættende Dom over den Mand, for hvem han ellers udtrykker Agtelse og Hengivenhed.

Dersom Du end ikke ganske billiger, hvad jeg har henkastet, saa er jeg dog vis paa, at det ei vil gjøre noget Afbræk i Dit venskabelige Sindelag imod

Din hengivneste Ven
A. S. Ørsted*).

Fra Chr. Wilster til Oehlenschläger.

Sorøe 26 Juni 1834.

Inderlig Tak, dyrebare Hr. Professor! for Deres kjærlige Brev saavelsom for Prometheus. Deres Selvbebreidelse i denne Anledning er mig et kjært Beviis paa Deres Venskab; men den bragte mig til at rødme, skjøndt jeg bleg er fød, og vel dobbelt bleg i denne slemme Tid, der anfægter mig mere end den skulde og burde, da jeg, Gud være lovet, har saa meget Godt at lægge i den modsatte Vægtskaal. Dog, lad os overspringe det brogede Capitel, at jeg ikke skal forfalde til

*) Dette Brev er uden Tvivl foranlediget af Hjort's Angreb paa „Prometheus" i „Kjøbenhavnsposten" 2—5te Mai 1834, hvorpaa Oehl.'s Svar fulgte den 20de Mai. (Smlgn. Hjort's „Krit. Bidrag", Lith. Afd. 2, S. 264 o. f. v.).

Klynkerie. — Den bevidste Afhandling er færdig, og saasnart jeg faaer den gjennemseet og reenskreven, skal den ufortøvet vorde Dem tilstillet. Det er mig kjært, at De har besluttet at fritage Dem selv for det byrdefulde Arbeide at redigere et Maanedsskrift, men paa den anden Side seer jeg nodig, at „Prometheus“ gaaer ind; det er jo det eneste Repertorium for Poesier og æsthetiske Afhandlinger, og lukkes denne Havn, hvor skal man da lande? „Kjobenhavnsposten“ er jo, ligesom Løgstør ifølge Sommerfeldts Geographie, „en maadelig Ladeplads“, hvor man ikke kan høre Ørenlyd for liturgiske og politiske Kjævlerier, og „Dansk Ugeskrift“ lugter saa pedantisk, saa skimlet: snart Skolemesterpassiar, snart Stumper af Reisebeskrivelser, snart Forelæsninger over Krebs eller Væggetoi, holdne i Børsens Forsal. Kunde De ikke have Lyst til, naar 2den Aargang var sluttet, i Fremtiden at lade Prometheus udkomme paa ubestemte Tider? Saa ophørte det Byrdefulde for Dem, og Havnen vedblev at være aaben, mange Søfarende til Glæde, der lee af Hjertet over den armerede Huggert, som i den senere Tid har blokeret den, og haabe og bede, at Havnens Herre ikke vil ærgre sig over et forbausende Angreb af en Kaper, der af fanatisk Lyst til Kaperie tilsidst beskjød Vennen med sine Svingbasser, da han vel vidste, at Fjenderne endelig vare blevne saa fornuftige at lee af hans Kugler.

Hvis De har valgt det andet Brudstykke af „Iliaden“, da have De den Godhed gjennem min Svoger at opgive mig samme, da skal jeg med Fornøielse afskrive og sende Dem det. Men onsker min kjære Professor Oehlenschlæger at faae hele Bindet tilbage, for at bestemme Valget, da tael, og det skal skee.

Min Kones, Svigerindes og egen Hilsen til Dem og Deres Frue. Deres inderligst hengivne

Chr. Wilster*).

---

*) W. leverede baade æsthetiske Afhandlinger og Brudstykker af sin Homer til Prometheus.

Fra Hauch til Oehlenschläger.

Soroe d. 7de Julii 1834.

Deres Brev har været mig som en Lædskedrik i en Ørken. Jeg havde Intet før hørt om min Bog, uden en kort Dom af en af mine Bekiendtere, hvilken Dom bestod deri, at han fandt, at Bogen ikke indeholdt nok Semicolon'er. Er jeg saa heldig engang at opleve en ny Udgave af min Bog, saa skal jeg stræbe at gjøre det Tillæg, De ønsker; nu vilde det falde mig vanskeligt, for ei at sige umuligt; jeg har nemlig maattet bortskienke saavel „Maastrichts Beleiring“ som „Vilh. Zabern“ for Intet til Forlæggeren, eftersom Afsætningen af, hvad jeg skriver, er saa ubetydelig, og han vilde da ei paa det Uvisse være at formaae til at foretage en saa vigtig Forandring. Det er sandt, at det stokholmske Blodbad indeholder et fortræffeligt Stof, som jeg har forbigaaet, vel meest fordi jeg syntes, at det overgik de poetiske Kræfter, jeg besad, værdigen at behandle det. Dog forbeholdt jeg mig engang, hvis jeg følte mig oplagt dertil, at benytte det i en Tragoedie, forudsat at De selv ikke vil benytte det; thi mig synes virkelig, at dette Æmne var vor første Tragiker værdigt. Vi Andre kunne gierne lade os nøie med det, som mindre er.

Da Deres Roman herhiemme har fundet en saa uretfærdig Modtagelse, saa bør jeg vist ikke undre mig over den ringe Opmærksomhed, min Bog vækker. Jeg havde haabet, at Anonymiteten skulde hielpe, men den synes kun at hielpe til, at den endnu mindre bliver læst. — Noget Soelskin trænge vi vel Alle til; men det har ogsaa Deres Dom skienket mig, og saa maa det forresten gaae, som det kan.

Denne Vinter har jeg i Sinde at opoffre til de mathematiske Videnskaber, for at opfriske hvad jeg veed, og for at lære noget Mere til. Jeg har overalt meget at lære, da jeg skal holde Skridt med Tiderne i tre vidtløftige Videnskaber, og desuden aldrig vil eller kan give Slip paa det Vigtigste, nemlig paa Poesien.

Jeg har i denne Tid læst en Bog: „Erinnerungen aus dem Leben eines Deutschen in Paris, von Depping". Blandt andre udmærkede Mænd, som han har kiendt, omtaler han og Dem deri: „Oehlenschläger", siger han blandt Andet, „war damals (1807) in seinem blühendsten Alter, ein schöngebildeter Mann mit einer ganz italienischen Physionomie. Ich dachte immer an Correggio, wenn ich ihn sah" etc. Endelig slutter han med de Ord: „Das kindliche Gemüth, das feurige Auge, der schöne Kopf des Dichters von der Ostsee sind mir immer lebhaft im Gedächtnisse geblieben". Det er en Forrettighed, som udmærkede Mænd har, og maaskee en af deres allerskionneste, at deres Personlighed paa en saa betydningsfuld og undslettelig Maade indpræger sig i Siælen. „Ingen er istand til at vække saadan Kiærlighed, som en stor Mand", siger Bulwer. — —

Fra **Resch** *) til **Oehlenschläger**.

Thorsøe pr. Frederiksstad den 6te Julii 1834.

Tak for sidst, kjære Hr. Professor! og for det Exemplar af Deres Norgesreise, som jeg modtog i forrige Maaned. Min Erkjendtlighed for Deres venlige Erindring vilde jeg just bevidne Dem, da det lumpne Angreb kom i „Morgenbladet" **). Ifjor tænkte jeg: naar en romersk Imperator holdt sit Indtog, hørtes undertiden Soldater-Spotsange i Nærheden af hans Triumfvogn — og intet forstandigt Menneske kan betragte H e n r i k W e r g e l a n d uden som en drukken litterair Soldat, hvis Digterskrig tydeligen bærer Forvildelsens Præg. Derimod kunde dette Aars ligesaa overfladiske som ufor-

*) Bekjendt af et lille Skrift fra 1807 mod „Gjengangeren", som gav Baggesen Anledning til et „satirisk Digt" og en Xenie, som findes i hans danske Værkers 7de Bd., S. 95—96.

**) En Kritik af nogle af Oehl.'s seneste Værker (af Wergeland). Smlgn. om Dette og det Følgende Hartvig-Lassen's Bog om „Wergeland og hans Samtid", især S. 190 og 315.

skammede Prosa-Ondskab, ved en vis ydre Sathed og Glathed, maaskee imponere den almindelige Forstandighed, der ei saa let bemærker den indre Nid-Vulcan, som bevirker den hele Proces. Jeg havde derfor i Sinde at rappe Recensenten i Korthed, omtrent som man slaaer en bidsk Hund paa Snuden; men Welhaven kom mig i Forkjøbet — som vel var. Ungdommen er bedst skikket til slige Executioner, og hans Bekjendtskab med Vedkommendes Personlighed gav hans Adresse til Forbrydelsernes Forfatter noget Piquant, som virker fortræffelig hos Publicum. Det var desuden en velkommen Leilighed til at give Provsten en summarisk Besvarelse paa hans vidtløftige Skrivt om Sønnens Digterværd. Den 2den Tiltale: „min Henriks Muse“ er formodentlig ogsaa af samme unge Mand. For Ikke-Nordmænd er den vist ikke ganske tydelig. Vi, som kjende hiin tølperagtige Tendents i dens væmmelige Detail, finde det Hele meget moersomt. — —

Ja, det var da Nr. 2. Gid man nu vilde lade det blive derved! Det var at bevise Skumleren for megen Ære, om man gik videre. Han skal være i Tydskland, som jeg hørte af Biskop Sørensen, med hvem jeg havde den Ære at dinere hos vor Præst. Den værdige Olding talte om Dem med megen Hjertelighed, og yttrede en sjelden poetisk Sands for en næsten 70aarig Mand. Han fortalte mig, at De havde været hos ham i Opslo, og spillet l'hombre saa uheldig*), at man heel naturligen ledledes paa Tanken om, hvor lykkelig De ellers var begavet af Naturen. Jeg tænkte paa Deres egne Ord: „at skjøndt Naturen i mange Henseender er virkelig ypperlig, saa er der dog Noget over den, nemlig Optugtelsen“, og maaskee siger De om Spil, som Grev d'Erfeuil om Philologie: „Cela n'entrait pas dans le plan de mes études.“ — At De ifjor reiste saa iilsomt bort, vakte Sorg baade paa Frederikshald og her. Formodentlig har

*) Smlgn. „Erindr.“ 4, S. 109.

Dahl — efter Løvte — berettet, at hans Brevs Adresse — pr. Moss, i Stedet for pr. Frederiksstad — var Skyld i, at Zacharias Møller og jeg ikke kunde sige Dem Farvel paa Dampskibet, og at Frederikshalds Honoratiores (som ønskede at vise Nordens Digter Høiagtelse ved et festligt Middagsmaaltid) forgjæves bombarderede mig med Breve og Ilbud for at faae bestemt Svar, om de kunde vente Dem eller ikke. Jeg forklarede dem siden Sagens Sammenhæng, og trøstede dem med, at den elskede Gjæst nok kommer igjen og da ikke vil undlade at see Sarpen, Frederikssteen og Tistedalen. Ved saadan Gjenkomst glæde vi os ligeledes til at see Dem paa Thorsøe, hvor De mindes, elskes og høiagtes af alle dem, som kunne læse. Ifjor erfarede jeg endog, at en Huusmand, som ikke læser, kjendte Dem af Børnenes Citater. Kort sagt: ingen ondskabsfuld Fordreielse af Deres Ord, ingen perfide eller perverse Anskuelser af Deres Digter- og Menneskeværd kan nogensinde forandre vor Beundring og Kjærlighed for den Digter, som skjænkede os saamange af vore ædleste Nydelser.

Med de oprigtigste Ønsker for Deres Fremtids Held, forbliver jeg — som jeg stedse har været, siden jeg kom til Skjæls Aar og Alder —

Deres ærbødigst hengivne

Resch.

E. Sk. Min venlige Hilsen tør jeg bede formeldt den Hegermannske Familie, it. Brødrene Ørsted og Professor P. Møller, hvis herlige Kones Død hans norske Venner meget beklage.

Fra Boghandler **Johan Dahl** til **Oehlenschläger.**

Christiania d. 6 Januar 1835.

— — Den 14de November blev f. A. feiret hos mig paa to Maader. Om Aftenen havde jeg et lidet Selskab, i hvilket vor høit elskede Digters Skaal blev udbragt, og

samme Dags Formiddag udkom det første egentlige norske Digt her i Landet: „Norges Dæmring“ af J. S. Welhaven. Dagen var gunstig for Digtet, og efter 3 Ugers Forløb var hele Oplaget udsolgt. Welhaven skrev et lidet Digt samme Dag til Dem foran i et Exemplar af Bogen, hvilken, sendt herfra over Odense, jeg haaber De nu forlængst har faaet. Hvis De synes om Digtet, vil De da ikke giøre en Anmeldelse deraf i „Prometheus“. Her har det givet Anledning til de meest forskiellige Domme; Massen af Dannede hæver det høit, medens Pøblen (jeg begynder at kaste mig paa Toryerne!) nedriver det som et Forræderie mod Land og Menneskehed, som et Arbeide af en Modermorder etc. etc. Resultatet af dette er blevet, at Welhaven har anlagt en Injurie-Proces mod en Anonym, som har betitlet ham med ovennævnte Ærenavne. Forlæggeren, jeg, har paa samme Tid faaet to Injurieprocesser: imod Cand. Henrik Wergeland og en Hr. Sivertson. Disse sætte nu alle Seil ud, saa dette Foraar formodentlig vil blive temmelig stridbart her i Landet. En Autoritet maa dominere Mængden, og hvis Autoritet vilde vel her i Landet trænge bedre igiennem end vor beundrede og høist elskede Digters? Fra Sverig vil formodentlig de første fremmede Stemmer lade sig høre, da man fortæller, at Gejer og Hagberg begge arbeide paa Anmeldelser til Litteraturtidenden i Upsala. Her i Landet vilde Ingens Stemme have saamegen Vægt som Deres! Kan De lide Digtet, vær da endelig saa god at sige noget offentligt om det*).

— Et lyksaligt og glædeligt Nytaar for Dem og Deres Slægt ønskes af

Deres ærbødigste og hengivneste
Johan Dahl.

---

*) Prometheus var hørt op. Digtet blev anmeldt i „Maanedskr. for Litt.“ af H. C. Ørsted (see hans saml. Skr.). — Fra Oehl.'s andre Venner i Norge findes ikke Breve, som egne sig til Benyttelse.

Fra Wilster til Oehlenschläger.

Sorøe 10 Mai 1835.

Kjæreste Professor Oehlenschläger!

Det er en gammel Skik i Kjøbstederne, og jeg troer ogsaa i Kjøbenhavn, at man gjør sine Venner en Visit, naar de ere flyttede ind i nye Værelser, og er man fraværende, da maa et Brev træde i Visitens Sted. Som en Følge af denne Skik burde jeg da visselig for længe siden have skrevet Dem til og ønsket Dem og Deres Lykke og Glæde i den nye Bopæl, især da jeg tillige skyldte Dem Tak for et Brev og for de sidste Hefter af Prometheus; men jeg har været saa utaalmodigen absorberet af min Homer, at jeg i længere Tid ikke har havt synderlig Sands for Andet. De tilgive derfor venligst min Taushed. Hvad nu Deres Flytning angaaer, da gjør det mig ondt, at De maatte forlade Deres forrige smukke og rummelige Bolig; især var dens Beliggenhed og den imponerende Vestibule baade saa smuk og saa sjelden her tillands, at jeg fandt det rimeligere, at en saadan Bopæl var et Digtersæde end en Bisperede. Vestergade huer mig ikke; der er for megen Raslen med Jernstænger, for stærk Lugt af tør Fisk, Tjære, Hør, Hamp, Salt og Møllesteen — Artikler, der efter Kræmmerlogiken ere ligesaa besynderlig assorterede under een Kategorie, som Chokolade, Lak og Penne —, for smudsigt af Tobak — og det hjelper ikke, at deres Gjenboe bærer det ærværdige Navn Augustinus —, til at denne Gade kunde være Adam Oehlenschläger ønskelig og tjenlig at boe i, og maaskee har De allerede bestemt Dem til at flytte. Gid De maa finde en behagelig Bopæl, og fremfor alt, hvor og hvordan De end finder samme, gid Held og Velsignelse maae boe under Deres Tag! — Jeg gratulerer til Fuldendelsen af „Socrates", og jeg behøver ikke at sige, hvor meget jeg længes baade efter den og efter de Italienske Rovere, for hvilken jeg seer, at De har maattet tage til Gjenmæle mod en philisteragtig Bedømmer i Søndagsbladet. Hvor dog de æsthetiske

Haandbøgers Laugsartikler foranledige mange vrange Domme! Der er en ung Tydsker ved Navn Wienbarg, som nylig har taget skarpt fat paa sligt Uvæsen, som Ingen her tillands har drevet videre end Molbech, i sine „Æsthetische Feldzüge", hvoraf jeg har læst Begyndelsen med megen Interesse.

— Den vigtigste Nyhed, og det en, som visselig vil glæde Dem, er, at jeg i Torsdags sluttede Iliaden. Saa har jeg da endt et stort Stykke Arbeide, paa hvilket jeg omtrent har anvendt 5 Aar. At Barnet er kommet til Verden, er det Vigtigste, men uvigtigt er heller ikke det Spørgsmaal, hvorledes man skal faae Barnet klædt og ført ud i den vide Verden. Var mit Arbeide en Tydsk Læsebog eller en Latinsk Stilebog, da var Svaret nemt, thi da vilde Secretair Deichmann vist ikke have refuseret at være Forlægger. Reitzel har raadet til Subskription med de opbyggelige Ord: „for at man, om ikke just kan see sig skadesløs, dog i det mindste kan faae en Hjelp til Skadesløsholdelse". At følge dette Raad bliver vel den eneste Udvei, og faaer jeg end intet Udbytte deraf, hvilket rigtignok er en slem Streg i min Regning, saa kan jeg dog ikke klage, da Selskabet for de skjønne Videnskaber har honoreret mit Arbeide saa klækkeligt, hvorfor jeg især maa takke min dyrebare Oehlenschläger. Reenskriften er næsten færdig, og idag 8te Dage venter jeg at kunne indsende sidste livraison. Saa skal jeg da til at hvile mig ovenpaa den Dyst, og til at distrahere mig blandt andet ved æsthetisk Læsning, som i den senere Tid saa temmelig har ligget urørt. Om jeg da ikke vil tage fat paa Odysseen? spørger De udentvivl, som saamangen Anden, hvem jeg har fortalt, at Iliaden var løben af Stabelen. I mange Maader er dette mit Ønske og tildeels mit Forsæt; men naar Boghandelens Barometer viser, at Luften er saa tyk, at man maaskee ikke uden Tab kunde faae et Værk for Lyset, hvis Udarbeidelse vilde medtage flere Aar, saa kjøles Lysten mærkeligt, og skulde jeg for Øieblikket give et bestemt Svar, da maatte jeg sige: det beroer paa Selskabet for de skjønne Videnskaber.

Venligst Hilsen fra Hauchs, min Kone og egen Ringhed til Dem, Deres Frue og Børn!

Deres hjerteligst hengivne
Chr. Wilster.

Fra Beskow til Oehlenschläger.

Stockholm d. 9 Juni 1835.

Käraste Broder!

Då jag på så lång tid icke låtit höra af mig, kan jag icke undgå begagna det tillfälle, som nu skänkes mig, genom en ung landsmans besök i Köpenhamn, att åter göra mig påmint hos Dig, älskade och dyrbare wän!

Öfwerbringaren af detta bref är Phil. Doctorn Hagberg, en ung litteratör, som 2ne gånger eröfrat Svenska Akademiens pris: för en Sång öfwer Gustaf Adolf den Store, och en Öfversättning ur Tassos Gerusalemme liberata. Han är Docens i Grekiska litteraturen och företager nu, med understöd af Kronprinsen och Svenska Akademien, en resa genom Tyskland, Frankrike och Italien. Den heder och det nöje, som medelst dessa rader beredas honom, att få göra Din ärofulla och så högst intagande och interessanta bekantskap, skall han fullkomligt veta wärdera. Han är en ung man af solida kunskaper och ett fint, upplyst omdöme, och skall säkerligen under sin resa göra många interessanta iakttagelser*). Han är son af den berömde Öfver Hof Predikanten Doct. Hagberg, en af våra utmärktaste andliga talare.

Sedan jag sednast från Dig hade underrättelser, har Du lidit en af de stora förluster, efter hvilka Fadershjertat sent, om någonsin, läkes. Min hustru och jag hafva djupt deltagit i det sorgliga öde, som träffat Dig. Wid mitt sednaste besök såg jag Din älskwärda dotter,

---

*) Som bekjendt vandt han senere stor Ære ved sin Overs. af Shakspeare.

så blomstrande frisk och ungdomsglad! Nu är hon borta — jordad

— „Das ist das Loos des Schönen auf der Erde!*) —

Men att skingra Din sorg, hvarför kommer Du ej hit? Här har Du många wänner, ändå flere beundrare; en hög och fri natur; redliga, öppna, älskande hjertan, — en Furstlig Wän, wår förträffliga Kronprins! — Wårt gamla Sverge är äfven wärdt att ses. Hellst önskar jag, att det må ske, medan jag är hemma och kan emottaga Dig. Det kan jag i år. Hvem vet, om jag kan det nästa år, och det följande! — Kom derföre!

Min hustru helsar Dig tusendefållt, och jag ber Dig snart med några rader ihågkomma Din

oföränderlige vän

Bernh. v. Beskow.

Fra Wilster til Oehlenschläger.

Sorøe 15 October 1835.

Kjæreste Professor Oehlenschläger!

Jeg vilde just i denne Tid til at skrive Dem til, for at bringe Dem venlig Hilsen fra Sorøe og fortælle Dem, hvorledes vi har det herude, og forsikkre Dem om, hvad De vissselig veed ligesaa godt som jeg selv, at min Taushed ikke betyder Glemsel, thi det er jo en reen Umulighed, — men saa faaer jeg den uventede Tidende, at Sorg igjen har hjemsøgt Dem. En smilende lille Engel, Sundhedens Billede, har forladt Bedsteforældrene, og er dragen til sin Navne, sin forklarede Moder. Enhver, som kjender og høiagter Deres og Deres Frues dybe Følelser og varme Hjerter, vil med Veemod og Deeltagelse have hørt denne Tidende, og Enhver, som skatter og elsker Adam Oehlenschläger baade som Menneske

*) Theklas Replik i Schillers Wallenstein.

og som Digter, bliver mod i Hu ved at høre, at Sorg har ramt en Mand, hvem han af sit ganske Hjerte ønsker Jordens bedste Glæder og Velsignelser. De vil derfor være overbeviist om min hjerteligste Deeltagelse, selv om De ikke tilfulde veed, i hvor høi Grad jeg er Dem hengiven.

Herude staaer Alt ved det Gamle, og baade hos de kjære Hauchs og hos os befinde sig Alle vel, Store og Smaae. Uagtet den Travlhed, jeg altid har i de første Maaneder efter Sommerferien baade med Forelæsninger og med Bibliotheket, har jeg dog oversat 2 Bøger af Odysseen, 7de og 8de. Jeg har nemlig begyndt, hvor Poul Møller slap, og vil nu gaae videre, saaledes at jeg tager de 6 første Sange til Slutningen. Skulde jeg nemlig bortrykkes, inden mit Arbeide var fuldendt — og denne Tanke paatrænger sig mig ikke sjelden, — da var det jo bedre at have saa mange Bøger oversatte som muligt, end at have Doublet af de 6 første, især da disse ere saa fortrinlig behandlede af en Mand, hvis Fortjeneste jeg aldrig skal ophøre at skatte og paaskjønne, skjøndt han i et Anfald af Berserkegang mishandlede mig*), men om hvis Lyst og Udholdenhed til at fuldbyrde det Hele jeg høilig maa tvivle.

Bliver Deres Socrates snart opført? Voxer Deres Samling af lyriske Digte om den Fyenske Reise betydeligt? Har De muligen paatænkt et eller andet større Arbeide? Jeg længes meget, thi det seer saa fattigt ud i Litteraturen, at man stundom fristes til at troe, at den er gaaet ind tilligemed Litteraturtidenden; lidt Rekrutering faaer den dog engang imellem fra Sorøe. Hauchs Roman udkommer neppe før Nytaar. Ingemann hat sich auf die Astronomie gelegt, men det er derfor ikke gaaet ham som Skomageren i „Lumpazivagabundus", der zwei Monde am Himmel sah und am liebsten Sternanis trank; men Frugten af hans Studium er et mystisk

*) Striden om Chr. Winthers Digte. Smlgn. P. Møllers Levnet.

symbolsk Digt i Terziner*), som jeg ikke har hørt, og maaskee aldrig faaer læst; thi jeg er temmelig ukyndig i Astronomien, og det kan neppe lønne Umagen at opfriske, hvad jeg i gamle Dage lærte af Bugge, for at forstaae et Digt af den gode Ingemann, hvem jeg forresten personlig holder saa meget af.

Med en venlig og deeltagende Hilsen til Dem og Deres Frue slutter jeg disse Linier.

Sorøe 20 Decbr. 1835.

Dyrebare Professor Oehlenschläger!

Hjertelig Tak for „Fyensreisen"! Det formindskede ikke Nydelsen, at jeg alt i Forveien kjendte de fleste af Krandsens Blomster, som Gartneren selv havde havt den Godhed at vise mig; thi jeg hører ikke til dem, der nyde Poesie ligesom „ædendes og drikkendes Varer", slaae dem i Halsen og glemme dem et Minut efter. Deres venlige Ord til min Ringhed i Næsbyholm fortjene min oprigtigste Tak. Af de øvrige mig hidtil ubekjendte Digte have saa glædet mig mere, end det til vor herlige Carsten Hauch; baade den kjærlige Fremhævelse af hans Digterværd og de kraftige Rap til hans ferske Modstandere have gottet mig til Sjelens Inderste — thi jeg agter Hauch som Digter saa høit, at den ringe Paaskjønnelse, som Publikum, forledet af Toneangiverne, har skjenket hans Arbeider, altid har ærgret mig, og jeg skatter ham som Menneske saa høit, at jeg ret af Hjertet under ham et litterært Held, hvortil han har saa grundet Adkomst. Det synes mig virkelig, at et saadant Held eller snarere en fortjent Paaskjønnelse er godt paa Veie til at falde i hans Lod; Laurbærtræet begynder at knoppes. Baade i Gersdorffs Repertorium og i Menzels Litteraturblatt er „Maastrichts Beleiring" tidligere omtalt med megen Roes, og for ganske

---

*) Maa vel være det først flere Aar efter udgivne „Stjernebilledernes Symbolik".

nylig har det Samme været Tilfældet i Jena Litteraturzeitung, hvoraf Schønberg har meddéelt et Udtog i Statstidenden. Publikum bygger jo saa meget paa Auctoritet, og da man vel hverken vil gjøre Indsigelser mod Tydskernes Sinceritet eller Dexteritet i slige Stykker, saa ville slige Domme von daraußen neppe være uden Frugt, især naar dertil kommer saa competente og hædrende Domme som Adam Oehlenschlägers baade i „Prometheus“ og i det sidste herlige Digt, som jo efter sin Natur maa virke kraftigere og paa en større Deel af Læseverdenen, end en Drøftelse i et æsthetisk Tidsskrift. Vi kunne da vel med Tiden vente, at den brave Hauch bliver ligesaa tilfreds med sin Stilling paa Parnas, som han er i sit rolige Hjem. Dog forleden, sidste Søndag, var dette rolige Hjem saa uroligt og lystigt, som noget Huus i Soroe har været i Mands Minde. Ja! Hauch har vel selv alt fortalt om den moersomme Aftenunderholdning, og jeg vil blot tilføie, at to debuterende Deklamatricer — Fru Hauch og min Kone — fremsagde „Morgenvandring“ og „Skovkirken“ med saa meget Udtryk og Følelse, at det var mig en Lyst at høre derpaa.

Jeg beklager meget, at De ligger for Anker af den forbistrede Podagra, og dobbelt beklager jeg Dem, fordi denne Hjemsøgelse forhindrer Dem fra at bivaane første Forestilling af Deres Socrates. Dette var ogsaa Tilfældet, da Hakon Jarl, Palnatoke, Axel og Valborg første Gang gik over Scenen; da var De ogsaa fraværende, men det under andre Conjuncturer. Dengang „gik den kjække Ørn over Fjeldet at gjæste fremmede Lande“ — hvor himmelvidt forskjelligt fra at ligge paa Sopha i Flonel paa Vestergade, og høre enten paa Hørkræmmernes Jernstænger eller paa den i Gaarden pibende Tridse eller Kran. See dog endelig at faae den smurt.

Glædelig Juul og et ønskeligt Nytaar for Dem og alle Deres. Stedse Deres hjerteligst hengivne

Chr. Wilster.

Fra Oehlenschläger til Beskow.

Min elskede Beskow! (Jan. 1836).

En ung Mand, Hr. W., som før har hørt til Kiøbmandsstanden, men som har stor Lyst til at blive Skuespiller, har besluttet at reise til Stockholm for der at forsøge sin Lykke, da han er en indfødt Svensker, og har hørt, at man trænger der til gode Subjecter.

Han ønsker at faae en Anbefaling til en Mand som Du, der gielder saa meget i Stockholm, fra en Mand som jeg, der, som han troer, gielder ikke lidet hos Dig; og den vil jeg da gierne give ham, saa godt jeg kan. Jeg har ikke seet ham spille, men han declamerede mig noget for af Hamlet, som lod til at røbe Talent. Det er et smukt ungt Menneske med et godt Organ — hvad vil man meer i Førstningen? Det er vel værd at prøve ham, og hertil anbefaler jeg ham paa det Bedste, og beder Dig, kiæreste Ven! at tage Dig lidt af ham. Thi skiøndt Du vel med Rette — som jeg — er kied af Theatret, saa gaaer det Dig vist ogsaa — som mig — at Du ikke kan glemme Din første Kiærlighed.

En Pakke med alle de af mine Skrifter, som Du endnu ikke har faaet, sender jeg Dig meget snart, ved næste Leilighed.

Lev vel, min elskede Beskow! Hils Din velsignede Prinds og Din herlige Hustru fra Din tro Ven

A. Oehlenschläger.

Jeg har atter i disse Dage lidt et stort Tab ved min elskede Svogers, Carl Hegers, Død. I 10 Maaneder har jeg mistet en Datter, en Datterdatter og en af mine bedste Venner! — — Courage! Vorwärts!

Fra Hauch til Oehlenschläger.

Soraø den 3die Marts 1836.

Min tro, elskede Ven!

Tilgiv mig, at jeg har ladet en saa lang Tid gaae hen uden at svare paa Deres Brev. Carl Hegers Død er

ogsaa gaaet mig mere til Hierte, end jeg kan sige Dem. Jeg skrev strax et Brev til Fru Oehlenschläger med Hensyn herpaa, hvilket Brev naturligviis ogsaa var bestemt til at læses af Dem. Deres Digt over ham finder jeg deiligt, netop saaledes som vor ædle forudgangne Ven fortiente det. Havde jeg troet at kunne skrive Noget, der kun var Fierdedelen saa godt, saa havde jeg ogsaa skrevet et Digt over ham. Han var ogsaa mig usigelig kiær; en slig poetisk Natur er, som De selv siger, meget sieldnere end det poetiske Talent, ja maaskee ligesaa sielden som Geniet, og i alle Tilfælde et sikkert Beviis paa en skiøn, reen og uegennyttig Siæl. Han var et herligt Menneske, og dobbelt sielden i vor Tid, hvori næsten Alle ville tale, og Ingen høre, hvori Alle ville vise sig og Ingen see. Hvor ganske anderledes og hvor meget bedre vilde ikke Alt gaae, hvis der fandtes Mange blandt vor opvoxende Ungdom, der lignede ham i Beskedenhed, i Opfattelsesevne og især i Kiærlighed til det Skiønne. Jeg anseer det for en Ære, at han ogsaa regnede mig blandt sine Venner. Desværre gik det mig med ham, som det er gaaet mig med flere kiære, fraværende Venner, især med dem, der boe i et fremmed Land: man elsker dem og længes efter dem, men skriver ikke til dem. Man troer ikke, at det behøves for at vedligeholde Forbindelsen, og dog behøves det meer, end vi troe; thi naar man længe ikke har skrevet til og talt med hinanden, bliver man tilsidst, om ikke indvortes, dog udvortes, fremmed for hinanden — ja endog forlegen, naar man mødes, man veed ikke selv hvorfor.

Deres udmærkede Tragoedie „Socrates" havde jeg engang tænkt at recensere, men faaer nu desværre neppe Tid dertil, da Sommeren vil vorde stærkt optagen for mig saavel med Collegier som med Forberedelser, hvilke en mulig Oprettelse af en Realskole i Sorøe giør mig til Pligt. Jeg bør ønske en slig Realskole her, selv om jeg da, som rimeligt er, maatte sige den productive Poesie Farvel paa lang Tid. — —

Fra Fru v. Weißenthurn til Oehlenschläger.

Wien 15 May 1836.

Sehr geschätzter Mann!

Werden Sie es nicht zu anmaßlich finden, wenn ich — indem ich Ihnen den Überbringer dieses Briefes auf das Herzlichste empfehle — voraussetze, daß Sie meiner nach einem Zeitraum von 20 Jahren noch gedenken?*) Sie werden es, bey dem Intereße, das Ihre Bekanntschaft Jedem einflößen muß, natürlich finden, daß ich Sie nicht vergeßen konnte, und ich ergreife diese Gelegenheit mit Freude Sie zu versichern, daß die wenigen Stunden, die ich in Ihrer geistreichen Gesellschaft zugebracht habe, mir ewig theuer sind.

Herr Alexander Löwe, Sohn meiner Freundin der sehr geachteten Hofschauspielerinn Löwe, ein schon seit mehreren Jahren bey dem k. k. Münzfache angestellter sehr thätiger Beamter, wünscht seine Kenntniße noch zu erweitern, und in dem Interesse seiner Behörde eine Reise zu machen. Daß es ihm wünschenswerth seyn muß Dänemark und seine berühmten Männer kennen zu lernen, werden Sie begreifen, und da ich diesen jungen Mann wie einen Sohn liebe, so wage ich es ihn hiermit dem berühmtesten Dänen zu empfehlen, den ich kenne.

Sehr erfreuen würde es mich, wenn er mir ein Paar Zeilen als Antwort von Ihnen brachte, und mich so Ihres Wohlseyns und gütigen Wohlwollens versicherte. Ich erfreue mich in meinem vorgerückten Alter der besten Gesundheit, spiele meine alten Frauen noch rüstig fort, troz dem daß ich schon 47 Jahre bey unserer Bühne zugebracht habe, und ich mit vollem Gehalt zurücktreten könnte. Aber da mich noch kein Gebrechen des Alters zu einem Zurücktreten genöthigt hat, so will ich den seltenen Fall erleben, meine fünfzigjährige Kunst-

*) See S. 265. — Brevet synes os for dets Freidigheds og Kjækheds Skyld at burde medtages.

hochzeit zu halten; und Sie sind hiemit im Jahr 1839 förmlich dazu eingeladen.

Auch mein Geist ist noch nicht unthätig — er schafft noch immer, obgleich mein fünfzigstes Stück schon längst geschrieben ist. Aber ich gebe schon seit zwey Jahren nichts mehr hin; die französischen Übersetzungen haben so oberflächlich auf unsere Bühne eingewirkt, daß unter dem frivolen Ton der Zeit ein mehr gründliches Product in den Schatten treten muß. Wahrhaftig, bey den wenigsten auch gepriesenen Neuheiten, die jetzt über unsere Bühne laufen, möchte ich Pathen-, noch weniger Mutter-Stelle vertreten.

Ich ersuche Sie meinen jungen Empfohlenen auch Freund Ryge vorzustellen, der uns vor wenigen Jahren mit einem Besuche erfreut hat, und mich statt mit der Feder recht oft mit einem Spaten in der Hand getroffen hat; denn ich bin seit 14 Jahren selbst die Pflegerin meines kleinen Gartens.

„Mag nun die Erde auf mich lauern,
Ich zwing' ihr jährlich Blumen ab;
Und müßen Freunde um mich trauern,
Sie pflegen sie auf meinem Grab".

Denken Sie denn an keine zweite Reise nach Wien? Mit herzlichem Wort und offenen Armen würde Sie empfangen

Ihre Sie ehrende Freundin
Johanna v. Weißenthurn,
K. k. Hofschauspielerinn.

Fra Oehlenschläger til Beskow.

Kiobenhavn d. 17 Mai 1836.

Min bedste Beskow!

Det er Tid, at jeg engang skriver Dig et ordenligt Brev til, saameget mere, da Du heller ikke i Sommer seer Din Ven i det kiære Sverrige. — „Heller ikke i Sommer?" spørger Du maaskee lidt misfornøiet. „Kommer Du saaledes Dine Velynderes og Venners Ønsker imøde, at Du skuffer os

det ene Aar efter det andet? Have vi ikke tilsidst Ret at blive lunkne og ligegyldige mod Dig?" — Nei, ved Gud ikke! Det vil blive mig let at forsvare mig. Ifior døde min Lotte, mit ældste, elskede Barn — og jeg gaaer endnu et Par Gange ud om Ugen og græder paa hendes Grav. For at adsprede mig tog den gode Prinds Christian mig ifior Sommer med til Fyen og viste mig al mulig Naade; men af „Fyens-reisen", som følger med her, vil Du see, hvor stærkt mit Hierte, alle Adspredelser uagtet, var hendraget til den Elskedes Minde. Iaar kunde jeg, hvad dette angaaer, gierne reise; men — det er min Pligt som Professor ved Universitetet ogsaa at holde nogle Sommerforelæsninger; ifior blev jeg fri, og jeg tør ikke bede Kongen derom to Aar i Rad, saa-meget mere, da han ikke vilde afslaae det, naar jeg sagde ham, at Hans Kongelige Høihed Prinds Oscar selv har ind-budet mig. Thi da det er ikke nogen bestemt Tid, Ind-bydelsen lyder paa, saa byder Beskedenheden mig at lade et Aar gaae imellem, inden jeg atter beder mig fri fra Fore-læsninger. Den Grund, at Reisen, saa godt Kiøb den end er, dog vil koste et Par hundrede Rigsdaler, — som jeg ikke har — vil jeg ikke angive; derfor blev der vel Udveie ved et Laan. Men til næste Aar, vil Gud jeg lever, har jeg hellig foresat mig at bede om Orlov og reise til det kiære Nabo-rige, hvor saa mange Glæder vente mig. Jeg beder Dig der-for kiærligst at tilgive, at jeg ikke kommer iaar; men Du kan giøre sikker Regning paa mig om et Aar, hvis Gud skiænker mig Helsen og Liv og skaaner mig for flere Ulykker.

Jeg lever her et stille Liv med mine kiære Børn, i Kunst og Natur. Tiden kommer mig ikke ret mere ved, og jeg hører den ikke ret mere til. Min Sokrates (som følger med) blev spillet med stort Bifald af alle Dannede, med stor Applaus af alle Tilskuere, men den traf ikke Mængden, som er vant til store Operaer og Vaudeviller. Imidlertid haabe vi, at den i næste Saison vil trække bedre, da Folk nu har faaet at vide, hvad de skal troe og tænke om Stykket.

Justitsraad Molbech, som er Theaterdirecteur, turde dog ikke indvende noget mod Sokrates. „De italienske Røvere" havde han Aaret i Forveien forkastet, — men Stykket blev dog antaget af de andre Directeurer, og spillet med Bifald.

I det Forhold, jeg saaledes staaer, seer Du, hvor indskrænket ved Theatret min Indflydelse er. Dit Syngestykke tilligemed Musiken (tildeels af vor høie Velynder) sendte jeg strax til Syngemesteren, for at han — under Haanden — skulde lade mig vide, om man ønskede det, da jeg ikke vilde have noget Offentligt og Officielt derom, før jeg var vis i min Sag. Jeg fik intet Svar og vovede ikke at gaae videre. Saasnart man havde faaet at vide, at høie Vedkommende havde Deel i Tingen, var der ingen Hindringer giort; men hvad stod mig inde for, at i det store Kiøbenhavn — hvori der dog endnu ere nogle faa Svenskhadere og mange Misundere — ikke kunde være Enkelte — Een var nok —, som af Malice med et Hys kunde søge at skade min Sag? Og det vilde jeg ikke udsætte os for.

I Tydskland gaaer det Hulter til Bulter; den gode poetiske Tid der er forbi. Herr Menzel — det har Du maaskee læst — har paa det skammeligste nedrevet Goethe, som om der slet intet Godt, Humant og Ædelt var i denne store Digter. Det er nu blevet grande mode i Tydskland at styrte sig selv ned med en stor Mand (ligesom han, der fra Taarnet vilde nedspringe med Carl 5); men det virker ikke andet, end at de selv falde, og den store Mand bliver hvor han er. Det er ellers Skade, thi Menzel skriver godt for sig, er tankerig, kraftig og har altid Ret i Noget — men den Diævels Overdrivelse! „Er schüttet das Kind mit dem Bade aus". Jeg har stor Lyst til at skrive en Bog paa Tydsk om det Ædle, Humane, Moralskskiønne i Goethes Værker, og giør det maaskee.

Nu intet mere denne Gang; kun endnu et Blad med vore Bogaffairer, som følger særskilt. Lev vel, kiæreste Beskow. — Hils Din ædle Hustru og alle Venner — Du, som

i Dine „Vandringsminder" viser Dig en saa trofast Ven, som en kraftig Aand og en skiøn Siæl — fra Din trofaste Ven

A. Oehlenschläger.

Fra Hauch til Oehlenschläger

Soroe d. 26 Mai 1836.

Tilgiv, min inderlig elskede Ven, at jeg saalænge ikke har skrevet Dem til, uagtet jeg skylder Dem den inderligste Tak for det os tilsendte Exemplar af Deres herlige „Fisker". Dette skiønne Værk, der aander den barnligste Naivetet og den inderligste, naturligste Følelse ved Siden af den hoieste Begeistring og østerlandske Fylde, har stedse tiltalt mig meer end jeg kan sige det, og jeg kan ikke negte, at jeg denne Gang har giennemlæst det med endnu større Glæde end ellers; thi det har upaatvivlelig vundet ved de Forandringer, De har anbragt deri. Næsten alt det Skiønne og Herlige er bleven bevaret, og træder os, ved Udeladelsen af enkelte mindre betydelige Scener, end mere concentreret imode. En meget heldig Idee var det sikkert at lade Floristane selv ægge den grusomme Tyran mod hans Søn; thi herved bliver ikke blot hans Handlemaade end mere begribelig, men de gode Characteerskildringer og Scener, der staae i Forbindelse med ham, vorde saaledes ikke længere episodiske, men indflettede i Hovedhandlingen. Den Scene, hvori han faaer sin fortiente Løn, vilde giøre den skionneste Tragoedie Ære. Ogsaa at Lolo er den, fra hvem Straffen kommer over Floristane, er en skiøn Tanke, hvorved desuden Floristanes Adfærd mod ham bliver begribeligere; saare deiligt er ogsaa i mine Tanker Tillægget til den Scene, hvori Floristane koger Hexedrikken. At Vakkelsvands og hans Moder træde mindre frem end før, kan jeg ikke Andet end billige, da disse Scener før noget for meget i mine Tanker sønderrev Hovedhandlingen. Mig bedrøvede det derimod at see det herlige Frøchor udeladt; men det forstaaer sig, jeg begriber vel, at De ei ønsker,

at polemiske Hensyn skulle neddrage det skiønne Digt fra sin rene poetiske Sphære. Imidlertid maae alle Poesiens Elskere ønske hiint Chor conserveret, og som en Note, i det mindste et Tillæg bag i Bogen, spaaer jeg Dem, at det vist engang vil komme for Lyset igien; thi hvad der engang saa herligt er udtalt, kan ikke forgaae, det bærer Uforgængelighedens Mærke paa Panden, enten det saa er polemisk eller ei. — Langt naturligere og bedre er det, at Floristane forelsker sig i hiin Mor end i Skovtrolden Vakkelsvands; den geistlige Galskab har til alle Tider udøvet et stort Herredømme over forvirrede Hierner, og saaledes begriber man ligesom Trylleriet. Scenen med de to Piger ved Agibs Leie var smuk; men jeg tilstaaer, at det Hele motiveres end bedre ved, at Floristane paatager sig Masken af Agibs Amme. —

Min Kone vil have fortalt Dem, at jeg har giort alle de Tillæg til „Guldmageren", som De ønskede. Jeg har udviklet Grevindens og Victors Characterer mere, jeg har ogsaa skrevet Guldmagerens egen Historie, der i en ny Udgave skal begynde den 2den Deel; thi Bogen vil ved disse betydelige Tillæg naae en Udstrækning, der giør det nødvendigt at dele den i to Dele.

Jeg tænker nu ogsaa paa at udgive min lille Comoedie, som De kiender*), men kan ingen Forlægger finde. Tiberius kommer nu snart ud paa Tydsk; ligeledes har jeg seet Oversættelser (der skulle udkomme) annoncerede af Guldmageren og V. Zabern, men jeg kiender ikke Oversætterne. —

Fra **Oehlenschläger** til **Beskow**.

Kiøbenhavn d. 15 Juli 1836.

Min ædle Ven!

Til Giengield for den Miskiendelse, Kulde, Misundelse og tit Utaknemmelighed, Kunstneren ofte maa lide af sin

*) „Den hjemkomne Sømand".

Tidsalder, sørger den gode Natur for, at enkelte herlige Mennesker møde ham paa hans Vei, som ved at skienke ham deres Kiærlighed og herlige Hierter fuldkommen bøde paa, hvad han ellers savner. Jeg kan just ikke sige, at jeg har mødt mange Slige, men dog nogle, og en af de sandeste og varmeste slige Venner var Du mig, Beskow! — Du veed ikke, hvad Du vil giøre for at glæde og hædre mig, og tro mig, elskede Broder! jeg skiønner derpaa. Nu vilde Du havt mig over til Sverrige i Sommer; men da al Din Godhed og Overtalelse ikke hialp, saa vilde Du dog tractere mig med noget Godt, og som Formand for det Kongelige svenske Academie har Du udvirket, at man valgte mig til Medlem.

Jeg beder Dig at meddele Selskabet min ærbødigste og hierteligste Tak for denne Hæder! det tredie saadanne Tegn fra det kiære Sverrig. Jeg veed ikke, om det er Brug ved slige Leiligheder at skrive Selskabet til, eller Præsidenten; skulde det første være Tilfældet, saa giv mig et Vink, og jeg skal da strax skrive Selskabet selv til.

Lev vel, min elskede Beskow! Har Du nu læst min Sokrates? Det skulde glæde mig, hvis den vandt Dit Bifald.

Din Ven
A. Oehlenschläger.

Glem for alting ikke at hilse min dyrebare Velynder Prinds Oscar, og siig ham, at jeg vist næste Sommer haaber at giøre Brug af hans naadige Indbydelse.

Fra Atterbom til Oehlenschläger

Steninge 4 Sept. 1836.

Älskade Broder!

Tusentals hjertliga tacksägelser för Tragedien Sokrates! Den har anländt till Upsala under min frånvaro; såsnart jag återvändt dit från mitt nuvarande sommar-Tusculum — ett romantiskt herresäte vid Mälarens strand, — skall jag ombestyra Exemplarens utdelning. Mellertid

skall jag från Stockholm, dit jag i dessa dagar reser, genom Dahlgrens*) försorg afskicka en vexel för exemplaren af Din nästföregående remiss. —

Måhända har Du hört, att en länge i förslag varande Profession vid Upsala universitet, nämligen i „Ästhetik och Modern Litteratur", nu omsider blifvit inrättad, och att jag till den blifvit förflyttad från „Logiken och Metaphysiken". Den första följden deraf har varit, att jag nu gjort allvar med den samling af mina Poetiska Skrifter, hvilken jag började redigera redan år 1830. Jag blef då afbruten af ohelsa, af flerfaldigt akademiskt gräl, och slutligen af ett vidlyftigt philosophiskt arbete. Nu har jag åt denna redaction egnat hela den sommar, som nu, tyvärr! lider mot sitt slut. Arbetet har gått med lust, med fröjd, — har gjort mig tio (om icke femton) år yngre, till själ och kropp; och nästa vår skall, med Guds hjelp, Första Bandet utkomma. Det skall bland annat visa (hvarpå Du likväl visst icke tviflar), huru högt och erkänslofullt jag alltid värderat Dig, min broderlige Lärare och Mästare!

Med få ord: jag är nu sinnad, att egna min återstående lefnad odelad åt Poesien, så på omedelbart (productift), som medelbart (reflexift, historiskt = akademiskt) vis; och att, sedan jag nödgats tillbringa min middag under skarpt solsken i stränga Makters tjenst, återvända till hennes lund för att der njuta aftonsvalkan och aftonrodnan.

En ung Dansk Litteratör, vid namn Barfod, har begärt bidrag af mig till en „Skandinavisk Nytaarsgave". Ideen af detta verk, som blifvit Dig meddelad, är god, är skön, och kan ej annat än interessera mig. För denna gång (i fall den skall börja till nästa år) kan jag icke skicka mycket; men något skall det väl bli. Gejer

*) Den bekjendte Digter.

som icke mer skrifver vers, men i det stället förträfflig musik, bör skicka sådant, — emedan det ingår i planen. När jag i slutet af månaden återkommer till Upsala, skall jag uppmana honom dertill, i fall det behöfves.

De hjertligaste helsningar till Dig, Maka, Barn, Vänner! — Jag längtar efter, att snart få antingen härbergera Dig under mitt tak, eller sjelf såsom gäst inträda under Ditt.

Evigt Din tillgifnaste
P. D. A. Atterbom*).

Fra Wilster til Oehlenschläger.

Sorøe d. 2 October 1836.

Kjæreste Professor Oehlenschläger!

Herved har jeg den Glæde at sende Dem anden Deel af min Iliade. Ja! det er mig virkelig en sand Glæde; thi faa Mænd i Landet have skjenket min Oversættelse større Paaskjønnelse end De, og faa Mænds Bifald er mig saa dyrebart som Adam Oehlenschlägers. Lad mig nu tillige gjentage min hjerteligste Tak for Deres kraftige Medvirken til mit Arbeides Fremme, og lad mig dernæst fortælle Dem, at jeg allerede har 15 Sange færdige af Odysseen; jeg veed, det glæder Dem at høre, at den skrider frem med raske Skridt. Routinen letter mig dette Arbeide saare meget, men den vilde dog ikke forslaae, naar den ikke var forbunden med stadig Flid; i Grunden bestiller jeg ikke andet, som er værd at tale om, end homerer. Rigtignok føler jeg, at dette skeer paa andre Studiers og Syslers Bekostning; men man skal anstrenge sig, mens Hjertet endnu er varmt af Kjærlighed til Arbeidet, og jo kortere Tid jeg bruger til dets Fuldbringelse, desto sandsynligere er det, at Støbningen kan blive eensformet, hvilket er saa vigtigt. Skorter det saa paa andre Dele,

*) En varm og skjøn Skildring af Atterbom — der har kunnet være Ven af saa høist Forskjellige i Danmark — er givet i C. Molbechs Bog: „Lund, Upsala og Stockholm" (1844), S. 135—55.

saa trøster jeg mig med, at man tidsnok kan blive en Stok-philolog eller et Foliantmøl, og jeg frygter ikke, at jeg skal komme til at angre at have anvendt min Tid og mine Kræfter paa det Bedste, jeg er Mand for at gjøre.

Det har gjort mig meget ondt at høre, at De har været Patient, siden vi saaes; jeg vil haabe, at De atter har gjenvundet Deres vanlige Karskhed, der ligesaa fuldt i legemlig som i aandelig Henseende er Dem saa eiendommelig. Og med de bedste Ønsker for denne tvefoldige Karskheds Bevarelse vil jeg slutte dette Brev, som kun bliver fattigt, da jeg i Anledning af Homers Affendelse har en stor Deel Skriverie at bestride. Venligst Hilsen til Dem og Deres. Tænk stundom paa

Deres hjerteligst hengivne
Chr. Wilster.

Fra Beskow til Oehlenschläger.

Stockholm d. 20 Okt. 1836.

Älskade, gode Vän!

Anse mig icke alltför otacksam, som så länge dröjt med besvarandet af Ditt sista vänskapliga bref; men dertill har Du sjelf till icke ringa del varit orsaken, då jag förr mitt svar icke allenast ville genomläsa Din Sokrates, Drottning Margaretha, Tordenskjold och Carl den store, som jag i anseende till mycket göromål, stundom afbrutna af resor, icke rätt fått njuta, men jemväl önskade uppfriska mig med gamla minnen, hvarför jag denna sommar äfven utslutande, för det mesta, left med Dig. Utom ofvannämnde 4 stycken har jag för tredje eller fjerde gången omläst Din — — — —, och jag tror ännu flere, som jag ej i hast minnes. Min hustru har äfven omläst några deraf, som äro hennes synnerliga favorit-stycken. Både hafva vi med rörelse njutit af de många sköna stycken i Din „Fyens Reisen“. Jag har längtat efter ett ledigt ögonblick, för att öfversätta 2ne bland de herrligaste Sångerna, Digteren paa Kirkegaarden och

Aftenvandringen, som så skönt återkalla minnet af Din förevigade Charlotte, och så snart jag nu får en lugn timma åt Sången, skall detta ske.

— Af inneliggande häfte ser Du, att jag åter gifvit mig ut på den Dramatiska författare-banan. Jag borde skämmas, att framlemna något i denna väg, då jag nyss omtalt Dina verk; men det närvarande är egentligen gamla ungdoms-synder, ty styckena skrefvas för 10 à 15 år sedan, ehuru de nu blifvit retoucherade. Redaktionen af „Skandinavisk Bibliothek" tillskrifver mig, att den har under öfversättning min Erik XIV. Troligen är det Din vänskapliga rekommendation, som jag har att tacka för denna utmärkelse. Hade inneliggande båda stycken förut varit kända af Dig eller Redaktionen, så hade valet kanske fallit på något af dem, såsom mindre voluminöst och följaktligen lämpligare för en tidskrift. Skulle öfversättningen af Erik XIV ej vara särdeles långt framskriden, öfverlemnar jag åt Ditt omdöme, huruvida Tidskriften, och äfven författaren, skulle mera vinna genom framträdandet med t. e. Hildegard, hvilken af wår wän Tegnér och andra härvarande litteratörer blifvit, vida öfver min förhoppning, rosad. Det andra stycket, Torkel Knutson, är kanske mer theatraliskt och skulle måhända taga sig bättre ut på scenen. Du gjorde mig en stor vänskapstjenst, om Du sade mig Dina tankar härom, samt upplyste mig, när något af mig verkeligen blir synligt i „Bibliotheket", samt om det blir, såsom Redaktionen sjelf föreslagit, Erik XIV. Ju förr Du meddelar mig Ditt omdöme öfver de nya styckena, desto mer gläder Du författaren*). — Lef väl, och glöm ej Din

oföränderlige vän
Bernh. v. Beskow.

---

*) Oehl. svarede uden nærmere Bedømmelse: at han havde læst Alt „med stor Fornøielse", især Torkel Knutson, som han strax yttrede Lyst til at oversætte.

Fra Oehlenschläger til A. P. Berggreen.

Kbhvn 11 Novbr. 1836.

Kiæreste Berggreen!

Da jeg har erfaret, at nogle af mine Venner, hvoriblandt man især har nævnet Dem, have isinde at vise mig en offentlig Hæder paa min Fødselsdag, saa er min inderligste, venligste Bon til Dem, og til alle de Andre ved Dem, at de ville undlade det; til hvilken Bøn jeg bevæges af mange Grunde.

Tak alle mine Venner for deres mig saa høit hædrende Hengivenhed; men det vilde aldeles være mod mine Følelser og mit Ønske, hvis det skeete.

Mit hoieste Ønske i Høsten og Vinteren af mit Liv er at vandre min stille Vei, roligt og venligt, uden Opsigt.

Deres taknemmeligst hengivne
A. Oehlenschläger.

Fra Hauch til Oehlenschläger.

Soroe 6 Decbr. 1836.

Min inderlig elskede Ven!

Megen Tak skylder jeg Dem for Deres kiærlige Brev. Det er mig en sand Glæde og en kiær Belønning for mit Digt til Dem, at De er tilfreds dermed, og at det har skienket Dem et Par behagelige Øieblikke. — Den Enkelte kan imidlertid kun virke lidet, og Mængdens Sløvhed og Letsind er stor; og den Laurbærkrands, den henlægger paa de største Mænds Grave, er kun en ringe Erstatning for den Tornekrone, den trykker paa deres Isse, mens de leve.

Sibbern er, trods alle de Blottelser, han undertiden giver sig, en af de Faa, som ingen falsk Politik nogensinde kan bringe fra at kæmpe for hvad han anseer for Ret. En slig Characteer fortiener i vor svage, feige, diplomatiske Tid dobbelt at agtes. Gud give, han kun ikke vilde rode sig ind

i saameget, at han aldrig kommer ud deraf igien; jeg frygter, at han nu især, ved paa engang at angribe Kiøbenhavnspostens og Flyvepostens Redacteurer, har stukket Haanden ned i en Hvepserede; han kan let risikere at sætte saamegen Kraft til paa smaa Skærmydsler, at han er udmattet, naar det gielder om en vigtigere Kamp. Ofte gaaer hans Iver over til en Heftighed, ja Hidsighed, der skader den gode Sag, han som oftest fegter for. Den hellige Ild kan vel ikke undværes, men den skal brænde luttret og stille paa Alteret i det Allerhelligste; farer man omkring dermed i alle Kroge, hvor den ikke hører hiemme, da kunde det hænde, at man brændte hele Templet op. Ganske fri for aandelig Hovmod er Sibbern heller ikke; og dog, som sagt, Gud give, vi havde mange af hans Lige — da vilde det staae bedre til i Landet, end det nu staaer. Det Vigtigste er Kiærnen i en Characteer; naar den er god, saa ere alle andre Feil kun Vildfarelser, hvorfra man sikkert vender tilbage.

Lütken har ikke skrevet Recensionen over Socrates*), om hvilken Recension De, hvis jeg ikke seer feil, har fældet en saa rigtig Dom, at der vanskelig kan lægges Noget dertil eller tages Noget derfra. — —

Fra Wilster til Oehlenschläger.

Sorøe 8 Januar 1837.

Høistærede, kjæreste Hr. Professor!

Vi har allerede en Uges Tid havt en ny Almanak, og det er derfor paa høie Tid, at jeg skynder mig, naar jeg vil ønske den Mand et glædeligt Nytaar, hvis Vee og Vel er mig saa magtpaaliggende som mine Nærmestes. Dette mit Forsæt havde jeg i det mindste iværksat en Postdag tidligere, naar jeg ikke havde været plaget af en Svartalf, man kaldet har la grippe, eller Gribben, som Menigmand kalder det,

*) I Maanedsskrift for Literatur.

maaskee i den Troe, at det er en Rovfugl eller Harpyie. Endnu har denne Plageaand ikke ganske sluppet mig, men jeg kan dog igien see ud af Oinene — scribendum igitur! Og først maa jeg da takke dem hjertelig for Deres sidste Brev, som glædede mig meget. De taler saa roligt og værdigt om Recensionen over Deres Socrates, og det ironiske Smiil over den hoiviise Philologiske Philosophus frydede mig til Sjelen; men jeg tilstaaer, at jeg drog et Suk, da jeg læste i Deres Brev: „men det er dog ingen Skjeldsord, det er dog ingen Foragt; det er allerede godt i vore Tider". En saa resigneret Yttring, udtalt af Adam Oehlenschläger, er en skjærende Satire over Tidsalderen, hvor rolig og godmodig end Yttringen er; men netop derved gjør den større Virkning end de meest bidende Skorpionriis, hvormed man vilde tugte Tidsalderens Vanart. Hvem iovrigt hiin hoiviise Philologus er, holdes meget hemmeligt, og Ingen i Maanedsskriftets Redaction veed det undtagen Professor Petersen, som meget ivrig vaager over, at Anonymitetens Kryderie ikke skal bortdunste, og derfor har bundet en Blære over Proppen paa den kritiske Elixirflaske. Og dette er jo i vore Dage aldeles i sin Orden; altsom Folket bliver politisk, maa Litteraturen blive diplomatisk. Derfor have vi i vore Dage saa mange Skribenter, som gjore Lykke, skjøndt de intet Navn have og vel aldrig faae noget, og de maatte jo være taabelige, hvis de vilde tage Masken af. —

Orsteds „Luftskib" har altfor meget mindet mig om Coldings og Kirstrups aerostatiske Forsøg i gamle Dage; Ingen af dem kunde ret komme tilveirs. — — At Versene ere lidt keitede, er en Bagatel, men at deres Bygning paa enkelte Steder aldeles strider mod Sprogets Physik, skulde man ikke have ventet af en Physikus. Det hele Foretagende er dog i visse Maader en Hyldest af Poesien; thi uden stor Beundring for Digtekunsten vilde det neppe være faldet en Mand ind, som har Aand nok til at vinde sig Krandse i andre Sphærer, at gjøre et Parforceridt til Parnas. — —

Sorøe 22 Marts 1837.

Høistærede, kjæreste Hr. Professor!

— Det vilde være utilgiveligt, om jeg længere opsatte den Skyldighed at besvare Deres sidste Brev eller, rettere sagt, at skrive Dem til; thi Deres sidste Brev lod jeg helst ubesvaret, da vi jo ikke blive enige om „Luftskibets" Værd og Beskaffenheden af den Gas, hvormed det er fyldt, og da et omstændeligt Contraindlæg fra min Side vilde være utilbørligt. Dog — Taushed kunde maaskee mistydes; lad mig derfor forsikkre Dem om, at jeg skatter den Varme, hvormed De taler den poetiske Luftskippers Sag, og lad mig tillige bede Dem om, at De ikke vil ansee mig for koldhjertet eller spottesyg, fordi jeg har skjemtet ved at see en Chemiker indrette et Laboratorium paa Parnas, der lader til at ville faae Søgning, da man jo nylig fra samme har hentet et Forerindringsdigt til Thorvaldsens Levnet*), som ifølge Atteſt fra Archiator Schønberg, indrykket i Berlings Avis, er meget aandrigt. I fordums Dage, og selv endnu i alle cultiverede Lande, vilde man ved slig Leilighed have henvendt sig til Landets største Digter; men Tidsalderen er nu saa chemisk, saa unaturlig naturvidenskabelig, at man hos en Chemikus bestiller et Digt, naar man vil have et, som ret kraftig skal anbefale et „nationalt" Anliggende. Man kommer virkelig til at tænke paa, hvad der staaer hos gamle Epictet: Ingen uden en Taabe bestiller Skoe hos Skrædderen eller Klæder hos Skomageren. Men den gamle Viisdom fortrænges af megen nymodens Galskab.

Og for nu at komme tilbage til de Gamle, saa er da min Homer heel færdig, og Trykningen kan begynde i næste Maaned. Det er jo vistnok glædeligt at have tilendebragt et stort Arbeide, men jeg er halvveis bange, at det vil gaae mig, ligesom naar man har været oppe til Attestats: man

*) Af Thiele. Udg. af Trykkefriheds-Selsk., med Digt af Ørsted.

føler en vis Tomhed, et Savn, fordi Fliden er bleven til Vane og som saadan til anden Natur. Jeg kommer til at tænke paa Degnen her i vor Bye; han informerer Vinter og Sommer, selv Søndagen med, fra 6 om Morgenen til 10 om Aftenen, og føler sig saa tilfreds med dette Slid, at han aldrig er utilfreds, undtagen naar der er Ferie og han som Følge deraf løses af Tøiret. Saa galt vil det vel ikke gaae mig, fordi Homer er bleven færdig, men visselig vil jeg dybt savne dette Arbeide, som var mig usigelig kjært; og hvor skal jeg finde et nyt, til hvilket jeg saa ganske kan hengive mig med Liv og Sjæl? Et beslægtet Arbeide kunde jeg nok finde, men intet, som i Interesse blot nogenlunde kunde sammenlignes med Homer. Og hvad Haab vilde der være om Afsætning paa Oversættelse af en anden Klassiker, naar Homer gaaer saa jammerlig af, at Reitzel kun vil overtage Forlaget af Odysseen for Respectabilitetens Skyld? Med Valget er jeg ogsaa i stor Forlegenhed. Sophocles er jo oversat, skjøndt maadelig nok. Hvad Interesse kunde man vente for Æschylus? og i ethvert Tilfælde ere Chorsangene saa haarde Nødder at knække, hvad Metrum angaaer, at jeg maatte befrygte stærk Tandpine eller Tandbrud, hvis jeg gav mig i Lav dermed; thi at bære mig ad som Tydskerne, der gjengive de jevnlig høist tvivlsomme Fødder Stavelse for Stavelse efter en Prosodie, som strider aldeles mod de nyere Sprogs Natur, saaledes at der ikke er mindste rhythmisk Fald i Versene, det skal jeg nok vogte mig for. Endnu har jeg, som sagt, ingen Bestemmelse taget; men der er jo ingen periculum in mora, og det er vel bedst, at jeg puster for det Første, og qvæger mig ved et dolce far niente, det vil sige ved Morskabslæsning. Denne Vei har jeg allerede vandret i de 8 Dage, siden jeg blev færdig med Homer, og jeg har befundet mig meget vel ved at læse en Roman af Capt. Marryat, som hedder Japhet in search of a father. Den er livligere end de fleste Engelske Romaner, der i Almindelighed, trods al deres øvrige Fortræffelighed, ere lidt træge og langtrukne. —

Apropos — tænker den gamle Mester ikke paa et nyt Offer i Melpomenes Lund? Jeg længes saa meget efter ægte Mokka i denne Cichorie-Tid; og denne Længsel deles af Carsten Hauch, fra hvem jeg har mange Hilsener. Hans Arm er bedre, men endnu har han Smerter i den. Han er desværre ikke forsigtig; han er, som Ingemann siger, saa kjæk, som om han havde 3 Been, og har desværre kun 1. Med det Første kommer Ingemann til Kjøbenhavn, og med det samme kommer nok hans „Holger Danske“ fra Pressen.

Min Svigerinde, som modtager dette Brev, vil kunne stadfæste den Forsikkring, at vi Alle befinde os saare vel, baade Store og Smaa. Hun vil tillige mundtlig gjentage vore venligste Hilsener til Dem og alle Deres.

Deres hjerteligst hengivne
Chr. Wilster.

Fra Oehlenschläger til Tegnér.

Kiobenhavn 6 Juni 1837.

Min ædle Ven!

Vi høre saa sielden noget fra hinanden. Jeg er en slet Brevskriver, og jeg troer heller ikke, Din Hu staaer meget til denne Green af Litteraturen. Imidlertid hører jeg dog jevnligt fra Dig, idet jeg flittigt spørger alle Reisende og glæder mig, hver Gang jeg hører, at det gaaer Dig vel. Troe mig, kiæreste Tegnér, at jeg aldrig, saa længe mit Hierte slaaer, vil glemme den hæderfuldeste Dag i mit Liv i Lunde-Domkirke, som jeg skylder Dig!

Jeg sender disse Linier med Herr Marmier, en ung Franskmand fra Paris, som interesserer sig meget for vor nordiske Litteratur og vil give sine Landsmænd nogle Efterretninger om den, naar han reiser tilbage. Det er et meget elskværdigt Menneske, og jeg er vis paa, at Du gierne vil

vise ham al Venlighed; han ønsker naturligviis meget at giøre den store svenske Digters Bekiendtskab*).

Jeg er i denne Tid vendt tilbage til vort gamle Norden igien og har skrevet en „Olaf den Hellige“. Dette Sujet manglede endnu i min Tragoedierække. Det følger lige efter Hakon Jarl. Gid det maa være sin Forgænger værd! Saa snart det til Efteraaret bliver trykt, skal jeg sende Dig et Exemplar.

Lev vel, kiæreste Broder! Hils Din elskværdige Familie og glem aldrig Din

A. Oehlenschläger.

Fra **Beskow** til **Oehlenschläger**.

Stockholm 27 Juni 1837.

Älskade Broder!

Med ena foten i vagnen för att resa till landet, hinner jag blott med några rader hjertligen tacka Dig för Ditt sednaste vänskapliga bref och för den glada nyheten, att Du redan öfversatt min Torkel Knutson. Nu kan jag riktigt vara stollt! Jag trodde aldrig upplefva den dag, att se Ditt namn och mitt på samma titelblad, annorlunda än mitt såsom Öfversättarens, och nu har motsatsen inträffat! Detta är den största litterära heder, som vederfarits och troligen kommer att vederfaras mig. Om jag än derför har att tacka Din vänskap långt mer, än det svaga värdet af min bok, är jag icke derför mindre erkänsam.

„L'amitié d'un grand homme est un bienfait des Dieux“, säger jag, hvarje gång jag trycker Din, Berzelii eller Tegnérs hand. Och huru mycket lifligare skall jag icke nu känna det, då Du velat, att vedermälet af Din vänskap icke allenast skulle blifva synligt för Din egen Nation, men äfven öfvergå til efterverlden. Mit namn skall således ej slockna i Norden, då jag lägger mitt

*) Tegnér, Efterl. Skr. 1, S. 372.

hufvud till den sista hvilan. Ditt snille och Din vänskap hafva borgat derför. —

Jag hade ännu mycket att säga, men måste åstad, och nödgas derför uppskjuta fortsättningen af mitt bref till en annan gång.

Din trofaste
Bernh. v. Beskow.

Fra Wilster til Oehlenschläger.

Sorøe, Juleaften 1837.

Kjæreste Professor Oehlenschläger!

Nu har jeg glædet mig ved at see mine Glutters og et Par andre Børns Fryd over Julelysene, Presenterne og Slikkeriet; jeg forføier mig derfor ind paa min Stue, og for øm i Øinene af det usædvanlige Lysesskjær til at læse, tager jeg Pennen og begynder paa et Brev til den elskelige Mand, til hvem jeg i al Fald havde skrevet inden Aarets Udgang, for ret af Hjertet at ønske Ham og Hans Familie et glædeligt Nytaar. Ja! mange lykkelige Aar for Dem som Menneske og som Digter! Det er ikke blot et hjerteligt Ønske, det er tillige et egenkjærligt, som istemmes af alle Deres Muses Venner.

Hvad der tildeels bidrager til, at dette Brev kommer et Par Dage før Nytaar er, at jeg idag har skrevet til Selskabet til de skjønne Videnskabers Fremme og andraget for samme: at det er min Hensigt at lade Oversættelsen af Euripides og Æschylos være Hovedgjenstanden for min fremtidige litterære Virksomhed, saafremt Selskabet tilstrækkeligt vil paaskjønne den Flid og de Kræfter, som et saadant Arbeide udkræver. I modsat Fald fristes jeg til at lade dette Forsæt fare, og, saa nødig jeg vil, bide i det sure Æble, skrive Skolebøger eller oversætte Romaner o. s. v. Jeg behøver vist ikke at anbefale denne Sag til Dem, paa hvis Vennesind og Deeltagelse jeg saa trygt kan stole; men jeg ansaae det for min

Pligt at underrette Dem om, at jeg har ladet Brev afgaae til Selskabet. Fra Prof. Sibbern havde jeg for kort siden en meget venlig Skrivelse, hvori han opfordrer mig til at oversætte de to græske Tragikere, som vi endnu ikke have paa Dansk. Han er saa galant at sige, at der endelig maa sorges for, at vor Litteratur kan høste endnu mere Frugt af det Held, at have i mig en Digter og en græsk Philolog samlede i een Person; men naar han yttrer det Haab, at ogsaa andre lærde Selskaber, foruden det til de skjønne Videnskabers Fremme, kunde understøtte et saadant Foretagende, da er jeg bange, at han gjør Regning uden Vært; thi der gives ingen andre Selskaber, som indlade sig paa Sligt, naar jeg undtager, at Samfundet for den danske Litteraturs Fremme maaskee med Tiden vil subskribere paa 50 Exemplarer, hvilket kun kan være et Bidrag til at faae Bogen trykt, men forresten ikke vil komme mig tilgode. Det Fyenske Selskab vilde ikke engang subskribere paa 25 Exemplarer af Odysseen, skjøndt det havde taget 25 Iliader, da der paa en Generalforsamling er besluttet, kun at tage Notice af hvad der skrives i Fyen. — Var jeg forfængelig, saa vilde jeg sige: gid jeg var en Fyenboe! saa blev der nok gjort lidt Avisstads af min Homer. Men da jeg er en Kjøbenhavner og tilmed i de sidste 15 Aar en Soraner, saa anseer Kjøbenhavnsposten det ikke engang for en Nyhed, der er værd at komme til Publikums Kundskab, at den hele Homer nu er bleven oversat paa Dansk. Dog har en høiere Mand værdiget mit Arbeide Opmærksomhed; jeg veed nemlig, at Kongen har holdt store Lovtaler over Tilegnelsesdigtet foran Odysseen, hvilket har glædet mig i dobbelt Henseende.

Af de mange æsthetiske Sager, som ere udkomne i denne Tid, har jeg kun læst meget faa. „Lykkens Yndling" er ret livlig fortalt og nogle af Scenerne i de diplomatiske Selskaber — forresten Copier af Bulwers high life's Skildringer — ere godt udførte, og maae sikkert være mageløs interessante for Hofdamer og Andre, der ere vante til at kjede sig i

Soireerne; men de ere vel langtrukne, og de Elskende ere mig affecteerte. Forfatteren lader dem synke til Havsens Bund eller fare til Himmels i et saare pikant Øieblik.

Med mit Befindende gaaer det saa nogenlunde, men jeg kan desværre ikke blive min Hoste qvit, den har endog i den senere Tid været værre. Mig ængster den ikke; men min kjærlige Hustrue er et ængsteligt Væsen, og ved hendes Bekymring gjør Hosten mig ofte mismodig. Og hermed Levvel! Hjertelig Tak for de forløbne Aar, Held og Glæde i mange fremtidige!!

Deres inderlig hengivne

Chr. Wilster.

Fra **Oehlenschläger** til **Beskow**.

Kiøbenhavn 28 Dec. 1837.

Min inderlig elskede Beskow!

Med min kiære Marmier, som nu i Morgen reiser til Sverrig, for der, ligesom her, at studere den nordiske Litteratur, sender jeg Dig dette Brev. — Med ham sender jeg Dig allerede her et trykt Exemplar af Din herlige „Birger", som jeg med stor Fornøielse og aandelig Nydelse har oversat og tillige med al den Flid, som Kiærlighed til Dig og Dit Værk maatte byde, som og Nationalforfængelighed, at kunne vise det danske Sprog værdigt ved Siden af Dit skiønne Svensk. Jeg holder endnu mere af „Birger" end af „Thorkel", skiøndt Du veed, jeg ogsaa meget skatter denne.

Det glæder mig, kiæreste Beskow, i en af mine bedste, ædleste Venner tillige at besidde en ædel, sand Digterbroder. Vi høre begge — Gud skee Lov — til en ældre Skole end den moderne. Vi søge ikke at pirre blot ved Peber, Salt, Karri etc., men at give en god styrkende Kraftsuppe af saftigt Kiød, til aandelig Næring og ikke blot til Vellyst. Thi der gives ogsaa en aandelig Vellyst i Pirringen af det Græsselige, Lastefulde, Sønderrevne, i et vildt hiertelost Spil med

Ideerne, med Tanker, Følelser, Billeder*) — der kan være meget talentfuldt, hvori der kan være mange Funker af Genie, men det sande Genie mangler; hvor Sandhed og Godhed ikke findes i et Digterhierte, der findes heller ingen sand Skiønhed i hans Aand. Men det begriber vor giøglende, ukraftige, upoetiske Tidsalder ei. Lad os da glæde os ved de Udvalgtes Medfølelse og Bifald!

Naar jeg skriver et nyt Værk her hiemme, saa tales der næsten ikke offentlig derom, — jeg har heller ikke læst noget meer om „Torkel", end en meget smuk Anmeldelse i et af Bladene. Derimod har jeg talt med Flere, som meget roste det.

Jeg længes nu efter Din „Gustav". Send mig den, saasnart den er færdig! Men trykt. thi i Haandskrivt smager den mig ikke nær saa godt. Det Tydelige i Trykningen bidrager virkelig meget til Nydelsen.

— Siden jeg sender dette Brev med Marmier, saa vil jeg dog engang skrive Dig Aarsagen, hvorfor jeg ikke kommer til Sverrig. Dog — Du har vel alt anet det? Det bliver naturligviis mellem os*): Jeg tør ikke, og jeg kan ikke. Kongen har paa ingen Maade forbudet det — men — jeg troer ikke, han kan lide det. Om det er fordi han maaskee troer, at Poesien ikke kan giøre Fordring paa Sligt — jeg gaaer Glip af enhver Udmærkelse. 800 Landsmænd ere til tre forskiellige Fester blevne decorerede — jeg ikke. Mange af mine Jevnlige og Jevnaldrende ere blevne Etatsraader, Conferentsraader, Commandeurer, enkelte endogsaa Storkors — jeg er endnu blot Professor og simpel Ridder. Det ærgrer mig kun, naar jeg kommer i en Conflict, hvori Rangforskiællen viser sig. I min Hytte, i Naturen, i Theatret er det mig ligegyldigt. — —

---

*) Oehl. har her upaatvivlelig nærmest tænkt paa de franske Romantikere, navnlig V. Hugo, mod hvem han oftere udtalte sig.

**) Dette Ord kan neppe nu ansees for bindende, saa meget mere som det Følgende har været omtalt offentligt af O. selv (Erindr. 4, S. 154).

Farvel, min elskede Beskow! Gud velsigne Dig. Tak for de skionne Timer, jeg har tilbragt i Dit Selskab, mens jeg oversatte Dine Værker. Jeg længes meget efter den store, elskværdige Gustav Adolf. Det var altid en af mine kiæreste Helte.

Din tro Ven
A. Oehlenschläger.

Fra (Rector) B. Borgen til Oehlenschläger.

Randers den 23de Januar 1838.

Kjæreste Hr. Professor!

Jeg tager mig herved den Frihed at tilbagesende Dem Subskriptionsplanen paa Deres Lystspil og Syngespil; men de gamle Forhold have forandret sig med Stedet, og jeg, som forhen altid havde den Fornoielse at kunne tilstille Dem et lidet Antal af Subskribenter, har her, i disse prosaiske Enemærker, ikke været i Stand til at opdrive flere end Byens Skolemester, der vedbliver at følge sin kjære Digter med uforandret Troskab. Thi det staaer endnu klart for mig, hvorledes allerede Skoledrengen paa 13 Aar, ved at høre en af sine Lærere foreklæse et Stykke af Axel og Valborg, fik Lyst til at laane Bogen af ham, for ret at nyde den tilgavns, hvor ufuldkomment jeg end dengang formaaede det; og det hørte siden til en af mine kjæreste Vandringer, hver Gang jeg med Længsel og Begjærlighed ilede ud til Bredgaden, for at kjøbe det nye Stykke af Oehlenschläger, som stod averteret i Avisen. Jeg undseer mig ikke ved at anføre disse Træk af en ungdommelig Begeistring; thi jeg har ikke hørt til dem, der senere forlode Digteren; og om det endog lod sig tænke, — hvad der sandeligen er umuligt — at jeg ikke paaskjønnede de mange Beviser paa Tillid og Hengivenhed, hvormed De i en Række af Aar har hædret og glædet mig, saa maatte jeg dog vistnok slet have gjort mig Rede for mit Livs Vilkaar, naar jeg ikke med Taknemmelighed erkjendte, at Deres Arbeider have havt en uberegnelig Ind-

flydelse paa min Dannelse. Denne Erkjendelse er hos mig saa naturlig og saa levende, at den aldrig kunde gaae over til Ligegyldighed, men tværtimod vinder fornyet Styrke med Aarene; og jeg vidste i Sandhed ikke, hvorledes jeg mere tilfredsstillende skulde udtrykke mit Hjertes Følelse i denne Henseende, end ved at tilegne mig Wilsters skjønne Ord i hans Dedication af Odysseen:

„Det, som jeg elskede først, det elsker jeg renest og varmest,
Og, hvad jeg nemmed som Barn, jeg aldrig forglemte som Ældre,
Thi jeg er ikke paa Moden, ei skifter jeg Sind efter Veiret;
Skjalden, der først henrev og begeistred mit barnlige Hjerte,
Han var en Fader, som fostred min Aand, ham elsker jeg sønlig,
Ham jeg skylder saa meget, ham takke jeg vil efter Evne."

Det er, Gud være lovet! ikke faa Navne, som jeg med Tak og Velsignelse kan henskrive i mine Erindringers Bog; men naar jeg øverst blandt disse henstiller Navnene Nielsen*), Oehlenschläger og Mynster, da er det, fordi der til disse knytter sig Erindringen om dem, der have bragt mig Livets ædleste og varigste Frugter.

Saaledes, kjære og dyrebare Hr. Professor! har jeg dog engang faaet Leilighed til at udtale mit Sindelag mod Dem. Jeg veed meget vel, at den Krands, som Samtiden har vundet Dem, ikke trænger til at forøges med et Blad fra en tør Ludimagister, der har opslaaet sin Bolig ikke ret langt fra Lyngheden; men for mig var det en Trang at nedskrive disse Linier, til hvilke der saaledes endnu slutter sig det Ønske, at jeg fremdeles maa forblive i Besiddelse af Deres Velvillie. Jeg befinder mig lykkelig og veltilfreds i min nærværende Stilling, skjøndt jeg ikke nægter, at mange Længsler stundom drage min Tanke over til den gamle Hovedstad, hvor jeg havde tilbragt 28 Aar af mit Liv. Men disse Fore-

*) Den gamle Borgerdydskoles Rector,

stillinger maae vige for Betragtningen af, at der her er aabnet mig en smuk og kjær Virkekreds, i hvilken jeg haaber, at Gud vil velsigne mit Arbeide.

Mine hjerteligste Hilsener ville De aflægge til Deres ædle Frue og øvrige Familie fra Deres med kjærlig Hoiagtelse hengivne B. Borgen.

Fra Kong Carl Johan til Oehlenschläger.

Stockholm 29 Aout 1838.

Monsieur le Professeur Oehlenschläger! Monsieur de Beskow m'a remis Votre dernière tragédie, accompagnée de la lettre que Vous m'avez adressée. En prenant pour sujet une des plus belles époques de l'histoire Norvégienne, l'introduction de la foi chrétienne par St. Olof, Vouz avez rendu hommage au zêle religieux de ce héros chrétien. Vous avez acquis de nouveaux droits à ma reconnaissance et à celle de la nation Norvégienne, en m'offrant cette nouvelle production de Votre génie, et je saisis avec plaisir cette occasion de Vous l'exprimer. En Vous invitant à continuer d'enrichir la littérature Scandinave par Vos utiles travaux, je Vous renouvelle l'assurance des sentimens avec lesquels je suis

Votre bien affectionné
Charles Jean.

Fra Oehlenschläger til Beskow.

Kiøbenhavn den 25 Sept. 1838.

Min elskede Beskow!

Jeg behøver vist ikke at beskrive Dig, hvor dybt jeg følte mig smigret og hædret ved Hans Majestæts naadigste Skrivelse. Det passer sig jo ikke, at jeg svarer derpaa; men jeg beder Dig ved Leilighed at formelde min allerunderdanigste Taksigelse.

Hvad Du fortæller om Dit Huus, giør mig ondt for Ruderne; men det blev, som Du siger, jo ikke mange, der gik i Løbet. Forresten kan Du sige som Fichte, da Studenterne engang slog nogle af hans Ruder ind, fordi han havde ivret mod deres Ordner: „Meine Herrn! Sie haben gestern meine Fenster eingeschlagen; aber ein Steinwurf ist ein sehr schlechtes Argument.“ Hvorpaa han ganske rolig gik over til Dagens Orden igien.

Her have vi i disse Dage havt megen Jubel og Glæde i Anledning af Thorvaldsens Hiemkomst. Man viser ham overordentlig Ære, men den store Kunstner fortiener det; og hans yndige Beskedenhed indtager alle Hierter for ham. Nu er det vel let at være ydmyg og venlig, naar Alverden kommer os imøde og strøer Palmer for os paa alle Veie; men Thorvaldsen er virkelig et herligt, elskeligt Menneske, og jeg under ham af inderligste Hierte alle hans Laurbær. Jeg er selv med at flette dem; thi jeg har ikke forfattet mindre end 3 Digte, og det ene meget stort, til Ære for ham. En Vise i Stænderforsamlingen i Roeskilde, en Sang for Studenterforeningen og endelig et Digt, som jeg selv skal recitere ved et Æresgilde paa Skydebanen.

Du ønsker at vide, hvad jeg sidst har skrevet. Det er en Tragoedie: „Knud den Store“, Danmarks mægtigste Konge. Ideen i dette Stykke er: Overgangen fra List og kold Politik til Poesie og Religion i et stort Hierte og en kraftig Kongeaand.

Faae vi ikke snart Din „Gustav Adolf“? Aldrig er Noget bedre, naar man er utilfreds med Øieblikket, end at søge sig et hyggeligt Vederqvægelsessted i den evigblomstrende Kunstlund.

Lev vel, kiæreste Ven! — — og glem ikke

Din trofaste Ven

A. Oehlenschläger.

Kiøbenhavn d. 17 Novbr. 1838.

Min elskede Beskow!

Jeg har med Glæde læst Din Gustav Adolph. Det har dybt rørt mig at see den store Konge med det rene Hierte skildres af en ædel Svensk, der deler Hierte med ham, og som digterisk har skildret ham i sit store Forhold til Lumpenhed og Synd, hvilke i Tilly finde en værdig Repræsentant, en ægte Modsætning til Gustav — som en hæslig Roverkule, der vender sit Svælg mod Morgenrøden.

Hvad nu Dit Ønske angaaer om en tydsk Oversættelse, saa har jeg megen Lyst til dette Arbeide — og hør nu Din oprigtige Vens Vilkaar, som han uden Betænkning meddeler Dig.

Jeg er ikke riig, jeg har tre Børn at sørge for; jeg er altsaa nødt til paa alle Kanter at erhverve, hvad endnu behøves. Hvis det ikke var, saa skulde jeg aldrig spørge om Penge for mine digteriske Arbeider. Held Den, der ikke behøver at bryde sig derom!

Men da jeg nu maa bryde mig derom, saa er det nødvendigt, at jeg seer Lonnen for min Tid og Flid *sikkret*, *mens* jeg arbeider. Jeg har ikke Raad til at lade det komme an derpaa, om jeg siden maaskee høster Frugt deraf.

Jeg vil altsaa gierne oversætte Torkel Knutson, Birger og Gustav Adolph paa Tydsk, naar jeg forud er vis paa et skikkeligt Honorar. Men at faae dette afgiort med en tydsk Forlægger, vilde være misligt, da de fleste vist først vil have Manuscriptet at see, førend de indlade sig i Bestemmelser, og det vilde vare mig for længe. — — — —

Tilgiv nu, kiæreste Beskow! at jeg giør Dig disse Forslag. Om Du ikke kan antage dem, ere de dog billige. For en riig Mand er Summen ikke stor; — dog, jeg veed ikke, hvor riig Du er, og dersom Du ikke kan indlade Dig herpaa, saa siig det reent ud! Jeg undskylder Dig aldeles, thi jeg kiender Dit Hierte og Din ædle Tænkemaade; og Du vil

da ligeledes undskylde mig, naar jeg, nødtvungen af Omstændighederne, søger andet Erhverv i den Tid, hvis Udgivter jeg skal dække.

Kiøbenhavn 3 Januar 1839.

Min elskede Beskow!

Jeg iler blot at sige Dig, at jeg ikke skriver meer end det Nødvendigste her, fordi jeg kommer ganske træt fra Din Tragoedie. Tilgiv, at jeg alt før jeg fik Dit Brev, i Haab om et godt Svar, har begyndt paa Torkel Knutson. Jeg oversætter Stykkerne helst i Orden, efter Tiden, og de maae i Tydskland komme ud alle 3 paa eengang. Det er kun med en Samling Værker, at man nutildags kan skaffe sig Opmærksomhed i Tydskland. Lod jeg et af mine Stykker særskilt trykke, saa fik jeg ingen Forlægger. Jeg ønsker ogsaa at ledsage denne Samling af Dine 3 Tragoedier med en Fortale.

Saasnart jeg nu er færdig med et Stykke, sender jeg Dig det og trækker en Vexel paa Dig. Meer end et Fierdingaar vil det Hele neppe vare; thi jeg beskiæftiger mig nu udelukkende med dette Arbeid, til det er fuldendt, og den lange Vane og Øvelse har lært mig at forbinde Flid, Nøiagtighed og Omhu med Hurtighed.

Levvel! Glædeligt Nytaar!

Kiøbenhavn 31 Januar 1839.

Min elskede Ven!

— Jeg skriver Dig blot disse Linier til for at lade Dig vide, at jeg alt for noget siden er færdig med Din Torkel Knutson, og sidder allerede et godt Stykke inde i „Birger og hans Æt". Ifølge Din venlige Tilladelse har jeg idag trukket en Vexel paa Dig.

Et lille Anfald af min Podagra, der ikke videre smerter mig, men kun tvinger mig til at sidde inde i denne Tid fra Morgen til Aften, befordrer min Flid. Det kiære Arbeide

at oversætte Dine skiønne Stykker morer mig og bringer mig til at glemme mit Fængsel. Farvel, kiæreste Beskow! Om en 3 Ugers Tid vil jeg ogsaa have fuldendt Birger, og skal da have fat paa Gustav Adolf. Mit Mannscript er tydeligt skrevet og giennemseet og pudset med al mulig Flid. Mange Hilsener til Din Hustru.

Kiøbenhavn d. 21 Marts 1839.

Kiæreste Broder!

Tilgiv, at jeg i nogle Dage har opsat at besvare Dit Brev; men det traf mig i en Hvirvel af Forretninger — Forelæsninger — Arbeide med min „Aladdin“ for at bringe den paa Skuepladsen (hvilket ikke var min, men Skuespillernes egen Idee) og — fornemmelig Oversættelsen af Din egen herlige Gustav Adolf.

Men skiøndt jeg endnu ikke er færdig med Gustav (jeg har skrevet 8 Ark), saa maatte jeg dog nu svare Dig og giøre mig lidt bekiendt med det Værk, som Du ønsker, paa høie Vedkommendes Vegne, at vide min Mening om.

Lidt haardt er det for ham, som har bragt mig samme Værk, med nogle smigrende Linier foran i Bogen, at jeg skal være den, som skiller ham ved sin Roes. Men Sandhed og Ærlighed gaaer for alt.

Denne Hr. —*) gielder ikke for noget her; det er et ungt Menneske, der, som saa Mange, har Lyst til at digte uden at have Kald og Evne dertil. Et vist Talent til at udtrykke sig ret net have de jo alle nu.

Han vilde have mig til at skrive sig en Anbefaling til Dig, da han sendte Bogen til Sverrig. Jeg afslog ham det paa en høflig Maade. Jeg kiendte ikke Værket; men jeg kiendte Kilden, hvoraf det castaliske Vand skulde flyde.

Jeg havde lang Tid ikke Stunder at læse noget i Bogen, og havde formodentlig aldrig giort det, hvis Du ikke havde

*) Er i Brevet kun betegnet med et Bogstav.

opfordret mig dertil. — Jeg maatte lee ved at finde Odin, Thor og Freia modernt klædte, som de skulde paa Bal i en af vore Klubber.

Selv med alle disse Feilgreb, at travestere Oldtidens Helte til Nutidens prosaiske Hverdagsmennesker, kunde der være Spor af Genie. Men der er ikke en Gnist, saavidt jeg har seet. Det er kun enkelte Træk af de gamle Fabler (tildeels af mine „Nordens Guder"), der ere udviskede i modern Prosa.

Sproget er ret smukt, som dansk Prosa i vor Tid — og ved et flygtigt Blik kan det vel oieblikkeligt bedrage en Fremmed. Du har nok heller ikke læst meget deraf?

See det var nu, hvad jeg — efter Din Opfordring, da min høie, elskede Velynder ønskede at høre min Mening — er nødt til at sige. Jeg ønsker ellers Hr. — og alle Mennesker alt Godt.

Lev vel, kiæreste Beskow! Bring Din høie Patron min med Ærefrygt forbundne hierteligste Hilsen! og vær selv hilset

af Din Ven og Broder

A. Oehlenschläger.

Om otte Dage er jeg færdig med Gustav.

Fra Wilster til Oehlenschläger.

Sorøe d. 24de Marts 1839.

Lad mig benytte det Glimt af Naadesolen, som endelig har tilsmilet min dyrebare Oehlenschläger*), som en Anledning til at bryde min lange Taushed! og lad mig af mit ganske Hjerte lykønske Dem til Opnaaelsen af et Gode, som fornemmelig derved er et Gode, at dets langsommelige Udeblivelse maatte vække bittre Følelser i Deres Sjel, og opfylde Deres Venner med en billig Indignation!

*) Smlgn. S. 406.

— Hvad der i de senere Tider er opvartet med paa det danske Parnas, har jo ikke været andet end Slampamper; og, for at „følge Tiden“, som det hedder, er man saa taabelig at spilde den kostbare Tid med at læse saadant Gods, og saa har man bagefter den Ærgrelse i Aviserne at læse Lovtaler over saadant Hverdagskram. Det er baade Tilfældet med Fru Gyllenborgs (jeg vædder 10 mod 1, at hun er Forfatteren) Julekagehistorie, „Marie“ kaldet, hvoraf man forresten seer et Beviis paa Naturvidenskabernes Fremgang, thi Hunden er den bedst tegnede Charakteer i hele Bogen, og med Carl Bernhards „Familie paa Landet“, hvori det er det Mærkeligste, at Brudgom og Brud ikke tale et eneste Ord med hinanden. Ved disse Hverdagshistorier kommer man hvert Øieblik til at tænke paa Schillers: „das haben wir ja weit besser zu Hause“, og de fleste af dem ere saa trivielle, at man maa sige om dem, hvad Voltaire sagde om Richardsons Personer: quand même tous ces gens-là seraient mes parens et mes amis, je ne me pourrais interesser à eux. Massen er sunken saaledes ned i Spidsborgerlighedens lave Dunstkreds, at den sætter større Priis paa tamme Husdyr og Fjærkreaturer — og under denne Kategorie kommer jo hele Hverdagspoesien, naar vi ifølge Tidsalderens Tankeretning ville overføre naturhistoriske Begreber i Æsthetiken — end paa hoitflyvende Ørne og blankoiede Falke.

Fra Selskabet til de skjønne Videnskabers Fremme har jeg faaet et høiere Honorar for min Euripides, end jeg ventede. — Det glæder mig meget, at min Euripides har vundet Deres Bifald; han er virkelig en langt større Digter end han sædvanlig antages for; men han har havt Uheld hos Kritikerne. Aristophanes, som i høi Grad var conservativ, kunde ikke lide, at han behandlede Choret som en Biting; Aristoteles fandt, at han idealiserede for meget, og to saadanne Autoriteter vare nok for Aug. W. Schlegel til at nedsætte ham, og derved ere da hans Actier faldne saaledes, at ikke engang vore saakaldte Storphilologer læse ham. Han

har visselig adskillige Feil, men ogsaa mange Fortræffeligheder: mig minder han saare ofte om Schiller. — Blot jeg nu kan faae min Oversættelse trykt, men Udsigterne ere brogede; der er altid Noget i Veien, naar fattig Mand skal til Himmels.

Jeg onsker Dem megen Satisfaction af Opførelsen af Deres Aladdin; det Indfald maa jeg rose vore Skuespillere for.

Min Helbred er nu igjen skikkelig god: Hosten har jeg næsten aldeles faaet jaget bort ved Brugen af Sildemelk; det er et Huusraad af forste Skuffe.

Venligst Hilsen til Dem og alle Deres fra min Kone og

Deres hjerteligst hengivne

Chr. Wilster*).

Fra **Oehlenschläger** til **Beskow.**

Kiobenhavn 21 Mai 1839.

Min elskede Broder!

Balletmester Bournonville, som reiser til Stockholm i disse Dage, har bedet mig om et Brev med til Dig, og jeg gior det med største Fornoielse, — ja Taknemmeligheden driver mig endog dertil; thi han har til Opførelsen af mine Stykker viist mig sande Tienester. Til Olaf den Hellige har han componeret et uforligneligt Slag ved Stiklestad. Aladdin skylder ham, at den har bragt sit østerlandske Trylleri over paa Brædderne. Bournonville er en udmærket Kunstner, en stor Dandser. Fra lille af har jeg kiendt ham; han er opdraget med mine Stykker, han har som Dreng spillet Børnene i dem alle — Erling i Hakon Jarl, Giovanni i Correggio, den lille Hyrdedreng etc. etc. Viis ham altsaa al den Godhed og Agtelse, Du kan! Jeg takker Dig derfor, som om det var beviist mig selv.

Til Max i Breslau har jeg nu skrevet om Dine Tragoedier og venter Svar. Jeg har glædet mig ved at oversætte

*) † 11 Jan. 1840.

Din Gustav. Hans godmodige, kraftige, ærlige, sunde Natur har tit rørt mig til mandige Taarer. Der er mange Mænd og mange Qvinder, der ikke forstaae sig paa slige Taarer.

Min Aladdin giør Furore; den har taget Broderparten fra Knud, som dog ogsaa yndes og paaskiønnes af alle Poetisk besiælede. Men vor Tid er for slap til at kunne ret nyde det blot Alvorlige, det Høie; Nationalitet veed man ikke mere, hvad er, og fædrelandsk Historie bryder man sig ikke mere om.

Atterbom har indbudet mig til Universitetsfesten i Upsala; men jeg har undskyldt mig. Jeg har for anden Gang i 27 Aar leiet Sommerværelser i Aar, og dem kan jeg ikke strax reise fra.

Apropos! jeg maa dog fortælle Dig (før Du hører det af Andre), at jeg er bleven Etatsraad.

Kiøbenhavn d. 21 August 1839.

— Dine Værker skal jeg ganske vist sørge for paa bedste Maade. Siden Max ikke fik dem, lader jeg dem paany giennemsee af en fortræffelig tydsk Grammatiker, for at bortfierne de sidste smaa Avner i Sproget, der muligt kunde være. Saasnart det er giort, skal jeg vende mig til Hamburgerne, som ere os nærmest, og Dine Tragoedier skulle nok være under Pressen inden Aarets Udgang.

Jeg har omarbeidet min „Fiskeren og hans Datter“ for Theatret, i Sommer. Siden Aladdin giorde saa megen Lykke, haaber jeg, at Fiskeren ogsaa skal behage. Folk her have tabt Sandsen for det Nationale og Historiske. Phantasien kræver endnu sin Ret for det Eventyrlige; og for hvad der interesserer alle Mennesker have Kiøbenhavnerne ogsaa endnu nogen Interesse.

Naar den „fine Portion“ er overdannet („überbildet“), maa man til sin Trøst endnu søge Sands for Poesie hos Almuen. Men Folket maa have Folkepoesie. Jeg har, efter

en Opfordring af „Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug", paataget mig at meddele Folket: „Nordiske Oldsagn", og har i den første Deel fortalt dem det Poetiske og Characteristiske af, hvad der staaer i Saxos ni første Bøger samt i Hrolf Krakes og Regnar Lodbroks Saga. Jeg har slet intet sat til, men kun søgt at forædle Værket ved at tage fra, ved at sammentrænge, ved at bruge de gode gamle Ord og Talemaader i det Gamle (i Saxo efter Vedels Oversættelse fra Frederik den 2dens Tid) og ved at overspringe det Uskiønne, Slette og Forvirrende. Naar Bogen er færdig, sender jeg Prindsen og Dig et Exemplar.

Fra Oehlenschläger til hans Hustru.

Nysøe d. 23 Sept. 1839.

Kiære Christiane!

Jeg kom igaar Morges til Nysøe efter at have tilbragt nogle Nattetimer i Rønnede i en ussel Seng. For ikke at blive qvalt af Dyner, laae jeg paa en Halmmadrats, hvor jeg blev radbrækket levende. Men Livet blev, som sagt, dog i mig, og saaledes kom jeg til Baronesse Stampe og Thorvaldsen, der toge meget kiærligt imod mig, men ikke havde ventet mig; thi Prof. Schouw havde misforstaaet dem, og de havde isinde at hente mig selv fra Byen om otte Dage, naar Thorvaldsen var færdig med, hvad han har under Hænder. Nu bliver jeg herude, til jeg skal ind og rette Stiil*) og til I ere indflyttede; men Busten bliver ikke giort endnu. Derimod har Thorvaldsen ganske vist lovet at giøre den, saasnart han kommer ind til Byen. Baronesse Stampe vil, det skal skee her; men da jeg dog ikke har Lyst til at giøre denne Reise 3 Gange i eet Aar, saa bliver det nok ved min og Thorvaldsens hemmelige Bestemmelse. I det Lysthuus, hvor Thorvaldsen nu arbeider, skal hans Statue staae (i Gibs)

*) De danske Stile ved Examen artium.

midt paa Gulvet; Holberg paa den ene — jeg paa den anden Side, og Thorvaldsens nye Frise rundt om Loftet. Det er ogsaa hans Bestemmelse, og det er en altfor stor Ære for mig. — Thorvaldsen giver her igien de herligste Prøver af sit eminente, rige, frugtbare Genie. Hans ypperlige Statue er næsten færdig. En stor Frise har han giort: Jesus, som ledes fra Pilatus til Golgatha, og en deilig Basrelief af Perseus og Andromeda. Det er en uhyre Karl! Jeg maa ogsaa giøre noget Stort og Skiønt, naar jeg kommer hiem; jeg er 10 Aar yngre, Gud skee Lov ogsaa endnu ved mine fulde Kræfter, og maa ikke spille Invalid, medens han virker. Det forstaaer sig, han har langt større Løn i hver Henseende; men det er det samme: „Ich singe wie der Vogel singt — Das Lied, das aus der Kehle dringt, Ist Lohn, der reichlich lohnet“ *).

Jeg har skrevet til Hauch og takket ham for den skiønne Roman **). Han kommer her paa Fredag. Jette Wulff er her endnu. Det er idag hendes Fødselsdag. I Aftes fik jeg hele Huset til at skoggerlee ved at forelæse dem Holbergs „Usynlige“.

— Lever vel, allesammen!

Eders trofaste
A. Oehlenschläger.

Fra Oehlenschläger til Beskow.

Kiøbenhavn d. 26 Decbr. 1839.

Min ædle Ven!

Undskyld, at jeg i disse vigtige, mærkværdige Begivenheder i mit Fædreland har opsat at svare. — —

Det trykker mig som en Steen paa Brystet, at jeg endnu ingen Forlægger har til Dine Tragedier. Aldeles kan jeg

---

*) Smlgn. Göthes Romance: „Der Sänger“.
**) „En polsk Familie“.

ikke undskylde mig, da jeg i den senere Tid har — jeg tilstaaer det — standset lidt med Sagen. — Jeg vil nu see at finde en ordentlig Commissionair i Hamburg eller Berlin, jeg kan sende Manuscriptet til, og som kan byde det til Boghandlerne.

— I vor ædle Kong Christian den Ottende har Poesie og Kunst i det Hele taget og jeg personlig fundet en naadig Beskytter. Du vil af de offentlige Tidender see tvende Digte, jeg ved denne Leilighed har overrakt Kongen og Dronningen. Hans Maj. har ogsaa hædret mig med at lade mig digte Sorge-Cantaten til den afdøde Konges Bisættelse i Roeskilde Domkirke*).

Kiøbenhavn d. 7 Juni 1840.

— Hvad Dine Tragoedier angaaer, saa maa jeg sige Dig, at de nu ere paa Vei med Boghandler Reitzel fra Kiøbenhavn til Leipzigermesse, hvor alle Tydsklands Boghandlere af nogen Betydenhed samles. Jeg har oppebiet denne Leilighed; thi „paa Maa og Faae" vilde jeg ikke sende Manuscriptet ud i den vide Verden, da det muligt kunde forkomme, og „Katten i Sækken" mærkede jeg nok Ingen havde Lyst til at indlade sig med. Men i Reitzel have vi fundet en fortræffelig Commissionair; det er en elskværdig, driftig Mand, som holder af mig, og giør alt hvad han kan for at tiene mig**).

Det er snart atter 10 Aar siden, jeg var i Tydskland; jeg er bleven gammel og gaaet af Moden der. Dine Værker have heller ikke det moderne Snit. Hvis Du skrev Hverdagshistorier som Din Landsmandinde (jeg husker ikke hvad hun

---

*) „Erindr." 4, S. 157: „Min Kantate var jeg ikke selv ret fornøiet med. I Programmet havde jeg med Varme omtalt hele Frederik den Siettes roesværdige Liv i naive Knyttelvers; men jeg kunde ikke komme i en høiere Begeistring i Anledning af hans Død. — Siden skrev Heiberg en Kantate for Universitetet, som var bedre end min."

**) Han fandt Forlæggere i Weber og Lorch i Leipzig, hvor Bogen ikke længe efter udkom.

hedder og har ikke læst noget af hende), saa vilde Du vist ogsaa ligge paa mange Nat-, Thee- og Kaffeborde.

Det er en upoetisk Tid vi leve i, kiæreste Beskow! Politiske Spektakler, Hegelsk Philosophie, fransk-dramatisk Bizarrerie — det unge Tydskland, det unge Danmark, det unge Norge, det unge Sverrig sympathiserer ikke med os; vi heller ikke med dem, Gud være lovet. Men saaledes vorde vi ikke litteraire Landsmænd med Oieblikkets Sonner, og de kiobe ikke vore Bøger. Imidlertid ville Dine Tragoedier nok hamle op med Nutiden — ligesom meget af Mit, — og naar disse Faxer ere glemte, vil Du læses saavel i Dit Fædreland, som ogsaa i Danmark og Tydskland i de Oehlenschlägerske Oversættelser.

Lev vel, kiæreste Beskow! Jeg har havt travlt med Cantater i denne Tid, og har i disse Dage digtet een til Bogtrykkerkunstens Jubelfest. En større, vigtigere har jeg alt digtet til min elskede Konges Kroningsfest.

— Til Sølvbrylluppet prøvede vi paa at give en Omarbeidelse af „Fiskeren og hans Datter" paa Theatret; men det lykkedes ikke denne Gang ret at gribe de phantastiske Skikkelser og at mane dem paa de materielle Bræder. Endnu engang farvel! Johannes takker kiærligst for det hædrende Brev og svarer snart.

Din

A. Oehlenschläger.

Fra Tegnér til Oehlenschläger.

Stockholm 9 Juni 1840.

Bäste Oehlenschläger!

Jag är glad att förmodligen vara den förste, som underrättar dig, att Kungen, nemligen den Svenska, utnämnt dig till Commandör af Nordstjerne Orden. Jag fick underrättelsen i går af Exc. Brahe och meddelade den äfven åt Gref Moltke, som jag händelsevis träffade hos Kungen. Saken är visserligen en obetydlighet; men

emedlertid fägnar det mig och dina talrika vänner och beundrare i Sverige, att äfven vår Regering vet värdera ditt stora värde. Det är också en loflig fåfänga, om Franzén, Beskow och jag yfvas öfver att bära samma dekoration som Oehlenschläger. Ty vi äro väl små emot dig, men icke derföre afundsjuke.

Att vår Riksdag är förlorad, kännar du af Tidningerna, i fall du läser dem. I Sverge herrskar för närvarande pöbeln, anförd af den så kallade liberala pressen. Sådant förestår äfven Er, i fall Konstitutionsfebern griper Er för häftigt. Tro mig, denna svindel är Tidehvarfvets olycka. „Principiis obsta". Af all Despotism är pöbeldespotismen den sämsta. Men de ha armstyrkan på sin sida, och vi andra stackara endast förnuftet och erfarenheten för oss, begge två ej sällan graverande nog.

Jag reser om 14 dagar, eller rättare den 17 ell. 20 Juni hem till Wexiö, på permission, men måste vara tillbaka inom slutet af Juli. När Riksdagen slutar, vet ingen; förmodligen sker det ej i år. Ach, om endast vår gamla Kung vore 30 ell. 40 år yngre! Då skulle det hastigt vara slut med Rabulismen och allt dess ofog. Men han är för from och god. Derföre föll också Balder för Höder.

En bagatell, som jag nyligen utgifvit, medföljer. Beskow ber helsa dig. Helsa äfven från mig Münters döttrar, Mynster, Bech och Kjerulf, när de träffas.

Vänskapsfullt

Es. Tegnér.

Fra Oehlenschläger til Tegnér.

Kiøbenhavn d. 11 Juli 1840.

Min ædle Ven!

Man siger: „I Nød skal man kiende Venner", men man kunde vel ofte bedre sige: „I Lykke". Thi Nøden mildner

de fleste Hierter for den Ulykkelige, og stemmer dem for ham; men Lykken misundes os af mange, ellers Venskabeligsindede.

Tre Gange har Du nu grebet Leiligheden med den ædle Kraft, der er i Dit sieldne Digterhierte, for at vise mig Dit Venskab: Da Du laurbærkrandsede mig for Herrens Alter i Lund, da Du med varm Glæde berettede mig, at jeg var bleven Ridder af Nordstiernen, og nu — Commandeur!

Mange Sorger har jeg i denne Mellemtid havt, i Særdeleshed over min salig Lottes Tab. Gud tog hende, og dette Saar er lægt. Min Maria er lykkelig med en god Mand, som har, hvad han behøver for at leve vel og uafhængigt. Mine to Sønner love godt. Min Sundhed er god, og det glæder mig inderligt at høre, at Du ogsaa befinder Dig frisk og vel. Vi havde kun Alle ønsket at høre Dig noget oftere slaae Din herlige Harpe. Jeg har maaskee slaaet min vel tidt, — jeg vil nu ogsaa snart sætte mig hen paa Tilhører- og Tilskuerbænken; dog har jeg ikke forsvoret undertiden endnu at prøve den Kraft, som jeg føler ikke har forladt mig. Sophokles skrev sin Ødipos af Kolonos i sit 70 Aar, Thorvaldsen arbeider rask i sit 70 Aar, og jeg er endnu 10 Aar yngre.

Hvis de Unge frembragte noget ret Herligt, saa kunde man med Fornøielse ogsaa sætte sig hen at see og høre; men de ere saa kloge og gamle alt i deres Ungdom, at denne skammer sig ved at blomstre. Dog er der enkelte smukke Undtagelser.

Da Hr. Adjunct Magnus Rappe reiser lige til Wexiø, har han den Godhed at tage et Par Bøger med til Dig af mine senest udkomne Sager. Skulde Du ogsaa kiende noget deraf, vil det dog fornøie Dit Vennehierte at modtage dem af min Haand. Med Glæde har jeg læst, hvad Du Tid til anden har sendt mig fra Dig.

Lev vel, min ædle Broder! og elsk altid Din trofaste Ven

A. Oehlenschläger.

Fra Steffens til Oehlenschläger.

Berlin d. 22 Sept. 1840.

Kiære Oehlenschläger!

De faa Dage, jeg oplevede med Dig og Din Familie, ere mig uforglemmelige*). At see Dig i Dit Huus, at optages giæstfrit i dette, at lære at kiende Dine voxne Sønner og Datter, at see Dine graae Haar, at see Din gode Christiane, som levende erindrede mig om hendes afdøde Broder, som travl Huusmoder, var mig saare besynderligt. Som en skiøn, levende, herlig Drøm svævede hiine lykkelige Dage for mig, da vi begge unge, med ungdommelig Fyrighed foreenedes. Og denne Foreening var ikke uden Betydning. Man maae endnu, i vore gamle Dage, da Ukrudtet er voxet op med den gode Sæd og næsten har fortrængt den, da Uvillie og vildt Sindelaug, da Storme og vildt bevægede Skyer have skiult den skiønne Dag, som Morgenrøden bebudede, tilstaae os, at vi vakte den danske Literatur af mangeaarig Slummer, at vi giød nyt Liv i den næsten hensovne Aand.

Men naar jeg, fraværende, erindrede mig denne Tid, da saae jeg Dig, som i alle Drømme, ung, fyrig, enthusiastisk. Nu mødtes vi med graae Haar, begge gamle. Og dog fandt jeg, at Du, kiære Ven, endnu var den Gamle i en ganske modsat Betydning — og paa Reisen giennem Danmark, paa hvilken Dine Dramer var min kiæreste Underholdning, gienkiendte jeg den Gamle, endnu Unge, hvis levende, frugtbare Phantasie gienkaldte mig mit Livs skiønneste Tid. Drømmen var forsvunden; men en skiønnere Virkelighed var traadt i dens Sted, og de graahaarede Venner — jeg vover at sige det ogsaa om mig — fornyede det gamle, det evigunge Forbund.

Jeg er nu over en Uge her, men ikke i Roelighed endnu.

---

*) St. havde jo i hiin Sommer besøgt Danmark, i Anledning af Naturforskermødet og Christian 8's Kroning.

Jeg kiender endnu ikke min tilkommende Stilling, som dog neppe væsentlig vil forandres. Kongens høytidelige Indtog fandt Sted i Gaar; naar og under hvilke Forhold jeg kan nærme mig ham, veed jeg ikke.

Min Kone glæder sig inderlig over at have seet Dig og Christiane, og min Datter over at have lært hende at kiende. Begge bede om at hilse hierteligt og takke for den skiønne, hiertelige Modtagelse, de fandt i Dit Huus. De beklage, at den Tummel, i hvilken vi levede, ikke undte dem nøyere at lære Din elskværdige Maria at kiende, og de beder at hilse hende og hendes Mand ret hierteligt fra mig og dem. Begge Dine Sønner, Johannes og William, hilses venligst.

Jeg lever bestandig i det Haab at see Dig og, om ikke alle, dog nogle af Din Familie — alle, vilde jeg med Glæde sige, dersom jeg kunde tænke mig, at Christiane kunde fatte Mod til en saadan Reise. Den er dog saa let.

Men fornemmelig haaber jeg, at vi nu blive i Forbindelse. Vel ere vi begge slette Brevskrivere — hvilket ogsaa disse flygtige Linier bevise; men i Berlin er jeg dog ikke ude af Verden, som forhen i Breslau.

Din troefaste
Steffens.

Fra Prof. N. V. Dorph til Oehlenschläger.

Kiøbenhavn 27 Febr. 1841.

Høistærede, kjære Herr Etatsraad Oehlenschläger!

Jeg kan ikke andet, end endnu engang ret takke Dem for Deres „Ørvarodd“. Jeg troer ikke, at jeg nu letteligen lader mig bedaare eller blænde af en eller anden fremstikkende Glimmersteen, eller et eller andet originalt ladende Phantasiesving; der skal nu mere til for at tilfredsstille mig, især da vi saa længe har maattet tære paa vindige Purpurlapper og matte Gjenklang af oehlenschlägerske Toner. Deres Digt i sin Heelhed ikke alene glæder og underholder,

medens det læses eller høres; men det har et ægte Digts Kriterium: det luttrer Sindet, og det udvider og beriger Sjelen med en tildeels ubevidst, men dog evig ufortabelig Eiendom. Det er digtet med Mandens hele Modenhed, med Ungdommens blomstrende Phantasie og friskeste Begeistring, og med Deres sædvanlige Herredomme over Sproget, som hos os er mageløst, og som jeg i det mindste heller ikke i nogen Literatur kjender Sidestykke til i plastisk Kraft og lydig Bøielighed efter de forskjellige Emner. „Man vilde gjerne bilde Folk ind, at jeg var aandelig død", sagde De forleden Dag. Isandhed! De vil nu i dette Digt vise Dem i aandelig Forstand med samme Livsfriskhed og Kraft, som da Orvarodd i legemlig Overlegenhed traadte frem blandt Peblingerne paa Sicilien. — Digtets Katastrophe er vistnok fra Poesiens eget Standpunct fuldkommen skjøn og tilfredsstillende; men jeg vil ikke nægte, at der fra det christelige Stade er ligesom noget Nedtrykkende og Mistrøstende i den, hvilket dog igjen ligesom absorberes af den ædle Humanitetsaand, som gjennemstrømmer hele Digtet.

Undskyld min Snaksomhed, og tag den i det mindste i den bedste Mening, da jeg stedse er Herr Etatsraadens

ærbødigste og hengivneste
N. V. Dorph.

Fra Hauch til Oehlenschläger.

Sorøe 23 Mai 1841.

— Jeg vil dog tage mig et Øieblikś Tid for at underholde mig med min inderlig kiære Ven og især for at takke Dem for den Nydelse, Læsningen af Deres „Orvarodds Saga" har skaffet mig. Dette Digt hører sikkert til noget af det Mærkværdigste i vor Literatur og fra den Haand, der allerede har beriget den med saa mange og saa store Mesterværker. Orvarodd er en sand, ægte, ærlig, nordisk Helt, saaledes som kun Oehlenschläger kan fremstille ham; hans friske, kiække,

trodsige Ungdom, hans Alderdom i et fiernt og fremmed Land, hvori han ligesom bliver fremmed for sit egentlige Væsen og dog bevarer det trofast i sit inderste Hierte, næsten sig selv ubevidst, ere tegnede med kraftige Penselstrøg. Christendommen passer endnu ikke ret for hans Væsen; den er ham som en altfor snæver Dragt, og egentlig er og bliver han den gamle Odinsdyrker lige til sit sidste Dieblik; ja man onsker næsten, at han havde faaet Lov til at mærke sig med Spydet til Valhalsreisen for sin Død. Der gaaer igiennem Sidstningen af Digtet en stor Veemod, en forunderlig Fortabelse i det Fierne, i Alderdommens taagede Labyrinther; og det graae Slør, hvori Alderdommen indhyller Menneskets Væsen og hvori dette synes at tabe sig, idet det dog blot skiules derunder og giemmes til tilkommende Verdner, udbreder sig stærkt over det Hele. Men desmere gribes man ogsaa af den bekiendte Stemme, der undertiden trænger frem igiennem Sløret, og der ofte synes at komme langt borte fra ligesom fra et fremmed Land, uforstaaelig for Orvarodds Omgivning, men vel forstaaelig for os. At det fremmede Sprog falder fra ham ved Dødens Nærmelse, ligesom det ikke hørte til de Ting, der skulde gaae over med i det store Spring over Graven, er fortræffelig tænkt og ganske i sin Orden; der gives mange slige Kundskaber, der kun høre denne Verden til og ikke følge os videre. Hervørs drømmende Helteliv, hvori Synet af Nornerne og Valkyrierne falder ligesom Lynglimt i en skyfuld Nat i Forsommeren, har en stor poetisk Interesse. Et af de allerskionneste Afsnit i Bogen er det, som behandler Hialmars og Ingeborgs Kiærlighed. Fra Begyndelsen til Enden er dette Digt giennemaandet af den islandske Sagadust; ligesom i hine Sagn er Handlingen bestandig voldsommere end Ordet, der kun med Forbeholdenhed angiver, hvad der ligger dybt i Siælen; disse Heltebørn havde kun faa Ord til at udtrykke rige Bedrifter med, ganske det Omvendte af vor Tid, hvori Ordet har beriget sig paa Handlingens Bekostning. Scenen i Bierget, Angantyr og hans

Brødre have en høi Grad af poetisk Interesse. Skriv os flere slige Sagaer; dem kunne vi trænge til i vor Tid, hvori Poesiens oprindelige Friskhed er nær ved at vige for Ziirlighed og Klingklang eller ogsaa for en tom Reflexion, af hvis tørre Stokke man venter at see Blomster som af Arons Mandelqvist. — Jeg maa dog fortælle Dem, at jeg ved at være nødt til at anmode Fru Heiberg om at spille i mit Stykke, er kommet i et Slags Forbindelse med Heiberg, som jeg ikke havde drømt om for et halvt Aar siden. Han har antaget sig mit Stykke*) med et Slags Varme, hvorfor jeg maa være ham forbunden; det er mig og efter min Natur aldeles umuligt at bære Nag til Nogen i lang Tid. Dog vil hans seneste poetisk-philosophiske Stykke**) (skiøndt jeg for Resten har lært at skatte hans Talenter) ikke smage mig; jeg hører imidlertid, at det skal giøre stor Lykke i Kiøbenhavn, hvor mangen skikkelig Philister alt skal pines af stor Frygt for at komme i det Heibergske Helvede. — — Fra Andersen har jeg havt et Brev fra Athen; han har plukket indlagte Blomst, der voxede ved Ruinerne af Socrates's Fængsel, og beder Socrates's Digter ei at forsmaae den fra hans Haand***). Hierte har Andersen, det er vist. — Gud give, vi snart maatte sees.

Deres inderlig og trofast hengivne
J. C. Hauch.

Fra Dronning Caroline Amalie til Oehlenschläger.

7 Juli 1841.

Hr. Etatsraad Oehlenschläger!

Ubeskrivelig bestyrtet over Deres Brev til Kammerfrøknen med den smertelige Efterretning, er det en Trang for mit

*) „Svend Grathe".
**) „En Sjæl efter Døden".
***) Smlgn. „Breve fra Andersen", 2det Bind S. 27.

Hjerte, selv at udtale Dem min egen Sorg og min hjerteligste Deeltagelse i Deres. Skjøndt jeg ei ofte har seet og talt med den kjære Afdøde, saa havde dog hendes Personlighed saaledes tiltalt mig — jeg tør sige, jeg havde saa ganske erkjendt det Usædvanlige, det Rige i hendes Væsen, at hun vil stedse blive mit Hjerte uforglemmelig. Herren trøste Dem, kjære Hr. Etatsraad! og skjænke Dem endnu mange Glæder i Børn og Børnebørn. Kongen hilser Dem kjærligst og deler ganske min hjertelige Deeltagelse.

Velvilligst
Caroline Amalie.

Fra **Hauch** til **Oehlenschläger.**

(Først i Juli 1841).

Min tro, min inderlig elskede Ven!

Jeg vilde forgieves forsøge paa at beskrive Dem, hvorledes vi begge her bleve tilmode ved at modtage Efterretningen om vor troeste Veanindes Død; det synes os, som om vi havde tabt en Moder, thi en Moders Hiertelag havde hun ogsaa for os. Jeg veed godt, ja jeg følte det saavelsom vi Alle, hvad der manglede hende, for med saamange sieldne og herlige Egenskaber at udgiore sin Families Lykke: hun havde ikke den høie Siælero, den høieste Dannelse, den Viisdom, der mildner selv de ædle Lidenskaber; hun stod ikke i Centrum, hvorfra man overskuer alle Gienstande i det rigtige Lys, men stedse med Løvekræfter i den yderste Omkreds af dem. Hun var for varm, for heftig, for uboielig, for ueftergivende; thi Varmen var endnu ikke bleven til Lys — i Detaillen var hun dog ogsaa klartseende; men hun oversaae ikke Forholdene, saaledes som man havde kunnet vente det efter hendes sieldne Evner. Alt dette veed jeg; jeg skiuler det ikke for mig nu, da hun er død, meer end før, da hun levede. Men dog var hun en ædel, uegennyttig, løvekraftig Natur: ikke blot med Taarer afbetalte hun, hvad hun troede

at skylde sine Venner (og enhver Ulykkelig, enhver Forurettet var hendes Ven), men ved stærke Handlinger, ved uegennyttig rastløs Iver, ved Opoffrelse og Forglemmelse af al personlig Beqvemhed, ved en Ild i Siælen, der lagde flammende Ord paa hendes Læber, saa Enhver, der hørte dem, uimodstaaelig blev henrevet deraf. Havde hun levet i en Tid, der fordrede store Offere, da var hun som en Heltinde nedstegen i Graven for sine Kiære — men til et stille Liv var hun ikke skabt. Nu har hun da endelig Ro, og hun gik hen, hvor saa mange sieldne Egenskaber ikke ville savne deres Fuldendelse. Jeg har grædt mere, ja langt mere ved Tanken om hendes Død, ved at hun nu ligger som et Liig paa Baaren, end jeg græd ved min egen Faders Død. Jeg kan ikke faae det i mit Hoved, at hun nu ligger stiv og stille, bleg og udstrakt og taus; jeg kan ikke tænke mig, hvorledes saa meget Liv nu kan være saa reent forsvundet, at hun nu kan være saa rolig. Var der en Uret at hevne, en Ulykkelig at hielpe, synes mig, at hun maatte reise sig op fra Baaren. — Gud skienke hendes Efterlevende og især Dem, min ædle Ven, Trøst og milde Dage. Det er jo godt at have trofaste Venner paa hiin Side af Graven. Tilgiv dette korte Brev.

Deres trofaste, Dem inderlig elskende

J. C. Hauch.

Fra Steffens til Oehlenschläger.

Berlin 21 Juli 1841.

Jeg beskiæftigede mig just med Dig, jeg levede i vores Ungdoms Dage*) — da erfaer jeg — Christianes Død. Tieck's Dorothea døde for nogle Maaneder siden — og nu Din Christiane. Hvilken underlig Gaade er dog Livet! Midt i det fyrige Ungdomsliv, som jeg atter — og med hvilken Lyst — har henſat mig i, slog Døden ned, som et Lyn! —

*) Han skrev dengang paa „Hvad jeg oplevede".

Solen er det Evige, Guddommelige — det jordiske Liv oplyses ved et pludseligt Lyn, — som efterlader den dunkle Nat.

Tiden er alvorlig, Tilkomsten*) dunkel, men Kiærligheden evig. Kiære Oehlenschläger! hvor inderlig føler jeg, hvad Du har været mig, hvad vi vare os i hiine skiønne Dage; og nu sidde vi begge ved Christianes Liig! Jeg rækker Dig veemodig og stiltiende den gamle, troefaste Haand. Gud trøste Dig.

Steffens.

Hvor smertelig Efterretningen om Din Kones Død har truffet Hanna og Clärchen, behøver jeg vel ikke at sige.

Fra Oehlenschläger til Beskow.

Kiøbenhavn d. 24 Juli 1841.

Min elskede Beskow!

Jeg skriver Dig i min dybe Sorg disse Linier til, for at sige Dig — en af mine bedste Venner, — hvad der sikkert vil bedrøve Dig. Gud har taget min Christiane! min trofaste Medvandrerske i Livet i 41 Aar; thi saalænge kiendte jeg hende og var hun min.

Min gode Konge har tilladt mig at boe i nogle Sommerværelser paa Frederiksberg, hvor en aaben Plads kun skiller mit Hiem fra hendes Grav. Der boer jeg med mine Sønner, og Naturen tager Deel i min Sorg; det har regnet lige siden min Christiane døde.

Jeg er vis paa, at det giør min høie Velynder, den ædle Kronprinds Oscar, ondt for mig, og hans kongelige Fader ligesaa, der have viist mig saa stor Ære. De ønskede mig vist ogsaa Lykke.

Man maa trøste sig som Christen — og Tiden vil ogsaa læge dette Saar. Med mange Arr stige vi alle i Graven.

— Oversættelsen af Dine Tragoedier har Lorch forsikkret, at han har sendt de skyldige Exemplarer af, saa at dog endelig denne Sag er bragt i Rigtighed.

*) Fremtiden

Lev vel, min elskede Ven! Jeg veed, at Din ædle Hustru deler min Sorg, skiondt hun ikke kiendte meget til min salig Christiane!

Din trofaste Ven
A. Oehlenschläger.

Fra **Hauch** til **Oehlenschläger**.

Soroe 14 Novbr. 1841.

Mig syntes ikke, at jeg kunde lade den 14de November gaae hen, uden at sende et Par Ord til min ædle, elskede Ven, saameget mere, da jeg endnu er Dem Svar skyldig paa Deres sidste Brev. Gud velsigne Dem, min trofaste Oehlenschläger! baade paa denne og alle andre Dage, og lade os ret længe glædes ved Deres Virksomhed! — Det Mindedigt over Deres Kone, som De sendte mig, finder jeg saa deiligt, at jeg i lang Tid ikke erindrer Noget, der har giort et saa dybt og friskt Indtryk paa mig; det er Sorgens reneste Dugperler, hvori Phoebus speiler sig*). Mit Digt kan gierne henligge, det maa ogsaa gierne blive utrykt; det er mig nok, at jeg har skrevet det og givet mit Hierte Luft**). — Jeg tænker stærkt paa at skrive en Marsk Stig, og har alt begyndt paa Udkastet; dog har jeg andre Ting at tage Vare og kommer neppe til at arbeide derpaa for Alvor i Vinter. Ikke desmindre maa det ei udsættes for længe, thi man taler stærkt om Forandringer ved Soroe Academie, og kommer jeg til Kiobenhavn, som jeg vel af andre Grunde maa onske, da maa jeg i lang Tid sige den udøvende Poesie Farvel; og uagtet jeg vel ikke tor sige med Correggio, at jeg da skal male Potter (thi dertil erkiender jeg for meget Betydningen ogsaa af den naturhistoriske Virksomhed), saa vil jeg dog neppe faae Tid til saaledes at opoffre mig for det Hoieste og Bedste som her i Soroe. En sand Glæde og Erstatning for

---

*) Lyr. Digte, 5te Deel, S. 10.
**) See H.'s lyriske Digte.

Meget vilde det rigtignok være mig, at leve min sidste Tid med Dem igien. — Jeg har skrevet en Romance i denne Tid, hvoraf jeg ikke kan negte mig den Glæde at sende Dem en Copie*). Der ligger et Folkesagn til Grund derfor, som bestandig har giort et dybt Indtryk paa mig, maaskee fordi jeg selv saa godt kiender til den legemlige Svindel; dog ikke med Hensyn herpaa har jeg saa meget udarbeidet den, som snarere med Hensyn paa den aandelige Svimmelhed, den Mangel af Ærbødighed for og Erkiendelse af sandt Mesterskab, hvorpaa vore Dage give os saa mange Prøver. — Lev vel, min elskede Ven! Ogsaa under denne Romances Udarbeidelse har jeg tænkt paa Dem; det vil vare længe, før Danmark hører saa dybe og vidunderlige Toner igien, som de, der ere udgangne fra Deres Harpe. Gud give derfor, at vi maae høre den længe endnu.

Deres trofaste, Dem af Hiertet hengivne

J. C. Hauch.

Fra Oehlenschläger til Beskow.

Kiøbenhavn 21 Decbr. 1841.

Min ædle Ven!

Vi have længe ikke talet skrivtligt med hinanden, og Du har maaskee Ret til at skiende paa mig, fordi jeg ikke i Sommer besvarede Dit venlige Brev, hvori Du yttrer mig Din Tilfredshed med Oversættelsen af Dine Tragoedier, og foreslaaer mig, at give Dig min Mening tilkiende om, hvordan vi maaskee ogsaa kunde paa Tydsk udgive Din Erik den Fiortende. — —

Oversættelsen af Dine Tragoedier har man i Tydskland fundet Værket værdig, og dette har oftere faaet den velfortiente Roes. Hen ad Foraaret vil jeg gierne oversætte Din Erik, hvis Du vil sammentrænge og forkorte den noget. —

*) Romancen: „De to Oxer".

Jeg har nu temmelig udgrædt min Sorg — men det vil vare længe, før mit Saar bliver et Arr, kiæreste Beskow! Tabet af min Christiane vil jeg føle dybt, saalænge mit Hierte slaaer.

Jeg har skrevet en ny Tragoedie: „Dina" — (Corfitz Ulfeldts Elskerinde) —, som formodentlig bliver spillet i Vinter. Den har meget behaget mine litteraire, kunstforstandige Venner. Saasnart den er trykket, sender jeg min kongelige Velynder Kronprinds Oscar og Dig et Exemplar.

Man viser mig megen Godhed herhiemme. Studenterforeningen har optaget mig til deres Æresmedlem (Thorvaldsen er det kun foruden mig); ved Gildet blev der siungen mange Viser; min Buste var kronet med Laurbær og Studenterne fulgte mig hiem med Hurra. Ogsaa en smuk Album foræredes mig, hvori der var skrevet Venskabs- og Agtelsesyttringer i Vers og Prosa.

Men til Sommer reiser min Datter Marie (Konow) med sin Mand til Bergen, hvor han har kiøbt en Gaard — det bliver atter et smerteligt Savn. Men, Gud være lovet, det er Livet og ikke Døden, der adskiller os. En Hustru maa følge sin Mand. — Lev vel, kiæreste Beskov! Hils Din ædle Kone! Den stakkels Tegnér gaaer det jo atter galt. Siig mig, om Du troer, at man kan skrive ham til i den Tilstand, hvori han nu er.

Din trofaste Ven
A. Oehlenschläger.

Fra Beskow til Oehlenschläger.

Stockholm 10 Jan. 1842.

— Blif icke vred på mig för min långa tystnad. Men jag har under dessa sednare månader warit så öfverlastad af göromål, att jag måst aldeles åsidosätta min enskilda brefvexling. Bland annat har jag skolat for Svenska Akademien redogöra för 34 dit insända täflingsskrifter.

och haft mycket annat bestyr till den nyss öfverständna högtidsdagen.

— Beskrifningen om den wackra festen för Dig i Studenter-Foreningen har jag icke allenast läst i de Danska bladen, men jag har äfven öfversatt den, jemte de wackra versarne af Carl Borgaard, samt låtit trycka alltsammans i en här utkommande tidning (Svenska Biet), hvarifrån den sedan blifvit införd i åtskilliga Provins-blad.

För Din godhet, att vilja på Tyska öfversätta min Erik XIV, kan jag icke nog tacka. Den behöfver dock mycket förkortas. Så snart jag får ledighet, skall jag sätta mig med knifven, att afskära alla onödiga utvexter, hvarefter jag skall sända Dig det förbättrade exemplaret. — Ännu har jag icke sett en enda recension i någon utländsk tidning öfver Din öfversättning af mina tragedier, och vet icke heller, hvar jag skall finna någon sådan. Jag har endast lyckan att se Sverges liberala tidningar, som nedskälla allt hvad jag skrifver.

Tegnérs tillstånd bedröfvar mig djupt. Jag anar, att vi icke länge få behålla honom. Hvilken oersättlig förlust för både det allmänna och det enskilta! Under den sednare tiden har hans helsotillstånd ej medgifvit någon direkt brefvexling.

Min hustru helsar Dig tusenfallt, och förenar sig med mig i warma välönskningar för Dig under det ingångna året och många efterföljande. —

Fra Oehlenschläger til Beskow.

Kjøbenhavn 15 Juni 1842.

Min ædle Ven!

Neppe modtog jeg Dit kiære sidste Brev*), før jeg besluttede at være tilstede ved Din Doctorfest i Upsala; men

*) Ikke opbevaret.

Baron Lagerheim sagde os, at det allerede var for silde, skiøndt jeg raadførte mig med ham Dagen efter at jeg havde faaet Dit Brev.

At komme med Naturforskerne var Noget, som naturligviis strax faldt mig ind — men en Trediedeel af de Indmeldte maa blive hiemme, fordi der ikke er Plads til dem. Der kan altsaa ikke være Tale om Poeterne, som Uvedkommende; thi her gaaer Naturen over Optugtelsen, og det er ikke meer end billigt, at man engang glemmer Kunsten over Naturen, da det saa tidt gaaer modsat.

Imidlertid vil jeg dog stræbe efter at komme til at giøre en lille Tour til Stockholm maaskee i Slutningen af Juli eller Begyndelsen af August. Dog tør jeg intet aldeles bestemt love, da jeg jo skal have Tilladelse til at reise fra mine Sommerforelæsninger.

Med inderlig Taknemmelighed og et rørt Hierte mindes jeg ofte, og næsten daglig, al den Naade og Ære, som Hans Majestæt Kongen af Sverrig og Hans Kongl. Høihed Prinds Oscar have viist mig. Jeg har ingen Ro paa mig, før jeg faaer takket disse mine høie Velyndere. Ogsaa længes jeg efter at besøge Dig, min dyrebare, sande Ven! i Dit eget Huus.*) Men — Skiæbnen har været mig imod. Før min salig Kones Død havde jeg mange huuslige Gienvordigheder, som giorde mig uskikket til at søge fremmed Glæde. Ifior døde hun fra mig — og min Sommer var en tragisk Sommernatsdrøm. —

Kiøbenhavn 8 Decbr. 1842.

Min ædle Ven!

Herr Dr. Jüllich, Forstander for Blindeinstitutet i Hamborg, har været her i Kiøbenhavn med sine tvende Elever: Bertha Bruns og Pauline Brauns. Disse tvende

*) Forholdene tillode først i Somren 1847, at den i saa mange Aar ønskede Reise blev til Virkelighed.

blinde Kunstnerinder — den Ene Sangerinde, den Anden Claveerspillerinde, — have oftere ladet sig høre her i Kiøbenhavn. Jeg besøgte ogsaa deres Concert, og formodede at høre et taaleligt godt Foredrag, som dog fornemmelig fik sin høieste Betydning ved, at Blinde kunde frembringe sligt. Hvor forbausedes jeg ved at høre tvende udmærkede Virtuoser, som imellem de Seende finde Faa deres Lige! Herom vil Du selv let overbevise Dig, naar Du hører dem. De ville reise til Stockholm og have bedet mig om et Anbefalingsbrev til Dig, hvilket jeg med Glæde giver dem, og beder Dig af al Evne at understøtte deres skiønne og værdige Foretagende, da de reise for at yde Hielp til Blindeinstitutet i Hamborg.

Din trofaste Ven
A. Oehlenschläger.

Kiøbenhavn 12 Februar 1843.

Min elskede Beskow!

Dit sidste Brev modtog jeg med megen Glæde, da jeg saae, det var Din Beslutning til Foraaret at gieste os og igien at giøre en Reise. I Din Fraværelse kommer jeg ikke til Sverrig; men om Du end ikke reiste i Sommer, saa vilde dog den lange Tour fra Kiøbenhavn til Bergen i Norge (Besøget til min elskte Maria) og derpaa til Stockholm blive for fatiguant for mig. Jeg reiser ikke til Norge før i Begyndelsen af Juni, og altsaa finder Du mig, med Guds Hielp, vist hiemme og paa mit skiønne Sommeropholdsted „Fasangaarden", hvor det vil glæde mig at modtage Dig.

At Du ogsaa vil reise til Tydskland, finder jeg naturligt; men bryd Dig aldrig om, hvad de nuværende tydske Journalister snakke; thi det er, selv i Tydskland, af de Bedre aldeles ikke agtet. Mig ignorere disse Ordførere for Øieblikket næsten altid; men jeg veed dog, at jeg er æret og yndet af den ædle, fornuftige, men desværre tause Portion. Den hegelske Cholera er nu i Aftagende; det vil hielpe noget. Tieck, som i sin Kreds har meget at sige, holder meest af —

Tieck, og den tieckske Shakespeare; hvad ellers skeer, ignorerer han meest. Steffens er en genialsk, godhiertig, men egenkiærlig og uefterrettelig Brøvler, som i sit Levnetsløb fortæller den ene Usandhed efter den anden — af Mangel paa Hukommelse, og vel ogsaa fordi Omstændighederne skal passe til hvad han vil*).

Her er for nærværende Tid en ung tydsk Digter Hebbel i Kiøbenhavn, af hvem jeg lover mig meget.

Til Hans Kongelige Hoihed Prinds Oscar har jeg ladet et Exemplar indbinde af „Dina", og det sender jeg Dig, med eet til Dig selv, med næste Pakkepost.

— Brinkman har sendt mig sine Digte med et langt Brev**), og jeg maa ogsaa takke denne ædle gamle Mand for at han sender mig smukke Vinterblomster af sin Hauge; men det maa dog blive til næste Gang.

Med tusinde Hilsener til Din ædle Hustru

Din trofaste Ven
A. Oehlenschläger.

Fra Oehlenschläger til Brinkman.

Kiøbenhavn 2 April 1843.

Til den ædle Digter Brinkman.

Naar Skialden ældes, styrker Intet meer,
End naar i Høsten han den Ældre seer,
Der klækked frem en Georgineflor,
Hvorved han sig blandt Vaarens Blomster troer.

---

*) Da disse Yttringer ikke kunne betragtes som reent øieblikkelige, men vare et Udtryk for Oehl.'s Stemning og Mening i et længere Tidsrum, bør de neppe tilbageholdes. Da Digteren paa sin Reise Aaret efter gjensaae de gamle Venner, var Forholdet paany det gamle ublandet-gode. (Smlgn. „Erindr." 4. S. 190 fg.).

**) Findes ikke.

Saaledes gik det mig, da sielefro
Fra Dig jeg fik de Urtekoste to,
Hvori Reseden dufter end saa sød
Som Rosen i det unge Foraars Skiød.

Tak for Dit Venskab! for den Ære, Du
Mig tit har viist og atter viste nu!
Ak! mange Bølger skylled giennem Rhin,
Fra sidst vi saae hinanden i Berlin.

Men førend vore Isser heelt besnees,
Skal atter vist vi ved Mælaren sees.
Ja! skiøndt alt Gubber, skal med Ynglingsaand
Ved Upsal Skialden trykke Skialdens Haand*).

Kiærligst og taknemmeligst
A. Oehlenschläger.

Fra **Oehlenschläger** til hans Søn **Johannes**.

Steen ved Bergen (Somren 1843).**)

Kiæreste Johannes!

Jeg skriver Dig til, et Par Dage efter at jeg er kommen til min søde Maria og hendes velsignede lille Unge, samt den gode Konow. Vi befinde os alle i bedste Velgaaende og Reisen har i det Hele taget været heldig. — Hvad der er skeet i Christiania, har Du læst i Aviserne, saa jeg forgiæves vilde dølge det. I Theatret blev jeg modtaget med Velkomsthilsen, og et Par Dage derefter kom Studenterne til Hotel

*) Hvorledes dette skete 4 Aar efter — da Br. var 83 og Oehl. 67 Aar gammel —, fortælles i „Erindr." 4, S. 277—78.
**) Smlgn. „Erindr." 4, S. 173—81.

du Nord; der blev holdt Taler til mig, siunget en Vise, og jeg takkede med nogle venlige Ord. Vi vare til Middag hos Statholderen — det var Kongens Navnedag; efterat Kongens og Landets Skaal vare drukne, blev den tredie Skaal adresseret til mig, med Begiæring om at bringe Danmark de Norskes Hilsen og Forsikkring om kiærligt Brodersind. Vi vare en Middag hos Stang og to Aftener hos Provst Munch i hans Løkke — hvor der afbrændtes Johannesild —, og hos Dahl, som var yderst rørende, løb for os, som han var en Leietiener, og tracterede os om Aftenen først med Champagne, saa Iis, saa Thee, saa Aftensmad. Med Welhaven, Collett, Schweigaard har jeg fornyet Venskabet. Dahl forærede os en deilig fyldt Madkurv; af Ole Bull (hvor vi vare den sidste Dag til Middag) fik vi en meget god Vogn tillaans; vi tog en meget god Kudsk med fra Christiania, hvilket var aldeles nodvendigt, naar vi ikke skulde brække Halsen, og kiørte afsted. Altid bliver Naturen storre og herligere; tilsidst bliver det næsten alt for galt, og det seer ud i „Leerdalen", som om Jetterne igaar havde spillet Kegler med Klippestykkerne. Altid kiørte vi en Alen fra den visse Død; men nær ved og langt fra skyder ingen Hare, og vi bleve først bange efter at Reisen var giort, ved at eftertænke Alt, hvad vi havde været udsatte for. Paa Filefield spiste vi Rensdyrssteg, og mig bar en norsk Bonde paa Ryggen giennem store Sneedriver, giennem hvilke jeg ellers havde maattet vade til høit over Anklerne. Ogsaa William blev baaret. Holger Collett havde paataget sig at skrive os Reiserouten, og Statsraad Sibbern (som reiste Dagen i Forveien for at eftersee nogle Veie) meldte os paa Stationerne. Men Collett havde ikke vidst rigtig Besked; vi maatte giøre forceerte Reiser, engang 23 Timer i Træk — den anden Dag næsten ligesaa slemt, og dog betale Ventepenge. I Fredags Aftes kom vi til Dampskibet „Constitutionen", længe før Posten, — om Natten reiste vi. Der var en stor Mængde Officerer ombord, ogsaa Soldater og Musik, da der

havde været Manoeuvre i Leerdalen. To Nætter tilbragte vi paa Skibet. Capitainen er en elskværdig Mand, ogsaa Lieutenanten. Man spillede paa Dækket de norske Nationalsange, som rørte mig meget. I Søndags Eftermiddag Kl. 6 kom vi til Bergen, hvor strax den søde Maria og hendes Konow mødte os i en deilig Baad, og paa Stranden stod Konows Vogn, som hurtig bragte os til det deilige Steen, der langt overgik min Forventning, og hvor den lille Harald paa sin Ammes Arm ventede os ved Indgangen.

Her have vi nu tilbragt et Par herlige Dage, og den elskte Maria veed ikke alt det Gode, hun vil giøre mig — hun er utrættelig. —

Men — da jeg ingen Geert Westphaler er, saa fortænker Du mig ikke i, at jeg er træt af at fortælle meer for det første. William skal jo ogsaa skrive, og han kan udføre min flygtige Skizze i mere Detail.

Maria og William og Konow og lille Harald hilse 1000 Gange.

Din kiærlige Fader
A. Oehlenschläger.

Steen den 26 Juli 1843.

Kiæreste Johannes!

Dit Brev har meget glædet og moret mig. Der blev aftalt igaar, at William skulde berette Dig, hvad der var hændet; men da hans Brev først lige er begyndt, og jeg ikke veed, hvad han vil skrive, giver jeg Dig her en kortelig Efterretning om Alt. Hos Sagen, et fortræffeligt ædelt Menneske, blev der sunget en Sang af ham ved Bordet, siden kom en Deputation af Candidater og flere unge Videnskabsdyrkere. Formanden holdt en Tale, og jeg kom ned paa Gaden, hørte en Sang og takkede. Den vigtigste Fest var den paa Theatret. Hele Huset var fuldt, de fornemste Embedsmænd i deres Uniformer; jeg fik anviist den kongelige Plads.

Jeg har været til Middag endnu hos Frederik Konow, Carl Konow, Stiftamtmand Hagerup, og skal idag ind til vor Landsmand, Overkrigscommissair Mohr og imorgen til Amtmand Schiøtz. Her paa Steen lever jeg lyksalige Dage med min søde Maria, som kiærligst hilser Dig. Jeg har Otium nok. — „Erik Glipping" er for flere Dage siden færdig, og jeg haaber, at de to sidste Acter ville smage Dig lige saa godt som de 3 første. Sagen, hans Søn og Svigersøn vare her i Gaar og hørte Tragoedien med stor Fornøielse. Steen er et nydeligt Sted; vi feirede Konows Fødselsdag den 16de Juli (salig Sophias Fødselsdag), og jeg forærede ham et Pibehoved og et Vers.

Den lille Harald er en sød Dreng. Bergen er en smuk By; dersom der var noget mere Vegetation paa Fieldene, var den endnu smukkere; det kan komme med Tiden. Det er mærkværdigt, at man næsten ikke finder Graner her, men kun Fyrretræer, derimod mange Birke, Asker, Esper, selv Linde. Her paa Steen ere mange Ege. Konow har havt godt Fiskeri — det lader til i Aar at kunne blive en god Indtægtskilde.

Jeg har ogsaa været i Musæet, det er sandt, med den forrige Stiftamtmand Christie, en ganske udmærket Mand, der havde stor Deel i den norske Constitution og morer sig nu paa sin Gammelalder med at giøre Musæet saa fortræffeligt som muligt. Det staaer langt over det i Christiania. Men den stakkels Mand klager over sine Øine, der ere saa svage, at han frygter for om saa Aar at blive blind. —

Fra Oehlenschläger til H. Martensen.

11 Nov. 1843.

Høistærede Ven!

Tilgiv at jeg, uagtet mit Løfte til Dem, ikke strax tilbagesendte Hegels Æsthetik. Der var Meget deri, som in=

teresserede mig, og jeg ventede altid at faae et Exemplar fra Høst. Deraf har jeg nu faaet de to sidste Dele og venter hver Dag den første, som han ikke havde, men forskrev fra Berlin.

Jeg takker Dem, fordi De har giort mig bekiendt med denne mærkværdige, udmærkede Tænker. Thi skiøndt jeg ikke følger ham i hans for mig altfor terminologiske Abstractioner, fornøier det mig meget at følge ham i alle concrete og individuelle Anvendelser paa Poesien; saa meget mere som det glæder mig at see, at vi mødes i meget fra høist forskiellige Veie.

Deres hengivneste
A. Oehlenschläger.

S. T.
Herr Professor Martensen.

Fra Hauch til Oehlenschläger.

Sorøe Novbr. 1844.

Jeg synes dog ikke, at jeg, hvor stor min Procrastination end er hvad Breve angaaer, kan lade være at skrive min kiæreste Ven til, naar han er saa langt fra mig*). Da De sidst, for mange Aar siden, var i Paris, havde jeg flere Gange den Glæde at udvexle Tanker med Dem; saa vil jeg heller ikke bortgive min Ret denne Gang. Det har glædet mig overordentlig at høre, hvorledes Deres Værd paaskiønnes overalt, og at man ogsaa i det fiernere Udland meer og meer faaer Øinene op for Deres Betydning. Alfred de Vigny vil jo paatage sig at oversætte Deres Dina og Axel og Valborg. De ere da i gode Hænder; thi Alfred de Vigny er

---

*) Om Oehl.'s Udenlandsreise 1844—45 „Erindr." 4, S. 190 fg.

ikke blot en Digter, men sikkert en af Frankrigs bedste, og en af dem, som mindst ere smittede af den falske Romantiks Udsvævelser*).

Jeg haaber, at Deres berømte Navn og den bestandig stigende Erkiendelse af Deres store Fortienester nu ogsaa vil forbedre Deres ydre Stilling, saa De vorder en velhavende Mand, hvortil jeg mener, at De nu har mere Udsigt end nogensinde.

Jeg prøvede i dette Efteraar paa at lade min „hiemkomne Sømand" opføre, efter at have forkortet den noget. Den blev godt spillet, beklappet og roest, men giorde, som Alt hvad jeg skriver, ingen Lykke og blev snart henlagt. Jeg ventede mig ikke stort deraf; men som sædvanligt var dog Udfaldet under min Forventning.

Jeg har nu fuldendt en Roman, som jeg har anvendt en temmelig lang Tid paa. Den er saa stor som eller lidt større end den polske Familie**). Er jeg ikke reent forblindet i mig selv, som jeg ellers dog ikke mener at være, saa er det den bedste Roman, jeg har skrevet. Den har en skarp satirisk Tendens mod vor Tids Overdrivelser og Daarskaber i mange Henseender; især have de philosophiske Galskaber givet mig rigeligt Stof, og de mange Scener, jeg i denne Henseende har udarbeidet, kan jeg endnu aldrig læse uden at lee høit deraf. Imidlertid haaber jeg, at jeg ikke har været ubillig mod nogen virkelig Fortieneste. Da jeg imidlertid ønsker, at De skal have Indtrykket fuldkommen frisk, naar De læser Bogen, saa vil jeg ikke videre omtale den. Vor Tids politiske Radicalisme har jeg heller ikke skaanet, hvortil jeg troer mig saameget desmere berettiget, da vist Ingen skal beskylde mig for servil Opførsel eller overdrevne aristocratiske Grundsætninger.

*) Hans Plan kom ikke til Udførelse.

**) „Slottet ved Rhinen".

Da jeg i dette Efteraar var i Kiøbenhavn, savnede jeg Dem ret. Det syntes mig, som om jeg ikke meer havde noget Sted, jeg kunde hælde mit Hoved til. — — —

Fra **Oehlenschläger** til hans Søn **Johannes**.

Brüssel 21 April 1845.

Min elskede Johannes!

Af Overskriften seer Du da, at vi nu have forladt Paris og ere komne over det værste Stykke Vei, det vil sige over en Nattereise — ikke paa Jernbane, ikke paa Dampskib, men i Diligence. Veiret var ikke behageligt, det regnede; William har siden betroet mig, at han græd i Smug ved at forlade Paris, og selv paa mig stod en Taare i Øiet, da jeg — sikkert for sidste Gang i mit Liv — kom igiennem den skiønne, muntre, folkerige Boulevard med alle de deilige Boutiker og gode Comoediehuse, hvor vi havde tilbragt saamange fornøielige Aftener. Det gaaer med en Stad, som med et Menneske: først bliver man ofte indtaget — saa finder man Feil og dadler — og naar man saa skal skilles ad, saa staaer Gienstanden atter heel og holden for os. Affskedstimens naturlige Følelse river Kritikens ofte smaalige Færle af vor Haand, og vi skilles paa en skiøn og værdig Maade fra det Skiønne, nemlig med Kiærlighed og Veemod. Lad Franskmanden være som han vil: selvkiærlig, uvidende, uden egenligt Gemyt, en Elsker af det Nye, let kied af det Daglige, med ustyrlig øieblikkelig Hidsighed etc. — han hører dog til en af Europas, af Verdens bedste, meest dannede Nationer. Det nordiske Hierte, det tydske Gemyt er en skiøn Ting; men — det er ogsaa en Sieldenhed hos os, og den blotte Følelse uden Forstand og Characteer giør Mennesket taaget og ofte troløs og vaklende. Franskmanden er klarere, og i den prosaiske Bevidsthed ligger noget Solidt, som, naar det forbinder sig med en ædel Tænkemaade, bærer lige saa skiønne Frugter som vor gode Sentimentalitet.

For jeg reiste, var jeg endnu engang til Taffels i Tuilerierne hos den gode Kong Ludvig Philip, der har viist mig saamegen Godhed. Denne Gang talede han ogsaa Tydsk med mig. —

— Jeg slutter for idag, og glemmer ikke, at denne Dag var min kiære salig Lottes Fødselsdag! —

Fra **Castelli** til **Oehlenschläger**.

Wien 5 Marts 1846.

Verehrter Freund!

Seltsames Zusammentreffen! In diesem Augenblicke, am Vorabende meines 65ten Geburtstages, wo ich Grillparzer, Grafen Auersperg (Anastasius Grün), Bauernfeld und noch ein Paar gute Freunde zu einem freundschaftlichen Mittagsmahle erwarte, erhalte ich Ihre lieben Zeilen, welche mir die hohe Gnade Ihres Königes verkünden. Daß ich darüber höchst erfreut bin, darf ich Ihnen wohl nicht versichern. Auf den Schriftsteller fällt so selten ein Strahl von oben, und wenn noch einer fällt, so muß er aus einer fernen Zone kommen; denn bei uns heißt es: nullus propheta in patria. Bin ich nun wirklich aus Gnaden Ihres Königs ein Ritter, so will ich auch als solcher streiten für den Ruf seiner Humanität und Liebe zur Kunst. Auch will ich allen Dänen (von nun an meinen Brüdern) Schirm und Leiter in unserer Residenz seyn; weisen Sie alle — alle an mich an*). So bald mir von Ihrer Gesandtschaft der Orden selbst zugestellt werden wird, werde ich derselben auch mein Dankschreiben an Se. Majestät übergeben.

---

*) Andersen fortæller i sit „Livs Eventyr" (S. 366), at den „gemytlige Castelli" havde yttret det Samme til ham. „Der er hos Castelli" — tilføier han — „noget saa Aabent, saa Ærligt, blandet med godmodig Humor, at man maa holde af ham; han er mig Billedet paa en ægte Wiener, saaledes som de Bedste der fødes og trives" osv.

Vor Allem nehmen aber nun Sie, verehrter Freund! meinen innigen tiefgefühlten Dank. Ich weiß recht wohl, daß ich diese Auszeichnung vorzugsweise Ihnen zu danken habe. Solche Fürsprache kann ihre Wirkung nicht verfehlen. Möchte ich doch jemahls Gelegenheit finden, meine Schuld gegen Sie zu tilgen.

Und nun auch einige Worte über eine Begebenheit, welche mich im tiefsten Innersten verwundet hat, und vorüber ich Ihnen nun, da Sie von der Hauptsache bereits unterrichtet sind, auch die nähern Details berichten will. Ich war bei der ersten Aufführung Ihrer Dina bei Holbein in der Loge. Der erste Akt ging ruhig, und die Aufmerksamkeit des Publikums vollständig in Anspruch nehmend, vorüber. Im zweiten Akte wurden bey manchen Stellen, welche Dina zu ihrer Schwägerin sagt, die Hände sogar zum Beifall bewogen. Nur die Szene des betrunkenen Maurers schien nicht zu behagen. Im Verfolge aber bei der Szene, wo Dina als Blumenverkäuferin kömmt, war unserem an hausbackene Begebenheiten gewohnten Publikum der ganze Charakter Dinas und ihres ersten Geliebten so fremdartig, so gar nicht in den gewöhnlichen Rahmen eines Schauspieles und in den breitgetretenen Pfad passend, daß die Philister zu räuspern und zu lächeln anfingen. Als endlich Dina den Statthalter erst verräth, bald darauf aber wieder zu seiner Rettung beitragen will, da ging die Schändlichkeit los, und man verdammte laut als unwahrscheinlich, was doch in dem Charakter dieser Dina so tiefbegründet liegt. Bey dieser Scene verließ ich die Loge, weil mir das Herz blutete und ich nicht erwarten wollte einen Dichter verhöhnt zu sehen, den man nicht verstand, und den man selbst in diesem Falle mit gebührender Achtung hätte behandeln sollen.

Dieß die wahre aufrichtige Mittheilung eines Freundes. Übrigens haben alle hiesigen Journale von edlerer Gesinnung für Sie eine Lanze gebrochen, und namentlich Dr. Frankl dem Haufen seine Meinung wahr und derb gesagt. Auch ich

habe erst vor kurzem in einem Aufsatze in der Wiener-Hofzeitung darauf hingedeutet.

Oehlenschläger bleibt Oehlenschläger! — vivat!

An Holbein werde ich bestellen was Sie mir aufgetragen. Noch einmahl meinen Dank für Ihre Verwendung, und die Versicherung der unveränderlichen Freundschaft

Ihres ergebenen
Dr. J. F. Castelli.

Fra **Oehlenschläger** til **Beskow.**

Fasangaarden d. 12 Sept. 1846.

Min ædle Ven!

Dersom jeg ikke kiendte Dit Hierte saa godt, dersom jeg ikke vidste, Du var overbeviist om min Kiærlighed og Taknemmelighed til Dig, uagtet min lange Taushed, saa vilde jeg dybt skamme mig over denne lange Taushed og over, at jeg saa utilgiveligt længe lod Dit velsignede Brev ubesvaret. Den Skiødesynd, ikke at skrive Breve til mine Venner, fik jeg i den Tid, jeg som Forfatter skrev saa meget, at det øvrige Skriveri blev mig en Byrde, som jeg af licentia poetica lettede mig for. At derved mangt et hierteligt Baand blev løsnet og tilsidst sønderrevet, var en Erfaring, som bedrøvede mig uden at curere mig. Forfatteriet er endnu ikke ophørt, og da min elskede Datter Maria lever adskilt fra sin Fader i Norge og maa høre Noget fra mig hver Maaned, hvis hun ikke skal sørge for meget — og jeg ogsaa — saa kunde jeg finde paa adskillige Undskyldninger, dersom jeg ikke følte, at den eneste Maade, jeg kan fortiene Din Tilgivelse paa, er en hiertelig Anger; og saa giver jeg mig ganske i Din Hoimodigheds Vold og stammer: Frater peccavi!

En anden Undskyldning, jeg havde at giøre — men her staaer jeg dog mere brødefri — er, hvorfor jeg endnu ikke har giort mit Besøg og min skyldige Opvartning i Stockholm. Hvorfor jeg i flere Aar ikke kom, veed Du; og den ædle

Konge, som jeg skyldte Tak for saamange store Naades- og Hædersbeviisninger, veed det ogsaa. I senere Aar havde jeg vel kunnet komme, men — for tre Aar siden trak min Maria mig til Bergen, for to Aar siden fik jeg Understøttelse af vor Konge til en Udenlandsreise, og kunde ikke modstaae den Lyst endnu engang, som Flue, at flyve lidt omkring, før jeg sætter mig hen og stivner paa Vinduesruden. Iaar havde jeg havt isinde at komme til Sverrige; men da drillede Skiæbnen mig, — og Sverrige kom til os, hvorved jeg blev ganske elendig, og neppe turde slaae Oinene op paa den herlige Konge, som dog venligt betragtede og talede til mig.

Jeg kan i et Brev ikke give Dig Detaillen af, hvad der er hændet mig i den senere Tid; det maa være Stof for vore Samtaler, naar jeg besøger Dig og Stockholm, hvilket jeg ganske vist haaber vil skee næste Sommer.

Jeg har, siden jeg sendte Dig „Landet fundet og forsvundet", skrevet en Tragoedie i fem Akter: „Amleth". Du vil maaskee studse over den Dristighed og Forvovenhed, at digte et Stykke efter samme Emne som Shakespeare; men naar Du læser Stykket, vil Du see, at der med Hensyn til Charakteertegning, Composition og Dialog ligesaa lidt kan være Talen om Efterligning som Sammenligning.

Min Maria besøgte mig med sin Mand og sine tre smaa raske Drenge i Sommer, og Juni og Juli svandt som en deilig Sommernatsdrøm i deres Selskab. For at flye min Veemod og Længsel efter deres Bortreise, giorde jeg en lille Tour til Fyen, til en Ungdomsven, Commandeur Falsen, som eier et deiligt stort Gods. Han bragte mig omkring i Nabolavet til Grever og Baroner, og det gik lystigt; men paa Hiemveien engang skulde jeg ud af Vognen for at see paa et gammelt Thingsted paa Marken. Der var ingenting at see — det var en aflang Kreds af Kampestene. Da den var betragtet, skulde jeg springe over en Grøvt til Vognen igien, men forstrakte derved en Sene i Hasen paa mit høire Bagbeen, saa jeg maatte holde Værelset i en 14 Dages Tid.

Men vi kiedede os ikke: jeg forelæste Damerne om Formiddagen, spillede Schack, Lhombre og Whist — og saa gik Tiden, til jeg kunde komme hiem. Men stivbenet har jeg været lige til nu, da det lader til at være overstaaet.

Da Kong Oscar var her, havde jeg ladet et Exemplar af „Landet fundet og forsvundet" indbinde til ham; men — jeg veed ikke hvorfor — jeg vovede ikke at overrække ham det. Jeg sender Dig det, og beder Dig giore det i mit Navn.

De svenske Prindser ere høist elskværdige; Kronprindsen talede ogsaa venligt med mig, og Prinds Gustav underholdt sig længe med mig. Det glædede ham at høre, at jeg var en Ven af Dig; han lader til at ynde de skiønne Videnskaber høit.

Og nu, min ædle Ven! vil jeg slutte for denne Gang. Til Foraaret skal jeg atter skrive Dig til om den paatænkte Reise; maaskee Du ogsaa lader mig vide, om det er passeligt.

Jeg beder at hilse Din ædle Hustru og alle Venner tusinde Gange fra

Din gamle og trofaste Broder
A. Oehlenschläger.

Fra en Kreds af Damer til Oehlenschläger.

Kjøbenhavn den 1 Febr. 1847.

Deres Høivelbaarenhed vilde opfylde et længe og almindeligt næret Savn ved at aabne Adgangen til Deres æsthetiske Forelæsninger for Damer. De, fra hvem denne Anmodning udgaaer, have vel hørt, at flere Damer i den senere Tid have besøgt Deres Forelæsninger; men selv ville de ikke prøve derpaa, førend de have erfaret, om det ikke strider mod Hr. Etatsraadens Ønske.

I flere Damers Navn.

Fra **Oehlenschläger** til **Beskow**.

Fasangaarden 20 Juni 1847.

Min dyrebare Broder!

Jeg skynder mig at tilskrive Dig disse Linier for at lade Dig vide, at jeg igaar indgav Ansogning til Universitetsdirectionen om at forskaffe mig Kongens Orlov til at giøre en Reise til Sverrig (med Dampskibet den 4de Juli). Jeg haaber vist at faae Tilladelsen; thi vel er jeg Rector i Aar, men Etatsraad Sibbern har paataget sig mine Forretninger. Jeg reiser da den 4de Juli herfra til Göthaborg, og saa ad Göthakanalen til det kiære Stockholm, til min elskede Beskow og til den ædle Konge og det Broderfolk, som viste mig saamegen Hæder og Godhed. Jeg har ikke opgivet Haabet om at faae Johannes med, der een Gang har været hos Eder og som I jo syntes godt om.

Jeg har nylig digtet igien en Tragoedie „Kiartan og Gudrun", som jeg skal tage med og forelæse Dig. Jeg kan endnu ikke opgive det kiære Digterhaandværk; vel gaaer jeg i mit 68de Aar, men jeg trøster mig ved, at Sophokles var 2½ Aar ældre, da han skrev Ødip fra Kolonos. Her er naturligviis blot Tale om legemlige Kræfter og om en sund Siæl, hvad Sammenligningen angaaer.

O min kiære Ven! saa skal jeg da see Dig igien efter mange Aars Forlob! Det vil være en stor Glæde for mig; thi saa Mennesker have viist mig saamegen Kiærlighed og Godhed som Beskow. Vi maae vel kalde hinanden Brødre; thi, ved Gud, vi ere beslægtede baade fra Aandens og Siælens Side. —

Fra Prof. **Dorph** til **Oehlenschläger**.

Khvn 27 Juni 1847.

Da De sidst var saa god at ville høre min Mening om Episoden med Thorvaldsens Buste i Deres Tragoedie*), burde

*) Kjartan og Gudrun, 4de Act.

jeg strax have sagt Dem, at jeg er saadan beskaffen, at jeg ikke strax kan optage i mig et stort Kunstværk, men maa have nogen Tid, inden jeg kan samle og besinde mig og nogenlunde klare det hele Billede for mig i sin Totalitet. Nu vil jeg tillade mig, med faa Ord at sige, hvordan det er faldet i mit Sind. Hele dette Digterværk, opfattet og gjennemført med Ungdommens fuldeste Kraft, brændende Følelse og uudtømmelige Phantasie (saa at jeg, ved at høre det, kom til at tænke paa, at De endnu var, hvad Broager fortalte mig, at De engang havde kaldt Dem selv, idet De i ungdommeligt Lune declamerede med Rosingsk Dialect: „Jeg er en fyrig Yngling med stormende, brusende Lidenskaber") og tillige med Manddommens Modenhed og Sikkerhed, er saa tiltrækkende i og for sig selv: ved Handlingens Eenhed og dens uforstyrrede tragiske Gang og endelige Løsning, at Gemyttet, fængslet og bundet til denne udelukkende Interesse, vægrer sig ved, et eneste Øieblik at rives bort fra denne ene ublandede Nydelse, og nødig taaler nogen anden fremmed Interesse, endog den høieste, ved Siden af sig. I hvor smuk derfor endog Episoden med Thorvaldsens Buste i og for sig er, saa virker den dog her forstyrrende; thi Digtet selv er nu engang under Digterens Haand bleven et i sig saa afsluttet og harmonisk Kunstværk, at jeg nødig finder mig i, at selv en Thorvaldsen afbryder mig under dets Nydelse. Desuden forekommer det mig, at der jo allerede er gjort og gjøres for T.'s Amindelse Alt hvad der kan forlanges, og De har jo selv flere Gange hyldet ham; og jeg troer virkelig heller ikke, at et begeistret Udbrud for ham, især naar dette maatte gribe afbrydende ind i en anden Interesse, nu atter vilde møde en ligesaa begeistret Sympathie.

Tilgiv og undskyld nu, Høistærede! disse Par daarlige Ord, som et i det mindste oprigtigt Svar paa Deres gode Spørgsmaal.

Hengivnest
N. V. Dorph.

Fra Oehlenschläger til Beskow.

Fasangaarden d. 6 Aug. 1847.

Min velsignede Beskow!

Saa sidder jeg da nu igien paa min stille Fasangaard, og det hele muntre Samliv med Dig, Din Hustru og de andre kiære Svenske forekommer mig som en skiøn, forsvunden Drøm. Dog, naar jeg seer paa Laurbærkrandsene, Æresdiplomet og Digtene, jeg bragte hiem med, mærker jeg nok, det er ingen Drøm, og naar William kommer hiem fra Byen og fortæller mig om alle Bekiendteres glade Forundring over al den Hæder, der vistes mig, mærker jeg, det er heller ingen Drøm. Calderon har vel kaldt hele Livet en Drøm, og paa den Maade drømte jeg da ogsaa denne Gang; men er der noget Virkeligt i Livet, saa var den Godhed og det Venskab virkeligt, som vistes mig i det gamle Svithiod*).

For en stor Deel af denne Glæde og Ære takker jeg Dig, min ædle, trofaste Broder, som, under mit hele Ophold der, ikke vidste eller kiendte Maade paa Din Virksomhed for bestandig at giøre mig Opholdet behageligt fra Morgen til Aften. Kunde jeg dog snart have den Glæde, at see Dig et Par Uger i det mindste hos mig igien! Men desværre, jeg mærkede tydelig paa Dig og Din Hustru, at der intet bliver af i dette Efteraar. Men næste Aar, naar I reise til Italien, kommer da først til mig, i September, naar jeg kommer fra Norge, fra min søde Maria; og trøster den stakkels gamle Fader, der igien forlod sin Datter, med Eders trofaste Venskab og høiist vederqvægende Omgang. Saa seer Du ogsaa vore Skuespil, og kommer tidsnok, naar Du reiser i Begyndelsen af October, til Italien.

Nu vil jeg fortælle Eder lidt om min Reise, fra da jeg forlod Eder. Med vaade Øine stirrede jeg til den Stockholmske Strand, hvor endnu saa mange Venner til Afsked

---

*) Smlgn. sidste Side i „Erindringerne".

havde forsamlet sig og tilraabte mig et Farvel. Midt i Vrimmelen saae jeg endnu engang de kiære Beskows. Det danske Flag vaiede paa det svenske Dampskib. Med Taarer tilvistede jeg Eder min Tak. En Mand stod smilende og betragtede mig. Det var Prindsen af Canino*); jeg kunde tydeligt i hans ædle Øie læse, han misundte ikke Digteren den Ære, der vistes ham. Hans hele Væsen var under hele Reisen simpelt og uden al Prætension. Ofte var han af dem ved Bordet, som fik lidet Mad. Det brød han sig ikke om. Han sad og læste den meste Tid, og om Aftenen, naar vi Andre toge vore Overkioler paa, sad han med opknappet Kiole, og sagde: „Alle Skandinaverne fryse". Han bad mig besøge sig i Italien. Jerta holdt sig tappert paa sin første Søtour; men det var ogsaa let, thi Veiret var ypperligt. Vi kom forbi Calmar. William gik iland, men jeg blev paa Skibet og brød mig ikke om at see den gamle forfaldne Sal, hvor man havde smeddet den gamle, forfaldne Union.

I Ystad ventede Nolcken os ganske rigtigt med en prægtig, magelig Vogn med 4 Heste, og kiørte os til sit deilige Fordberga, hvor Grevinden modtog os yderst venligt og hvor vi bleve Natten over, spiste de to Middage hos dem og spadserede med dem i Haugen (hans Broder var der ogsaa). Næste Eftermiddag kiørte Nolcken os atter til Malmø, og blev der om Natten, for næste Morgen at følge os ud paa Skibet. Overfarten fra Malmø til Kiøbenhavn foregik i det skiønneste Veir. Vi havde skrevet et Brev hiem til Mad. Hommel, men kom selv førend Brevet. Rob Roy var nær ved at qvæle mig af Glæde over Giensynet. Og nu er jeg her igien, og har alt flere Gange giennemvandret den kiære Søndermark og Haugen.

Nu beder jeg Dig inderligt at hilse — først Din elskværdige Hustru og takke hende for al Godhed og Giestfrihed! I Stockholm vare der saa Mange, der viste mig sand Deel-

---

*) „Erindr." S. 343 og 278.

tagelse, saa det næsten er en Fornærmelse mod de Andre, at nævne Enkelte; dog kan jeg ikke afholde mig fra at nævne: Sprengporten, Biørnstierna, Jerta, Munthe etc. etc. — og udenfor Stockholm Bøttiger, Knös, Brahe, Tamm.

Jeg skal nu til at tænke paa at skrive min Tale til Kongens Fødselsdag, og tænker paa at holde den over Livets Reiser (thi jeg er saa fuld af Reisen, at jeg ikke kan vælge andet Thema)*).

Lev nu vel, mine elskede Venner! William hilser taknemmeligst og kiærligst Eder alle; han gaaer nu til sin vante Dagsyssel, og jeg sidder alene med mine Erindringer, mine Bøger, mit Skrivertøi og — Rob Roy!

Din trofaste Broder
A. Oehlenschläger.

Fra Oehlenschläger til Prof. Berggreen.

Kiøbenhavn d. 16 Novbr. 1847.

Kiæreste Berggreen!

Jeg er inderlig rørt over den Kiærlighed og Godhed, De, den gode Borgen og Krossing har viist mig, ved at skiænke mig det Huus igien, der for 68 Aar siden var min Hytte**). Jeg skynder mig foreløbig skriftligt at bringe min Tak, som jeg ogsaa beder Dem paa mine Vegne at aflægge til de andre kiære Venner.

Det giør mig meget ondt, at jeg ikke personlig kunde modtage den kiære Gave; men paa min Fødselsdag pleier jeg altid at flygte fra Æresbeviisninger og Gratulationer, fordi mit Hierte føler, at her vises mig for stor Godhed.

---

*) Lyriske Digte. Sidste Bd. S. 141 fg.

**) „En lille Kreds af den oehlens. Muses varmeste Venner havde foranstaltet og tilsendt Digteren en lithographeret Afbildning af hans Fødselssted, den ældre, lavere Deel af nuværende Nr. 75 paa Vesterbro, ligeoverfor Indgangen til Frederiksberg Allee" (F. L. Liebenbergs Anm. til Digtet: „Mit Fødselssted paa Vesterbro", som blev skrevet faa Dage efter. Lyr. Digte. Sidste Deel, Anm S. 298.

Jeg haaber snart at see Dem hos mig, kiæreste Berggreen! For den skiønne Samling af Folkesange takker jeg ogsaa kiærligst. Deres gamle Ven

A. Oehlenschläger.

Fra **Oehlenschläger** til Boghandler **Joh. Dahl.**

Kbhvn 2 Decbr. 1847.

Min gamle, trofaste Ven!

Tilgiv venligst, at jeg saalænge har ladet Deres kiærlige Brev ubesvaret! Og tilgiv, at vi først nu ere komne til anden Deel af de tydske Dramer, som De er saa god at forlægge for mig. To Ting har foraarsaget Opholdet. Først, at disse Arbeider skulde gives den størst mulige Correcthed, hvilket ikke er saa let, naar man trykker Bøger af et fremmed Sprog i sit Land. Jeg maatte tage min Tilflugt til min gamle Ven Dr. Christiani, som er her i denne Tid; men han er noget langsom, hvad dette Arbeide angaaer, som jo heller ikke kan more ham videre; og det gaaer ikke an at drive paa Hurtighed for en Hielp, som ydes os frivilligt af et venligt Sindelag. Dog vilde jeg nok seet til, at Sagen kunde gaaet noget hurtigere, dersom ikke en anden Tanke havde faaet mig til at dvæle. Tydskerne ere nemlig i denne Tid saa urimelig gale paa os Danske, at jeg er bange for, Bogen, hvis den strax kom ud, ikke blev solgt. Da jeg nu forresten (oprigtig talt) veed, at Bogen fortiener at læses og vil blive bifaldet af alle Fornuftige og Klarttænkende, saa vilde vistnok De saavelsom jeg vinde ved, at den — blev liggende endnu et Aars Tid. — Hvorom alting er, saa skal den blive færdig til Paaskemessen. — — Det er skammeligt, at jeg ikke mere kan finde en Forlægger i Tydskland, som giver mig en billig Løn for mit Arbeide. Det skulde giøre mig inderlig ondt, dersom en brav Landsmand, der altid har været rede til at række mig en hielpsom Haand, skulde tabe derved. Dog haaber

jeg, det har ingen Nød, dersom vi kunde lade denne „slesvig-holsteenske Meerumschlungenhed“ gaae over.

Jeg befinder mig i det Hele taget vel, men har i den seneste Tid havt la Grippe, og er endnu ikke fri for Følgerne af dette Ildebefindende; dog gaaer det vel snart over.

Welhaven er her i denne Tid og fornøier os alle med sin aandfulde, vittige Veltalenhed.

— Med mange Hilsener til Deres elskværdige Hustru

Deres gamle, hengivneste Ven

A. Oehlenschläger.

Glædeligt Nytaar!

Høst faaer Forlaget af min „Kiartan og Gudrun“, der skal spilles i Februar, paa de forrige Vilkaar.

Fra Oehlenschläger til H. C. Andersen.

(Efter Concept og en Afskrift).

Kbhvn 23 Decbr. 1847.

Min gode Andersen!

Jeg finder mig foranlediget at skrive Dem til i Anledning af Deres nye Digt „Ahasverus“. Saavel af Deres Ord og Væsen, da vi talede sammen derom, som af mine Sønners Yttringer maa jeg antage, at De troer, jeg har krænket Dem dybt og giort Dem høiligen Uret, ved at møde Deres venlige Meddelelse med Strenghed, Haardhed og Uretfærdighed. Et langt Brev har jeg hverken Tid eller Lyst til at skrive i denne Anledning; jeg holder mig altsaa kort og godt til det Væsenligste. Alle, som kiende mig, veed, hvor stor min Ulyst er til at indlade mig i Kritik over nyere Digtere; jeg har skriftligt sielden giort det, og holder mig i mine Forelæsninger helst ved det Gamle, netop af den Grund, at jeg ligesaa lidt har Lyst til at saare Nogen, som til at holde Lovtaler over, hvad der ikke er efter mit Sind.

Deres skiønne Talent til naivt og aandfuldt at fortælle Eventyr med Originalitet, som og at skildre det Liv, der

moder Dem, i Novel- og Reiseform, har jeg altid erkiendt og paaskiønnet. Ogsaa i Dramaet har jeg glædet mig over Deres Talent, f. Ex. i „Mulatten“, skiøndt Stoffet var Dem givet og allerede digterisk behandlet og Skiønhederne meest vare lyriske. Men allerede for et Par Aar siden, da De forelæste mig Noget af Ahasverus, yttrede jeg Dem ærligt, at denne Plan og Tonen i Digtet ikke huede mig. Ikke desmindre syntes De høist ubehageligt overrasket, da jeg, sidst vi taltes ved, gientog Dem det, med den Anmærkning, at jeg endnu kun havde læst mig lidet ind i Bogen.

Jeg har nu læst den med Opmærksomhed heelt igiennem, og kan ikke forandre min Mening. Bogen gior et uhyggeligt, forvirret Indtryk paa mig. De maa tilgive mig, at jeg siger det reent ud. De forlanger jo at vide min Mening, og jeg er nødt til at sige Dem den, naar jeg ikke falsk vil afspise Dem med hoflige Talemaader.

Dersom jeg forstaaer mig paa dramatisk Composition, saa er den evigvandrende Jøde intet Stof til et Drama. Göthe opgav det vel og af denne Grund. Den eventyrlige barokke Legende maatte vel behandles i Fortællingsstiil, paa en naiv og humoristisk Maade. Skomager maatte han blive — det er Skomageren, der ikke vilde blive ved sin Læst, og som ikke overlod sig til sit Hierte for at troe, hvad han ei kunde begribe. Ved at giore ham til et abstract Begreb for den speculative Poesie — derved bliver han ingen Gienstand for den sande Poesie, mindst for et Drama. Til et Drama hører nødvendigt en sammenhængende, fuldstændig, overskuelig Handling og Characterer, der yttre og udfolde sig i denne Handling. Dette er i Deres Stykke aldeles ikke Tilfældet. Ahasverus fremtræder hele Stykket igiennem som tilbagetrædende, betragtende Tilskuer. Men de andre Personer handle ligesaa lidet; det hele Digt bestaaer i lyriske Aphorismer, Fragmenter, undertiden Fortælling, Alt løseligt sammenholdt. Der forekommer mig ogsaa at være lidt for megen Prætension og for liden Præstation i dette Digt. Det indbefatter hverken meer

eller mindre end den hele Verdenshistorie fra Christi Fødsel indtil vore Tider. For den, som grundigt og troligt har studeret Historien med dens store Scener og herlige Characterer, kan det ikke være vederqvægende at faae disse lyriske Aphorismer, ofte af Nisser, Svaler, Nattergale, Havfruer etc. Det forstaaer sig, at der undertiden er smukke lyriske eller beskrivende Steder, f. Ex. om Gladiatorerne, Hunnerne, de Vilde etc.; men det er ikke nok.

Dette var nu fra Formens og Stoffets Side; men fra den digteriske Aands Side savnes ogsaa den ægte Dybde og Høide, som hører til det Store og Sublime. Det Hele er som en Drøm; Deres naturlige Tilbøielighed til at skrive Eventyr viser sig ogsaa her; thi alle Billederne fremtræde næsten som eventyrlige Drømmebilleder. Historiens Genius fremtræder ikke i sine store Forskielligheder; Tanken beskjæftiges for lidt; Billederne ere ikke nye og originale nok, og der er Intet, som rører Hiertet. Tvertimod har Barrabas noget Oprørende i den Maade, hvorpaa han efter sin Forbrydelse kommer til Ære og Værdighed; thi uden at vi videre see ham i Handling og Characteerudvikling, høre vi kun fortalt, at han først myrder en gammel Qvinde, og at der siden er Glæde i Himlen over hans Omvendelse.

Dette er nu min Mening. Maaskee jeg feiler, men jeg taler ærligt efter min Overbeviisning, og kan ikke forandre den af Høflighed eller Smiger. Af Delicatesse mod Dem vilde jeg heller nu tie — hvis De ikke havde giort mig Reservation umulig ved Deres Mishag mod mig og ved at forlange Regnskab for det Indtryk, Deres Digt havde giort paa mig.

Tilgiv altsaa, hvis jeg uskyldig har krænket Dem, og vær forsikkret om, at jeg forresten i Dem erkiender og agter en genialsk og original Digter i andre Retninger.

Deres hengivneste
A. Oehlenschläger*).

---

*) Skjøndt vi ellers ikke have medtaget tidligere trykte Breve, gjøre vi dog en Undtagelse med dette, hvoraf det Allermeste er at læse i

Fra Enkedronning Caroline Amalie til Oehlenschläger.

(Sommeren 1848).

Herr Conferentsraad Oehlenschläger!

Hvorledes ret varmt takke Dem, at De endnu i Aar har villet besynge den 28 Juni! Det var en saare veemodig Dag; endog Veiret svarede til denne Veemod. Men De har Ret — jeg bør taknemmeligen skjønne paa de mange, de rige Erindringer af 32 lykkelige Aar! Det gjør jeg ogsaa. Og da vil jeg plante og vande til min Død, og haabe paa Guds Velsignelse. Jeg faaer nok i Sommer engang den Glæde at see Dem, og da gjentager jeg min Tak mundtlig.

Velvilligst

Caroline Amalie.

Fra Beskow til Oehlenschläger.

Stockholm d. 20 Okt. 1848.

Älskade Broder!

Jag kan ej bryta den långvariga tystnaden med något angenämare ämne, än underrättelsen, att Din herrliga Hakon Jarl i går, för första gången, gått öfver Svenska scenen och, såsom lätt kunde förutses, vunnit det högsta bifall. Den gafs så väl, som våra tillgångar möjligen medgifva. Hela den kongl. familjen bevistade skådespelet. Jag hoppas, att serien af Dina dramatiska mästerverk skall följa denna sköna invigning.

När skola vi nu träffas i Italien? — Ett bref, som jag nyligen mottagit af Improvisatoren Giustiniani, hvilken nu besökt sitt fädernesland, utmålar tillståndet der högst

---

Andersen's „Livs Eventyr", S. 460—61, fordi det deels hører til de Breve, som vinde ved at kjendes fuldstændigt, deels ogsaa Concepten — som saa ofte det Oprindelige hos Oehlens. — i flere Enkeltheder turde have Fortrin for hans Bearbeidelse i Reenskriften.

beklagligt. Nästa år härja väl Østerrikan, Fransmän, och kanske Ryssar med, det herrliga landet. Sorgligt, att vi ej för ett par år sedan kunde utföra wår wackra plan. Min helsa har varit dålig denna sommar och jag är ännu ej återställd. Nästa år måste jag resa. Det skall göra mig godt. Har Du någon plan? Vi måtte wäl kunna träffas någonstädes, ehuru Europa nu är aldeles upp- och nedvändt.

Min hustru ber hjertligen helsa. Hon är eljest dagligen med Dig, ty hon återläser Dina Diktarverk. Helsa äfven tusenfalt från oss den goda William och tacka honom på wåra vägnar för de 3 exemplar af Ditt porträtt, som han sände.

Jag är förtviflad öfver att ännu ej ha tillskrifvit den förträfflige Hauch och tackat honom för det wänskapliga bref, hvarmed han glädet mig för så långesedan. Nu är jag nyss inkommen från en landresa och har så mycket akademiskt bestyr, att jag ej kan samla tankarna till ett ordentligt bref. —

Vid den glada festen sistledet år, då vi helsade Din hitkomst, önskade Du få en afskrift af de ord, jag då yttrade. Jag sänder dem härhos. Huru mycket är ej förändradt på denna korta tid!

Fra (Baron) H. A. Hamilton*) til Oehlenschläger.

Stockholm den 27 Okt. 1848.

Högtärade Herr Conference Råd, Storkorss m. m.

Till en början uppfyller jag ej blott en pligt, utan mitt hjertas bud, då jag ehuru sent ber att få uttala min warma tacksamhet för all den godhet, De visat mig såwäl i år som under mitt förra besök i det härliga, mig så kära Köpenhamn.

*) Dengang Theaterdirecteur.

Dernäst får jag den glädjen anmäla, att Deras höga mästerstycke, Hakon Jarl, nu ändtligen kommit up på wår Scene och gått redan fyra gånger för fulla hus, samt att det senterats djupt af wår publik. Huru wåra critici bedömt det, synes af närlagde artikel, och har De utom andra storwerk äfven förrättadt det, att bringa enhet bland wåra publicister och att skaffa wår stackars Theater-Direktion en gång beröm; ty deri voro de alla ense, att den en gång händelsevis träffat det rätta, då den på wår Scene införde detta rent Nordiska arbete.

Att vi altför länge dröjt dermed, är sannt; men De wet bäst, att äfven för sådana arbeten bör man söka wälja en passande tid, och i fjol ryckte J. Lind till sig folks både penningar och applauder, så att ingenting blef öfrigt för annat. Nu deremot wore sinnena alfvarligare stämde till följd af tidens stormande skakningar, och detta passade bäst till ett stycke, som så högt och mästerligt skildrar en annan tid af lika ingripande natur, den då hela den hedna verlden sjönk i grus för Christendomen, också en tid af reform af största art, rik som wår på enskildas ruin, men rik också på frön till en stor framtid för menniskoslägtet. Jag, som med fast tro ser Guds hand i alt, hoppas äfven på, att de nuwarande tidsstormarne skola befordra utweklingen af framtida krafter, gagneliga för mensklighetens stora mål.

Utförandet af Hakons role var särdeles lyckadt, och tror jag att De sjelf, äfven med minnet af en Ryge och Nielsen, skulle varit nöjd med det sätt, på hvilket wår Dahlquist upfattadt densamma. Olof Tryggwason återgafs wäl, ehuru som wanligt något maniereradt, af wår äldre förste Tragiker, Hr. Almlöf. De öfrige fylde också bra sina roler, och som jag naturligtwis, med föredömet af Köpenhamns Theater, hade i decorations- och costumewäg sökt wärdigt upsätta detta mitt älsklingsstycke, så

tog det hela sig wäl ut. Den, som bara en gång fick den glädjen at få upföra det för den stora mästaren själf!

Vi glädja oss här åt, att wår älskade Konung med ära lyckades att bilägga Danmarks lifsfråga Att inte alt blef, som de warma patrioterne i Köpenhamn måhända önskat, är troligt; men tywärr lefva vi i en verld, der man är lyckligast, om man nöjer sig med det måttliga, och så måste man äfven här göra. — Vår Riksdag är nu äfven åtskiljd, och wi kunna således i alla hänseenden hoppas. att under de kommande twänne år få åter i lugn wända wår hug till litteraturen och konsten samt de fredliga idrotter, som utgöra säkraste grundwalen för ett folks lycka och trefnad. I en tid, som är så full af oro i andra länder, kunna wi ej nog tacka Gud för den lycka, wi sålunda njuta. Måtte wi wisa oss densamma wärdiga!

Måtte nu äfven wåra kära Danska bröder få njuta samma lugn och weta att med sansad kraft wid nu började Riksdag utbilda sitt nya samhällsskick, så att äfven friheten får sina gränser, liksom Kungamakten fått dem. Andra länders erfarenhet talar dervid, och böra wi hoppas, att den ei talar förgäfves.

— Med sannaste wördnad och tillgifvenhet har jag äran tekna Herr Conference Rådets m. m.

ödmjukaste tjenare

H. A. Hamilton.

Fra Oehlenschläger til hans Datter Maria og V. Konow.

Kiøbenhavn d. 25 Marts 1849.

Mine kiære Børn!

I have begge nylig saa kiærligt og venligt tilskrevet mig, at det vilde være Synd og Skam ikke snart igien at svare Eder. Men saa maae I ogsaa finde Eder dennegang i, begge at nøies med eet Brev; thi ellers sætter jeg det op,

deels af Dovenskab, deels fordi jeg mangler Stof til begge Breve, og saa fik den velsignede Maria igien Grund til at beklage sig over min utilbørlig lange Tavshed.

Jeg havde skrevet før, hvis jeg ikke havde villet oppebie Krigens Udbrud eller Fredslutningen*). —

— Nu lidt til vore egne Sager.

Jeg har i denne haarde Vinter været mere drillet end plaget af min Podagras smaa „Recitativer". Nu er jeg rask; men Veiret er endnu saa vinterligt (vi have baade Snee og Iis), at jeg ikke tænker paa at tage til Fasangaarden, før det knoppes og grønnes lidt.

Men, mine kiære Børn! saa usigelig gierne som jeg vilde besøge Jer til Sommer, er jeg dog bange for, at vi dennegang maae opsætte det. Francisca kommer i mit Huus, Johannes maa næsten hele Dagen være i Byen; der ligger noget Ugiæstfrit og Uhyggeligt i, kort efter at reise fra hende. Og naar? I Krigens Tid! Men hvis vi faae Fred? Saa er dog ikke Choleraen forbi; og skiøndt I, med Guds Hielp, ere aldeles beskyttede mod den i Eders Asyl, saa er det en anden Sag for En, der skal gaae med et Skib til Bergen. Hertil kommer, at Beskows oftere ere indbudte af mig til engang at besøge os, og at der er al Formodning for, de ville komme i Sommer. Hvad jeg føler ved Savnet, min Maria! behøver jeg vel ikke at beskrive Dig; men vi ville fatte det bedste Haab til Fremtiden. Jeg er endnu rask og rørig. Hvor vilde det glæde mig, hvis I næste Aar besøgte mig, med alle Eders søde Smaadrenge, paa Fasangaarden. Jeg vilde nok faae Lov til i det Par Uger eller en Maanedstid at boe oppe paa Slottet, for at give Eder mine Værelser.

Den gamle Prof. Baden, som var Secretair i Selskabet for de skiønne Videnskabers Forfremmelse, er død. Den ledige Post indbringer 150 Rd. aarlig, og er altid god at tage med. Jeg havde et Slags Expectance paa dette lille Embede; men

---

*) Det Følgende „Erindr." 4, S. 296.

da jeg veed, at Sibbern har mindre gode Kaar, fik jeg Mynster med mig til at vælge ham.

Paludan-Müller har skrevet sin Adam Homo, om hvilken jeg skrev i sidste Brev*). Uagtet alt hvad der kan være at dadle, er det dog et Værk af Genie, med mange enkelte Skiønheder. Den Stakkel har en Digter-Pension af 300 Rd. Jeg begriber ikke, hvordan han kan leve af det, og fik min Collega i de skiønne Videnskabers Selskab til at bifalde mit Forslag: for Adam Homo at give ham 300 Rd. — et heelt Aars Gage. Herover blev han saare glad, og bevidnede mig meget elskværdigt og levende sin Tak.

Hostrup har ogsaa været hos mig; en meget behagelig, beskeden ung Mand. Vi talte sammen om mange Ting — ogsaa om mine Comoedier, som jo en vis Clique havde nedrevet og ignoreret en tidlang. Men Hostrup meente, at man giorde meget ilde i ikke at spille: Robinson i England, Den lille Skuespiller, Trillingbrødrene, Freias Alter. Neppe var han kommen hiem, saa sendte han mig et smukt Exemplar af sin „Eventyr paa Fodreisen“, hvori han havde skrevet: „Til Lystspildigteren Oehlenschläger, fra en Lærling“. Det glæder altid den Ældre at være paaskiønnet af den Yngre. Det er et skiønt naturligt Forhold (som de Unge ogsaa selv engang kunne høste Nytte af), men som dog desværre ofte bliver forstyrret af Trods og Indbildskhed. Jeg lever her venligt og godt med de yngre Digtere. Heiberg og Hertz have altid vendt mig Ryggen, og dem lader jeg naturligviis gaae. Hauch og Andersen komme ogsaa til mig. Det er fortræffeligt, hvad Goldschmidt i sin „Nord og Syd“ har sagt om Andersen: „En Gadedreng graver ofte i Rendestenen efter en Mark, som En har tabt, og finder den ikke; men Andersen finder ofte der et Guldstykke, som Ingen har tabt“.

---

*) „Erindr.“ 4, S. 294.

Et sandt dramatisk Talent, som ogsaa har fundet megen Anerkiendelse, er virkelig Hostrup, Forfatter til „Gienboerne", „Intrigerne", „En Spurv i Tranedands" og „Eventyret paa Fodreisen". Disse Stykker ere tildeels Farcer, men meget morsomme, lystige Farcer, og Lystspil kunne de ogsaa med Rette kaldes. Man spiller dem fortræffeligt. Mange dolere over, at Skuepladsen for meget nedværdiges til et Vaudevilletheater; men det kan Hostrup ikke for. —

Jeg har i denne Vinter holdt Forelæsninger over endeel af mine egne Tragoedier, for et talrigt Auditorium, paa Slutningen meest af Damer. Correggio var det sidste Stykke, jeg læste over; nu er jeg fri til næste Januar, Gud skee Lov.

Jeg har i de senere Tider læst meget forskiellige Ting: Strauss's Fremstilling af den christelige Troeslære, Vaillants Reiser i Afrika, Dickens's Eventyr, Auerbachs Schwäbische Dorfgeschichten, Noget af Lamartines Rafael — men den var mig for sentimental; derimod læser jeg nu med stor Fornøielse hans „Confidences". Jeg kan ikke nyde ham som Poet, men derimod er han mig kiær, naar han har noget Historiskt at holde sig til. Af Jean Paul læser jeg i disse Dage: Katzenbergers fortræffelige Badereise. Du vil, kiære Maria, at jeg skal sige Dig noget om Jean Paul? Læs min „Wunderbaum" i mine tydske Digte; der finder Du min Troesbekiendelse om ham.

Og nu Farvel, kiære gode Børn! Hils mine velsignede „Børnedrenge" og skriv mig snart om dem. Maria er en fortræffelig Genremalerinde, hvad dette angaaer.

Johannes, Francisca og William hilse mange Gange, og de bedste Hilsener for Eders Lykke og Glæde sender

Eders kiærlige Fader
A. Oehlenschläger.

Fra Oehlenchsläger til F. L. Mynster*).

Kiøbenhavn 2 Juni 1849.

Det giør mig ondt, at en Yttring om en høi Aand, der staaer saa langt borte i Tiden, at man skulde troe, Talen om den ikke kunde krænke nogen Personlighed, har givet Anledning til at saare Hiertet paa en Søn af een af mine kiæreste Venner. Jeg kan kun sige til mit Forsvar: Jeg agter høit og elsker den Aand, det poetiske Sving, den Nationalcolorit, den Følelse for Dyd og Uskyldighed og ikke sielden den tragiske Pathos, som findes i de ossianske Sange. Men jeg kan endnu ikke fragaae min Mening om deres altfor store Monotonie; da de ere uden egentlig episke Begivenheder og uden den Forskiel af Characterer, der kun kan tegnes i digteriske Opfindelser af forskiellige interessante Forhold, som selv Heltelivet har, som Poesien ikke kan undvære, som fængsle Phantasien, røre Siælen. I andre gamle episke Sange, i den græske Homer, i den nordiske Mythologie, i de bedste Skildringer i Niebelungenlied finde vi dem. Holde vi os til den høie Stemning, den ædle Tone, de enkelte store, men bestandig gientagne Situationer — saa kan Ossian ikke være bedre. Det var intet Under, at han vakte Beundring, da han for en 70 Aar siden blev bekiendt i Tydskland; at han virkede stærkt paa Klopstock, Fr. Stolberg og andre ligesindede Aander. Selv den meget fra ham forskiellige Goethe fandt sin Fordeel, som ung Digter, ved at lade nogle skiønne Steder af den Ossianske Sang forstærke hans Werther.

Hvad Deres Oversættelse angaaer, saa finder jeg Sproget deri ædelt og reent, Versene og Rimene gode; men jeg tilstaaer, at den ottefodede græske Trochæ, som De (ligesom jeg

*) Oehl. havde i „Digtekunsten" tillagt den af ham iøvrigt vurderede Ossian „Monotonie". Dette gav Ossians Oversætter Anledning til, da han sendte ham sin Overs.'s Begyndelse, at ledsage den med et Riimbrev, hvori han forsvarede den gamle Digter. (See hans lille Afh. fra 1878: „Lidt Mere om Ossians Digte", S. 18 fg).

i Aladdin og paa flere Steder i mine Digte) har rimet, uagtet det Raske og Ilende i Takten, ikke vilde hue mig, hvis det fortsattes bestandig. Den ilende Følelse er ikke den fremherskende i Ossian. Der er mere en vis drømmende Ordknaphed ofte, der sympathiserer med Stedets Stilhed, med Sangerens Eensomhed. Skiondt Macpherson vist ikke uden Grund beskyldes for at have moderniseret for meget og maaskee har giort de celtiske Helteoptrin for blødt-sentimentale efter en nyere Smag, er der dog i hans Sprog, skiondt det blot er Prosa, en Sammentrængthed, Kraft og ofte tragisk Korthed, som gior sin Virkning.

Min Beundring og Hylding af den høie poetiske Tone i Ossian har jeg i Hagbarth og Signe viist, ved at lade den gamle Skiald Halloge, „der saalænge vár i Skotland", synge en Sang, der næsten bestaaer af lutter Ossianske Billeder: „Du som din Bolig har imellem Skiolde".

De seer nu heraf, kiære Mynster, at det hverken er Ubekiendtskab, Glemsomhed eller Letsind, der har bevæget mig til min Mening, men ærlig Overbeviisning, som meget godt lader sig forene med Høiagtelse og Kiærlighed for den celtiske Heltebarde.

Venskabeligst
A. Oehlenschläger.

Fra **Oehlenschläger** til **Beskow**.

Fasangaarden 1 Juni 1849.

Min elskede Broder!

Andersen er reist til Sverrig; han havde lovet at medtage Brev og et Par Bøger til Dig, men jeg er bange for, jeg har misforstaaet ham; han har nok ventet, jeg skulde sende ham Brevet, og da det ikke skeete, er han reist. Jeg skynder mig nu blot med to Ord at sige Dig, at vi vente Dig med aabne Arme paa Fasangaarden i Sommer. Med Guds Hielp faae vi vel snart Fred. Men — hvordan det gaaer, paa Siælland er ingen Krig, paa Fasangaarden er

No. Trofast Venskab og den skionne danske Natur venter Dig og Din yndige Hustru jo for jo heller.

5 Juli 1849.

Vi have med Glæde modtaget Evangeliet om, at Du og elskelige Hustru besøger os i Juli og August Maaned. Iler nu, at bringe vort Haab i Opfyldelse! Den venlige Fasangaard venter Eder med sine smaa huuslig idylliske Glæder. I dette vilde bevægede Liv leve vi lykkelige i vor lille Kreds; men I vil ikke forsmaae den, og jeg haaber, Veiret vil blive smukt og sommerligt til den Tid.

Eders trofaste Ven
A. Oehlenschläger.

Fra Oehlenschläger til hans Datter Maria.

Fasangaarden 17 Juli 1849.

— —*) Jeg har i den senere Tid læst Lamartines „Confidences“, hvori der er meget Godt, men Enden er afsnubbet. For at faae nogen kraftig Kost ovenpaa læste jeg Jean Pauls „Katzenbergers Badereise“ igien, som er herlig, og hans „Siebenkäs“, der, uagtet alle Extravagancer og kiedsommelige, utydelige Digressioner, er et Produkt af et ligesaa sieldent Genie som Hierte. Gid man blot kunde huske nogle af de herlige Tankesprog. Der falder mig et Par ind, som jeg læste igaar: „Die Hoffnung ist der Freude Morgenroth; die Erinnerung ihr Abendroth“. „Die Erde ist nur der Zimmerplatz, nicht die Baustelle der Menschen“. Jeg har ogsaa nylig læst Goethes „Natürliche Tochter“. Forskiellige Gange i mit Liv havde jeg forgiæves prøvet paa at arbeide mig derigiennem; nu lykkedes det mig, med megen Overvindelse og Besværlighed. Ogsaa Schillers „Geisterseher“ har jeg læst igien. Et Fragment, der halvt dreier sig om en

*) Første Deel af Brevet „Erindr.“ 4, S. 297—8.

Bedragers Laterna Magica og Electriseermaskine, deels om en ung Fyrstes spidsfindige Philosophemer. Derimod har jeg læst „Maria Stuart“ igien, som er fortræffelig.

I Correcturer sidder jeg ofte til op over Ørerne. Høst giør det ene Oplag efter det andet. Nu er f. Ex. af Kiartan og Gudrun, som først blev spillet i Vinter, giort tredie Oplag i de forskiellige Udgaver. Det er mig kiært, han vinder ved det; jeg vilde have tabt ved at fortsætte Forlaget ene, og han udbreder mine Skrifter, saa de blive læste meget meer end før.

Jeg vilde ønske, at jeg havde „Haarfagerske“, Harald, Adam, Wolle og Carolus (dog, den Sidste har vel endnu ikke Lærdom og Indsigt nok) her i Frederiksberg Have, at see Svanerne seile i Kanalen med fire nydelige Svanecællinger, der krybe op under Moderens Vinger og stikke Næbbet ud, naar de ere trætte af at svømme. Rob har et Par Dage maattet gaae med Mundkurv paa, for ei at caressere Svanebornene paa en altfor følelig Maade.

Den 16 Juli var det salig Sophias Fødselsdag. Jeg tog hendes Breve frem og læste deri og i den Rochows Børneven, hvori der ligger Rosenblade fra vor tidligste Barndom. Men jeg tænkte ikke blot paa den Døde, men onskede den kiære Fader paa Steen Held og Lykke paa hans Fodselsdag.

Fasangaarden d. 3 Septbr. 1849.

Søde, velsignede Maria!

Igaar fik jeg Dit herlige Brev og idag er det Din Fødselsdag, og jeg tilbringer Morgenstunden alene med Dig. Gud give, jeg kunde tilbringe Dagen personlig med Dig; men det er nu ikke Skiebnens „allernaadigste Resolution“, som Brause siger, hvem vi skal høre i Aften. Det glæder mig ret, at vi paa Din Fødselsdag skal see „Sovedrikken“, det Stykke, som Du saa gierne læste i hos Bedstefader paa Frederiksberg i Dine Barndomsaar, naar det laae i Vindueskarmen. Jeg har nu det samme Exemplar opstillet i mit lille

Bibliothek mellem mine Reliquiebøger, med en lille Note foran. Det er nu 40 Aar siden jeg omdigtede dette Stykke med ungdommelig Munterhed, og en halv Snees Aar derefter kom „Ikken"!*) Og nu skal det opføres paa Ikkens Geburtsdag! — Ja ja, lille Maria! vi lee ved slige Leiligheder for ei at græde over den lange Fraskillelse. Men vore Siæle ere ikke adskilte. Du har Ret! det var yndigt, at det faldt os ind at læse de samme Bøger paa eengang. Du er jo ret en Læserinde! Og nu spiller Du ogsaa; det er jo exemplarisk. Jeg maa atter sende Dig nogen god Musik, naar jeg sender Dig Pragtexemplaret af mine nylig færdigtrykte Tragoedier.

Med at faae Dig „Regnar Lodbrok" og „Digtekunsten" tilsendt, havde det sine store Vanskeligheder, og det var Aarsag i, at det sidste Brev saameget forsinkedes. Ved Grosserer Gottschalck have vi endelig faaet Bøgerne sendte, og jeg haaber, Du har dem før dette Brev.

Nu skriver jeg paa mit Levnetsløb, der bliver meer end dobbelt saa stort som første Udgave. Men ved denne Leilighed maa jeg giøre Dig en Bøn. Dagbog eller Sligt har jeg aldrig holdt, og min Hukommelse er en Lade, hvori der staae mange gamle Erindringer opstablede; men hvad der er skeet i den sidste halve Snees Aar, husker jeg kun meget overfladiskt. Nu er min ydmyge Begiæring, at Du — paa en ganske kort Tid — vil sende mig alle de Breve, jeg har skrevet Dig til, for at jeg deraf kan uddrage det Tienlige. Jeg indseer godt, min søde Maria, at det maa have noget Tungt for Dig, ikke engang at beholde det næsten Eneste, Du har tilbage af Din Fader; men, som sagt, jeg skal strax giøre de fornødne Udtog og sende Dig Alting (ogsaa de allerede erholdte Breve) tilbage saasnart som muligt. Og det vil dog fornøie Dig, naar Levnetsløbet kommer ud, at see, Brevene have giort deres Nytte.

---

*) Maria. — „Sovedr." var fra 1803, men først opført 1809.

Vi leve i denne Tid et meget behageligt Liv; thi de kiære Beskows ere hos os paa Fasangaarden*). — —

Vi have, ved Theatret, faaet en ny Regiering. Heiberg er bleven Enehersker. Gid det maa gaae godt! vi ville haabe det Bedste. Levetzau giorde ved sin Afgang en prægtig Diner for alle Theatrets Embedsmænd. Nielsen og Wiehe vare med af Skuespillerne og jeg af Digterne. Der blev drukken mange Skaaler, og Levetzau var meget rørt. Collin kunde næsten ikke faae et Ord over Læberne. Heiberg kunde heller ikke komme ud af at holde Taler; derimod var Nielsen meget veltalende. Vi have, hvad Billetter angaaer, tabt meget. Mig har man dog havt den Naade at lade beholde Adgang til alle Aftener. Forresten var Heiberg meget charmant, da jeg talede med ham, og forsikkrede, at der hver Uge skulde spilles en Tragoedie eller et Stykke af det høiere Slags. Nu ville vi see, hvorvidt det rækker. Han har faaet Arnesen til Medhielp og Overskou til Sceneinspecteur. Nielsen skal ikke mere være Instructeur, for at kunne hellige sine Roller al sin Tid. —

Vi have ogsaa her havt en maadelig Sommer; men nu lader September til at blive god, ligesom Slutningen af August. Her er overordenlig megen Træfrugt iaar.

Vi have kiørt Toure med Beskows til Dyrehaugen og havt skiønne Dage dertil. Jeg skal hilse Dig fra Hiortene og Daadyrene i de skyggefulde, solbestraalte Skove.

Dine Fortællinger om de søde Drenge glæde os alle meget. Med sligt kan vi ikke opvarte igien. Vi have desværre ingen Børn paa Fasangaarden. Alt hvad vi have er: Duer, Høns, Katte, Rob og — en Griis, som Francisca har kiøbt og kiæler meget for; men jeg er bange for at giøre dens nøiere Bekiendtskab, da jeg dog veed, at Enden paa Legen er: den skal slagtes.

---

*) „Erindr." 4, S. 298.

Det er godt nok, at I fiske med Angel til Eders Fornøielse; men jeg synes ikke om, at Sildene ikke besøge Jer i større Mængde.

Om Markedet i Kongens Hauge har Du vel læst i Aviserne. Nu vente vi snart Heltene hiem, og Kiøbenhavn præparerer sig til værdigt til at modtage dem.

— Nu har jeg for sand ikke mere at skrive, og vil derfor endnu kun tale et Par Ord til Børnene. Det glæder mig, at Du lærer dine Lectier saa godt, lille Harald! at Du fisker saa godt, lille Adam! at Du er en fornuftig Dreng, lille Wollert! at Du allerede kan staae paa Dine egne Been, lille Carl! Og hermed Gud befalet, hilser Eders kiære Forældre fra Eders kiærlige Bedstefader, og besøger ham snart.

A. Oehlenschläger.

Fra Oehlenschläger til Beskow.

Fasangaarden 1 Octbr 1849.

Kiæreste Beskow!

Tak for Dit velsignede Brev! Og tak Din ædle Hustru for det til Francisca. Men hun skriver nok selv og takker. Det var herligt, at I fik en saa lykkelig Overfart. Nu sidde vi da adskilte igien, langt fra hverandre; men Veemodigheden skal ikke komme over mig. Vi sees vist igien, og som jeg haaber endnu her paa Jorden! Veiret begynder nu at blive daarligt; det regner meget og vi komme kun lidet i Havestuen. Men det er vel; thi der staaer en lang Kasse, som nu er lukket, som før hver Aften aabnedes, og hvor vi hørte vor Beskow spille saa herligt og siunge saa lifligt med sin skiønne Tenorstemme.

Igaar kiørte vi ind til Adlers i den samme Kareth, hvor vi saa ofte sadde med Eder; vi kiørte forbi de samme Gienstande paa Veien, men — vi sadde ikke ved Siden af de kiære samme Personer.

Det var igaar min lille Sophias Confirmationsdag. William og jeg vare hos Phisters i Besøg om Aftenen.

— Det falder mig ind, at vi glemte, mens Du var her, at læse Regnar Lodbrok tilende; men det er ret godt, at Du havde lidt Nyt af mig endnu, da Du kom hiem.

Worsaae og en Islænder har skrevet Afhandlinger mod den — Professor Munch i Norge, der baade vil udelukke Svenske og Danske fra den islandske Litteratur, ja næsten Islænderne med. Alting skal være norsk. Men han er meget godt tilretteviist.

— Den gode Fr. Bremers Bog om Danmark huer mig ikke. Hun veed Besked om Alting — alle Kunster og Videnskaber bedømmer hun — hun har svoret Østergade et evigt Had, fordi den hindrer hende Passagen. Nu vil hun faae mere Luft i de amerikanske Skove. Der render Ingen hende saa let paa Armen.

Jeg skriver paa mit Levnet. Saasnart det er færdigt, bliver det trykt, og saasnart det er trykt, sender jeg Dig det. Men Du skal nok før høre fra mig.

Francisca har bedet mig om Plads til sit Brev i mit.

Og saa siger jeg da atter Levvel! Gid jeg snart igien kunde sige: Velkommen. —

Fra **Oehlenschläger** til Boghandler **Johan Dahl.**

Kiøbenhavn d. 3 Novbr. 1849.

Kiæreste Dahl!

Tak for Deres venlige Brev! Hvad Udgivelsen af mine tydske Digtninger angaaer, saa vil jeg her sige Dem min oprigtige Mening. Det ulykkelige politiske Forhold mellem Danmark og Tydskland viste alt tidligt sin Virkning i en Mangel af Interesse i Tydskland for alt, hvad der var dansk, især historiskt; thi det stod i nært Slægtskab med det Politiske. Derfor bleve i den sidste Snees Aar alle mine nordiske Digtninger der koldt modtagne, og af mange Stemme-

givende ignorerede. Imidlertid maatte man dog troe, at der kunde være et mindre Publikum for dem; og naar jeg solgte „Dina", „Garrick", „Landet fundet og forsvundet" og „Amleth" allesammen for 200 Rd. dansk, saa overdrev jeg vist ikke mine Fordringer og kom jo Deres Ønsker imøde, kiære Ven! da De onskede at forlægge disse Arbeider. Imidlertid har Krigen og Tidsomstændighederne bragt det saa vidt, at De, hvis De udgav disse Skrifter strax, som De har isinde, vilde lide et føleligt Tab. — Det er fuldkommen rigtigt, at De vil lade Salget gaae ud fra en tydsk Forlægger. Men det hielper altsammen ikke endnu! De maa see Tiden an, bie til der er sluttet Fred; ellers sælger De ingenting! Dette er min fulde Overbeviisning, som jeg meddeler Dem, da det vilde smerte mig, hvis De, af Kiærlighed til min Poesie og af personlig Forekommenhed, skulde lide Tab, hvor De, efter Billighed — og jeg tør sige Smag — burde vinde.

Med mange Hilsener til Deres gode Kone, forbliver jeg

Deres gamle Ven

A. Oehlenschläger.

Fra Oehlenschläger til Beskow.

Kiøbenhavn d. 20 Novbr. 1849.

Min elskede Broder!

Jeg burde for længe siden have takket for Dit kiærlige Brev og de mange skiønne Gaver, som I have sendt mig og min Familie. Disse skiønne Staalsager minde mig om det stærke Sverrig, om Dannemora, hvor jeg hædredes, og med sine Billeder om de mærkværdige Steder, som jeg saae i Dit og Din ædle Hustrus Selskab. Men jeg har været adspredt i denne Tid. Af Aviserne har Du vel seet, at man atter har hædret den gamle Skiald paa den 70de Fødselsdag. Der kommer en lille Bog ud med Talerne og Sangene i denne Anledning; jeg skal strax sende Dig den, og der vil Du ogsaa finde min Tak. Du har ogsaa seet af den Ber-

lingske Tidende, at Kongen paa samme Dag hædrede mig ved at giøre mig til Storkors af Dannebrog. Jeg nægter ikke, det glædte mig, ogsaa at faae af mit eget Land, hvad Sverrig og Norge havde skienket mig. Nu skal mit Vaaben hænges op i Frederiksborg Kirke mellem de andre Storkors, og jeg har bestemt det saaledes: øverst 3 Hierter paa himmelblaa Grund, underneden en gylden Harpe paa rød Grund og i Midten, mellem Tværstregerne af Sølv, en hvid Oval med et Par Hænder, som trykke hinanden.

Kongen var meget venlig, da jeg var hos ham og sagde spøgende: „Tillader De mig et lille Skifte? Min Fader har givet Dem den Orden, De bærer; jeg vilde ogsaa gierne have den Fornøielse at række den Mand een, som giør Fædrelandet Ære og Glæde." — Men en morsom Historie maa jeg fortælle, som ikke kommer i Bogen. Da jeg skulde afsted til Festen, kom der en Comitee af fire Kunstnere: Digteren Holst, Musikeren Hartmann, Maleren Marstrand og Skuespilleren Nielsen og hentede mig. For ikke at pynte mig for meget, havde jeg kun taget det sidste Storkors paa; men de meente, at jeg burde bære dem alle tre, og Pigen kom da ind og syede dem fast paa Kiolen. I Forveien havde jeg puttet mit Digt, som jeg vilde oplæse over Bordet, i Brystlommen. Men da jeg nu ved Bordet var staaet op og havde sagt: at jeg vilde have den Ære at forelæse Selskabet et Digt, og tog i Lommen — var Digtet syet fast sammen med Storkorsene. Men det giorde mig ikke forlegen; jeg kunde ikke bare mig for at lee. Med et Snit giorde jeg Digtet frit — og tabte dog under hele Maaltidet ingen af Korsene.

Heiberg skrev ved hiin Leilighed et meget smukt Digt til mig; jeg har besøgt ham og vi ere gode Venner.

Vi boe nu meget smukt i Amaliegaden; men et Par af Værelserne ere ikke færdige endnu, dog næsten; om et Par Dage er alting i Orden.

Rob befinder sig ypperligt; han følger Johannes hver Dag ud paa Toldboden og lægger sig efter Toldfaget. Jeg

troer, han kunde blive en god Visiteur, især for Fedevarer. Men en tragisk Hændelse er skeet: Grisen, som Francisca i Sommer undertiden til en Afvexling viste Dig og Din Hustru — er slagtet! Paa en liden Vogn bragte man igaar fra Fasangaarden dens blodige afsiælede Legem.

Nu har jeg saavist intet mere at skrive om, og vil derfor slutte. Johannes og William skrive selv med det første. Hils Din velsignede Hustru kiærligst fra mig! Forleden Aften kiørte jeg med Francisca i den samme Vogn, som vi pleiede at kiøre i, medens I vare hos os. Jeg talede da til Francisca, som i Tanker, og spurgte: „Hvorledes har Friherrinden moret Dem i Aften?"

Af mine Stykker er ingen spillede i denne Saison undtagen Hagbarth og Signe; Heiberg har dog lovet, at vi snart skulle faae Dina.

Lev vel, kiæreste Broder!

Din trofaste
A. Oehlenschläger*).

---

*) Hans — uden Tvivl sidste — Brev, af 4de Januar 1850 (til hans Datter), læses „Erindr." 4, S. 314.

Register.

Foruden fra Oehlenschläger findes i denne Bog Breve fra:

Kong Carl Johan S. 398.
Dronning Car. Amalie 417. 449.
Kong Christian den 8de (Prinds Christian Frederik) 216.
Agardh 306.
Andersen-Feldborg 285.
Atterbom 328—30. 380.
Beskow 288. 367. 383. 391. 423. 449.
B. Borgen 396.
A. E. Boye 246.
Brinkman 301. 319. 346.
Bugge 200.
Castelli 435.
Dahl, Joh. 363.
Dahlmann 206.
Dorph 414. 440.
Engelstoft 292. 299.
Engeström 309.
Foersom 208—16.
Fürst 263—66.
Guldberg 23. 25.
Hammarsköld 198.
Hamilton 450.
Hansteen 331.
Hauch 244. 249. 260. 297. 305. 317. 333. 353. 360. 372. 378. 385. 415. 418. 421. 432.
C. Heger 255.
Heine 287.
Hjort 254. 266. 297.
Immermann 299.

J. P. Mynster 134.
Rahbek 124. 127. 148. 176. 273—9. 291. 313.
Fru Rahbek 41. 59. 85. 93. 117. 126. 133. 141. 175.
Rask 202.
Resch 361.
Fru Schiller 72.
Fr. Schlegel 202.
Schleiermacher 307.
Sibbern 287.
Steffens 294. 315. 350. 413. 419.
Tegnér 410.
Tieck 280. 295.
J. H. Voß 196.
Fru Weißenthurn 374.
Wilster 358. 365. 368—71. 382. 386—90. 392. 403.
Winckler 52. 66. 106. 193.
A. S. Ørsted 271. 356.
Fru S. Ørsted 115. 184. 218—27.
Fru Chr. Oehlenschläger, født Heger. Mange Breve i Bogens 1ste Deel indtil S. 192. Endvidere S. 227—44.

Fra Oehlenschläger findes Breve til Følgende:

Til Christiane Heger (Fru Oehlenschläger). I hele Bogens første Deel til S. 192. Endvidere S. 334—42. 407.
— hans Søn Johannes: S. 428. 434.
— hans Datter Maria: S. 452. 458—62.
Til H. C. Andersen 446.
— Atterbom 327.
— Berggreen 385. 444.
— Beskow 289—91. 352—53. 372. 375. 379. 394. 398. 400—3. 405. 408. 420. 422. 424. 437. 440. 442. 457. 464.
— Brinkman 304. 311. 324. 427.
— Joh. Dahl 445. 463.
— Dankwart 217. 279.
— Foersom 212.
— Martensen 431.
— P. E. Müller 269—71.
— F. L. Mynster 456.
— Rahbek 79. 158. 180. 272. 278. 319.
— Fru Rahbek 24. 35. 57. 100. 136. 143. 156. 162. 200. 296.
— Walter Scott 281.

Til Tegnér 312. 325. 390. 411.
— Tieck 343.
— H. C. Ørsted 28.

Da der i Aaret 1872 blev foranstaltet et Udtog af Oehlenschlägers „Erindringer“ ved F. L. Liebenberg og O. Borchsenius, tilføie vi for de Læseres Skyld, som kun besidde denne forkortede Udgave, en Fortegnelse over de Steder, hvortil vi have henviist i det Foregaaende, som findes baade i den oprindelige Udgave og i Udtoget:

Brevsamlingen	Oehl.'s Erindr.	Forkortet Udg.
S. 14.	1, 150.	S. 98.
- 18.	1, 123—25.	- 79 fg.
- 26.	2, 1—15. 37. 41.	- 157 fg.
- 48.	2, 25.	- 170.
- 50.	2, 37. 41. 44.	- 179—88.
- 73.	2, 44.	- 185.
- 75.	2, 64.	- 198.
- 78.	2, 80.	- 209.
- 91.	2, 139.	- 247.
- 96.	2, 88 fg.	- 214 fg.
- 115.	144.	- 252.
- 131.	1, 119.	- 76.
- 137.	2, 130.	- 237 fg.
- 143.	1, 139.	- 91.
- 156.	1, 99.	- 65.
- 166.	2, 155—59.	- 261 fg.
- 190.	2, 208. 188.	- 280. 293.
- 196.	2, 213.	- 297.
- 201.	3, 15—16.	- 332.
- 213.	1, 127.	- 83.
- 227.	3, 107—208.	- 353—87.
- 273.	4, 10.	- 397.
- 284.	4, 25.	- 399 fg.
- 334.	4, 94.	- 445.
- 352.	4, 102—12.	- 451—55.
- 395.	4, 154.	- 473—74.
- 409.	4, 157.	- 476.
- 427.	4, 190.	- 497 fg.
- 428.	4, 173—81.	- 487—92.
- 454.	4, 94.	- 534.
- 458.	4, 297—8.	- 536.
Fororbet	3, 71.	- 335. fg.

Tilføiede Anmærkninger.

Til Side 4—5. De tre Skrivelser fra Theaterdirectionen til Oehl. have været trykte i O. Zinck's „Oehlenschläger og det kgl. Theater" (i „Bidrag til den oehl. Lit.'s Hist."), men maatte for den biographiske Traads Skyld helst medtages her.

Til Side 10. Anm. Hvor her og i det Følgende Oehl.'s „poetiske Skrifter" ere anførte, eller enkelte Dele af dem: „Lyriske Digte, Tragiske Drama'er" osv., menes Liebenberg's Udgave.

Til S. 20. Roller. Oehl. havde jo skrevet og ladet trykke 11—12 Ark af en nordisk Fortælling: „Erik og Roller", som han efter sit Bekjendtskab med Steffens holdt tilbage, og som først mange Aar efter kom ganske omarbeidet frem som en Episode i „Hroars Saga" (see Anm. til Lyr. Digte, 1ste Deel, S. 306).

S. 25. Ved „Variationen" paa Sangen over Vahl maa Oehl. have meent Schack-Staffeldt's meget lignende Digt i samme Anledning („Vahls Død"), som læstes i Adresseavisen faa Dage efter Oehl.'s („Saml. til Sch.-St.'s Levnet", 1ste Deels 2den Afd., S. 145).

S. 26. At Guldbergs Venskabsfølelse for Oehlens. dog ikke var udholdende, sees blandt Andet af „Breve fra og til Ingemann", S. 91—92.

S. 41. „Paale" og „Huse", Bakkehuus-Benævnelser paa Oehlens.'s Fader og Carl Heger.

S. 58. Da det af Anm. til Oehl.'s „Lyr. Digte", S. 330, sees, at Callisen var fratraadt Embedet 1805, til hvilken Leilighed Oehl. havde digtet sin sammesteds S. 254 optagne Sang, maa det antages, at han Aaret efter paa Fru Rahbeks Opfordring har skrevet en ny, som er den i Brevet omtalte. Hermed stemmer det ogsaa, at Winckler lidt senere skrev til ham: „For Guds Skyld! skriv ikke flere Viser til Callisen" (S. 71).

S. 64. Intet af Oehl.'s 3 Breve fra Weimar findes opbevaret.

S. 66. Oehl.'s til Winckler skrevne „Romanze" er neppe kommen udenfor Brevet, og er maaskee glemt af Digteren, som han havde skrevet den.

S. 70. At Wincklers Klage over den Paastand: at „Prosaisternes eneste Port til Salighed var Munden" sigter til det herlige Digt: „Morgenvandring" i „Langelandsreisen", have uden Tvivl mange Læsere forstaaet.

S. 110. Ved „Edda" menes her, som Mange ville skjønne, de 5 Sange: „Thors Reise til Jothunheim", der kom frem i „Nordiske Digte" med „Baldur hin Gode" og „Hakon Jarl".

S. 146—47. See „Forspil, Prologer og Epiloger" i „poetiske Skrifter", S. 139 fg.

S. 197—98. Sanders „Knud Lavard" var kun modtaget med Bifald af den daværende Theaterdirection; hos Publicum mødte det stærkt og afgjort Mishag, som kan sees af Overskou's Theaterhistorie.

S. 199. 2den Anm. „Lyceum" var et af de forskjellige Tidsskrifter, som Hammarsköld redigerede og hvor han sandsynligviis selv havde skrevet Recensionen over Oehl. i det Hefte fra 1810, han sendte ham. Skjøndt i det Hele gunstig, indeholdt denne dog flere Yttringer, som gave Atterbom og Palmblad Anledning til Modsigelse og Forsvar for Oehl. i „Phosphoros".

S. 203 og 5. Rask skriver begge Steder i sit Brev: „Eivind Skalde-spilder", ikke som Poul Møller o. A. „Skaldespiller". (Det forklares ved: at han „spildte de andre Skjaldes Hæder).

S. 206—8. Dahlmann havde som Docent ved Kbhvns Universitet udgivet sine paa Dansk skrevne „Betragtninger over Oehl.'s dramatiske Værker", hvilket lille Skrift omtales med stor Interesse af Digterens Søster i „Breve til Sibbern", S. 26. Det indeholder blandt Andet interessante Bemærkninger om „Hakon Jarl", som efter Forf.'s Mening overgaaes af de følgende Tragedier. I det her meddeelte Brev maae vistnok enkelte Yttringer (saaledes den om Striden mellem Jacobi og Schelling) betragtes som vel fornemme.

S. 215. „At gode Mænd kan vorde vrede osv." Efter en Duet af „Peters Bryllup" mellem den gamle Bonde: Henrik og Hans Smed.

S. 222. Brandis og Bunsen. Den Første, Søn af den bekjendte til Danmark indkomne Læge, blev siden Professor i Philosophi i Bonn. Den Anden, som var fulgt med Brandis til Kbhvn for en Tid, er den senere preussiske Statsmand og Forfatter.

S. 263—4. N. Fürst. En dansk Literat, som levede i Wien og har forfattet enkelte Skuespil. — Olsen, Theaterdirecteur med Rahbek.

S. 285. Andersen-Feldborg, med hvis noget fattige Beretning om Walter-Scott der maa tages tiltakke, udgav i hine Aar en Bog: „Denmark delineated". — Af de to Breve, Oehl. efter „Erindr." 4, S. 26 synes at have modtaget fra W. S., findes kun det ene, dat. Edinburgh 16. Jan. 1826, som meest indeholder „commercial details" i Anledning af hans Bestræbelser for at skaffe en engelsk Forlægger til „Øen i Sydhavet". At Bogen vilde gjøre Lykke i England, turde han ikke indestaae for, da „det engelske Publicum er lunefuldt ligesom Publicum andetsteds". „Saavidt jeg er kommen frem i Manuscriptet (jeg læser Tydsk langsomt og Deres Værker med Betænksomhed), har det moret og interesseret mig særdeles, og jeg skulde ikke betænke mig paa at spaae det en lykkelig Skjæbne, var der ikke den Mulighed, at John Bull ikke vilde forstaae det Fortjenstfulde i nogle af de Charakteerbilleder, som, skjøndt de stemme ganske med almindelig Menneskenatur, dog i det Enkelte ere særlig germaniske. Prof. Schwe-felkies f. Ex. er en Person, hvortil intet Tilsvarende findes i England, skjøndt Alle, der kjende Fastlandets Universiteter, ville finde ham fortræffeligt skildret". — I Begyndelsen af Brevet beklagede W. S. ikke at kunne læse Oehl.'s „skjønne Digtning" (beautiful poetry) paa Dansk; men han

meente, de paa Tydsk oversatte Værker kunde ikke have tabt meget. — Der findes ogsaa et tidligere Brev fra den tydske Oversætter: Hr. Gillies. Denne nærer ligeledes Tvivl om det heldige Udfald af deres Bestræbelser for Romanen; vilde Oehl. ret gjøre Indtryk paa Læseverdenen i England, skulde han skrive en Spøgelsehistorie. Men den maatte være alvorligt holdt, uden nogetsomhelst Komisk, hvormed de tydske Forfattere næsten altid fordærvede Virkningen af deres Fortællinger fra Aandeverdenen.

S. 303—4. Brinkmans Forgænger i det svenske Akademi var Biskoppen i Strängnäs: Tingstadius, tidligere Prof. i orientalske Sprog i Upsala og Oversætter af det gl. Test.'s poetiske Bøger.

S. 308. Fru Milder-Hauptmann, en yndet Sangerinde fra Berlin.

S. 317. Af de 5 Digte, Steffens ønskede tilbageholdte, findes kun det sidste: „Am Grabe einer Freundin" („der Gräfin Münster") optaget i O.'s tydske samlede Skrifter. — Ligesom St. i dette Brev yttrer sig beskedent om sin Indvirkning paa Oehl., skriver han i Livshistoriens 5te Bd., S. 26: „Man hat (dennoch) meinen Einfluß auf ihn überschätzt".

S. 333. Oehl.'s Forudsigelse: at Shakspeare engang vilde indtage Paris, findes i hans Novelle: „Eremiten". — Om Schmidten, den bekjendte Mathematiker, findes i H. C. Ørsteds „samlede og efterl. Skrifter" (6te Bind) et Slags Mindetale.

S. 346. At Tieck ikke har besvaret Oehl.'s Brev fra 1831, kan sees af de senere Breve fra Denne, som findes i den af Holtei udgivne Samling „Breve til Tieck" (3die Bind) — hvori det her meddeelte ikke findes. Han vilde tage tiltakke, skrev han, med de venlige offentlige Yttringer om hans Skrifter, der vare komne ham for Øie, da Tieck ikke syntes tilbøielig til regelmæssig Forbindelse ved Breve. — Et af Brevene viser, at den S. 341 omtalte Novelle til Brockhaus's „Urania" var „Den blege Ridder".

S. 387—88. Udg. har meent, at H. C. Ørsteds Storhed godt kan taale, at Meningerne have været forskjellige om de faa poetiske Arbeider, han har udgivet, og at der ikke var tilstrækkelig Grund til at tilbageholde de Yttringer af Wilster, her findes, saa meget mere som det har Interesse at see, at Oehl. ogsaa i dette Punkt har staaet varmt paa sin gamle Vens Side. Hvad der iøvrigt kan være eensidigt i W.'s Modstand saavel mod Naturvidenskaberne som senere mod Hverdagspoesien, vil vistnok en sundtdømmende Læser regne til de „kraftige Eensidigheder", som have deres Værd og Betydning, og som vare en naturlig Modvægt mod den Eensidighed, hvormed den realistiske Retning i hiin Tid havde angrebet den humanistiske og hvormed Hverdagspoesien hos Publicum stod iveien for anden Poesi. — At Oehl. skulde have været fraværende ved den første Opførelse af „Axel og Valborg" (S. 371) var en Hukommelsesfeil af W.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PT
8155
H9
1879
c.1
ROBA

007500712062